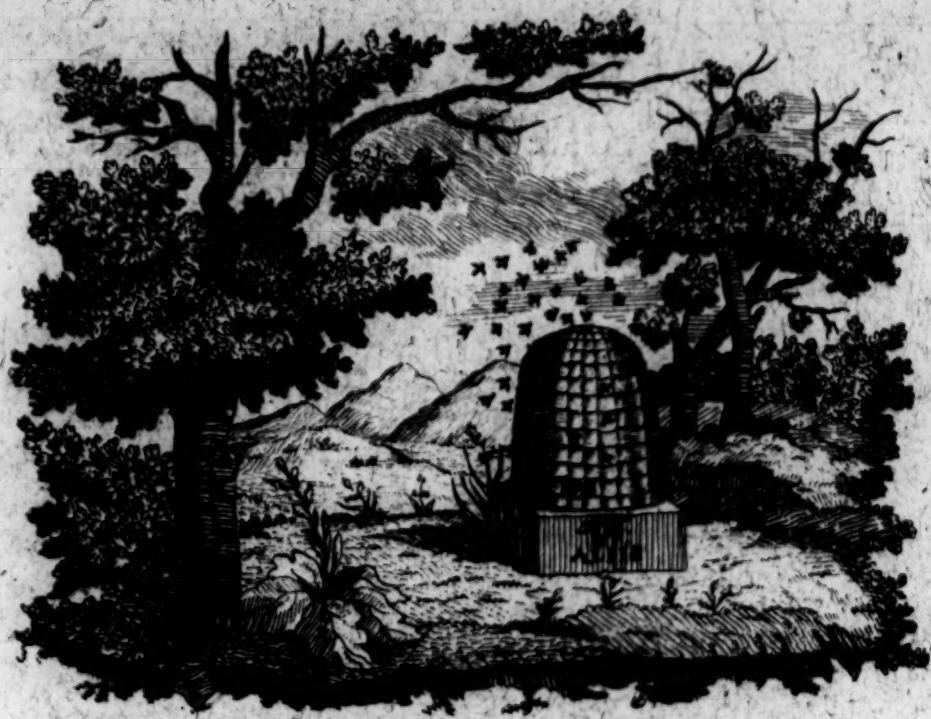

19. A. e
COMMENTARII
DE REBVS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS XXX. PARS I.

LIPSIAE, MDCCLXXXVIII.
APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.

Venduntur etiam

Londini apud Pr. Elmsly, Edinburgi apud Elph. Balfour, Lugd. Bat. ap.
Fratres Luchtmann, Parisiis apud Barroi senior. Venetiis apud Io. Bapt.
Pasquali, Milano apud Ios. Galeazzi, Augustae Taurinor. apud
Laurent. Giraud, Florentiae apud Ios. Molini, Holmiae
apud M. Swederum.

Jos. Banks

I.

De Bononiensi scientiarum et artium instituto
atque Academia Commentarii, Tomus sex-
tus, Bononiae ex typographia Laetii a Vul-
pe, MDCCCLXXXIII, et Lipsiae apud Gle-
ditsch 4. pagg. 428. c. figg.

Annis duodecim elapsis hicce Tomus demum
prelo traditus est, cuius quidem cunctationis
causae non tantum commemorantur, sed etiam simul
promittitur, editores omnem imposterum praeuen-
turos esse expectationem, praeprimis cum penes
eos tanta sit scriptorum ac opusculorum copia et
vbertas, quanta pluribus sufficere tomis possit. No-
lumus iam grauissimas illas cunctationis proponere
causas, potius ea, quae ad historiam instituti spectant,
omni fide tradere placet, ut lacunam in illa historia
ab anno huius seculi sexagesimo septimo expleamus.
Ordinem autem hunc seruarunt Cll. Edd. ut pri- p. 2.
mum de Senatoribus Instituti praefectis verba facere
instituerint. Tunc temporis autem praefecturam
obtinuere HIER. COSPIVS, CAES. MARSILIUS,
IOH. ELEPHANTVTIVS, VLYSS. GOZADINVS, IOH.
FRANC. ALDROVANDVS, IOH. MONTIVS. Sub
finem eiusdem anni GOZADINVS Bononiensium ad
Pontificem Maximum Orator a Senatu delectus Ro-
mam migravit, in cuius locum successus est Cl. PY-
RITHEVS MALVETIVS, qui labores praefecti lu-
bentissime suscepit. Annus vero septuagesimus
quartus, seculi, quo viuimus, instituto grauis esse
cepit, nam ELEPHANTVTIVS, quo litteris commo- p. 3.
dius vacaret, senatoriam dimittere voluit dignitatem,

quem anno proximo MONTIVS imitatus est, et sub
 anni finem MARSILIVS ac COSPIVS e vita discesse-
 runt. ELEPHANTVTIVS vero otio suo etiam lit-
 teris prodesse voluit, ideoque non tantum *vitam*
 VI. ALDROVANDI diligentissime atque accuratissime
 descripsit, sed et librum *de rebus gestis* ALOYSII FERD.
 MARSILII, qui instituti auctor fuit, edidit, et *vitae*
Bononiensium qui litteris claruerunt ex probatissimis
 et studiose collectis relationibus edere constituit.
 Electus autem est in ELEPHANTVTII locum CL.
 ALPHONSVS BONFIOLVS, e gente *Maluatia*, quo
 tamen gubernatore non diu vti licuit instituto, quum
 breui post sacerdotium inierit. Itaque ineunte anno
 sexto et septuagesimo deerant instituto quatuor se-
 natores praefecti, conuenit propterea eodem
 anno senatus ad VI. nonas martias deligendorum
 praefectorum causa, atque ex suffragiis electi sunt
 IOH. LAMBERTINVS, IOS. ANGELELLIVS, LVD. SA-
 VIOLVS, ANT. SILV. BOVIVS. Ad *Professores in-*
stituti quod attinet, multa duodecim annorum in-
 teruallo sunt mutata. Anno siquidem sexagesimo
 nono duos desiderauit institutum adiutores, alterum
 ad chymicam, ad naturalem historiam alterum, quos
 eodem anno delegit senatus XII. cal. Mart. atque
 VINC. PVTIO chymicam profitenti adiunxit ALOYS.
 LAGHIVM, et CAJETANO MONTIO historiam natu-
 ralem docenti GABR. BRVNELLIVM. Anno proximo
 GALEATIYS, physicus, immunitatem muneris pe-
 tens, eandem obtinuit; eique BALBVS, qui adiutor
 fuerat, successit, huicque adiutor datus est IOS. VE-
 RATTVS. Sub anni primi et septuagesimi initium IAC.
 MARISCOTTVS a senatu ob alia grauiora studia impe-
 trauit, vt sibi a geographiae, nauticaeque artis tra-
 dendae labore cessare liceret, atque cum sua gente
 ordini adscriptus est nobilium. Munus autem MA-
 RISCOTTI delatum est ad ALOYS. CACCIANEMI-

CVM

CVM PALCANVM. Anno post **BALBVS** apoplexia obiit, et **VERATTVS** solus physicam prouinciam administravit. Cum autem et ob scientiae huius amplitudinem, et ob breuiorem commorationem exterorum adolescentum in paucorum annorum spatio totus physicae cursus absolui non posset, consilium ceperunt praefecti de duobus professoribus creandis, qui physicam inter se diuiderent. Senatus auctoritate res comprobata est, et professores facti **LAVRA BASSIA**, **IOSEPHI VERATTI VXOR**, et **SEB. CANTERZANVS**, qui idem erat Instituto et Academiae a secretis. **CANTERZANVS** physicam partem arte cum geometria coniunctam, **LAVRA** vero physicam experimentis illustratam docuit. **BASSIAE** adiutor **VERATTVS**, **CANTERZANI** autem **IOH. LAVR. BONACCURSIUS** fuit. Militaris contra architecturae praefectus **GREG. CASALIUS**, qui etiam **PHIL. MAR. BENTIVOLLVS PALEOTTVS** audit, quia haeres scriptus erat, anno septuagesimo sexto coadiutorem sibi postulauit **PETR. LANDIVM**. Sequenti anno **FRANC. ZANOTTVS** anno aetatis octogesimo sexto obiit, ei-que cuncti nobilium, ciuiumque ordines marmoreum monumentum nobilissima forma in scientiarum Instituto ponendum curarunt. Eodem anno **BASSIA** octauo X cal. Martias subita praecordiorum oppressione interemta fuit. Eius vero prouincia **VERATTO**, viro ipsius, est tradita, cui adiutor datus **NATALIS MAGNANVS**. His commemoratis ea profertur, quae Instituto ad facultates varias amplificandas accesserunt. Primum est artis typographicae in Institutum deportatio. Ipsi enim locus amplius atque elegans datus est in aedibus instituti inferioribus sub maiorem bibliothecam; characteres effinxit **FRC. BARATTINVS**, torcularia construxit **IOS. BRUNIVS**, operum operarumque regimen demandatum est **PETRONIO a VVLPE**. Insigne autem, quo

p. 7.

p. 10.

p. 11.

rions librorum ornaretur, concessum, tria refert numina, Apollinem, Mineruam et Mercurium. Bibliothecae etiam fines amplificati sunt, xystus enim aedificatus est, et plutei eleganti forma constructi apteque dispositi, et parietes supra pluteos aliquot et illustrium virorum imagines excipiunt; atque

- LVD. MONTEFANVS, qui ipsi summa cum laude praeest, de eiusdem incrementis ac ornamentis, quam maxime sollicitus est. Maxima attamen incrementa cepit anatomia, nam cum antea solius osteologiae ac myologiae contineretur finibus, nunc ad omnes patet humani corporis partes. Studiis enim ANNAE MORANDIAE, IOH. MANZOLINI VXORIS, animum ad sculpturam et anatomiam applicantis, aucta, quippe quae egregiam suppellectilem praeparatorum anatomicorum sibi parauerat, et instrumenta possederat nitida, quae RANVTIVS, Senator sibi ab illa comparauit, eaque in suas transportari aedes iussit. Mortua autem MANZOLIA Senatores instituti Praefecti RANVTIVM institerunt, vt vniuersum illum apparatus concederet instituto, quod anno septuagesimo sexto factum est. Anno proximo ad IV. Id Iun. ALOYSIVS GALVANVS coram senatoribus praefectis magna auditorum frequentia de anatomia in Manzolinianis tabulis tradenda praefatus est, cuius
- p. 13. quoque oratio typis exscripta est. Beneficio vero prorsus singulari PII VI. Pontificis Maximi factum est, vt cum facultates Instituti ad eiusmodi impensa non sufficerent, in eam rem pecuniae ex magno erogarentur vectigali, quae superiorum Pontificum auctoritate in alios vsus essent perscriptae. Chymiae quoque incrementa procurata sunt primo sedibus amplificatis eisdemque omni vasorum genere auctis, nec non aptissimis multiplici forma constructis furnis clibanisque, deinde curriculo ipso eius artis intra biennium finiendo. VINCENTIVS PVTIVS
- autem

autem hanc prouinciam V. non Mart. anno septimo
et septuagesimo suscepit. Antiquitatis studio tria p. 16.
conclauia, quod primum vno contineretur, dicata
sunt, ob rerum additarum copiam, et IAC. TANVS
PLANCANVS, qui eidem praeest, illa hora olim chy-
micae destinata, antiquitates explicat. Clarissimo-
rum denique virorum benignitate multa ornamen-
ta comparata sunt Instituto. Sic enim IAC. BARTH.
BECCARIVS bibliothecam bene instructam, numis-
mata complura, non ob vetustatem, sed ob artem
aestimanda, varias picturas moriens Instituto legauit.
BASSIVS eodem modo collectionem librorum ad na. p. 17.
turalem historiam spectantium, et varia corpora na-
turalia post mortem, vt Institutum acciperet, decre-
uit. SAVORNIANVS eadem quoque exempla egre-
gia est sequutus. CAR. MARINVS HVRSONIVS, Gal-
liarum regi a consiliis, postquam Institutum ipsum
accuratius perlustrauerat, anno 77. mense Iulio im- p. 19.
petrauit a suo rege vt is institutum hydrographicis
tabulis donaret, quotquot ad maritimos siue cursus
siue oras, et portus cognoscendos publica auctori-
tate exaratae in Gallia prodiissent, ipse autem Telo-
ne Martio vbi nauticae rei praefecturam obtinuit,
formam ad priuatum vsum sibi comparati nauigii
sexaginta et quatuor bellica tormenta gerentis atque
e nouissimis naualis scientiae regulis constructi et or-
nati, cui ad veritatem nihil praeter magnitudinem
deesset, quae trigesima pars esset verae, membriis
omnibus apte inter se secundum eandem propor-
tionem compositis, Academiae Instituto dono dedit.
Grati animi testificandi causa socii Academiae eum
in Academiam suam solenniter cooptarunt. Post-
eaquam autem de nouis illis honoribus renunciatum
erat HVRSONIO, de nouis beneficiis in Academiam
conferendis statim cogitauit, atque libros de nauali
scientia recentissimos lectissimosque ad eandem mi-

- fit. Sed ipsa Academia quoque voluit, ut sibi effigies viri de se praeclare meriti non deesset, idque per litteras HURSONIO significavit, qui quidem, quamquam ob pudorem recusasset libenter, huius officii exsequendi rationem, tamen academiae maluit, quam sibi obsequi, atque suam effigiem misit summa arte perfectam, splendide ornatam. Aucta quoque per
- p. 20. testamenta SCIPIONIS MAFFEI et HANNIBALIS OLIVERII. GALITZINVS vero Princeps atque inter Moschos dignitatis splendore clarissimus sex numismata, quae suis aliquot consanguineis affinibusque cudenda curauerat, ad Institutum misit. Academia Imperialis Petropolitana duo aurea totidemque argentea ad Academiam pereleganti inclusa scrinio misit, et una cum illis translata est arcula venustissima forma ab Augustissima Moschorum Imperatrice CATHARINA II. Clementinae Academiae dono data, complectens marmoreas tabellas nitidissimas ac optime ordine digestas, varietateque marmorum, in vastissimo hoc imperio effossum, interstinctas. Pontificis M. CLEMENTIS XIV. exemplum in numismatibus Academiae exhibendis sequuti sunt PIVS VI. Pont. M. MAXIMILIANVS III. Boiorum dux, CAR. THEODORVS, Elector Palatinus, GUIDO ANTON. ZANETTUS, qui praeter numismata, sigilla quamplurima medii aevi atque alia vetera addidit monumenta rariora. IO. DOMIN. CATANEVS legavit vas Etruscum, cum calyce vitreo qui sub initium saeculi XV vsui sacro fuisse creditur, et FR. MAR. GALASSIVS, Monachus Casinas votivum simulacrum pariter Etruscum Perusiae inuentum dono misit. HENRICVS dux Eboracensis duo sibi percussa numismata dedit. INGENHOVSIVS autem vnum obtulit, quod Viennae editum ob FERDINANDVM et MAXIMILIANVM, eorumque neptem THERESIAM Austriae archiducis de insitis a se variolis restitutos. EVST.

ZANOT-

ZANOTTI tribus Academiam auxit, quorum duo, quae ab Imperiali Petropolitana scientiarum academia ipse accepit PETRI II. et CATHARINAE II. imagines nec non Academiae insignia prae se ferunt; tertium vero LUDOVICO XIV. ob exstructum Parisiis observatorium percussum fuerat. Senatus Bononiensis novem insigni mole aurea numismata, quibus a LUDOV. XV. Galliarum rege ornatus fuerat FLAM. SCARSELLIVS, et quos ille senatui ante obitum suum donauerat, Instituto tradidit. Denique p. 23. senatores pecuniae cudendae praefecti omnis aeris Bononiae praeteritis temporibus percussi copiam Instituto fecerunt, additis argenteis aureisque numis et celeberrimis Europae typis. ANDR. IOHANNETVS vero Bononiae Archiep. multos argenteos numos Romani typi, qui adhuc Instituto in collectione deessent, liberaliter suppeditavit. In augenda physica suppellectili multi fuerunt ANGELELLIVS, qui bibliothecam remque physicam auxit imprimis per pilam electricam a VOLTA acceptam, LAMBERTINVS vero pelicanum seu onocrotalum in suis fundis captum, et machinam electricam ingenti praeditam vi a semetipso constructam; VENCESLAVS, Princeps LICTESTENIVS, Dollondianum tubum, GVIL. HAMILTONVS suos campos Phlegraeos, ANT. EVGENIVS Vicecomes inter alios libros quoque illos quibus Vindobonensis Musei numismata describuntur, CAR. BROSCIVS, quadrupedes rariores in eisque catulum leoninum perparuum elegantissimum, multosque serpentes; FAVSTINA PIGNATELLIA *Colubranensis* frustum sulphuris sat magnum non longe a Puteolis eductum, et nitentibus lapillis quasi carbunculis totidem pulcre respersum, IOH. BEN. GAMARRA crystallum montanam fluctuante intus aqua distinctam, et alias plures e nitriformium genere, stelechites etiam et pyrites in Mexicana regione

- occurrentes, COSMVS COLLINVS autem praeſtantem de genere dendritum achatem, atque effoſſum in Silēſia granatum probe dodecaedrum, et inſigni prae-
ditum magnitudine, aliiſque alias res dono obtule-
runt. De ſcientiarum Academia vero, pauca tan-
tummodo prolata ſunt, et praeter laudes et merita
VINCENTII RICCATI celebrantur Academicorum
ſtudia, quibus gloria ipſius Inſtituti ſuſtinetur atque
amplificatur. Ordinem autem in prioribus Tomis
ſeruatum hic quoque tenuere Editores CII.
- p. 24. Incipiunt autem de iis *quae naturae hiftoriam ſpe-
ſtant*, et quaefſionem *de anguillarum ortu et propa-
gatione dirimere ſtudent*. Anguilla ſiquidem Coma-
cli capta a SIMONE ALOYSIO BONAFAL, muria pro-
be condita ad Academiam miſſa et primum CAIE-
TANO MONTIO et deinde CAR. MVNDINO tradita
eſt, vt illam diſquirerent. MVNTINVS duo autem
in viſcerum perſcrutatione notatu quam maxime
digna deprehendit, veſicam ſcilicet natatoriam et
p. 27. quasdam e dorſo vtrimque pendentem lacinias. Illae
laciniae a quibuſdam proadipis receptaculis habitae,
per totum abdomen protenduntur, in medio latio-
res, in extremitate inferiori breuiſſimae ſunt, ſenſim
decreſcentes. Conſtant ex innumeris perexiguis
globulis, maculam in centro oſtendentibus, aequali-
bus ac pellucidis, quos communis, tenuiſſima, ſed
valida membrana obuoluit, ſanguineis vaſis reſerta,
globulos illos neſtens cum aliis, ſed etiam lacinias
ad dorſum alligans. Cellularis illa membrana glo-
bulis interiacens in conſpectum venit, ſi laciniae pau-
liſper in atramento detineantur, et abluantur poſtea
limpida aqua, tunc enim illa atramento infecta con-
ſpicitur. Natatoriae veſicae ad dorſum inter renum
productiones, inteſtinum et ſtomachum ſitae ſunt.
NEEDHAMVS duas, REDIVNAM tantum agnoſcit.
Superior altera eſt, argenti aut potius margaritarum
prae

prae se ferens nitorem, e tribus membranis constans, duabus propriis cellulari natura praeditis, vna communi a peritoneo ducta. Loco miliarium glandularum in inferna superficie, quas REDIVS vidit, bullas aereas in mucoso humore, quo illa superficies scatet, folliculorum speciem aemulantes, deprehendit: altera inferior siue canalis, siue vesica ab oesophago descendens, medium petit vesicae inferioris, ibique in eam oblique aperitur. Membranas habet teneriores et pellucidas; qua vero in vesicam inferiorem hiat, duo occurrunt rubra ouatae figurae corpuscula, granum maioris tritici aequantia, intus pulposa, duriuscula, et friabilia, quorum tendineae extremitates vna cum sanguinis vasis, quibus sunt instructa, per vesicae inferioris membranas diffunduntur, quae NEEDHAMVS pro glandulis, verum precario, habet, REDIVS nihil de iis tradit. Viscera omnia rite constituta vidit, sed frustra quaesivit MUNDINVS vesicam natatoriam, loco enim eiusdem corpus plane insolens inuenit, quod pro vesica natatoria in scirrhum ampliata ob locum quem tenuit, habuit. Conuenire quoque visum est hoc corpus cum ouorum receptaculo a VALISNERIO descripto, exceptis tantum sphaeris inaequaliter sparsis, quas in interiori parte vidit VALISNERIVS, nullas MUNDINVS. Interim noster sphaeras illas pro ouis venditatas inquisiuit, et igni illis iniectis, neque crepitarunt, maceratae non tumuerunt, nec scissae nucleum prodiderunt vllum. Instituta autem cum laciniis experimenta docuerunt Nostrum illas esse receptacula ouorum, iniectae enim in aquam intumuerunt, globulique facti sunt diaphani, in ebulliente obtuerunt atque membranis destructis facile a se se iungi potuerunt atque carbonibus iniecti crepitarunt, quae omnia signa penes piscium ouula locum habent. Dubitationem quidem aliquam mouebat

P. 28.

P. 29.

Nostre

Nostro color laciniarum, igitur strias pinguedinosas, quae in anguillis a stomacho pendent, cum iisdem comparando intellexit, illas ex cellulis aequalibus ac minimis constare, quae autem in laciniis macerationi subiectis non erant. Firmant magis hanc sententiam similitudo inter anguillae lacinias et ouorum sedem in muraena a REDIO delineata, et quae ARISTOTELES de congre tradidit foetura. Vnde ad ouipara animalia referre non ambigit anguillas, quia destitutae sunt vtero, nam folliculus intestino subiectus proprioque meatu instructus, quem LEUVENHOECKIUS matricem dixit, nihil aliud nisi anguillae vesica est vrinaria. Militat quoque pro Nostri opinione HARVEI sententia asserentis, in utroque sexu inesse folliculos duos eosque procreationis tempore repleri in mare materia similari, spermatica, lactea, quo fit ut lactes dicantur, in femina vero granis innumerabilibus visum fugientibus, quae in principio conceptionis arte compacta, corpus simile, et non aliter ac maris lactes videmus, coagulatum exhibent, postea tanquam minimae arenulae cohaerent. Demum inquirere promittit A. in quaestiones, cur anguillae per autumnum dulcibus aquis relictis in maris salvas se proripiant? cur in viuariis detenti, aditu ad salvas maris aquas praeccluso, nullam vnquam fundere visae sunt prolem? An mares solum incolant salum? atque in turmis illis anguillarum, quae adueniente vere matres in pristina dulcium aquarum loca remeantes sequuntur, mas prorsus nullus? Nos quidem cum omnibus historiae naturalis amicis optamus, ut hoc propositum auctori protinus exsequi lubeat.

P. 33. Altera commentatio de plantis tribus ad sua genera reuocatis praecipit. FERDINANDVS BASSIVS ad Academiam eas attulit, prima fuit Europaea in Bononiensibus Apenninis loco surgentibus aquis paludo-

so producta, quam Alismam (*parnassifoliam*) nuncupavit, foliis cordato-acutis, petiolis nodoso-articulatis, ea addi debet *Linnei* alismarum speciebus septem, atque post quartam collocari speciem. Altera est ex Asia, cuius semina *BASSIVS* ab amico Palaestinam peragrante accepit, et in publico horto produxit. Planta mirifice floruit, egregieque hiemem vel sub dio sustinuit. Hanc ob convenientiam Pforaleam (*Palaestinam*) nominavit, collocandam inter *LINNEI* pforaleas *cistioidem* et *pentaphyllam*. Tertia fuit Africana, quae in commemorati horti hibernaculis perbelle floruit. Hanc plantam arbitratur *BASSIVS* *Felfel-Tavil* *PROSP. ALPINI*. quae numquam aut pro tithymalo, aut pro euphorbia aliqua non est habita. Hanc igitur *BASSIVS* *TOURNEFORTII* apocynis, aut *LINNEI* pentandriis digyniis adscribendam censuit praesertim ob flores, quos nemini ante ipsum botanicorum videre contigerit. Itaque cynanchum vnum fecit, vel potius quoddam genus medium cynancha inter et apocyna. Quo facto lac plantae degustare non dubitavit; neque enim veritus est, ne euphorbiarum more caustica, et vesicatoria virtute polleret. Invenit autem revera illud amarum quidem, et nonnihil austerum, at minime vrens.

Chymica complectuntur commentationem dep. 35.
Porectanarum aquarum salibus. Salubritas harum aquarum iam sexcentos ante annos innotuit, chymicaque earum principia observationibus ac experimentis suis *Cl. M. ANT. LAURENTIVS* explicare studuit. Cum autem a 1762 gens nobilissima *RAVUTIORVM* balneis thermisque illis nova curaret commoda, atque thermae aliae detectae essent, olim vicini torrentis colluvionibus obrutae, *V. Cl. FERDIN. BASSIVS* excitatus est, ut suum studium illis dicaret, atque naturalem historiam elegantissimo descri-

describeret *). Alia quoque proposuit in Academia, de quibus breuiter tractabimus. Nimirum iam septem sunt Porectanarum aquarum scaturigines 1) Fons leonis 2) Fons puellarum, (*delle tre bocche*) 3) Balneum bouis 4) Balneum Martis. 5) Balneum regale 6) Fons Puzzolae 7) Fons Porectae veteris. Omnes hae aquae proprium habent suum caloris gradum, quem quauis die annique tempestate retinent constanter, omnibusque elementa pleraque communia sunt. Libra singula aquae granum vnum ferri paene continet, et ipsum ferrum sese prodit, si sedimentum, quod aquae euaporationis ope coactae philtratione relinquunt, adiuncta pinguedine aliqua calcinationi committatur, donec pinguedo absumta sit: tum enim sublato igne et frigescente materia, si haec magnetica versetur acu, statim acri spicula perexigua adiunguntur quamplurima, eique arcte adhaerent. Calcariae quoque terrae granum circiter vnum habent librae singulae aquarum illarum, excepto puellarum fonte, quippe qui duo continet. Elementa fixa praeter recensita nulla alia in fontibus porrectae veteris, puzzolae et puellarum inuenta sunt. In aquis autem ad leonis fontem et ad tria balnea decurrentibus aliquantulum bituminis mineralis liquidi et paululum salis ammoniaci detexit No-

P 37. ster. Elementa volatilia autem fluidum quoddam recipiunt, quod spiritum aethereum elasticum nominat A. definire vero non potuit, quantum illud in singulis insit, neque enim ea cum haec tractaret, peruulgata erant, quae de aere fixo colligendo explorandoue a physicis traduntur recentioribus. Hinc non potuit aut vitrioli martialis, et sulphuris, quae in fontibus porectae veteris, puzzolae et puellarum volatilia inuenit, aut naphthae, quam pariter volatilem inuenit in fonte leonis atque in tribus balneis, modum

*) In libro peculiari qui prodiiit Romae 1778

dam cognoscere. Igitur restitere fixa elementa, in quibus suam industriam exercere potuit. Ob medicas vero virtutes sales inprimis disquisiuit. Primum sex libras vniuscuiusque scaturiginis aquae balneo Mariae commisit, vt leni calore euaporaret. Turbatur aqua et corpusculis furfuraceis quasi conspergebatur, tumque pellicula albida tenuique sensim obducebatur. Calore minuto his paulo subsidentibus et euaporatione absoluta obtinuit Noster salinam concretionem, quam in aqua niuis stillaticia solutam et colatam per emporeticam, chartam solis calori exposuit exsiccandam, et quo facto obtinuit concreti salis purioris zj gr. 48. ex a. porrectae, ziii ex a. puellarum, zij gr. 60 ex a. puzzolae, ziv ex a. tum balnei martis, tum balnei regalis, ziv gr. xij ex a. balnei bouis, zvss ex a. leonis. Denuo aqua stillatitia hos soluit sales, euaporauit, et cum pellicula ad superficiem appareret solutionis cuiusque partem laminae vitreae superfudit, partem in vasculum immisit, atque in crystallos concrefcere frigore fuit. Duo tunc salium genera quoad figuram in concretionem apparuere: nam in laminis vitreis peripheriam, in vasculis superiora latera tenuit spongiosa quaedam, laminosaeque candida crusta; centrum vero in laminis, in vasculis fundum occupabant crystalli pariter candidissimae, quarum pleraeque cubicae erant, reliquae basi quadrata in truncatam pyramidem lineis quatuor pellucidis oppositos angulos iungentibus assurgebant. Salibus siue cubicis siue pyramidalibus aqua niuis stillatitia denuo solutis modo solutio argenti in spiritu nitri affundebatur, modo mercurii solutio, modo plumbi. Nunquam verop. 39. non inallescere primum liquor visus est, postea candidissimam praebere ac sat densam praecipitationem. In violarum syrupo aut heliotropii tinctura huic solutioni admixtis nulla coloris mutatio facta est. At
inie-

iniectis salibus istis in sublimatum mercurium aqua stillatitia solutum, qui ex alcali fixi adiunctione roseus factus fuerit, et spissam rubicundamque praecipitationem dederit, confestim et praecipitatio evanescere conspiciebatur, et rubeus color tolli, et omnino redire liquor ad pristinam pelluciditatem. Postea sales hos exsiccatos decrepitaui et in pulverem iis reductis par hydrargyri addidit pondus. Hanc mixturam in phiala angusto collo arenae balneo imposuit, et aucto sensim calore ad sublimationem usque produxit, donec ad phialae collum minimae crystalli concreuerint. Easdem phiala refrigerata collegit, et inuenit istas sapore austero valdeque ingrato esse. Tum de more in aqua niuis stillatitia eas soluit, solutionemque in duas partes diuisit, quarum alteri spiritum salis ammoniaci instillauit, quae protinus turbata est et postea inalbescere cepit; alteri oleum tartari per deliquium affudit, quae rubra facta et praecipitationem exhibuit. Cui rubro liquori sal muriaticus purissimus superadditus, statim eum in limpidum liquorem absque colore mutauit. Ex his collegit illum salem ad muriatici salis naturam accedere propius, Porectanum siue pyramidalem salem ad fontanum aut ad nudam muriam, vel fontanam, vel thermalem LINNEI referendum censuit. Tandem spongiosam laminosamque materiam, quae in singulis salinis concretionibus superiora tenebat, disquisiuit. Illa saporis salis amari, vrinosi, et humorum aeri admixtorum bibax, pronissima ideo ad solutionem. Carbonibus imposita ardentibus non crepitabat, sed tumebat et liquecere videbatur. Acido autem vitriolico tentata continuo efferbuit; ab efferuescentia vero remansit sal Glauberi salem mirabilem apprime aemulans. Denique soluta et in violarum syrupum infusa hunc in pulcre viridem mutauit. Cognouit ex his eius indolem

dolem alcalinam potius esse quam acidam, et ad genus salis alcali pertinere, quod WALLERIUS in acidulis thermisque hospitari professus est: quod quidem genus animaduertit BASSIVS non pro genuino sale alcali habendum esse, sed ad salem neutrum accedere, in quo, quia fortasse genuini salis fontani basis non satis acido saturari potuit, ideo alcalinum principium acido antecellit. Inprimis vero huic salis facultas ventrem blande soluendi tribuenda est, et propterea multis aegris quam maxime conuenit.

Auctorem BASSIVM alia agnoscit commentatio p. 41.
de Poreſtano quodam vapore flammam concipiente.

Vapor is aquis leonis et trium balneorum proprius est, et admota flamma facile concipit ignem. Proflit ex ore leonini fontis tenuissimus summeque fugax vna cum aquis sine strepitu et sine odore. Balneorum vero ab infimis rimis erumpentes aquae secum bullas rapiunt cum murmure; quae bullae summam superficiem illico petentes aeris actu repente, magnoque cum impetu disrumpuntur, vapore, quo turgebant, sensum omnem fugiente. Collegit autem noster, bullas istas non solum e subtilissimo maximeque elastico constare vapore, sed e pinguiori quoque densiorique materia, quae si quando bullarum lamellas confertius inuaderet, fugacem vaporem cohibere posset. Huius coniecturae veritatem ipsa *autoψία* comprobauit, vidit enim talem pinguem materiam, quae similiter cauernulae fornicem obsidebat. Aquae vero in balneum bouis fluentes praecipue hoc vapore abundant. Si itaque bullis, dum disrumpantur, in distantia vnius pedis fax obiciatur, vapor ignem concipit, et flamma per vniuersam aquarum superficiem prorumpit, vt incendi ipsa aqua videatur. Color flammae est coeruleus instar sulphuris ardentis, parte superiore excepta, quae rutila est. Viuidae interdum ex eius

P. 42.

centro scintillae micant, quibus perexiguæ flammulae admiscuntur non raro impense rubrae. Quae omnia per noctis tenebras fiunt oculis maxime conspicua. Naturam autem huius vaporis ita inuestigare studuit Noster: Exhalationes illas saepius inspiravit; nullum vero unquam in faucibus et in membrana pituitaria sequutum est irritamentum: odorem tantummodo persensit leuissimum, similem ei, qui ex alcohole ardente prodit. Latam etiam argenteam laminam bullis obiecit, ut his displosis emissi vapores in eam recta irruerent: quam cum tandem variis coloribus suffectam inuenerit, fuluo, purpureo, subnigro, intellexit utique, illos vapores aliquid cum volatili genuino sulphure commune habere. Id autem vaporum illorum proprium esse, non item aquarum, ex eo cognouit Noster, quod similis argentea lamina in balneorum aquis, qua parte nullae insurgerent plenae vapore bullae, diu demersa, nihil de suo nitore amiserat. Sublimatio quidem, quam et noster et LAURENTIUS cum illo instituerat vapore, potuisset quidem eius naturam satis superque declarare, verum huic inuestigationi non aptus erat liquor ille limpidus, et vapor flamma attenuatus purum phlegma exhibere videbatur. Aliam itaque huic substituit BASSIUS a natura ipsa paratam, quae optime potest dum demum cognosci, si pauca quaedam de Porrectano iugo praemissa sunt. Totum videlicet stratis exsurgit fere verticalibus plerumque fractis, quorum plurima efficit durissimus lapis ab ALDROVANDO petra serena dictus, quaedam lapis calcarius niger, aliqua, sed pauciora, artesia tegularis. In his stratis nulla fossilia ad animale et vegetabile regnum spectantia occurrunt, sed tantum micae, heterogeneae glareae, spathosae lineae, quarsozaeque: aliquae etiam crystalli elegantissimae, nitidissimaeque in rimis petrae serенаe. Sed non longe

P. 43.

longe a summo vertice est spiraculum Parisiensem pedem in longitudinem, digitum in latitudinem patens, iuxta quod non dubia antiquae flammae vestigia cernuntur. Spiraculum hoc Nostro iniecerat suspicionem sublimationis, quam natura in montis visceribus exsequatur, tanquam in amplissimo laboratorio, cuius capitella specus sint, et cauernae in spiraculum, quasi in sublimatorium Porectani vaporis ductum desinentes. Iussit igitur ingentibus ligneis malleis valide circa spiraculum percuti montem. Singulos ictus sonitus sequebatur obtusus, interior, longeque remissus, qui de antris cauernisque profundis monere videbatur, quamquam ob sinuosos anfractus intermissum in spiraculum bacillum non ultra pedes tres promouere liceret. Face autem spiraculo admota protinus flamma exarsit, persimilis ei, quam vapor conceperat, simulque murmur interiora montis peruadens auditum. Exemplo ferreis malleis, scalprisque, et cuneis, et vectibus, quin et pyrio puluere tentari coeptae, quae spiraculo circumiacebant, lapideae moles. Ad patefacta spiraculi superiora latera combustorum vegetabilium indicia apparuere, subsequuta est luteola materia, vliginosa, simillima illi, quae ad leoninum fontem cauernulae fornicem tenet. Grauis persentiebatur odor, et si quo ex ictu scintilla excitabatur, statim incensus late vapor. Cauerna demum in conspectum venit, terra quadam nigra scatens, pingui, tenaci, odoremque nauseosum exhalante. Terram hanc colligenti rimae se Nostro prodidere aliae atque aliae, vaporem leui cum sibilo emittentes; quarum vni cum facem ipse obiecerit, repente inflammari vndique omnia visa sunt, totusque intus tumultus exauditus in monte, et tribus post minutis extinctae flammae internique tumultus sedati. Lateribus p. 44. porro rimarum improbo labore superatis vidit noster

internis parietibus superinductam tenuem, albidam-
que crustam, fulvis exiguis granis refertam. Cra-
stam collegit, et grana. Frustra producto labore
fodiendi destitit tandem et ad experimenta se con-
uertit. Luteolam siquidem materiam e superioribus
spiraculi alembico immisit, et alii alembico similem
materiam in fornice cauernulae pone leoninum fon-
tem iacentis haerentem. In vtrisque igne supposito se-
se euoluit purum phlegma, copiosum, odore fuligino-
so, tum aucto igne paulum nigricantis olei, odore bitu-
minoso et non nihil empyreumatico. Fumi apparere
nulli; at paucae concretæ materiae ad retorti vasis
collum applicatae, siccae, subalidae, in quibus sa-
lis ammoniaci postea notae sunt deprehensae. Va-
sis refrigeratis fuit in fundo terra, in nigras massulas,
leues, spongiosas, friabiles coalita. Eadem fuit fe-
re ratio materiae nigrae vnguinosa, qua scatebat
cauerna, ultra spiraculum fodiendo detecta. Ex qui-
bus conclusit Noster, priorem materiam ex tenuio-
ri constare naphtha, particulis aqueis multis admix-
tis, alteram vero ex densiore bitumine minerali; ex
abreptis impetu vaporis crassioribus huius bitumi-
nis particulis, viuidas scintillas, flammulasque effi-
ci, quae, si vapor in bouis balneo eas incendit, erum-
punt. Instituit vero etiam Noster explorare albi-
dam crustam et fulua grana. Grana ipsa saporis sty-
ptici fuere, et facile aqua soluebantur. Parte illo-
rum solutae decoctum admiscuit gallarum, atque
nigruit protinus liquor; partem alteram in vase fu-
sorio accensis carbonibus imposuit, obtinuitque pu-
rissimum colcothar, quod refrigeratum, et magneti-
ca acu tentatum, ferri indicium dedit nullum; idem
ablutum, exsiccatumque, ac cum adipe igni denuo
commisum, et tandem refrigeratum; plurima spicu-
la ferrea prodidit, quae acui magneticae pertinaci-
ter adhaerebant. Conclusit exinde illa grana ex puro
martis

martis vitriolo constare. Crustam autem aqua minime solubilem, candenti ferreae laminae iniecit, ex qua flammula statim caerulea exstitit, halitusque respirationis organa nonnihil vellicans. Vt autem de genuini sulphuris certior fieret praesentia, in vitream phialam eius crustae partem et tartari oleum indidit, phialamque arenae balneo commisit. Crusta soluta est, vt primum oleum ebullire coepit. In hanc solutionem Noster primum immerisit argenteam laminam, quae cito nigra facta est; deinde guttatim affudit acidum vegetabile, cumque praeter efferuescentiam nihil aliud sequeretur, iterum ac tertio acidum addidit: quo facto tandem, efferuescentia quiescente, liquores inallescere coeperunt, et odorem fundere, hepar sulphuris referentem; aliquanto post luteola praecipitatio sequuta est, tenuissima, quae sulphuris erat butyrum. Experimenta illa simplicissimae naphthae indolem, ac genuini sulphuris, in illo vapore videntur indicare. Summae enim flammae color rutilans, odor aquarum ab eo, quem fontes volatili genuino sulphure praediti emittunt, longe distans, imprimis vero flammae exhalationes, neque tussim, neque sternutamentum excitantes, de naphtha nos monent: contra de sulphure tum flammae pars reliqua coerulea, tum argenti nitor ab appellente vapore sublatus, tum vero maxime albidae crustae natura. Arbitratur A. Cl. vaporem a crassiori bullarum, vnde erumpit, bitumine expeditum maxime ad naphtham referendum esse, subterraneo igne summopere attenuatam, quam spiritus aethereo-elasticus vna cum phlogisto ex montis cauernis elabens secum vehat; eidem nonnihil acidi catholici, in subterraneis potissimum locis degentis, adiungi; quod tamen acidum et suapte natura, et spiritus modo dicti impetu ita percitum sit, vt cum phlogisto coire, illudque complecti nequeat; inde fieri,

P. 47. vt in vapore sulphuris elementa quidem insint, sed ipse tamen verum non sit volatile sulphur. Ex his multa phaenomena explicare nititur Noster, v. c. quare nec leonis balneorumque aquae sulphur oleant, nec emissus e vaporis flamma halitus nares, faucesque irriter, nam compositum in his rebus sulphur non continetur. Quod si porro argenti nitorem vapor inquinat, id acido tribuendum esse, quod licet mediocri sit copia, tamen tractu temporis effectum edere debet, qui sub sensum veniat. Similiterque longo annorum decursu ex acido, cum primum liberum aerem attingeret, ibique nonnullas phlogisti, et martis minimas particulas adgrederetur, coaluisse ponit albidam crustam cum interspersis fulvis granis, nec non tenuissima quaedam candidissima sulphuris fila, quae ad leonis fontem in subiecta pelui cernuntur. Videtur itaque ex Nostri sententia sequi, vt Porectanus vapor facultatem quam habet, vt admota face incendatur, non a genuino sulphure, quod fortasse non continet vllum, sed omnino a naphtha accipiat. Id quod ex eo etiam verisimile fit, quod animaduertit, fontes scilicet, qui volatilis sulphuris ditissimi sint, nec tamen vilo flammam concipiente vapore vtantur, frequentes valde esse, inter quos fons Porectae veteris praecipue recenseri debet; contra qui vaporem prae se ferant similem eius, qui leonis ac trium balneorum aquas comitatur, esse toto orbe terrarum paucissimos. Hancque ob causam praeprimis operam ac laborem **BASSII** merito celebramus.

Sequitur commentatio Cl. **PVTII** de oleo oliuarum, quod chymicae analysi exposuit. Primordia autem analyseos cepit ab immaturis oliuis, quae ingentem insipidi phlegmatis vim, parum olei, multum capitis suppeditarunt mortui. Oleum speciem albicantium vaporum habuit, ceterum quoad omnia conue-

conuenit cum omnibus vegetabilibus, si destillationi committantur. At a maturis phlegma primum producit septimam oliuarum partem pondere aequans, insipidum illud quidem initio, sed deinceps magis magisque acidum. Phlegma excepit oleosa materia ad quintam ponderis oliuarum partem, quae tamen sibi adiunctum tantum aquae habebat, ut e septem eius libris vna dumtaxat et dimidia olei secerri potuerit. Oleum tamen, cum rectificaretur, phlegmate non paucum fuit inquinatum, nam bullae aquae permultae cum sibilo sursum ferebantur. Quae tamen cum non ante apparuerint, quam vapores ascendere coeperint aciduli, confirmabatur Noster in ea sententia, acido contineri principium illud, quod oleum et aquam consociat atque in mutuum quasi complexum adigit. Ceterum rectificatum oleum ita sibi constans fuit, ut discrimen percipi nullum potuerit primum inter et vltimum. Denique caput mortuum praebuit salem acrem, et naturae prorsus alcalinae. Ad olea expressa demum accessit auct. et tria ad experimenta elegit; olei florem, cuiusmodi sponte et solo suo pondere pressae stillant e tela, cui impositae sunt, oliuae maturae; venale oleum optimum, oleum deterius. Singula destillatione primum phlegma exhibuere, quod sensim acidius factum est, postea oleum subtile, vnaque vapores acidos permultos; porro vaporibus his cessantibus oleum coloratum, exindeque oleorum nigrorum gradus alios atque alios, quorum vltimus omnium maxime empyreumaticus; denique sub destillationis finem rursus pauculos vapores et acidissimos. Diuersa autem fuit in omnibus oleis proportio. In optimo perpauca fuit phlegma, plurimum in deteriore, paucissimum in purissimo: aciditatem prae se tulit eo promptius, impensiusque, quo esset olei conditio deterior. Similiter quo longius oleum

destillationi commissum, a purissima conditione distaret, eo plus butyracei olei suppeditauit, eo etiam maiorem acidorum vaporum vim: contra eo minus olei subtilis. Acidi naturam dein inquisiuit ope ferri, cupri, violarum syrupi, nitri, olei tartari, eandemque vitriolicae indolis esse intellexit. Cum enim excipulum mutare vellet, et iuberet propterea retorti vasis collum erigi, strepitus repente explosionesque audiuit, atque intellexit vapores pure acidos, qui tum forte copiosi adscendebant, in guttas coactos, atque in subiectum calens oleum, recidentes, id ipsum efficere, quod vitriolicum acidum solet, si quando in calens oleum infundatur. Caput mortuum vero inquirens, illud multo igne aperto calcinatum sallem prae-buit lamellis compositum, et omnino neutrum, quem arbitratur N. ex salibus ipsis, quos planta ad fructus adducit, coalescere. Singulare prorsus hoc in oleis duobus, butyraceo et subtili, cum eadem rectificaret, obseruauit. Nam, cum in expressorum ab oliuis oleorum destillatione, omni phlegmate exhausto se offerret primo oleum butyraceum, deinde subtile, contra in vtriusque horum rectificatione, primo subtile se obtulit, dein butyraceum. Causam huius rei repetit a duplici acido, quod in oleis expressis deprehendit, quorum alterum laxè, alterum intime cum iis coniunctum est.

P. 49. Hoc praeterea praeprimis notari meretur: si idem oleum saepius rectificatur, fit illud magis deinceps magisque subtile, et ita tandem diaphanum euadit, ut aquae colorem limpiditudoque aemuletur: eo autem tenuitatis adductum cum fuerit, adeo penetrans est, ut ad Dippelii olei naturam proxime accedat, id quod ex eo comperit A. quod cum affectum torpore carpum huiusmodi oleo fricas-set, torpor breui euauit. Nunc differit de modo olei lau-

laudabilis parandi. Cupit autem primo, ut colligantur oliuae, cum maturitatem adeptae arboribus pendunt, neque vero excutiendae, sed manibus legendae sunt. Ex quibus fieri debent acerui, in quibus seruantur donec cutem suam coeperint corrugare. Tunc sunt premendae, non tamen ita, ut mucilaginosa earum etiam exprimatur pars: in hac enim insidet austerus oliuarum sapor, qui propterea etiam in oleum deriuaretur. Denique oleum sub expressionis finem non miscendum cum primo: quia minus purum est, et prius inquinat. Si diutius in aceruis manent oliuae, feruescunt, et oleum acre reddunt, prouti solet esse oleum ab immaturis oliuis. Signa autem oleorum, quae venduntur, probitatis, haec sunt: meliora pulcre vel flauescunt, vel virescunt; numquam non pellucunt; saporem habent dulcem, non austerum, aut acrem, nullum in palato, faucibusque ardorem relinquunt, stypticum sensum nullum; sine stridore ardent, celeriterque consumuntur, quia minus acido scatent.

Anatomica autem aequae elegantes proponunt p. 50. nobis quaestiones, declarantes etiam Academiae socios in anatomia comparata, quibus nostris temporibus multas inuentiones debemus, esse versatissimos. Igitur Cl. BALLANTVS exemplo Cl. HERISSANTII Francogalli medici, qui vocis vias in animalibus pluribus perlustrauit, ut grauissimam de natura instrumenti vocem producentis quaestionem illustraret, excitatus, *de quorundam animalium organo vocis* differuit. Disquisitioni ante omnia subiecit p. 51. selem, in qua trachea ex anulis constat non integris, posticae enim parti plana membrana ciborum canali contigua adnexa est. Anuli sunt magis quam in homine distincti, et oesophagus propterea se liberior dilatare, et asperiora sine tracheae offensione admittere potest. Laryngis cartilagines, praeser-

tim arytaenoideae, textura compactiori sunt quam in homine. Thyroidea in anteriore parte vix prominet, eiusque circumferentiae os hyoideum arctissime adhaeret, cuius cornua cum cornibus cartilaginis eiusdem coniunguntur breuibus et obtusis. Arytaenoideae posteriori in parte oesophagum versus eleuantur, formantque circuli quasi segmentum; quo fit, vt circumscripta iis rima non vniformis, sed elegantem in modum intercisa sit. Cricoidea vix ab humanae figura distat, itemque epiglottis, cui sane sui sunt eleuatores muscoli satis manifesti. Interne in larynge quatuor sunt ligamenta, duo inferiora ac robustiora sic posita sunt, vt mediam relinquunt rimam cum humana glottide comparandam; duo superiora sunt crassa, et recedunt a se mutuo, vt rimam non forment, saltem glottidis nomine dignam. Superiora inter atque inferiora ventriculi occurrunt duo, vtrimque vnus: duo alii inter superiora ligamenta modo dicta, et ligamenta epiglottidis posteriora, quibus nempe ligamentis epiglottis arytaenoideis cartilaginibus annectitur. In cane tracheae anulos sic obseruauit vt in homine, nisi quod spatium membranaceum iuxta oesophagum relinquunt paulo minus latum. Cartilagines quoad texturam et figuram ita vt in fele, praeter arytaenoideas, quae ad posteriorem partem in circuli segmentum non tam altum eleuantur, neque tam laeues sunt, elegantesque, quam in fele. Ligamenta in larynge canis aequae sunt quatuor: superiora, quamuis diducta minus sint, quam in fele, tenuiora tamen sunt, et breuiora, vt multo magis in cane videatur glottis effici ab inferioribus ligamentis, quae et praegrandia et validissima sunt, et alte admodum adscendunt versus superiora. Eo etiam fit, vt ventriculi superiora inter et inferiora ligamenta locati, qui profundi valde sunt et lati, fere vndique clausi formam quasi tympani habeant: inferiora enim ligamenta alte
assur-

affurgentia ita ad superiora accedunt, vt inter vtraque vix supersit tenuis rima, ingressum aeri in ventriculos concedens. Vituli apulos quoque inquisiuit, qui integri sunt et nonnihil elliptici: textura vero cartilaginum laryngis est ipsis cum cane et feline communis. Cricoidea humanae, thyroidea felinae similis est; arytaenoideae ad humanas proxime accedunt; epiglottis ab humana musculis non parum, at figura nihil differt. Nulla conspiciuntur in vitulis ligamenta superiora, inferiora autem, e quibus glottis constat, crassa valde robustissimaque sunt, Tubus denique ad laryngis vsque ostium aequabilis porrigitur, ventriculis interruptus nullis. His exp. 52. positis rationem reddit vocis horum animalium differrentiae. Felium vox in multos flectitur vel acutiei, vel grauitatis modos. Canes pauciores tonos habent, et eorum vox modo rugitu, modo latratu continetur. Vnus grauis tonus vitulis est: qui mugitu semper exprimitur. Vocis autem formationem a ligamentis repetit, eorundemque tremoribus ac concussionibus, qui tremores frequentiores rariore si sunt pro varia ligamentorum tensione, efficiunt illam tonorum varietatem, quae frustra ab exiguae rimae dilatatione ac constrictione expectanda esset. Epiglottidis tamen ligamenta sunt excipienda, vti et ventriculi, qui tamen vbi insignes sunt, non ad sonum proprie edendum concessi, sed potius ad resonandum. Vnde canum latratum ab inferioribus ligamentis in tremores actis deduxit; simulque coniecit, aerem in ventriculos ingressum ibique reperlum atque collisum vocis magnitudinem augere. In vitulis autem sonum grauem tantum emittentibus inferioribus ligamentis omnem illam tribuendam esse vim. Tandem ex his omnibus concludit, vocis organon cum FERREINIO ad lyrica instrumenta multo probabilius quam ad pneumatica

- P. 53.** tica esse referendum. Sed sibimetipsi nondum satisfecisse videbatur Noster, et maioris euidenciae causa etiam in volatilibus experimenta instituit atque picam ac sturnum elegit, in quibus ut et in aliis HERISSANTIVS vocis organon non ad tracheae caput, sed ab bronchiorum diuisionem locauit, et cum ambae hae aues cum aliis quibusdam epiglottide careant, desiderio tenebatur cognoscendi, ecquid id sit, quod, vicem epiglottidis supplens, ne ingesta in laryngem illabantur, impedit. Et quamquam suspicionem iam fecissent aliquam villi plurimi, quibus laryngis ostium interno in limbo refertum viderat, nihil tamen villis his tribuere voluit, quod non obseruatio docuisset. Itaque viuam picam dissecuit, ut totus larynx veniret in conspectum, quo facto, pica sponte laryngis osculum modo relaxante modo constringente, intellexit, villorum complexu in constrictione illud plane occludi. Conspirabat autem osculi eiusdem constrictione cum aristaenoidaeorum musculorum contractione ita, ut illam ab hac effici dubitare non posset, praepremis quum cerneret se posse eam motuum consensionem restaurare, quoties illis musculis admoueret stimulum, qui si acrior esset, semper sequebatur arctior osculi constrictione. Sigillatim autem de sturno haec adnotata sunt: larynx iisdem constat cartilaginibus, quibus humanus; quae tamen hic mollissimae sunt. Interna superficies laevis, aequabilis, nullis ligamentis ac ventriculis gaudet. Trachea longissima est, et angulos cartilagineos amplius octoginta ad ellipticam figuram accedentes habet. Prope bronchiorum diuisionem incipiunt anuli paululum intra tubi cauum prominerere. In ipsa bronchiorum diuisione chordae exstant duae longiusculae, albicantes, rotundae, et ligamentosae, quae quidem in anteriore parte anuli, quem bronchia faciunt, ortae ad oppositum parietem,
- P. 54.**

tem, in quem infixae sunt, feruntur ita liberae, et solutae in toto tractu, vt nusquam vicinis partibus adhaereant. At nullum ligamentum insignius illo, quod iuxta bronchiorum diuisionem exilibus suis capitibus tubi superficiei adalligatum, tum in medio crassescens, et nonnihil conuexum, tubi eiusdem axem traiecit, liberrimeque intra cauum fluitat. Huius ligamenti tensioni moderandae praesse credit musculum de bicipitum genere, qui ab octauo supra bronchia anulo profectus in duo statim scinditur crura, quorum vnum ad ligamenti caput vnum, alterum ad alterum excurrit, arcteque ei adnectitur. Quare hunc cum musculo thyroarytaenoideo hominis comparat, qui pro crurum suorum varia contractione ad varios tensionis gradus ligamenta glottidis adducere valet. Artificiosus ille prominentium anulorum et chordarum apparatus in sturno et pica deprehensus, eius attentionem duxit ad glandulam thyroideam. Compererat enim aues glandulam hanc non in cartilagine habere a qua nomen ducit, sed in bronchiorum diuisione, vbi vocis organon est. Comparari autem posse hanc glandulam cum humana exinde apparet, quia duobus aequae lobis constat, quamquam non manifeste inter se communicantibus, conuenit praeterea ratione figurae habitus ac conditionis, excepto loco quem occupat. Vocis autem organo ministrare hanc glandulam satis comprobatur eius sedes, quae numquam non est cum eo organo coniuncta: nam in homine et quadrupedibus laryngem, in auibus bronchiorum diuisionem complectitur. Ac ibi incipit glandula vbi incipit vocis organon, eosdemque cum eodem habet fines. Voluit BALLANTVS etiam perscrutari quidnam id sit, quod glandula haec vocis praestet organo, sed e viuis ereptus, antequam fidem praestare posset. In locum eius successit CAIETANVS VTTINVS, qui obseruationes

p. 55:

p. 56.

nes quinque attulit ad Academiam cum auibus institutas, quas hic subnectere lubet. Initium faciamus ab ardea, quae tracheam habet longissimam, anulis cartilagineis, integris, valdeque robustis instructam. Vbi trachea in bronchia diuiditur, incipiunt anuli segmentum circuli referre, tenui, pellucidaque membrana eorum extremitates nectente. Primi a diuisione anuli numero quinque aut sex nonnihil intra tubi cauum porriguntur, et paruulis sunt instructi ligamentis, ad quorum tensionem moderandam datus esse videtur musculus, cuius crura in anuli inferioris capita inseruntur. In aue altera, fulica, anuli hi pauciores, et maius circuli segmentum referunt, quam in ardea; reliqui vero ad pulmones vsque vix ab integro circulo distant, sed musculus nullus apparet. In reliquis auibus, noctua videlicet, pica glandaria, ac merula cum ardea est conuenientia, at anuli bronchiorum ob corpus exiliores sunt, vt et musculus ligamentorum moderator; glandaria vero pica confertioribus bronchiorum vtitur anulis, numerosioribusque, qui ob laxius vinculum iuxta membranofum oppositum parietem non parum concidunt. Sic se res quoque in merula habet. Tamen VTINVS nullum in auibus hisce inuenit musculum, qui tubi longitudinem ita immutare queat, quemadmodum diuersa sonorum ratio in pneumatico instrumento postularet: vidit quidem nonnullos musculos ossis hyoidis motibus inseruientes, qui vti videtur, superius tubi ostium secundum horizontalis plani directionem paululum aut admovent ad rostrum, aut remouent ab eo; a quo autem motu tonorum varietas peti non potest. Ergo natura omne artificium in structura anulorum et ligamentorum videtur posuisse, et voluisse vt vocis organon lyrico contineretur instrumento. Vocem tunc ardeae sic explicat, vt vnicam ingenti cuidam afflatui simili-

similem, a cartilagineorum anulorum crassitie ac rigiditate productam, et a ligamentorum paruitate, quibus omnibus minus aptae illae partes tremoribus concipiendis reddantur; et addit, quod sonus in tanto tracheae tractu non parum debeat obtundi. Anuli in fulica ligamentis paucis instructi, absque musculo illa tendente instructi in causa sunt, quare vnicus sit huius auis tonus, isque brevis, quem tamen anulorum robur, perfectioque ita intensum efficiat, vt vel in maxima distantia exaudiatur. Cum p. 57. que noctua non vnā emittat vocem, plures glandaria pica, et multo plures merula, id multitudini anulorum, laxiori eorum nexui, et variae ligamentosi apparatus tensioni tribuendum esse videtur. Thyroidem glandulam, in suis auibus, fulica et noctua excepta, iuxta bronchiorum diuisionem locatam vidit, eamque ad vocales chordas in animalibus omnibus ea praeditis opportune emolliendas, humectandasque concessam opinatur. Porro sequuntur quaedam observationes de larynge carduelis, et solitarii passeris, qui elliptica figura gaudet, et e duabus compositus cartilaginibus mediam rimam intercipientibus, quae aptorum musculorum ope probe clauditur. Psittaci larynx e cartilaginibus tribus constat, quarum duae semilunari figura praeditae, et e regione positae rimam efficiunt, tertia parui cylindri formam primum habens, tum in acutas productiones duas desinens, subiecto tracheae tubo respondet. In his ceterum volatilibus nulla ad laryngem occurrunt ligamenta, nulli ventriculi; potius totus tracheae tubus aequabilis est, nec eius anuli nisi prope bronchiorum diuisionem intra cauum prominent. Praeter ligamentosas fibras anulorum prominentium duo Noster notauit ligamenta prae caeteris conspicua et maxime libera, nec non tertium multo insignius vno cum musculo eius tensionem

P. 58. sionem moderante, forma structuraque prorsus iis similia, quae BALLANTVS in pica et sturno notauit. Sequitur *de volatilium aure* commemoratio. Vno eodemque tempore ANT, SCARPA. Mutinae, et Bononiae ALOYSIVS GALVANVS, hanc materiam illustrare coeperunt, et neutri aliquid de consilio alterius constabat. Cum vero GALVANVS sua in vnum volumen colligere atque ad editionem adornare studuit, SCARPAE liber prodiit, in quo Noster pleraque a semet ipso obseruata descripta inuenit, igitur ab opere destitit, atque tantummodo ea in vnum librum redigere constituit, quae aut fuissent a SCARPA praetermissa aut aliter ac ab se explicata. Sed cum alia negotia ab hac confectione libri eum retinerent, in breue opusculum contraxit omnia et Academiae tradidit edendum, quod illa eo lubentius fecit, cum nobilissimam anatomiae comparatae tractaret partem, sed illud non inferere potuit suis commentariis, cum sit ipsum commentarius quidam.

P. 59. Commemorant quoque *observationes ad uteri constructionem pertinentes* a GERMANO AZZOGVIDIO 1773. editas, quae autem non recensentur ab auctoribus in commentariis, quia totum librum exhibere cogentur.

P. 60. Accedimus iam ad *medica*, quae tractant *de morbo quodam sudoribus, urinisque nigerrimis insigni*. Historia huius morbi commemoratione digna haec est: Virgo quaedam sanguinei biliosi temperamenti, quae exceptis colicis doloribus caeteroquin sana erat, coepit sensim tussi vexari, et languescentibus menstruis dolorem sentire ad praecordia, ac sanguinem exscreare. Lactis vsus, phlebotomiae, vulneraria remedia nihil profecerunt. Tertio vertente anno a morbi ortu cum sanguinis exscreationes essent frequentiores, GALEATIVS incisa vena, et remediis sangui-

sanguinem supprimentibus exhibitis, vt impoſterum illam defenderet, ad Brandulae aquam confugit, ad auertenda profluuia admodum efficacem. Tuffis quidem ſtatim ac ſanguineae exſcreationes ceſſant, ſed menſes, qui antea parci quidem fuerant, ſed tamen regulares, ſupprimuntur, et accedente non ſatis cauta vitae ratione, rurfus ſanguis exſcreatur ab aegra. Hic ſenſit Noſter non a peſtore prouenire ſanguinem, ſed a ſtomacho, veniebat enim cum vomitu. Dolebat praeterea aegrae ſtomachus, totuſque venter, qui valde durus et tumens fuit. Clyſteribus alui vrinarumque tarditas deuicta; non idem regionis epigaſticae tumor, qui nec externis ceſſit medicamentis; et per os propter vomitum cruentum nihil ingeri potuit. Quodam autem die vix admiſſo p. 61. clyſtere aegra ad vteri regionem ſenſit quemdam quaſi crepitum, quem ſanguinis ex vtero profluuium ſecutum eſt ad duos fere dies. Exinde minuta ad vomendum procliuitate blandum tenuemque cibum capere potuit: verum dolor, tumorque epigaſtrii quidquam non remittebat. Non paucos dies ſic ſe habuit aegra, cum dolore omni ac tumore repente ſublato e lecto ſurgere, cibumque omnem ſumere ac retinere poſſet. Menſes aliquot bene ſe habuit, menſtruis etiam rite reſpondentibus. Sed cum nimis liberaliter ſua valetudine vteretur, venis vteri denuo occluſis inſtauratus vomitus cruentus. Paulo poſt in ſoporem incidit, a quo ſi ſtimulis admotis expergiſceretur, ſitim et capitis dolorem conqueſta, conuulſionibusque correpta eſt. Miſſiones ſanguinis, cucurbitulae ſiccaae coxis impoſitae, clyſteres carminatiui nil profecere; ac denique ſinapiſmi vix vllum ſenſum viſi ſunt procreare. Inter haec nigror in palpebris apparere incipit; mox faciem inuadere. Cutis ſi linteolo fricetur, nigrorem contrahit linteolum, et cutis ad naturalem redit ſtatum.

statum. Nigrorem porro eundem ad totum pertinere corpus docuit, cum primum detracta fuit subucula, eo enim infectam se praebuit; quem cum ibi impensiolem ostenderet, ubi sudore magis maduit, facile fuit intelligere in sudore eum residere. Duravit ater hic sudor ad dies decem. Interea sopore oppressa aegra raro et ad breue tempus excitata est. Tum aquam simplicem sumebat, nec quidquam aliud ferre poterat. Ceterum durante sopore et paucos vomendi conatus passa est, et perpaululum sanguinis exspuit. Neque est praetereundum, cum oculi fere semper clausi fuerint, si quis palpebras per vim attolleret, (quod, ut primum nigror in iis apparere coepit, non semel factum est) aegram statim expurgisci solitam fuisse, et doloris in ea parte indicia dare. Variis remediis aduersus soporem adhibitis, sed incassum, *GALEATIVS* cucurbitulam inter occipitium et collum admouit. Vix dum eleuata cute et scalpello concisa oculi aperti sunt, restituta est loquela: sanguine autem per repertitam cucurbitulae impositionem, ad tres quatuorue uncias extracto, sopore omnino liberata est aegra, quae tenuioribus primum, dein solidioribus cibis uti potuit. Post septem dies restitutam se plane sentit. Breui vero post ob non satis confirmatam valetudinem cepit tentari et conuelli. Et accedit, ut nigror, qui sudores antea turpabat, turparet idemtidem vrinas, quae etiam cum ardoris et doloris reddebatur sensu. Quibus temporibus nigror vrinas obsidebat, iis aegra melius se habebat; ideoque eo nigrore crisis quaedam morbi videbatur contineri. Verum ut stomachi dolor cum febre et sanguinea aliqua exscreatione coniunctus praesto subinde erat, vena in pede secabatur. Paulo post praeter nigras vrinas aliqua nigri sudoris vestigia supra palpebras et sub oculis apparere: quibus ad duos tresue dies durantibus febre

febre liberata aegra lectum reliquit. At epigastrii tumor et dolor non decessit. Aegra quoque sanguineis sputis post solidiorem cibum aut vehementiorem motum erat obnoxia: nonnumquam somnum habuit difficilem; saepe moerore cibique satietate afflata, alius quidem respondit, urinae naturales fuerunt, sed menstrua non respondere. Nigror ille a GALEATIO disquisitus est, et inprimis materiam illam nigram, cum primum se in facie aegra prodidit, linteolo collectam microscopio BEN. DONELLIUS, med. et GALEATII socius perlustravit. Erat illa nihil aliud, nisi pulvis quidam, quasi fuligo: eius particulae e minutissimis globulis compositae eisdemque salium instar aculeatae micas adiunctae conspiciebantur. Nigris autem urinis per chartam bibulam transmissis, naturalis vel potius aqueus color redditus est, inhaesitque chartae materia illi descriptae iam simillima. Huius materiei haec fuit indoles: Ignito metallo superfusa, nec flammam concipiebat, nec crepitabat, sed splendentibus etiam num spiculis referta partim in album cinerem transiit, partim suum retinuit nigrorem. Insperfa flammae lucidas, ut fuligo solet, scintillas edidit. Ex eius additione neque in acidis, neque in alcalinis satis manifesta efferuescentia orta est. In spiritu vitrioli, in oleo tartari per deliquium, in spiritu salis ammoniaci, in spiritu vini rectificatissimo, in ipsa denique aqua, quamquam solui primum visa sit, tamen breui fundum petens liquiores omni nigrore liberavit. Idem evenit si urinae e sano corporeeductae materia illa immisceretur. GALEATIUS exinde collegit; aegrae urinam principium aliquod adiunctum habere, sanis urinis mimme commune, quod cum ea terram illam nigram glutinaret, in eademque suspensam teneret. Coniecit enim terram magna ex parte esse illam nigram materiam, quia

p. 63.

infusa diuerfis liquoribus vere non soluebatur, et facile superfluente sua grauitate ad fundum deiiciebatur. Nec eandem terram partibus sulphureis carere censuit, quia flammae, aut candenti laminae commissa accendebatur. Quin autem eidem admixti essent etiam sales, dubitare eum non sinebant lucidi, quibus referta erat, aculei: quos quidem sales ammoniacalis naturae esse a pellucidate, a figura, et sapore denique concludebat. Virgo attamen illa post decem annos, cum haec facta erant, etiamnum vixit, et quamquam malo corporis esset habitu, tamen nigrum illum sudorem et nigram vrinam rursus non vidit.

P. 65. Alia observatio concernit *morbum, qui lapsum ab excelsa loco, et inde ortum terrorem consecutus est*. Paucis etiam huius morbi historiam expedire liceat. Puella annos circiter quindecim nata non longe a CAIETANI TACCONI domo ventitare coepit; vbi sub porticu tota fere die sedens a praetereuntibus victum mendicabat. Habebat gressum tardissimum, adeoque difficilem, vt tertio quoque passu consistere paulisper cogeretur. Eius praeterea manus, ungues potissimum, brachia etiam et facies, quin et labia et ipsorum oculorum album mirum in modum liuida erant. TACCONVS morbi causam cognoscere cupiens, rogitaui puellam, quae multa attulit, quae ipsi incommoda essent, fortem videlicet, nec vnquam intermittentem in sinistra pectoris parte pulsationem, incredibilem insuperartuum membrorumque imbecillitatem. Addebat se victu vti non posse, nisi tenui et fere liquido, aegre enim glutire, alio etiam plerumque adstrictiori; flante vero borea et saeuiente hieme tam male esse solere, vt non raro opprimi, et paene mori sibi ipsa videretur. Interea animaduertit TACCONVS, vocem dicentis paruum valde fractamque esse, pulsum languidum, sed frequen-

frequentem. Disquirendoque cognouit puellam etiamnum carere mensibus, et habitu semper fuisse gracili ac bilioso, eamque in morbum hunc sensim grauiorem factum primum incidisse cum anno aetatis quinto ab ingenti altitudine lapsa terrore oppressa fuit vehementissimo. Ad tres ferme annos in eo statu, in quo eam primum inuenit TACCONVS, durauit aegra; numquam spes vlla salutis affulsit, quin etiam res in peius ruere visa est. Quam maxime autem admirandum, cum toto hoc tempore quo quotidie eam videre consuevit TACCONVS, et persaepe alloqui, nullum notabile respirationis signum in illa deprehendere vnquam potuit; quamuis enim oculi aciem intenderet, alterni vel in naribus, vel in pectore, vel in ventre motus ne vmbra quidem ei datum est p. 65. detegere. Denique per hiemem, sudo coelo, tempestate frigidissima, dolorem in sinistro latere conqueri, tum nigrum, viscosumque sanguinem per os, conatu caeteroquin nullo, nullaue tussi, emittere coepit. Non desistit tamen victum de more quaerere. Vox interea abrupta fuit, solitoque debilior, vires supra modum fractae. Vitam ad decimam quartam diem sic tolerata, e via domum deportata exstincta est. Proximo die TACCONVS cadaueris instituit sectionem. Totum corpus erat liuidum. Aperto abdomine, ventriculi hepatis, omenti moles solito maior fuit; diaphragma valde eneruatum, et vna cum tenuium intestinorum parte in superius thoracis cauum adactum: venae omnes nigricantes, et ita pandae ac distentae, vt earum propagines etiam minimae vltro se proderent. In thorace conspiciebantur pulmones contracti, paene exsuccii, tactui renitentes; sinister vero lobus liuido, atroque colore tinctus, et in loco, quo lateris dolor extremis vitae diebus inhaeserat, pleurae validissime coniunctus. Tres circiter sunt inuentae viscosi nigrique sanguinis vnciae

p. 66.

supra diaphragma sparsae, qui sanguis depluisse visus est a mediastino et pleura, quoniam haec viscera eodem rorabant: pars aliqua etiam reperta est intra tracheam. Cordis autem fabrica admodum mirabilis fuit, eiusdem fere amplitudinis ad mucronem ac ad basin non conicae ut solet, sed quasi cubicae figurae fuit. Sinister ventriculus latior formam habuit, quae esse consuevit dextri; dexter vero columnis lacertisque robustis ornatus eam, quae sinistri. Contentus in ventriculis sanguis fuit pariter viscosus ac ater. Pulmonalis arteria, valvulis sigmoideis secum inuicem conglutinis, ita clausa fuit, ut iniecta aqua non nisi per angustissimum foramen, quod fortasse subtile ante immissum specillum fecerat, manaret: vena autem rugosa reperta est, summe contracta, et sanguine omnino vacua. Canalis arteriosus clausus fuit, foramen vero ovale, latius, quam in foetu cernitur, patuit praesertim qua parte dextrum ventriculum respiciebat. Suspicatur autem Noster, foramen ovale tum apertum fuisse, cum in lapsu puella maximo correpta fuit terrore. Constat enim et sanguinem per terrorem in cor magno impetu congeri, et facile in pueris fortes, longasque inspirationes, quales habuisse puellam sub eum casum credibile est, foramen ovale iam occlusum denuo patefacere. Eo autem patefacto, minor statim sanguinis copia ad pulmonalem arteriam dirigi debuit, ex quo non difficile factum fuit, ut sensim sigmoideae valvulae coirent. Sic sanguis a pulmonibus denique prohibitus nec respirationem fovere amplius potuit, nec ipse apte subigi. Ergo et illam paene deleri, et ipsum densum atrumque esse oportuit. Ut autem cum respiratione vox simul infringi debuit, ita cum nova sanguinei circuitus ratione nova cordis forma convenire. Igitur minime mirum, si huic musculo paula-

paulatim natura illam structuram conciliauit. Quod si ventriculus sinister sese dilatare debuit, cur non potuit, aneurysmatis instar, pulsationem progignere, qua aegra perpetuo in sinistro latere vexabatur? Relaxatis denique propter sanguinis tarditatem musculis, facile et vasorum infarctio secuta est, et diaphragma se intra thoracis cauum incuruauit, locum abdominis visceribus concedens, quae ex humorum crassitudine turgidiora facta sunt. Reses vero propter eandem tarditatem in minimis vasis sanguis et liuorem in exterioribus corporis partibus procreare debuit, et efficere, vt eadem minora vasa saeuiente frigore tandem disrumperentur, sanguinemque funderent, qui vel ex ore mittebatur paulo antequam aegra occumberet, vel post eius obitum in thoracis cauo repertus est.

Alia commentatio agit *de febre quadam epidemica* p. 67.

Camocli a LAVR. CANVTO obseruata. Eandem ad febres epidemicas continuas biliosas mali moris, gastricas et verminosas refert, quarum causas frequentiores pluuias, earumdemque in locis humilioribus stagnationes, annonae caritatem, hiemis insequutae rigorem, verisque temperaturam fuisse statuit. Curam autem purgationibus, sanguinis missione, aqua p. 68. nitro medicata, blandis subacidis, alexipharmacis mixtis, anthelminticis et mercurialibus, clysteribus oleosis, oleo amygdalarum dulcium cum nitro stibiato, cucurbitulis dorso et ceruici impositis, venae iugularis incisione, vesicatoriis, decoctis diaphoreticis et tandem roborantibus instituit. Sed ipse demum laboribus variis fractus ea febre correptus obiit.

Huic subiuncta est commentatio *de mercurii sublimati corrosiui usu*. p. 69.

IOH. ANT. GALLVS, SWIETENII et BENVENVTI exemplis motus quaedam experimenta cum hoc remedio instituit. Duodecim ex-

empla de iis profert, quae eius vsum commendarunt exceptis duobus, et loco spiritus frumenti, aquam stillatitiam et spiritum vini rectificatam adhibuit, at etiam suffecisset aqua communis.

P. 71. Excipit hanc Neapolitanum *febrifugum* remedium a Bononiensibus receptum, et ab IOS. MOSCA cum Academia communicatum, compositum syrupum ex herbis continens, cuius descriptionem in altera parte suppeditant, qui etiam in medicamentarium codicem Bononiensem est relatus.

P. 72. Alia recenset *aethiopem ex laudano*. DOMINICVS SPARGANVS, PAULI PARENTII librum de diffusis medicamentorum euoluens, inuenit ibi laudani liquidi magma siccatum et in puluerem redactum ad dysenteriam ceu remedium proponi. Cum itaque vulgaris aethiops vegetabilis, in haemoptysi, aliisque eruptionibus sanguinis, profluviiis alui ac vteri egregii sit vsum *), censuit quoque puluerem Parentii, in quo praeter opium alia reconduntur, quorum adiectione etiam plus valeat, ad eundem vsum adhiberi posse. In variis igitur aegris eiusdem vsum expertus est, atque de optima illius parandi ratione haec praecipit: Faex laudani liquidi SYDENHAMII quae ab extractione ac filtratione reliqua est, primum leuiter torrefiat, vt in puluerem redigi possit: tum moderato igne torrefiat puluis vsque dum quidquid narcotici in opio insidet, abierit, idque solum remanserit, quod adstringendi facultate pollet; quam ad rem satis est, si tertia pars ponderis fuerit amissa: denique puluis cum aceto peracri subigatur, et ad ignem leuiter siccetur. Medicamentum illud etiam aliis medicis bene respondens, ita nobilitatum est, vt sub nomine noui aethiopis vegetabilis sit in medicamentarium codicem receptum.

Chirurg.

*) Aduersus scrophulas quoque egregie iuuat, vide LEWIS neues Engl. Dispenf. B. III. p. 100.

Chirurgica autem proponunt: de vesicae punctio- p. 75.
ne in ischuria. Dissensum inter auctores, de hoc argu-
 mento, qua videlicet in parte punctio vesicae in ischu-
 ria fieri debeat, componere nititur CAJETANVS TAC-
 CONVS. Nam cum vesicam multorum, qui ischuria
 perierant, incidisset, illud animaduertit constans,
 perpetuumque fuisse, vt tumores, exulcerationes,
 ceteraeque huiusmodi labes eius ceruicem et poste-
 riorem partem tenerent, ad anteriorem, quae a cer-
 uice longius abest, vix, aut omnino non propaga-
 rentur. His ita se habentibus sic argumentatus est,
 si vrgeat necessitas vesicae pungendae, vtilius esse
 in parte, quae minus cum caeteris labefactata sit, vul-
 nus infligere, quod etiam facilius sanatur. Quare
 cum ischuria, quae ex vesicae fit vitio, minus a sua
 integritate absit vesica in illa parte, quae superne
 pubem respicit, consequens est, vt sit potius in illa
 parte punctio facienda. Accedit, quod minus huic
 parti quam caeteris possit a destillante ab vrteribus
 vrina iniuria fieri, et quod in ea parte vesica sit sta-
 tu satis firmo, cum non solum pubis ossibus, sed
 etiam per vrachum vmbilico alligetur.

Subiuncta est *de mesocolo mirabilem in modum pro-* p. 76.
scisso historia, descripta a BRAMBILLA hunc fere in
 modum: Anno 1762 cum Br. versaretur in castris
 Silesiae cum legione Lascii, tanquam Proto-chirur-
 gus, XVII. cal. Octobr. accidit, vt miles quidam e
 centuria tribuni, annos natus 22 corpore procero,
 eleganti, ac robusto cum circa horam 7 matutinam
 e tentorio suo, temere pendente ex humeris veste,
 in communem locum ventris exonerandi causa se-
 cessisset, vehementiusque ob adstrictam aluum eni-
 teretur, repente dolore in abdomine fuerit percul-
 sus. Redux in tentorium strauit se humi super pa-
 leas, et vsque quaque se texit: cum enim crederet,
 eos sibi dolores a concepto frigore allatos, sperabat

- P. 77. se, corpus diligenter fouendo, hac molestia liberatum iri. Post horae spatium peius se habuit: quare centuriae chirurgum acciuit; qui ratus et ipse dolores ab accepto frigore ortos, bolum ei ex theriaca dedit, at nullo cum fructu. Itaque hora decima antemeridiana rem ad Brambillam retulit, qui cum protinus ad aegrum se contulisset, rebus omnibus perpensis statim sensit, eum magno in discrimine versari. Pallida erat facies, vires fractae, pulsus debilis adeo ut vix perciperetur: in regione autem umbilicali dextra tumor exstabat, colore quidem naturali, sed valde prominens, et durus, quique summam humani capitis partem magnitudine aequaret. Interea tamen dolor nihil maior erat, quam initio fuisset. Sed cogebatur aeger supino corpore iacere; neque ullam in partem vertere, nec omnino se mouere poterat. Quae omnia suspicionem BRAMBILLAE iniecerant, ruptum esse intus aliquid, nec tamen quale id esset dicere aut coniectura assequi poterat. Oleo amygdalarum dulcium cum vnguento althaeae tumore inuncto, fomentis ex herbis emollientibus cum farina seminis lini in lacte coctis adhibitis et clysmatibus applicatis, non leuatus aeger, vesicatoria femoribus applicata, oleum amygdalarum dulcium recens, intus sumtum decoctum emolliens e malua, althaea, modica manna et pulpa tamarindorum post prandium sumendum, nihil profecerunt; aeger potius hora quinta matutina proximae diei exstinctus est. Ob morbi incogniti naturam
- P. 78. statim ad cadaueris incisionem B. se accinxit. Aperto abdomine comperit descriptum tumorem ortum esse a quodam intestinorum cumulo, quae tumida admodum erant et sphacelo iam affecta. Vltius inuestigando inuenit colon dextra parte e suo situ detrusum, et per ligamen longitudinale anterius iuxta totam suam longitudinem adhaerescens peritonaeo secun-

secundum directionem lineae albae, idque opem membranae cuiusdam singularis, fibrosae, et admodum fortis. Vidit porro mesocolon dextrum prope intestinum tractu pollicis vnus et dimidii ruptum esse, perque eam aperturam ilei partem transisse vnum circiter cubitum longam, totamque sphacelo corruptam; reliquum vero ileum, quod in sinistra remanserat parte, ad tres vsque pollices a modo dicta apertura nigrum, cetera colore naturali apparere. Verum, nisi, si corrupta intestina vi premerentur, apertura conspici nequibat, quae eadem stipauerat; nec vero ea retrahi inde poterant, quo intrauerant. Censuit autem his obseruatis sic: militem cum aluum exoneraret, comprimendo vehementius intestinum ileum rupisse mesocolon, id quod vix euenire potuisset, nisi ante descripta membrana, quae colon eleuatum et subiectum tenebat tanquam causa praedisponens multum ad id contulisset.

Commentatio quae sequitur *de bubonocoele* cum P. 79. *sphacelo* aequae BRAMBILLAM auctorem habet. Mulier siquidem annos 27. nata, innupta, leuem tumorem nucis iuglandis magnitudinem non excedentem, in sinistro inguine sensit, ex quo exiguam sane sensit molestiam. Adhibita prompta remedia per aliquot annos malum neque leniuerunt, neque exasperarunt. Colicis vero, cum vires aliquando intenderet, correpta doloribus, medicum acciuit, qui clysteribus emollientibus, vnguentis, cataplasmatibus, apoze-
matibus laxantibus, pillulis anodynis vsus est, sed incassum, cum protinus ore assumpta euomeret medicamina, colicusque dolor, febris et inguinis simul cresceret tumor. Accersitur chirurgus, qui iisdem medicamentis adhibitis, ter intra biduum sanguinem misit, neque opio pepercit, at sine effectu. BRAMBILLA igitur rogatus a viro magnae auctoritatis, vt
curatio.

P. 80.

curationem fusciperet, qui inuenit, aegram adiens, tumorem durum, eminentem, vno pollice latum, et in duo quasi hemisphaeria distinctum, quorum vnum maius ab omento, alterum minus ab intestino colo fieri iudicauit. Et quamuis vndique cutis tumeret, tamen perspicere potuit omentum atque intestinum a ligamento Fallopii irritari. Ob febris et ceterorum symptomatum continuationem, quartam venae incisionem, et binos ex decocto emollienti, oleo seminis lini et electuario lenituo clysteres iussit. Inprimis vero aegrae phialam aquae amarae medicatorum Bohemiae fontium praebuit, qua blande aluus subducta est absque vomitu et nausea, et illud medicamentum pro circumstantiarum ratione repetitum est. Intra biduum tensio et dolores vna cum febris remiserant. Igitur tentauit B. si minus omentum, saltem intestinum, digitis leniter premendo in ventrem repellere, sed frustra. Reliquis per decem dies se bene habentibus, sola vinctio et consueta diaeta adhibebatur. At breui adstricta aluus, tumor ventris aliaque redierunt symptomata, et supra dicta adhibita sunt remedia. Interim duobus tribusve diebus exactis deprehendit B. tumoris superficiem aliquantulum inflammata, atque exinde spem concepit fore, vt sibi ipsi facta suppuratione natura succurreret. Vnguento basiliconis et emplastro diachylo applicatis, intra triduum abscessus obortus est, suppuratioque quatuor iam se locis prodidit. Incisione per scalpellum facta magna puriseducta est copia. Vulnus vnguento styracis nutritum, et sponsia vino imbuta, in quo peruuianus cortex, scordium et ruta ebullierant, fotum est. Postero die reliqua tria tubercula gangraena affici et sponte aperiri visa sunt. Vulnus autem ferro factum dilatatum, omentum et colon gangraena tentatum ac liuidum in conspectum dabant. Ob mul-

tos

tos sinus. et plagam foeda sanie repletam, vinum memoratum cum melle rosato iniecit, et interne quotidie drachmas duas corticis exhibuit. Postridie vero, quum tria tubercula aperta erant, sub vesperam magna excrementorum copia plagam replere deprehenditur, et multo maior sequentibus diebus, quibus per consuetam viam nihil emittebatur. Incipiebant iam omentum, intestinum, et proxima integumenta, quae liuida corruptaque erant, etiam fieri mobilia. Itaque non multo post exciderunt, sinumque reliquerunt, qui digitos septem in longitudinem, quatuor in altitudinem patebat. Tum plaga reiecto styracis vnguento, melle rosato ter quaterue singulis tincta diebus, et filis obducta est siccis. Sponte interea flatus et faeces sat fluidae e plaga exierunt, densioribus in inferiora intestina transmissis. Ac si corpus supra plagam digitis premeretur, flatus inde etiam cum crepitu erupere. his diebus, quibus aegra aquam assumserat amaram, faeces copiosiores minusque coloratae erant, indicantes aquam cum illis per plagam emitti. Ob acrimoniam faecum, qua partes corporis exedebant, apparatus ad vulnus saepius mutandus fuit, abstinendum ab aqua amara et in clysteribus tantum subsistendum, et vicinae vulneris partes lapidibus cancrorum linteolo illigatis saepe erant abstergendae. Aegra dextro incumbere debebat lateri, quia tunc p. 82. nihil prorsus vel longe minus faecum per plagam solebat exire. His prouisis vulnus melle rosato fottum, in dies melius se habebat, et ei ad nonum usque diem faeculentae pepercerunt materiae; sed cum hac die ipsa nimium indulgeret cibo, rursus intumuit venter, faecesque paucae per vulnus effluxere. Igitur ad clysteres et aquam amaram redire coacta est aegra. Post haec fomentorum apparatus ita firmauit BRAMBILLA, vt plaga nec faeces emitte-

emittere posset amplius, et coalescere quodammo-
do cogeretur; quod sane paucis factum fuisset die-
bus, sed cum IOSEPHVM II. Augustum in Galliam
proficiscentem sequi debuerit, rem totam fratri
ANTONIO, aulae Caesareae chirurgo, commisit, qui
eum tandem morbo liberauit penitus. Alia historia
huic persimilis adiecta est a MUNDINO, quam breui-
sime iuuat expedire. Mulier innupta annum sep-
tuagesimum quartum agens, morbo chronico per
nouemdecim menses laborans ob lapsum e quatuor
gradibus, dolore correpta in dextro inguine cum
tumore, quem non adeo curarat, cepit sentire pun-
ctiones molestiores ad inguen, accersitur CAIETA-
NVS PEDRETTVS chirurgus, qui inuenit tumorem
durum, colore quidem naturali, sed superficie prae-
ditum inaequali, varicosis vasis circumfusus, basi
satis ampla profundaue instructum, infra quem fe-
mur oedemate tentabatur. Scirrhum ratus eum cu-
rari iussit panniculis aut aqua cum spermiate rana-
rum madentibus, aut aqua, in qua auena pura deco-
cta fuisset. Adhibito per 17 dies hocce remedio,
tumor fuit suppuratus, apertus atque vulnus mate-
riam stercus redolentem emittebat. Specillo in il-
lud demisso corpus deprehendit ingens, fluctuans,
prementi specillo obediens. Dilatandum ergo vul-
nus censuit, eum ob finem, vt materia exiret et cor-
pus extraheretur, quo facto forcipe corpus commi-
nuit, cuius frustra educta stercus referebant diuturna
mora admodum concretum. Quare de bubonocoele
et rupto intestino dubitare non potuit. Sinus au-
tem cernebatur superiora versus porrectus, in quem
proximis diebus specillo cereo immisso, cauum lon-
ge lateque productum agnouit, quod tamen vtrum
ad abdomen, an ad intestinum aliquod pertineret
non ausus est definire. Vulnus curauit, qua ratio-
ne non declarauit, et aegra perfecte sanata est intra
decem

P. 83.

decem dies. Appendicis loco adiecta est historia morbi a BRAMBILLA curati. Puer scilicet annos natus duodecim, tumore circa umbilicum correptus erat. Tumor ille viginti dierum spatio mali maioris adeptus erat magnitudinem, cum saeuis doloribus et febre vehementi. Certissima inflammationis et proximae suppurationis aderant signa; et intra paucos quoque dies tumor est exulceratus. Cum pure multa alui excrementa per vulnus fluxere, tertia autem die cum his vermibus erupit quatuordecim pollices longus. Faeces porro liquidae, cinereique coloris ad plagam tam constanter tenderunt, ut nulla cicatrix duci posset, quid quod aluus ipsa sensim consueta via relicta hic excessit. Cum autem multa impedirent, quo minus fasciis aliisque artis praesidiis vulnus cohiberet, neque ullo appareret modo qua conditione coecum esset intestinum, aluum artificialem, pyxidem bracteata, in quam ventris faeces reciperentur, construendam et umbilicari regioni alligandam curauit.

Physica autem, quae hic proponuntur, explicant P. 84.
mutationes, quas lac subit in ventriculo atque intestinis.
Causae cur lac dissimiles pariat effectus, ut aliquibus salubre sit, aut certe non incommodum, aliis vero noxam pestemque afferat, VERATTI studium excitarunt, ut in easdem inquireret, quod optime fieri posse existimauit, si comperire tentaret, qua lege illud in animalium digeratur ventriculo. Itaque multa animalia post adsumtum lac vel longiori vel breuiori intervallo, incidit atque ex repetitis observationibus intellexit: Lac e ventriculo ad intestinumquam ante delabi, quam coactum fuerit, ita ut eam tractabilitate, tum odore et sapore caseum secundarium aemuletur. In ruminantibus lac sero secedente cogitur in massam vnā, in aliis animalibus ex eo fiunt massulae diuersae, quasi totidem sero

p. 85. sero innatantes grumi, et ob plures ventriculos ruminantium, semper in ultimo illud occurrit. Neque quominus cogatur lac impedit quod antea ebullierit, aut ipsi saccharum, mel, aut sal fuerit admixtum. Coactum vero lac ventriculi motus, sero interim ad intestina descendente, subigit, vertitque in puliculam recenti caseo liquato similem, sapore acri, quae facile per pylori angustias penetrare potest. Eadem ad intestina tenuia deuoluta solet multum de sua crassitudine ac lentore paulatim amittere. Numquam tamen, e quocumque colligatur intestino, spoliata inuenitur facultate, quam habet, collecta e ventriculo, ut alii lacti adiunctum illud cogat; quae quidem facultas, etsi minuatur in colo et coeco, tamen est illi in duodeno maior, quam in ventriculo ipso; id succo pancreatico, qui ipsi admiscetur, tribuendum est, nequaquam autem bili, quae potius ex natura sua videtur id attenuare, ac resolvere, quam figere. Experimentum cum lacte etiam bene firmat sententiam hancce, bilis enim lacti affusa nullam efficit densationem. Perpetuitas observationum docuit V. e naturae legibus esse, ut concoqui lac aliter non possit, nisi ante cogatur. Penes eos propterea, quibus ventriculi vitio lac satis nequit cogi, plurima oboriuntur incommoda: parum enim a naturali statu lac mutatum in intestina descendens, facile putrescit, et corrumpitur, sicque dolores, tormina, diarrhoeam, aliaque incommoda excitat. Sic quoque, si nimium densetur, crassitudine sua lacteorum vasorum minima oscula potest obstruere. Quid autem lac in ventriculo cogat, iam inquit? Calori hunc effectum non esse tribuendum patet ex eo: nam Noster lac per septem et amplius horas calori exposuit, et neque densum factum est, neque acidum; illudque saepius in eodem calore expositum, tantum leuissimum acorem
cum

cum spissitate vix aliqua contraxit, non comparandum cum lacte coacto in ventriculo, et sane in aliud lac infusum cogendi facultate caruit. Neque acido occulto, quod in lacte insideat, tribuendus est iste effectus; lacti siquidem a VERATTO sic adhibito nec occultum acidum defuit, nec calor. Potius in ventriculi succis causa lac cogens videtur esse quaerenda, ac imprimis in saliva cum cibis in ventriculum demissis, et denique in succis ventriculi ob affinitatem cum saliva. Optassemus tamen ut hoc phaenomenon simul explicasset, qui fiat, ut tempore aestatis, et si tonitrua ingruunt, lac facile cogatur?

Differit in propria quoque commentatione VERATTO de magnetica ferri virtute. Reliquorum scriptorum summa est:

De thermometri vitiis duobus corrigendis, auctore FRANC. MARIA ZANOTTO. p. 88.

Pro qua portione cum aquis fluminum quorumdam, dum tument, limus miscetur, auctore IOH. BACCIALLO. p. 91.

Mechanica haec sistunt:

De metallicarum formarum, in quibus vitreae lentae elaborantur, constructione. p. 93.

De staticae atque hydrostaticae principio decernendo, auctore ALPHONSO BONFIOLO. p. 95.

De Maupertuisiano minimae actionis principio, auctore eod. BONFIOLO. p. 96.

De corporum rotatione, auctore PAVLO FRISIO. p. 98.

De motu rectilineo corporis attracti aut repulsi a centro mobili, auctore RICCATO. p. 99.

Analytica; ad haec spectant commentationes. p. 100.

De seriebus geometricis GREG. CASALII.

De curvae catenariae aequatione CANTERZANI. p. 102.

De aequatione quadam differentiali FRISII. p. 103.

De integratione cuiusdam aequationis inter p. 104.

Tom. XXX. Pars I.

D

tuor

tuor variables, quarum una est functio trium reliqua-
rum NICOLAI CONDORCETII.

p. 107. *De aequatione, cuius radices sunt binarum datae*
aequationis radicum summae, ED. WARRINGII.

Astronomica vero praecipiant,

p. 110. *De Bononiensi meridiana linea restituta dirigente*
ALAMANNO INSVLANO.

De cometis duobus, quorum alter a. 1779. alter
a. 1780. apparuit, auctore IOS. SI. OPTIO.

Hisce accedunt academicorum quorundam opu-
scula varia, quorum summam quidem iam antea ex-
hibuimus, quia autem vberius ibi multa proponun-
tur, illa breuiter indicabimus eo ordine, quo in Com-
mentariis vnum excipit alterum:

p. I. DOMINICVS GYSM. GALEATIVS *de sudore quo-*
dam, atque urina colore nigerrimo infectis. Casibus
quibusdam, penes BONETVM et in *Transactionibus*
Anglicis obuiis, commemoratis, de mirabili in sudore
illo, et de symptomatibus morboris paulo fusius agit.

p. 13. FERDINAND. BASSVS *de nouis plantarum gene-*
ribus, quarum descriptiones hic exhibemus. Euro-
paea est prima ad hexandriam pertinens classem, et
polygyniam familiam; *Alisma parnassifolia* dicta,
foliis cordato - acutis, petiolis nodoso - articulatis.
Radix fibrosa, albida, folia radicalia longe petiolata,
petioli breuibz veluti nodis, seu articulis donata;
foliorum paginae cordatae, acutiusculae, virides, ve-
nosae, atque vtraque parte glabrae, e radice, can-
crum percurrente sole, dodrantalis surgit caulis nu-
dus, ramosus, summitatem versus, linearibus, acutis-
que stipulis ad exortum pedunculorum, ramorum-
que ornatus. Pedunculi vnciales singuli singulum
sustinent album tripetalum florem. Semina circi-
ter decem veluti in thyrsus collecta, reniformia, et
seta vnica praedita. Reliqui florescentiae fructifica-
tionisque characteres eum *Alismae* characteribus
accura-

accurate conueniunt. MICH. ANG. TILLIVS plantam in horti Pisani catalogo *) exposuit, sed minus apte sculpta est. Altera est *Pforalea Palaestinae* Asiatica, p. 14: ad diadelphiam dodecandram classem spectans, foliis ternatis pinnato-quinatisque, foliolis ovato-acutis, integris, pubescentibus. Radix perennis, dilute lutea, vel ochroleuca, ramosa, fibrosa, fibrillis candicantibus instructa; primo vere emittit caules herbaeos, dein nonnihil lignosos, aliquando rectos, aliquando decumbentes, teretes, leuiter canaliculatos, virides, vel e viridi purpurascens, nonnullis villis candicantibus donatos, atque ad humanam altitudinem et amplius assurgentes. Folia per ramosos caules alterna, villosisque petiolis praedita, nunc ternata, nunc pinnato-quinata, foliolis ovato-acutis, integris, pubescentibus, petiolatis exornata, quorum foliolorum intermedia foliola in pinnato-quinatis sunt caeteris minora; ludit tamen haec planta proferens non raro foliola quaterna intermedio impari et extimo. Pedunculi omnes axil- p. 15: lares, plerumque spithamam aequantes, canaliculati, candidis villis pubescentes, stipulisque linearibus acutis donati, spicam florum sustinent. Flores inodori, sessiles, vel vix pedunculati, in spicam plerumque collecti, sed non raro interruptam, aliquando etiam, quamuis perraro ramosam, in unciales se diuidentem ramulos, item stipulis glandulisque instructos. Calyx monophyllus, quinque-dentatus, venosus, pilosus, albidus. Florum alae albescent, vexillum et carina purpurascunt. Semen vnicum, nigrum, candidis pilis hispidum, et longo incuruo rostro castanei coloris instructum. Reliquas omnes florescentiae atque fructificationis partes exacte cum *Pforalea* conueniunt. Sapor plantae primo mucilaginosus, in recessu vero austerus, et non nihil exurens. Cum sol cancerum percurrit, haec planta pri-

D 2

mos

*) Vide Tab. XLVI. fig. 1:

- p. 16. mos explicat flores, exinde per totum etiam autumnum, prima semina Augusto mense maturat. Tertia planta est Africa *Felfel - Taval*, quae hucusque inter Tithymalos seu euphorbias locum sibi vindicavit, sed quoad flores nondum satis descripta, cum nemini Botanicorum eius flores concessum fuerit legere. Noster autem hanc plantam in hybernaculis suis habuit florentem, atque florentem ramum in spiritu vini exhibuit academiae. Florum autem characteres accito CAIETANO MONTIO socio descripsit tantum, cum reliqua structura iam ab aliis Botanicis sit delineata. Sic autem illa se habet: Cal.
- p. 17. *Perianthium* monophyllum, quinquedentatum, minimum, acutum, persistens. Cor. Monopetala, rotata, quinquepartita, laciniis oblongis, linearibus, truncatis, emarginatis. *Nectarium*. Corpuscula quinque ovalia in centro floris simul coalita, cum corollae laciniis alterna, germina ambientia. Membranula veluti fasciola nectarii corpuscula ad basin circumambiens. Stam. *Filamenta* quinque nectarii breviora, parallela, atque inter nectarii diuisuras locata. *Antherae* quinque oblongae, basi bifidae, altera parte connuentes, acutae. Pist. *Germen* oblongum, bifidum. *Stylus* vix nullus, *stigmata* duo subrotunda. Per. *Folliculi* duo oblongi, uniloculares. Sem. non vidit, quum enim ad fructificationem accederent flores, infructiferi deciderunt. Ex his patet, hanc plantam minime ad triangiam tricoccam classem, siue ad Tithymalorum familiam pertinere, vti methodi Tournefortiae asseclae volunt, neque apocynis adnumerandam, neque ad dodecandriam trigyniam classem, aut ad Euphorbias Linn. pertinere, potius A. pentandriis digyniis accensens, collocando eam inter Cynanchorum genus, sic definit: Cynanchum (*viminale*) fruticosum caule filiformi volubili aphyll. Cuius synonyma: *Euphorbia* (*viminalis*) inermis

mis, nuda, fruticosa, filiformis, volubilis: cicatricibus oppositis. *Euphorbia viminalis*. *Tithymalus indicus* p. 18. vimineus penitus aphyllus. *Tithymalus ramosissimus* non frutescens penitus aphyllus. *Felfel-Tavil* Alpini. *Apocynon Guinense* mere aphyllum flore albo tetrapetalo odoratissimo. Hoc addendum, nonnullis notis a Cynanchis hanc discrepare plantam atque inter cynanchorum ac apocynorum genera militare. Auctores quoque de longitudine ipsius p. 19. dissentiunt, Noster autem asserit, praecipuos caules minimi digiti crassitiem saltem adaequare, et eius crassitiem non ubique eandem esse, plantamque suam ad longitudinem decem Parisiensium pedum et ultra accreuisse. Addit hisce aliquas florescentiae notas: Extremitatem plerumque versus volubili ramulorum erumpunt fasciculati flores octo simul, aliquando ex alternis, non raro etiam ex oppositis gemmis, et usque ad viginti circiter, bene olentes, quorum odor ad odorem florum Periplocae Africanae, vel Philadelphi coronarii accedit. Calyx crassiusculus, e luteo viridis, scaber siue papillofus, si vitro sit exploratus; ambitus vero laciniarum calycis est veluti papyraceus, et albidus. Corollae albae, vel vix luteolo gloriantur colore; nectarium candidissimum, et perlucidum, ita ut murrhinum candidissimum opus appareat; antherae luteae, et conniuenti extremitate croceae; unusquisque flos suo instruitur pedunculo, qui pedunculi lineas tres, quatuorue longi, pallide virides, recti, teretes, brevissimis, minutisque villis conspersi, lacteo candidissimo succo turgent, sicuti tota planta, et imprimis iuniores ramuli, et pedunculi, exceptis tamen floribus. Lacteum autem succum, quem rei herbariae cultores pro acri, caustico atque vesicatorio habuere, gustavit Noster, et illum amarum tantum et nonnihil austerum esse cognovit,

et minime exurentis facultatis, et fortasse praestantissimum erit remedium ad impetiginem, cutis maculas et infectiones curandas, si eo partes non semel illinantur.

- P. 21. Sequitur EVST. ZANOTTI commentatio de cometa anni 1779 adiecto simul observationum diario, et locis cometae ex observationibus.
- P. 31. IOS. VERATTI experimenta magnetica, numero XVII.
- P. 45. PAVLI FRISII de rotatione corporum, cuius pars
- P. 52. prior de methodo equitis IVLII MOZZII, pars altera de noua eiusdem problematis soluendi methodo,
- P. 57. et pars tertia de methodo Comitum radicati agit.
- P. 64. EIVSDEM de aequatione quadam differentiali.
- P. 71. VINC. PVTII de analysi olei oliuarum.
- P. 75. FR. MAR. ZANOTTI de thermometris.
- P. 83. IOS. MOSCAE tentamen de nostrate febrifugo, nouissimo ad Cl. SEB. CANTERZANVM Acad. Bon. a Secr. Vidit videlicet noster non semper usum corticis Peruvianum probos exoptatosque producere effectus; igitur de indigena quodam febrifugo inueniendo ex vegetabilibusque parando cogitauit, quod
- P. 92. sub syrupi forma cum successu exhibuit. Haec autem est huius syrupi parandi ratio: sumantur partes aequales succorum depuratorum scordii, cardui benedicti, chamaemeli ac centaurii minoris, et congruenti quantitate sacchari albi paratur iuxta artis praecipia syrupus. Hi succi seorsim exprimantur sua quisque tempestiuitate, cum scilicet singulae plantae maxime vigent, neque adhuc perfecte floruerint, et seorsim quoque ac depurati seruentur.
- P. 93. Possunt quoque ex extracto pilulae fieri. Ratio autem eodem utendi haec est, ut praemissis emeticis, venae sectione et id genus aliis, vncia vna adultis, ad minorem quantitatem iunioribus in aquae vel gelidae, vel egelidae cyathis syrupus hic propinetur, sex aut

aut septem horis ante noui paroxyfmi acceffionem, siue febris intermittens, siue remittens fuerit. Describit porro effectus huius febrifugi egregios, additis de eodem doctiffimorum virorum testimonijs.

IOH. BACIALLII *de luti quantitate in aqua Rhenip.* 100. turbida anno 1720 decimo sexto cal. Aprilis inuenta. Scriptum hoc aduersus criminationes PLANCI et ZENDRINII directum est.

EVST. ZANOTTI *de limi tumentium fluminum ad p.* 110. mixti quantitate. Occasionem huic commentationi conscribendae superiori scriptiuncula BACIALLIJS suppeditauerat.

IOH. CHRYS. TROMBELLII *ad ERC. MAR. ZA p.* 118. NOTTVM Acad. Praef. epistola, qua respondetur quaerenti, an in multis Italiae locis filum ex genista ad telas contexendas conficiatur? Probat A. ex genista non tantum, sed etiam ex vrtica artificiose macerata, filum subtilissimum quidem, sed firmum ac constans deduci, atque ex eo non exigui pretii telas confici.

IOH. ANT. GALLI *de usu interno mercurii subli p.* 119. mati corrosiui. Septem historiis accurate et diligenter conscriptis eius vsus quam maxime commendatur.

VINCENTII RICCATI *de motu rectilineo corporis p.* 138. attracti, aut repulsi a centro mobili. Disquis. I. -- a centro aequabiliter lato.

EIVSDEM *de motu rectilineo corporis attracti, aut p.* 167. repulsi a centro, quod fertur motu aequabiliter accelerato, aut retardato. Disq. II.

EIVSDEM *de motu corporis attracti vel repulsi p.* 188. in ratione directa distantiarum a centro, quod quacunque lege mouetur. Disq. III.

EIVSDEM. *De motu corporis, quod iter facit in p.* 212. medio resistente in ratione velocitatis, et quod in ratione distantiae attrahitur, aut repellitur a centro, quacunque lege gradiente. Disq. IV

- P. 230. LAVR. CANVTI *de febre epidemica, quae urbem Comachium anno 1766 inuasit.* Egregie descripta ac illustrata est haec febris, cuius delineationem iam in antecedentibus exhibuimus.
- P. 238. IOS. SLOPII DE CADENBERG *Theoriae Comentarum anni 1769 et a. 1770.* Theoria prioris deducta ex observationibus habitis Pisis in Academica specula, posterioris autem ex observationibus in specula Bononiensi habitis deducta.
- P. 251. GREG. PHIL. MARIAE CASALII BENTIVOLI PALEOTTI *de seriebus geometricis.*
- P. 265. SEB. CANTERZANI *de curuae catenariae aequatione.*
- P. 269. IOS. VERATTI *de lacte observationes, et experimenta.* Fufius superius dicta illustrantur.
- P. 286. PETRONII MATTEVCCII *de staticae et hydrostaticae principio decernendo.*
- P. 295. FERD. BASSI *de Poreſtanarum aquarum accensibili vapore.*
- P. 308. EIVSDEM *de thermalium Poreſtanarum aquarum salibus.*
- P. 315. ALPHONSI MALVETII BONFIOLI *de Maupertuſiano minimae actionis principio.*
- P. 344. IOH. BAPT. SCARELLAE *de principiis viſionis directae, reflexae, et refractae, caput IV.* Tria quae antecedunt capita leguntur in Tomi V. parte altera *). Agit autem de aliis principiis tum in viſione reflexa, tum in refracta.
- P. 373. NICOLAI DE CONDORCET *de integratione aequationis, cuius pars I. de integralis forma et determinatione ubi I. de aequatione primi ordinis, II. de aequatione, secundi ordinis, III. de aequatione tertii ordinis et tantum IV. de aequationibus inter plures variabilibus.*

SEB.

*) Vide Comm. Noſtr. Vol. XVII. p. 593.

SEB. CANTERZANI, *de machinis duabus ad m. p. 382.*
tallicas formas, quibus vitreae lentes conficiuntur, con-
fruendas inuentis.

CAJETANI MONTII, *de anguillarum ortu et pro- p. 392.*
pagatione.

GAR. MYNDINI, *de anguillae ouariis.* p. 406.

II.

FRANCISCI TAVARES, Med. D. in Conimbr. Vni-
 uers. Mat. med. et Pharmac. P. P. O. Reg.
 scient. Acad. Lisbon. Soc. Corr. de pharma-
 cologia libellus, academicis praelectionibus
 accommodatus. Conimbricae ex typographia
 academico - regia A. C. MDCCLXXXVI.
 Prostat apud I. P. Aillaud et Lipsiae apud I.
 F. Gleditsch 8. pagg. 299.

Eo lubentius hunc libellum disquisitioni nostrae
 submittimus, quo rarius ex his terris ad nos li-
 bri perferuntur, et quo magis ille commendari at-
 que laudari a nobis meretur. Minime dubitamus,
 quin huic libro nomen breuis, accurati et in probum
 ordinem digesti compendii pharmacologias sit iure
 meritoque imponendum, quod et praeterea sedulo
 legendum est, quia et CARTHEVSEI, VOGELII,
 WALLERII, SPIELMANNI, BAVMEI, LEWISI alio-
 rumque Doctissimorum virorum scripta consulta
 sunt ab auctore, atque breuissime omnia proposita. In p. 1.
 prolegomenis autem pharmacologiae definitionem
 exhibet, atque eam chemiae medicae partem esse
 declarat, atque innuit, neque iniuria, eandem minus
 recte ac accurate in chemicam ac galenicam fuisse
 diuisam, agit deinde, quibus subsidiis atque doctri-
 nis imbutus ad cognitionem huius artis accedere vnus

quisque debeat, atque tandem vtilitatem ac praestantiam huius artis vberius exponit.

p. 6.

Partibus autem tribus omnia comprehensus est A. Cl. et quidem in *parte* I. tractat de vasis, instrumentis pharmaceuticis, ponderibus, mensuris atque eorum hieroglyphicis characteribus, quorum commemoratio ea de causa nobis probatur, quia nomina Graeca, Gallica, Anglica, Lusitanica, Hispanica sunt adiecta, quorum notitia vtilis prae caeteris esse potest ac sedulo quibusdam commendanda, qui lingua exotica libros exaratos in nostram transferre, atque errores saepe grauissimos hoc in capite committere solent. His subiuncta est simplicium collectio, repositio ac duratio.

p. 44.

Pars II. praecipit de praeparationibus pharmaceuticis, in qua de puluerisatione, expressione, depuratione, euaporatione, solutione, crystallisatione, praecipitatione atque extractione agitur. Distinguit autem probe extracta in liquida et solida, ad liquida refert infusiones vegetabilium in aqua; in aceto, siue aceta medicata, vinosa seu vina medicata, oleosa, siue olea per infusionem. decoctiones, olea per decoctionem, tinctu-

p. 106.

ras. essentias, elixiria, ac balsama odorata liquida. Solida autem extracta sunt aquosa, siue gummosa, mucilaginosa, gelatinosa, dein spirituosas siue resinosa, et tandem aqueo-spirituosas, siue gummeo-resinosa.

p. 118.

Destillatio autem complectitur aquas destillatas simplices et compositas, spiritus inflammabiles et rectores, aquas stillatitias spirituosas, olea essentialia destillata, spiritus et sales alcalinos volatiles, horumque cum spiritibus inflammabilibus, oleis essentialibus et resinis combinationem, olea empyreumatica, spiritus acidos, spiritus acidos dulcificatos, mercurium destillatum rediuiuum et antimonii

p. 120.

butyrum. Pergit ad sublimationem, cuius differentiam a solutione exponit, eius vtilitatem declarat,

p. 136.

butyrum. Pergit ad sublimationem, cuius differentiam a solutione exponit, eius vtilitatem declarat,

p. 169.

butyrum. Pergit ad sublimationem, cuius differentiam a solutione exponit, eius vtilitatem declarat,

ad modum indicat, quo ille peragitur. Hunc exci- p. 170.
pit calcinatio, quae in actualem, potentialem, siccam,
humidam, perfectam et imperfectam diuiditur, qui-
bus et varia imponuntur nomina tostionis s. torre-
factionis, vstionis s. combustionis, incinerationis, de-
crepitationis, detonationis: tandem de calcinatione
immersiua siue per menstrua et calcinosa vaporosa
seu philosophica verba facit, et vltimo differit de
vsu calcinationis proprie sic dictae. Transit ad fu- p. 174.
sionem, quae potissimuma in conficiendo lapide in-
fernali cernitur. Ratione vitrificationis autem vni- p. 175.
cum tantum, quod prostat in officinis, vitrum antimo-
nii laudat.

Pars III. de medicamentorum compositione et mix- p. 181.
tion agit, in qua de saponibus, de speciebus, de
syrupo, melle, et oxymelle, de Looch, de emulsio-
ne, de mixtura, de conditis, de conseruis, de ele-
ctuario, de pilulis, de trochiscis, ad quos refert pa-
stillos, baculos, morsulos, morsellos, rotulas, tesse- p. 226.
las, easque in triangulares, orbiculares, quadratas,
pyramidales, cylindricas et rhomboidales, diuidit.
Porro de cataplasmate, linimento, vnguento et em-
plastro praecipit. His rite expositis medicamento- p. 252.
rum varias denominationes, diuersis eorum formu-
lis accommodatas addit, iuxta data praecepta conci-
nandis ac intelligendis. Tandem veterum Roma- p. 268.
norum et Atticorum vsitatiora pondera medicinali-
bus Lusitanorum accommodata adiecit, et sigillatim
de ponderibus Graecorum vsitatis, de antiquis apud
Romanos et Atticos fluidorum mensuris, de flui-
dorum mensuris apud Graecos, quibus characteres
additi sunt, occurrentes in codicibus manu exaratis
librisque impressis, vna cum nominibus Graecis ac
Latinis, de quibus ex Aegineta fufius egit IAN. COR-
NARIUS *). Neque praetermisit librarum ciuiliu
diuer-

*) de Ponderibus et mensuris vet. ad calcem Aetii.

diuerſitatē hodie dum in Europa obuiam, et characte-
res apud medicos et chemicos auctores ſæpius occur-
rentes. Ex ordine quem ſequutus eſt A. Cl. quili-
bet intelliget omnia in hoc libro bene diſpoſita eſſe,
praeterea vero commendandus ille liber ob breuita-
tem cum perſpicuitate inſigni coniunctam, atque
eundem compendii loco in lectionibus academicis
adhiberi poſſe commode cenſemus.

III-

D. GEORGE RVDOLPH BOEHMERS, *der Uniuerſität
Wittenberg Seniors, ſystematiſch litterariſches
Handbuch der Naturgeſchichte, Oeconomie und
anderer damit verwandten Wiſſenſchaften und
Künſte. Erſter Theil, allgemeine Schriftſteller,
I. Band. Lipſ. bey I. F. Iunius 1785. 8. maj.
778 pagg. II. Band. 1786. 772. pagg. Zwey-
ter, Th. Erſter Band, Thierreich. 1786. 604 pagg.
Zweyter Band 1786. 536 pagg. Dritter Theil
Gewächſreich, Erſter Band. 1787. 808. pagg.*

h. e.

D. GEORGII RVDOLPHI BOEHMERI Vniuerſ. Witteb.
ſenioris, Bibliotheca ſcriptorum hiftoriae na-
turalis, oeconomiae, aliarumque artium ac
ſcientiarum ad illam pertinentium realis ſyſte-
matica Pars I. Scriptores Generales Vol. I.
et II. Pars II. Zoologi Vol. I, et II. Pars III.
phytologi Vol. I.

Studium hiftoriae naturalis noſtris temporibus ita
cultum, politum atque amplificatum ornatum-
que eſt, vt Bibliotheca huius doctrinae omnibus huius
ſtudii amicis grata acceptaque eſſe debeat, praeprī-
mis

mis a tali conscripta viro, cui nihil intentatum in-
expertumque fuit, nihil occultatum quod suis coae-
taneis aequae ac posteris prodesse posset. Per qua-
draginta siquidem annos in colligenda adornandaque
bibliotheca illa in proprios primum usus, deinde
vero in communes, multus fuit, et opus non tumultu-
arium, sed bene digestum optimeque concinnatum
nobiscum communicavit, quod gratissimo agnosci-
mus animo. Eius enim cura et diligentia saepissi-
me animum nostrum in admirationem egit, multo
magis vero ipsius modestia ac humanitas, tam egre-
gie docto viro digna, mirifice nos affecit, qua inge-
nue ac liberaliter profitetur, non omnia in tam am-
plissima doctrina a se esse scripta laudata, et quam
plurima ipsi mansisse occultata. Et sane id nemo
ipsi etiam poterit vertere vitio, cum in omnibus bi-
bliothecarum scriptoribus, FABRICIO, HALLERO,
CREVZENFELDIO, CARRERIO, aliisque errores re-
periantur, ipsis condonandi, cum homines sint, a
quibus nihil humani alienum fuerit; interim tamen
eos omnes scriptores, quorum ipsi copia fieri po-
tuit, in usus suos convertere studuit. Itaque ut in
universum appareat, quo consilio haec scripta sit
Bibliotheca paucis exponemus. Primum enim non
solum libri, disputationes et alia schediasmata histo-
riam naturalem illustrantia hic laudantur, sed etiam
commentationes et observationes, quae in aliis ope-
ribus, societatum actis, collectionibus, diariis, aliis-
que scriptis periodicis quasi dispersae, et cum aliis
huc non pertinentibus mixtae sunt. In libris aliis
scriptisque, hic ordo servatus est, ut titulus inte-
ger, quandoque tamen concinne contractus, dein
impressionis locus et annus, typographi vel biblio-
polae nomen, operis forma, et frequenter plagula-
rum, vel paginarum, et si quae adsunt, iconum nu-
merus notantur. Porro de celebriorum auctorum
vita et meritis quaedam hinc inde memorantur, vel
fontes

fontes adducuntur, quibus plenior haberi possit notitia. Dein librorum et specialium quoque commentationum recentiorum imprimis, recensiones adducuntur saepe variae, ex eiusmodi litterariis novellis, quae reliquis sunt vulgatiores ac praestantiores; hinc et inde partim aliorum, partim proprio iudicio interposito; illudque, uti et aliae adpersae annotationes nunc Latino, nunc Germanico exhibentur idiomate. Sed scripta deperdita fere nulla, et in Mss. delitescunt pauca, et ea plerumque modo nominantur, quae typis quoque exarata prostant; ita etiam illa omissa fuerunt, quae quidem aliquem cum historia naturali nexum habere videntur, ut sic dicta Cameralia, Iuridica, et quae ad hominis oeconomiam tantum pertinent; in aliis, ut sic dictis physicis, chemicis, pharmaceuticis, diaeteticis, technologicis, imo itinerariis, ea tantum commemorantur, quae cum historia naturali arctius cohaerent; materiae medicae vero scriptores necessario omnes adduci debuerunt. Scriptores generales, imprimis litterarii et commendatores ubique praemissi sunt, iidemque ac reliqui ordine chronologico dispositi, quorum plures prostant editiones coniunguntur omnes et primae statim subiiciuntur, quae editiones anno non notato prodierunt, ultimum locum occupant, tandemque sequuntur commentationes ex aliis scriptis commemoratae. Ordo autem in specialibus capitibus varius est, prouti res ipsa visa est postulare, sic enim monographi Zoologici et mineralogici secundum Linnaei systema, phytologici ad alphabeti seriem sunt dispositi; in illis, qui historiam naturalem regionum exposuere, videlicet, topographicis, floristis, adonistis et hydrologicis geographicus ordo placuit Cl. A. et qui circa unam regionem et locum versantur, coniunguntur, quo facile pateat, de quibusnam eiusmodi existant, et quinam illi sint.

sint. In scriptis inprimis ratione anni dubiis, auctores nominantur, qui illa commemorarunt; quae autem Noster ipse vidit perlustrauitque charactere notare noluit, quum per se intelligatur, ea non visa esse ab ipso, quorum solus allegatus fuerit titulus. Porro scripta, quae inter se aliquem nexum habent, coniunctim proponuntur, sic commentatores Plinii, Dioscoridis cum eorundem editionibus simul recensentur, sic etiam post Musea, quae de corporum naturalium conseruatione, post animalia, quae de lacte, eiusque praeparatis, post aues, quae de ouis et nidis, post apes, quae de melle et cera et s. p. agunt, scripta adducuntur et occasione adonistarum breuis hortorum historia exhibetur. Constituit autem A. vsque ad annum octogesimum quartum huius seculi, scripta recensere in Bibliotheca, quae autem sequioribus annis prodire, de iis in supplementis agere decreuit. Caeterum optimos quosunque sequutus est auctores, atque de quamplurimis libris praeter aliorum iudicium suum interposuit, atque Latina lingua omnia explicauit, quo et ab exteris legi atque intelligi queant.

Breuem tantummodo delineationem operis no-Part. I.
bis liceat proponere. *Introitus Sect. I.* scriptores Vol. I.
litterarios generales inprimis medicos commemorat, p. 1.
hic Bibliothecae, diaria, excerpta, biographiae etc.
occurrunt. *Sect. II.* Lexica sistit. *Sect. III.* Collectio p. 22.
nes, quae complectuntur, miscellanea, disquisitio- p. 44.
nes, epistolas, acta, commentarios Academiarum et
societatum litterariarum. fasciculos animaduersionum,
scripta hebdomodaria. *Part. I.* Scriptores p. 169.
historiae naturalis generales. *Sect. I.* Litterarii, Com-
mendatores, alique generalia exponentes. *Sect. II.* p. 185.
Descriptores, ichnographi, systematici physici *Sect. p.* 354.
III. Scriptores Bibl. et Critici. *Sect. IV.* Scriptores p. 369.
microscopici. *Sect. V.* Museographi, quibus accedit
appen-

appendix de modo ac ratione corpora naturalia in
museis a corruptione defendendi, simul hic oeco-
nomica tractantur salituram, fumationem carni-
um

P. 434. piscium, etc. concernentia *Sect.* VI. Scriptores To-
pographici.

Vol. II. *Sect.* VII. Medici, siue materiae medicae scripto-
res, veteres aequae ac recentiores, vniuersales et par-

P. 1. ticulares et arcanorum quoque amici hic iusto ordi-

P. 302. ne proponuntur. *Sect.* VIII. pharmaceutici, agitur
hic non tantum de pharmacologia, pharmacopoeis,
medicamentorum compositione, sed etiam de dosi-
bus et formulis medicamentorum, dispensatoriisque.

P. 341. *Sect.* IX. Chemicus. *Sect.* X. Scriptores diaetetici, non

P. 393. tantum vniuersales sed etiam particulares et singu-

P. 553. lares. *Sect.* XI. Oeconomici *Sect.* XII. Technologici.

Part. II. Insunt in altera parte scriptores Zoologici et qui-

Vol. I. dem in *Sect.* I. Vniuersales, haec sectio in subsectio-

P. 5. nes diuisa; in 1 proponit litterarios, in 2. descripto-

P. 62. res, ichnographos, in 3. Zoologos topographicos,

P. 72. in 4. biblicos et criticos, quos praeprimis laudandos ac
commendandos esse censemus, in recte interpre-

P. 80. tandis locis scripturae sacrae Subf. 5. physicos
complectitur, ubi quae ad Zootomiam, physiolo-
giam ac psychologiam animalium pertinent, tradun-

P. 148. tur. Subf. 6. medicos recenset et quidem a. materiae

P. 155. medicae animalis b. veterinarios. Subf. 7. Venati-

P. 232. cos. *Sect.* II. Zoologos particulares exhibet, quae

P. 264. rursus variis absoluitur subsectionibus, quarum 1.
mastologos de mammalibus, lac et praeparata, mo-

P. 491. nographos. Subf. 2. ornithologos de auibus, et qui-
dem a. vniuersales b. de aucupio c. oeconomicos d.

P. 544. migrationes et hybernacula, e. physiologos f. oua g.
nidos h. monographos auium exhibet.

Vol. II. Pergit Noster in Zoologis particularibus com-

P. 3. memorandis a quorum *Sect.* II. Subf. 3. orditur, at-

P. 48. que primum de amphibiologis verba facit. Subf. 4.
ichthyolo-

ichthyologos nominat et a. generales b. regionum p. 62.
 c. piscatores d. diaeteticos et medicos e. physicos p. 76.
 f. monographos. Subf. 5. insectologos producit p. 120.
 a. generales b. entomologiam regionum c. physicos, p. 160.
 d. vtilitatem, noxam et destructionem insectorum, p. 180.
 e. monographos Subf. 6. helminthologos vbi a. in- p. 371.
 testina b. mollusca c. testacea d. Lithophyta, Zoo- p. 491.
 phyta, et quae ad vtramque classem spectant coral- p. 526.
 lia e. vermes et insecta varia, et tandem f. animalia p. 531.
 ficta et dubia in appendice proponuntur. Paemissa est
 huic volumini amica responsio ad recensionem ephemeridibus litterariis Gottingensibus particulae 110
 insertam, quae concernit potissimum primam partem huius bibliothecae, et quae responsio seorsim quoque prodiit *).

Scriptores phytologici in parte tertia eadem ac-Part.III.
 curatione quam praecedentes pertractantur et Sect. I. Vol. I
 vniuersales, et quidem in subf. 1. litterarii, subf. 2. com- p. 15.
 mendatores, subf. 3. Lexicographi, subf. 4. institutio- p. 30.
 nes, subf. 5. systematici, subf. 6. descriptores, ichnio- p. 47.
 graphi, obseruatores etc. subf. 7. Floristae et adonistae, p. 89.
 subf. 8. biblici et critici, subf. 9. physici, subf. 10. medi- p. 384.
 ci, subf. 11. agricultura, subf. 12. cerealium cultura, p. 625.
 subf. 13. ager noualis, subf. 14. plantae errati- p. 650.
 cae, subf. 15. pratorum et plantarum pabularium p. 671.
 cultura, subf. 16. hortorum cultura, subf. 17. flo- p. 735.
 rum cultura, subf. 18. arborum cultura.

Ex hoc conspectu quilibet facile intelliget im-
 mensi laboris hoc esse opus, cui tantummodo Cl. A.
 ferendo par esse videbatur, ob doctrinae suae qualif-
 cunque

*) D. GEORGE RVD. BOEHMERS *freundschaftliche Beantwortung der in CX. Stücke dieses Jahres in den Goetting. gel. Anzeigen befindlichen Recension des ersten Theils des systematisch litterarischen Handbuchs der Naturgeschichte, Oeconomie, u. s. f. Wittenb. 1786. 8. pagg. 30, Tom. XXX. Pars I.* E

cunque praestantiam, ingenii acumen, iudiciiue alacritatem, et praeprimis ob amorem historiae litterariae, quam omnibus eruditis viris et medicis inprimis sedulo commendandam esse arbitramur. Interim ex animo optamus, vt reliqua volumina propediem publici iuris vna cum supplementis fiant, quo historiae naturalis amici et medici omnibus numeris absolutum opus, quo carere nequeunt, habeant, quod consulere atque ex eo animum pascere et alere possint. Criticis vero ac philologis, ob notitiam auctorum classicorum, sibi aliunde comparatam, augendam proderit, et theologis ad oracula scripturae rite intelligenda et explicanda multos nominabit, quos in suos conuertere vsus poterunt.

IV.

Acta Academiae Scientiarum Imperialis Petropolitanae pro anno 1779. Tom. III. P. I. Petropoli typis acad. Scient. 1782. 348. pagg. Eorundem P. II. pro anno 1779. ibid. 1783. 414. pagg. Eorundem Tom. IV. P. I. pro anno 1780. ibid. 1783. 403 pagg. P. II. pro anno 1780. ibid. 1784. 396. pagg. 4. cum fig. Prostant Lips. ap. Gleditsch.

Eodem modo in recensendis laboribus celeberrimorum huius academiae sociorum versabimur, quo hucusque vsi sumus. Indicamus itaque primo quae ad mathematicas spectant doctrinas. Agmen vero ducit.

T. III.

P. I.

1. Cl. LEONH. EVLER de formatione fractionum

P. 3.

continuarum.

P. 30.

2 EIVSDEM, de tribus numeris quadratis, quorum tam summa, quam summa productorum ex binis sit quadratum.

3. Cl.

3 Cl. I. A. EVLER *ad dissertationem Patris prae-* p. 40.
cedentem commentatio.

4. Cl. A. I. LEXEL, *de epicycloidibus in superfi-* p. 49.
cie sphaerica descriptis.

5. Cl. LEONH. EVLER, *trigonometria sphaerica* p. 72.
uniuersa, ex primis principiis breuiter et dilucide de-
riuida.

Physico-mathematica autem continent.

6. Cl. LEONH. EVLER, *de motu oscillatorio mix-* p. 89.
to plurium pendulorum ex eodem corpore mobili sus-
penforum.

7. EIVSDEM, *inuestigationem motuum, quibus la-* p. 103.
minae et virgae elasticae contremiscunt.

8. EIVSDEM, *coniecturam circa naturam aeris,* p. 162.
pro explicandis phaenomenis in atmosphaera obseruatis.

9. Cl. PETR. INOCHODSOF, *descriptionem instru-* p. 188.
menti ad decliuitatem locorum mensurandam apti.

10. Cl. C. G. KRATZENSTEIN, *tubi iconantidi-* p. 192.
ptici siue duplicantis emendationem.

11. Cl. LEONH. EVLER, *annotationem in prae-* p. 201.
cedentem dissertationem.

Physicam autem doctrinam suis commentationi-
bis illustrarunt ac locupletarunt.

12. Cl. C. F. WOLF, *de vesiculae felleae humanae* p. 205.
ductusque humani cystici et choledochi superficiebus in-
ternis. Laetati nuper sumus, quum comparatio-
nem Cl. A. vesiculam felleam inter tigridis et leonis
legeremus, atque intelligeremus eundem proprias
quasdam et in vesicula fellea humana detexisse stru-
cturas, vnde optauimus, vt eadem ab ipso A. Cl.
palam exponerentur, et gaudio nos maximo affe-
ctos esse profitemur, quum iam esidem hic reperi-
mus. Primum detexit plicas egregias in collo ve- p. 206.
siculae, alias non in singulis corporibus reperiun-
das. Cysticum ductum vidit plenum trabeculis et
cellulis singulari structura, ductum autem hepati-

cum, inprimis choledochum, intus conspersum lacunis copiosissimis muciferis. Vesicula ipsa secundum longitudinem incisa bileque elota, pulchram exhibuit superficiem internam, vulgo villosam dictam, quam tunica efficit tenera, mollis ac quasi pulposa. Praeter villos, rugulae inprimis in vniuersa interna superficie et pori quidam muciferi notari merentur. Illae rugulae leuiiores, minores et subtiliores sunt quam leonis et tigridis, atque tam tenues, vt paene ubique filum mediocri crassitie vix excedant, et tamque subtile reticulum faciant, vt areolae rugis inclusae, lenticulam rarius, saepe vix granum papauerinum recipiant. Quae quidem reticulata structura tenerior pulchriorque, in parte collo propiori, fundo et ampliori vesiculae conspicitur parte. Praeter obscuriorem in quibusdam locis faciem reticularis haec fabrica nullibi euanescit aut in aliam rugarum dispositionem transit, quemadmodum in leonis et tigridis vesicula obseruatur. Rugulae ipsae a membrana interna laxiori, non a fibris propriis reticulatim ductis efficiuntur. Quaedam areolae reticuli poris muciferis, paucis per omnem internam superficiem dispersis, rarisque, vix vltra viginti praediti, quarum minimi setam porcinam vix p. 208. admittunt. Aptum hic mucum secerni ad leniendum defendendumque parietem vesiculae aduersus acredinem Auctori videtur vero simile, quoniam et in aliis visceribus pori huic fini inseruiunt. Ratione vero plicarum vesiculae felleae humanae iamiam ab aliis descriptarum affirmat Noster, multa incerta et falsa inesse his descriptionibus. WINSLOVIVS siquidem magnum numerum plicarum reticularium adesse credidit, easque inprimis versus collum vesicae fieri longitudinales, sed neque magnus est numerus, neque plicae reperiuntur, nam rugas reticulares in superficie interna obuias confusas esse a WINSLOVIO declarat, neque in collo, corporeque vesiculae

ac ductu cystico longitudinales plicae reperiuntur, neque in collo rugae sunt. HALLERVS contra collo vesiculae et ductui cystico molles adscribit rugas, a flexionibus colli et ductus intus productas, et in siccato folliculo aliquam valuulae spiralis speciem referentes, sed plicae colli a flexionibus eius non pendent, efficiuntur potius sola interna tunica duplicata, et manent constantes, etiamsi vesicula et ductus ab omni vinculo externo soluantur et extendantur. Neque vidit Cl. A. vnquam plicas longitudinales in humana vesicula, quarum praesentiam quoque HALLERVS affirmat. Probe igitur distin- p. 210. guit Noster veras plicas a rugis, easque a flexionibus colli vesiculae ac ductus cystici in progressu factis minime pendere arbitratur. Nam hae solum col- lum, seu partem ductui cylindrico proximam, angustiore vesiculae ad septem quasi linearum longitu- dinem vsque a principio ductus occupant; nec quid- quam iis simile in reliqua ampliori vesiculae parte observatur. Ad ductum vesiculae sunt transuersim collocatae, et circulos quasi integros in integra ve- sicula repraesentare videntur; quae simplices scili- cet plurimam partem et separatae ab altera, nihil aut compositionis aut reticulatae structurae in se ad- mittunt. Quinque plicas in exemplo quodam nu p. 211. meravit, nec facile illas hunc numerum excedere autumat. Prima ductui cystico proxima minima est, et similis trabeculis transuersalibus ductum occu- pantibus, reliquae maiores latioresque sunt. Secun- da et tertia in incisa vesicula semilunares figura pli- cas referunt; circulares autem in integra esse viden- tur. Quarta figura binis prioribus similis, magni- tudine tertiae aequalis est. Quinta aliquo modo reti- culata et composita ex quatuor minoribus plicis ir- regulariter connexis, et cum quarta in parte siniste- riori cohaerentibus. Tota natura autem diuersa est a

rugis reticulatis ampliore[m] vesiculae partem occupantibus. Hae plicae sola interna tunica duplicata efficiuntur, laminis, quibus constant, duplicibus teneriori cellulosa coniunctis. Neque evanescent, etiamsi ab omni cellulosa externa vesicula, imo ab inuolucro externo, quod ab hepate habet, liberatur. Inter plicas, rugas et valuulas differentia quaedam p. 213. intercedit. Plica simplex tunicae internae vasis, aut receptaculi alicuius duplicatura est, intra cavitatem notabiliter eminens, et margine tenui, plerumque exciso, terminata; quae fluidum quidem remorari in suo progressu, at iter dirigere fluidi istius aut determinare nullo modo potest. Ruga minus eminet, nec margine acuto terminatur, sed dorso potius, seu facie convexa, cylindrica in cavitatem spectat. Valuulae duplicatura similis plicarum est, et ita disposita, parietique adhaerens vasis, in quo continetur, ut fluido ex altera vasis parte veniente, ad parietem applicetur, plenamque sic transituro fluido viam concedat; veniente autem ex parte opposita extendatur, et viam occludat; eaque ratione fluidi iter dirigat. Structura autem plicarum in cystici ductus cavitate diuersa quoque est a plicis colli, et reliquae partis rugis reticularibus. Fila enim sunt crassa et breuia, siue trabeculae transversae, irregulares figura, triquetrae, quadrangulae, vel teretes, quibus totus ductus cysticus quasi repletus esse videtur. Ratione latitudinis, crassitudinis atque tenuitatis quoque differunt, nonnullae simplices sunt, pleraeque autem compositae et quasi ramificatae. Extremis plerumque latioribus parietibus ductus adhaerent, in media parte tenuiores sunt. Pleraeque transversae sunt et ab vno ductus pariete recta in oppositum transeunt; vna tamen vel duae possunt longitudinales censer[?]i. Fabrica harum trabecularum cellulosa tela est, tenui interna membrana ductus vesti-

ta.

ta. In vniuerso ductu cystico nouem aut decem sunt p. 214.
transuersales trabeculae, et cauitas ductus ab ipsis
in totidem folliculos seu cellulas diuiditur. Hae,
vt septula ipsa, variae figurae ac magnitudinis sunt,
profundae tamen omnes et anfractuosae. Intersti-
tiis variis, aut osculis, foraminibusque saepe exiguis
inter se communicant, et bilis lento gradu in iis
promoueri, nec raro retineri, aut diutius commo-
rari videtur, vt in folliculis vesiculae tigridis et leo-
nis, quibuscum aliquam conuenientiam habent. In
fundis cellularum pori muciferi quoque passim. Obi-
ter notatur HALLERVS, qui structuram internam
ductus cystici et vesiculae fabricam in vniuersum
eamdem esse pronunciauit, quod quidem de tunicis
huius ductus, non de interna superficie valet, vt
ipse monuit. Rugas quoque ductui tribuit intus, quae
tamen sunt trabeculae, atque plicas cum rugis con-
fudit. Lacunas porro ductuum hepatici et chole- p. 216.
dochi DUVERNEY et MALPIGHIUS vidisse sibi per-
suadent, BERTRANDI negat, et ipse HALLERVS *) de
existentia harum lacunarum persuasus non fuit. Res
igitur ipsa paulo accuratius inquirenda est. Haud
dubie interna tunica ductus choledochi trahit origi-
nem a villosa intestinorum, vel tamen continua ab
ea ducitur per totum biliferorum meatuum systema.
Non autem propterea eandem retinet naturam,
quemadmodum enim tunica adnata oculorum cor-
neae addita, vehementer a cute cui similiter conti-
nua est, differt, sic aequae tunica interna choledochi
et ductus hepatici diuersa est a villosa intestinorum.
Saltem nullum indicium villorum in suis exempla- p. 217
ribus Noster vidit. Tunica vbique laeuis fuit in
homine, leone, tigride. Neque reticulatam structu-
ram in his ductibus reperit, nisi in primo choledo-
chi ab intestino initio, et in illa eius parte, quae in-

*) Elem. Physiol. T. VI. p. 507.

p. 217. ter tunicas intestini continetur. In ea reticulum conspicitur in primis in ipso ductus in intestinum introitu, quod teneritate et elegancia structurae multum illum superat, quo vesicula intus ornatur. Inde deorsum ad ostium usque, quo ductus pancreaticus in choledochum inseritur, et usque ad aperturam huius in intestinum, fabrica reticularis paulo obscurior est. Ibi autem, ubi se sub intestini membranas ductus recipit, usque ad ortum eius ex hepatico et cystico ductu, simplex et laevis est superficies, superius quidem et propius ductui cystico, striis longitudinalibus leuiter impressis notata, inferius autem his aequae et rugis carens reticularibus. Vniuersa laevis superficies lacunis conspersa est muciferis. Copiosissimae et quasi congregatae sunt in media ductus parte; inde deorsum ad duodenum usque rariores ac rarissimae. Ista lacunae differunt paululum a poris vesicae, paruae enim sunt, sese insinuant oblique, quia ad superficiem fere parallelae, sub tenuem ductus tunicam internam quae lacunulae cavitatem tegit, et tenero margine exciso, ostium eius formant. Ex ostio saepe sulcus quasi continuatur, in quo liquidum expressum defluere videtur. Similiores sunt lacunulae illae his, quae in viis vrinariis et vagina muliebri inueniuntur. Porri vesiculae autem recta in superficiem membranae internae descendunt et tanquam foraminula caeca profunda apparent. Ductus hepaticus aliquam reticuli obsoleti speciem prae se fert. Rugulae sunt tenuissimae, areolaeque inclusae vix feminis papaueris granum admittunt. Illae ad latitudinem meatus ductae sunt, hae figuram habent transuersim oblongam. Ad finem ductus inferiorem, ubi cum cystico coniungitur, haec subtilior, quasi reticulata structura obseruatur. Superius superficies laevis et aequalis est, vt in choledocho. Lacunas paene
similes

similes lacunis choledochi, nec raras habet ductus hepaticus in primis in parte superiori, in inferiori subreticulata parte rariores sunt, et ad poros vesiculae magis referendae. Simili modo in ima choledochi parte, quae intra duodeni membranas continetur, mucifera organula rariores reperiuntur, quae aequae poris vesiculae structura situque conueniunt. Mirum autem videri oportet, quod hepaticum ductum et ductum choledochum, quos tamen bilis modo transit, tanta cryptarum muciferarum copia munitos videamus; tam sparsos contra rarosque inueniri in vesicula fellea, in qua bilis colligitur, diutius moratur, et maiorem acredinem contrahit. Ratio autem huius rei exinde patet: In vniuersum minus sensibiles, minusque irritabiles videntur esse tunicae villosae, quam illae quae leues, aequales ac tensae sunt, siquidem pariter vtraeque ex cute continuantur; videnturque ipsi villi, quos nerui non ingrediuntur, aliquod munimentorum genus contra acredinem suppeditare. Quod si nunc ipse primarius naturae finis in fellea vesicula fuerit, ut bilis morando maiorem acredinem contrahat, si inutiliter illa et praeter necessitatem mucro onerata fuisset leniente, sibi ipsi naturam suoque fini contrariam fuisse facile intelligitur. Villis igitur potius absorbentibus ipsis et ad acredinem in bile procreandam et ad defendendam vesiculam contra eam acredinem in cystide, lacunis utebatur in ductibus natura, quos bilem celerius transire oportebat. Dissensus denique auctorum, quorum quidam villos et rugas viderunt, alii mucum et lacunas, et vnaquaeque pars ad exempla prouocat, tunc ita sunt conciliandi: duplices corporis humani structurae dantur, et duplicibus ideo ad eam repraesentandam exemplaribus iconibusque opus erit.

- P. 224.** 13. *Anatome musculi subcutanei in erinaceo Europeo* LINN. auctore BASILIO ZOVIEU. Brevis myologiae erinacei tractatio qualem quamplurimi auctores offerunt minus satisfecit nostro, eam potissimum ob causam, quia singularis natura erinacei in globum sese conuoluendi ex eadem, vti et plurimum mammalium motus declarari non potest, ideoque accuratius musculum subcutaneum, a quo hi motus pendent, descripsit, atque lacunam in historia huius animalis obuiam expleuit. De nomine primum rationem reddit, quod ipsi competit a situ, et quamquam inter corium atque illum tenue stratum pinguedinis reperiatur, tamen ob unionem per fibras sic appellari potest, quoniam semper a potiori fit denominatio. Musculus ipse corio spinoso remoto a parte posteriore rotundus est, quasi scutum repraesentans, totum dorsum a nucha per brachia, coxas, ad caudae basin tegens, in medio tenuis fere transparens, fibris longitudinalibus parallelis, transversalibusque exiguis; in circumferentia vero crassus, laxus, super latera effluens, fibris circularibus, continuis, contiguisque ad latera cum fibris rectis musculi subcutanei ventralis. Ex fibris autem emittuntur fasciculi siue appendices ad varias corporis partes
- P. 225.** pro sui infixione. Primus fasciculus ab interno margine ceruicem integente paululum lateraliter exortus dirigitur antrorsum per frontem ac latera capitis, relicto in vertice nudo interstitio, inseriturque in ossa nasalia, reliquisque autem fibris vel in musculum orbicularem oculi, vel sub orbita transeuntibus in constrictorem labiorum, inferiora autem versus ex eodem loco per latera colli emittuntur fibrae latissima serie circa humerum se flectentes ad pectus, ubi tamen mediam vniuersam sterni longitudinem occupant sibi pro insertione: ex ipso sterno surgunt aliae fibrae, quae formantes tunicam collum anteriorius

rius plenarie obtegentem, tendunt tum oblique ad latera faciei; postea cum fibris seriei cervicalis se coniungentes, tum recta ad mentum totamque faciem capitis inferiorem se inferentes cum reliquis vel in constrictorem labiorum, vel in marginem maxillae inferioris. In lateribus amplum foramen relinquitur pro pedibus anterioribus, quorum sub axilla fibrae submarginales musculi scutiformis coniunguntur cum fibris rectis musculi subcutanei ventralis, ita ut vnum musculum efficiant et sic descendunt ad femora usque, ubi denuo separantur, dorsalesque concomitantur circularem suum marginem ad caudae basin, circa quam illae rursus secedunt vno fasciculo sat lato deorsum se circa clunes inflectentes, confundunturque ad scrotum cum fibris rectis musculi subcutanei ventralis, altero vero angustiore adeunt caudam. Pectorales vero musculi simul detracta pelle in conspectum venientes nascuntur directe ex eodem sterni loco, unde tunica muscularis partem anteriorem colli inuestiens oritur, transversaliterque principio sub illa decurrentes, postea emergentes infiguntur in medium ossis brachii. Ex eodem loco ab utroque brachio venit series fibrarum primum non valde lata; sed unitae simul circa apophysin ensiformem diffunduntur per totum ventrem, musculum subcutaneum ventralem e fibris rectis constituentes, quae in lateribus cum fibris musculi scutiformis dorsalis iunctae, relicto prius pro libero motu pedum anteriorum spatio, glandulis axillaribus implendo, faciunt trunci quasi tunicam communem; quae denuo non prius finditur, quam ad originem femorum, ubi fibrae laterales rectae secedunt quaedam, aliae antius descendentes fere recta per inguines cum rectis ventralibus parallelae, et incurvantes se in semicirculum ad basin scroti inseruntur in fibras ad scrotum ab altero latere venientes; exteriores

P. 27. riores vero harum incuruatarum fibrae, post insertionem in se fasciculi a dorsali per clunes venientis, secedunt ibidem integro fasciculo, descenduntque ad caudae basin, in quam inseruntur. Vsum autem suum musculus sic exserit: appendices videlicet antrorsum in caput retrorsumque in caudam se inferentes, ac laterales contiguitates cum subcutaneo ventrali inseruiunt pro retentione musculi dorsalis scutiformis in suo situ per dorsum expanso, ut ille in conuolutione animalis in globum extendatur in omnes partes, corpusque vniuersum obtegit; vel quum animal aculeos suos erigere dorsumque solum constringere velit. ne musculus dorsalis cum fibris suis circularibus fluctuet, hae appendices retinent illum in debito situ. Tunica subcollaris autem inseruit tum adductioni capitis ad sternum, tum fixationi musculi dorsalis ad idem sternum. Musculus subcutaneus ventralis vere iuuat pedum anteriorum per pectorales complicationem, inflectit integrum corpus adducendo anum ad caput, applicatque simul ope seiunctorum fasciculorum caudam ad scrotum.

P. 229. 14. *Descriptio piscis non descripti, qui pertinet ad genus scarorum FORSKALII, auctore Cl. B. ZOOVIEW.* Antiquis scarus erat piscis saxatilis, squamosus, esu deliciosissimus sapidissimusque, hodie obscurus, quem LINNEVS ad labros refert, quia vero genus labri male determinatum est, et inter affines sparos, sciaenas, et percas vacillet, alii contra callyodontes, quidam fargos nominauerint; hinc, quum FORSKAL multo plures in itinere suo versus orientem obseruauerat Callyodontas, maluit illis nomen vetus scarorum imponere, eiusmodi autem habuit Noster in Museo, quem ob porrectas in antrorsum maxillas *scarum maxillosum* appellat, forma et magnitudine cyprini carpionis. Cuius haec est facies:

P. 231. *Corpus catheto-plateum, quato-oblongum, pingue;*

gue, squamosum, squamis magnis, orbiculatis, rigidis imbricatis, striatis, ciliatis; vittatum, vittis in spiritu obsoletis, perque solas maculas in medio squamarum restantes recognoscendis. *Caput* proportionatum, cathetoplateum, declivae, squamosum praeter frontem, genas, gulamque alepidotas; rostro subporrecto; maxillis ceu dentibus extra os prominulis, latis, conuexis, per medium fissis, margine acuto, subcrenulato, inferiore subeunte superiore, cuius ad rictus labiorum utrimque lateraliter extrorsum prominent apophyses subulatae, acutae, longitudine paulo extra labium. *Labia* carnosae, ad marginem attenuata, simplicia, ad rictus duplicata, interiora introrsum papillosa. *Nares* geminae, superae, oculis proximiores, remotiusculae, anteriore minore subrotundo, posteriore maiore, semiorbiculato. *Oculi* proportionales, superi, depressi, rotundi; membrana nictitante circulari semitecti; iridibus aureo nitentibus, papilla subglobosa. *Opercula* branchialia duplicia, flexilia, ad marginem cute circumdata, arcuato-acuminata, libera, in media superficie squamis tecta; membrana branchialis quadriradiata. *Apertura* branchialis in latere arcuata, ampla, tecta. *Gula*, thorax, abdomen, dorsumque, rotunda; lateribus planis, aequalibus. *Linea lateralis* duplex, altera dorso parallela ab aperturae branchialis angulo superiore incipiens cumque pinna dorfi desinens, altera ab hocce loco in medio latere inchoans, recta ad basin caudae tendens. *Anus* post aequilibrium. *Cauda* carnosae. *Pinna dorfi* solitaria, longitudinalis, continua, aequalis, coriaceo radiata, radiis robustis 19. quorum 9 priores simplices, reliqui ramosi. *Pinnae pectorales* sub linea longitudinali, proportionales, acuminatae, radiis 14. *Pinnae ventrales* 6. paulo post pinnas pectorales, vicinae, minimae, acutiusculae, radiis robustioribus,

stioribus; squama inter illas lanceolata, a lateribus oblongo-acuminata. *Pinna ani* aequalis, ab ano per duas tertias partes caudae excurrēns, radiis firmis 11. quorum duo solummodo anteriores simplices, reliqui ad apicem in ramos soluti. *Pinna caudae* subaequalis; laciniis acuminatis, radiis validissimis, ad basin squamis stipatis. Habitat in mari rubro, etiam mediterraneo.

p. 233. 15. *Exemplum electricitatis praeternaturalis* auctore Cl. N. OSERETSKOVSKY. Aduersus GAUVIUM ostendit Noster, dari quoque homines, qui in statu sano, absque vlllo morbo manifesto, praeternaturali cuidam electricitati sunt obnoxii. Exemplum huius rei affert Michaelē Puschkin, incolam vrbis Tobolsk, qui per se adeo fuit electricus, vt, qui ipsum, aut eius tibialia sericea protinus detraxit, ictu admodum sensibili inde afficeretur. Historiam autem vniuersam ad Ill. Melissinum Vniuersitatis Caesariae Curatorem perscribendam curauit. Experimenta postea instituta docuerunt istum non omni tempore, nec sub omnibus circumstantiis, tanta gaudere virtutis electricae copia, vt illa clare se manifestet, statim ac quis tangere illum tentauerit. Detrimēta enim caperet eius valetudo, neque se tangi pateretur, quum interdum attactus aliorum ipsi dolorem creet. Tantummodo enim hieme ipsi haec inest virtus, et tunc requiritur, vt laneum ille plantis pedum supponat pannum, et pellem qua induitur sibi demat, quando aliis se electricum probare incipit. Quum enim ligneo insilit pavimento, inermis est adeo, vt ab omnibus impune tangatur. Senes vero quibus calor internus multum imminutus est, a contactu vehementius afficiuntur quam iuuenes, minus vel plane nihil experitur qui corpus nimio motu supra modum calefecit, vnde constans veraque est obseruatio, plus ignis electrici attrahere

eos,

pos, qui minus caloris in se habent. Vxor illius p. 236
per commercium cum suo marito eiusdem virtutis
fit in hieme ita particeps, vt etiam si oscula sibi mu-
tuo figant repellantur a se ictu electrico. Eiusmo-
di historia exstat quoque in Actis Academiae regiae
scientiarum Parisinae*), quae confirmat theoriam**) cum nostra: Nerueum fluidum igneum esse; pote-
ritque instar electrici, phlogisto semidecomposito,
aliisque peregrinis, esse modificatum. Non obstat
diffusio per totum corpus, quum diffundi videamus,
in actione citius, praesertim mentis. Nec obstant
non videndi tubuli, quum tubulis non indigeat
subtilissimum fluidum, per solida apta, et secun-
dum illa mobile, arctissimae compagis interstitia
liberrime penetrans. Fauent theoriae citissimus ef-
fectus, influxus in sanguinis crasin, digestionem,
corporis robur, et quas ab iis patitur, affectiones.
Peccat modis nondum satis perspectis, probabiliter
copia, motu.

Astronomica tandem sunt:

16. Cl. LEONH. EVLER, *Theoria paralaxeos ad p. 241.*
figuram terrae sphoeroidicam accommodata.

17. Cl. A. I. LEXELL, *de aestimando tempore, p. 279.*
quo diameter solis per circulum quendam siue vertica-
lem, siue horizontali parallelum transire videtur.

18. EIVSDEM, *Observationes de problemate, quo p. 300.*
quaeritur eleuatio poli ex obseruata, altitudine solis, ex
obseruato quoque tempore, quo diameter solis filum
aliquod, siue verticaliter siue horizontaliter dispositum,
pertransit.

19. Cl.

*) Histoire de l'Acad. royale des sc. pour l'année
1777. et Journal de Savans au mois de Mai 1781.

**) diff. de igne, sanguini prae chylo, lacteque essen-
tiali §. 24. Petrop. 1777.

- P. 310. 19. Cl. NIC. FVSS, *animaduerfiones super principes methodos corrigendi distantias apparentes lunae a quadam stella, relatas ad effectus refractionis et paralaxeos.*
- P. 340. 20. Cl. STEPH. RYMOVSKI, *obferuationes astronomicae Petropoli habitae.*
Mathematica altera in parte sunt:
- P. 3. 1. Cl. DE CONDORCET, *super functiones indefinitas.*
- P. 29. 2. LEONH. EVLER, *de serie Lambertina, plurimisque eius insignibus proprietatibus.*
- P. 52. 3. Cl. A. I. LEXELL, *continuatio dissertationis de methodis integrandi aequationes differentiales lineares in Tomo actorum I.*
- P. 81. 4. NICOL. FVSS, *Animaduerfiones super problema calculi probabilitatum.*
Physico-mathematica autem continent.
- P. 95. 5. LEONH. EVLER, *de motu oscillatorio pendulorum ex filo denso dependentium.*
- P. 106. 6. EIVSDEM, *dilucidationes super aliquot casus aequilibrii difficiliore*
- P. 116. 7. EIVSDEM, *determinatio omnium motuum, quos chorda densa et uniformiter crassa recipere potest.*
- P. 126. 8. EIVSDEM, *de proprietatibus triangulorum mechanicis.*
- P. 156. 9. ANTON. LAR. LORGNA, *de curvarum in concamerationibus impulsu, noua theoria.*
- P. 188. 10. LEONH. EVLER, *de figura curuae elasticae contra obiectiones quasdam Ill. D' ALEMBERT.*
Physicam autem doctrinam illustrarunt.
- P. 195. 11. Cl. GUIL. SVIEF, *Blenniorum duas species ex museo Academico descriptas, nobis proponendo.*
Prima species est Blennius muraenoides, cuius descriptio haec est: Corpus compressum, ensiforme, alepidotum, laeue; cute trunci fusco-cinerascente, capitis

capitis ventrisque albicantiore. *Caput* catheto-pla-
teum, proportionale, descendens, apice subretuso,
nudum, subtuberculatum. *Os* mediocre, oblique
transuersum, rictus valde descendentibus. *Rosstrum*
obtusiusculum, trigonum, breue; maxillis aequali-
bus; superiore sursum compressa, lateraliter expla-
nata, inferiore plagioplatea, ascendente, posterius
diuisa; labiis carnosiss, laxis; superiore integro, in-
feriore lateraliter tantum intra foueam condendo;
dentibus minutis, rectis subaequalibus, anterioribus
duplicis seriei. *Nares* anteriores, tubulosae, solita-
riae, minimae, labiis proximae. *Oculi* mediocres,
supremi, vicini, rostro propinquiore, depressi, oua-
les, nudi, iridibus liuidis vel nigricantibus; pupilla
albo-flaua. *Opercula* branchialia simplicia, acumina-
ta, frenata, freno posterius ab angulo aperturae ad
pinnam pectoralem excurrente, laeui, tegentia.
Membrana branchialis triradiata, cutanea, in medio,
vbi fissura maxillae inferioris est, introrsum plicata,
postice explanata, patens. *Apertura* branchialis la-
teralis, (a tergo examinanda) mediocris, oblonga,
operculata. *Pori* circa oculos per arcum orbitae in-
feriorem in aequali distantia siti 8; totidem a verti-
ce vtriusque per genam atque maxillam inferiorem
vsque ad labium inferius; tres eorundem in vertice,
duobus nempe in vtroque bregmate, et vno in media
fronte. Eorundem in loco, vbi spiracula lateralia
muraenis sunt, quinque in linea recta siti, lineae
lateralis correspondentes. *Frons* triangularis, con-
uexiuscula, nucha gulaque planiores. *Truncus* com-
planatus; dorsum monopterygium; pinna aculeata,
cute vestita longitudinali, continua, connata, acu-
leorum apicibus solis extra cutem eminentibus. La-
tera complanata; linea lateralis vix conspicua, nisi
ad caudam, media. *Anus* in medio corporis ad exor-
dium pinnae ani. *Pinnae* pectorales oblongo-rotun-
datae.

datae. Pinnarum ventralium loco aculei minimi vix conspicui. Pinna ani longitudinalis, aequalis, con-
nata cute tecta, aculeis mollioribus. Pinna caudae
p. 198. oblongo-rotundata, radiata. Altera species est *Blen-*
nus finus, magnitudine cernuae. *Corpus* catheto-
plateum, lanceolatum, alepidotum, cute laevi, te-
nuissima. *Caput* crassiusculum, breue, sursum com-
pressum; deorsum latius, decliue-truncatum, nu-
dum; fronte protuberante in medio canaliculata;
occipite sursum catheto-plateo, vertice plano, antror-
sum decliuiori, nucha eminentiori, a tergo canali ca-
put a trunco separante, sat profundo vtrimque ad
opercula descendente. *Ore* infero, lunari, termina-
li, satis amplo; maxillis plagioplateis, arcuatis, inae-
qualibus, superiore longiore; labiis membranaceis,
tenuissimis, ferratis; dentibus in vtraque maxilla
vnius seriei tenuissimis, linearibus, rectis contiguis,
aequalibus. *Nares* geminae, remotiusculae, poste-
riores ante oculos rotundatae, anteriores sibi parum
viciniores, lunulares, plumula tectae. *Oculi* supre-
mi, grandiusculi, sibi inuicem approximati, protu-
berantes; cirrho supra quamuis orbitam vnico ver-
ticali, minimo. *Opercula* branchialia parua, diphyl-
la, flexilia, nuda, transparentia, posterius acumina-
ta; membrana branchiali sex radiata, laterali, ae-
quali, late-patente, supra infraque corpori cute an-
nexa; apertura branchiali laterali, perpendiculari,
mediocri, operta. *Gula* plana, lata, cute fere ad
pinnas vsque iugulares obtecta. *Truncus*: dorso mo-
nopterygio, ad basin pinnae dorsalis, acuminato,
antrorsum retrorsumque leuiter descendente; late-
ribus applanatis, laeuius; abdomine tumidiusculo,
deorsum applanato; ano in medio corporis; cauda
lanceolata, truncata. *Linea* lateralis curua, primum
a capite dorso parallela, dein ad medium corpus
deorsum inflexa, atque pinnae anali ad caudam pa-
ralleliter

paralleliter descendens, laevis, punctis simplicibus albis notata. *Pinna* dorfi longitudinalis, continua, anteriùs in suo exortu ad nucham tuberculum habens adiposum, posterius *pinnae* caudae per membranam adiuncta, radiis aequalibus, ramentaceis, ramento primo caeteris longiore; numero 27. *Pinnae* ventrales paulo ante *pinnas* pectorales, diuaticatae, exiguae, biradiatae, radio interiore longiore, carina inter ipsas sagittata, antrorsum in cuspidem mucronata. *Pinnae* pectorales imae, amplissimae, rotundato-acuminatae; radiis 15. quinto et sexto longioribus. *Pinna* ani longitudinalis, aequalis, distincta, ramentacea; radiis 17. ultimo breviori. *Pinna* caudae rotundata; radiis 15. lacinia inferiore nigrescente; caruncula lanceolata, parua, e media basi in *pinnam* excurrente, *pinna* caudae spuria in coniunctione *pinnae* dorsalis cum caudali minima, cute tecta; radiis minimis quaternis vel quinis.

De finibus partium corporis humani generatim; p. 202
speciatim de usu plicarum, quae in vesiculis felleis nonnullorum corporum inueniuntur, auctore Cl. c. F. WOLFF. Pergit Cl. A. phaenomena prorsus singularia explicare, quae ipsi ex corporum sectionibus eorumque varietate innotuere, atque ex variis exemplis inter se comparatis declarat, quale naturae fuerit consilium, et in quibus fine suo exciderit. Huic rei explicandae *pars prior* dicata est. Exempli loco monstrum bicorporeum producit, duobus ventriculis instructum, quorum tamen sinister in sinistra puella clausus erat, quum duodeni principium iam ingressus esset. Alius monstri historiam addit in quo duodena in vnum confluebant ieiunum commune, quod inde descendendo solitasque conuolutiones producendo in ileum continuabat, quod ad mediam sui partem usque pariter simplex erat et utrique puellae commune. Hinc illud in duo ilea, duo

- coeca et intestina recta usque ad anum puellae vniuscuiusque procedebat. Finem igitur quem natura sibi in producenda hac anomalia proposuit, inda-
- p. 204. gare studet Noster. Ex eius autem sententia omnia
- p. 206. ad hunc canonem redeunt: Esse in singulis fabricam aliquam peculiarem a solita diuersam, quam vt efficiat, natura fuerit molita, quae tamen, ob impedimenta quaecumque, struentibus viribus opposita, effici non potuit. Nihilo tamen secius his non obstantibus duos ventriculos sanos huic concessit monstro, vt, si alter deficeret, tamen ab altero digestionis negotium ac nutritionis corporis perfici, et tandem per canalem communem excrementa eliminari, et sic multis morbis praecaueri possit, qui a primis originem ducunt viis. Pluribus deinde aberrationem naturae in aliis partibus exponit, v. c. in vracho formando, qui in foetu nunc longior, nunc breuior est, et tamen vsus eius ex animalium structura patet, qua intelligimus eum ex vesica per totum funiculum vmbilicalem continuari in allantoidem usque, quo postquam repleta esset vesica, haec porro inde ad allantoidem deduci, in eaque, quousque in utero materno foetus haeret, contineri queat. Simili modo de glandula thyreoidea, thymo, in foetu et
- p. 212. capsulis renalibus iudicat. Propius dein ad plicas explicandas in vesiculis felleis nonnullorum hominum, quas in quibusdam paruas et ineptas, in aliis vix vllas parauit, accedit, quae in leone et tigride in-
- p. 218. carcerandae bili inseruiunt; at consulto neglexisse videtur tales plicas, aliisque adminiculis atque artificijs hunc defectum compensauisse naturam vberius
- p. 221. declarat. Itaque *parte posteriore* usum plicarum vesiculae felleae verbosius exponere constituit, qui cernitur in bilis retentione quae absentibus plicis per trabeculas et cellulas, quibus plenus est ductus
- p. 222. choledochus, tunc fieri solet. Rationem quoque de

de bilis reddit praeparatione, seu secretione, atque a vulgari sententia eorum recedit, statuentium praeparationem vni soli secretioni hepaticae adscribendam esse. Potius tribus diuersis functionibus bilis p. 224. absolui praeparationem argumentis euincit euidentibus. Ad primam refert resolutionem sanguinis seroso-alcalescentem in liene et in venis intestinorum, cui et resorptio adipis accedit et introductio collecti ex tribus fontibus et mixti sanguinis huius in hepar. Nam sanguis copiosa alcalinae indolis principia ab intestinis, dissoluta alcalino serosa subputrida a liene, et ab omento pingua habet. Secunda est laticis huius sanguinis copiosi, et multis imprimis alcalino-oleosis partibus inpraegnati separatio a sanguine puro ipso ope radicularum innumerarum, quas per vniuersum hepar ductus hepaticus distribuit, quaeque transuersim finibus venae portarum, vbi in venae cauae radices hi transeunt, inoculari videntur, eiusque porro laticis collectio et transportatio ad vesiculam felleam. Tertiam denique efficit bilis ex latice confectio ipsa in cystide, quae sola quidem tenuium insipidorum et inertium fluidorum absorptione, acrium salino-oleosarum partium concentratione peragitur. His quartam p. 225. functionem, haud dubie primariam, addit, vnionem videlicet perfectam alcaliescentium cum oleosis principiis, quae cum superius commemoratis ad bilis perfectae praeparationem requiruntur. Iam bilis saponaceam habet naturam, quae tanquam noua materia nouis viribus ac qualitatibus praedita, et ex alcalinis elementis a liene et intestinis suppeditatis, et ab oleosis ab omento traditis, producta est. Haec solis efficitur propriis viribus elementorum, quae se mutuo attrahunt, nec vlli structurae mechanicae hepatis, vel cystidis felleae debetur, siquidem et arte in vase quocumque ex similibus elementis sapon-

- nes confici possunt. Quo in loco haec vnio intimior peragatur, non inter se conueniunt auctores, quidam in ductibus hepaticis eorumque toto systemate, alii in ipsa vesicula fellea, alii in sanguine hepatis ipso et in systemate venae portarum et vesiculae felleae fieri illam statuunt. Nostro videtur nec in ductibus hepaticis negotium illud plane, sed in vesicula fellea demum absolui. Sanguis enim ob globulorum copiam cum vehiculo aquoso iunctam vnionem impedit, neque in sanguine venae portarum amaritiei aut coloris proprii bilis vllum est indicium, neque latex ipse hepatis ex ductu hepatico collectus hanc habet naturam, quippe qui aqueus, vix flauus, parum amarus et fere salsus est, quum cystica bilis amarissima et obscure virens sit. Interim tamen concedit in sanguine hepatis bilis elementa congrredi posse, quod icterus ab obstructione hepatis ortus probat, sed in sano homine hoc fieri negat.
- p. 227. Laticem autem illum, qui de hepate prodit, perfectam bilem non esse, inde patet, quod mixtio elementorum in eo nondum absoluta est; deinde quod nimia quantitate aquae dilutus eo vix gradu caret, qui in sano homine ad digestionem requiritur. Magnum tamen discrimen ratione temperamentorum et naturae animalium intercedit. Nam penes biliosa temperamenta ex hepate bilem prodire perfectam et digestionem aptam constat, et penes animalia herbiuora bilis saponacea indole destituta est, quoniam illa nunquam alimento vescuntur, cuius solutioni haec indoles apta est. Eadem de causa in fetu humano mitis et insipidus latex hepaticus et ipsa cystica bilis est, quia ex sanguine materno is nutritur, quod aduersus HALLERVM vrget, bilem cysticam fetus amarissimam appellantem. Pergit de secretionibus in vniuersum agere, quarum causas primarias in diuersitate feri sanguinis, in organum secretorium

torium inducti, et in eo apparatu positas esse censet, quo vel aliquandiu fluidum secretum inclusum conseruatur, vel continuo ad vsum adhibetur, excerniturue; paucis, vel feminis secretionem, cui peculiaris quaedam contingunt, exceptis. Refellere simul hac opportunitate studet hypothesein eorum, vniuersum bilificationis negotium ab angulis maxime vasorum hepatis pendere statuentium; quum in ictero his vasis obstructis, omnia bile inundantur, et renales ductus hepaticis obstructis etiam laticem biliosum suscipiunt. Proinde sola simplex angustia. 233. ductuum secretoriorum hepatis, omnibus communis et serosis vasis et ductibus secretoriis viscerum reliquorum, aliquid ad bilificationis negotium certo confert. Quaecumque caeterae horum ductuum aut vasorum conditiones fuerint, anguli, flexiones, densitates, aspergilla, penicilla aut stellae, vel ipsius angustiae varii et successiui gradus, nihil porro conferre videntur. Deinde id quod angustia confert parum est, et cum aliis vasis commune, nimirum vt serum suscipiant, excluso cruore. Igitur errant ii qui causam, cur bilis potius, quam aliud fluidum in hepate secernatur, in conditionibus ductuum ponendo, aptitudinem non modo his ductibus peculiarem excerpendi bilem, sed vim quoque adscribunt quasi eam extrahendi e sanguine; siquidem quum bilem sponte subortam, abstrahendam modo a sanguine, dederis; et nihil praeter angustiam, quod opus sit, superest, et nulla in ductibus causa erit, cur tantum in hepate, non pariter in renibus bilis secernatur. Aliam igitur habere possunt vtilitatem, forte vt facilius citiusque alcaliscentia principia cum oleosis se iungant, neutiquam vero eliciendis secernendisque his principiis ex sanguine inseruiunt, aut efficere possunt illam coniunctionem, quae propriis elementorum absoluitur viribus. His subiungit excretionem

- p. 234. nem bilis ex vesicula fellea. Vulgaris opinio, qua cibis distento ventriculo vesiculam felleam comprimi et bilem expelli statuitur, ipsi minime probatur, quum sequatur necessario, quod quouis leuiori ventriculi motu inordinato, aut repletionem nimia periculum foret, ne simul omnis penus bilis excutiatur, haud breui faciliq̃ue negotio restaurandus. Igitur arbitratur non opus esse pressione externa bilis excretionem fieri, simili potius fieri illam modo, ac salua in ore stimulantibus concitatur cibus, vel aspectu aut imaginatione talium ciborum, aut succus gastricus. Ideoque singulari irritatione, primo intestinis cibis recentibus appetitisque excitata, dein propagata per choledochum ductum, et per hepaticum non minus quam per cysticum in vesiculam felleam usque, elici potius quam expelli bilem. Contractis solidis ductuum vesiculaeque partibus quibusuis, plicas quoque trabeculasque contrahi, minoresque fieri, quo lumina maiora patentioraque fiant alibi, alibi contractis parietibus cauitates arctentur, et bilis paulatim vrgeatur, paulatim transmittatur.
- p. 236. Tandem differit de contentis intestinorum bilisque exhalantis in ea ingressu et usu. Vt ea cognosceret ligatis per interualla intestinis, quo et sedes in iis notauerat vel ipsi vesiculae subiectas, vel magis minusue ab ea remotas, cauendo simul ne foeces ex aliis in alias sedes dilaberentur, intestina soluit a mesenterio, extensaue super tabula aperuit, et examinavit foeces. Inuenit autem primum flauedine tinctas partes vesiculae vicinas, et intestini tenuis insignem, quindecim pollices longam, complicatam et conuolutam partem bile perfusam, quae in plures gyros conuoluta sub hepar et sub vesiculam hac
- p. 237. ratione intrusa haerebant. Ieiunum et ileum colore, figura, magnitudine et fabrica differebant. Pars intestini, qua ieiunum sensim in ileum abit, finis ieiuni,

iuni, principiumque ilei, conuoluta et complicata
 sub hepate et sub vesicula fellea haerebat, tota bile
 imbuta, flauedine et virore insignis. Apertis inte-
 stinis, massa pultacea, aliqua spissitudine, pauca te-
 nacitate praedita in conspectum venit. Huius non
 tanta erat copia, qua intestinum repleti posset, po-
 tius illud aliqua ex parte collapsum fuit ac vacuum,
 interim illa aequabiliter erat diuisa et parietibus in-
 testini adhaerens, ita vt summa cum cura illita esse
 videretur, et valvulae coniucentes in chymum pro-
 ductae, attractione eum inter se tenere. Haec chy- p. 239
 mi portio in prima parte quarta ieiuni contenta, ci-
 nereo fuit colore vix quidquam ad flauedinem ver-
 gente, aliquid flauedinis quae in altera et tertia ie-
 iuni quarta parte portiones erant. Massa fluidior
 ac tenuior ibi est quam in prima, et mucosae indol-
 lis. Massa in vltima quarta parte ieiuni insignis est
 flauedine. Ad aqueum turbide pellucidum impu-
 rum colorem aliqua flauedine subinctum vergit.
 Fluidior hic est massa et magis accumulata. Circa
 principium ilei. et in ea ipsa parte intestini, quae ve-
 siculae felleae subiecta fuerat vera flauedo in illa mas-
 sa apparuit, quae per totum ileum et crassa intestina
 continuat, vt nusquam signa certa bilis porro defi-
 ciant. Color primo fuscus, dein sensim viridescens
 et tandem perfecte fuscus apparuit. In crassis fus-
 cum et flauum foeces habebant colorem. In vlti- p. 241
 ma parte ieiuni fluida massa inaequabilis glomeribus
 passim intermixtis mucosis fuit, et magis heteroge-
 nea in hoc vtriusque intestini confinio et in princi-
 pio ilei reliquiis ciborum referta. Copia contento-
 rum maxime extensum fuit intestinum. Eiusdem se-
 re indolis massa in prima et secunda parte quarta
 huius ilei inuenta est. In tertia et quarta parte
 crassior paulo fuit. In ieiuno nulla bullula aeris
 reperta fuit, in ileo magna copia, quae per
 omnem tractum intestinorum crassorum distributa
 fuit.

fuit. Externa autem facies et interior structura ilei et coli aliquid habere videntur, quod aut continendo aeri proprie sit aptum, aut omnino a perpetuo aere contento sit affectum. In crassis intestinis vix foeces mutantur, nisi quod absorptis fluidioribus partibus crassiora, sicciora, durioraque in sano statu euadant. Ex iis omnibus colligit: misceri bilem, quae per ductum choledochum ad duodenum transit, ea ratione cum chymo, ut deleta propria natura, exutoque calore, in chylum ipsam producendum cum chymi partibus transeat, cinereumque et albidum in noua materia loco flauo colorem efficiat. Tum nouam vero portionem bilis circa ieiuni fines accedere exhalando de vesicula fellea, penetrandoque in hac sede in intestinum et in intestini contenta; quae, diuersa forte a bile choledochi, certe non ita cum foecibus, ut illa cum chymo, miscetur; dum proprium suum colorem ad anum usque conseruat veraque adeo bilis permanet. Videmus autem naturam per plicas et trabeculas arcere voluisse eandem a reditu in choledochum, et ne eam omnem partem, quam vesica capere nequit, redire sinat, sed per tunicas vesiculae transsudare faciat, crassior contra circa poros restat. Hinc noua fieri videtur hic bilis separatio, subtilior siquidem auolat et in partes circumiacentes penetrat, crassior pro duodeno reseruatur. Mitior autem et crassior diluta latice hepatico ad duodenum transfertur, chymoque admiscetur. Eaque nunc aptior videtur, ut iuncta cum oleosis et aquosis chymi particulis, deposita bilis natura et colore, in chyli mixtionem transeat, cinereumque potius quam flauum chymum efficiat. Acrior subtiliorque pars bilis contentis accedit intestinorum, ubi in foeces mutari incipiunt. Ibi partim reliquias ciborum resolvere, mucum cum tenuioribus fluidis diluere, omnia in nouam massam redi-

redigere, et progressum huius massae per colum promouere stimulando, et ad excretionem aluinam sollicitare, et tandem absorpta partim reducere videtur inter caetera hinc petenda alcalinae indolis principia ad venam portarum, augereque hanc alteram partem materiae nouae producendae bilis. Praeterea quum haud parua portio omenti bile perfusa reperitur, finem hunc propositum habuisse natura videtur, vt bile tenui soluta adeps copiosius absorpta venis hepatis tradatur, et vberiori nouae prouentui bilis inseruiat.

13. *Descriptiones plantarum Sibiriae petularium* p. 247.
auctore Cl. P. S. PALLAS. Descriptis a GMELINO, LAXMANNO, PATRINO et SCHANGINO ex his regionibus plantis, PALLASIO alias quasdam addere placuit. I. est *Sison crinitum*, *Radix* crassitie est digiti p. 250.
minoris, externe brunnea subrugosa, intus flauescens, perpendicularis vel obliqua, longitudine fere digiti, radículas aliquot laterales exserens. *Sapore* subdulci. *Caulis* raro pedalis, rarissime pedali longior, pro modulo altitudinis robustior, adeoque pumilus: teres, argute striatus, violaceo saepe tinctus, foliis, ramisque lateralibus umbelliferis et umbella terminali maiuscula instructus. *Rami* bini, vel duorum parium, interdum trini verticillatim oppositi. *Folia* radicalia in orbem disposita, rhachi basi dilatata caulem vaginantia, triplicato pinnata, laciniis ultimis setaceis, subramosis. *Caulina* ad ramorum exitum eorumque numero, basi caulem subuaginantia, diuisura radicalium. *Folia* duo minora in singulis, ramis opposita, cauli propiora. *Umbella* terminalis caulis maiuscula, copiosa (25. ad 30 radiorum); *rameae* omnibus partibus minores, (circiter 20 fidae) conniuentes, omnes subconcauae. *Inuolucrum* vniuersale umbella dimidio breuius, foliorum 5. ad 10 decomposito-capillarium. *Umbellulae* earumque *inuo-*
lucella

lucella simillima. *Flores* minuti, omnes fertiles: *Corolla* aequalis; *petala* inflexo cordata, alba; *filamenta* petalis longiora, *antherae* subrotundae. *Fructus* oblongo ouatus, lateraliter compressus, *stylis* duobus insignibus terminatus. *Semina* extus quadrifurcata - subtetragona, *sapore* debili, aromatico, subacri. *Sison verticillatum* L. *structura* fructus et foliorum ad plantam hanc propius accedit, folia sunt simillima Meui, quibus et propius accedit ad *Sison ammi*. A reliquis cognitis speciebus huius generis late differt, poteritque apte definiri. *Sison* foliis omnibus tripinnatis capillaribus, inuolucris decomposito - setaceis.

p. 252. II. *Peucedanum rediuium*. Prouenit in deserto inter Rhymnum et Volgam fluuium, in quod promontoria Vralensia excurrunt. *Radix* pluriennis, subsimplex, perpendicularis, filiformis, crassitie calami scriptorii, extus fusca, nauseoso - subdulcis; summitate ramentis foliorum emarcidis scariosa. *Folia* radicalia bipinnata, glaucescentia, subinsipida, pinnarum *pinnulis* multifido - capillaribus, breuissimis, usque ad rhachim communem sessilibus. Hae pinnulae in prima aetate foliorum confertissimae, ut pinnulae quasi cristatae appareant; elongato demum et marcescente folio distinctiores. *Caulis* florifer, post interitum foliorum e capite radice solitarius, tenuissimus, erectus, subsequipedalis, *vaginulis* aliquot aphyllis per interualla notatus; supra subdiuisoramosus, *stipula* ad singulam diuisuram minuta. *Rami* capillares, terminati, *umbellis* quadrifidis. *Inuolucrum* umbellae ex vna alteraue stipula minutissima, saepe vix vllum. *Umbellae* 5. ad 7 florum, *involucello* e stipulis minimis, ternis vel quaternis. *Flores* minuti, *corollis* aequalibus albis, omnes fertiles. *Fructus* oblongus, *stylo* gemino, reflexo terminatus, bipartibilis. *Semina* oblonga, plana, membranaceo-marginata, extus trifurcata, gustu leuiter aromatico,

co, subacri. Peucedanum illud HUDSONVS coniunxit cum Pimpinella dioica. Descriptio haec est: Peucedanum foliis radicalibus bipinnatis, plumosis, caule serotino, aphylo, ramoso; umbellis paucifloris albis. III. *Leontice Altaica*. *Tubera* radicalia globoso-subdepressa, supra umbilicata et verrucis hinc inde, folia producentibus, hiulca; intus alba, solida, extus grysea; odore et gustu bulbi lilii vel orchidis. *Caulis* floriferus et foliatus ex umbilico tuberis medio, *foliaque* minora radicalia bina vel solitaria e verrucis sparsis. *Caulis* (rarius ex eodem tubere bini) teres, a digitali ad spithamalem longitudinem excreescens, erectus, simplicissimus, *racemo* florifero, *foliisque* ternis racemis stipantibus terminatus. *Folia* ex ima bractea racemi terna, patentia, plerumque quinata, *foliolis* subsessilibus, oblongis, integerrimis, mediis maioribus, lateralibus minutis, hinc inde deficientibus. *Folia* radicalia in petiolo caule breuiore, ternato-quinata. In planta semina perficiente folia saepe ad insignem magnitudinem excreescunt, colore semper pallide viridi. *Racemus* florens breuissimus, inter folia caulina sessilis, florum 7. ad 10. *Bractee* sessiles, ouatae, subretusae, concavae, persistentes, viridi-flauescentes, striatae. *Flos* e singula bractea solitarius, demum longius pedunculatus, erectus, saturate flauus. *Petala* staminibus longiora, ovali oblonga, vtrinque aequaliter colorata. *Nectaria* staminibus adstantia iisdemque breuiora, linearia truncata, apice medio subemarginato, utroque angulo mucronato. *Stamina* conniuentia, *filamenta* nectariis paulo breuiora, teretia. *Antherae* erectae, oblongae, vtrinque sulco exaratae. *Germen* superum, ventricosum; *stylus* longitudine filamentorum, *stigmatem* simplici. *Racemus* fructificans elongatus, pedunculis pendulis. *Pericarpium* membranaceum, adultis seminibus demum dehiscens, inaequaliter fissum;

sum; continens semina (plerumque) quatuor ovata, apice sessilia et acescente etiam pericarpio adhuc inhaerentia. Brevis haec est definitio: Leontice foliis caulinis ternis quinatis, radicalibus ternoquinatis; racemo laxo, sessili. IV. *Asphodelus Altaicus*. *Radix*, tuber discordeum, subtus et per ambitum digitatum radicibus crebris pollicaribus et sesquipollicaribus, crassitie culmi vel calami minoris, muticis, in prima aetate viridibus, postea gryseis. E superiore scariosa parte tuberis radicalis folia cum scapo germinant vagina duplici alternatim supra terram exferenda. *Folia* quina, septena vel octona, spithamalia, erecta, argute triquetro-carinata, interius canaliculata, acutissima, glauco-viridia. *Scapus* inter folia bipedalis, (fructiferus saepe tripedalis et crassitie digiti) rectissimus, teres, laevis, aphyllus; extremo racemosus, et aliquot bracteis membranaceis sterilibus infra racemum alternatim adpersus. *Racemus* dodrantalis vel ultra, floribus spirali ordine alternis, strictim erectis. *Bracteola* ad singulum pedunculum membranacea, subulata, pedunculo brevior. *Flores* longius pedunculati, subnutantes, flauo-virescentes, nudi: *Petala* sex patentiuscula, linearia, carinata, stria dorsali viridi notata. *Stamina* petalis duplo longiora, filamentis capillaribus, antheris incumbentibus, minutis, flavis. *Pistillum* staminibus paulo longius, germine subgloboso, stylo capillari simplicissimo. *Fructus* in emarcido flore excreescens, maturus tandem nudus: *Capsula* perfecte globosa, dura, tripartibilis, tarde dehiscens, trilocularis; continens semina in singulo loculo plura, triquetra, fusca. Definitio: *Asphodelus scapo nudo simplicissimo foliis triquetro carinatis, laevis*. V. *Aquilegia viridiflora*. *Radix* perennis, fibrosa, fusca, in omni solo hortensi vicens. *Folia* radicalia plurima, petiolis erectis, longiusculis eleuata, glau-

co-viridia, ternata; *foliis* tripartito-incisis, laciniis obtusis. *Gustus* herbae fatuus. *Caules* medio inter folia enascentes, pallidi, vel rubentes, glauco rore obducti, et tenerrima lanugine pubescentes; teretes, saepius vniflori plures, primarius paulo procerior, subramosus, foliis floribusque circiter tribus. *Folia* caulina ternato-incisa, in summis ramosi caulibus ramis solitaria, sublanceolata. *Flores* cernui, campanulati, viridi flavescentes, intus flavidiores, odore caryophyllaceo tenui fragrant. *Petala* quinque acuta, pallidius flauo virentia, vnguibus nectarium paulo breuiora, tandem patentiuscula. *Nectaria* (exterius saepe, praesertim in hortensibus, cum vngue longitudinaliter obsoletissime purpurascentia) *calcare* petalis sesquilongiore, rectissimo, obtuso, sub deflorescentiam patenti-diuergentia. *Vnguis* nectarii latior, obtuse rotundatus, minime patens. *Stamina* flaua, cum filamentis corollam aequantia. *Pistilla* setacea, duplo fere longiora. *Capsulae* quinae longae, extremo reflexae, stylis capillaribus acuminatae, vix euidenti lanugine pubescentes. *Semina* atra, sine nitore. *Planta hortensis* euadit procerior, caulibus in ramos plures, parallelis, vnifloros magis elongatis. Foliola maiora, triloba et quinqueloba. In ollam transplantata et hippocaufto temperato illata floret circa natiuitatem Christi et flores multo fragrantiores tunc profert. VI. *Nepeta annua*. Mul. p. 263: tiffida Lin. Herba tenera, et laete viridis, facile marcescens, siccatione fluxa et nigrescens, toto Iulio floret, seminibus Augusto perfectis tota marcescit atque perit, annua. Fragrantissima est, et siccata quoque odorem seruat fragrantissimum camphoratum. *Caules* (eradice breui, simplici, subramosa) bidodrantales, vel sesquidodrantales, erecti, tetragoni, obtusanguli, lateribus duobus profundius canaliculatis: ab imo brachiati ramis decussatim positis, 2. 4. vel 6. parium,

parium, cauli similibus, foliosis et spicatis. *Folia* ad ramos opposita, tripartito saepius quinquepartito-multifida, vel subpinnatifida, multipartita, laciniis sublinearibus, obtusis; villositate tenerrima, vti tota planta, subineascentia. *Flores* (praeter verticillum vnum alterumue ad summa foliorum paria subdecemflorum, stipulis linearibus vel trifidis ad pedunculos vtrique adstantibus stipatum) congesti in *spicas* terminales confertim verticillatas, saepius apice nutantes, bracteolis seu stipulis inferius subtrifidis, plerumque lineari subulatis intermixtas. *Calyces* striati, pilosi, quinquefidi, laciniis acuminatis, subaequali conniuentibus. *Corolla* vix calyce longior, alba, minor quam in *Dracocephalo thymifloro*, at eidem simillima: *labio superiore* subcordato, *stamina* maiora aequante, *inferiore* trifido, *lacinia* media latecordata, *lateralibus* paruis, obtusis. *Antherae* fuscae. *Semina* in calyce sicco maturata minuta, oblonga, vtrique acuta, gryseo fusca, summoque apice alba. *Definitio*, *Nepeta foliis pinnato-multifidis linearibus, spicis terminalibus aphyllis*. VII. *Phlomis Alpina*. *Folia* radicalia longius petiolata, magna, cordata, basi valde sinuata, margine vndique grenata, pubescentia. *Caulis* videtur pumilus, vix spithamali altior, obtuse tetragonus, pubescens, pari foliorum in medio, extremitate vero verticillis foliatis confertis 3. ad 6, instructus. *Folia* caulina petiolata, cordata, serrata, petiolis subamplexicaulibus; *verticillaria* ad singulum verticillum bina, sessilia. Horum infima duo lato-lanceolata, serrata, venosa; proxima aliquoties crenata, trineruia, lineari lanceolata; reliqua sensim angustiora, linearia, integerri-
ma. *Verticilli* conferti, circiter decemflori, *bracteis* tribus vel quatuor setaceis, villosis sub singulo flore. *Calyx* subcampanulato cylindraceus, angulatus, villosus, dentibus quinque setaceis, reflexo-patulis.

Corol-

P. 265.

Corolla fere phlomidis tuberosae, eiusdemque coloris: *Galea* pubescens, margine crenato - bifida et denticulata, simul villis albidis late fimbriata. *Labium* inferius glabrum, tripartitum, lacinia media biloba seu obcordata, lateralibus triangulo - subacutis. *Antherae* fuscae, simplices. *Calyx* fructificans, persistens, *semina* in fundo fouens quaterna, triquetronconferta supra truncata, vt in congeneribus. *Definitio*: Phlomis inuolucris setaceis villosis. foliis radicalibus, caulinisque cordatis serratis, verticillaribus lanceolatis trineruiis. VIII. *Fumaria Schangini*. Radix p. 267. tuber subglobosum, mole nucis, extus fuscum, glabrum, subtus fibris aliquot capillaribus barbatum; pollicari circiter profunditate in caespite latens. *Herba* supra terram emergit vagina obliqua, hinc dehiscente, membranacea, e qua prodit *spica* bracteis imbricata, duobus tribusue foliis stipata. *Caulis* rubente albidus, teres, folia bractaeaeque glaucoviridia, pallidiora. *Folia* biternata, foliolis trifidis, lobis lanceolatis. *Racemus* terminalis in robustiore planta multiflorus, strictior, in debiliore saepius pauciflorus. *Bracteae* lanceolatae longitudine pedunculi. *Flos* transuerso plerumque situ dum viget, cyanescente - albus, *nectario* longissimo, rectiusculo, subulato. *Labium superius* maius et latius; *inferius* versus pedunculum subgutturatum, vtrumque argute carinatum, superioris carina linea cyanea. *Faux* argute tetragona, obtusa, toto apice atropurpurea. Fructificans *spica* elongata, pedunculis deflexis. *Legumina* longa, lineari-subensiformia, *stylo* capitato aucta, venis striata: *semina* lenticularia nigra, plurima, 10. ad 12. *Descriptio*: *Fumaria caule simplici folioso, bracteis flore dimidio breuioribus*. IX. *Astraga-* p. 268. *tus deflexus*. *Radix* biennis, subsimplex, attenuata, tenax. *Folia* radicalia pauca, subdodrantalia, canescentia, foliorum 10. ad 12. paribus, cum impari pin-

nata; *foliola* retroergeria, ouato-lanceolata, basi latiuscula. *Caulis* alternis scapis subramosus, folio ad singulam diuisuram. *Scapi* teretes, angulis argutis striati, pilis canis pubescentes, spica terminali, minuscula, subquindecimflora. *Flores* primum imbricati sursum, deflorati sensim cernui, magnitudine vix medicaginis satiuae. *Calyces* breuissime pedunculati, *bracteola* stipuliformi, lineari, pilosa stipati, quinquedentati, dentibus linearibus, superis 2 magis distantibus, infero paulo longiore. *Vexillum* paruum, oblongum, *alaeque* vexillum aequantes; apice deflexo - conniuentes purpurascunt; carina magis rosea. Deflorata corolla primum coerulescit, demum liuescit. *Legumina* pendula, triquetra - conuexa, hinc canaliculata, bilocularia. *Semina* reniformia fusco-lutescentia, minuscula. Definitio: *Astragalus caulescens, foliolis leguminibusque retrorsum vergentibus, ramis spiciferis nudis, folio longioribus*. X. *Doronicum Altaicum*. *Radicis* caudex mole articuli digiti, ouatus, carnosus, extus fuscus, inferiore extremitate subacuta emittens radículas descendentes, dodrantes, decem ad quindecim, alidas, filiformi adtenuatas, hinc inde fibris lateralibus adspersas. *Odor* radices hircino-aromaticus; *sapor* amaro-subacris. *Folia* radicalia florentibus nulla. *Caulis* e radice solitarius, erectus, spithameus vel ultra, subtrigono-angulatus, alterne foliosus. *Folia* (vt lactucae tenera) rugosa, glaberrima, amplexicaulia; radici proxima duo minuta, *infimum* praesertim minimum, bractaeforme; proxima duo ovalia, rotundata, inferius angustata, decurrenti-amplexicaulia; *medium* ad caulem rotundatum, subacutum; *suprema* 3 vel 4. sensim minora et acutiora, magisque dentata. *Flos* terminalis, saepe ad summum folium sessilis. *Calyx* sub receptaculo infra cauus, subtrilobatus, glaberrimus; squamis alternis, lineari-lanceolatis

ceolatis, acutissimis, pallidis. *Radius* corollae calyce multo longior, patens, flosculis simplice ordine femineis, ligula lineari, acuta, flava. *Receptaculum* subconicum, *flosculis* hermaphroditis confertis, copiosis, aequalibus, *pappo* lanoso - calyculatis, successive ab ambitu ad centrum efflorescentibus. *Semina* linearia, striata, lutescentia, pappo sessili. *Herba* tota subamaro - aromatica. Cl. PATRIN radicem spontaneam emeticam expertus est. Herbae forsan Arnicae, quae Rassicis imperio fere deest, succedanea esse poterit.

14. *Capra Caucasica* e schedis Cel. A. I. GVL. p. 273.
DENSTAEDT, redigente Cl. P. S. PALLAS. Habitat haec capra in summis Caucasi iugis, circa fluuiorum Terek et Cumam summas origines, itemque in Ossetinico tractu et Cachetia, schistosis rupibus in summam altitudinem exaltata et exasperata: *Caput* masculorum haud dissimile capiti hirci domestici, sed maius. *Rostrium* obtusum, subnudum, narium aperturis adproximatis, strictis, vix pollicem recipientibus. *Nasus* recta in frontem continuatus, pariter planus, latusque; latera capitis compressa. *Rictus* parvus, labia stricta, pilosa. *Dentes primores* supra nulli, infra octo in arcum dispositi, exteriores decrecentes, omnes introrsum truncati, apicem versus latiores, acie scindente, lata, nec in extremis acuminata. *Molares* supra octo, infra septem, rugosi, tribus primis et ultimo simplicibus. *Buccae* intus papillosoe, ut reliquis fere ruminantibus. *Palatum* planum, rugis 10 transversis, obsolete exasperatum. *Truncus* tres transversos digitos a labio inferiore distans, tersus, quadrilobus. *Oculi* laterales, a rostro remotissimi, superciliis setoso - ciliatis. *Aures* pone et infra oculos sitae, acuminatae, pilosae, intus carina media nuda. *Pili* caput vestientes rigidi, caprini, subpollicares, in fronte et occipite longiores et vorticosi, fusco-brunnei,

brunnei, intermixtis plurimis gryseis. *Sinus et verrucae* in facie nullae. *Cornua* adulti capri pro mole animalis maxima, proxime supra oculos, contiguo fere situ inter se posita, retrorsum et extrorsum arcuata, apice denuo introrsum vergentia, sordide nigra, obsolete triquetra, superficiebus duabus anterioribus, postica latiore. Anteriorum superior rugis transversis 10 - 14 nodosa, versus basin prominentioribus, extremo sensim confluentibus et obso-

p. 277. letis; reliquae facies striato-subundulatae. Femina contra in quamplurimis a mare differt. *Cornuum* apex tantum pollicem transversum prominet supra aurium apicem. *Color* animalis supra brunneo-cervinus, abdomine et ano albido, extremitatibus nigris. Nares labia et mentum imberbe nigra, gula et auriculae intus albae, reliquum uniuersum caput fusco-cinereo, et lutescenti-albido varium; a pilis fusco-cinereis, apicem versus lutescentibus, imo apice rursus fusco-cinereis. Collum totum, dorsum, scapulae, latera et femora exterius uniformiter brunneo-cervina, basi pilorum cinerea, apice brunneo-cervino; *fascia* a ceruice ad caudam per spinam dorsum decurrente angusta, intensiori, fuscescente. *Pectus* nigrum, pilis interspersis albidis, abdomen albidum, cum cinerascens tinctura. Axillae et marginis posticus antibrachii et metacarpi, ad ungulas spurias fere usque, albida, caeterum pedes antici a medio antibrachii usque ad ungulas nigri. Femora interius et macula magna ovata ad latus exterius metatarsi lutescenti-alba; caeterum pedes postici a calcareo usque ad ungulas nigra. Cauda nigra, basi subtus lutescens. *Pili* rigidiusculi, decumbentes, aequales; longissimi, sesquipollicares, in mento non elongati in aruncum; lanugo cinerea in dorso et lateribus interposita. *Magnitudo* hirci domestici, sed statura sat diuersa, omnia breuiora et latiora. *Caput* latum,

latum, compressum, facie a fronte vsque ad nares lata, rectissima, nec ad oculos et nares protuberante. Sinus, verrucae et setae in facie nullae. Oculi laterales, pro mole animalis mediocres, iride fusco-aurea. Auriculae oblongae, erectae, intus lineis quatuor pilosis obsitae. Collum breue, latum; truncus compressus. Cauda breuis, crassa, detrita. Pedes crassi, breues, subaequales; Vngulae bifidae, nigrae, margine exteriori vix prominulo albo; ligamentum horizontale vngulas connectens nullum, fascia pilorum inter vngularum vtrarumque diuisionem horizontalis alba. Vngulae accessoriae in quolibet pede duae, conicae, nigrae, lacerae. Mammae inguinales duae, non quatuor, interstitio piloso separatae. Vulua perinaeo angusto, nudo ab ano distincta.

15. *Scrutamen chemicum lichenum parasiticorum* p. 287. auctore Cl. I. G. GEORGI. Huic examini subiecit Noster physodem, glaucum, hirtum, farinaceum et pulmonarium, immixtis quibusdam aliis. In aqua cocti lichenes parasitici praebent iusculum flauescens, mucilaginosum, paene insipidum. Extractum inspissatum est brunnescens, neque lubricitate insigniore praeditum; desiccatum vertitur in gummi eiusdem coloris, pellucidum, mucilaginosum, fere insipidum, haud dubie tamen nutritium. E lichene pulmonario producitur gummi sapore magis adstringentiorum. Residui lichenes, dum humebant, lubrici et tenaces, viridiscentis coloris, exsiccatione nigrescebant cum fragilitate. Extractum lichenum ad syrupi consistentiam inspissatum, post annum spatium in superficie bysso obductum, nullum vestigium salis essentialis exhibuit. Lichenes spiritu vini alcoholisato digesti et expressi, eundem fusco-viridi colore et amaro insignitinxerunt. Tinctura aquae admixta flauo lactescit. Residui lichenes in spiritu vini vix vllam tincturam gustumue communicant.

- p. 284. Vtraque tinctura filtrata spiritu vini subtraeto pura prodiit. Residuum leniter siccatum aliquid resinae purae, tenacis, brunnescentis exhibuit. Lichenes cum aqua communi destillati odorem vappidum ipsi communicarunt, nullum autem vestigium olei adfuit. Sexdecim vnciae lichenum desiccatorum in balneo arenae destillatae exhibuerunt limpidum phlegma insipidum, vappido odore, phlegma iam flaves-cens subempyreumaticum, acidulo colore, sublubri-cum, sature flauum phlegma, innatante oleo empy-reumatico foetum, obscurius flauum phlegma, in quo oleum empyreumaticum copiosius nigrescens fundum petiit. Residuum destillationis carbona-ceum fuit.
- p. 285. Syrupus violarum ab hoc phlegmate virescit. Solutio salis tartari instillata flauum phle-gmati conciliat colorem sine efferuescentiae signo cum odore subuolatili. Cum acidis mixtum pun-gens odor perit. Acidum salis muriatici phlegmati additum, mixtura lente euaporata, oleosi multum segregauit, residuum cum solutione salis tartari in-tritum efferbuit sine vllo alcali vrinoso vestigio. So-lutio cretae acido nitri parata a phlegmate haud turbatur, et nullum sedimentum facit. Cuprum po-litum in phlegma positum nihil, nec magis solutio sacchari Saturni mouetur; sed acido nitri solutum plumbum, cum turbido virore praecipitatur. Eo-dem acido facta mercurii solutio cum phlegmate pariter turbatur et postridie praecipitatum exhibet
- p. 286. flavescent. Oleum seorsim collectum odore empy-reumatico et vrinoso est. Residuum vtriusque de-stillationis carbonacea fuit materia, leuis, nigra, fere inodora. In crucibulo in cineres vertebatur. Loti cineres per bihorium igne torti, albescentibus et ni-gris particulis constabant, qui non omne phlogiston exuerant. Hi cineres aqua abluti et filtro separati, ex eadem aqua euaporatione praebuerunt alcali ve-getabile

getabile sine ullo alieni salis vestigio. Terreum principium combustione lenta flammam albam sub continua crepitatione exhibuit. Fumus cum vegetabilium fumo idem fuit. Pulvis autem carbonaceus e crucibulo prodiit, qui lotionem pulverem arenaceum conspiciendum praebebat, e quo magnes ferreas particulas attraxit. Elixivatio Alkali fixum vegetabile produxit, sine sale muriatico. Eloti cineres cum acidis strenue ferbuerunt, et calcaream terram demiserunt. Solutio sic parata instillata solutioni tartari, calcem sub gelatinae forma praecipitavit, post edulcorationem magnesia similem, quae calis solutio nec ab adfusa aqua, aut aquis instillata praecipitatur. Terra post extractam calcem remanens, nigricans, levis, insipida fuit, quae denuo forti igne calcinata magis evasit grisea, et particulis aliquot magneti adhaesit. Tunc in igne fusorio cum sale tartari liquata in vitrum flavescentia transversa fuit, quod postmodum humescebat quidem, non tamen plenarium deliquium passum est, sed colorem nigrescentem induit. Ergo filicea cinerum terra aequae ac calcarea fuit. Humum a parasitis lich- p. 288.
chenibus putrescentibus ortum etiam A. subiecit examini. In ollam indidit lichenas tectam et bullienti aqua affusa ollaque in tepido loco reposita, et evaporata aqua denuo restaurata post alteram hebdomadam vidit massam mucosam, fermentationem spumam et odorem acidum prae se ferentem, igne admoto demum decimo mense omnis lichenum substantia in lutum virescens, fibrosum versa videbatur quod terream induit faciem, ita, ut quarto decimo mense humus nigra fibris albidis superesset. Haec humus in aere facile siccari potuit, fuitque nigerima, moleculosa, fibris flavescentibus, breviculis mixta, odore vappido subacido. Tubulo ferrumina- torio obiecta, flammula alba exarsit cum empyreu-

- matico foetore nequaquam vrinoso. Sio primum in carbonem, dein in cineres leues, gryseos versa est.
- p. 289. Humus illa contrita et humectata similis est hortensi humo pinguiſſimae, in ore mucosa, ſaliuam colore ſauro tingit, et ſubacidum guſtum excitat. In aqua cocta illam ſaurentem reddit, reſiduo terreo relictō; filtrata et euaporata aqua pelliculam multicolorem exhibet et ſubacido-paludosa indole naſum et linguam afficit. Decoctum affuſa ſolutione ſalis tartari turbatur, et ſaauum praebet ſedimentum ſine vilo ſalis eſſentialis indicio. Euaporatione exhausta extractum ſiceum, nigrum, amarum remanet, quod in ore paulo mucilaginofum euadit, et aqua ad conſiſtentiam ſyrupi diluta per aliquot tempus nil ſalini ſecreuit. Humus balneo arenae commiſſa exhibuit phlegma limpidum, inſipidum, odoris terreſi, phlegma ſaueſcens empyreumaticum, oleum empyreumaticum primum ſauro, deinde nigro colore, expulſum, et caput mortuum carbonaceum.
- p. 295. *Aſtronomica* tandem his commentationibus propoſita ſunt.
16. Cl. LEONH. EVLER, *cautiones neceſſariae in determinatione motus planetarum obſeruandae.*
- p. 335. 17. Cl. A. I. LEXELL, *de elementis orbitae cometae a. 1773. obſeruati, ubi praeprimis diſquiritur, vtrum huius cometae tempus periodicum aſſignare liceat?*
- p. 395. 18. EIVSDEM, *de perturbatione in motu telluris ab actione Veneris oriunda.*
- p. 393. 19. Cl. P. INOHODSOE, *breuiſ expoſitio obſervationum aſtronomicarum pro determinando ſitu geographico urbis Neſchin inſtitutarum.*
- p. 400. 20. Cl. I. A. EVLER, *epitome obſervationum meteorologicarum Petropoli a. 1779. ſecundum calendarium Gregorianum inſtitutarum.*

In parte I. Tomi IV. haec insunt ad *mathefin* T. IV. spectantia.

1. Cl. LEONH. EVLER, *supplementum calculi integralis pro integratione formularum irrationalium.* p. 3.
2. EIVSDEM, *noua methodus fractiones quascunque rationales in fractiones simplices resoluendi.* p. 32.
3. *Euolutio producti infiniti* p. 47.
 $(1-x) (1-x^2) (1-x^3) (1-x^4)$ etc. in *seriem simplicem.* p. 56.
4. EIVSDEM *de mirabilibus proprietatibus numerorum pentagonalium.*
5. Cl. NIC. FVSS *de integratione unius speciei memorabilis aequationum differentialium in analysi fractionum in duabus variabilibus per introductionem novarum variabilium.* p. 76.
6. Cl. LEONH. EVLER, *problematis cuiusdam Pappi Alexandrini constructio.* p. 91.
7. Cl. NICOLAI FVSS. *solutio problematis Geometrici Pappi Alexandrini.* p. 97.
Physico mathematica autem exhibent.
8. LEONH. EVLER, *de motu libero plurium corporum filis colligatorum super plano horizontali.* p. 107.
9. EIVSDEM *de vi fluminis ad naues sursum trahendas applicanda.* p. 119.
10. EIVSDEM *de statu aequilibril maris a viribus solis et Lunae sollicitati.* p. 132.
11. Cl. W. L. KRAFFT, *disquisitio de methodo construendi tabulas pro motu projectile in aere resistente.* p. 154.
Physicam vero tractarunt.
12. Cl. C. F. WOLF, *de pullo monstroso, quatuor pedibus totidemque alis instructo.* p. 203.
Inter oua gallinae incubanda supposita, quaedam superfuerunt ex quibus pulli non prodierunt, quibus apertis vnum inuenit duodeuiginti circiter dierum partibus corporis omnibus perfectis, plumisque instructum, solum tantummodo abdominis tumore, quo vitellus continetur,

netur, a pullis natis differebat. Capite, collo, thorace et abdomine simplex fuit pullus et recte formatus, solus extremitatibus duplex, bigeminas alas bigeminosque pedes habens. Et ipsum vitellum simplex est, ut vniuersum ouum fuit. Egomet ipse talem pullum anseris in meo aseruo museo. Naturales extremitates facile a praeternaturalibus fuere dignoscendae, illae enim maiores solitis locis collocatae, hae autem in ima eius regione lumbari, vel potius in ipsa sede ossis sacri collocatae ita, ut pedes superius, alae inferius fuerint. In regione ossis sacri duo femora ita erant sita, ut radicibus suis ad spinam dorsalem conuenirent, extremitatibus autem genua referentibus, extrorsum diuergerent. His tibiae cum tarsis, metatarsis et digitis ita inarticulatae erant, ut pedes isti monstrosi sursum extensum habuerint, pedibus naturalibus et toti pullo oppositum. Quo pullum, si pedibus illis insistere, vel incedere vellet, inuersum, capite directum deorsum, incedere oporteret. Alae pedibus situ responderunt. Proxime infra radices femorum illae radicibus suis loco vropygii adhaeserunt. Inde utrimque extensae eo fuerunt modo, ut costis deorsum marginibus pinnatis respicerent sursum, adeoque alis naturalibus recta opponerentur. Hac situs conformitate alae pedesque ad vnum pullum pertinere visa sunt, secundarium et diuersum a pullo, cui superfluae adhaesere sed imperfectum et ita positum, quasi capite et collo intra anum, vel magis paulo antrosum, intra pubem primarii pulli absconditus, petore autem et abdomine in os sacrum eius immersus esset, et solis alis pedibusque sursum directis emergeret. Anum frustra quaesivit sub alis accessoriiis, radicibus suis in sede vropygii inter se confluentibus, quae ibi regionem interscapularem pulli spurii effecere: potius intestina exitum monstrauerunt;

runt, vbi minime eum quaesiuisset. Tumor vero abdominis, vitellum continens, flauus et deplumis sine vilo orificii vestigio incepit continuo a margine alarum deorsum. Inciso tumore abdominis, quo vi- p. 205.
tellus continebatur, vidit illius tunicam, tenuem et pellucidam, per quam flauus vitellus transparuit, continuationem abdominis esse. Hac tunica remota, vitelloque separato a canali intestinorum tenuium, viscera abdominis apparuerunt. Magnus ventriculus in conspectum simplex primo venit cum hepate, dein retro illum paruum volumen intestinulorum; quo euoluto cognouit canalem praeter aliquas appendices simplicem esse. Duodenum simplex a simplici ventriculo in simplex ieunum et ileum continuauit, quod in duos tandem canales diuisum erat, quorum alter in crassa intestina abiit, alter intestinulum produxit, aliqua longitudine procedens, tum sine caeco clausum. Loco duorum intestinorum caecorum tria fuere aequali figura. Caetera viscera simplicia et naturalia fuere. Pullus spurius collo, capite, abdomine, thorace, visceribus omnibus caruit. Intestinum autem rectum prosequendo, nulum eius finem intra abdomen reperit, qui saccum caecum referret. Stylo in cavitatem intestini immisso, exitum huius, et verum orificium ani externe intra plumas detexit. Hoc iuxta femur sinistrum pulli secundarii, quod pulli primarii accessorium femur dextrum est, in ea sede aperiebatur, quae iuxta marginem dextrum ossis sacri est. Magnitudo ea est, vt vix aciculam admittat. Hoc situ orificii considerato apparet, illud secundario non minus quam primario pullo conuenire, et vtrique commune esse. Connat: autem fuere perfectus pullus primarius et p. 207.
imperfectus secundarius regione peluis inferiori, vnde situ et positione sibi inuicem oppositi fuere, vt pedes vnus contra pedes alterius, alae contra

alas

alas dirigerentur. Quoad omnia hic pullus cum DUVERNEII in Actis Parisinis et in museo Academiae Petropolitanae conuenit, tantummodo ab his differt, quod minor et imperfectus pullus pelui non modo, sed toto sui, quatenus exstat, corpori peluis maioris innatus sit, colloque, capite, thorace et abdomine caruerit.

P. 208. 13. *Galeopithecus volans*, CAMELLII descriptus a Cl. P. S. PALLAS. Quatuor diuersae aetatis specimina Lemuris volantis examinauit, atque constituit, quia hoc animal Indiae orientalis rarissimum tantum a Zoologis perfunctorie descriptum est, id paulo accuratius delineare. Laudat BONTIVM, HELLBIVM,

P. 213. GIVM, CAMELLIVM, PETIVERIVM, VALENTYNVM, NIEVHOFIVM, et conuenientiam cum lemuribus distincte indicat, atque suam subiungit descriptionem, quae est:

P. 216. *Moles* adultorum minoris felis, sunt autem forma longiores et graciliores. *Caput* oblongum, macilentum, minime buccatum, rostroque vix adtenuato, obtuso, rotundato. *Nares* lunatae, transuersae, approximatae. *Labia* tenuia, superius integrum, obsoleta stria inter nares exaratum. *Rictus* mediocris. *Pili* teneri per labia et mentum sparsissimi vix mystacis nomine digni. *Os* intus spatiosum. *Palatum* planiusculum, laeue, medio longitudinali stria eleuatum, et transuersis vtrinque rectiusculis, circiter octonis scamnatum. *Carina* oris aequaliter concaua. *Lingua* in faucibus tantum adnata, maximam partem libera, carnosa, lata, depressa, rotundata, tenuiter papillosa, externo margine extenuato, papillis ciliato. *Funguli* duo obsoleti versus basin, et stria superius versus apicem longitudinalis. *Dentes primores* in maxilla superiori adultis nulli; in inferiore sex pronati, distantes, lati, breues, margine pectinati, radice breui, conica, depressa, alueolis fragillissimis, male inhaerentes. Horum

rum par medium octies dentati, proximi novies,
extimi denticulis brevioribus, crassioribus, obtusis
quinis. *Laniarii* brevissimi, anomali, forma glosso-
petras contractas referentes, mucrone medio extus
conuexi, acutissimi, et denticulis utrimque circiter
ternis ferrati. Horum *infra verus* utrimque tan-
tum vnicus, proximus anteriore parte canino, poste-
riore molaribus similis; at supra *lanarii* duo, quo-
rum posterior crassior, maiorque molaribus adpro-
ximatus est; praeterea *accessorius* ante priorem den-
ticulus tridentatus. *Molares* conferti, supra infra-
que quaterni, truncati, prominentiisque conicis mu-
ricati et inter se coeuntes. *Oculi* ad latera capitis
maiusculi; fissura palpebrarum longitudinalis; *cilia*
nulla. *Auriculae* tantum basi vellere vestitae, par-
vae, tenues, rotundatae, versus meatum contractae,
intus striis creberrimis, transuersis subtiliter scamna-
tae, vt in *vespertilionibus*. *Collum* elongatum, cor- p. 218.
pus gracile, *thorax* sterno planiusculus, postice com-
pressior. *Pedes* primores (maxime antibrachio)
longi, macilenti, omnes pentadactyli. *Tibiae* posti-
corum curuatae, musculis adductoribus laxae ab in-
guine descendentes subadstrictae femori. *Digit*
palmarum magni, exteriores tres, aequales, duo inte-
riores gradu breviores; *plantarum* aequales, prae-
ter pollicem: omnes plano compressi, dorsali mar-
gine cute continua nexi, pollices paulo laxiore. *Vn-*
gues maximi, flavescentes, compresso-lati, velut se-
micordati, subtus in argutam aciem extenuati et
mucrone exquisitè incuruo, acutissimo adunci. *Pel-*
lis volatita a basi maxillae inferioris incipit, sensim-
que in latitudinem expansa pedibus omnibus, cau-
daeque veli instar obtenditur, tenuis, limbo crassius-
culo, integerrima; superne digitos connectit totos
et in plantis arctius constringit, caudam vero vsque
ad apicem frenat atque vt in *vespertilionibus*, versus
abdomen

- abdomen intorquet. *Anus* ad basin caudae, in sinu quem efformant plicae duae ab imo inguine versus caudam conuergentes. *Penis* exos, cum *scroto* didymo ante pubem exsertus. *Papillae mammarum* vtrunque in thorace geminae, supra secundam tertiamque costam approximatae, obsoletissimae masculis. *Uberis* vtrunque solitarii vestigia in femineis exuuiis notauit A. Cl. *Vellus* tenerum, breuipile, leuissimum, subtus rariusculum, et in iunioribus virvillum, vt in lemurum, simiarumque catulis prona parte semper nudis. *Sutura* pilorum insignis, a vertice, per ceruicem vsque ad scapulas fere longitudinalis. *Foetus* delineatus a Nostro plane depilis. *Color* (cutis vbique albidus) velleris in iunioribus subtus albo-pallidus, supra variegatus, e gryseo-lutescente cinereus, in capite immixtis pilis nigricantibus fuscescens. *Strigae* vtrunque duae atrae, parallelae, per pellem ceruicis dilatatam longitudinales, quae ad brachia in lineolas tenuiores sparguntur. Dorsum et pars membranarum corpori proxima lineolis transuersis nigris, supra scapulas et femora creberrimis et anastomosantibus, virgato-reticulata. *Area* griseo-lutea, immaculata, supra genua pedum posticorum. *Puncta* sparsa nigra per ambitum membranae volaticae, praesertim versus caudam. Ana-
- p. 231. tomica descriptio haec sistit. Obseruare potuit Noster in vnico specimine *hepar* bipartitum, *dextra* portio integra, latior; *sinistra* multo longior, ad lumbos longitudinaliter descendens, in tres fissa lacinias, quarum infima angustissima fuit. *Cranium* praesertim singulare: *plicis* a processu supraciliari versus occiput tendentibus, figura Zygomatis et superioris maxillae, palati constitutione, aliisque. *Costae* duodecim, quarum 7 verae. In sceleto etiam *clauiculae* adfuere. *Pedum* digiti omnes, praeter falculam, biarticulati; sed pollices tantum vnica phalange et osse meta-

metacarpi vel metatarsi breuiore et robustiore constant. *Phalanges* omnium digitorum *primae*, vt et phalanx pollicis compressae, subarcuatae, subtus acie gemina, versus extremitatem decrescente cristatae, atque pro tendinibus canaliculatae. *Extremae* p. 222. *phalanges rectae, teretiusculae, longiores.* *Officula sesamoidea* ad omnes articulos metacarpi cum phalangibus supernae; et cartilaginea *rotula* ad articulos priorum et extimarum phalangum subtus. *Falicularum* officula ad condylum vsque cornea vagina obducta. In plantis *os metatarsi* extimi digiti ad carpum obtuse productum, vt in homine. *Tarsus* quoque astragalo, quem includunt malleoli, et calcaneo humanae structurae persimilis. *Radius* in anticis pedibus versus carpum nullus, sed sola *vlua* ope carpi breuissimi metatarso commissa; radice vero superne *vluae* coadunatus, vt in vespertilionibus. In liquore asseruatis obseruauit *musculum* sub axilla ortum, interne brachium tegentem, a cubito insigni tendine in velum late excurrentem, comitantibus vasis sanguiferis spargi versus marginem. Eodemque modo vasa in vespertilionibus alas adeunt. In posticis pedibus *sartorius* robustus, latus, a summo inguine oritur, et adtenuatus in tendinem anguloque subtensus, tibiam fortiter adducit. *Flexores* etiam laxius femori accubant.

14. *Sertulariae species duae determinatae a Cl.* p. 223.

I. LEPECHIN. *Sertulariae* illae lectae sunt circa promontorium Kanin Nos, atque primo obtutu *sertulariam abietinam* et *cupressinam* referre videntur, at multos ob characteres illae sunt diuersae, ideoque proprio insigniendae nomine. Prima est *sertularia pinaster*, *sertularia pinnata*, pinnis subalternis, cylindricis; ob calyculos plerumque sexfariam dispositos, echinatis; ouariis vtricularibus turgidis subdiaphanis, osculo simplici. Pro radice ipsi inserui- p. 234.
unt

unt fibrillae reptantes, testaceis aut lapillis infixae. Ex his exeunt stirpes cornei, vt plurimum simplices, aliquando inferne diuisi, versus inferiora coloris brunnei, sed quo magis adscendunt, eo pellucidiores atque lutescentes euadunt, extrema tamen eorum tanquam adusta apparent; altitudo vix vltra dimidium pedem excurrit. Ramuli alternatim pinati, rotundi, filiformes, inter denticulos caulis, plerumque ternos, albicantes exoriuntur. Calyces non, prouti in *sertularia abietina* approximate alterni, sed vndique ramulos, et plerumque sexfariam, ambiunt, osculoque acute effuso, prominulo, eos echinatos reddunt, ita vt fere ramulos defoliatos pinastri referant. Ouaria non raro per vtrumque latus ita dense disposita, vt quasi imbricata videantur, vtricularia, subdiaphana, versus superiora obscure flaua, osculo simplici, annulo crassiore brunneo cincto. *Sertularia cupressoides*. *Sertularia* caule paniculato, ramis dichotomis sparsis, calyculis vix osculo prominulo, simplicibus, oblique truncatis, ouariis ouatis osculo subtubuloso, trunco ramisque p. 225. articulatis, commissuris biannulatis. Radiculam format tuberculum applanatum, cartilagineum. Caulis simplices, aliquando inferne ramosi, subdiaphani, coloris flauescantis, vix pedem dimidium excurrentes, articulati, articulis seu commissuris omnibus biannulatis. Rami paniculam efformantes, vltra medium caulem plerumque detriti, vti in *sertularia Thuia*, exeunt e caule alternatim oppositi, modo ex omnibus plagis protrusi, patentes, crebri, ramulorum furculis eandem diuisionem seruantibus. Huc vsque fere omnia *sertularia* Nostri cum *S. cupressina* habet communia. Ast rachis ramulorum multo latior et minus serrata est in hac, quam in illa; quia calyculi vesiculares oppositi vix prominuli osculo, quod

quod est simplex, oblique truncatum, aristis, denticulisque nullis. Ouaria ex oblongo ouata, basi subattenuata, subdiaphana tenerrime rugosa, modo e latere dextro, modo e sinistro, haud raro per vtrumque disposita.

15. *Adipis porcinae recentis et rancidae examen* p. 216.
chemicum, auctore Cl. I. G. GEORGI. Multa quidem exstant scripta de indole et natura adipis, attamen nemo, quantum quidem nobis constat, rancidam adiposae substantiae conditionem exactius examinavit; itaque quum a Cl. ORAEO perceperat in peste Moscuam 1772. deuastante, insignem scenam in hoc morbo adipis corruptam conditionem luisse, prouti certior fuerat factus ex obseruationibus suis, operae pretium esse duxit Cl. A. analysin eius chemicam instituere, atque propterea utique ipsi gratias decentissimas agere debemus, quum multa in hoc argumento; et adeo omnia, egregie illustrauerit. Elegit autem suillam adipem, quia humana exulat atque proscripta est e pharmacopaeis Rossicis, quae praeterea iam a Cl. RHADES, SEGNERO, CRELLIO praeclare descripta est. Propius quoque accedit suilla ad humanam, ideoque multa ad humanam spectantia ex phaenomenis in analysi suillae obuiis possunt deriuari. Ut autem sibi ad plenioram notitiam per analysin ipsius viam pararet, primum experimenta circa adipem suillam recentem instituit. In vniuersum autem praemonendum est, pinguedines animalium diuersorum, quae consistentia inter sebaceam solidam et oleosam fluidam media occurrunt, conuenire in vniuersum cum reliquis pinguedinosae substantiae speciebus: insolubilitate ad menstrua aquosa et spirituosa; saponificatione cum salibus alcalicis; productione hepatis sulphurei per coctionem, cum sulphure; dissolutione plumbi calcinati, in speciem vnguenti vel saponis; coagulatione

p. 217,

ne cum acidis mineralibus concentratis; plenaria consumptione per ellychnium lampadis vel candelae; ignitione spontanea in calore sexcentorum circiter graduum scalae Farenheitianae, aliisque: differunt autem inter se consistentia, colore, gustu, ranciditate; quae differentiae sensibus nostris facile, at vix chemicis experimentis deteguntur, quae nimium destruunt et in vniuersum ex omni pinguedine tantum oleum empyreumaticum, phlegma acidum et carbonem igni resistentem producant. Horum principiorum proportio et indoles in variis adipis

p. 228. speciebus tantum differt. Sed iam ad *Exp. I.* Puram adipem suillam recentem comminutam in retorta arenae impositam lento soluit calore, nullo aeris indicio dato. Chartae probatoriae in collo retortae suspensae (caeruleae, inducta rubedine) indicarunt, etiam leni caloris gradu *acidus* emanasse vapores. *Exp. II.* Dissoluta calore, perque linteum caute percolata adeps, aquam tepidam copiosam, quae ablucebatur, pinguinose turbidam reddidit. Aqua percolata et euaporata, residuam dedit *mucaginem cineream*, ex vnciis decem pondus quadraginta granorum aequantem, sine vlllo salini, cuiusdam indicio.

Exp. III. Adipis vncia, in 4 vnciis alcoholis digesta, tincturam flavescentem effecit, quae aquam instillata turbauit, indicio, *oleosi* quiddam solutum esse.

p. 229. *Exp. IV.* Adipis suillae recentis igne solutae, decem vncias e retorta, recipiente adglutinato instructa, sensim aucto in balneo arenae et demum fortissimo igne destillauit. Intra 18 horarum spatium prodit *oleum flavescent butyrosus* 2½ vnc. *oleum nigricans fluidum* 4 vsque 6. vnc. et cum utroque, *phlegma acidum*, flauum, cuius pondus segregati aequauit 1 vnc. et 7 dr. Residuum fuit carbo niger, durus, quem in retorta integra reliquit. Oleum praesertim butyrosus, oleo volatili intolerabili, pungente, suffocante emicuit

emicuit et vaporibus guttur ac oculos affecit. Chartae coloratae acidam horum vaporum indolem indicarunt, quare oleum circiter 4 vnciis aquae ablutum, et aqua dehinc separata fuit. Phlegmatis odor volatilis fuit, sed minus acer. *Exp. V.* Oleum ablutum praecedentis processus supra carbonem residuum auct. cohobavit. Sic prodiit oleum fluidius fusco-flauum, et dein nigrescens, vtriusque $6\frac{1}{2}$ vnc. quae odorem minus volatilem raphani rustici aemulum reddidere; phlegmatis 2 vnc. flavi, acidi, priori similis. *Exp. VI.* Oleum propter vapores acidos denuo ablutum et rursus super residuo cohobatum fuit. Prodiit tunc ex fusco-virescente colore, oleum 6 vnciarum; phlegmatis semidrachma adfuit. Residuum praecedentium 3 destillationum *caput mortuum* pondus vnciae cum sesquidrachma aequavit. Oleum rursus ablutum fuit. *Exp. VII.* Oleum 3 destillationis, denuo e retorta noua destillauit. Transiit statim oleum flauum, limpidum, tenue, boni odoris, quantitate $2\frac{1}{2}$ vnc. dein rubro-flauum magis empyreumaticum ad 3 vnc. simul cum utroque phlegmatis dr. $\frac{1}{2}$. Adfuit rursus residuum carbonaceum pondere sesquidrachmae, quod cum priore effecit pondus vnciae cum 3 dr. Phlegmatis quatuor simul destillationum prodire ad 2 vnc. et $1\frac{1}{2}$ dr. Amissum igitur his processibus fuit pondus $7\frac{1}{2}$ dr. Olea praecedentis experimenti sibi relicta, intensiorem sensim acquisuerunt colorem, tandemque turbida sunt facta. *Exp. VIII.* A phlegmate 4. destillationum E. 4. ad 7. itidem ab aqua, qua oleum repetitis vicibus ablutum fuit, flocculi secesserant, quas filtro separauit. Reagentia in liquidis solam aciditatem pinguinis iunctam indicarunt. Quandoquidem vero acidum pinguedinis per se depurari et concentrari nequit, saturauit liquorem contrito et purissimo sale tartari (e nitro et crySTALLIS tartari)

p. 230.

p. 231.

H 2

quod

quod huius salis sesquidrachma exactissime effectum est. Liqueor saturatus euaporatione nullas produxit crystallos, sed sal informe, nigrescens, empyreumatici odoris, aerei humoris bibulum, quod pondus 2 dr. 40 gr. aequauit. In vase porcellaneo hic sal fluxit facillime, fumans et spumescens insigniter. Postquam cessauerat fumus, reliquum solutum et per filtrum traiectum euaporauit. Rursus defuit forma crystallina, sed massa salina lamellosa remansit, quae non satis saturata humidum aeris attraxit. Tubo ferruminatorio opposita intumuit eadem, fumum luminosum emisit, et residuum mere alcalicum album tandem exhibuit. *Carbonaceum residuum* E. 6. 7 vnciae 1. et 3 dr. fuit exaridum nigrum, durum, quasi scorificatum, empyreuma oluit et cum acidis efferbuit. Hoc puluerisatum sequentibus experimentis inseruii. *Exp. IX.* Elixuatio ope aquae praebuit liquorem alcalinum album, e quo grana quinquaginta salis imperfecte crystallisati obtinuit, quod in aere siccitatem seruauit. Acidi vitriolici ad saturationem huius salis tantumdem insumisit, quantum ad eandem quantitatem salis alcali mineralis requiritur; prodiitque inde sal mirabilis Glauberi perfectus. Durante saturatione nihil calcarei neque heterogenei praecipitatum est. Residuum carbonis desiccatum vix euidenter cum acidis ferbuit. *Exp. X.* Elota terra carbonum nigra E. 9. a relicto *phlogisto* fuit depuranda, quod calcinatione in testa 5 horarum spatio ad continuum ignem lambatorium, et circumagitatione continua vix effectum est. Primum cinerea sic euasit, dein rubescens, leuiorque ut ponderis tantum 1 dr. cum 12 gr. superesset. Ex hisce cineribus particulae copiose Magneti adhaerescabant, cum acidis efferuescebant acriter et elotae ope aquae destillatae, denuo gr. 5½ salis alcali mineralis puri exhibuerunt. *Exp. XI.* Terra edulcora-

ta E. 10. cum acidis ferbuit, ideoque in 3 dr. acidi nitrosi digesta fuit. Phlegma acidum percolatum, p. 233. et aqua ad edulcorandum residuum terreum adhibita, solutione salis tartari saturabantur. Circa saturationis punctum apparuit demum praecipitatum quoddam albidum, quasi mucilaginosum, quod edulcoratum et siccatum gr. 11. pondus aequavit et pura fuit *terra calcarea*. Ex residuo denique *particulae martiales* copiose adhaeserunt. *Exp. XII.* Vt pars argillosa huius terrei residui in apricum educeretur, cum drachma olei vitrioli digestum fuit; tum effusum acidum in porcellaneo vase arenae imposito supra ignem evaporavit, relictam vero insolubilem partem aqua edulcoravit. Praecipitatum ablutum argillosam quidem, seu *aluminarem terram* referebat, sed fuscam, licet nullas particulas magneticas praeberet. Pondus siccati fuit gr. 3 $\frac{1}{2}$. Relicta demum terra subtilissimam *arenam quarzofam* referre visa est, ferro plane caruit et pondus dr. $\frac{1}{2}$ et 4. gr. aequavit. *Exp. XIII.* Haec eadem residua terra cum dr. 1. et 40 gr. salis tartari intrita et crucibulo candenti infusa, statim cum intumescencia fluxit. Scoria vitrificata refrigerata humore aeris madescere visa est; cum crucibulo aquae immissa in gelatinam cineream dissoluta fuit, e qua copiosiore adhibita aqua, grana 32 *terrae filiceae* sordide albae obtinuit. Ex his experimentis patet. 1) Vapores adipis suillae recentis, dum supra ignem diffluit, *acidus* esse. p. 234. E. 1. 2) In 10 vnciis eiusdem adipis recenter igni dissolutae *mucilaginis* gr. 40 dum exsiccatur, contineri E. 2. 3.) Eandem quantitatem adipis non ablutae destillatione praebere, post quatuor cohobationes, vncias 5 cum dimidia *veri olei* tenuissimi, haud ingratis olentis E. 7. porro 4) phlegmatis acidi iisdem destillationibus prodire vnc. 2 drach. 2 $\frac{1}{2}$ quod simul cum aqua acidula, ad abluendum oleum adhi-

bita E. 7. *veri acidi* continet grana 45. §) Post quartam destillationem superesse ex supra dicto quanto adipis *carbonis fixi* vnciam cum 3 drachmis E. 6. 7. in quo contenta erant a) salis alcali mineralis gr. 4. E. 9. 10. b) Terrae calcareae gr. 11. E. 11. c) Terrae aluminis gr. $3\frac{1}{2}$ E. 12. d) Terrae siliceae gr. 32. E. 13. atque e) terrae particulae martiales magneti adhaerescences E. 11. f) Calcinatione carbonis periisse phlogisti ad dr. 9 et particulas etiam fixas dissipatas variis processibus. Pondus $7\frac{1}{2}$ dr. quod in destillationibus euaporatione vel adhaesione ad vasa amissum fuit, itemque gr. 31. quae in analysi residui perierunt, supra enumeratorum productorum et constitutiuarum partium pondera proportionem iusta augere debent. E *sebo bouillo* eadem fere proportionem Cl. CRELL obtinuit *oleum* post destillationem et *phlegmatis acidi* tantundem, in quo acidi paene eadem quantitas contenta fuit, vt in phlegmate suillae adipis. Carbonacei residui maior fuit copia in experimentis Crell. scilicet e 32 vnciis sebi, 10. vnc. cum 6 dr. carbonis. E carbone idem *terrae calcareae et siliceae* tantillum cum vestigio *terrae argillosae* obtinuit. Sal e carbone elixiuatus erat *acidum phosphoreum*, terra calcarea saturatum. Ferri nulum aderat vestigium. Differt igitur *sebum bouillum* a porcina adipe 1) maiore terre fixi copia 2) sale phosphoreo et 3) martialium particularum defectu. Porcina vero *adeps priuum* habet 1) *sol alcali minerale*, et 2) *particulas martiales*. Nunc sequuntur Experimenta digestionem recentis adipis porcinae instituta, quae mutationes, quas in recenti adipe calor moderatus, febrili circiter aequalis, diu continuatus produxit, declarant. Exp. XIV. Adipis suillae recentis 16 vnc. in retorta, vesica obturata, in balneo arenae, sustentato, lampadis ope, calore aequabili, inter 98 et 106 gr. therm. Farenh. medio,

commi-

commisit. Post quadriduum sedimentum tenaciusculum, nigrescens secessit. Octiduo adeps supra sedimentum flava facta est, vt exempta particula et refrigerata pulchre flavesceret; postea color sensim in fuscadinem tendere coepit. Subinde chartae coloratae in retorta suspensae fuerunt, quae acidam vaporum indolem prodiderunt. Post 10 diem subinde bullae aereae in adipe assurgebant. Post 17 dierum digestionem adeps refrigerata, supra exiguum sedimentum nigrescens fuscida erat facta, gustu vappida, foetorem nauseosum volatilem spargens, qui oculis nocere, eosque obfuscare visus est.

Exp. XV. vt autem experiret, numne portio adipis p. 237.

digestione in *mucilaginem* mutata fuerit, itemque an adeps ablutione denuo restitui in pristinum statum posset, vncias 2 saepius aqua feruida ablui curauit, et refrigeratam singulis vicibus aquam effudit. Prima aqua nauseosi erat odoris, absque falsedinis indicio vlllo; sequentium ablutionum aqua pinguinoso-turbida, quasi mucilaginosa euasit. Post filtrationem trans linteum euaporata reliquit *mucum cinereum*, cuius siccati pondus drachmam aequauit, quique facile aqua dissoluebatur. Adeps nunc euasit cinerea, sine odore nauseoso, multum quidem emendata, at non ad pristinum gradum. *Exp. XVI.* Digestae adipis vncia, cum quadruplo alcoholis digesta, tincturam effecit gustu et odore admodum nauseabundam, quae instillata aquae lactescebat, posteaque guttulas oleosas in superficie formabat. *Exp.*

XVII. Decem vnciae adipis recentis, digestionem passae, e retorta balneo arenae imposita, instar recentis E. 4. adipis destillatae sunt. Initio statim aeris bullae copiosae adscenderunt; transit mox *oleum butyraceum*, sordide flauum, dein fluidius coloris saturati, simul vtriusque vnciae $7\frac{1}{2}$ cum socia *phlegmatis* vncia. Olei pariter et phlegmatis odor volati-

- lis, pungens, at multo minore gradu quam recentis, crudae adipis E. 4. Vapores olei chartis tinctis notam acedinis imprefferunt, vnde aliquod aquae vnciiis illud abluit, quod et de subsequentibus destillationibus intelligi vult. *Exp. XVIII. Oleum* praecedentis tentaminis supra proprium carbonem cohobavit. Transiit limpidum, obscure flauum, et pondus 6, vnc. aequauit. Simul prodire phlegmatis acidi dr. 3. Vtriusque producti odor minus pungens fuit quam e prima destillatione. *Exp. XIX. Oleum* illud tertio per eandem retortam, carbone intus loricatam, cohobatum transiit limpidum, obscure flauum, pondere vnc. 5 et totidem dr. Acidi phlegmatis simul prodiit sesquidrachma. Vtrisque odor fuit parum empyreumaticus. *Carbo* a tribus hisce destillationibus residuus, qui fractae retortae intus intime adhaerebat, pondus $1\frac{1}{2}$ vnc. aequauit. Similis illi, quem recens praebuit adeps, neque vltius, vti nec oleum destillationes passum, chemice examinatus fuit. *Exp. XX. Phlegma* ex his destillationibus E. 16. 17. 19 collectum effecit mensuram
- P. 239 fescunciae cum dr. $\frac{1}{2}$; flauum, volatile, empyreumatico odore, in chartis probatoriis acidi effectus exseruit. Aliquantum acidi etiam aqua probabat, E. cit. quae abluendo oleo inseruierat. Vtrumque igitur liquorem sale tartari puro, contrito saturauit exactissime, eoque 50 grana salis huius adhibuit. Liquor filtratus neutralisatus praebuit salem simillimum illi, quem adeps recens E. 8. suppeditauerat, qui drachmam cum 40. gr. aequabat, et nulla vltiore depuratione curatus fuit. Igitur 10 vnciiis adipis recentis, digestionem tractatae, continebatur 1) *Mucilago*, cuius desiccatum pondus aequauit dr. 5. E. 15. 2) *Phlegma acidum* tribus destillationibus ad $1\frac{1}{2}$ vnc. dr. dimidiam E. 17 - 19 idque simul cum lotura olei grana quinquaginta acidi dedit. 3) *Oleum pellucidum*

cidum rufo-flauum, quod post tertiam destillationem E. 19 pondus 5 vnc. et 5 dr. aequauit 4) *Carbonis* terrei eodem E. 19° superfuit fescuncia. Producta igitur, pondere massae adhibitae drachmarum 5 et dimidiaae valore minora fuerunt, iustaque ex hoc amisso pondere proportionem augenda sunt. Si cum his conferas producta adipis recentis non digestae, apparebit: 1) Ranciditatem insignem digestionem p. 240. fuisse inductam adipi E. 14. cet. 2) mucositatem maiorem ortam, et mucii plus secēssisse, E. 15. 3) acidi partem destructam E. 20. Analysin autem comparatiuam adipis sponte rancidae factae in altera dissertationis parte exponere pollicetur Noster, quam auide expectamus.

Indicanda nunc sunt argumenta *astronomica*:

16. Cl. LEONH. EVLER, *determinatio facilis orbitae cometae, cuius transitum per ellipticam bis obseruare licuit.* p. 243.

17. EIVSDEM, *de variis motuum generibus, qui in satellitibus planetarum locum habere possunt.* p. 255.

18. EIVSDEM *de motibus maxime irregularibus, qui in systemate mundano locum habere possent, una cum methodo huius motus per temporis spatium quantumuis magnum prosequendi.* p. 255.

19. Cl. A. I. LEXELL, *observationes de nouo planeta, detecto a Cl. HERSCHEL et nominato Georgium fidus.* p. 303.

20. EIVSDEM *solutiones quorundam problematum astronomicorum ad doctrinam de motu planetarum et cometarum in sectionibus conicis pertinentium,* p. 330.

21. Cl. PET. INQCHODZOW *determinatio latitudinis et longitudinis urbis Orel, deducta ex observationibus astronomicis anno 1787. habitis.* p. 370.

22. Cl. NIC. FVSS, *Nouae animadversiones super inaequalitatem motus terrae, productam per actionem Veneris.* p. 381.

- P. 399. 23. STEPH. RYMOVSKI, *Locus Lunae ex occultatione γ Virginis anno 1780 die 9° Martii observata determinatus.*
- P. II. *Pars posterior mathematica exhibet.*
- P. 3. 1. Cl. LEONH. EVLER de ellipfi minima dato parallelogrammo rectangulo circumscribenda.
- P. 18. 2. EIVSDEM speculationes circa quasdam insignes proprietates numerorum.
- P. 31. 3. EIVSDEM de plurimis quantitibus transcendens, quas nullo modo per formulas integrales exprimere licet.
- P. 38. 4. EIVSDEM de inductione ad plenam certitudinem euehenda.
- P. 49. 5. Cl. NIC. FVSS, exercitatio analytico-geometrica circa lineam curvam singulari proprietate praeditam.
- P. 170. 6. Cl. ANDR. IOH. LEXELL, solutio problematis geometrici, in Actis Academiae scientiarum Berolinensis, pro anno 1776. a Cel. CASTILLON propositi.
- P. 91. 7. Cl. NIC. FVSS, supplementum siue commentatio super problema calculi probabilitatum insertum Volumini VI. Actorum.
- Ad Physico-mathematica vero spectant:
- P. 99. 8. Cl. LEONH. EVLER, dilucidationes de motu chordarum inaequalium crassarum.
- P. 133. 9. EIVSDEM, de motu penduli circa axem cylindricum, fulcro datae figurae incumbentem, mobilis. Remota frictione, dissertatio prima.
- P. 164. 10. EIVSDEM, de motu penduli circa axem cylindricum, fulcro datae figurae incumbentem, mobilis. Habita frictionis ratione, dissertatio altera.
- P. 175. 11. Cl. WOLFG. LVDW. KRAFFT, dissertationis de motu projectile in aere resistente continuatio, tabulam ballisticam uniuersalem exhibens.
- Physicam autem concernunt.
- P. 197. 12. Cl. CASP. FR. WOLFF, de ordine fibrarum muscularium cordis. Dissertatio prima: de regionibus

et

et partibus quibusdam in corde, tunica exuto, notabilibus. Diffensus anatomicorum de fibris cordis eo adduxit A. Cl. vt eas explicaret ex mente praestantissimorum scriptorum et quidem LOWERI, qui communes externas ventriculo utrique facit, medias vero ignorat. SENACVS vero externas fibras dextrum et sinistrum ventriculum tegentes proprias a se distinctas statuit, ab inferiore margine ortum ducentes et oblique in superiorem marginem transeuntes. HALLERVS in vniuersum a sede auriculae dextrae fibras oriri affirmat, quas alter priorum a tendinibus circularibus, alter ab inferiori margine septi deriuauerat. WINSLOWIVS contra vix vllum initium, vix finem vllis aut certum progressum assignat. Alias longiores, easque inflexas, vt angulum faciant, alias simpliciter in arcum curuatas, easdemque breuiores esse indicat. VIEVSSENIUS maxime omnium mirifice ab arteriis coronariis fibrarum cordis originem deducit, quas ductus esse putat, ex ipsis vltimis arteriarum finibus continuatos. Parique miraculo, at sane concordanti, finem fibrarum, quem insertionem in aliis musculis nominare solemus, in principiis esse statuit venarum, vt ortae ex arteriis fibrae in venas continuent, et ductus ergo sint, his vasis interpositi. Reliquorum auctorum sententiae de ortu, progressu, fine, ordine et natura harum fibrarum in diuersas abeunt partes, vt eas conciliare non facile quis possit. Illud tamen notandum est, in solis communibus, mutuo quauis contradicentes, auctores substituisse, nec id quod imprimis necesse est, de fibris cordis notasse. Magnae enim occurrunt difficultates in cognoscendo ordine fibrarum, et in iis praeparandis, obseruandis, concipiendisque. Nam difficulter membrana exteriora cordis potest detrahi, vt nuda, ac depuratae fibrae appareant, ac integrae illaetaeque seruentur, pluri-

- p. 204. plurima aut nulla adeps has auget difficultates. Fibrae ipsae diutius aeri expositae, nitorem perdunt, ut non facile distinguantur, porro siccantur ac quasi conglutinantur, aqua madefactae pallescunt, spiritu vini contractae obscurescunt. Observatio porro difficilis est, quod nec cellulosa, vel sola, vel adipe mixta, fibrae cordis, earumque, quos coniunctae efficerent, fasciculi a se inuicem distinguantur, liberae tamen et distinctae altera ab altera, procedant, sed fibrillis partim lateralibus, partim ramificationibus, eo modo inter se connectantur et intricentur, ut difficile dictu sit, quo usque se una fibra extendat, ac ubi altera incipiat. De fibrillis lateralibus num musculares an cellulosae sint, HALLERVS ambigit, magis tamen priori fauet opinioni. At A. musculosae esse easdem contendit, quum rubedine non modo sint tinctae, sed manifesto quoque variis in sedibus ex una fibra eiusque fibrillis continuatae in fibrae vicinae fibrillas oblique descendendo transeant. Porro conceptio et definitio est difficilis, siue verbis exprimenda, siue iconibus, ob innumeram fibrarum in solo strato externo copiam, quae vario singulae ductu progrediuntur, varioque terminantur fine quae si, ut vivere se habent, primo apparerent aspectu, vix tamen omnes notari, concipi ac definiri possent, quae nisi seorsim accuratius acu examinantur, similes esse videntur, ut anatomicos ac pictores fallere facile queant.
- p. 205. Cernuntur autem peculiares difficultates in externis sinuum et venarum fibris. Vix enim fieri potest, ut in parte reticulari auriculae dextrae, quae cordi inflexa incumbit, membrana externa detrahatur. In basi sinuum communi, et in toto sinu sinistro difficilis est fibrarum distinctio. In facie anteriori sinus sinistri iuxta regionem septi, decursus, origo et finis admodum sunt complicati. In vena caua inferiori eiusque nexu cum sinu dextro

et

et sinistro tam difficilis fabrica est, vt peritissimis anatomicis sit venia danda si eam non perspexere. Minor difficultas in fibris ventriculorum mediis et internis esse videtur. In corde coctione indurato, facile stratum externum detrahitur; mediaeque detectae, vt sunt simpliciiori decursu, facilius et obseruantur et definiuntur. Internae per pellucidam p. 206. membranam transparent et diuisae in fasciculos facile distinguuntur. Peculiaris tamen difficultas in dextri ventriculi fibris internis esse videtur, in quibus frequens fasciculorum ramificatio et anastomoses ordinem quodammodo turbant, adeoque occultant, vt ille vix percipiatur. Augent confusionem in mente obseruantis et difficultatem obseruandi parietum, dum ventriculus aperitur, et fibrarum, dissectio, qua, interrupta continuatione et error facile committitur, dum aliae fibrae ex aliis continuatae putantur, et situs earum naturalis, in parietibus reflexis inuersus, imaginatione restituendus, proinde et decursus fibrarum difficiliter concipiuntur. Neque in sinibus, imprimis in sinistro, detractio membranae internae difficilis visa est, neque obseruatio decursus fibrarum, quae in dextra auricula in fasciculos collectae facile distinguuntur, in sinu sinistro vero fascias efficiunt, in quibus ipsae inter se parallelae egregie pariter apparent; sed complicatio harum fasciarum et fasciculorum tanta est, vt difficillimum sit originem, progressum et finem in iis definire. Difficilis tandem structurae cordis in mente repraesentatio est. Complicata est ipsius fabrica, omnia figura maxime irregularia, partes saepissime vt spectent in triplicem plagam posita sunt. Sic vena caua inferior, sic margo cordis acutus anterior simul et dexter, sic apex antrorsum oblique et sinister, et deorsum, basis retrorsum sursum et dextrorsum; sic septum cordis facie, huc et illuc spectat.

- stat. Nec desunt partes, quae obliquitatem com-
p. 208. plicatam habent. Suadet autem sic in his difficulta-
 tibus superandis versari, vt nudatae cordis partes pro-
 tinus obseruentur et pingantur, ne mora fibrae ob-
 solescant, et sic conuexa et dein plana cordis pars
 examini subiicienda. Hac siquidem ratione viam,
 quam ingressa est natura, in disponendis fibris inda-
 gare potuit. Simili modo est procedendum in sinu-
 um fibris externis, et notandum qua ratione disse-
 ctae partes cohaeserint, origo fibrarum columna-
 rum et progressus, situs ac ordo obseruandus et ima-
p. 209. ginatione situs naturalis restituendus. Detractis
 tandem paulatim ab vniuersa cordis et auricularum
 superficie membrana externa et adipe variae perci-
 piuntur regiones et partes nouae, quae in corde
 adipe obuoluto, haud fuerant obseruatae. Inpri-
 mis circa basin hae partes apparent, et in sedibus,
 vbi magnae arteriae et sinus cordi inseruntur, vbi
 multa adeps cavitates replet, eminentias obliterat,
 partes abscondit, figuras mutat, vt et tota figura
 quodammodo cor nudum a corde inuoluto differat.
 Igitur operae pretium duxit Noster has partes regio-
 nesque cordis nudi describere plenius. Hunc in
 modum descripsit *conum arteriosum*: Earum regio-
 num primaria pars est suprema camera, a venosa
 distincta, et arteriosa ventriculi dextri, quae conti-
 nuo arteriam pulmonalem producit, quaeque came-
 rae arteriosae et simul totius ventriculi dextri apex
p. 210. est. Coni fere oblique truncati et compressi figu-
 ram habet, vt planae sint eius superficies anterior
 et posterior, latera dextrum et sinistrum tanto con-
 uexiora. Axis vero coni arteriosi idem simul arte-
p. 211. riae pulmonalis axis est. Fibrae coni arteriosi trans-
 uersae sunt ad axim coni et maximam partem semi-
 circulares, vt constrictorum officio fungi possint.
 Oriuntur ex partibus septi retro conum, et a late-
 re

re sinistro superficiei posterioris coni ipsius. *Camera* vero *arteriosa* ventriculi dextri se extendit a co-p. 212.
no arterioso dextrorsum fere ad angulum cordis dextrum vsque, sinisterius plus quam dimidiam partem marginis septi superioris latere suo sinistro, superficiei dimidiam fere partem posteriorem sinisterioremque superficiei superioris ventriculi dextri occupat. *Figura* eius semiconica est, cuius faciem anteriorem conuexam dicta superficiei ventriculi pars, posteriorem planam septum cordis cum valuula orificii venosi anteriori efficit. Basi latiore camerae ventriculi venosae, apice truncato basi coni arteriosi, respondet. Sic vna cum hoc posteriori conti-p. 213.
num conum maiorem, vel potius *infundibulum* efficit, cuius apertura magna a largiore camera venosa incipiat, orificium angustum arteriae pulmonali, tanquam tubo infundibuli sit adaptata. Fibrae cameram tegentes arteriosam parallelae sunt fibris coni arteriosi, et transuersales ad communem axim totius infundibuli, siue camerae arteriosae, coni arteriosi, et arteriae pulmonalis; caeterae contra fibrae omnes ventriculi, ad cameram venosam pertinentes, declinant variis modis ab ea directione. *Vsus infundibuli* est, vt quum ventriculus dexter, fibris muscularibus debilior, maiori quantitati, quam capit, promouendae destinatus esset, ipsi adminiculo sit, quo compensaretur, quod virium defectu sanguinis celeritati et impetui decederet. Eius natura ex af-p. 214.
se huic fini respondet. Nam fibrae transuersales constringendo, recta sanguinem ad axim huius vasis in arteriam pulmonalem propellunt, nec vlla alia in parte ventriculi aut fibrae ad hunc modum accurate dispositae inueniuntur, aut sanguis ad eam directionem mouetur. Vt autem vsus huius partis et actio intelligatur, aliae partes sunt describendae, scilicet *angulus ventriculi dextri, et cordis ipsius, qui*
inter

- inter basin ventriculi dextri et marginem anteriorem
p. 216. acutum continetur. Ablata adipe angulus ille car-
 neus in basi a radice sinus prominet, et ab ipso mar-
 gine anteriori aliquo modo distinctus observatur, ut
 magnae papillae instar in hac sede promineat. In
 solis superficiebus cordis, in superiori et inferiori,
 angulus distinctus non est, sed continuus cum ven-
 triculo superficiebus gaudet. *Structura anguli inter-*
na notari meretur, efficit enim singularem partem
 camerae venosae et proprium receptaculum s. folli-
 culum, quo sanguis per orificium venosum impul-
 sus, dispersus inter filamenta valuulae recipi. conti-
 neri et systoles tempore exprimi possit. Intus co-
 lumnis varie ramificatis inter se connexis, distanti-
 busque a parietibus repletus est. *Vsus* ipsius est
 sanguinem ultimum a sinu dextro expressum recipe-
 re.
p. 217. *Simile auricularum sanguinis receptaculum est,*
 quae inprimis quando maiori copia sanguis circa cor
 colligitur, penitus replentur. *Columnarum autem*
anguli vsus est, ut validiori anguli contractioni in-
 seruiant, quo sanguis inter ramos columnarum hae-
 rens ac latens in ibi formatis columnis exprimi pos-
 sit, deinde, ut impediunt, quominus parietes se mu-
 tuo tangant, et sanguinem retardent. Porro descri-
 bit *regionem* siue *partem basilarem ventriculi dextri,*
 quae marginem constituit in corde adipe inuoluto,
 in superficie superiori ad basin ventriculi dextri, me-
 ra fere adipe factum, crispum, ad sinus dextri ra-
 dicem applicatum, auricula flexa tectum. *Limites*
 eius sic definiri possunt: Incipit latissima sinisterius
 a superficie coni arteriosi, et continuat quidem par-
 te sui anteriore ex ea superficie; posteriore a late-
 re dextro basis aortae originem ducit. Inde sen-
 sim angustior ad angulum cordis progreditur, ubi
 obtuso fine definit. Anterius margine secundum
 suam longitudinem terminatur, eodemque a super-
 ficie

ficie superiori obliqua, et anteriori cordis distinguitur. Posterius siue inferius radice sinus dextri su- p. 219.

perficies basilaris terminatur. In ea parte vero, quae posterius siue inferius nullo termino limitatur, superficies basilaris sese ad superficiem cordis inferiorem usque extendit. Brevis huius regionis definitio est: basilaris superficies non tantum eam partem basis cordis occupat, quae ad faciem superiorem conuexam ventriculi dextri est, sed etiam eam, quae angulo et margine acuto anteriori ventriculi respondet, et extendit se denique aliqua exigua portione ad superficiem inferiorem cordis. Ea autem p. 220.

pars maxima et praecipua superficiei basilaris, quae ad superiorem ventriculi superficiem est, notabili concauitate gaudet, quae efficitur ex angulo acuto duarum basium coni arteriosi et aortae, ubi se contingunt, et linea recta dextrorsum ad angulum cordis usque in basilari superficie excurrentem. Haec basilaris ventriculi dextri regio est vera basis libera p. 221.

cordis nec occupata sinibus aut vasis, excepta parua septi particula. Arteriae porro et sinus non totam basin cordis occupant. Describitur autem insertio sinuum p. 222.

et arteriarum in basin cordis accuratius. Nimirum basis sinuum communis continua fascia cineta figuram simplicem oblongam habet, et circumscribitur vtrique lateribus connexis, hac igitur basi communi sinus parti inferiori sinisteriorique figura sibi conformi basi cordis inseruntur, ut limites basis vtriusque in sedibus iis inferiori sinisteriorique conueniant, et anterieus dexteriusque promineat basis cordis.

Aorta vero et arteria pulmonalis eos quoque recipit. *Ventriculus dexter autem prope basin prae sinistro eminet*, nam in parte suprema iuxta conum ventriculus dexter sinistro humilior obseruatur. Inferius autem fascia fibrarum e dextro in sinistrum ventriculum pontis instar transit, crenamque binos ven-

triculos distinguentem, et arteriam coronariam sinistram decurrentem in ea crena, tegit adeo, ut una continua utriusque ventriculi superficies in hac sede iam esse videatur. Adeo quoque *septi aliqua pars in basi cordis libera apparet*, scilicet circa fossam lar-

- p. 224. gam, breuem et satis profundam. Maxima praeter ea partis basilaris portio, quae ad superiorem superficiem cordis sita est, ea parte excepta, qua angulum efficit, ad cameram pertinet arteriosam ventriculi dextri, eiusque figuram infundibuliformem plurimum perficit, conuexitatemque et ambitum circula-
- p. 225. rem in diastole cordis auget. Haec ut probe perspiciantur monet, *statum cordis in homine viuo triplicem esse*, systolen, diastolen et quietem, quae quies spontaneus est status, in quem cor redit, quando nec agit, nec patitur, qui vulgo est post mortem, ubi cor est plicatum, ventriculis collapsis, mollibus, sed etiam in viuo statu, quando cor post systolen absolutam sanguineque expulso redit in spontaneum statum atque quiescit antequam nouus sanguis in-
- p. 226. grediatur. Vberius hos status explicat ac veritatem argumentis firmat, atque declarat, *partem basilarem inter caeteras cordis partes maxime in diastole mutari*.
- p. 228. Illa nimirum partis basilaris portio, quae inter marginem, quo haec a superficie ventriculi distinguitur, et eam lineam, qua superficies basilaris inflexa est, continetur, quae eius portio scilicet superior est, primum ab irruente sanguine inflatur. Eleuatur porro et paries ventriculi superior, et ea in specie pars, quae propinqua margini basilari ad infundibulum pertinet, sic margo siue simplex plica largioris parietis superioris ventriculi euanescit, et superficiei basilaris portio superior, inter marginem et lineam inflexam contenta, cum superiori superficie ventriculi in unam continuam conuexam superficiem confluit. Tota vero pars basilaris inflaretur,

nisi

nisi crassa columna muscularis ad lineam inflexam
 intus ducta, vniuersam hanc sedem partis basilaris
 retineret, quo minus extendi et inflari possit. Sicp. 229.
 portio inferior suum situm constanter seruat, sola-
 que portio superior inflatur. Tanto magis vero,
 quae citra marginem est, pars proxima superficiei con-
 uexae ventriculi, quae eo vsque extenditur, vt vnum
 cum portione superiori partis basilaris continuum
 arcum efficiat. Arcus ille, et infundibulum ipsum,
 quod superficies superior efficit, et cui nunc por-
 tio illa accedit, eam inde figuram nanciscitur, vt
 plus quam dimidium referat conum ad axin disse-
 ctum et fere integrum, cui superficiale tantum seg-
 mentum deficiat. Itaque basin et sectiones saltem
 semicirculares infundibulum in statu diastoles habet,
 et regio basilaris eatenus quidem subsistit in hoc
 cordis statu, vt versus vasa maiora, siue retrorsum
 haec pars parietis respiciat; at nullo peculiari mar-
 gine basilari a superficie, nunc admodum conuexa,
 superioris ventriculi distinguitur. Diastole autem
 et sequenti systole finita in consuetam suam plicam
 paries largus ventriculi se rursus componit, eaque
 denuo regionem basilarem a superficie conuexa ven-
 triculi distinguit. Nunc autem *partis venosae ven-* p. 230.
triculi dextri figuram et situm persequitur. Scilicet
 infundibulum cum arteria pulmonali, parti venosae
 basi sua respondet, illa fundamentum est super quod
 infundibulum ad pendulum erectum est. Margo
 cordis anterior simul fundamenti anterior margo
 est, quo id antrorsum terminatur. Dexterius angu-
 lum et orificium venosum ventriculi habet, siniste-
 rius ventriculi apicem. Inferius et posterius toto
 pariete inferiori ventriculi plano, quo tanquam pro-
 pria basi diaphragmati incumbit, haec pars venosa
 terminatur et latissima est. Ex *tribus autem constat*
partibus, angulo ac apice ventriculi et parte media
 inflata.

- p. 231. inflata. Quoad *structuram partium illarum* monendum, angulum columnis quamplurimis ramificatis, cellis cauernulisque instructum, apicem pari ratione cauernosum, partem autem mediam ac arteriosam cauam esse intus, parietesque aequales habere, fibris factos latioribus et planis, ex superficie interna
- p. 232. non eminentibus. Pars haec caua sanguinis receptaculum in dextro ventriculo efficit, quod in partem arteriosam continuat. Vtrinque angulus et apex bina sunt refugia, in quibus vberior sanguis recipitur. *Constricto* igitur per *systolem ventriculo dextro* sanguinem pellit in caua parte contentum, et ex lateralibus receptaculis cauernosis sanguis pressus oblique in infundibuliformem partem vrgetur. In *diastole* vero haec caua pars ventriculi primum sanguine repleti videtur, quum annulus valuularum orificii venosi recta huc sanguinem ex sinu impulsu ducat, et naturali sua rigiditate parietes vacuum cavitatem forment, qua repleta sanguis in apicem ac in partem ventriculi arteriosam et angularem penetrat. In *ventriculo* igitur dextro *primaeva ventriculorum cordis figura cognoscenda*. Ventriculus canalis curuati repraesentat figuram, et primo sinus dexter angustior per venosum orificium in partem ventriculi descendit venosam, quae amplissima et curuata pars canalis primaeui est. Infundibuliformis pars arteriosa ventriculi ex venosa adscendendo in arteriam pulmonalem continuat. Simplex igitur canalis curuatus descendens prima parte angustiori dein inflatus, sursumque curuatus et angustiori parte adscendens in homine adulto cognoscitur; tantum variae in diuersis sedibus canalis dilatationes primaeuam quodammodo turbant figuram. Earum prima scilicet auricula est in sinu dextro, deinde angulus cordis et apex ventriculi in parte venosa. Hae tenquam aneurysmata considerari possunt. Finge abesse

abesse haec ancurymata, restabit simplex canalis curuatus. Dexterius nimirum simulque posterius et inferius paululum sinus dexter in partem ventriculi venosam descendit. Inde sinisterius antèrius p. 234. et superius recuruata pars arteriosa infundibuliformis adscendit. Pars annuli valuularis orificii venosi anterior et sinisterior descendente[m] canalis partem ab adscendente distinguit. Porro *ventriculus carneus sinister ab inuoluto minus differt*. Neque enim partes et regiones peculiare[s] inuenit, præter sedem retro conum arteriosum ventriculi dextri, sinisterius iuxta basin aortae, ubi fasciculi lati fibrarum, a basi aortae ortarum peculiarem partem superficiei conuexae ventriculi huius, situ cum basi cordis fere conuenientem, inter arterias magnas absconditas, efficiunt. *In sinistro autem ventriculo primæua eius figura pariter visibilis*. Descendit posterius et inferius sinus pulmonalis in oualem cavitatem ventriculi; antèrius superiusque aorta inde oblique dextrorsum adscendit. Partem canalis descendente[m] ab adscendente anterior pars annuli valuularis distinguit. Vt bina orificia ergo, venosum et arteriosum ad distinctas canalis partes, illud ad descendente[m], hoc ad adscendente[m], pertineat, media amplissima ventriculi pars autem, quo usque valuula distinguens non descendit, vna cum apice amplissimam curuatam communem primæui canalis partem efficiant.

13. *Didelphis brachyura* descripta a Cl. P. S. PAL-P. 235. LAS. Haec species Didelphidis minus accurate descripta, a Nostro paulo plenius explicata est. Statuit autem p. 238. eam *capite* magis cum D. Cayopollin s. *philandro* conuenire, *marmosam* reliquo corpore, et femina præsertim *ubere* orbiculari medii ventris nudo, imitatur. Defectu *sacci* ventralis, *pene* postice sub scroto exferendo, similibusque *marmosam* et *philandrum* sequitur. Præsertim *auriculis* et *caudæ* breuitate

ab omnibus se distinguit, et solo colore facile inter congeneres emicat et pulcherrima dicenda est. Excedit tantillum Didelphidis dorfigerae molem, totaque artubus paulo crassior robustiorque apparet. En dilucidiorē descriptionem: *Nasus* et *os* nudiuscula, alben. *Nasus* subtiliter grandinosus, stria didymus et naribus lunulatis, subcaninis instructus. *Mustaces* teneris pilis, in quinos fere ordines digestis.

P. 239. *Verruca* biseta supra vtramque orbitam; *parotica* magna, planiuscula, setis binis mystace maioribus, plurimisque minoribus, posterius in arcum dispositis sparsa. Hae setae omnes atrae, extremo canescunt. *Pili* quatuor distantes sub mento et quatuor in *verruca* gulae maiores, proximioresque albidī. Hinc caput vndique longis pilis quasi radiatum. *Labium superius* ad dentes primores, praeter striam nasi mediam, vtrimque tantum semel crenatum. *Inferius* integrum, lateraliter penes caninos, velut cicatrice, obsolete excisum. *Lingua* margine apicis papillis denticulata, caeteroquin mollis et subtiliter papillofa. *Dentes* fere vt in Oposso, philandro et dorfigera. *Palatum* arcubus nouem imbricatum. *Auriculae* nudaе, fuscescentes, crassiusculae et maiusculae, capitique adpressae. *Superior* pars ouata, anterus versus basin replicata, et *antitrage* auriculaeformi reuoluta, cui incumbit *lamina* transuersa, lobuliformis, e media interna superficie exorta. *Posterior* margo crassescit in *tragem* obsoletum, infra quem crassa lamina ad parotides fere descendit, cui continuum iugum flexuosum, atrium meatus auditui naiculare vel reniforme coronans, et extra antitrage auriculae superiori denuo continuatum. *Oculi* inter nasum et auriculas medii, fissura palpebrarum longitudinali, *tragis* nudis, fuscis. *Periophthalmium* vltra duas tertias oculi extensile, laxum, album, margine cartilaginoso fuscum. *Irides* fus-

eo-lutescentes. *Pedes* breues, maxime primores, p. 240
omnes pentadactyli et ad exemplar generis confor-
mati. *Digit*i subtiliter pilosi et instar murinae cau-
dae tenerrime squamulosi; tres medii in omnibus
pedibus subaequales; interior s. *pollex* in palmis pa-
rallelus, in plantis remotissimus, apice bulbosus.
Reliquis unguiculi lutescentes, acuti. *Verrucae* callo-
sae volarum albae, in palmis quaternae ad digitos
distributae, cum impari ad carpi basin; in plantis
ternae ad digitos, et ad pollicis basin binae. *Cutis*
volarum inter callos fuscescit et quasi pustulosa ap-
paret. In pedibus primoribus, ad antibrachii latus
externum, *setulae* 2 distantes, et subtus, prope car-
pi flexuram, pustula cum setis binis, quarum inte-
rior minor. *Cauda* breuior quam in aliis, e crassa
basi adtenuata, supra ad tertiam fere longitudinis
partem vellere dorsali continuato vestita, caetero-
quin murinae instar squamulis annulata et adspersa
pilis, supra et in extremitate fuscis, subtus gryseis.
Cutis animalis, exalbida. *Vellus* mollissimum laeve,
nitidum. *Color* in vertice et dorso longitudinaliter
niger, apicibus pilorum gryseis murinus; per late-
ra capitis et trunci, inque basi artuum et caudae
pulchre et saturissime rufus, in collo subtus dilutior;
trunco subtus gryseo-pallidus, versus imam aluum
cinerascens. *Scrotum* depresso-sphaeroideum, obso-
letissime didymum, pilis breuibus, albentibus pu-
bescit. *Basis* seu pedunculus eiusdem breuissimus, p. 241.
antice planus, postice plica frenatus, adeoque tri-
queter. *Ani* apertura plicata, a scroto remota; aper-
tura pro genitali in atrio ani, plicis longitudinali-
bus conuiuens. *Tractus* a scroto ad anum et ambi-
tus scroti nuda et subrugosa longitudinaliter. *Vber*
feminae ventrale orbiculatum, nudum, papillis cy-
lindricis vndecim confitum.

14. Ad anatomica accedimus: *Palatum* arcu- p. 242.
I 4 bus

bus nouem, prioribus lunatis, posterioribus subbicur-
uis imbricatum *Lobulus* pone dentes primores rugo-
sus. *Inghuies* anguste fornicata: *infundibulum* a cauo
narium in fauces descendens, fere supra glottidem
apertum. *Lingua* subtiliter papillosa: papillis conicis,
reclinatis, intermixtisque versus marginem et basin
fungiformibus, minutissimis, extremum linguae pla-
num, ora denticulatum papillis mollibus. *Hepar* tri-
partitum; *portiones* duae sub diaphragmate. *sinisterior*
crassior, depresso-hemisphaerica, subtus concava, ad
dorsi spinam subiacta; *dexterior* isti partim incum-
bens, incisura in medio et sinu profundo cystifero bi-
loba, minus crassa, supra gibbula. *Portio* tertia biparti-
ta, *lacinia* altera ouatoacuminata, apice triquetra;
altera spigelliana subtus canaliculata, apice vulgato
in ventriculi sinu posita. *Cystis* mediocris, ductu
communi intestino prope pylorum inserta. *Lien*
omento inhaerens, ventriculo a dextris et dorsali
parte laxè circumpositus, planus, lunatus vel po-
tius rectangulus, in ipso angulo latior, lobo breui-
ore antrorsum, altero acuminato extrorsum ventri-
culum amplexante. *Omentum* supra intestina non
descendit. *Pancreas* a sinu lienis ad duodenum ex-
tenditur. *Ventriculus* globoso suboualis, magnitu-
dine auellanae. *Pylorus* constrictus, amplior oeso-
phago. *Intestinum* versus pylorum calamo cygneo
fere amplius, aliqua inde distantia 1" 3" contractius,
hinc aequali amplitudine calami pergat, donec 1" 3"
a coeco in isthmum calami coruini vix capacem gra-
cilescit, denuoque ampliatur, sensim denique ver-
sus caecum, magisque versus anum adtenuatur. To-
tius intestini longitudo 9" 6" adeoque corporis mi-
nus dupla. *Coecum* 1" 3" distantia ab ano, longitu-
dine 10 ad 11" arcuatum, intestino superaceubans
et adnexum, apice subadtenuato obtusum, medio
fere calami amplitudine versus intestinum coarctatum.

tum. *Ren dexter* tota sua longitudine superior vel anterior; *sinister* e vasorum fasciculo ceu pedunculo pendulus. *Glandula* suprarenalis sinistra, mediae fere spinæ accubat, dimidio fere molis suprenis vorticem antrorsum prominet; *dextra* contra hilo renis sui adsidet; vtraque lutea, subglobosa. *Renes* intus papilla vnica, acuta instructi. *Vesica urinaria* pisi capax, oblonga. *Vasa spermatica* e truncis arteriae et venae magnae adscendunt; funiculi per inguina et scroti pedunculum ad testes pergunt. *Testes* membrana propria, vna cum parastatis a dorso interiùsque circumpositis, in molem oualem, interiore latere planam constricti, eaque planitie sibi inuicem arcte accubant. *Epididymides* lunate, planae, anteriore extremitate latiores, vtraque rotundatae. *Ductus deferentes* medio inter testes emergunt. *Vesiculae spermaticae* maximae, oblongae, inspissata materia ceu parenchymate quodam repletae, quod interne percurrit filum nervosum. *Dextra* paulo minor. *Glandulae* extus circa anum plurimae: antè vtrinque *glandula* magna, ouali-globosa, parenchymatosa, et postè vtrinque *bulbus* cauus, interna superficie quasi spongiosus. *Penis* intra anum ipso in limine, apertura longitudinali paruula, bilabiata exserendus, supra pubem in curuaturam sigmoideam retractilis, linearis, depressus. *Collum* glandis tereti-depressum, bisulcum, adeoque *glans* bipartita portione vtraque acuta, latere interiore plano accubans. *Pulmonum* sinister minor, bilobus, superiore paruulo. *Dexter* quadrilobatus; *lobus superior* latiusculus, planus, emarginatus; *secundus* triqueter, cordi longitudinaliter appositus; *infimus*, cum inferiore sinistri lateris maiore, a dorso spectatus vngulam bubulam plane refert; *quartus* impar, triquetro pyramidatus, angulo sinistro productus. *Cor* maiusculum, situ p. 244.

prorsus, vt in humano cadauere, figura paulo globosius. *Skeleton* circiter vt in congeneribus. *Cranium* multo breuius quam in D. Opossum, caeteroquin simile. *Maxilla* etiam simili ratione arcuata, anguloque ramorum introrsum mucrone subacuto, plano producta. Fissura palati vt in eadem. *Dentes primores* infra oetoni subaequales, medio distantes; *supra* in medio bini acutiusculi, a reliquis intervallo distantes et vtrinque quatuor aequales, conferti, adeoque decem. *Canini primarii* insignes, supra a primoribus late remoti; *secundarii* vbique tres breues, basi lati et vtrinque denticulo aucti, primores vbique minores. *Molares* supra quatuor breues, truncato-colliculosi introrsum distantes, postremus transversim angustus: *infra* quatuor, omnes medio processu conico, bidentato producti, qui in superiorum interiora intervalla incidunt. *Vertebrae* colli septem, *atlas* ampliatus; *epistropheus* supra dilatatus, et in cristam longitudinalem compressus; reliquae supra muticae, at sexta subtus vtrinque processu compresso prominens. V. *dorsales* XII. a secunda ad septimam spinis longis prominulae, retrorsum sensim decrescentibus, posteriorum vix vllis. V. *lumbares*, VII. mediae praelongae. *Ossis sacri* portiones sex, quarum prima vtrinque crassa apophysi articulari, reliquae vtrinque planis processibus alatae. *Cauda* p. 246. constat articulis XII. praeter apicem terminalem; articuli duo proximi sacro, vtrinque lamina, sub qua decurrunt tendines, alati; reliqui teretiusculi. *Costae* XII. verae septem, quarum primae magnis intervallis distant, vltimae approximatae. *Sternum* e quinque portionibus, quorum summa mucrone producta, pro claviculis articulandis. *Cartilago xyphoidea* stylo osseo longo producta. *Pelvis* instructa, etiam in masculis, trabeculis abdominalibus exterius versus basin insigniter angulatis, latioribusque, quam

quam in affinibus; *Cornua* pelvis apte appellari possunt. *Pedum digiti* omnes phalange tertia brevissimi; *pollices* tantum biarticulati, articulo extremo apice capitato, nec ungiculifero. *Os hyoideum* arcu inferiore lato, breui, cornibus truncato; superiore exili, cornibus attenuatis, inflexis.

15. *Examen hypotheseos de transmutationibus* p. 248.
corporum mineralium, institutum a Cl. I. I. FERBER.
 Mixtiones ac transmutationes mineralium ex variis hypothesibus explicantur, quas Noster examinare instituit, ut perspiceret quid veri illis insit, et quaeenam admittendae sint. Veteres metallorum conversiones ac nobilitandi modos molientes obscuris et confusis ideis decepti sunt quam maxime. His sunt adiungendi qui certa quadam maturatione occulta, siue artis, siue naturae auxilio perficienda, unum terrarum vel salium genus in alterum converti posse contendunt. Plurimi recentiorum, analogiam quandam corporum transmutabilium necessariam ducunt, horumque metamorphosin ita peragi statuunt, ut vel artis vel naturae ope, partes quaedam novae corpori transmutando adiungantur, aut antea immixtae ipsi auferantur, si qualitates alterius assumat. Aliam itaque viam tutiorem ingreditur Noster, prop. 254. tuocando ad corporum mineralium affinitatem et ratione mixtionis convenientiam, quorum indoles et mixtio tantummodo chemica analysi in suas partes solui potest. Resolutio autem illa non in infinitum progreditur, sed restant partes subtiliores, quae ulteriorem resolutionem respuunt et principia corporum remota aut remotissima vocari solent, ab elementis physicis probe distinguenda. Non negat A. principia haec remota subtilioribus etiamnum partibus composita esse, quum autem nullis spagyricae artis adminiculis hucusque diuidi queant, simplicium instar omnino considerari debent. Deinde argu-

- argumenta ipsa examinat, primum ab analogia in fa-
uorem transmutationum adhibetur, qua natura ex
prima omnium corporum et mineralium materia
eadem vnica, successiua mutatione et modificatione
reliqua omnia ac singula corpora effinxit. Lu-
benter quidem concedendum naturae vi multa per-
agi posse, quae arte humana non succedunt, an ve-
ro re ipsa peragantur, ignoramus. Quaeritur au-
tem, an vnum an plura conditor huius vniuersi ter-
rarum, salium, metallorum genera creauerit? Sed
haec cognitio ex ipsis operibus haurienda est, cum
autem primordia rerum nos latent, nihil de occul-
tis pronunciare licet. Certa vero nouimus metalli-
carum calcium et terrarum genera, nulla arte in
communia pluribus resoluenda. Haec igitur distin-
guere conuenit propter proprietates, quibus ab aliis
differunt. Quare terras primitiuas coaeuas esse sta-
tuendum est. Praeterea datur circulus in natura,
ita vt vnus destructio sit alterius generatio; omnes
vero mutationes corporum additione aut amissione
partis vel plurium, aut etiam mutatione cohaesio-
nis, texturae, formae externae aliarumque qualita-
tum absoluuntur, nec vnquam pro veris materiae
transsubstantiationibus haberi possunt, potius vera
decompositio et separatio hic locum habet. Alte-
rum argumentum est autopsia et attentior minera-
lium inspectio: in frustis, vbi plura lapidum gene-
ra aut species haerent facile, videre possumus, vnā
terram in aliam, vnum lapidem in alterum transire
et mutari. Sed frustula ictu mallei mutantur, et
accedente imaginatione variae inde formantur spe-
cies. Caueamus dein ne a speciminibus in museis
nimium concludatur. Quod ad obseruationes in
montibus et fodinis institutas attinet, illae maximi
momenti sunt, at non oculis solum fidendum, sed
compositio et indoles corporum chemico examine
explo-

explorandae. Observationes denique admittimus,
a doctis et peritis sunt factae viris, sed multi quo-
que illotis ad observationes manibus accessisse con-
stat. His praemissis ad alia progreditur, scilicet P. 263.
Naud pauci credunt terram calcaream primigeniam
et omnium matrem esse, quia subtilissima maxime
solubilis et in tanta copia reperitur, ut interdum in-
tegra montium iuga constituat, in quibus nulla pe-
trefactorum corporum vestigia reperiuntur. Ve-P. 265.
Unum argumentum a subtilitate et solubilitate terrae
calcareae ideo laborat, quia aliarum terrarum alca-
linarum eadem sunt proprietates. Abundantia
terrae calcareae minus firmo stat talo, hoc enim
calculo erui nequit. Corpora petrefacta in granite
certius desunt quam in calcareo lapide, hanc ob cau-
sam illud antiquissimum saxum habetur, quod de
calcareo non aequè affirmari potest. Acidum quod-
dam praeter aëreum igne expellendum manente ter-
ra calcarea pura, e lapide calcareo puro hucusque
elici non potuit. Vbi ei immixtum est vitriolicum
gypsum oritur plus minusue saturatum, non vero
silex aut pyromachus. Aqua corrumpendo putref-
cit nec acescit, et particulae virescentes terrestres
sunt aquae immixtae. Quod autem chalybe per-p. 267.
cussa non scintillent et cum acidis non efferuescant,
exinde deducendum, quia peregrinis particulis sca-
tent, non autem propterea mutationem sunt passi;
et bene distingui debent corpora pura et mixta, et
mixtiones essentiales ab accidentalibus. Deinde p. 268.
aliquid interdum pro terra calcarea habetur, quod
tamen minime est, et cuius rei innumera profert A.
exempla, unde in iudicio super hac reformando non
sensibus, sed chemicae explorationi fides est habenda.
Alii, aliam huicque contrariam amplectuntur sen-p. 272.
tentiam, dicentes calcaream terram et cretam a
silicea, quam primigeniam dicunt, fatiscendo oriri.
Silex

Silex vero millies vltus et aqua exstinctus nunquam terram calcaream vel cretam largitur, si eam antea immixtam non continuit, sed terram siliceam albescentem quidem, ideo vero non cretaceam. Porro omnem calcem destructis conchyliis et coralliis ad-

P. 274. scribendam esse LINNÉ, BUFFON, SAGE, docuerunt, sed quia haec opinio trasmutationem nullam inuoluit, et satis reprehensa est, pluribus eam non per-

P. 275. sequitur. GERHARD vero terram calcaream vetustiorum montium huius generis ab aqua natam et depositam suspicatur, qua autem ratione genesis expli-

P. 276. cetur non constat. Commemorat porro opinionum discrepantias circa terras deriuatiuas aut lapidum genera e primitiuis mixtis composita. Progreditur ad tertium argumentum grauissimum pro trasmutatione corporum mineralium militans, experimenta videlicet chemica, quibus vnum alterumue corpus minerale encheiresi synthetica ab aliis producere vel communem corporum originem demonstrare tentarunt nonnulli. Synthesis vero quae analysi simul non probatur, parum vel nihil euincit et dubitationis plena est. Ordine inuerso progrediuntur, qui corpora componere tentant, quorum partes compositioni necessarias non cognoscant. Et experimenta, in qua analogia quaedam patet, caute sunt examinanda, ne in concludendo committantur fallaciae. Dantur siquidem corpora, quae certis criteriis chemicis, vnita tertio corpori, vel alia ratione explorata, miram inter se conuenientiam monstrant; in aliis autem combinationibus insignem differentiam produnt. Sic omnes terrae alcalinae acida valde appetunt, cum illis in amplexu ruunt, et sales medios constituunt, ideo autem concludere earum elementa esse identica, omnesque terra simpliciore s. absorbente componi, quum singulae tamen eidem acido vnito diuersos sales me-

dios porrigunt, aduersus Logicam est. Tandem p. 281.
 experimenta adducit, quibus probare voluerunt,
 aquam purissimam non esse aliud quam terram
 fluidam, vtpote quae iteratis multoties triturationi-
 bus et destillationibus, tota tandem in puluisculum
 terrestrem mutetur. Sed in hac sententia refutan-
 da LAVOISIER, KRAZENSTEIN, SCHEELE et FON-
 TANA otium nostrum fecerunt. Aliud argumentum p. 283.
 versatur in eo: acida omnia in se inuicem commu-
 tari posse et vnicum tantum vniuersale, reliquorum
 matrem existere, hoc quidem dictum, sed non de-
 monstratum est. Noua potius indies deteguntur p. 285.
 in omnibus naturae regnis, cognitorum numerum
 augentia et nulla arte in haec transmutabilia. Non-
 nulli existimant acidum nitrosum potius quam vi-
 triolicum primigenium esse et atmosphaerae inhae-
 rere, acido muriatico alii, phosphoreo SAGE, aereo
 vel aeri fixo PRIESTLEY et LANDRIANI hunc ho-
 norem tribuunt. Singuli suam opinionem variis
 rationibus confirmant, nemo autem vnam alteram-
 ue analysi et synthesi simul demonstrauit; recipi
 igitur nequeunt, sed corpora criteriis certis et con-
 stantibus a se inuicem discernibilia, quae aliis iuncta
 corporibus diuerso semper effectu se produnt, re-
 ctius omnino a se distinguuntur, quam confundun-
 tur. Denique terram calcaream cum sale alcalino p. 288.
 saepius fusam in silicem abire, quarzum verum esse
 tartarum vitriolatum, ab vnione acidi vitrioli et salis
 alkalini fixi natum, basaltem et adamantem acido
 phosphoreo et alkali fixo componi plurimi affir-
 mant. Notandum vero est, quod sal alkalinus iste
 nec e silice et quarzo, nec e basalte et adamante ex-
 trahi possit. Idem quoque de acido vitriolico et
 phosphoreo in his lapidibus affirmato valet. Viden-
 dum igitur est, an synthesi forte confirmentur haec,
 quamuis analysis iis non faueat. Dubitat praeterea p. 289.
 de

- de magnesia e calce viua et sale ammoniaco, terra silicea e calce acidis soluta arte parari posse, quia tentamina eiusmodi transmutatoria ab ipso instituta irrita fuere. Adicit his sententiam BAUME de terra argillacea re ipsa silicea, acido vitriolico intime vnita, sed MEYERVS, WIEGLEBIVS, SCHEELIVS, WOVL-SIVS errorem detexerunt, a corrosione crucibuli non satis cocti, terram aluminarem continentis, a sale alkalino factum hunc effectum deducentes. His aliud memorabile exemplum quod ipse expertus est
- P. 293. addit. Recenset tandem Alchemistarum de transmutationibus metallorum somnia. Satis superque declarauit Noster nullo huc vsque argumento transmutationem quandam corporum mineralium, aut
- P. 295. naturalem aut artificialem fuisse probatam. Vnde abstineamus ab eiusmodi hypothesibus, scientiae parum proficuis, et chemica indagine indolem corporum eruere quaeramus. Eiusmodi vero experimenta instituendo summa vtamur circumspectione, vt omnes vitentur errores, facile obrepentes, vbi nimia festinantia procedimus.
- Astronomica denique haec subiuncta sunt:*
- P. 302. 16. Cl. LEONH. EVLER, *de inuentione longitudinis locorum ex obseruata Lunae distantia a quadam stella fixa cognita.*
- P. 308. 17. EIVSDEM, *de eclipsibus solaribus in superficie terrae per proiectionem repraesentandis.*
- P. 324. 18. Cl. A. I. LEXELL *tentamen de orbita elliptica Cometae an. 1763.*
- P. 347. 19. EIVSDEM *commentatio super elementa cometae an. 1780.*
- P. 359. 20. Cl. NIC. FVSS *de motu cometarum ex tribus obseruationibus determinando.*
- P. 375. 21. Cl. PET. INOCHODZOW, *Epitome obseruationum astronomicarum pro determinanda positione urbis Lubny, a. 1782. institutarum.*

22. Epi-

22. *Epitome observationum meteorologicarum* p. 382.
Petropoli anno 1780. secundum Calendarium Grego-
rianum institutarum.

V.

In hydroceles curationem meletemata, quorum
 particulam primam, praeside ADOLPHO MVR-
 RAY exhibet Stip. Reg. IOH. FAHRAEVS Goth-
 land. 1785. Vpsaliae ap. Edmann. 4. pagg. 24.

Veteres quidem in hydroceles descriptione multi
 fuere atque prolixi, attamen multos errores
 commiserunt, quos solertia atque industria sua no-
 stri aevi medici profligare studuerunt. Multae
 ideo medendi rationes propositae sunt, quae ob sui
 diuersitatem in delectu faciendo difficultates quas-
 dam gignunt et saepe iuniores chirurgos in percu-
 rando hoc morbo haesitare iubent. Consilium ita-
 que Cl. A. probamus quam maxime atque laudamus,
 quo in quaestionem inquirat, quaenam ex his me-
 thodis sit reliquis anteferenda. Qua quidem in re
 declaranda atque illustranda ita versatur, ut prae-
 missis aliquot circa condendas, dignoscendas et cu-
 randas morbi species, ex auctorum propriisque ob-
 servationibus momentis, ad dilucidandam materiam
 apprime conducentibus, propositarum methodo-
 rum exhibere adumbrationem, atque demum in
 emolumenta atque incommoda earundem inquirere
 studuerit. Igitur in prima particula, quae nobis iam p. 3.
 ad manus est, *specialiora quaedam monita in morbi*
cognitione et cura necessaria docte atque egregie pro-
 ponuntur. Distinguit autem probe, *hydrocelem scro-*
ti, funiculi, et testis. Prima species a liquore lym-
 phatico in darchi, scroti et penis tela subcutanea ad
 cremasterem usque collecto, orta intumescenciam
 anasarcae similem efficit, quae tamen interdum ob

acredinem, quae parietes cellularum corrodit, gibborosam reddit tumoris superficiem. Secunda inter funiculum a cremastere obuelata, vel *anasarcam funiculi* format, replendo aquoso latice omnia cellularia inter spermatica vasa obuia loculamenta, vel *cystica* est, quae vnam alteramue cellulam opplet, atque saccos non raro supra se inuicem positos et seorsim a funiculo distinguendos format. Tertia quae testem adgreditur, triplex est, 1) *membranacea* scilicet inter cremasterem et tunicam vaginalem testis existens, quae vero non, vt quibusdam videtur, ex collectione inter dathon et muscularem fit tunicam. Interdum limites testis ita supergreditur, vt sub musculosae funiculi vaginae velamento annulum abdominalein attingat; interdum strata cellularia, quae vaginalem tunicam conflant latice imbuuntur, et in distinctas laminae separantur, quo varietatem singularem membranaceae hydroceles constituent. 2) *vaginalis*, in qua aqua in cauo, membranam eiusdem nominis et albugineam testis intercedente congeritur, et congesta increfcit. 3) *albuginea*, s. *hydrops testis* ab aquae collectione in ipsa testis interiore carne inter propria vasa seminifera oborta, cuius existentiam aduersus doctissimorum virorum dubitationes HAASIVS *) noster nuper egregie declarauit. His speciebus *hydrocelem sacci herniosi* s. *herniam aquosam* adiunxit, quae vel in sacco praeternaturali, viscera elapsa continente, vel in processu illo peritoneae, per quem testis suo tempore descenderat, atque, cauo illius non coalito, intestinisin elabendi ansa, vel lymphae excernendae mora conceditur, sedem suam figit. Quae quidem species cum vera hernia complicatur, et vt ipsa hernia ob easdem rationes, in *acquisitam* et *congenitam* est distinguenda. His expositis accedit ad difficul-

tates

*) in dissert. de hydrocele int. Lips. 1775.

tates passim in hoc morbo obuias ob conuenientiam cum aliis morbis, aquarum enim fluctuatio vno tumoris latere leniter percusso alterique digitis impo- p. 6.
 sitis persentienda, et expeditus, candela admota, per tumorem radiorum lucis transitus, vel plane interdum desideratur, vel infidum est signum, quia in aliis quoque intumescentiis testis locum habet. Ipsam vndulationem impedit haud raro durities p. 7.
 tumoris scirrhi formam prae se ferens. Obscurior interdum fit vndulatio, si ipsa tunica vaginalis eo modo intumuit, vt plura veluti strata, liquorem in spatiis intermediis recipientia formet, cum immixta quadam mollitie. Porro vndulatio varias prodit p. 8.
 vicissitudines, ob liquorem collectum a venis vasculisque lymphaticis nunc auidius, nunc segnius absorptum, quo saccus vario expanditur gradu. Du- p. 9.
 rities quoque in hydrocele vaginali obuia a testis ipsius turgescencia est deriuanda, dum eadem causa, quae aquae collectionem produxerat, effectum suum in testis substantiam ipsam simul exseruit. Signum p. 10.
 autem a pelluciditate tumoris petatum aequae fallax est, cum in inflammationibus rheumaticis, erethismis haemorrhoidalibus ac in epiplocele infantum deprehendatur. Ipsa specierum hydroceles simili- p. 11.
 tudo inter se nouas gignit difficultates. Hydrocele enim funiculi, et cystica, multa cum hydrocele vaginali communia habet signa; turgescencia sacci her- p. 14.
 niosi si tanta est, vt ad plures libras aquae possint educi, erroribus ansam suppeditat. Confundi etiam p. 16.
 potest cum hydrocele vaginali, ipsa hydrocele membranacea, si aqua circa testem solum moratur, et eum congenitae atque funiculi specie, si altius ascendit. Qua ratione autem hae difficultates in diagnosi facienda superandae sint dilucidius exposuit, et rationem cur hydrocele vaginalis frequentius occurrat, hanc reddit, quod cauum ipsum aquam re-

- cipiens praeexistat, atque adeo tanto facilius haec ibidem congeratur, sic quoque a vasorum lymphaticorum ruptura vi externa, acredine morbosa etc.
- p. 18. oboritur. In ipsa curandi methodo receptas a medicis medelas examinat, et laudat aquarum per instrumenta educationem, lanceolam autem acui triquetrae praefert, quod leuiorem manus requirat pressionem, et testis laesioni, dum parciore adest aquae copia, praeueniri melius possit. et plerumque sine villo peragatur incommodo. Multum etiam a facci
- p. 21. vi contrahente, quam euidenter nonnunquam exferit in cura per acum suscipienda, sperare licet. Haemorrhagiam autem grauiorem per totius facci excisionem sistendam esse docet. Cum autem talis haemorrhagia exciso sacco lethalem habere queat exitum, malum illud per lenem compressionem, quam admodum commendat, punctura peracta prae-
 p. 23. caueri posse recte monet, sed oborto illo, necesse esse statuit, saccum secundum eius incidere longitudinem, et postea vel sicca deligatione, vel aqua aluminosa alioque styptico remedio facci poros constringere.

VI.

De vsu inuersionum vario et praecipue in gangraena metastatica exoptato, praeside ADOLPHO MURRAY, pro gradu doctoris rite impetrando differit IOH. FRIDER. SACKLÉN, 1787. Vpsaliae apud Ioh. Edmann. 4. 26 pagg.

Inuersiones, quarum egregium usum in propellendis morbis ac conseruanda restituendaque valetudine mortalibus ipsa antiquitas multis celebrauit laudibus a temporibus Chironis Centauri et Herculis Alexii, quasque nobilitarunt ex veteribus HIPPOCRATES, GALENVS, DIOSCORIDES, ASCLEPIADES,

DES, SORANVS, CAELIVS AVRELIANVS, PAV-
 LIVS AEGINETA, TRALLIANVS, ALBVCASES, AE-
 TIVS, CELSVS, atque alii, ex recentioribus vero
 HILDANVS, PROSP. ALPINVS, FABRITIVS, AMB.
 PAREVS, SCVLTTETVS, KAEMPFERVS, M. AVR.
 SEVERINVS, et nuper I. L. PETIT, QVESNAY,
 POYTEAV et DAVID easdem aduersus obtrectato-
 res defendere studuerunt, admodum vtilis sunt. Noua
 autem atque egregia commendatio huic praesidio ac-
 cedit ex studio Cl. auct. quo ipsius vsum eximium docte
 ac eleganter exposuit. Ante omnia autem, breui histo- p. 5.
 rica narratione praefixa, de effectibus inustionis cito
 aut tarde producendis differit, atque arbitratur, ne-
 glectis remediis veterum ex triplici naturae regno
 petitis, per simplicissima hanc posse obtineri virtu-
 tem, et laudat Cl. POYTEAV methodum, ope conu-
 lorum e gossypio, agarico igniario, stupa, lino cru-
 do aliaque materia confectorum, in vstione
 tardiori; in rapidiori autem ignitis ferramentis pal-
 mam tribuit. Hac occasione quaedam addita sunt
 de electione loci ad inustionem apti ex indicationi-
 bus, et de cauteriorum potentialium prorsus singu-
 lari virtute. Accuratus deinde expenditur ratio, p. 7.
 qua materia ignita loco cuidam applicata agat, et
 quasnam mutationes in corpore humano efficiat.
 Porro docetur duplici ratione inustiones sua irritan- p. 10.
 di stimulandique virtute in nonnullis morbis insig-
 nem efficaciam prodere; nam repellendi, deriuandi
 et ad alium locum humores alliciendi facultate gau-
 dent, deinde euacuandi ac roborandi pollent virtute
 in oedematibus variis et empyemate et abscessibus
 maioribus, imprimis metastaticis. Sed et alii effe- p. 13.
 ctus salutare non sunt praetereundi, intelligimus
 siquidem destrui inustionibus ac intercipi organi-
 cam massam siue carneam; siue osseam, quae noxia p. 15.
 iudicatur, putridas vlcerum dispositiones tolli, et par-

- tes iam emortuas exsiccari, simulque vim vitalem in viua carne adeo intendi, vt vasa abundantiore humorum affluxu noxias particulas reiiciant. Virtutem autem in sistenda gangraena ex metastasi materiae cuiusdam peregrinae oborta exemplo luculentissimo a Cl. ACREL sibi suppeditato probat vberius.
- p. 16. Accedit denique ad causam, cur remedia varia a medicis commendata, exoptatum effectum, dum nouis tentaminibus subiiciuntur, non praestent, quam hanc esse affirmat, quod plurimi morbum, in quo remedium cum successu propinauerunt tantum indicent, nec simul exploratas habeant morbi species et conditiones, quando porrigi debeat. In solidorum vitiis tandem inustiones probo cum successu adhibentur, siue illa in neruorum stupore, siue in fibrarum ac vasorum hebetudine sint conspicua, quibus videlicet partes ad gangraenam disponuntur. Ultimo denique loco inquit in quaestionem, quid faciendum sit, loco gangraena iam correpto, vtrum profundis incisionibus, vel scarificationibus leuioribus humiditati foetissimae exitus cito parandus, an potius separatio mortui a viuo naturae solum operationi relinquenda, et gangraenosa pars aromaticis et antisepticis deliganda, Subscribit autem sententiae Cl. ACREL multo salubrius esse sine partium denu- datione vasculis eam imprimere facultatem, qua putredini resistere et separationem partium promouere valeant, quam cito nimis factis scarificationibus partes semiuivas aeris iniuriis exponere, quum putrida suppuratio inde orta funesta fieri queat.

VII.

Flora Pedemontana, siue enumeratio methodica stirpium indigenarum Pedemontii auctore
CAROLO ALLIONIO, in Arch. Taur. Prof.

Bot.

Bot. em., hort. publ., et mus. rer. nat. dir. prim., R. Scient. Taurin. Acad. Soc. et Theaur. perp. nec non Acad. Bonon. Lugd. Madrit., Soc. Bas. Berol. Nat. Cur., Physico-Bot. Flor. Gotting. Lond. Lund., Patriot. Mediol. Monsp. R. Med. Paris. Patau. etc. Socio, Tom. I. Augustae Taurinorum, excudebat I. M. Briolus R. Sc. Acad. Impressor et Bibliopola. MDCCLXXXV. in folio, 344 pagg. Tom. II. 366 pagg. Tom. III. icones XCII. cum iconum indicatione et explanatione pagg. 13. Prostat Lipsiae apud Gleditsch.

Praestantissimum illud opus atque omnibus numeris absolutum omnibus medicis et imprimis botanicis sedulo commendandum, magna cum voluptate perlegimus, atque palam profiteamur Cl. A. abunde omnium desideriiis fecisse satis, et conceptam de suo opere spem non implexisse tantum, sed admodum superasse, adeoque decentissimas illum promeruisse gratias. Multo siquidem studio, ingenti labore, accuratatione omnimoda, plurimorum annorum spatium, ipsaque *αὐτοψία* duce ac comite hanc Floram Pedemontanam conicripserit, omniaque impedimenta, difficultatesque, quae ipsius manum ac animum ab hoc arduo opere abstrahere ac abducere potuissent, removere vincereque studuit magna cum solertia. Praeprimis vero laudandus est quam maxime, quod non vni aut alteri systemati addixerit sese, et a LINNAEO, cui iustas tribuit laudes discesserit nonnumquam, sed aliam viam sit ingressus, quae ipsi visa est magis proficua et ad institutionem liberaliorem tyronum aptissima. Sequutus siquidem est propriam methodum, quam alibi iam exhibuit

buit *) exceptis tamen classium ordinibus, qui passim mutati, et ex ipso potius fructu quam ex staminum numero sunt deducti, quamquam, ut ipse proficitur, et haec methodus non omni careat vitio, cum nonnulla genera affinitate proxima propter systematis vim diuisa aliquando exponi debuerint. Itaque in characteribus generum assignandis vnius auctoris systemati sibi adhaerere minime visum est opportunum, plura potius ex LINNEO, HALLERO, LUDWIGIO mutuatus est, ita tamen ut in eorum verba non iuraret, sed ab iisdem interdum dissentiret, tam in generibus, quam in characteribus decernendis. In cryptogamiis eum suis oculis atque observatione sedula rem expedire non posset, Linneana genera sequutus est, quamquam optime sciret non sine quodam fundamento siue genera, siue species ab HALLERO, GLEDITSCHIO, SCOPOLI, NECKERO aliisque diuersa ratione constitui. Nomina generum a LINNEO absque ratione sufficiente mutata, ad pristinam reuocauit nomenclaturam, atque in genericis nominibus TOURNEFORTII tabulam semper indicauit, in qua botanophilus floris ac fructus iconem posset perspicere. Nomina *triuialia* plantis primum assignata, nisi erronea omnino essent, constanter retinuit, contra eorum usum, qui pro lubitu nomina mutandi potestatem sibi arrogant, non sine maxima rerum perturbatione. Saepissime citantur Iconographiae Taurinensis volumina, quae stirpium effigies viuis coloribus pictas exhibent, quae a botanophilis sunt consulenda. Synonyma praecipua nouae nomenclaturae diligenter referuntur, ex quibus non parum luminis profiscitur. IOH. BAVHINI historia praeterea usus est, quia in ea, quae a veteribus tradita sunt, fusa eruditeque explanantur. Ut autem Pharmacopolarum commod-

*) in Miscell. Taur. Vol. V.

do et vtilitati consuleret, qui MATHIOLI opus continuo ad manus habent, huiusce auctoris nomina officinalibus praesertim plantis addenda curauit. In exponendis denique stirpium virtutibus, nihil neglexit, ut tyrones, qui praxi clinicae operam dare cupiunt, circa principia sensibilia actiua ad amussim instituti forent, iisque ad amussim digito monstraret, quibus in casibus singularum vsus esset accommodatior. Summam autem diligentiam circa eas adhibuit, quae maiorem efficaciam ac frequentioremsum habent, vel sine periculo adhiberi non possunt. Illas vero, quae exoletae et inusitatae, aut nullius momenti sunt, plane praetermisit, indicato tamen plerumque nomine, ut appareat, eas olim in pharmacopoliis receptas fuisse. Ut interea pharmacopolae, ipsique medicinae doctores, qui materiam medicam praepreparis exquirunt, vtiliores plantas facilius reperire queant, praeter indices generum et synonymorum, alios distinctos data opera adiecit, in quibus nomina officinalia, Italica Mathioli, vernacula et Gallica continentur. Magna praeterea huic operi accedit commendatio ex eo, quod ipse magnam Sabaudiae partem perlustrauit, et ab anno huius seculi quinquagesimo varias peregrinationes instituit. Vnde iam anno quinquagesimo quinto primum Pedemontii stirpium specimen publici fecit iuris, cui bina alia addere voluit, sed ob alia impedimenta passim obuia consilio mutato Florae Pedemontanae edendae consilium iniit, cuius operis magnam partem iam a viginti annis paratam habebat cum tabulis, quas doctissimis viris has regiones peragrantibus proposuit, ut oculis perlustrarent et de iis iudicarent, easque adeo ad ALB. HALLERVM eodem consilio misit, quo ad Apellis exemplum, si quaedam essent monenda, easdem emendaret atque perficeret. Et quamquam varia impe-

dimenta eum a consilio suo auocare potuissent, quippe cum clinicae medicinae exercitium auctum, instituendae iuuentutis in Botanica concreditum ipsi munus, horti publici instauratio, atque non exigua locupletatio, musei rerum naturalium in ordinem redigendi cura, recurrens grauis ophthalmia cum subsequente visus debilitate, et intra hoc tempus plurimae stirpes ab ipso in Flora notatae, nouitatis raritatisque amitterent meritum penitus, cum etiam plurimae a Cll. iam Viris promulgatae interim fuissent, multaque alia eius propositum irritum reddere visa sunt, tamen constantia eius nequaquam victa est. Potius multiplici ratione itinera per Alpes, montes, colles et agrum vniuersum regiae huius ditionis instituenda curauit, quorum ope stirpes vndique legerentur atque in eius usum cederent ad *Florae* incrementum. Aliorum labores et industria ipsi quoque admodum profuere, ex quibus suos thesauros instruxit atque ditauit. Nam multum se profecisse ex LAVR. TERRANEO, FEL. VALLE, IOH. GIVDICE, et Cl. VERANIO, sed etiam multa ex FRC. ALEXANDRO *) se excerptasse profitetur. BARTH. CACCIA ipsius praeceptor olim Catalogum Mss. stirpium, quas in valle Vlciensi obseruauerat, ipsi reliquit. Magnam quoque sibi promeruit gratiam D. BOJEARON pharmaceuticae artis Professor Camberii, qui editiores Sabaudiae montes saepius percurrens ANT. IVSSIAEO viuas herbas siccatasque communicare solitus est, et paulatim herbarium congeffit, proprium nunc pharmacopolae D. SYLVA, cui debet Noster visionem herbarii, atque donum fasciculi stirpium siccatarum, quem BOJEARON ad IVSSIAEVM mittendum parauerat, vnde natalia rariorum quorundam ediscere potuit. Multa insu-

*) Apollo Frc. Alexandri omnium compositorum etc.
Ven. 1565. fol.

per profecit ex herbario IOH. BOISONE Rhizotomi Taurinensis, qui herbas nominibus ex C. BAVHINO sumtis in eo designauerat. Celebrat etiam THOMAM PRIM Pineroliensem Pharmacopolam, qui triginta et amplius annis itinera varia in Alpes Valden- ses instituit, et quem comitem in iisdem se habuisse metus recordatur. Eius herbarium diligenter per- soluit, et minus obuiarum stirpium loca in vsum suum conuertit. Quas possidebat duplas ab ipso dum viueret, postque eius obitum, totam herbarum congeriem ab haeredibus aere soluto sibi compara- uit. Cl. MATTH. IAVELLI, M. D. ipsi quoque suum dicauit studium colligendo herbas circa Vinadii ther- mas ac praerupta Alpina vicinarum iuga crescentes. HON. CAVVINVS vero plantas circa *Lucerame* et LVD. RICHERIVS nonnullas circa *la Morra* exor- tas cum ipso beneuole communicauit. Floram hanc suis quoque insigniter ditauit studiis Cl. PETR. DA- NA, discipulus et in docendi munere Nostri succes- sor, qui Vesulum montem, Pineroliensem agrum, Vallem Augustae Praetoriae, colles prope Taurino- rum Augustam sitos, Astensem prouinciam et Mon- tifferrati partem diligenter pererrauit. Idem a. 1766. vt FRC. PEYROLERI praeesset, eumque in se- ligendis ad picturam stirpibus regeret, arduum iter per Liguriam et Comitatus Nicaeensis montes pere- git, selectam inde ferens rariorum stirpium supel- lectilem, aliisque itineribus sponte susceptis augere voluit hoc opus. Praeprimis vero celebrat studia Cl. LVD. BELLARDI, discipuli sui, qui non tantum hortulum ad suam voluntatem excolendum nactus, indigenas et exoticas stirpes in illo educavit, sed etiam Vercellensem agrum, Canapicii colles, mon- tes circa Eporediam, et lacus praesertim Canapicien- ses accuratissime perquisiuit: pluries Alpium proxi- marum iuga conscendit, et ad remotiora se contu- lit

lit binis itineribus eiusdem tractus, iisdemque asper-
 rimis, loca. Primum quidem carpere decreuit a. 1764
 vt FR. PEYROLERI in seligendis stirpibus viuo co-
 lore pingendis tanquam moderator etiam praeesset,
 quo magnam Sabaudiae partem et praerupta mon-
 tium Augustae Praetoriae summa diligentia circum-
 uit. A. 1772 ratus in Alpibus maritimis vberio-
 rem rariorum et ignotarum stirpium messem a se
 fieri posse, Nicaeam se contulit, quo in itinere, et
 vallium recessus, et Alpes magis arduas totumque
 Nicaeensem agrum perscrutatus est. Meditabatur
 quidem eorum, quae in eo itinere obseruasset, pe-
 culiari opere Botanicis copiam facere; postquam
 vero opus auctoris edendum accepit, quod ipsemet
 tanquam Collegii medicorum praeses probare debe-
 bat, quum quaedam in eo perlegendo stirpes deside-
 rari, et aliarum loca natalia fufius etiam proponi
 posse animaduerneret, omnia, quae sibi praesto es-
 sent, libenti animo detulit, additis etiam descriptio-
 nibus nonnullis, quas ipse peragrauerat. Sigilla-
 tim itaque natalitia stirpium loca, quorum ab eo
 notitiam accepit, adnotauit et nouas prolatas stir-
 pes signo + designandas tradidit, eique obstrictissi-
 mum testatus est animum. Laboribus atque indu-
 striae praeterea Botanici horti culturae praeposito-
 rum se multum ad opus suum perficiendum debere
 profitetur. PETRVS igitur CORNALIA per annos
 quadraginta assidua vigilantia multaue solertia hoc
 officio perfunctus, non tantum colendis plantis va-
 cauait, sed quotannis fere iter per Alpes carpens vel
 nouas in hortum plantas inferre, vel eas, quae pe-
 rierant, renouare satagit. Cl. VITALIANVM DONA-
 TI in R. Athenaeo Prof. Botan. nostri Praedecesso-
 rem comitatus est, in aspero itinere, quo per mon-
 tem Cenisium et Maurianensis prouinciae partem,
 ac Tarantasiā altissimum S. Bernardi montem adie-
 runt

runr, redeuntes inde per Augustae Praetoriae val-
lem. Cuius quidem itineris nullam inter DONATI
chartas mentionem, aut factas obseruationes ad rem
suam facientes reperit, sed a P. CORNALIA postea
nonnulla edoctus est, quae tanquam profutura No-
ster in sua aduersaria coniecit. PETR. ille CORNA-
LIA, quem per plures annos socium habuit in hor-
ti cultura FR. PEYROLERI, qui non tantum haud
vulgari herbarum polluit notitia, sed naturali quo-
dam genio ductus horis subcisiuis herbas ipsas nati-
uo colore pingere solitus est, tantam sibi peperit
gloriam vt Exc. Comes CAISOTTI, praeses tunc Sena-
tus et rei vniuersae litterariae, ad supremam postea
Magni Cancellarii dignitatem in meritorum prae-
mium eueheret, eumque ab horti cultura a. 1744.
auocatum pingendis imposterum herbis vnice in-
cumbere statueret. Primum quidem ipsius horti
stirpes delineare coepit, inde ad Alpes missus est,
vt in solo natali crescentes, hortique culturam de-
trectantes, describere graphice posset. Quod feli-
citer executus est, praesertim, quum tentatis pluri-
mis experimentis colorum materiam ex floribus, fru-
tibusque elicere adprime sciret, ita vt naturam
ipsam aemulari videretur. Artem hanc suo praesi-
dio Exc. Com. LANFRANCHI successor CAISOTTI
egregie fuit, hortique maiorem cultum prouehere
nunquam destitit. Interim FR. PEYROLERI ob
incommoda ingrauescentis aetatis IOH. BOTTIONE
ex sorore Nepos successor datus est. Amborum
continuato labore et studio vltra quatuor mille stir-
pes natiuis coloribus depictae in tabulis habentur,
atque ex illis compacta sunt 28 volumina, quae pu-
blicam regii Athenaei bibliothecam mirifice exor-
nant et ingens commodum Nostro suppeditarunt
in Flora exaranda. PETRVS et IGNATIVS MOL-
NERI, fratres duo, in Linneano systemate insti-
tuti

tuti a Nostro post obitum CORNALIAE horti custodiam nacti, variis itineribus per omnes fere Alpinas et subalpinas huius ditionis regiones conquistis vndique stirpibus magnam nostro opem attulerunt. Quum autem an. 1760 docendi munus et publici horti cura Nostro iniungeretur, prouidit, vt quibotanicæ excolendæ causa ad Alpes mitterentur, loca non adhuc visa vel non bene perlustrata percurrerent. Ab iis autem non modo stirpium, quas adnotassent, diarium, sed etiam minus notarum sicca exemplaria exposculauit. Singulis itidem annis post eorum redditum omnia expendit ac in vsum notauit. Nonnulla insuper excerpta ex editis exterorum virorum libris, qui in patria ipsius stirpes obseruarunt, suo operi inseruit. Neque solum pauculas a se non visas, quæ ab auctoribus commemorantur, recensuit, sed singulis insuper nomina apponenda curauit, vt vnicuique sua maneret laus. Ex scriptis MATTHIOLI, RAVVOLPHII, RAI, LOBELII, BOCCONE, IVSSIAEI, SCHEVCHZERI GERARDI, DE SAUSURE, HALLERI multa profecit. Hac itaque ratione factum est, vt hæc Flora præ omnibus hætenus editis numero amplior sit, nam octingentas supra bis mille continet, nam HUDSONI Flora Anglica stirpes exhibet 1600, Gallica CL. LAMARK 2403 et historia stirpium Helueticarum HALLERI 2050. complectitur tantum.

- Vol. I.** Vt autem eo melius intelligamus, quid A. CL. præstiterit, paucis ordinem, quo vsus est, recensimus, *Classe* I. autem proponuntur plantæ flore monopetalo simplici et quidem I. Gymnospermae
- p. 1.**
- p. 4.** II. Gymnodispermae A. Flore plano B. Flore infundibuliformi. III. Gymnotetraspermae A. Distemon.
- p. 12.**
- p. 47.** nes. B. Tetrastemones C. Pentastemonones 1. squamulis in fauce. 2. fauce nuda. IV. Angiospermae r.
- p. 55.** gentes A. Monangiae B. Diangiae 1. calyce non quin-

quinquefido. 2. calyce quinquefido. V. Angiosper-p. 73.
mae A 1-4 stemones 1. corolla quatuor, vel quinquefi- p. 84.
da 2. corolla sexfida B. Pentastemones 1. monangiae 2. p. 86.
corollis infundibuliformibus. 3. corollis rotatis C. Hex- p. 100.
stemones D. Octostemones E. Decastemones. VI. Fru- p. 117.
ctu pulposo. A. Distemones B. Tristemones. C. Tetra- p. 121.
stemones. D. Pentastemones E. Hexastemones. F. p. 130.
Octostemones. G. Decastemones. H. Polystemones.

Classis II. continentur: Plantae flore monopeta- p. 137.
lo composito I. Antheris disjunctis, corollulis qua-
drifidis, corollulis quinquefidis II. Antheris coali- p. 143.
tis A. capitatae, calycinis spinis palmatis, calycinis p. 163.
spinis compositis B. Discoideae 1. semine non pap-
poso. 2. semine pappis coronato 3. semine aristis
coronato. C. Radiatae 1. semine non papposo. a pla- p. 179.
centa paleacea. b. placenta non paleacea. 2. semine p. 193.
pappis coronato. D. Planipetalae 1. semine non pap- p. 206.
poso. a. placenta nuda b. placenta paleacea. 2 semi- p. 208.
ne papposo a. placenta nuda, scapo nudo vnifloro, p. 212.
scapo multifloro, caule folioso. b. placenta squamis p. 229.
distincta c. placenta villosa.

Classis III. complectitur Plantas flore dipetalo p. 233.
et tripetalo.

Classis IV. sistit Plantas flore tetrapetalo cruci- p. 237.
formi I. Tetrastemones II. Hexastemones. A. silicu- p. 241.
lofas. B. filiquosas. Brachiolobos N. III. Octostemo- p. 278.
nes IV. Polystemones A. Monostylas, cum dichos- p. 283.
tomis (vmbella bifida, aut nulla) vmbella trifida,
vmbella quadrifida, vmbella quinquefida, vmbella
multifida. B. Polystylas. p. 294.

Classis V. habet plantas flore tetrapetalo aut pen- p. 299.
tapetalo papilionaceo. I. Tetrapetalae sub se com-
prehendunt A. Hexantheras B. Octantheras. C. De- p. 302.
cantheras 1. vniloculares, pedunculis multifloris in p. 310.
capitulum, pedunculis elongatis, floribus axillari- p. 324.
bus subsessilibus, pedunculis vnifloris 2. biloculares. p. 340.

Classis

- Vol. II.**   *Classis VI.* praecipit de umbelliferis I. Umbellis
- p. 1.** simplicibus. II. Umbellis compositis, quae sunt A.
- p. 3.** Marginatae 1. ala non membranacea. 2. ala membra-
- p. 4.** nacea et pellucida. 3. ala marginali et dorsali. B.
- p. 12.** Non marginatae 1. costis subalatis. 2. costis siue
- p. 16.** striis nudis a. fructu subrotundo. b. fructu oblongo.
- p. 27.** C. Fructu longo subcylindrico. 3. costis tectis villo,
- p. 33.** aut setis. 4. seminibus laeuibus, siue non striatis, quorsum et referuntur semina longa laeuia rostrata.
- p. 35.**   *Classis VII.* tradit plantas flore pentapetalo, nec gymnodispermis I. staminibus connexis, pedunculis multifloris, pedunculis bifloris, pedunculis un-
- p. 44.** floris II. Staminibus partim connexis, siue poly-
- p. 47.** delphia III. Staminibus omnibus liberis, ad quae spectant A. Gymnospermae, foliis pinnatis, foliis
- p. 61.** digitatis, foliis ternatis. B. Angiospermae. 1. calyce nullo 2. calyce monophyllo, foliis indiuisis, caule
- p. 74.** subnudo, foliis indiuisis, caule folioso, foliis lobatis, floribus aggregatis, floribus solitariis, caulibus un-
- p. 79.** floris, floribus solitariis lateralibus, floribus lateralibus confertis, floribus ex dichotomia caulis cauli-
- p. 96.** bus destitutae. 3. calyce polyphyllo, exstipulati, sti-
- p. 101.** pulati, planifolia. C. Fructu pulposo, quales sunt
- p. 124.** 1. Hypocarpiae, spinosi, aculeati, inermes, 2. Epi-
- p. 136.** carpiae, germinibus subglobosis, germinibus ouatis.
- p. 145.**   *Classis VIII.* exhibet plantas flore hexapetalo.
- p. 153.** I. Diantheras, bulbis indiuisis, bulbis palmatis. II. Hexastemones. A. Epicarpiae. B. Hypocarpiae, foliis caulinis planis, foliis caulinis teretibus, scapo nudo, Polystemones.
- p. 169.**   *Classis IX.* continet plantas flore polypetalo.
- p. 177.**   *Classis X.* proponit plantas apetalas, exceptis graminibus. I. Filamentis coalitis, II. Filamentis distinctis, quibus adnumerantur A. Iuliferae, foliis
- p. 192.** ferratis, foliis integerrimis. B. Non Iuliferae 1. Gymnospermae, floribus hermaphroditis, floribus sexu
- distin-

distinctis. 2. Angiospermae, a. floribus hermaphroditis, culmis nudis, culmis foliosis, b. floribus sexu distinctis 3. Fructu pulposo. p. 209. p. 218. p. 223.

Classis XI. Sistit I. Gramina legitima. A. Floribus hermaphroditis 1. diantheras. 2. triantheras a. locustam vnifloram, et calyce nullo. b. locustam vnifloram, et calyce biglumi, aristatas, muticas, c. locustam vnifloram, et calyce triglumi. d. locustam multifloram, et calyce communi monophyllo. e. locustam multifloram, et calyce communi biglumi. aut etiam multiglumi, aristatas. B. Floribus sexu distinctis II. Gramina spuria. A. culmo spongioso, floribus masculis et foemineis in eadem planta; spica vnica, spicis pluribus androgynis, spicis pluribus sexu distinctis, mare vnica, spicis sexu distinctis maribus duabus, aut pluribus. B. Floribus omnibus perfectis hermaphroditis, spica vnica, culmo tereti polystachio. culmo triquetro panicula nuda. p. 231. p. 240. p. 260. p. 263. p. 274.

Classis XII. complectitur Filices, Muscos, inprimis Bryum antheris sessilibus, antheris pedunculatis, erectis. Hypnum, frondibus pinnatis, furculis vagis, furculis pennatis, foliis reflexis, furculis confertis. His addit fontinalem et reliquas plantas ad hoc genus pertinentes atque ibi locorum obuias. Sequuntur protinus Leprosi tuberculati lichenes, leprosi scutellati, imbricati, foliacei, umbilicati squales, quasi fuligine, scyphiferi, fruticulosi, filamentosi. Subiuncti sunt fungi I. stipitati A. Pileo, et lamellis concoloribus, aut fere concoloribus. 1. albi. 2. flauis. 3. aliorum colorum. B. Pileo decolere, 1. lamellis albis, 2. lamellis fulvis, 3. lamellis rubris. 4. lamellis aliorum colorum II. Sessiles. p. 281. p. 290. p. 296. p. 303. p. 309. p. 315. p. 317. p. 323. p. 337. p. 339. p. 342. p. 348.

Pauca de tertio Volumine etiam addenda sunt quod iconibus indicandis explanandisque est dictum. Scilicet icones ita sunt exaratae, ut stirpes in naturali magnitudine exhibeant, atque ex viua sunt

delineatae planta, exceptis iis quas Cl. BELLARDI generositati se debere profitetur. Quum autem per adeo diutinum tempus protrahi editio debuerit, et nonnullae iam priscis temporibus paratae non omnino satisfacerent, novas diligentius delineari curauit. Inde factum est, vt quarundam icones repetitas sistat, per errorem quoque arenariae biflorae icon denuo proposita est, quem quidem errorem, cum ipse profiteatur, quemlibet eo facilius ipsi esse condonaturum opinamur. Prima tabula tradit formas foliorum et florum, vt tyrones terminorum Botanicorum vim ac potestatem, atque proprii systematis auctoris distributionem commode possent intelligere. Non ultra autem, quam requireretur ad tyrones in botanices cognitione manu ducendos, rem hanc pertractauit. Qui penitus edoceri cupiunt ad celeberrimos ablegantur auctores, qui materiam hanc copiose exposuerunt.

VIII.

Apparatus medicaminum tam simplicium quam praeparatorum et compositorum consideratus. Volumen quartum. Auctore IOH. ANDREA MURRAY, Equite ord. R. de Wafa, Confil. Reg. Aul. Prof. med. et Botan. in acad. R. Gotting. — Gottingae apud Ioh. Christ. Dieterich, 1787. 8. 665. pagg.

Magnifico eruditionis atque doctrinae apparatu etiam quartum hoc apparatus medicaminum volumen instructum est, prouti praecedentia volumina, quorum argumenta breuiter exhibuimus. *)

Com-

*) Vide Comm. Nost. Vol. XXII. P. II. p. 353. Vol. XXIII. Part. II. p. 261. Vol. XXVII. Part. I. p. 19.

Complectitur autem hocce volumen stirpes *dumosas trihilatas, tricoctas, oleraceas, scabridas, vepreculas.*

Rhamnus catharticus siue spina ceruina et ob bac-
cas et corticem celebratur. Baccae vi purgandi
gaudent, atque adeo turdi, qui eas auide autumno
ingerunt, crebriores alui patiuntur deiectiones. Pi-
ctores quoque ad colores virides iis vtuntur. Cor-
tex medius ad drastica purgantia hodie obsoleta re-
ferendus. Inter praeparata vero et composita syru-
pus de spina ceruina et rob commendari merentur.

Copaiuae balsamum egregias vires suas exserit, p. 47.
si in connubio demulcentium potionum ad tempe-
randam ipsius vim exhibetur. Prodest siquidem in
paruis dosibus et longo continuato eiusdem vsu in
pulmonibus exulceratis, in phthisi vlcerosa, in go-
norrhoea venerea, in fluore albo, doloribus renum
ex arenis vel mucu, dysuria, colica, profluuiis ven-
tris, paralyfi, hydrope aliisque similibus morbis.
Externe traumatica sua virtute sese commendat in
vulneribus tendinum et neruorum, atque affectio-
nibus spasticis occurrit tepide instillatum. In affe-
ctionibus paralyticis confert illud oleis aethereis vel
axungia quadam exceptum illinere. Plurima pars p. 61.
balsami huius in noua Grenada collecta destinatur
artibus, pictores siquidem eo in picturis suis oleo
factis vtuntur; adhibetur quoque ad varias vernices;
item soluitur eo Gummi Algarrebo dictum, quod
aeque menstruis aquosis ac spiritui vini resistit.

Aesculus hippocastanum ob multas virtutes om- p. 62.
nem meretur laudem. Pabulum egregium ouium,
caprarum, boum, porcorum, atque ceruorum con-
stituunt, nec opus est lixiuio ad eorum amaritudinem
tollendam, cum ex nostra quidem sententia illa ama-
rities non a reliquis animalibus percipiatur ob diuer-
sam organorum structuram, prouti id contingere
solet in hominibus. Fructus inprimis equis sunt

salutares aduersus quamcunque anhelationem. Cortex quoque in febre tertiana proficius fuit, ac in quartana, ideoque virtus febrifuga ipsi nequaquam est deneganda, quid quod praestantissimis huius generis remediis adnumerandus est. In aliis quoque affectibus commendandus est, praeprimis si eius virtus per experientias magis magisque confirmabitur.

p. 76. Decoctum vero eius cum aqua calcis remixtum casu singulari inflammationem externa applicatione dissipauit; in alio vlcus ex male tractato vulnere surae inde coaluit, in alio iterum gangraenae minae in crure hydropici hominis obuiaae vino, cui cortex incoctus, sublatae sunt. Hanc potissimum inuentionem debemus Viris sagacissimis Cll. WILLEMETIO et COSTIO, qui ob ingenii acumen et doctrinae prorsus singularis copiam, ac indefessum studium maximis laudibus sunt condecorandi.

p. 106. Cambogia, Gummi Guttae vulgo. Succus concretus de hac arbore confusionem efficit inter botanicos, cum aliae arbores huic similem fundant, qui et pro eodem apud auctores solet venditari. Cl. Baronetus BANKS Nostro Auctori promisit per litteras multa, quae ad huius arboris spectant virtutem declarandam, quae cum Nostro eo audius exspectamus, quo magis certi sumus materiam medicam magna incrementa ex eius obseruationibus doctissimis esse capturam, et nos quoque ipsi propterea obstrictissimos sentimus ob insignia alia propensi eius in nos animi documenta. Certiora autem quae de Gummi Guttae iam proferri possunt, haec fere sunt:

p. 109. Est succus gummi resinofus, qui ad nos forma placentarum largarum, vel magdaleonum, vel frustorum insignium transfertur, coloris ex flauo rufi, extus multo obscurioris, niteus, friabilis, nonnihil pellucens, humectatus in pallidam flauedinem mutatur. Qui probae notae est, carere sabulo, aliisque quisquiliis debet.

debet. Sapor initio nullus, sed si Gummi hoc diutius ore detinetur, acris cum siccitatis faucium sensu subsequo; salivam luteo colore tingit; odore omni destituitur. Candelae admotum ardet flamma alba scintillante fuliginosa et cineres aliquot griseos relinquente. Arctus nexus obtinuit inter partes eius resinosas et gummosas; hinc aqua eandem fere quantitatem succi huius soluit, ac spiritus vini rectificatus: spiritus tamen paulo plus scil. $\frac{1}{8}$ plus. Color tincturae spirituosae est profunde aureus, solutio vero aquosa dilute lutea, turbida; et postquam refrixerit, resinosae partis haud exiguum in fundum demittit. Adiumento autem salis tartari perfecte aqua illud soluit. Alkali volatile additum spiritui vini, ut in spiritu salis ammoniaci vinoso, illud omnino subigit, ita ut dein tam cum aqua quam cum spiritu arctissime sese commisceat. A. 1603. illud per CLVSIVM ex Sinensi regno allatum innotuit inter Europaeos. Pictoribus crebrius apud nos in usu, quam medicis. At metus de effectus vehementia in corpus humanum seriori tempore multiplici sopitus est experientia, atque variis tentaminibus mitigatus. Inclaruit in hydrope, in asthma puerorum, et nostris temporibus contra taeniam aestimatur.

Resina elastica ex arbore in Guiana Americae p. 167. elicitor. Dum arbori adhuc inest, vel nouissime emerfit, succum lacteum refert. Hic ut eruatur, postquam truncus arboris lotus fuerit adunco ferro incisiones in cortice trunci prope basin transversim sed oblique ad lignum usque fiunt, una supra alteram; vel si eius larga copia colligenda, ad basin trunci plaga profunda inciditur, et alia a summa eiusdem parte ad plagam istam usque progrediens et per intervalla iterum alia lateralia et obliqua. Per haec vulnera lac in vas suppositum infimae pla-

gae defluit. Deriuatur succus in vas suppositum, quod subinde in cucurbita dimidiata consistit, per folium largius concavum argilla suffultum, vel canalem, cui, ubi desinit, praefigitur folium. Tum sensim sponte aeris contactu spissescit in resinam

p. 173. mollem, rubicundam et elasticam. Variis artibus illa resina adulteratur, hinc caute in diiudicanda resina venali versandum est. Colore profunde rubro, fere nigro plerumque occurrit, sed est quoque succinei coloris et pellucidi. Species coerulea et rubra arte colorata esse videtur. Nigra autem reliquis omnibus magis est elastica. *Ill. de la CONDAMINE* per Americam australem peregrinans ex notitia, quam in itinere ad ripas fluvii Amazonum et Provinciae Smaragdinae sibi acquisiverat, primus certiora de hac resina 1736. ad Academiam scientiarum Parisinam retulit, iunctis aliquot succi huius cylindris et serius a. 1745. Idem postea a. 1751. quaedam experimenta ad eius naturam spectantia adiecit. Arborem determinare, et naturam eius, usumque varium multiplici experimentorum serie expiscari, serioribus annis relictum fuit. Quae autem praestare potuerint, peregrinationibus nuperioribus et yberiori resinae huius per Lusitanos transmissioni debemus. Lisbonae in tabernis nomine Boracho sub variis singularibus figuris venditur. Memorabilis eius elasticitas prorsus singularis, unde et ipsi quoque nomen. Succu vero solutionem variis experimentis tentarunt Chymici, quae vberius a Cl. A. proponuntur.

p. 267. Chenopodium mucilaginosum habet saporem acrem et subsalsum. Folia vix nisi recentia adhibentur, et quidem extus applicata. Iamdudum celebrata sunt ad vulnera recentia consolidanda; item ad sordida purganda, et a vermibus, si in iisdem nidulantur, liberanda. Virtus in ulceribus nostro tempore pluribus

ribus exemplis nouam fidem sibi aequiſiuit. Non minorem praestantiam declarant in exanthematibus variis chronicis, in scabie, in lepra. Vis foliorum recentium in oedematum lymphæ euacuanda egregie cernitur. Linimentum ex foliis recens contusis et cremore lactis vel butyro non salito adhibitum, dolores hæmorrhoidum caecarum mitigat. Scani paronychiaë imponunt contusa. Cataplasma ex tota planta paratum podagricos dolores tuto lenit. Culinariis herbis potest accenseri. Instar oleris cōctum et in iusculis aluum lubricat. Turiones instar asparagi parati, satis saporati sunt.

Rumex, radix cylindrica, pollicem crassa, extus p. 341.
bruna, interne flauescens. Odore caret, saporem vero habet subadstringentem cum leui amaritie. Masticata saliuam croceam reddit, instar rhei. In affectionibus variis cutis inclaruit, in elephantiasi, in scabie, ad lepras, impetigines et scabrosos vngues. In decocto capta, aluum blande mouet. Nihil repugnat, quin in viscerum tono restituendo efficacem sese exhibeat.

Polygonum siue Bistortæ radix. Radix digi-p. 407.
tum crassa, inflexa, rugis annularibus cincta et fibrillis copiosis in superficie instructa, extrinsecus nigro bruna, interne colore carneo tincta. Saporem prae se fert intense austerum, odorem haud manifestum. Solutionem Vitrioli martis nigram reddit. Lac et serum sanguinis coagulat et corium densat. Tam aqua, quam spiritus vini recipit adstringentem eius naturam, et inspissatis hisce menstruis extracta emergunt valde styptica. Extracti aquosi ex vncia vna radicis eliciuntur drachmae tres. Inter efficacissima adstringentia vegetabilia locus ipsi est assignandus, ideoque in eiusdem usu interno summa cautio est adhibenda. Nunquam in profluuiis aluinis est admittenda, nisi fomes acris, qui illa suscitât, prius elimi-

eliminatorius fuerit. In sistendis haemorrhagiis, prius febris vincenda, quam ad roboranda vasa per eiusmodi transeamus remedia. In gonorrhoea in stadio primo siue inflammatorio manifeste nocet, in altero relaxationis neque ore excepta neque in vrethram iniecta efficax est. Neque tutum est remedium in febribus intermittentibus. Raro hodie in puluere ad scrupulum vnum, vel drachmam dimidiam ingeritur; decocti forma commodior est. Non spernenda collutio oris ex radice ad dentes vacillantes firmandos, item in scorbuto oris. In Sibiria gentes pastorem vitam degentes radices coctas, defusa prima aqua, quae austeritatem attrahit, edunt; nempe renouata aqua emollitae saporem blandum haud ingratum habent.

- p. 409. **tes** firmandos, item in scorbuto oris. In Sibiria gentes pastorem vitam degentes radices coctas, defusa prima aqua, quae austeritatem attrahit, edunt; nempe renouata aqua emollitae saporem blandum haud ingratum habent.
- p. 557. **Wintera;** huius corticis primam notitiam debent Europaei **IOH. WINTERO**, qui mare australe permeans et anno 1579 in Angliam redux quaedam specimina huius corticis secum attulit, quae postea **CLVSIVS** alique depinxerunt. **HANDASYD** vero chirurgus per fretum Magellanicum transmigrans et a. 1691 rediens primam botanicae descriptionis copiam fecit tam speciminibus siccis **Baroneto SLOANE** oblatis, quam variis de arbore momentis cum eo communicatis. Sed nulla sufficiens floris fructusque notitia inde capi poterat. Observationibus vero **Baroneti BANKS** et **SOLANDRI** hoc fuit reservatum, quorum hic, iisdem comparatis cum speciminibus siccis **Capitaneo WALLIS** ex mari australi 1768 reduce allatis, hisce defectibus subuenit. Fidem descriptionis **SOLANDRI**, tum et eius, quam serius meritissimus **G. FORSTERVS** praestitit, et iconis dictae, nostro fecit ramus vetustus, quem in terra del Fuego a se lectum amica manu ipsi dedit **Cel. FORSTERVS**. Horum igitur examine et corticis detracti curatori scrutinio constitit male corticem **Wintera** teranum

teranum et corticem Canellam¹ albam et in libris et in officinis pharmaceuticis confundi. **CARTHEV-**
SERVS tantum et **LEWIS** in distinguendo fuere cau-
tiores. Ex serioribus itineribus in fretum Magella-
nicum tanta genuini corticis copia in Europam per-
uenit, vt et inde officinis Germanicis probe prospe-
ctum fuerit. Fragmenta vero repraesentat conuo- p. 565.
luta, compacta, dura, diuersae longitudinis et cras-
sitiei, a linea dimidia ad quartam partem, quin tres
quadrantes pollicis ascendenti, superficiei subru-
gosae, coloris extimo strati cinnamomei, reliqua parte
flavescentis, saporis aromatici, vrentis linguam fau-
cesque, diu linguae inhaerentis, licet lente sensum
suum imprimat, odoris, dum teritur, grati ad ca-
ryophyllaceum accedentis. Habet tubulos exilio-
res crassioribus immixtos.

Plura ex hoc elegantissimo libro non exhibemus,
qui iure meritoque apparatus amplissimus nominari
meretur, omnia siquidem *Cel. A.* quae ad medica-
minum historiam et dynamicam pertinent studiosissi-
me proposuit, atque de materia medica ita bene me-
ritus est, vt maxima ipsi laus sit decernenda, et quam-
plurimos adeo suorum superauit antecessorum. Non
possumus igitur non ex animo optare huius appara-
tus continuationem, quae non nisi grata et accepta
omnibus esse poterit medicis doctis atque exquisi-
torem doctrinae medicae notitiam quam maxime
amantibus.

IX.

Manuel du distillateur d'eau de vie; par M. NI-
COLAS, Conseiller Médecin du Roi, Profes-
seur royal de Chymie en l'vniversité de Nan-
cy, membre de l'academie de la dite ville et

L 5

de

dé plusieurs autres, Inspecteur honoraire des mines de France etc. à Nancy chez Haener 1787. 12. 27. pagg.

hoc est:

Enchiridion destillationi aquae vitae dicatum a
NICOLAS etc.

Praemissa est huic libello succincta historia vinearum in Lotharingia obuiarum, et de liquore spirituofo siue aqua vitae, quae continetur in vinaceis. Huius spiritus extrahendi causa destillatores curant, vt prius fermentationem subeant vinacea; eaque propter illa ex prelo exempta indunt in cupas magnas, *bouges* dictas, easque luto probe oblinunt, quo aeris accessus omnis arceatur, et sic per sex fere septimanas immota sinunt, antequam ea incipiunt destillationi subiicere. Tunc vero suos alembicos implent ad quintam fere partem aqua communi, et sic progrediuntur ad ipsam destillationem. Statim autem prodit phlegma mixtum cum spiritu vini, quod nominant aquulam (*petite eau*). Obtenta itaque magna aquulae huius quantitate, per alteram destillationem partes aquosas a spirituosiss separare student. Spiritus ille vini ex vinaceis extractus ingratus est et odoris empyreumatici. Repetitis experimentis atque disquisitionibus suis Cl. NICOLAS methodum inuenit, qua ipsi gratiam conciliaret, et ipsi huius rei obtinendae causa sufficere videtur fermentationem cum scapis addita quantitate certa aquae excitare. Omnis institutio nostri auctoris absoluitur Quaestionibus ac responsionibus, siue methodo catechetica est concepta, et praecise tradit qua ratione spiritus vini ex vino, fecibus, vinaceis sit praeparandus, quantum temporis requiratur ad
fermen-

fermentationem scaporum, et quomodo diuersae illae species sint humectandae et tractandae ante destillationem. Dein operationes ipsas describit, ipsi autem destillatio illa est operatio, qua ope ignis separantur et colliguntur principia fluida et volatilia corporum. Fundamentum autem omnis destillationis duabus innititur rebus, scilicet proprietati, qua ignis liquida in vapores permutat, et facilitati, qua hi vapores sese condensant, hoc est, qua ope refrigerii in liquorem coeunt et conuertuntur. Affirmat omnes fructus, omnia vegetabilia, corpora mucosa, saccharum, ope fermentationis spiritus ardentem exhibere. Fermentatio autem ipsi est motus intestinalis et a natura et ab arte profectus in partibus integrantibus et constituentibus corporum excitatus, qui eorum naturam necessario mutat et per nouam combinationem principiorum corporis fermentisibilis, producit aliquam compositionem diuersam a priori. Diuersae autem sunt fermentationes, nimirum spirituosae, acidae, et alcaliscentes. Enchiridii loco esse potest destillatoribus, atque ob suam utilitatem laudem liber iste meretur maximam.

X.

Bibliothèque salutaire, ou Recueil choisi d'observations sur la médecine, la chirurgie, la chymie et l'économie rurale, de remèdes utiles contre les maladies aux quelles les hommes et les animaux sont sujet, d'avis économiques propres à préserver l'espèce humaine de la plupart des indispositions, qui l'affligent et des phénomènes les plus frappans dont la nature offre journellement le spectacle; ouvrage composé d'observations faites par les principaux médecins, chirurgiens ou culti-

cultivateurs de l'Europe, et extraites des mémoires de toutes les compagnies savantes de cette partie du monde, à Paris chez le Roy 1787. IV. Volumes in 12.

i. e.

Bibliotheca salutis hominum inserviens etc.

Observationibus doctissimorum virorum ex vniuersa Europa haec Bibliotheca suam originem debet, quae sex partibus comprehensa est. In prima agitur de physica et chirurgia, secunda complectitur observationes selectiores ex hygieine et therapia, tertia admodum curiosa et vtilissima, observationes raras medicas et phaenomena prorsus singularia naturae sistit, quarta continet indicem remediorum quorundam, quorum virtutes et in vniuersum per experientiam et commune omnium doctorum virorum suffragium probatae sunt, quinta curiosa quaedam ex historia naturali tractat, et sexta ea omnia complectitur, quae ad oeconomiam ruralem et domesticam potissimum spectant. Ad calcem exstant observationes meteorologicae, vna cum morborum principum, qui in diuersis Europae regionibus grassantur, historia.

XI.

Vitia quaedam circa infantum educationem physicam commissa. Dissertatio inauguralis medico-politica quam — placido eruditorum examini submittit — CIOIOCCXXXVI. Auctor IOANNES HENRICVS MÜLLER — Erlangae typis Ellrodtianis 4. pagg. 28.

Vitia

Vitia haec sunt : denegatio colostri, victus et potus cum qualitate tum quantitate peccantes, peruersa ratio cibos porrigendi, narcotica, immundities, agitatiō nimia in cunis, gestationis aliorumque motus generum vitia, lasanorum abusus, corpora dura inguis applicata, fasciae, vestimenta peruersa, aeris liberioris priuatio, nimius calor corpori applicatus, oscula, manus sinistrae neglectus vsus. His igitur plura aequae grauia addi potuisse quilibet perspicit, si Cl. auctori placuisset.

XII.

CAII PLINII Secundi Naturalis historiae cum interpretatione et notis integris IOH. HARDVINI, itemque cum commentariis et adnotationibus HERMOLAI BARBARI, PINTIANI, RHENANI, GELENII, DALECHAMPII, SCALIGERI, SALMASII, VOSSII et variorum Vol. VI. recensuit varietatemque lectionis adiecit I. G. F. FRANZIVS, Lips. impensis Guil. Gottlob Sommer 1787. 8. 692. pagg. — Vol. VII. 1788. 905. pagg.

Editor huius operis ad finem properare videtur, non tantum vt fidem soluat, sed etiam vt scriptis AETII, ALEXANDRI TRALLIANI, ACTVARIIQUE edendis iam dudum promissis suum studium dicare eaque in lucem protrahere possit. Continentur autem Vol. VI. Lib. XVIII. XIX. XX. Vol. VII. autem L. XXI. XXII. XXIII. XXIV. XXV. XXVI. reliquos sequentia comprehendunt volumina, quorum VIII. iam sub prelo sudat, spem igitur concipimus certissimam fore, vt intra breue tempus hoc opus
ad

ad finem perducı poterit, quod et optamus, cum haecce editio a doctissimis viris beneuole sit excepta, eorumque assensum promeruerit.

XIII.

Differtatio inauguralis medica de vera febrıum putridarum notione, quam — MDCCLXXXVI. publico ac placido eruditorum examini subiicit ANDREAS THEODORVS GEMEINER — Erlangae typis Kunstmannianis. 4. pagg. 33.

Primo loco de notione chemica putredinis differitur, et quatenus ea ad corpus viuum applicari possit, docetur; postea differentia inter morbos sporadicos, grassantes et epidemicos stabilitur; tum in causas febrıum putridarum simplicium inquiritur, harum descriptio, diagnosi et prognosis additur; complicatio illarum cum malignis seu perniosis, biliosis, inflammatoriis cet. consideratur; de febre putrida sporadica et grassante quaedam ad priorem tractationem se referentia adduntur, et tandem remedium aduersus hos morbos pauca mentio subiicitur.

XIV.

Noua physico - medica.

Doctores regentes Facultatis medicae Parisinae.
LVD. MARIA POVSSE, Parisin.

FRANC. FEL. COCHV, e Fano St. Germani in Laja.

CL. CAR. DE IOHANNE, Paris.

CASP. COCHON DUPVY, de Rupe Forti, Eques ordinis regii, Consil. reg. Prof. anatom. et chirurg. rei maritimae Rupis Fortis.

MICH. IOSEPH MAJAVLT, e Duaco, medic. sen. exercitus in Germania.

LAVR.

LAVR. FERRET, Paris. Canon. Camerac.

LVD. GVIL. LEMONNIER, Paris. archiatrorum princeps, stipendiatus acad. reg. sc. Par. Acad. Berol. et Lond. Soc. Profess. Botan. sen. in horto regio, in aula.

BENJ. LVD. LVC. DE LAVREMBERG. Laudun.

PETR. BERCHER, Paris. Decan. sen. Archiater B. Filii reg. Hisp. et Portug. et med. exercitus Bar. rhin. in bello nuperrimo.

IOS. MAR. FR. LASSONE, Carpentoractensis, Consiliar. in rebus ad imperium pertinentibus, archiater reg. design. et archiat. reginae, Acad. Sc. Par. soc. membrum hon. fac. Montispessulanae, hon. r. soc. collegii med. Nancej. et Censor regius, in aula.

PETR. DE LALOVETTE, Paris. Eques ord. Reg.

NOEL MARIA DE PEVIGLAND, Paris. sen. med. militaris et exercitus Regis in Germania.

CAR. LVD. LIGER, Altisiodor. Consil. med. reg. Altisiodori.

PETR. POISSONIER, Diuionensis, Consiliar. in re publica regunda, med. consult. reg. Director et Inspector vniuersae rei medicae in portibus et coloniis, sen. med. primar. exercituum regis, Acad. Par. Diuion. Holm. Petropol. Londin. Soc. Prof. et Lector in collegio regio Francogalliae ac Censor regius.

IOH. CLAVD. MVNIER, Laudun. Consil. med. reg. et hospitii inualidor. militum.

PETR. POVRFOVR DUPETIT, Par mat. med. Pr.

ANT. PETIT, Aurelian. Acad. Par. Holm. soc. rei agrar. Par. sodal. Prof. anat. et chirurg in horto botanico reg. Inspector nosocomior. militar. imperii.

LVD. GABR. DUPRE in dioecesi Remensi, Consil. med. Princip. de CONDE, Stenaci.

NOEL ANDR. BAPT. CHESNEAV, Cenoman.

DION. PAVT. DE LABREVILLE, Encolism. pri-
mar. med. filiae natu maior. reg.

STEPH. LVD. GEOFFROY, Par. praefectus sta-
buli, Secret. reg. et soc. botan. Florent. sodal.

PETR. AVG. ADEL, in Dioecesi Paris.

LVD. IOH. BAPT. COSNIER, Parisin.

ANNA CLAUDIVS DORIGNY, Paris.

FRG. THIERY, Tulli, Med. consult. reg. membr.
honor. colleg. reg. med. Nancej. et academiae in
eadem vrbe et Bituricens.

LVD. ALEX. GERVAISE, Ambian. academ. litter.
elegant. Rupellens. soc.

CL. FRG. GRANDCLAS, Mussipontan. praef. sta-
buli med. sen. Regis Lotharingiae STANISLAI, et
medicus consult. exercituum reg.

IAC. LVD. ALLEAVME, Paris. Decan. sen. me-
dic. castrensis. et exercituum reg. et consil. med. reg.
in America.

CAR. GILLES DE SAINT-LEGER, Claraemont.
in Alfernia, praef. stabuli, Consil. archiat. reg. et
equit. leuioris armat. et extr. medic. ducis Aurelia-
nensis.

PETR. LVD. MARIA MALOET, Paris. archiat.
regin. et filiae maj. nat. regiae. Francog.

LVD. PETR. FEL. REM. LE THIEVLLIET, Paris.
Censor, Decan. sen. Conf. reg. in Consil. Magno.

EDM. THOM. MOREAU, Sennon.

CL. IOS. GENTIL, Dioecesis. Bisunt. med. castr.
et exercit. regis.

IOH. BAPT. BARJOLLE, Dioec. Salmar.

SIM. ANT. BRINGAUD, Pontisat.

IAC. GOVRLEZ DE LA MOTTE, Paris.

IOH. NIC. MILLIN DE LA COVRVEAULT, Niuern.

HENR. MICH. MISSA. Dioec. Rhem. med. sen.
castr. et exercit. reg. in Germania, membr. honor.
coll. med. Nancej. et soc. Catalaun. sod. Censor reg.

PETR.

PETR. IOS. MORISOT DES LANDES, Catalaun.
 CLER. DE VACHIER, Cluniac.
 GUY DAN. DES PATUREUX, Bituric.
 IOH. DESCOMET, Par. Censor regius.
 MAXIM. IOS. LEYS, Audomaropol.
 MAR. IAC. CLAR. ROBERT, Cadom. Consil. in.
 tim. archiat. feren. Duc. Bipont.
 GVIL. FUMEE, Bajoc.
 FR. LVD. THOM. D'ONGLEE, Cenoman.
 NOEL NICOL. MALLET, Carnut.
 IOH. ARMAND ROUSSIN DE MONTABOVRG, Di-
 oec. Paris.
 STEPH. GROSSIN D'HUAUME, Blef.
 PETR. IOH. CL. MAUDUYT DE LA VARENNE, Par.
 CAESAR COSTE, Arelat.
 ACHILL. GVIL. LE BEGVE DE PRESLE, Dioec.
 Aurel. Praefect. stabuli, Aduoc. supremi regni Gal-
 liae Senatus, Censor reg.
 NIC. IEANROY, Dioec. Tull. Bibliothec. facul-
 tat. et membr. honor. coll. med. Nancej.
 COSM. AVGVSTIN LEZVRIER, Rothomag.
 CAR. SALLIN, de Grai in Comitatu Burgund.
 Censor.
 LVD. GILB. BOYROT DE IONCHERES, Dioec.
 Bituric.
 FRC. THIERRY DE BUSSY, Conf. med. reg. in
 supremo regni Galliae senatu.
 IOH. D'ARCET, e Fano S. Seueri, Dioec. Atur.
 Lector et Prof. Chymiae Collegii reg. Francog. et
 facultatis.
 IOS. PHILIPP, ex Interuallo in Prouincia.
 IOH. BAPT. ALEX. MAIGRET, Paris.
 CAR. LVD. FRC. ANDRY, Paris.
 IOH. STANISL. MITTIE, Par. sen. archiat. reg.
 STANISLAI, Ducis Lotharingiae, Acad. scientiar.
 Nancej. socius.

JOS. IAC. DE GARDANE, ex Ciotato in Prouincia, Doct. facult. Montispeffulanae, Cenſor reg. medicus domus Dominae de Artesia, medic. instituti nutricum et duarum domuum ſanitatſ cauſa exſtructarum, Soc. acad. Montispeffulanae, Nanceianae, Maſſilienſis et Diuionenſis.

IOH. ANT. ELIAS DE LA POTERIE, Conſtanti-enſ. Inſpect. noſocomiorum militarium Breſtiae.

ED. CL. BOVRRV, Pariſ. Decanus.

LVD. CL. GVIBERT, e Monte Letherico Pariſ. med. ſen. caſtrenſis et exercituum regis, membrum ſocietatis Edimburg.

PAVL GABR. DE PREVX, Pariſ.

ANT. IOH. BAPT. MACLOVD GENET, Rotho-mag.

HENR. RAIMOND, Auguſtodun. medic. exerci-tuum reg. in Corſica.

LVD. ALEX. DE CEZAN, Pariſ.

IOH. CAR. DESESSARTZ, Dioceſ. Lingon.

IOH. COLOMBIER, Dioec. Tull. Conſil. in rebus ad remp. regundam ſpectantibus.

BERTRAND DVPVY, in Dioceſi tractus Conue-nenſis.

THOMAS LE VACHER DE LA FEVTRIE, in Dioceſi Ebroidenſi.

IOH. BAPT. EVGEN. DVMANGIN, e Caſtro Theo-dorici.

IOH. AVGVSTIN. COVLAVOZ, Pariſ. Prof. Chi-rurg. Francogall.

FRC. MAR. LEMOINE, Pariſ.

CAR. IAC. LVD. COQVEREAV, Pariſ.

JOS. IGNAT. GVILLOTIN, Xaintel.

CL. LAFISSE, Lugdun.

BENJ. MICH. SOLIER DE LA ROMILLAIS, Rhedon.

IOH. IAC. NOLLAN, Pariſ.

ANT.

ANT. LAUR. DE IVSSIEV, Lugd. Acad. scient.
Par. soc.

PHIL. ALEX. BACHER, Tann. in Alsatia.

CL. ANT. CAILLE, e Comitatu Burgund. soc.
med. Edimburg. sod. non regens.

ST. LVD. GVINDANT, e regione Bituricensi, mem-
brum societ. scient. Montispeff.

IOH. IAC. PAVLET D' ANDVRE, Dioeces. Alef.
Doct̃or non regens.

IO. FRC. IAC. ROVSILLE DE CHAMSERV, Car-
nut.

LVD. CAR. HENR. MACQVART, Rhemenf.

EDVARD FRC. MARIA BOSQVILLON, Dioec.
Ambian. Praef. stabuli, Prof. Linguae Graecae in
Colleg. reg. Francogall. et soc. med. Edimburg. sodal.

IAC. FRC. DE VILLIERS, e Fano S. Maxentii
in prouincia Pietauiensi, Doct̃or facultatis Mussi-
pontanae 1757, med. sen. exercituum regis, scho-
laeque regiae veterinariae medicus.

THIB. NIZON, e Saxiaco regionis Bituricens.

CAR. IAC. SAILLANT, Paris.

HENR. IOH. BAGET, Paris.

IOS. COTTON, Gratianopol.

IOH. FRC. ACHILL. DE LALOVETTE, Paris.
Praef. stabuli.

ANT. CHAVM. SABATIER, Paris. med. reg. et
nosocomii Argentini, Brestiae.

FELIX VICQ. D' AZYR, Valon. acad. scient.
soc. archiater Ill. Comit̃is Artesiae, Commissarius
generalis et princeps familiarium per litteras soc.
reg. med. Paris.

THOMAS LE TENNEVR, e Dioec. Constant.

IOH. IAC. DE LA PORTE, Paris.

IOH. BAPT. IVMELIN, e Dioec. Constant.

IOH. MATTH. DEFASNE, e Comitatu Bur-
gund.

ALPH. VINC. LVD. LE ROI, Rothomag. non regens.

IOH. BAPT. Baignieres, Paris.

CL. FRC. DVCHANoy, e Comitatu Burgund. non regens.

DEVS DEDIT JEANROY, e dioeces. Tull.

MARIA ZOROBABEL MVNIER, Paris. sen. med. reg. coloniarum orientalium, med. regii hospitii in-ualidorum militum.

AVGVSTIN THOVRET, Dioec. Lexou.

HENR. ALEX. TESSIER, Dioec. Carnut.

IOH. THAVRAUX, Claramont.

IOH. REN. SIGAVLT, Diuionens.

CHRISTO. NICOLAS DE IVSSIEV, Lugdun.

IOH. NOEL HALLE, Paris. non regens.

BOVRDOIS DE LA MOTTE.

TOUSSAINT FRANC. NIC. NAVIER, Dioeces. Catalaun.

FRC. DOVBLET, Carnut.

FRC. NICOL. SIMONNER, Paris.

IOH. BAPT. CL. JEANNET DES LONGROIS, Dioeces. Trecens.

AVGVSTIN ROVSSEL DE VAVZESME, Dioeces. Antissiodor.

LE ROUX DES TILLETS.

LVD. CAR. HALLET, Dioec. Lingonens.

MARINIER, Prof. chirurg. Latin.

IOH. BAPT. IOS. THERRY, Dioec. Atrebat.

MATTHEY.

DE FOVREROY, non regens.

BERTHOLET.

CROCHET.

MAHON.

LASERVOLE.

CHAMPAGNE DV FRESNAY.

GROZIEVX DE LA GVERENE, non regens.

CHAM.

CHAMBON DE MONTAVT, non regens.
DE WENZEL, Liber Baro St. imperii.
CORVISAV DESMARETS. Profess. Physiolog.
LENDORMY LAVCOVR, Montis Desiderii.
PVJO.

LAVERNE, Profess. artis obstetriciae.

LOVICHE DES FONTAINES.

PETIT RADET.

DE MONTAIGV.

BOVRDIER DE LA MOVIERE.

DEMOVRS, medicus ocularius regis.

DVCOS. — — GILLE.

GERAVD. — — ADET.

COZETTE. — — DEPREUX.

PLUVINET. — BORIE. — DIDERON.

Societas regia medica *Parifina* d. 7. Mart. 1786. congressa, quaestiones quasdam proposuerat, quarum iam aliquas repetendas esse censuit, quia transmissae commentationes desiderii eius non ex asse satisfecerunt. Igitur denuo quaestionem hanc proposuit: *Indicentur praecautiones, quae respectu temperiei et climatis, observandae sint ad conservandam sanitatem cohortis militum hieme finiente, atque in primis expeditionum mensibus; et morbi, quibus hoc tempore milites maxime sint obnoxii, quibus denique remediis morbis his mederi et praecavere debeant medici.* *) Commentationes mittantur ante cal. Ian. 1789. Praemium 600 libr. dicatum huic quaestioni: *Natura puris explicanda, et indicanda signa, ex quibus in variis morbis eius indoles sit indaganda, et in universum in pectoris morbis?* Commentarii ante cal. Maj. 1789. exhibendi sunt. Porro 1200 librae huic destinatae sunt: *Causae sunt disquirendae contextus cellulosi infarctuum, quibus plurimi infantum neonatorum sunt expositi, et quam potissimum ratione in praeservandis et curandis illis versandum sit.*

M 3

Termi-

*) Vid. Comm. Nostr. Vol. XXVIII. p. 548.

Terminus est ante cal. Ian. 1789. Inuitat quoque physicos, medicos et chirurgos ad accuratas disquisitiones ipsi ante cal. Iun. exhibendas, de via ac ratione, qua cannabis et linum in iis regionibus, quas inhabitant, macerandum sit. Simul commemoranda sunt, quatenus incommoda inde subnascantur? an aqua, in qua macerantur exinde prauas acquirat qualitates, et an eius ope iisdem aliae imbuantur substantiae vegetabiles? et tandem an in aquis fluuiis aut stagnantibus fieri debeat maceratio, et quatenus harum methodorum respectu praeparationis harum substantiarum et sanitatis incolarum praeferrī debeat. Quia propositarum quaestionum 1785. *Quinam morbi inter acutos et chronicos tanquam contagiosi sunt considerandi, et quomodo unusquisque eorumdem potest per contagium ab uno ad alterum transferri?* 2) quibus remediis ac praesidiis tutissime progressus variicontagii possunt cohiberi, solutiones votis societatis non responderunt, paulum immutatas denuo easdem proposuit, hunc in modum: *Quinam potissimum morbi tanquam vere contagiosi sunt considerandi; et quomodo illud contagium ab uno transit ad alterum?* commentationes ante cal. Maj. 1789. sunt mittendae ad soc. Ad quaestionem vero propositam: *) *Inquirantur causae morbi aphthosi, eiusdemque variorum graduum, quibus infantes sunt obnoxii, praesertim cum in nosocomiis plures iunctim habitent, a primo usque ad quartum post natiuitatem mensem: quatenus sunt eorum symptomata, natura, et qua denique iis praecauendum et medendum est methodo?* propositum praenium 1200 librarum diuisum inter quatuor concertantes, scilicet duae monetae aureae, quarum unaquaeque 400 libras aestimabatur, datae sunt 1) FR. SARPONTS, D. M. Barcelonensi. 2) IAN. ABR. AVVITY Membr. Coll. et Acad. R. Chir. Par. aliae

mone-

*) Vide Comm. n. l. c. p. 547.

monetae aureae duae 200 libr. datae 1) IAC THIENS. DE WYMPERSEE D. M. Lugd. Bat. et 2) IADSO COOPMANN S. P. Chem. et mat. med. Franeq. Secundario praemio ornati sunt Cl. IVST. ARNEMANN P. med. Gotting. et BENJ. LENTIN D. M. Luneb. Praemium 600 librarum ad qu: *Definiantur commoda, quae medicina ex inuentis recentiorum in arte puritatem aeris cognoscendi ope differentium eudiometrorum, hauriri possit? **) adiudicatum est Cl. IVRINK art. chir. mag. Genev. secundarium autem praemium Cl. IUL. CAES. GATTONI, Canon. Comensi in Sardinia.

Ex topographiis medicis cum societate communicatis, tres ornatae sunt 1) Cl. LASCOUX GERMINAC M. D. Iuliacensis ad Vsercam, qui siluaticam suae septentrionalem partem Lemouicensis descripsit provinciae 2. Cl. GATTIN, M. D. Nola-Burg. qui huius urbis regionisque topographiam exhibuit. 3. Cl. AMOREUX, Iun. D. M. Monsp. qui oram maritimam dioeceseos Monsp. descripsit. Laudarunt vero simul socii alia scripta topographica transmissa sc. a. Cl. GIBER D. M. Mont. Relaxi de Dioecesi Legionensi in Britann. min. parte inf. b. Cl. GORCY med. nosoc. mil. Mont. med. de Mussiponto. c. Cl. GENY praep. mag. chir. Mont. Brissonis in prou. Forensi de hac provincia. d. Cl. GERZAT. med. epid. Gannat. de hac vrbe e. Cl. TAVERNIE med. Broburg. Morinorum, de Broburgo et Greuelinga.

Academia regia chirurgorum Parisina in annum 1788. hanc proposuit quaestionem. *Quomodo instrumentorum inuentorum copia, quibus peregrina corpora ex vulneribus et figillatim a sclopetis factis vulneribus extrahenda sunt, imminuenda sit, et quodnam sit premium iis tribuendum, quae sunt in variis casibus summe necessaria; simulque regulae ex theoria et praxi addendae, eorum usum legitimum et encheiresin declarantes*

M 4

rantes

*) Vide Comm. Nostr. T. XXVI. p. 177.

rantes. In annum autem 1789. Quenam regulae sunt observandae in quotidiana vulnerum et ulcerum in diversis corporis humani partibus tractatione, et quomodo prudenter ac dexterrime instrumenta ibidem sunt adhibenda. Sub finem vnius cuiusque anni ad Cl. LOVIS, qui est Academiae a secretis commentationes legibus consuetis sunt mittendae.

Academia regia Scientiarum Aurelianensis prae-
mium 800 libr. his quaestionibus dicavit: 1) *Num aqua sit substantia composita aut simplex et pro elemento tantum reputanda?* 2. *Ortane est primo aqua, quam per combinationem aeris phlogificati et aeris vitalis obtinemus, durante combustione aut saltem elicitā, i. e. pendetne ille effectus aeris vitalis a phlogificato, aut estne hic aer vitalis et unum quodque fluidum elasticum tantum modificatio aquae, quae oritur ex combinatione cum materia ignis, lucis aut caloris?* Commentarii ante calendas Iun. sunt exhibendi.

Regia Societas medica Edinburgensis in annum 1789 hanc quaestionem proposuit: *Quotnam sunt aeris species? Qualis est earum natura? Quales effectus earundem sunt?* Praemium est viginti aureorum Anglorum, et commentationes usque ad Iunium idiomate Anglico, Francogallico aut Italico exartae ad Cll. D. IOH. BRVNO et ANDR. FYFE, qui sunt societati a secretis possunt mitti.

Societas oeconomica Gienensis monetam auream disquisitioni destinavit huic: *quibusnam causis ruina officinarum, in quibus holosericeae merces in urbe parantur, tribuenda est, et quibus remediis restitui et ad pristinum florentem statum possunt eadem reduci, quomodo plantandae mori et holosericum adaptandam?* Itidem moneta aurea detectioni fodinae lithanthracum in regno proposita est. Declarandum porro, quomodo colendae oleae, quanam emolumenta inde imperium ipsum habere queat, quinam agri huic culturae

turæ optime inseruiant, quinam surculi optimæ notæ sūt, a quibusnam infestentur morbis, quomodo oleæ plantandæ, oliuæ inde colligendæ, atque oleum ex illis exprimendum. Tandem de lini et cannabis cultura, et quomodo eius extersio sit instituenda, commentationem postulat societas, præmium est 150 nummorum Hispanorum, quorum vnusquisque octauam imperialis continet partem (Real) et centum tales nummi culturae plurium mororum sunt expositi.

Societas Plariobrig. in Hispania a. 1787. decreuit moneta aurea ornare commentationem optimam, qua ex theoria atque experientia declaratur, quinam *clibani ferro adaptando sint aptissimi?*

Praemium 600 libr. ab Acad. scient. et artt. Ambianensi adiudicatum est Cl. GILBERTO Prof. scholæ veterinariæ Charentoniae ob comm. de *prætorum artificialium adaptandarum ratione*, præmio secundo ornatus est Cl. SOYER DV HAMEL. Nouæ autem quaestiones ad annum 1788 propositæ hæc sunt: *Quibusnam remediis cultura lini in Picardia multo tutior ac maiori cum lucro potest fieri? Hæc videlicet planta propterea male audit, quia eneruat solum, habetne sese res ita? Fingamus hæc vera esse, quibus igitur stercorationibus, quauæ cultura ipsis potest succurri?* Ad annum 1789. præmium 300 librarum destinatum est optimæ commentationi, in qua *soli natura Picardiae et diuitiae mineralogicae in eius gremio contentae* describuntur. In tabula varia mineralia cum descriptione, loco natali, indole, variisque lapidum terrarumque generibus, aliorumque prouentuum naturæ sunt proponenda, eorundemque vsus in re agraria artibusque exponendus, simul additis exemplis rerum naturalium: ante cal. Iul. ad Cl. GOSSARTVM sunt commentarii mittendi.

Societas oecon. Lips. Perill. L. B. DE HENDRICH, Consil. Camer. Vinar. inter suos acciuit socios.

Acad. Imper. Leop. Carol. Nat. Cur. Cl. ZWIER-
LEIN Consil. Fuldens. et font. medic. med. aequae
ac. Cl. FRANZIVM Pr. Lipsi. inter socios suos retulit.
Eundem FRANZIVM Acad. sc. Lugdunens. sibi so-
cium elegit.

Cl. TRALLES Consil. et med. Vratisl. Archiat.
consult. et consil. Regis Polon. electus est:

Cl. SPANGENBERG Consil. et D. Med. Buzov.
ac D. FRANC. XAV. MEZLER poliater Gengenbac.
et Cellens. honoribus Consiliar. et Archiatorum a
Principe Hohenzollern Sigmaringen insigniti sunt.

Cl. D. SCHLEGEL med. Longosalis. Consil. et
Archiat. Com. de Schoenburg creatus est.

Die 29 Noub. a. p. Cl. VAN DRIESSEN Profes-
soris medicinae munus Groeningae adiit solenni
oratione: *de commodis ex maiori pharmaciae auctori-
tate et splendore in ciuitatem redundantibus.*

Salisburg. Archiep. Cl. HARTENKEIL archichi-
rurgi ac Prof. anat. et chirurg. honoribus ornauit.

Ab Elect. Seren. Mogunt. Cl. WEDEKIND consil.
archiat. et Pr. 2. anat. Cl. SOEMMERING consil. et
aeque Cl. WEIDMANN cons. et archichir. elect. re-
nunciati sunt.

In Reg. rei tormentariae corporis Berol. gra-
tiam professio chymiae fundata eademque Cl. KLAP-
ROTH med. Coll. assess. collata est.

Cl. BERNH. CHRIST. OTTO Prof. Gryphiswald.
Traiecti ad Viadrum ordin. med. professione insig-
nitus est.

Cll. DD. IVNGHANS, GREN, BERTRAM et REIL
Halaе Sax. ordinarii professores medicinae nomina-
ti sunt, REILIO simul directio instituti clinici, ME-
CKELIO autem chirurgicum institutum commissum
est.

Inter

Inter viuos esse desierunt.

D. 20. April. 1787. Meldorpii D. VLR. CHRO. SALCHOW, Ac. Petrop. Soc. R. Boruss. physic. provinc. Ditmars. austral. anno aet. 65. eius scripta maximam partem artem veterinariam spectantia commemorantur in ADELUNG. *supplem. Lexici Erudit. Jocher.*

D. 16 Maii e. a. Londini WILL. WATSON Colleg. med. soc. et e praefectis musei Britannici vnus, scripta ad medicinam, historiam naturalem, electricitatem et meteorologiam spectantia inserta sunt *Transactionibus phil.*

D. 3. Iul. e. a. Londini, RICH. IOBB, archiat. reg. et acad. sc. Socius, eius scripta prodibunt propediem.

D. 21. Aug. e. a. Florentiis, BART. MESNY medic. aul. Toscan. eius scripta reperiuntur in ADELUNGII l. c.

Die 25. Dec. e. a. Londini, P. P. WALSH Soc. Coll. Reg. med. artis obstetriciae P. et quorundam nosocomiorum medicus.

Die 12 Ian. 1788. Halae IOH. FR. THEOPH. GOLDHAGEN, Reg. Boruss. a supr. consil. rer. metall. P. P. O. med. phil. et Hist. nat. phys. ciuit. Hal. etc. aet. a. 45.

D. 14. Ian. e. a. Palaeopyrgi D. GE. HR. KOENIGSDOERFER, Cons. Saxo-Goth. archiat. ciuit. et praefect. phys. a. aet. 70. De eius scriptis consulendus ADELUNG l. c.

D. 19. Ian. Heidelbergae GE. MATTH. GATTENHOF P. med. et bot. a. aet. 66.

Die 5. Febr. Claufthalii IOH. FRANC. GVIL. BOEHMER, med. D. a. aet. 34. scr. Disp. *de nervo noni paris* Gott. 1777. eius *animaduersiones super colicam saturninam* teutonice scriptae prodibunt propediem.

Magna

Magna ex Potentissimi ac Indulgentissimi sui regis gratia vniuersitas litterarum Vpsaliensis et in primis ars medica capit incrementa aequae ac ornamenta maxima. Ex thesauro enim regio sumtus liberalissime impenduntur splendido aedificio extruendo pro egregio rerum naturalium museo, ornatibit illud simul auditorium amplissimum et domicilium Professori botanices dicatum. Imago immortalis LINNEI, cuius memoria ipsi Regi maximis est in deliciis, in hoc auditorio collocata eius augebit gloriam. Publicis quoque sumtibus regis hortus botanicus magnus instruitur magnifice, ita ut et ob amplitudinem et moderni saeculi genium splendidissimis sit accensendus, ipsum autem domicilium Professori Botanices destinatum magnificentia alia eiusmodi superabit. Maxima etiam emolumenta morte Perill. RÖNNOW in academiam Vpsalensem sunt collata, ex liberalitate huius Generosissimi viri 30.000 imperiales sic dicti cuprei legati sunt anatomiae professioni, ex quorum vsuris centum imperiales argentei statis temporibus Professori anatomiae exhibentur et Cl. A. MURRAY primus est, qui iam his perfruitur, vsurae 4.000 imp. cupr. quotannis studioso cuidam dantur, qui optimum praeparatum anatomicum composuit, vsurae aliorum 30.000. I. C. dicatae sunt stipendio ad peregrinationem instituendam. Legauit praeterea omnia sua instrumenta chirurgica in vsum professoris anatomiae. Ex alio legato Cl. medici practici Holmien- sis STRANDBERG apparatus librorum medicorum Bibliothecae publicae auctus et defectus per 700 suppletus est, 20.000 I. C. stipendio et 20.000 suppellectili librorum augendae erogati sunt.

Quae ab aliquot annis, publica auctoritate suffulta, Traiecti ad Rhenum floret, artium et Scientiarum Societas Prouincialis, postquam Commen-
tariorum

tariorum de Rebus ad artes illas et scientias, quae similibus sodalitatibus vulgo magis excoli solent, pertinentibus, quatuor iam Volumina Belgico sermone euulgauerit, nuper Erudito orbi nouum aperuit campum, et acceptat ante aliquod tempus animaduersiones Criticas in Veteres scriptores, vna cum aliis, Litteras Humaniores, imprimis Historiam, antiquitatem, Criticam, Poësin etc. spectantibus, quas in lucem emittere decreuit. Itaque ex omnibus partibus eruditionis animaduersiones ad litteras elegantiores spectantes gratæ acceptæque erunt societati, vnde et quae ad antiquitates medicas, historiam, medicos veteres Graecos et Latinos, eorumque interpretationem, editiones etc. pertinent hic locum inuenient. Quicumque igitur sua opera adiuuare cupit hoc institutum, sui studii et industriae specimina, sed sine sumtu societatis, ipsi transmittat, perferenda ad V. Cl. PETR. LVCHTMANS, M. D. med. anat. et Chir. in Acad. Traiect. Prof. Ord. Propositum hoc fusius exposuit societas in Programme publico Latine conscripto, in quo simul omnes Eruditionis antiquae statores et Vindices inuitat, vt suam cum societate in vniuersae Rei Literariae comoda conferre velint symbolam.

Prostat Programma hoc apud Viduam et Filium Samuelis de Waal, societatis Typographi.

XV.

Continuatio indicis librorum physico - medicorum qui anno 1783 prodierunt.

SAM. E. SIMMONS observations sur le traitement de la gonorrhée traduites de l'Anglois à Paris 12.

EIVSD. Elements of anatomy, and the animal oeconomy The Second edit. with considerable alterations and additions Lond. 8.

An

An Account of the Life and Writings of the late William Hunter — Read at a general meeting of the Society of Physicians, of which he was President, and published at their request. By SIMMONS — London. 8.

SMYTSONS *vollständiger Hausarzt. Aus dem Engl. von SCHERF. Frcf. 8.*

SINDS, *Kunst die Pferde zu zäumen und zubeschlagen, Frcf. 8. ed. noua.*

A letter to D. TOVLMIN relative to his book on the Antiquity of the World. by RALPH SNYD. Lond. 8.

Reise nach Ostindien und China, vom Jahr 1774 bis 1781, von SONNERAT. I u. 2t Band. Tiguri 8.

Histoire naturelle de la France meridionale seconde partie. Les vegetaux. T. VI. Par M. L'abbe SOVLAVIE. A Paris 8.

Resa till Goda Hopps — Udden, Södra Pol — Kretsin och omkring Iordklotet, sarat till Hottentott — och Caffer — Landen, 'Aren 1772 — 76, af ANDERS SPARMANN, Första Delen. Stockholm. 8.

II. *Reise in Afrika von Vorgebirge, etc von GROS-KVRD, Berl. 8. c. f.*

Experiences sur la digestion de l'home et de différentes especes d'animaux par l'abbe SPALANZANI. Geneve. 4.

Pharmacopaea generalis, edita a D. SPIELMAN 2. Tom. Argent. 4.

II. *chemische Begriffe und Erfahrungen verteuscht von Pfingsten. Dresd. 8. c. f.*

H. G. SPINDLER, *disp. de cura carcerum spectatum academicorum. Iena. 4.*

Oekonomische Beyträge v. Bemerkungen zur Landwirthschaft auf das Jahr 1783 von M. B. SPRENGER. Stutgardt. 4.

SPRENGER praef. Prof. SIEGWART diss. inaug. physico - med. de sympathia, Antipathia, et curationibus sympatheticis. Tübingae 4.

Traité des fels, traduit de l'allemand de M. G. E. STAHL. à Paris 8.

Anattempt to balance the Incorme and Expenditure of the state. By JOHN EARL OF STAIR. Lond. 8.

J. E. STARKENS *Einrichtung des klinischen Instituts, Dessau* 8.

Beschreibung einer kleinen Luftpumpe, und Anweisung, wie man bey den Versuchen, damit zu verfahren habe, mit einer Kupfer Tafel v. M. I. G. STEGMANN. Cassel

Atmosphærae pressio varia, obseruationibus baroscopicis propriis et alienis quaesita a C. STEIGLEHNER. Ingolst. 4.

G. W. STEINS *theoretische und praktische Anleitung der Geburtshülfe 2 Theile Cassel. 8. ed. 3.*

The Gentleman Gardener, instructed in sewing, Planting, Pruning, and grafting seeds, Plants, Flowers and trees; also in the Management of Bees. To which is added the Gardener's Kalender, shewing the particular Work to be done every month in the Kitchen - garden, Flower - garden and Orchard by the late Rev. Mr. STEVENSON, of East — Retford, Nottinghamshire.

W. STEWENSONS *über den Nutzen der Blasenpflaster bey dem Podagra, aus dem Engl. Lips. 8.*

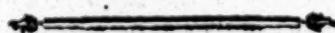
C. STOLLS *Abbildung und Beschreibung der Heuschrecken 6. Heft. Norimb. 4.*

M. STOLLS *Heilungsmethode in dem praktischen Krankenhause zu Wien, übers. von FABRI I. Th. Vratisl. 8.*

Con-

Contenta in hac parte.

I.	De Bononiensi scientiarum et artium instituto atque Academia Commentarii Tom. VI.	I.
II.	FRANC. TAVARES de pharmacologia libellus.	57.
III.	G.R. BOEHMERS systematisch litterarisches Handbuch der Naturgeschichte etc. P. I. Vol. I. et II. P. II. Vol. I. et II. P. III. Vol. I.	60.
IV.	Acta Academiae scientiarum Imperialis Petropolitanae Tomi III. P. I. II. T. IV. P. I. II.	66.
V.	ADOLPH. MURRAY in hydroceles curationem meletemata P. I.	143.
VI.	EIVSD. de usu inustionum vario et praecipue in gangraena metastatica exoptato	148.
VII.	CAR. ALLIONII Flora Pedemontana Tom. I. II. III.	150.
VIII.	IOH. ANDR. MURRAY apparatus medicaminum tam simplicium quam praeparatorum et composit. Vol. IV.	162.
IX	Manuel du distillateur d'eau de vie par M. NICOLAS.	168.
X.	Bibliotheque salutaire	171.
XI.	I. H. MULLER Vitia quaedam circa infantum educationem physicam commissa	172.
XII.	C. PLINII SECVNDI Historiae naturalis ed. FRANZIO Vol. VI. et VII.	173.
XIII.	A. TH. GEMEINER de vera febrium putridarum notione	174.
XIV.	Noua physico-medica	178.
XV.	Continuatio indicis librorum physico-medicatorum, qui anno 1783 prodierunt.	189.

COMMENTARII
DE REBUS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS XXX. PARS II.

LIPSIAE, MDCCLXXXVIII.

APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.

Venduntur etiam

Londini apud Pr. Elmsly, Edinburgi apud Elph. Balfour, Lugd. Bat. ap.
Fratres Luchtmann, Parisiis apud Barroi senior. Venetiis apud Io. Bapt.
Pasquali, Milano apud Ios. Galeazzi, Augustae Taurinor. apud
Laurent. Giraud, Florentiae apud Ios. Molini, Holmiae
apud M. Swederum.

Jos. Banks

I.

Kongl. Vetenskaps Academiens Nya Handlingar Tom. VIII.

h. e.

Noua Acta Ac. R. Sc. Suecicae Tom. VIII. ad ann. 1787. Holmiae ap. Ioh. Ge. Lange 1787. 8. paginae 320. absque indice, Tab. aen. 12.

Trimestre primum.

I. **M.** DE MORVEAU *de natura chalybis eiusque* p. 3.
materia proxima. Experimenta, quae ferro in chalybem mutando inseruiant, misit auctor academiae Diuionensi (*Dijon*), leguntur illa in Actis eius academiae 1785, P. II. p. 406. Hic ex iisdem experimentis confectaria ducit, quae chalybis naturam illustrent. Eorum summa huc redit: Chalybem nihil aliud esse quam ferrum propius accedens ad ferrum malleabile, quoniam, quae inest terra martialis, magis liberata est particulis heterogeneis; et, si non perfecte, magis tamen aequabiliter metallificata, quam in ferro crudo (*Takjárn* WALLERII Elem. Metallurgiae P. III. c. 1. §. 11) eare vero distingui a ferro, quod compositionem eius plurimum plumbaginis (*Blyerts*) ingrediatur, sulphure mephitico propius accedere ad ferrum crudum, quam ad malleabile, plus sulphuris quam chalybs continet, inesse ferro crudo griseo (*grått Takjárn*) magis adhuc recedere chalybem a ferro crudo albo, quod quidem, continet particulas terreas non metallicas imo heterogeneas, separandas, dum funditur repetitis vicibus in vasis clausis nulla alia materia addita; Ferrum crudum

N 2

ad

ad chalybis naturam reduci, dum ferrum purius redditur, et aufertur quod superfluum adest molybdenae, transitum ferri in chalybem ea re inprimis promoueri, vt magnam partem plumbaginis recipiat, caloris in hanc transmutationem influxum, initio non alium esse, quam vt fluidam massam reddat, et seruet, quia coniunctio non nisi in fluida succedit, mixtionem qua chalybs constat, propria vi attrahente, maiorem quantitatem materiae caloris, allicere posse et retinere, tandem generales proprietates chalybis pendere a determinata quantitate propriae eius materiae, species autem chalybis, diuersa proportionem. Post BERGMANNUM monet, vbi de ferri proprietatibus quaeritur, non incipiendum esse vt moris fuit a chalybe, sed a ferro malleabili cum id purissimum sit.

P. 35. II. PETR. IAOTTJELM addit varia inprimis a Suecis praestita, caeterum monet multa adhuc agenda in hoc negotio superesse.

P. 40. III. OLAVS AB ACREL narrat quomodo sanauit *herniam incarceratam*, etsi excrementa alui, diu et copiose per vulnus profluxerant.

P. 48. IV. FRID. A CHAPMAN docet, quomodo reperitur altitudo *centri grauitatis nauis* aquae insidentis.

P. 53. V. VI. AND. FALK et AND. LIDTGREN, obseruarunt *eclipsin Lunae* 3. Ianuarii.

P. 57. VII. IO. HENR. LINDQVIST *Mercurii sub Sole* transitum 4. Maii 1786, obseruauit.

P. 58. VIII. OLAVS SVARTZ describit *duodecim* quas detexit *Vrticae* species. Habitant in insulis Americanis, Hispaniola, Domingo, Iamaica, cet. Quatuor depictae exhibentur.

P. 73. IX. LAVR. CHR. HAGGREN *lacum syluestrem* describit, cuius fundo radices innatae sunt. Suspicitur sylvam fuisse, quae in aquas subtus labentes demersa sit.

X. NIOR B. MORIAN describit methodum conficiendi *chartam caeruleam*, qua coni sacchari circumducuntur. p. 75.

Trimestre secundum.

I. ERICVS P. MÖLLER edit analysin chemicam, p. 81. *quisquiliarum quae secedunt dum pinguedo ex piscibus et cetaceis aqua (Thran) coquitur.* Contenta horum reiectaneorum pro diuersa materiae huius conditione, saltim non eandem proportionem seruare possunt, comperit tamen noster, aqua infusa, distillatione et aliis operationibus institutis erui alcali volatile, oleum animale, caput mortuum consistere carbonibus et terra calcarea. Vfus esse posset, tum ad materiam igni nutriendo, tum ad sal ammoniacum obtinendum.

II. PETR. ADR. GADD *quantum conferant Insecta, vermes et Zoophyta ad lapides generandos*, mucilagine scilicet, quo plura pollent, et phlogisto, quod putrefactis illorum cadaueribus terras conglutinat. P. 87.

III. LANDERBECK *curuas quasdam considerat*, p. 107. quarum vna ex altera tangentium ope deducitur.

IV. OLAVS SVARTZ M. D. describit et depin- git *Cinchonam angustifoliam* nouam speciem, quam in America exeunte anno 1784 reperit, ad ripas fluuiorum insulae Domingensis. Essentialis character generis Cinchonae ipsi est: *Capfula* (infera) bilocularis, bipartibilis, valuulis dissepimentis parallelis, interne dehiscentibus. Huic speciei nomen dat: *C. (angustifolio)* foliis lanceolatis pubescentibus, floribus paniculatis. Ex chemicis tentaminibus collegit corticem eius facilius solubilem esse et separabilem, illo *C. vulgaris*, nihil autem illi vi cedere, inprimis recentem. Et pauca experimenta, quae in

morbis cum hoc cortice instituere datum erat, optimos effectus promittunt.

P. 123. V. CAR. PET. THUNBERG descriptiones et icones exhibet *trium lacertarum* extremi orientis. Sunt illae L. *Iaponica, lateralis, abdominalis*.

P. 128. VI. PET. IAC. HJELM boracis loco ad experimenta docimastica cum galera instituenda, commendat quae minori precio comparari possit, et effectum breuiori tempore praestet mixturam ex spato fluore et lapide calcareo, argilla temperandam ne catini perforentur.

P. 134. VII. AND. M. WÄHLIN; *Oesophagi conformationem morbosam* describit, qua deglutitio impediabatur. Contigit illa militi, qui plures annos deglutitione difficili laboraret, nullius rei sibi conscius, quae causam malo dederit. Iam emaciatus nosocomio illatus est Ianuario 1787. cum nihil solidi deglutire posset, vix potus tenuioris paucillum, quod ad obstaculum aliquod in pectore subsistebat, rediens cum muco eiecit. Die 11. Febr. adeo obstructus erat oesophagus, ut ne guttam aquae quidem transmitteret. Sed quicquid ingereretur, cum magna mucicopia reiiceret. Huius miseriae finis aegroti 12 Martii contigit. In cadauere, exceptis quae a defectu nutrimenti in abdomine expectari poterant, nihil praeternaturalis, nisi quod oesophagus, ubi per diaphragma adscendit, sesquidigiti longitudine angustissimus esset, vix calami cygni crassitie, ampliatus versus fauces. Stilus immissus obstaculum fortissimum offendebat. Itaque dissecta illa oesophagi pars transversalium fibrarum pallidarum polyposarum contextu ita occlusa reperta est, ut nihil liquoris possit transire. Huius vitii culpa nulla tribui poterat partibus vicinis, quarum omnium constitutio erat non nisi solita. Itaque vix ratio reddi potest,

est, nisi ex conformatione originaria, forte spasmis
adhuc deteriore reddita.

VIII. IO. GE. COLLIANDER *puerum misellum* P. 141.
17. annor. describit et depinxit, qui ob partes geni-
tales maxime deformes pro hermaphrodito habitus
erat.

IX. - SAMVEL FAHLBERG edit observationes me. P. 143.
teorologicas in *Insula St. Bartholomaei* institutas.
Etiam qui morbi ibi sint frequentiores, et quibus
remediis vtantur, inprimis domesticis.

X. XIII. Observationes *eclipseos solaris* 15 Iun. p. 155.
1787. edunt NICANDER LINDQUIST, LINTGREN, p. 159.
FALK.

Trimestre tertium.

I. ZACHARIAS NORDMARK experturus, num p. 161.
calefaciendi vis quae radiis solaribus inest, *infit etiam*
radiis coloratis, qui prisma separati exhibentur, illis
singulas bullas thermometrorum inseruit, et aug-
menta caloris obseruauit, exigua illa, ad summum
dimidii gradus Suecici, sed quae esse a radiis colora-
tis, vel eo confirmatur, quod exempta ex radiis ther-
mometra, minus caloris paulo post indicarunt.
Contemplatus etiam est flammam sulphuris per pris-
ma, et colores animaduertit. Ostendit quomodo
ex candelae accensae luce colores prisma separari
possint. (Quod apud nos ostendit, CHRISTIAN. FRID.
HAUPT olim Mathematicus scholae Prou. Grimensis,
in app. institutionum astronomiae quae Lemgouiae
1743 prodierunt).

II. C. P. THVNBERG describit *tres testudines* non-p. 178.
dum descriptas. Sunt illae 1) *Iaponica* pedibus
pinniformibus, vbi vnguiculatis testa carinata, cre-
nata, postice quadriloba. 2) *Rostrata* pedibus pal-
matis testa integra carinata, eleuato striata, scabra.

3) *Areolata* pedibus digitatis testae gibbosae scutellis eleuatis subquadrangulis striatis, medio depressis, scabris.

P. 181. III. NICOL. S. SWEDERVS. *Nouum insecti genus* describit et quinquaginta insectorum species, ex insectorum collectionibus, quas Londini vidit. Nouum genus, in vicina *cimicis* Linnnaeani collocandum, *Macrocephalus* ipsi appellatur, cuius hunc exhibet characterem genericum: *Os* rostro absque maxillis palpisque. *Rostrum* elongatum, inflexum. *Vagina* vniualuis sub apice capitis inserta, recta, cornea acutiuscula, triarticulata. *Labium* nullum. *Antennae* capitis apici insertae, porrectae, breuissimae, quadriarticulae submoniliformes, clauatae, claua globoso ouata, solida indiuisa. *Caput* oblongum, supra cylindraceum. *Scutellum* longitudine abdominis, depressum, submembranaceum. *Metamorphosis* et *Victus* latent. *Species* aliorum insectorum, hic 25 eduntur, reliquis trimestri proximo seruatis. Habentur icones, macrocephali, et quarundam specierum; nec non testudinum, de quibus agit diff. praecedens.

P. 201. IV. ERIC. GVSTAV. ADLERBERG edit obseruationes de *Vrogallis* (Auerhahn). Iuuenem masculum nutriuit, qui sonum quem *psalzen* vocant, omnibus anni temporibus edidit, cum, qui syluas habitant, eum saltim ineunte vere propagationi intenti edant, aut interdum autumnis. Idem *Vrogallus*, illum sonitum edens, oculos sursum vertit, quae supra caput ipsi imminebant, probe distinguebat. Iam si idem faciant aues arboribus insidentes, utique venatorem adpropinquantem non animaduertunt, itaque vulgo tunc nihil omnino percipere creduntur. Feminae etiam allatae sunt nostro, quae oua ediderunt, sed incubare illis noluerunt, quod syluestres aues captivae semper recusant. Subie-

cit

cit oua gallinae, sed cum nihil exiret tricesimo die aperuit et pullos mortuos inuenit, testas autem crassiores quam vt pullorum rostra illis aperiendis videantur suffectura fuisse. Itaque suspicatur matrem testas aperire. Consilia etiam dat iis, qui de his auibus in domo educandis cogitent.

V. ARVID FAXE de *aqua Carlscronensi*. Vrbs, p. 209. scopulis et insulis maritimis inaedificata est. Fodi-
enti, nisi petra obstat, ad aquam peruenitur plerum-
que intra horizontem maris, ex aqua marina, quae ex-
penetrauit, collectam, adeoque salisam. Altiores
putei reuera cisternae sunt, in quas, aqua ex locis
adhuc altioribus defluens, parum pura colligitur,
aliquibus in locis aestate foetens. Hac aqua utitur
plebs, purior aduehitur, sed quae non nisi ditiori-
bus sufficit. Huic aquae et dysenterias tribuit, et
febres putridas, quae ibi pluribus annis grassatae
sunt. Pluuia diuturna et frequens cum meliorem
reddidit aquam puteorum, cessarunt morbi. Con-
fluit vero eam in urbem ineunte aestate multitudo
hominum, quam naues classis Suecicae occupant.
Hi dum sub initium hyemis domum redeunt, mor-
bos, quibus inquinati sunt, per alias Sueciae regio-
nes propagant. Itaque et urbis, et ipsius regni
caussa purioris aquae copia Carlscronensibus optan-
da est.

VI. ARVID HENRIC. FLORMAN Professor Ac. p. 219.
Londin. Scani. describit *morbum* quo 1786. Iulio et
Augusto laborarunt *boues, equi et sues*. Tumores
ad collum, ventrem, femora nati, lympham fla-
uescentem, viscidam continebant, post mortem ful-
uam, carne sphacelo corrupta. Adhibuit setaceum,
et vnguentum, quod pulvis cantharidum ingredieba-
tur. Similem morbum, paucis exceptis pronun-
ciat iis quos describunt: GLASER *von der tödtlichen*
Knotenkrankheit unter dem Rindvieh, Lips. 1780,
N 5 item

item WAGNER *Fränkische Sammlungen* II. B. sub nomine: *Febris inflammatoriae acutae*.

P. 226. VII. IO. TÖRNSTEN apicis Alpium Noruegicarum, cui *Oreskut* nomen *altitudinem* supra lacum Iemtlandiae *Storfsjö* geometricis operationibus reperit 2040 vlnarum. Arbores non crescunt nisi circiter 1100 vlnis supra *Storfsjö*, aut lacus eius altitudine supra mare computata, vegetationis terminus est circiter vlnarum 1714 supra mare; in latitudine 63 - 64 graduum.

P. 235. VIII. SAMVEL OEDMANN narrat historiam feminae a serpente ictae. Septimum mensem grauida, rustica, in horto procumbens plantas inutiles euulsura ad minores pedis digitos puncturam sensit, adeo leuem, vt vrticam se tetigisse existimaret. Crescente vero dolore respiciens aufugere serpentem vidit. Cum sola esset in horto, domum properavit, venenum vero dum in via erat progredi in corpore sensit. Manifeste percepit embryonem primo, inquietum reddi, deinde convulsionibus vehementissimis agitari, nullis accedentibus doloribus, qui abortum indicarent. Elapsis tribus aut quatuor minutis subito mortuus embryo, vterum vt sarcina grauavit. Ipsa lacte dulci, quod aliud remedium non adesset, se ingurgitavit, toto corpore a veneno tumente et nigrescente, accedentibus vehementissimis doloribus, Vulneri applicatum est oleum tabaci, quod specificum habent rustici contra morsus serpentis, sed id parum valuit contra venenum, quod corpus omne peruaferat, neque scarificatio profuit. Impotens animi femina, delucidis intervallis venam secari desideravit, quo bis facto, sedati sunt dolores, et enixa est infantem mortuum nigro aut plumbeo colore tinctum, facie tumente deformem. Cum lochiis praeter morem copiosis, nigrescentibus, veneni plurimum exiisse putandum est. Detumuit femina colorera

rem naturalem recuperavit, et nulla crisi neque sudoris neque euacuationis alicuius accedente convaluit.

IX. CLAVD. BJERKANDER narrat Augusto men- p. 237.
se, *Solidagini Virg. aur.* adfidere *aphides fusci coloris*, pedibus et antennis griseis, antennis longitudinem corporis aequantibus. Illas compressas *fuscum colorem* praebere, cuius examen naturae scrutatoribus relinquit.

X. ERIC. SESTRÖM *culicibus* qui dormitoria p. 238.
infestant *occidendis camphorae fumum* commendat.

Trimestre quartum.

I. ADAM AFZELIUS Bot. demonstr. Vpsal. obser- p. 241.
vationes edit ad *plantarum Suecicarum cognitionem* pertinentes. Plantas recenset, indigenas, sed nondum Floris Suecicis insertas, characteres subtilius definit, et errores emendat, ambiguitates notat, magno eruditionis botanicae apparatu. *Polypodium cristatum* curatius describit et depictum sistit.

II. SVEDERVS absoluit enumerationem et descri- p. 276.
ptionem *insectorum* quam diss. 3. trim 3. inchoarat.

III. THOM. BVGGE exhibet computum *trochiae* p. 291.
mobilis et polyspasti considerato pondere trochlearum et funium.

IV. OLAVS SWARZ describit novum plantae ge- p. 300.
nus *Solandra* vocatum. Id nomen in vltima editione systematis Veg. plantae cuidam datum est, quae ante, alio nomine diu in Gallia appellabatur; illam de qua iam sermo est, Solandro dicarunt CAR. A LINNÉ et ALSTRÖMER. Exhibetur in numo in *Solandri* memoriam cuso. SWARTZIVS describit plantam, qualem in loco natali Iamaica, vidit. Locus eius est in Pentandria monogynia, inter flores monopetalos inferos angiospermos. Ramus naturali magnitudine depictus sistitur. Vnicus PLUMIERIVS olim
illam

illam nouit et nomine Stramonii scandentis flore luteo depinxit, sed pictura non edita est.

P. 306. V. CLAUD. FRID. HORNSTEDT Nouum *serpentis* genus detexit in insula Iaua. Caret scutis et squamis sub abdomine et cauda, item annulis et rugis, quibus vltima duo Linnaei genera agnoscuntur. Cutis vero, non laevis est, vt aliarum serpentum, sed verrucis vndique aspera. Vnde nomen generi dat: *Acrochordus*. Verrucae trunci caudaeque. Locus in syst. Linn. ante *Amphisbaenae* genus. Imago serpentis exhibetur.

P. 308. VI. CAR. N. HELLENIVS describit *Coraciae* *Graculae* LINN. *Mores et Oeconomiam*. Mas agnoscitur caudae pennis extremis cuiusuis lateris, dimidio digiti longioribus quam sunt reliquae, item apicibus nigris, circulo circa oculos ampliore, verrucis duabus aut tribus, quae dum propagationi student, aues tumescunt, vt radix rostri fere tegatur a plumis frontis, quas versus anteriora vrgent. De eadem femina dimicant duo vel tres mares, sed cum fortior vicit in monogamia viuunt. WILLUGHBY Ornithol. p. 89 et EDWARD Nat. Hist. of Birds p. 103. marem descripserunt, LINNAEVS Fau. Suec. ed. 2. p. 32. et BRISSON Ornith. T. I. p. 177. feminam. Ad locum, vbi habitat HELLENIVS, accedunt inter 10-20; Maii fere cum hirundinibus, medio Augusti vix amplius reperiuntur. Igitur, ibi saltem non vescuntur granis seminatis, quae culpa forte innocentibus obiicitur, aequae ac in America Boreali *Graculae Quiscalae* quam creditum est pisa seminata auferre, cum Bruchi Pisorum laruas quaerendo hostem pisorum destrueret.

II.

Méthode pour traiter toutes les maladies ; très-utile aux jeunes Médecins, aux Chirurgiens et aux Gens charitables, qui exercent la médecine dans les campagnes. Dédiée au Roi. Par M. Vachier, Docteur-Régent de la Faculté de Médecine, ancien Professeur des écoles de Médecine de Paris, Docteur en Médecine de l'université de Montpellier. T.I.pl.13. II.pl.15. et III. pl. 15. à Paris, chez Méquignon l'ainé, MDCCCLXXXV. 8.

i. e.

Methodus medendi omnibus morbis ; vtilissima tiro-nibus medicis, chirurgis et omnibus omni-no hominibus beneficis, qui ruri degunt ibi-demque medicinam faciunt. Auctore Va-chier, M. D. in vniuersit. Monspel. Assess. et Prof. Facult. medic. *).

Totum volumen I. vtilissimae huius methodi me-dendi occupat *introduc-tio*, cui praemittitur *epi-* p. I. *sola ad tiro-nes medicos*, de consilio, fine atque vtili-tate totius operis, et *instruc-tio hominum beneficorum*, p. XI. *rusticantium atque medicinam facientium*; in qua mo-dus atque ratio cum fructu vtilitateque perlegendi to-tius operis praescribitur diligenterque commendatur.

Ipsa *introduc-tio*, quae per paragraphos per to- Tom. I. tum opus continuo numeratas diuiditur, versatur p. I. in explicandis omnis omnino medicinae, tum theo-reticae tum practicae, terminis technicis, in defi-niendis functionibus integris atque laesis, et in lae-sarum

*) Germanice versa sub titulo: VACHIER'S *Behandlungs-art aller Krankh.* a. d. Fr. übers. v. D. A. M. BIRKHOLZ Lipf. 1787. 8. proba et fida versio est.

farum denique functionum describendis classibus viginti tribus.

§. 1 — 7. Describuntur hominis sani functiones, earundemque liberum exercitium ratione sex rerum non naturalium conseruandum.

p. 2. §. 8. Ars conseruandae sanitatis est prima pars medicinae practicae, in qua versari debet tiro medicus, principiis theoriae medicae instructus.

p. 3. §. 9. Functionum quouis tandem modo laesarum restitutio in statum naturalem, obiectum est secundae partis medicinae practicae, quae cernitur in sanandis morbis.

§. 11. Plurimi dantur morbi, qui, quamuis sibi similes videantur, ex diuersis tamen causis orti, diuersam quoque exigunt medendi rationem. Id quod exemplis practicis illustratur.

p. 4. §. 12. Multi quoque morbi, qui a se inuicem differre videntur, ex eiusdem vero generis causis nati sunt, similem medendi methodum exigunt. Quod itidem exemplis ex praxi medica desumptis demonstratur.

p. 6. §. 13. Ingens morborum numerus in medium proferri posset, quorum quidem symptomata sibi similia sunt, qui vero ex diuersis causis orti diuersa quoque remedia postulant. Contra ea perquam multa exempla morborum afferri possent, qui, diuersis plane sibi que adeo oppositis stipati symptomatibus ex eodem vero causarum genere orti, non alia, nisi eiusdem generis, remedia postulare videntur.

p. 7. §. 14. Causae difficultatis artis medicae oriuntur:
1) ex ista morborum similitudine, qui, quum diuersas originis suae causas habeant, diuersa quoque exigunt remedia; 2) ex ista morborum differentia, qui, quum ex eiusdem generis causis orti fuerint, eandem fere medendi rationem postulant; 3) ex in-

signi

signi isto morborum numero ita vt, omnes eorundem species ne hodie quidem adhuc a medicis describi potuerint; 4) ex diuersa ista morborum compilatione, ex qua morbi anonymi et nunquam antea obseruati oriuntur; 5) ex tanto causarum morborum numero, quae diuersa indiuidua diuersimode afficiunt, et ita quidem variant, vt quotidie fere nouos producant effectus; 6) denique ex multiplici ista remediorum varietate, quae a Botanicis, Physicis, Chemicis atque Medicis, ex entusiasmo magis quam ex experientia praedicari solent.

§. 15. Ad diminuendas has artis medicae difficultates facere poterat methodus, quae 1) diuersas morborum species ex signis maxime apertis, propriis, constantibus atque certis distingueret; 2) quae omnes morborum species, quarum quidem eadem fere sunt causae, eademque signa, sub paruo quodam minusque difficili classium numero comprehenderet; 3) quae certas quasdam regulas praescriberet, vt quilibet morbus ad suam classem referri posset. 4) quae differentias inter diuersos morbos reperiundas indicaret atque explicaret; 5) quae doceret ex experientia, quanam causae remouendae sint, si morbum vel prorsus tollere vel saltem subleuare velis; 6) denique, quae aduersus quamlibet morbi speciem efficacissima praescriberet et ab experientia cognita remedia.

§. 16 - 18. Morbus, morborumque causae definiuntur.

§. 19. Causae morborum proximae vel in humorum, vel in organorum, vel in vtriusque vitiis simul cernuntur, et organorum affectorum functiones laesas simul secum afferunt.

§. 21. Causae morborum remotae ad tria genera referri possunt: 1) abusus sex rerum non naturalium, vel earundem peruersae qualitates; 2) morborum

borum contagia; 3) causae externae. Horum trium generum quodlibet perquam multas comprehendit species.

p. 11. §. 25. Diuersae causarum externarum species sunt: 1) omnia corpora et instrumenta quae laesiones vel simplices vel venenatas, fracturas, vulnera, luxationes, efficiunt; 2) venena; 3) Malae, morphiticae et pestiferae exhalationes.

p. 14. §. 29. Omnes morborum species, ex tribus causarum remotarum generibus ortae, ad tria genera praecipua reduci possunt: 1) morbi vel ex abusu et ex peruersis qualitatibus sex rerum non naturalium oriuntur; 2) vel ex contagiis; 3) vel denique a causis externis.

p. 15. §. 30. Praecipuorum generum morborum quodlibet subdiuiditur in morbos acutos, in morbos chronicos, in morbos periodicos et in morbos erraticos.

p. 17. §. 36. Eadem ratione functionum laesiones, quoad durationem et interualla, diuiduntur in laesiones chronicas, acutas, periodicas, et in laesiones erraticas.

p. 18. §. 37. Tria morborum genera praecipua comprehendunt sub se alia adhuc genera, quae sunt v. c. febris, inflammatio, obstructions, apoplexia, paralysis, mania, phthisis, pleuritis, peripneumonia, colica, diarrhoea, haemorrhagia, asthma, hydrops, e. f. p. Horum generum quodlibet totidem continet species, quot causae diuersae existunt, et quot diuersarum harum causarum plus minusue violenti sunt effectus.

p. 24. §. 41. Vt tironibus medicis rem faciliorem reddamus, genus illud morborum, ex abusu et peruersa qualitate sex rerum non naturalium oriundorum, ita diuidimus, vt sint: 1) morbi simplices; 2) morbi compositi et acuti; 3) morbi compositi iidemque chronici; 4) morbi compositi laesionum chronicarum

rum et laesionum acutarum; 5) morbi complicati. Quo facto huius generis morborum plures classes faciemus.

Prima diuisio est morborum simplicium, § 43. p. 29.

Secunda diuisio est morborum compositorum p. 33. acutorum, §. 44.

Tertia diuisio de morbis compositis chronicis p. 37. §. 45.

Quarta diuisio de morbis compositis laesionum p. 41. chronicarum et laesionum acutarum §. 46.

Quinta diuisio est morborum complicatorum, p. 44. §. 49.

Signa laesionum functionum, et laesionum habitus p. 54. corporis.

§. 52. 1) laesionis gustus; 2) odoratus; 3) vi p. 55. sus; 4) auditus; 5) tactus; 6) sensus vniuersalis p. 56. omnium organorum tum externorum, tum internorum; 7) sensus interni; 8) loquelae; 9) actionis p. 57. muscularis; 10) masticationis et deglutitionis; 11) fa p. 58. mis vel appetitus ciborum; 12) sitis; 13) digestio- nis; 14) circuitus sanguinis; 15) respirationis; p. 61. 16) somni; 17) nutritionis; 18) secretionum; 19) ex p. 64. cretionum vel euacuationum; 20) functionum ge p. 66. nerationis; 21) habitus corporis.

Classes laesionum functionum:

Prima classis: de laesionibus gustus. 2. de laesionibus appetitus vel famis. 3. de laesionibus sitis. 4. de laesionibus masticationis et deglutitionis. 5. de laesionibus digestionis. 6. de laesionibus secretionum. p. 69. 7. de laesionibus excretionum. 8. de laesionibus circuitus sanguinis. 9. de laesionibus nutritionis. 10. de laesionibus respirationis. 11. de laesionibus somni. 12. de laesionibus actionis muscularis. 13 de laesionibus sensus vniuersalis. 14. de laesionibus vi- sus. 15. de laesionibus auditus. 16. de laesionibus odoratus. 17. de laesionibus tactus. 18. de laesioni-

bus loquelaē. 19. de laesionibus sensus interni. 20. de laesionibus functionum propagationis. 21. de laesionibus habitus corporis, ortis ex laesionibus functionum propter peruersas qualitates et abusum rerum non naturalium. 22. de laesionibus habitus corporis, quas effecerunt causae externae. 23. de laesionibus habitus corporis, tanquam effectibus contagii alicuius vel miasmatis.

p. 77. *Modus atque ratio, causarum morborum cognoscendarum, et cuiuslibet morbi ad classē suam referendū.*

Quae quidem via atque ratio multis iisque luculentis exemplis cuiuslibet classis §. 58 - 70. copiosius demonstratur.

p. 108. *Conspectus generalis methodi medendi omnibus morborum speciebus.*

p. 111. *Sectio prima: de qualibet morborum simplicium specie §. 73.*

p. 112. *Sectio secunda: de morborum compositorum acutorum tum chronicorum speciebus §. 74 - 77.*

p. 133. *Sectio tertia: de morborum compositorum et complicatorum mutationibus et laesionibus accessoriis tum symptomaticis, tum criticis. §. 78 - 82.*

p. 141. *Sectio quarta: de morborum periodis vel temporibus diuersis. §. 83 - 86.*

p. 148. *Succincta analysi quinque partium Medicinae.*

p. 151. *Anatome demonstrat praecipua corporis humani organa, eorundem circumeuntes liquores, ibidemque generatos, secretos atque excretos. Sed quantumvis sua habeat adminicula Anatomicus, iniectiones scilicet, microscopia, e. s. p. non potuit tamen demonstrare primas fibrillas, primaque vasa, ex quibus omnia organa composita sunt; non potuit demonstrare particulas elementares solidorum atque fluidorum; nondum eo peruenire potuit, vt cognoscat organismum cerebri, neruorum, vasorumque excretoriorum, plurimarum glandularum.*

Physio.

Physiologia docet vsum functionum et partium per Anatomen demonstratarum. Sed multa adhuc supersunt, quae Physiologi ignorant.

Pathologia considerat morbum, eius causas atque effectus. Quorum quidem summa ad septem fere capita reduci potest.

Semiotica examinat signa sanitatis atque morbi. In disquisitionibus suis eo vsque progreditur, vt, quod quidem vtrumque hunc statum attinet, velfutura penetrare velit. Diuiditur in semioticam physiologicam, et in semioticam pathologicam. p. 157.

§. 93. Semiotica physiologica versatur in cognoscenda et obseruanda cuiuslibet indiuidui sanitate propria, ratione sexus atque aetatis.

§. 94. Semiotica pathologica, siue morbi, ope pathologiae, altius penetrat in morborum signa, ita vt cuiuslibet morbi durationem, mutationes atque exitum, praeuidere valeat atque praedicere. Id quod exemplis illustratur ratione februm, inflammationum, §. 95. ratione excretionum §. 96. ratione laesionum functionum essentialium, circulationis atque respirationis §. 100. ratione miasmatis morborum §. 101-109. p. 166.

§. 111. Prognoseos recte faciendae requisita recensentur, et conditiones necessariae §. 112. Regulae hac in re a tironibus medicis obseruandae, §. 113-116. p. 175.

Hygiene est pars Medicinae ea, quae remedia et modum sanitatis conseruandae, a morbo praeseruandae, et vitae prolongandae docet. Ad finem hunc consequendum Hygiene ope Physiologiae, Semioticae atque Pathologiae rectum sex rerum non naturalium vsum ratione diuersae sanitatis, diuersi sexus atque diuersae aetatis demonstrat: et infantilis quidem aetatis §. 120-122. pubertatis §. 123. aetatis senilis §. 126. ratione sexus sequioris

p. 229 in statu virginitatis atque matrimonii, §. 127--130.
p. 238. ratione denique sanitatis singulorum hominum §. 131.
et 132.

p. 243. *Therapeutica* in tractandis sanandisque morbis circa quatuor versatur obiecta: 1) vt vitam aegroti conferuet; 2) vt remoueat causas accessorias et corrigat vim earum, quae quidem euitari nequeunt; 3) vt destruat effectus causarum morbificarum et sanitatem ordinariam restituat; 4) vt mala, quae medelam non admittunt, mitiget et vltiores eorundem progressus impediat. His satisfaciunt Diaetetica, Pharmacia et Chirurgia §. 134--137. et quidem secundum 1) indicationem vitalem, seu conseruatoriam vitae; 2) praeseruatoriam, seu prophylacticam 3) curatoriam, seu therapeuticam; 4) mitigatoriam seu palliatiuam; 5) contra indicationes,
p. 249. §. 139--149. vbi haec omnia exemplis vberius illustrantur.

p. 294. *Conclusio*: Ex succincta hac analysi quinque partium Medicinae sequitur, 1) Medicam artem multas ignorare res, quae ad sanitatem morbumque pertineant; 2) eius cognitionem circa multas alias eiusdem generis res non esse nisi coniecturalem; 3) Niti eam quoque cognitione certa, principiis, factis, obseruationibusque fundata; 4) methodum medendi contineri certis quibusdam regulis ex ipsa rerum cognitione atque obseruatione desumptis.
§. 150.

§. 151. Quenam in singulis medicinae partibus ignorentur. §. 152. Quenam sit singularum partium artis medicae cognitio coniecturalis.

§. 153--156. Quenam sit earundem cognitio certa, factis atque experientia fundata. Ex quibus omnibus recte concluditur: *Artem hanc omnino esse certam.*

Volu-

Vol. II. huius methodi medendi continet Vol. II.
 quatuor priores morborum classes et quinque prio-
 res sectiones quintae classis; quarum classium tabu-
 la synoptica finem huius voluminis facit.

Prima classis: *de laesionibus gustus* 1) ex nimia p. 1.
 salivae inopia §. 158. 2) ex nimia salivae copia §. 165. p. 4.
 3) ex nimia salivae visciditate §. 168. 4) ex imminu. p. 8.
 ta papillarum neruearum linguae et palati sensibili-
 tate §. 169. Gustus deprauatio oritur quoque ex ma- p. 12.
 la digestionem, §. 170. Primam hanc classem finiunt
 tria corollaria et theorema ex Hygiene, quod regulas
 pro conseruanda gustus integritate continet, §. 175.

Classis secunda: *de laesionibus famis vel appe-* p. 15.
titus alimentorum. Fames imminuta est 1) quan-
 do succorum stomachi non sufficiens adest quanti-
 tas ad producendam in fibris et nervis eam sensatio-
 nem, quae desiderium alimentorum excitet. Cuius
 rei signa et causae asseruntur §. 178 -- 180. 2) quan-
 do succi stomachi sunt nimis viscidii, §. 181. 3) quan p. 18.
 do succi stomachici nimis sunt aquosi, insipidi, et
 particulis salinis nimium destituti §. 184. 4) quan-
 do succi stomachici sunt nimis acres. 187. 5) quan p. 22.
 do fibrae stomachi quodammodo paralyti sunt affe-
 ctae §. 190. Appetitus deprauati causae in variis
 subiectis recensentur §. 191. Ratio medendi appe-
 titus laesionibus 1) in morbis compositis acutis p. 26.
 §. 194. 2) in morbis compositis chronicis vna cum
 laesis functionibus praecipuis 3) ex solo abusu sex
 rerum non naturalium; 4) in morbis ex miasmate
 quodam. Commendatio tenuioris diaetae §. 195. p. 29.
 Quodsi haec non sufficiat, verae causae imminuti p. 35.
 vel deperditi appetitus certis quibusdam signis sunt
 disquirendae, aliaque remedia adhibenda §. 198. p. 51.
 Causae imminuti appetitus eiusque medela in sene-
 ctute §. 199. in feminis grauidis §. 200. Excedentis p. 53.
 famis atque appetitus causae et medendi ratio §. 201.

- p. 62. Secundam hanc classem finiunt quatuor corollaria practica et theorema ex Hygiene de non augendo appetitu ordinario.
- p. 65. Classis tertia: *de laesionibus sitis*. Sitis causae quaedam semper sunt inopia salivae eiusque prava mixtio §. 203. et 205. sitis, vt fames, potest augeri, imminui, destrui atque depravari; atque simul esse cum aliis laesionibus. Theorema ex Hygiene de non exspuenda saliva bona et de evitandis causis, quae sitim habitualement et perpetuam producere possint.
- p. 70. Classis quarta: *de laesionibus masticationis et deglutitionis*. Masticatio potest esse laesa: 1) ex vitio dentium, 2) musculorum, 3) linguae, 4) gingivarum, 5) maxillae inferioris. §. 212. signa huius laesionis recensentur §. 214. methodus medendi §. 215.
- p. 78. Deglutitio laedi potest: 1) ex inflammatione aliisque vitiis linguae, 2) ex iisdem vitiis veli palatini et glandularum; 3) ex laesa actione musculorum glottidis 4) ex laesa actione musculorum pharyngis, 5) ex laesa actione musculorum maxillae inferioris; 6) ex defectu salivae, 7) ex doloribus oesophagi, 8) ex paralyfi, vel convulsionibus, vel spasmodis. Methodus medendi §. 217.
- p. 86.
- p. 90. Classis quinta: *de laesionibus digestionis*. Describitur haec functio et quae ex Anatome, Physiologia et Hygiene huc pertinent, §. 218 - 222. Laesa
- p. 97. est haec functio: 1) quando variae species imminuti appetitus et famis §. 178, 181, 184, 187, 190, 191, 199, 200, 201, locum habent. 2) si nausea, ructus, singultus, oscitationes et vomitus varii adsunt. §. 224. 3) 4) et 5) si succi stomachi vario modo sunt depravati, 6) ex prava alimentorum indole, 7) ex nimia alimentorum ingestorum copia.
- p. 105. §. 225. si dolor grauatius et inflatio stomachi absque calore et dolore acuto sentitur, et quidem long

go post pastum tempore; si dolor quodammodo
vrens percipitur, §. 226. si alimenta iterum per os
facile redduntur et fere non mutata; si malus sapor
et odor in ore percipitur, et lingua valde impura
apparet. Signa et effectus digestionis laesae in inte-
stinis recensentur §. 230 - 233. in stomacho et inte- p. 109.
stinis simul §. 234. Omnes hae innumerae fere lae p. 125.
siones reduci possunt, ratione causarum et effectuum,
ad quinque fere species praecipuas, §. 239.

Sectio 1. *Methodus medendi laesionibus digestionis*, p. 143.
quae tanquam morbi simplices considerandae sunt. Se-
ctio 2. *Morbi compositi, orti ex laesionibus digestionis*, p. 165.
tanquam causis chyli crassi atque visceri; in viginti subie-
ctorum singulorum exemplis. Sectio 3. *Morbi compositi*, p. 238.
orti ex laesionibus digestionis, tanquam causis chyli acris
intredicim subiectorum morborumque exemplis. Se-
ctio 4. *Morbi ex digestionis laesionibus orti, tanquam* p. 296.
causis chyli male elaborati, ex defectu vel inopia succo-
rum digerentium; Sectio 5. De morbis, ortis ex di- p. 304.
gestionis laesionibus, tanquam causis chyli nimis aquosi et
inspidi; §. 308-316.

Finem huius voluminis secundi facit *Tabula* p. 313.
synoptica, quae indicat signa, causas, methodum meden-
di, et classes, ad quas singuli iique diuersi morbi perti-
neant, ita, vt vno quasi intuitu haec omnia compre-
hendere, et in rem vtilitatemque tuam adhibere
egregie possis. Quibus denique adnexa est Tabula p. 354.
alphabetica morborum in volumine hoc descriptorum.

Volumen III. huius methodi medendi incipit Vol. III.
cum quintae classis

Sectione 6. *de morbis compositis, ortis ex laesio-*
nibus digestionis, tanquam causis succorum spissorum et
viscidorum. Hi morbi describuntur in viginti subiectis: p. 1.
in febre putrida §. 318. in tussi et asthmate §. 320.
in febre intermittente quacunque §. 321. in febre p. 9.
putrida maligna §. 322. in pleuritide et peripneu-

- p. 18. monia §. 326. in inflammationibus ventriculi et inf.
 p. 45. mi ventris §. 328. in morbis exanthematicis §. 330.
 p. 69. in febris malignis §. 333. in febris lentis et he.
 p. 83. cticis §. 334. in ictero §. 335. in obstructionibus
 p. 102. §. 339. in morbis hydropicis §. 341. paralyticis
 p. 128. §. 342. apoplecticis §. 343. in plethora vera et falsa
 p. 158. §. 346. in menstruorum suppressione. Sect. 7. Metho.
 p. 161. *us medendi morbis compositis, ortis ex laesionibus di-*
gestionis tanquam causis chyli acris. Huc pertinent
 praecipuae morborum compositorum species, de-
 scriptae in Sect. 3 in sedecim vel septendecim sub-
 iectis. Character communis omnium horum mor-
 borum specierum, et qui easdem ab aliis speciebus
 morborum ex abusu sex rerum non naturalium or-
 torum distinguit, est: 1) Matutino tempore a som-
 no sentitur in ore et faucibus siccitas, calor et acri-
 monia; lingua pura et ruffa est. Eiusmodi calor at-
 que acrimonia saepius per omne ieiunii tempus in
 aegroto perdurat. 2) Multo post prandium tempo-
 re calores et malae atque dolorificae sensationes in
 stomacho atque imo ventre percipiuntur; quae cun-
 cta vero durante prandio et primis post pastum ho-
 ris iterum remittunt. 3) Flatus per superiora et in-
 feriora; nausea cum sensatione acrimoniae in fauci-
 bus; vomitus materiae acris. 4) Euacuationes alui-
 nae dolorificae, et saepius cum alimentis male dige-
 stis et parum mutatis, cum sanguine et pituita com-
 mixtae. 5) Somnus agitato, interruptus et brevis.
 6) Sitis atque sensationes caloris praeternaturalis,
 et internae exagitationes. Hae sex signorum species,
 quae characterem distinctivum omnium specierum
 morborum sectionis 3. constituunt, interdum vna
 et simul in aegroto aliquo reperiuntur; saepius ve-
 ro non nisi plures, et inprimis signa oris, faucium
 p. 173. atque linguae adsunt. Methodus medendi morbis
 inflammatoriis variis §. 354--357. variis haemorrha-
 giis

giis §. 358. variis extrauafationibus earumque effe p. 214.
 Etibus §. 360. variis euacuationibus §. 362. obſtru p. 240.
 Etionibus ſeroſo-lymphaticis §. 363. morbo chole-
 rie §. 365. dysenteriae §. 366. paſſioni coeliacae et
 lenteriae §. 367. fluxui hepatico §. 368. febrī ar- p. 261.
 denti §. 369. variis febribus malignis §. 370. lentis
 ſymptomaticis §. 371. melancholiae et maniae. p. 269.
 §. 372. paſſioni hypochondriacae et hyſtericae §. 373. p. 281.
 morbis contagioſis et ex cauſis externis §. 375. mor-
 bis ex euacuationibus ſuppreſſis §. 376.

Annexae ſunt huic volumini III. *Formulae medi-* p. 292.
camentorum magiſtrales, cum ſua cuilibet formulae
 addita virtute. *Ptiſanae* varii generis: diaphoreti- p. 295.
 cae, diureticae, attenuantes, refrigerantes, lenien-
 tes, edulcorantes, tonicae, adſtringentes, ſtomachi-
 cae, emmenagogae, anthelminticae, aperitiuae, a
 No. 1 -- 46 *Chyſmata* varia: lenientia, carminatiua, p. 306.
 adſtringentia, refrigerantia, purgantia, detergentia;
 a No: 47 -- 59. *Apozemata*: purgantia, diuretica, p. 309.
 ſtomachica, emmenagoga, adſtringentia, diaphore-
 tica; a No: 60 -- 72. *Iuſcula medicamentofa*: inci p. 313.
 dentia, ſtomachica, diaphoretica, diuretica, lenien-
 tia, refrigerantia, bechica; a No: 73 -- 84. *Potio* p. 319.
nes: purgantes, emeticae, anthelminticae, cordia-
 les, antſpaſmodicae, antſepticae, diureticae, dia-
 phoreticae, adſtringentes, antſcorbuticae, emme-
 nagogae, narcoticae, refrigerantes; a No: 85 -- 125.
Linctus: lenientes, bechici: a No: 126. -- 129. p. 329.
Pulueres: abſorbentes, diaphoretici, ſtomachici, p. 330.
 purgantes; a No: 130 -- 137. *Boli*: purgantes, ad- p. 331.
 ſtringentes, anthelmintici, ſudoriferi; a No: 138
 -- 142. *Opiata ſ. Eleſtuaria*: aperitiua, febrifuga, ſto- p. 332.
 machica, adſtringentia, cephalica, emmenagoga;
 a No: 143 -- 149. *Pilulae*: ſtomachicae, purgantes,
 adſtringentes, emmenagogae, aperientes, antiuene-
 reae; a No: 150 -- 158. *Gargarismata*: a No: 159 -- p. 337.

166. *Collyria*: a No: 167 — 173. *Iniectiones*: a No: 174 — 183. *Fomentationes* a No: 184 — 190. *Limenta*: a No: 191 — 197. *Vnguenta*: a No: 198 — 207. *Cataplasmata*: a No: 208 — 214.

P- 351. Finem facit *Tabula alphabetica* morborum in tertio hoc volumine descriptorum. Huius libri finem vsumque latius patentem omnino fecit versio Germanica.

III.

Physicalisches Wörterbuch, oder Versuch einer Erklärung der vornehmsten Begriffe und Kunstwörter der Naturlehre, mit kurzen Nachrichten von der Geschichte der Erfindungen und Beschreibungen der Werkzeuge begleitet, in alphabetischer Ordnung, von D. IOHANN SAMVEL TRAVGOTT GEHLER, Oberhofgerichtsassessorn und Senatorn zu Leipzig, auch der Oekonomischen Societät dasselbst Ehrenmitgliede. Erster Theil von A bis Epo mit sieben Kupfertafeln. Leipzig im Schwickertschen Verlage 1787. gr. 8. X. 858. S.

hoc est:

Thesaurus Physices alphabeticus, digestus et locupletatus a D. IO. SAM. TRAVGOTT GEHLERO, supremæ Curiae Prouincial. Assessore et Senatore Lipsi. etc. P. I. a littera A — Epo. cum septem tab. aen. Lipsiae apud Schwickerum 1788. 8 mai. alphabet. 2. et pl. 8 $\frac{1}{4}$.

Vere thesauri nomine insignimus hunc omnis doctrinae atque eruditionis physicae quendam quasi promum condum. Qualis enim GESNERVS in linguae et eruditionis Romanae thesauro suo, et

MACQVE-

MACQUERIVS in Chemiae dictionario, talis quoque
 GEHLERVS noster existimandus est in hoc suo Phy-
 sices dictionario, in quo huius generis scriptores
 ante se omnes longo post se relinquit intervallo.
 Occasionem conficiendi edendique huius libri, in-
 ter physicos vere classici. ipse Cl. Auctor in *praefat-*
ione sua, postquam de ordine alphabetico in disci-
 plinis tradendis in vtramque partem disputavit, in-
 dicat fuisse demandatam ipsi traductionem huius
 alterutrius operis physici: Dictionnaire de Physique
 par Mr. SIGAUD DE LA FOND et Dictionnaire raison-
 ne de Physique par Mr. BRISSON. Neutrum vero
 Auctori nostro semper et vbique satisfecit. In prio-
 ri enim omnes vel longinquius ad disciplinam ali-
 quam mathematicam spectantes loci desiderabantur.
 Et in posteriori recentiorum scriptorum inuenta in
 disciplinis physicis frustra quaerebantur. Mutato
 itaque consilio ipse consultius animum ad scriben-
 dum hoc opus appulit; cuius praecipua prae cete-
 ris huius generis scriptis omnibus dos haec fere est,
 quod, praeter recentissima nostrae aetatis inuenta
 chemica atque physica, id quod inprimis loci de ele-
 ctricitate amplissimi testantur, mathematicas quo-
 que disciplinas, in quibus vnus fere dominatur Cl.
 Auctor noster, cum Physices doctrina recte diligen-
 terque coniunxerit, et praeter BRISSONVM et LA
 FOND, cuius vtriusque opem vsumque in difficili
 hoc atque laborioso opere gratus commemorat, ce-
 teros quoque recentiorum fontes purissimos atque
 optimos vbique aperuerit. Eandem vero vbiuis
 diligentiam, idem in omnibus locis studium nemo
 facile in tanta quidem rerum copia atque varietate,
 et in tanto inprimis doctissimorum virorum in rebus
 physico-chemicis dissensu vnquam desiderabit, ne-
 dum vt vnus vel doctissimi atque laboriosissimi ho-
 minis opera atque industria, quantumvis licet Au-
 ctor

Autor noster in his excellat, hoc vnquam praestare possit. Ipsa nos edocebunt exempla:

- p. 54. Locus de *Machinis aërostaticis* (Aerostat, Luftball) omnium est vberimus, tum ratione descriptionis historicae, physicae atque mathematicae, tum quoque ratione vsus inde in posterum forte, quod ad Meteorologiam, sperandi. Inprimis tabula illa arithmetica, ad construendam eiusmodi machinam necessaria, lectoribus curiosis perquam grata esse debet atque accepta. In loco de *Alchemia* perpetuae istae in antiquissimam nobilissimamque hancartem declamationes atque insectationes, vt fieri solet, repetuntur. Et quamuis pretium auri mere putatitium, vt Auctor quidem putat, ex rationibus physicis esse non possit, Chrysopoeia tamen et Transmutatio, siue rectius, Exaltatio, metallorum non sunt nisi infimi Alchemiae fines. Chrysomania vero ista non est verorum Alchemistarum atque Adeptorum, sed Sophistarum atque Carbonariorum. Vera Alchemia etiam antiquitate sua quam longissime antecedit Chemiam vulgarem, id quod ipse Auctor vel inuitus affirmare debet. Vel solius vulgaris Chemiae cultores et professores quamplurimi de possibilitate artis transmutatoriae hodie vix dubitant, quod ipsorum compendiorum *caput de Alchemia* docet; imo vero diligentes naturae scrutatores ex ipsis naturae operationibus eandem probare student, v. c. HENKELIVS in *Flora saturnizante* et nuperime GERHARDVS: *Abhandlung über die Umwandlung und über den Uebergang einer Erd- und Steinart in die andere. Berlin 1788. 8.* Medicina quoque vniuersalis, tanquam verus Alchemiae fructus, neque absurda neque impossibilis, imo vero necessaria est, et ex ipsa rei natura atque analogia sequi videtur. Cuius rei veritatem vtilitatemque ipsa vel vulgaris Chemiae medicamenta studiosius

paul.

paullo elaborata comprobant, quae ingrata haec
 saepius filia matri suae debet beneficae, quod itidem
 Auctor noster fateri cogitur. Et omnes omnino p. 29.
 qui in vulgari Chemia proficere aliquid atque prae-
 stare, et ultra vulgus chemicum ultraque vulgaria
 compendia sapere volunt, eandem ut cum Chemia
 sublimiori, siue Alchemia, coniungant necesse est.
 Cuius rei exempla laudatu imitatuque dignissima
 vel ex recentioribus habuimus viros immortales:
 BECCHERVM, BOERHAAVIVM, STAHLIVM, CREI-
 LINGIVM, HIERNIVM, WALLERIVM, SCHROEDE-
 RVN, RIDIGERVN τὸν πάλιν, aliosque quampluri-
 mos. Neque vero hac in re CONRINGII, quippe
 polypragmatici, et vel ex hac parte suspecti, neque
 etiam WIEGLEBII, quippe qui solus totus in sola p. 93.
 Chemia vulgari atque pharmaceutica versatur, au-
 thoritas quicquam valet. In eo quidem lubenter
 cum Auctore consentimus, esse, uti in multis aliis,
 ita quoque in hac arte, deceptorum atque decipien-
 tium quamplurimos. Sed et hic Vir alias aequi iu-
 stique studiosissimus dictum sibi existimet hoc: *suum*
tuique! et, uti in loco de inuentione machinae aë-
 rostaticae recte iudicat: *artem non habere osorem nisi* p. 54.
ignorantem. Et quo iure meritoque Cl. Auctor Dy-
 namicam, Hydrodynamicam, Aërodynamicam etc.
 tanquam partes Mechanices omninoque Mathema-
 tices sublimioris commendat, eodem et nos Alche-
 miam, tanquam Chemiam sublimiorem, commen-
 dare possumus omninoque debemus.

Locus de *massa Argyroide* (Argyroide) prorsus
 desideratur. Est nimirum a Cl. MORREAV Paris.
 inuenta compositio metallica, argenti speciem ha-
 bens indeque nominata; quae, quum nihil cupri
 contineat, mutationibus ab acido et pinguedine non
 obnoxia et sub malleo ductilis sit, ad varia vtenilia
 et instrumenta oeconomica videtur esse aptissima.

De

- p. 137. De *Astrologia*, praeter CASPAR. PEVCERVM, PTOLEMAEVVS, Astronomorum et Astrologorum caput et princeps, ROBERTVS FLVDD, TOBIAS BEVTEL in *Astrologia sana*, licita et naturali, et ex recentioribus adeo G. E. STAHL, secundum Angli, WILLIAM COCK, et MATTH. SCHLÜTERI principia, solide atque erudite scripserunt. Ceterum quod hic ad vim astrorum potestatemque attinet, ad ipsius Auctoris doctiorem fusioremque disputationem in loco de *aestu maris* prouocamus; et analogiae studio adducti vel hoc vnum addimus: non aliam esse solis, astrorum terraeque vim atque rationem, quam quae sit lunae atque maris.
- p. 146. Locus de *Respiratione* (Athmen) continet veterum atque recentiorum opiniones comparationesque. Illud vero quod maximum est in omni respiratione, et ultimus eiusdem in omni re creata finis, in transitu saltem attingitur, nec a quoquam fere recte intelligitur. Est nimirum laminosum quoddam planeque diuinum in aëre vitali illo, ad respirationem aptissimo, occultatum. In loco illo, ubi de *solutione et dissolutione corporum* agitur, (*Auflösung*) nulla mentio facta est neque *affinitatis*, neque *solutionis radicalis* corporum, sed solius attractionis atque adhaesionis Newtonianae. Ad vocem: *Auflösungsmittel*, signum menstrui chemicum (☒) addi debuisset, uti in ceteris quoque locis chemicis, caractere quodam insignitis. Antiquissimi enim horum characterum auctores haud parum sapientiae hac in re prodiderunt. Neque vero metallorum in aqua forti solutio, vera est et essentialis dissolutio, sed quam maxime ad superficialem pertinet, et a radicali illa, siue essentiali, differt.
- p. 184. Locus de *oculo* (*Auge*) omnium diligentissime est elaboratus atque descriptus, tum anatomice tum quoque physiologicæ.

Histo-

Historia, vsus, construendi ratio, varietatesque p. 237.

Barometrorum (Barometer). Quo in loco Cl. Auctor ingenue profitetur: *Dieses sey ein Beispiel unsers Wissens. Quantum est quod nescimus.* Argenti vivi purgatio, quae hic occurrit, solius agitationis ope, haud est sufficiens; sed nisi destillando purgare idem omnium optime quidem velis, eius tamen agitatio atque depuratio cum aceto et sale necessaria esse videtur, propter particulas saturninas, quibuscum adulterari solet.

In loco de *Fulmine (Blitz)* Cl. Auctor accurate p. 367.

disputat de eius natura, origine atque effectibus, et ex docto REIMARI opere *de fulmine (Vom Blitze, Hamburg 1778. 8.)* vtilissima scituque maxime necessaria de natura et effectibus fulminis cum lectoribus communicat; addita simul historia et descriptione interitus RICHMANNI, Cl. quondam Professoris Petropolit. electricitatis coelestis martyris quasi facti d. 6. Aug. 1753. Ex omnibus fulminis phaenomenis Auctor Cl. nullum omnino esse existimat, quod electricitatis phaenomenis non accuratissime respondeat. Neque vero hic in explicanda imitandaque fulminis atque tonitru natura commixtio aëris inflammabilis cum aëre dephlogistificato negligenda nobis esse videtur, cuius quippe inflammatio atque vehemens explosio sola efficit murmura atque tonitrua, imo vero facilia aedificiorum incendia. Quod vel exinde quoque apparet, quod omnia fulminis quidem phaenomena ope scintillae electricae possint produci, ne vllum vero quod tonitruum sic simillimum; id quod sola commixtione vtriusque illius aëris speciei, in forma bullularum scintillae electricae ope accensarum egregie efficitur.

Conductor, pertica, fulmini auertendo, (Blitzab- p. 386.

leiter); vbi adhuc laudari merebantur I. I. HEMMER, *Anleitung, Wetterleiter an allen Gattungen von Gebäuden*

bäuden auf die sicherste Art anzulegen. Offenbach am M. 1786. 8. Et imprimis MARTINVS VAN MARVM *), *Première continuation des experiences faites par le moyen de la Machine Electrique Teylerienne à Harlem* 1787. 4. p. 150--164. ff. Huius Cl. Viri experimenta electrica luculenter demonstrant, in conficiendo conductore *cuprum*, quod omnium maxime fusioni electricae resistat, reliquis metallis, ipsique ferro esse praeferendum.

p. 402. De *sanguine* (*Blut*). Cordis dilatationem, tanquam effectum mere mechanicum coaceruati sanguinis, uti Auctor vult, considerare non possumus. In ipsa enim fibra carnosae est quidam nismus, quaedam facilitas in expansionem; h. e. uti in sanguine est irritantis principii causa, ita in fibra carnea irritabilitatis causa locum habet. Et omnino in corpore animali nusquam solus mechanismus, sola causa mechanica, sed semper et ubique causa quaedam physica simul agit.

p. 440. De *vitro caustico* (*Brennglas*), et de *speculo caustico*, (*Brennspiegel*) diligenter tum historice tum quoque physice expositum est. Mentio vero hic nulla facta est speculorum *Hoesianorum*, quae forte alio loco et tempore fiet.

Crystalli (*Krystallen*). Hanc scribendi rationem postulat Etymologia, non uti Auct. vult per *ch.* Graece enim scribitur τὸ χεῦος, frigus, gelu; nequaquam vero χεῦος.

p. 507. *Chemia* (*Chemie*). Sine qua, rectissime animadvertit Auctor, accuratam aliquam solidamque naturae cognitionem ne cogitari quidem posse, ipsamque potius omnem Chemiam partem aliquam Physices esse. Id quod tanto quidem magis de Chemia sublimiori, siue de Alchemia, valet, quippe quae, imitando naturam, in exaltandis perficiendis-

*) Vide Comm. Nostr. Vol. XXIX. p. 654. sqq.

que rebus versatur naturalibus. Hoc autem vero rectoque sensu Alchemia minime omnium cum Auctore ars vana, sed potius κατ' ἐξοχήν ars plane diuina est dicenda. Ipsius huius artis origo vero quum sit antiquissima, ita et denominationis origo altius et antiquius, quam vulgo fieri solet, repetenda nobis quidem videtur ab hebr. **ממל** incaluit, et **המל** calor, sol; quod vel primus et antiquissimus huius artis vsus suadere videtur. Antiquitus enim fuit Ars solaris, et post demum ad ignem vulgarem fuit deturpata. Vsus denique artis huius, qui ab Auctore perhibetur, is vere tum demum obtinetur, si haec vulgaris ars cum illa sublimiori recte coniungatur. Ad locum de *Machina ope ignis s. vaporum mota*, (*Dampfmaschine*) mentio quoque facienda erat illius machinae, vaporibus in vsum medicum et diaeteticum inseruiendis aptae, quam inuenit Cl. chirurgus Londinensis, **SYMONDS**, et postea descripsit medicus doctissimus, ad Nosocomium Midlesex Londini constitutus **DR. TH. DENMANN**. Machina ipsa similitudinem cum machina pro potu Theae maximam fere habet. Liquor contentus ope spiritus vini, vel olei cuiusdam, ebullit, ita quidem, vt vapores ascendentes cohiberi ex mechanismo, imo vero subito possint intercipi. Praeterea quoque vapor spiritus vini, inferius accensi, pro lubitu potest admitti. Per aliud quoddam orificium aqua, vel decoctio quaedam, vel quilibet alii liquores, balneo inseruientes, infundi possunt, ita quidem, vt simul quoque aer ad vapores magis magisque eleuandos, immitti possit. In machinae fundo flamma spiritus ardentis omnis potest conseruari, ita vt nihil fere perdatur. Instructa quoque haec machina est tubo cylindrico ex lamina ferrea, et pluribus sibi inuicem adaptatis partibus, qui, superiori machinae orificio immissus, tubum non prolongatum

solum, sed id quoque efficit, vt vapores sensim sensimque refrigescant, ipsaque machina ad aegrotum non nimis appropinquet, quod non sine magna aegroti molestia esse posset. Hic tubus alium denique eumque mobilem excipit, cuius artificio vapores ad hanc illamue partem, pro rei quidem necessitate, vel admoventi possint, vel quoque amoveri. Varia tamen experimenta cum hac machina Londini instituta docuerunt, machinam illam a MARCARDO descriptam omnium esse ad hunc usum aptissimam. Praeterea quoque machina haec tecto est instructa, vt nimirum, sine aëris liberioris accessu, vapores tamen libere ad totam aliquam corporis superficiem accedere possint. Aliam eiusmodi machinam ad usus chemicos excogitavit et vna cum icone descripsit KLIPPSTEINIVS, sub nomine: *Machinae vaporosae (Dunstmaschiene)*. Inseruit ea augendo igni fusorio ope vaporum aquosorum. Ipsa vero augmentandi ratio fieri potest: 1) colligendis vaporibus in duobus globis, ita vt in posteriori ope prunarum vento excitatarum ex priori magis adhuc rarefiant; 2) per orificium tubulosum, idque coarctatum; 3) ope calcis viuae, vel quod melius adhuc, nitri, antea in aqua ebulliente dissoluti *).

- p. 572. In loco de *destillatione (Destillation)* omissa est huius operationis chemicæ ea species, quæ fit per
p. 589. *descensum*. Ad locum de *tonitru (Donner)* conferri possunt quæ ad locum de *fulmine (Blitz)* monui-
p. 596. *mus*. *Draco volans papyraceus, observationibus electricis inserviens, (Drache, elektrischer)*, diligentissime descriptus et demonstratus est. Allata experimenta a Dno DE ROMAS capta eleganter docent similitudinem scintillæ electricæ cum fulmine, et
sonitus

*) Cf. *Beobachtungen und Entdeckungen aus der Naturkunde, von der Gesellschaft Naturforschender Freunde zu Berlin. 1st. B. 1786. 8. maj.*

sonitus electrici quodammodo cum tonitru nubium;
imo vero odor ab electricitate phosphoreus similis
esse videtur illi sulphureo post tonitrua percipiendo.

In loco *de pressione* (*Druck*) inprimis apparet p. 604.
ingenium Auctoris speculatiuum atque mathemati-
cum, vbi de pressionis propagatione per corpora
fluida agit. Et ingenua Auctoris professio de in-
sufficiencia speculationis atque ratiocinii a priori
sine adhibita simul experientia.

Vapores (*Dünste*). Horum theoria secundum p. 619.
Cl. Viros, DE LVC et DE SAVSSVRE vberrime dili-
gentissimeque tradita est.

De aestu s. de fluxu maris (*Ebbe und Fluth*) ita p. 646.
exposuit Cl. Auctor, vt nihil omnino tum ad histo-
riam, tum quoque ad intelligentiam rei deesset. Com-
memoratione tamen hic nobis digna videtur inuen-
tio illa ANDREAE GAERTNERI, Archimedis quon-
dam aulici Dresdensis, qui anno 1715 descripsit
instrumentum suum ex octo discis seu orbibus, sibi
inuicem impositis et alio super alio collocato, com-
positum, ita quidem, vt horum discorum quatuor
moueri possint atque circumagi, reliqui vero qua-
tuor sint immobiles. Huius instrumenti orbicula-
ris mechanismo atque artificio Cl. inuentor hunc
maris accessum atque recessum mechanice quidem
demonstrare studet. Cf. *Schreiben eines Freundes*
— *Herrn ANDREAS GAERTNERS seine neue Erfin-*
dung der Ursachen der Ebbe und Fluth betreffend, und
wie die Richtigkeit derselben von ihm durch ein son-
derbares künstliches Scheibeninstrument demonstriret
werde. Dresden 1715. 4. Hunc fluxum refluxum-
que in fluuio Albi ab *Hamburgo* vsque ad *Scharhörne*,
vbi Albis fluuius in mare incidit, in tabula quadam
astronomico-arithmetica, adiecta simul icone fluuii
Albis, vna cum locorum situ, diuersisque auctorum
opinionibus breuiter exhibuit I. H. VOIGT, Mathe-

mat. atque Astronomus Stadenſis, ex qua tabula fluxus refluxusque tempus, quo, ſuo quilibet loco, accidat, vno quaſi intuitu perſpici poteſt atque intelligi *).

p. 698. In loco de *cauſſae elastiſcitatis hypotheſibus* (*Meinungen über die Urfache der Elastiſcität*) Auſtor noſter poſt longam doctamque diſputationem ingenue fatetur, noſtram hac in re ignorantiam, explicatio- numque mechanicarum inſufficientiam. In cauſſam vero huius ignorantiae inquiſituri nos inuenimus eam cerni in neglectu Chemiae ſublimioris, ſ. Alchemiae, quippe, quae ſola nos inſtruit de vera vi vitali omnium rerum, quae cernitur in triplici illa virtute hypoſtatica, tanquam vera omnis omnium rerum elastiſcae virtutis cauſſa. Ad veram hanc explicationem omnium proxime acceſſiſſe nobis videtur Ill. NEWTONVS, eam quoque perfecturus abſoluturusque, ſi chemica illa ſcientia fuiſſet accurate inſtructus. Scilicet tanti poenitere eſt ſper- nere Alchemiam!

p. 719. Locus ille de *Electricitate* eſt, vti merebatur, omnium ampliſſimus atque vberriſmus. Qui, quum quotidie noua incrementa capiat, nondum ex- hauſtus atque abſolutus eſſe videtur, id quod nouiſſima in hanc rem experimenta a Cl. DE LVC inſtituta demonſtrant.**)

Vbi indefeſſus ille naturae ſcrutator omnium diligentiffime naturam et indolem *fluidi ele- ſtrici* diſquiſiuit, eius ſimilitudinem variam et diſ- ſimilitudinem cum *vaporibus aqueis*, Analogiae ope, noua quadam ratione in nouo quodam ſyſtemate,

vna

*) Cf. Voigt *Mathematiſcher Raritäten* 1ſtes Hundert p. 66. N. 48.

**) Cf. *Neue Ideen über die Meteorologie* von I. A. DE LVC. Aus dem Franz. übf. 1ſt. Th. mit Kpf. Berlin 1787. 8.

vna cum differentiis, quae phaenomena electrica intercedunt atque magnetica, egregie ostendit, et denique *figuras electricas* Cl. LICHTENBERGII mirifice illustravit, magisque in posterum illustrandas pollicitus est.

In obscuriori illo loco de *Elementis* minus diligenter versatus esse nobis videtur Cl. Auctor. Neque vero allata hic Cl. LEONHARDI sententia atque notio de elementis minus accurata quicquam valet aut probat. Scilicet tota res facilius redditur atque clarior, si a quatuor elementis physicorum trans-
eamus ad tria chemicorum principia, et ab his denique ad duo illa prima omnium rerum initia Hermeticorum atque Hippocraticorum, lucem nimirum et tenebras.

Et haec fere sunt, quae ad haec ex praestantissimo hoc libro, quem non sine maxima animi voluptate rerumque vtilitate perlustrauius, allata exempla monenda et indicanda nobis videbantur. Cuius vere classici in hoc genere libri continuationem quilibet rerum physicarum studiosissimus cultor hoc magis nobiscum efflagitabit, quo magis hic liber tum omni rerum physicarum abundantia, tum singulari eleganter diligenterque germanice scribendi studio, quod quidem in plerisque huius generis libris plerumque solet negligi, omnium maxime sese commendat. Huic nostro desiderio ut quamprimum satisfieri possit, vehementer optamus, ut Cl. Auctori et otium literarium et optima tum animi, tum corporis contingat valetudo!

IV.

Ueber die Arsenikvergiftung, ihre Hülfe und gerichtliche Ausmittelung von SAMVEL HAHNEMANN
der Arzneykunde Doctor. Leipzig, 1786. bey

P 3

Sieg-

Siegfried Lebrecht Crusius. 8. pagg. 276. absque praefatione et indice.

i. e.

De veneficio ex arsenico, ratione eidem medendi, idemque in foro eruendi, auctore Cl. HAHNEMANN.

Egregie conscripti libri, qui non tantum praecipua, quae in aliorum virorum celebratissimorum operibus exstant, collecta, comparata inter se et diiudicata sistit, sed plurimis quoque ab ipso Cl. auctore captis experimentis originem debet, pleniorum lectoribus nostris recensitionem tradere constituimus, quo partim ipsi iustum eidem pretium decernere, partim, ubi res postulauerit, praecepta et consilia proposita in suos usus vertere queant. Consistit autem ex tribus partibus, quarum prior historica quaedam de arsenico (cap. I.), secunda effectus eiusdem in corpus animale, modumque iis medendi (capp. II. – VIII.), tertia denique investigationem eiusdem legalem (capp. IX. ad finem) complectitur.

p. 3.

Cap. I. de variis arsenici speciebus, diuersa earum indole et relatione versus substantias chemicas, quatenus cognitione earum opus est in curando et diiudicando veneficio. Frequentissime sub hoc respectu occurrit arsenicum album, rarius regulus eiusdem (arsenicum natium, *Fliegenslein*) rarissime auripigmentum; ad quas species medicus facile effectus reliquarum minus vsitatorum reducere poterit. Arsenicum natium ex omnibus metallis facillime phlogisto suo priuatur seu in calcem abit, quae diutius asseruata celerius nocet quam recens. Arsenici albi seu in calcem redacti solubilitas in aqua bulliente, a Cll. NAVIER (I: 80) et WENZEL

(91:

(91: 960) diuerſe indicata, vt maxima et minima conſiderari debet: noſter Auſtor calore 96° Fah-
renh. intra decem minuta in granis 4800 aquae
continua agitatione ſoluit grana 50 arſenici albi
mediocriter, quale venale plerumque proſtat, pul-
ueriſati. Imminui vero poteſt haec ſolubilitas glu-
tine animali, requie cet. Calx arſenici grifea (*Gift-
mehl*) minus ſolubilis eſt alba. Experimenta ad de-
terminandam ſolubilitatem reguli arſenici recens
parati pulueriſatique et calcis eiufdem: ſub coſtione
in aqua deſtillata per dimidiam horam erat fere
1: 1100; diutius continuata coſtione 1: 400 et
ultra. Auripigmentum cuius ſolubilitatem Cl. BERG-
MAN negat, per bihorium in aqua deſtillatione co-
ſtum, ſoluitur in relatione 1: 5000. De ſolubilita-
te harum ſpecierum arſenici in aliis menſtruis: in
oleo nonniſi ſub ebullitione, 600 circiter gradibus
Fahrenh.; in lacte minus quam in aqua, eo tamen
diſcrimine, quod illud multas particulas in interſti-
tiis ſuis libere quaſi fluctuantes ſuſcipiat; in aceto
parum magis quam in aqua ſola. Alkali vegetabile
ſoluit arſenicum, ſed non adeo ſubito, partim ob
phlogiſton connubium acidorum cum alcalibus im-
pediens, partim ob aerem fixum, qui alcali fixo in-
eſt: prius impedimentum, arſenico iam in corpus
ingefſto, tolli nequit; alterum vero remouetur ad-
dendo cauſticum, et quum hoc modo menſtrum
ipſum pernicioſiores quam antea effectus in corpo-
re eſſet exſerturum, illud addita pinguedine miti-
gando — inde uſus ſaponis patet: vnciae octo aquae,
in quibus 150 grana ſaponis communis ſoluta ſunt,
calore corporis humani intra decem minuta ſoluunt
grana 50 arſenici mediocriter pulueriſati. Sed de
his infra fuſius. Experimenta cum liquore gaſtrico
vix exaſte ſatis inſtitui queunt: ex analogia tamen
cum aliis mineralibus colligi poteſt, arſenicum ab

eo sensim quidem solui, sed non mutari posse. De relatione arsenici ad ignem. De remediis, cum quibus arsenicum solutum in substantias vel plane non, vel difficulter soluendas, coniungi se patitur: solutiones metallorum in acidis a solutione aquosa arsenici non praecipitantur (quod inferius fusius in primis p. 224. contra NEVMANNVM probatur), exceptis solutionibus in acido aereo et crySTALLIS viridis aeris; Ergo non nisi prioribus in medendo locus est, et tunc quidem nonnisi arsenico iam in secundas vias delato: aqua calcis recens et saturata et solutione arsenici praecipitatum deponit, cuius solubilitas in aqua est 1: 2100. in acido quocumque, imo ipsa aqua arsenicali, facillima. Aer hepatis sulphuris in aqua solutus praecipitat ex solutione arsenici auripigmentum facilius quidem (1: 600, quam nativum in aqua feruida solubile, sed post refrigerium maximam iterum partem fundum petens, remanente vix 1: 1000, imo post decem dies circiter 1: 2500. (Reliqua huius solutionis phaenomena iam transire cogimur) sulphur ipsum licet, quod Cl. KIRWAN alique negant, in aqua destillata per bihorium coctum in proportionem 1: 3120 solvatur, tamen haec solutio arsenicum solutum non mutat.

p. 33. Caput II. Qua ratione formaque arsenicum corpus nostrum ingrediatur. Primo de veneficio involuntario et de autochiria voluntaria per idem praestita: dein de veneficio lento. Aquam toffanam ex arsenico parari verosimillimum est: an autem ad eandem sal medius arsenicalis adhibeatur, vel narcoticum quid addatur, nondum constitit. De remediis aduersus febres et cancrum ex arsenico. De noxia eius vsu externo, in quo damnum exsurgens potius peculiari actioni in systema nervosum, quam resorptioni in circulum humorum adscribendum videtur. De coercenda venditione arsenici.

Caput

Caput III. de symptomatibus ab assumpto, vel ex p. 48.
 tus applicato arsenico oriundis. Tres gradus seu
 periodos constituit Cl. auctor effectuum arsenici:
 primum, maxime lethalem, ad summum intra vi-
 ginti trium horarum spatium; secundum, diutius
 in primas vias agentem, si aut minor arsenici copia
 ingesta fuerit, aut obstiterit dispositio corporis, aut
 auxilia adhibita fuerint; tertium, si vis arsenici vel
 in primis viis nimis debilitata fuerit, vel per se ad
 secundas vias delata. Viuidis coloribus depicta sisti-
 tur horrenda imago decursus symptomatum ab ar-
 senico sumto. Differentia vomitus ab eodem a cho-
 lera: in illo quippe non protinus ab initio, sed ite-
 rato demum molimine bilis eiicitur, nec pulsus est
 inflammatorius, sed spasticus potius. Mirandum,
 Ill. HALLERVM *) negare, intestina ab arsenico ero-
 di: licet omnino in primo gradu caussa subitae mor-
 tis magis in affecta sentiendi facultate neruorum in
 vniuersum ponenda videatur, quam in inflammatio-
 ne eiusque in gangraenam transitu. De effectibus
 venenorum lentorum et medicamentorum ex arse-
 nico, auripigmenti aliarumque eius specierum, arse-
 nici externe applicati et sub forma sumi vel pulue-
 ris inspirati.

Caput IV. Quomodo operetur arsenicum? du- p. 69.
 plici ratione: proprietatibus externis seu mechani-
 cis, et chemicis seu internis specificis. Priores sunt
 grauitas et inde pendens nisus adhaerendi corpori-
 bus solidis: vbi tamen simul solubilitatis habenda
 est ratio, ideoque vis nocendi diuersarum arsenici
 specierum inter se aequalis est grauitati specifica
 cuiusvis, multiplicatae cum earumdem solubilitate;
 vnde etiam triplo maior vis exitialis mercurii subli-
 mati prae arsenico albo patere videtur. Virtus in-
 terna arsenici non, quod MEADIVS alique credide-

P 5

runt,

*) Vid. Comm. Nostr. Vol. XXVII. p. 230.

runt, a particulis acutis pendet: nam nec vitri com-
minuti effectus iidem sunt, qui arsenici, nec spicu-
la isthaec umquam microscopio visenda sese prae-
buere. Dispersi potest haec virtus in irritantem et
corrugantem: utraque plerumque coniunctim agit,
fibram inflammando et corrugando, resorptioni po-
tissimum in nervos musculis inseruientes; inprimis
sentiendi facultatem, uti iam dictum est, aggredi,
et irritabilitatem quasi sufflaminare videtur, ut adeo
mortem interdum sine praegressa inflammatione
evenisse probabile sit. Corrugatio superficiei inter-
nae ventriculi, constrictio orificiorum eiusdem alia-
rumque partium cet. ex hac qualitate profiscuntur:
inde etiam inanis tandem vomituritio, qua etiam
auripigmentum et arsenicum regulinum aequae exi-
tialia fiunt ac arsenicum album. Comparatio effe-
ctuum arsenici cum effectibus acidorum mineralium
concentratorum in solida corporis animalis. Cur
in cadaueribus arsenico enectorum sanguis dissolu-
tus sit, nondum liquet: similis est sanguis eorum,
qui gangraena perierunt. Tandem de effectibus
arsenici superficiei externae corporis applicati, qua-
tenus respondent effectibus internis.

p. 82.

Caput V. Curatio primi gradus laesionum ab
arsenico illatarum. Remedia iis apponi solita ad
quatuor classes referri possunt: contrariorum, in-
differentium, proficuum sed insufficientium, et
tandem vere appositorum. Ad primam classem
pertinent temperantia, sudorifera (recens adeo au-
tor. Cl. SIKORA *) spiritum vini antidotis arsenici
annumerat), alexipharmaca, opiata, calor externus,
drastica, vomitoria. Remedia secundae classis potissi-
mum ob irreparabilem temporis iacturam, aliquo au-
tem modo subdole propria indole nocent: infusa thei-
formia, aqua tepida, acetum (quod praeter plures
alios

*) Conspect. med. leg. Pragae 1780. 8.

alios recentius adhuc Cl. SAGE *) commendavit), cuius tamen usus aduersus aquam toffanam, consentientibus scriptoribus fide dignis, ideo conceditur, quia forte eidem inest narcoticum quid, vel acida arsenicum in eadem sub forma salis medii delitescens reducunt). Tertia classis comprehendit demulcentia, irritationi generatim opposita, virtute autem specifica destituta: lac (in primo laesionum gradu: aliter enim comparatum est in secundo vel tertio); oleum; cremor lactis, qui ex hac classe optimum remedium est, et contra arsenicum regulinum et auripigmentum protinus et in sufficienti quantitate exhibitus solus fere sufficere videtur. Tandem accedimus ad classem quartam, ubi remedia a Cl. NAVIER **) proposita examinantur: hepar sulphuris alcalinum iam per se admodum corrosiuum est, nec quidquam praestat, nisi ut sulphur solum absque arsenico praecipitetur et sal medius arsenicalis producat; accedit sapor teterrimus et difficultas illud ex instanti recens parandi. Hepar calcis eiusdem fere indolis. Aqua calcis non nisi solutum arsenicum aggreditur, per se nimis acris est, diluta minimum tantum terrae calcareae continet: cum lacte remixta melior, potissimum cum eius cremore. Hepar calcis per detonationem simile fere simplici. Hepar alcalinum martiale vel solum, vel cum hepate calcis mixtum, eodem modo ut hepar sulphuris simplex agit. Atramentum vix liberum a suspicione cupri; sapor teter: solutio arsenici ferrum ex acidis non praecipitat. Sapo obiter tantum adductus, addito aceto martiato: atqui arsenicum martiale, in quouis acido solubile, facile damnum primis viis minatur. Lac cum hepate calcis, idemque cum hepate sulphureo martiali permixtum: praeparationes
nimis

*) Comm. nostr. XX. p. 343.

**) Comm. nostr. tert. Dec. suppl. IV. p. 618. seqq.

nimis artificiosae, vbi celeri auxilio opus est. Sic etiam modum his remediis vtendi acriori censurae subiicit Auctor noster, in subiunctis annotationibus simul in transitu monens, se nec vitriolici nec salis marini acidi vestigia in arsenico detexisse, praesentiamque hepatis sulphuris, vel sulphuris in substantia, in thermis negans.

Pertractatis demum quatuor hisce antidotorum classibus quintam subiungit eorum, quae sibi ipsi institutis copiosis experimentis perfecte satisfacere visa sunt, eaque secundum tres saepius adductos laesionum gradus disponit. Indicationes autem in primo gradu hae sunt: venenum ingestum apto vomitorio eiiciendi (per solutionem saponis); quod remanserit, quantocius soluendi et immutandi seu, vt ipso Cl. Auctoris verbo vtamur, neutralisandi (per eandem solutionem cum oleo, aqua aere hepatis sulphuris impraegnata cum cremore lactis); primas vias oblinendi (per eadem remedia et cremorem lactis cum lacte); euacuandi per inferiora (per eadem remedia, imprimis solutionem saponis cum oleo, cataplasmata et clysteres ex sapone); inflammationem partialem et vniuersalem auertendi (per similes foci, cataplasmata, balnea tepida, clysteres, venaesectionem). In secundo gradu eadem, vel vltima tantum, valent, et si iam plus temporis effluerit, destructio et remotio veneni in primis viis (per aquam hepatis sulphuris in potu et clystere, et euacuantia, diaeta et medicamentis antiphlogisticis). In tertio gradu, praeter iam adducta, destructio residuorum in secundis viis (per aquam hepatis sulphuris in balneis et potu), emollitio partium solidarum et fluidarum (per eadem remedia cum diaeta lactea); restitutio successiua virium (per dietam, aerem purum, aquas martiales denique vinum, balnea frigida martialia, victum idoneum, itinera)

itineria); cura affectuum paralyticorum, spasticorum, arthriticorum (per roborantia, electricitatem, stillicidia).

Iam specialior horum remediorum applicatio docetur. Soluitur saponis communis libra vna in libris quatuor aquae bullientis, et ad minimum haec portio per interualla intra bihorium tepida ingeritur: quae nisi per se vomitum cieat, is irritatione faucium ciendus est. In plethoricis vel interna quadam labe visceris affectis, aut si post assumptum arsenicum hora iam effluxerit, venaesectione admodum larga; in herniosis bracherii applicatione simul opus est. Si in secundo demum gradu auxilium ferri oportet, librae tres solutionis saponis, adfusa aequali parte aquae calidae debilitatae, additis vnciis duabus olei vel pinguedinis cuiusvis, intra bihorium ingerantur, focus ex concentrata solutione abdomini imponantur, et si opus est, sanguis rursus mittatur; clysmata ex lacte et oleo, vel si aluus non protinus respondeat, ex solutione saponis et oleo, balneum tepidum ex eadem, aut in leuiori casu semicupium seu pediluuium; postea, symptomatibus mitescens, lac cum eius cremore mistum in larga dosi, vel aqua hepatis sulphuris, cui quarta pars cremoris lactis vel solutionis gummi arabici aut tragacanthae addita fuerit. Aqua ista autem commodissime ita paratur, vt lagenae vitreae, libris duabus aquae tepidae repletae immittantur mixta inter se hepatis calcis vncia dimidia et cremoris tartari drachmae quinque, lagenaeque protinus obturata omnia per decem minuta agitentur, et tunc fluidum in aliam lagenam, quae iam cremorem lactis vel solutionem gummosam continet, effundatur, et accessus aeris, quantum fieri possit, arceatur. Hepar calcis ex partibus aequalibus sulphuris et calcis viuae inter se commistis et igni, donec candeant, expositis

positis conficitur; quod quidem in vase vitreo probe occluso diu seruari potest. Si ista aqua non satis aluum cieat, addi potest oleum ricini vel acinorum sambuci cum vitello oui, vel subiungi coffeae potus, specifica qualitate fibram muscularem irritans, cum cremore lactis et saccharo. Si post ingens demum elapsum temporis spatium auxilio opus est, ob debilitatem vel animi deliquia prius neruina, vinum, aether, moschus cet. exhibeantur, quam reliqua applicari possint; dysenteria, si aqua hepatis sulphuris praesto non sit, clyisma ex aqua calcis cum lacte seu mucilagine gummi arabici exigit.

p. 137. Caput VI. Curatio gradus tertii, relictorum ab arsenico morborum, veneficii lenti, asthmatis montani. Praeter continuatum vsum aquae hepatis sulphuris generale remedium in lacte recenti, siue asininum sit, siue bubulum, siue humanum, ponendum est: cuius digestionem aqua selterana vel bilinensis, clysteres, amara iuuant, quae posteriora (quassia, polygala amara et lichen islandicus) praecipue feбри lentae medentur. Lactis vsum post aliquot dies excipiat nutritio sensim auctior, accedente motu et diaeta iunctisque roborantibus, ac denique balneis martialibus et aqua pyrmontana. Aduersus contracturas doloresque artuum balnea tepida (90 ad 96° Fahrēnh.) thermarum, quae aerem hepatis sulphuris continent, et ideo vulgo aquae sulphureae dicuntur, subiuñcto interno earum cum lacte vñu, maximi vñus sunt, quae si nequeat adire aeger, parari possunt ex hepate sulphuris (ex partibus aequalibus cinerum clauellatorum et sulphuris, vna in crucibulo fufis), cuius $\frac{3}{4}$ librae soluuntur in aquae libris 300, calore 100° Fahrēnh. et perpetua sub agitatione $\frac{1}{4}$ librae olei vitrioli concentrati affundatur; aut modo a Cl. SCHEELE praescripto *):

interno

*) *Von Luft und Feuer*, Leipzig 1782. S. 163.

interno autem tunc vsui aqua hepatis sulphuris, superius descripta, commode inseruit. Neque, vbi secretiones per cutim et vrinam tardius succedunt, cautus opiatorum vsus alienus est. Si denique functionum restitutarum signa adsunt, roborantibus cuiusvis generis opus est. Ad asthma montanum vapores thermarum sulphurearum vel aquarum eiusmodi artificialium quam maxime profunt. Ad spasmos chronicos roborantibus adiungi suadentur folia aurantiorum, radix dictamni albi, asa foetida, valeriana, moschus, opium, parcae doses ipecacuanhae, et potissimum electricitas, et quidem in paralyti positiua, in conuulsionibus autem negatiua.

Caput VII. Curatio subitae laesionis externaep. 165.
per arsenicum requirit depurationem vulneris, elotionem eiusdem per solutionem saponis, puluerem cantharidum inspergendum, fotum loci affecto vicini frigidum ex vino, parcam in statu febrili et inflammatorio sanguinis missionem, ac tunc neruina vel antispasmodica ex opio, moscho, camphora, vino, denique corticem peruianum. Vapor arsenicalis pulmonibus haustus exigit admissionem aeris liberi, venae sectionem, inspirationem aeris hepatis sulphuris sub quacumque forma; tunc paucis guttis laudani tussis, ne haemoptoen excitet, coercenda, minime vero prorsus supprimenda est.

Caput VIII. Remedia prophylactica aduersus fumum pulueremque arsenicalem: oleosa et pingua crebrius assumpta, vestimenta arctius corpori applicata, comminutio minerarum arsenici, magis aqua quam manuum ope peragenda, perflatus aeris, cet.

Progredimur ad partem vltimam, in qua Caput p. 177.
IX. legalitatem inquisitionis forensis in veneficium exponit, quod quum generaliora tantum sistat, transimus ad caput X. Semiotica pathologica corporis delicti. p. 188.

liēti. Insufficiētia signorum anamnesti-
corum aequae ac eorum, quae ipsa cadaueris inspectio et se-
ctio offerunt.

p. 211. Caput XI. Indicia chemica corporis delicti. Stu-
diosius antecessoribus suis in ea inquisiuit Cl. PVL,
quae cum in recensione in commentariis nostris olim*)
exhibita non adducta fuerint, nos apud lectores gra-
tiam inituros confidimus, si eadem hic repetamus,
et quale Auctor noster de iis ferat iudicium, subiun-
gamus. 1. Odor alliaceus pulueris depurati (incer-
tus tamen ex iudicio nostri Auctoris, quia partim
alia quaedam praeter naturam in ventriculo esse pos-
sunt, eodem odore praedita, partim aliae substan-
tiae prunis iniectae allium redolent, prunaeque
ipsae saepe odorem ingratum spargunt, partim eius
absentia non absolute euincit absentiam arsenici;
interim tamen, sub debita cautione, non negligē-
dus); et figura illius crystallina sub microscopio
(vel potius fragmentorum inaequalium, vti contusi
tartari vitriolati). 2. lamina ferrea a fumo arsenici
macula alba infecta (sed idem efficitur a zinco et
regulo antimonii). 3. arsenicum nitro fuso additum
hoc praeuia ebullitione decomponit (si arsenicum
purum fuerit; sulphure mixtum detonatur cum ni-
tro sicut sulphur, et experimentum dubium reddi-
tur; ex altera parte nitrum fustum decomponitur
pulvere quarzi et crystalli, quae facie externa arse-
nico albo puluerisato simillima sunt). 4. sublimatio
in vasis clausis (bona, si sufficiens quantitas, ad mi-
nimum octo vel decem granorum, operationi huic
subiici possit). 5. solutiones fere omnes metallicae
per solutionem arsenici praecipitantur (quod, po-
tissimum aduersus NEVMANNVM, ex institutis expe-
rimentis negatur; longe aliter comparatum est cum
sale medio arsenici). His indicis a Cl. PVL. proposi-
tis

*) Vol. XXVI. p. 427.

tis additur macula nigra, quam arsenicum laminae cupreae sub euaporatione inurit: signum, aequè ut priora non omnis prorsus ambiguitatis experts. Haec demum omnia eo tantum in casu locum inueniunt, ubi de puluere arsenici reperto sermo est: ad detegendum autem arsenicum iam solutum nouas Cl. Auctor regulas praescribit, a nobis nunc tradendas.

Primo contenta ventriculi et intestinorum separatim afferuentur (signanda N. 2.); annotatis dein vestigiis laesionis, omnia quae ab interiore tunica deradi possunt, ope cultelli deradantur et feruentur (N. 1); vomitu reiecta, ubicumque prostent, aqua feruida eluantur (N. 3); tandem, si alicubi suspectum quid reperiatur, itidem caute feruetur (N. 4 cet.) Tunc loco apto, praesentibus, si fieri possit, iudice alioque rerum gnaro, N. 1. et 2. sigillatim in vase vitreo puro aqua pura frigida diluantur, si quid fundum petat, iteratis elotionibus separetur et feruetur (A), diuersum ratione coloris albi (a), grisei (b), nigri (c) vel flauī aut rubri (d); in casibus tribus prioribus liquor elutus coletur et feruetur (B). Simili modo coletur liquor (3) et feruetur (C). Faeces a filtratione (B) superstitēs per sex horas in aquae libris octo coquantur et sublimationi feruentur; liquor remanens adfundatur priori (B); haec ad libram vnam incoquantur, colata feruentur (α). Liquor (C) itidem ad libram dimidiam inspissetur et colatus feruetur (β). Suspecta denique (4), nisi sub forma pulueris sese obtulerint, in aliquot libris aquae per quatuor ad sex horas coquantur, colentur, conuenienter inspissentur et feruentur. (γ). Haec igitur fluida (α, β, γ) cum reagentibus aequali modo tractentur, quae sunt aqua calcis, aqua hepatis sulphuris, et sal ammoniacus cupreus. Aqua calcis commodissime paratur ex creta per quadrantem horae candente et pauca aqua guttatim adfusa in pulue-

rem fatifcente, cuius femiunciae aliquot ſeſquilibrae aquae admiſceantur, cum qua ebulliant, et liquor, quamprimum clarus redditus fuerit, ſeruidus in uſum ducatur. Aqua hepatis ſulphuris modo ſuperius deſcripto, vel granis 120 hepatis ſulphuris calcarei cum granis 156 cremoris tartari in vaſe vitreo librae vni aquae fluuiatilis immiſſis aliquoties agitatis et dein ad requiem repositis paratur. Sal ammoniacus cupreus ex viridi brunſuicenſi probe puluerifato et ſuperfuſo ſpiritu ſalis ammoniaci cauſtico conficitur, quae mixtura ſaepeius agitanda eſt et poſt aliquot dies fluidum coloris ſaturate caerulei decantandum: proportionem eam ſeruari oportet, vt pars aliqua viridis brunſuicenſis non ſoluta poſt extractionem in fundo ſuperſit.

Singulum fluidorum ſuperius indicatorum, examini ſubiiciendorum, in tres partes diuidatur. Primae inſtilletur oleum tartari per deliquium: ſi efferueſcit et ſedimentum coloris lateritii deponit, probabile eſt venenum fuiſſe mercurium ſublimatum. Liquori ſuperſtiti claro adfunditur ſal ammoniacus cupreus, qui, ſi arſenici quid inſit, praecipitatum ex viridi flauoſcens fundum petit, arſenicum cupreum, in quo proportionem cupri ad arſenicum inuenit Cl. Auſtor 102: 165. Parti ſecundae addatur aequalis portio aquae calcis ſeruidae: mercurius ſublimatus colore flauo, arſenicum albo praecipitatur. Tertiae affundatur aqua hepatis ſulphuris, donec non amplius turbetur mixtio: quae ſi protinus colorem ex flauo fufcum, mox in album tranſeuntem, oſtendat, mercurium ſublimatum, aurantii vero coloris nubecula arſenicum indicat, quod fundum petens auripigmentum probat. Notandum autem eſt, antequam inſtituatur examen cum aqua calcis et hepatis ſulphuris, inueſtigari oportere fluida, an acidum in iſdem praedominetur, quod abripitur adfuſo

so oleo tartari per deliquium, donec fluida ab adfusa tinctura heliotropii rubellum adhuc colorem assument. Sal medius arsenicalis, vel arsenicum sapone iam mutatum, ab aqua calcis et hepatis sulphuris non mutantur: indolem vtramque tinctura heliotropii colore non mutato, et vltimam tinctura ligni brasiliensis colore violaceo prodit; quare acetum instillandum est, donec tinctura heliotropii colorem rubellum praebeat, tinctura ligni brasiliensis autem non mutetur. Sal ammoniacus cupreus autem etiam salem medium arsenicalem prodit, et a nimia tandem materiae tenacitate iners redditur, quae si a sapone pendeat, flocculi sebacei addito aceto separantur, quod postea, si opus fuerit, oleo tartari per deliquium rursus tollitur; sin autem alia tenacitatis causa subsit, albumine ouorum admixto magma coquatur et filtretur. (In transitu etiam mutationes ab his reagentibus in aliis venenis mineralibus productae enarrantur.) Arsenicum sulphure mixtum ab aqua calcis et hepatis sulphuris non praecipitatur: sed a sale ammoniaco cupreo deiicitur puluis ex viridi griseus, super prunis odorem alliaceum spirans. Tunc ergo residua (1 et 2) bene siccata in vase retorto recipienti bene agglutinato igne arenae sublimentur, et surget auripigmentum, quod prunis iniectum primo sulphureo, dein alliaceo odore se prodet. Sin autem elotus puluis (A) calcis arsenicalis faciem prae se ferat, superius adducta experimenta super prunis vel lamina cuprea, et fusio cum nitro locum habent. Auripigmenti maior vel minor efficacia diiudicatur ex digestionem eiusdem in spiritu salis marini, cui ad facilitandam solutionem pauxillum acidi nitrosi adfusus sit; vel praecipitatione per zincum, adfuso prius spiritu vini. His omnibus Cl. Auctor quaedam adhuc sub-

Q 2

nectit,

neſcit, quae priora illuſtrant, a nobis vero, forte iam nimis prolaxis, hic tangi nequeunt.

P. 247. Caput XII de iudicio ſuper lethalitate ferendo. Norma ad definiendam vulnerum lethalitatem ſtabilita hic non valet: ſed diſquiri oportet 1. ratione occiſoris, quantitatem et qualitatem veneni (celeritatem inferendi mortem Cl. Auctor determinat in arſenico albo 48, regulino 12, auripigmento 1; circumſtantias externas contrarias, occiſori vel cognitae vel in eius arbitrio poſitas; diſpoſitionem occiſi manifeſtam, et accelerationem funeſti euentus poſt exhibitum venenum. 2. momenta, quae non ſita ſunt in aggreſſore, ſed magis in occiſo, v. c. auxilium neglectum vel praepoſterum 3. externa accidentia, v. c. terror, morbi alii accedentes, diſpoſitio morboſa in corpore deliteſcens, neque antea ſignis manifeſtis detegenda, niſi ſectio aperte demonſtret, ab arſenico proſectam deſtructionem maiorem fuiſſe effectibus iſtius diſpoſitionis. Plura de definienda lethalitate per accidens. Neceſſitas hoc iudicium non praecipitandi, licet ſectionem diſferre neque poſſibile ſemper, neque conſultum ſit. Ad conſtituendos gradus poenarum commendantur diſſertationes duae Cl. EHRMANN *).

V.

Diſſertatio Inauguralis ſiſtens Electricitatis in medicina uſum et abuſum, — quam a. d. XIII Aprilis MDCCLXXXVII. publice defendit Auctor FRIDERICVS CASIMIR KITZ, Weſtphalus, Goettingae pagg. 92. 8.

Quo

*) de veneficio dololo, praef. Cl. REISSEISSEN, Argent. 1781. et de veneficio culpoſo ibid. 1782.

Quo melius Auctor sibi viam ad tractationem de usu et abusu Electricitatis in medicina panderet, quaedam ipsi de eiusdem natura, proprietatibus atque effectibus, quamvis breuiter, praemittere placuit. Subtilissimum fluidum per omnes corporum partes dispersum, vacua eorum interstitia explens, caloris, luminis, colorum, acrimoniae, volatilitatis, leuitatis, fluiditatis, elateris principem causam, ignem esse statuit. Nomine ergo modo a plerisque physicorum, qui materiem illam subtilissimam, iisdem gaudentem virtutibus, aetheris nomine insig- niunt, discrepat. Non potuit igitur non electri- cam quoque vim tenuissimi huius fluidi appellare progeniem, quippe quocum et affectionibus et effe- ctibus adeo conuenit. Vtrique lux, calor, facul- tas corpora inflammabilia incendendi, rarefaciendi, metalla liquandi, calcinandi, seminum germinationem, vegetationem, auium et laruarum ex ouis exitum promouendi, motum sanguinis celeriores reddendi, transpirationem augendi, et multae aliae eius- modi virtutes communes sunt. Idem quoque ex similitudine electricitatis cum phlogisto, cuius plu- ra affert momenta, docere studuit.

Post breuem introitum iam ad ipsas electricita- tis vires transit, vel quibus generatim in corpora operatur, vel aëri inducit mutationes, vel in corpo- ra animata agit, vel tam sanae, quam morbosae prae- sto adest humanae machinae, tum de salutari in sa- nandis morbis efficacia fusius disseruit. p. 8.

In viribus fluidi electrici in corpora generatim recensendis in limine statim effectuum illorum ge- neralium, odoris phosphorici, attractionis, repul- sionis, scintillarum, quae acidulum saporem in lin- gua excitant, eandemque ob causam aquam succo heliotropii tinctam rubefaciunt, maioris corporum ab ipso agitatorum exhalationis, et qui alii sunt,

mentionem facit. Tum natiuam vel sponte sua extricatam, ab artificiali per hominum solertiam elicta distinguit. Huius effectus cum generalibus consentiunt, illius vero longe sunt insigniores, ut probe ex stupendis, quas fulmen interdum edit, stragibus, intelligi potest. Dissensum illum duplicem, qui inter doctos obtinet, num materia electrica, qua aer repletur, an ea, quam terra fouet, in corpora agat, cum non ex ipsius esset consilio, modo obiter tetigit. Ingenue tamen se, cum utriusque adeo conueniant effectus, illorum opinioni, qui electricitatem negatiuam pari modo se habere ad positiuam, quam phlogiston ad ignem, putant, subscribere fatetur. Intensitas artificialis admodum pro diuersitate instrumentorum, modo, quo corpora cum conductore communicant, indole corporum e quibus excitatur, aut in quae transit, atmosphaerae conditione, variant.

- p. 16. Vis fluidi electrici in aerem. Quamuis multi, et recentissime SAUSSURE, experimentis aerem fluido electrico impletum, et per se isti fluido deferendo ineptum esse demonstrauerint; efficaciam tamen et electricitatem diuersi aeris in corpora organica esse obseruamus. Coelo sereno vel nubibus obuelato, modo non tempestuoso, hyemis tempore, constans est aeris electricitas; aestate enim vapores multi eandem absorbentes, in auras ascendunt; sin vero pluuia aut nix delabatur a legibus istis definitis ipsa recedit, quas eo magis migrat, quo maiores tempestates, venti, procellae grassantur. Altitudines quoque locorum, et distantiae, quibus obseruationes instituuntur, insigniter electricitatem solent mutare. Aer, in quem scintillae electricae vel fulgura erumpunt, eandem subit mutationem, quae a qualibet ipsi infertur combustionem, partem eius meliorem reddit phlogisticatam, ut eosdem, quos aer
fixus

fixus producat effectus. Quantum fulgur conclaue permeans aëris bonitatem permutet, atque ad respirationem inutilem reddat, multa probe docuerunt exempla.

Vim quoque insignem electricitas in corpora vi p. 23. ua, siue sana siue aegrotata sint, exserit. Sana, quidem, quamuis si maiori irruat impetu, laedere, quin perdere interdum soleat, vt quae fulmina edunt mala, indicant, moderate tamen adhibita incrementum in plantis auget, hinc a rusticis saepissime post fulgura agrorum percipitur fertilitas. Animalia quoque, et eo, quod aër, cui electrica vis inhaeret, ipsa ambit, quin intrat, et quod varias ipsorum partes, nisi aliud corpus interuenit, tangit, fluidi electrici probe intelligunt influxum. Phaenomena enim adducta, et similitudo cum scintillaelectrica, electricitatem in fulmina erumpentem, aërem ad respirationem animalium inutilem reddere, docent. Tempestate imminente insignes celeresque aëris mutationes angusta, vel de reliquo sanorum hominum, reddunt praecordia. An ex aëris nos circumdantis corruptione, peripneumonia illa maligna post febrem putridam deducenda sit, mouetur quaestio. Aliquam veriprae se fert haec opinio speciem, cum fermentescentia, putrescentia coelo fulguribus turbato, optime peragatur, cum caro electrica vi tacta, celerior putrescat. Quin longius naturae scrutatores, et in primis medici, progressi sunt, vt vesper tinam morborum exacerbationem, et febrium alias benignarum in malignas transitum, a fluido electrico, diuerse per aërem disperso, repeterent. Ipse Auctor quidem aëris liberi, prae incluso praerogatiuam, coelo in primis sereno, aequabili fluidi illius electrici per atmosphaeram distributioni tribuere videtur; neque tamen ipsum inuisibile illud pabulum, quod cum aëre inspiratum, nos adeo reficit,

huic sed igni potius, qui cum aliquo, nobis ignoto, coniunctus aërem vitalem constituit,tribuendum esse videtur. Sententiae tamen eorum, qui idem in nervis figi, et quodammodo cum fluido nerueo, quod nonnulli statuunt, conuenire, haud fauet, per sanguinem multa facilius propagari posse ratus.

P. 31.

Electricitatis caute adhibitae eximiae in aegrotata corpora percipiuntur virtutes. Fibrā musculārem potentissime stimulat, vt muscoli post horam, quin tertio die post animalis interitum vi electrica in motum concitati sint. Nervos et musculos, quibus imperant, eadem vellicat, quod LIEBERKÜHNII experimentum est, musculos, originibus nervorum in cerebro exempto tentatis, conuelli videntis. Eodem artificio velocior sanguinis per vasa circulatio promouetur; quod suo ipsius exemplo, cum feminam ad menstrua restituenda huic subiiceret operationi, in qua pulsum numerum temporis minuto et quinque et sex pulsibus pro electricitatis gradu, auctum animaduertit, illustrat. Secretiones et excretiones, vt multis comprobat exemplis, augentur. Mutationes topicae in loco, cui vis admouetur electrica, percipiuntur, quales rubor, levis inflammatio, vesiculae cutaneae.

P. 40.

Non contemnendam electricitatem in corpora vim exferere cum probauerit, ad efficaciam eiusdem in sanandis morbis, quae alteram dissertationis partem, eamque praecipuam, constituit, pergit. Cautē vero in diiudicandis exemplis, quae medici hoc consilio afferunt, propter multorum inscientiam et negligentiam, propter nouam medicinam malo huc vsque non curando suppeditandi pruritum, propter aegrotantium, qui saepe alia adhuc clam in subsidium adhibent, fallaciam, propter phantasiam interdum incensam, in primis hominum tenerioris structurae, vel superstitione aut praeconceptionis opinionibus abreptorum, versandum est. Quae effi-

ciae

ciae optime ad effectus, quos in sano corpore pro-
dit, poterunt reduci. Stimulat fibram muscularem, p. 461
hinc in morbis, qui ab huius torpore pendent, in-
signiter prodest, in paralyseos ea specie, quae eun-
dem excipit, cauendum tamen, ne in ea, quae co-
licam saturninam sequitur, vel quae e cerebri qua-
dam fuit compressione, adhibeatur; in suppressio-
ne excretionum, asphyxia a noxiis halitibus produ-
cta, vulneribus. In fibra igitur iam concitata non
potest non electricitatis accessu vehementia augeri,
puella irritabilis vnico ictu talibus comprehensa fuit
spasms, quales nonnisi opio tolli potuerunt; in
oesophagi vero conuulsionibus, quibus hypochon-
driaci obnoxii sunt, non malos produxit effectus,
quod ipsum quoque de illis censendum, quibus tol-
lendis par fuit, profecti erant ab excretionis suppres-
sione, ab acrimoniae cuiusdam metastasi, ab obstru-
ctione quadam etc. Propter vim nervos irritandi p. 50.
morbis eorundem, quibus insensibilitas et motus
voluntarios edendi facultas impeditur, fauet, vt
surditati, aphoniae, amaurosi, lethargo, et similibus,
forte etiam variis asphyxiae formis. Hinc omnino
in sensilioribus et plethoricis caute adhibenda, in
iis vero morbis, qui hunc stimulum non ferunt,
apoplexia sanguinea, paralyfi ipsam insequente, epi-
lepsia plane, quamuis celeberrimorum existent me-
dicorum exempla, qui prospero successu in iisdem
morbis neruorum exagitatione profectis, vt chorea
S. Viti, hysteria, raphania, eadem fuerunt vfi, erit
negligenda. Quanquam quidem exinde electrici-
tatem negatiuam contrarios effectus prodere, adeo-
que turbas in musculis neruisque obortas sopire se-
quitur, vsus tamen contraria docet. Plurimi, qui
de electricitatis vi disseruerunt, ne verbulo quidem
negatiuae faciunt mentionem, et illi ipsi, qui paullo
vberius agendi consignarunt modum, effectibus,

- p. 58. quae in corpora generatim educit, admodum conueniunt. Virtus electricitatis, qua sanguinis motum auget, in illis morbis, vbi debilis deprehenditur, commendandus esse videtur, qualis asphyxia a sanguine circa cor stagnante, chlorosis in humorum stagnatione, infarctus, obstructio, icterus ab infarctu et obstructione hepatis productus, mala a lactis metastasi, humores varii generis, scrophulae, perniones, scirrhi, rheumatismi etc. An eadem de causa in febribus intermittentibus? Cautè vero in quibus praeter naturam velocior est, morbis, vt in-
- p. 62. flammatoriis, febrilibus, in grauidis. Multum praestat secretionibus et excretionibus, in transpiratione suppressa, morbisque inde originem ducentibus, cutaneis, rheumatismis recentibus, arthridite, sudor enim viscidus exprimitur electricitate, sic quoque in vrinae retentione, praecipue feminis in mensium suppressione egregie conuenit, in primis si torpor cum languore, pulsus debilis, et circulatio languescens animaduertitur, vt exemplum, quod Auctori obuenit, cuius vberiore descriptionem lectu dignissimam, curandique rationem adiecit, probat. Insignis quoque huius in glandulas in primis saliuales vis percipitur, hinc earum infarctus, ceruminis excretio impedita, tollitur.
- p. 69. Interdum vero irrita, quin periculosa euadere potest electricitatis applicatio. In morbis ab acrimonia humorum vniuersali quacunque pendentibus, vel in aliis, in quibus semel profuit, alio tempore propter non accuratas sane, quas ab aliis accepimus morborum descriptiones, propter diuersos eiusdem mali fontes, propter varias eiusdem conditiones, quibus aliud recens, aliud inueteratum est, eadem curandi ratio minime conducit. Hinc simul alia in subsidium medicamenta adhibeantur, necesse est, praecipue si satis diu electricitate, quae cito corpus transit

transit, adeoque non ita effectus edere potest, vfi fuerimus. Multum quoque refert, vt partes affectas, in primis in corporibus sensibilibus, qui aeris non ferre possunt contactum, pannis tegamus, vt in eam, quae laborat, partem summam, quin omnem electricitatis vim ducamus, et in vniuersum, vt modus, cuius Auctor varios definit gradus, recte seruetur. Primum constituit balneum electricum, cui aeger immergitur, quo pulsuum numerum auctum, menstrua reuocata, partes roboratas, paralylin sanata esse refert; alterum, fortio-rem, quo scintillae ex parte affecta eliciuntur, insignes in sensu restituendo, humoribus mouendis, obstructionibus referendis eius deprehensus est vsus, tum ad concussionem siue leuiorem siue violentiorem confugiendum est, quae tamen, cum per vehementiam tristes saepe edat effectus, vis nerueae destructionem, vomitum cruentum, non adeo commendanda esse videtur, curandum igitur, vt ab operatoris voluntate ictus pendeat vehementia. Quorum omnium modorum instrumenta, rectus vsus, et variae cautelae, paullo copiosius, quam vt earum mentio fieri possit, sunt proposita. In fine apparatus a CL. LE ROI nuper ad negatiuae electricitatis vsum descriptus, commendatur.

VI.

An experimental Inquiry in to the properties of Opium, and its effects on living subiects, with observations on its history, preparations and Vses. Being the disputation which gained the Harvejan Prize, for the Year 1785. By IOHN LEIGH, M. D. Edinburgh printed for Charles Elliot. Edinb. and G. G. I. et I. Robinson, Lond. 1786. 8. 144. pagg.

h. e.

hoc est:

Disquisitio experimentis superstructa de proprietatibus opii eiusdemque effectibus in vivis animalibus, adiectis animadversionibus de eius praeparatione ac usu auct. I. LEIGH*)

- H**istoriam medicaminum nosse et oblectat et iuvat ac prodest, siquidem illa tanquam antiquitatis magistra nos instruit qua ratione veteres illa adhibuerunt, atque tanquam lux veritatis nos docet qua ratione vires illorum a nobis indagatas cum descriptis a veteribus viribus componere atque nos de egregio eorumdem usu certiores reddere debeamus, ac cauere ne fraudibus hominum et ingeniorum fallacis fallamur egregie. Vnde Cl. A. huius libri
- p. 8. ob historiam opii in introductione praemissam laudamus, in qua descriptione huius plantae opium
- p. 12. praebentis a diuersis auctoribus exhibita, opium pa-
- p. 15. rari ex nigro papauere secundum PLINIVM ac DA-
LECAMPIVM commemorat, quibus tamen GARZIAS
et KAEMPFERVS contradicunt asserentes album
tantummodo ad hunc usum adhiberi, sed ex utro-
que illud parari posse statuit, hoc tantummodo dis-
crimine obseruato, vt ex albo semper largior pro-
uentus sit sperandus. Optime autem ALSTONVM
p. 18. opium inquisiuisse affirmat, simulque ex itinerariis
p. 21. de papaueris cultura lectu digna profert. Opio
p. 25. tamen Thebaico primas tribuit, HIPPOCRATEM au-
tem primum eius usum admodum commendasse
recte

*) Germanica versio prodiit Lipsiae 1787. *Erfahrungsmäßige Untersuchung der Eigenschaften des Opiums, und seiner Wirkungen bey lebendigen Geschöpfen mit Bemerkungen über die Zubereitung und den Gebrauch desselben. Eine Harveische Preisschrift von IOH. LEIGH.* Concinnauit eamdem studiose ac accurate Cl. MICHAELIS, qui omnibus in vertendo suam abunde probauit industriam.

recte monet, et inde colligit eius usum Graecis potissimum deberi, a quibus demum, HERACLIDĒ eius famam praeprimis confirmante, illud ad Arabes transierit. Anglos vero Germanosque huius remedii usum p. 27. magis suasse. Eis addere potuisset ET TMVLLERVM *) qui vires opii diaphoreticas primus notavit, PITCARNIVM **), qui eius operandi modum ex rei natura adgressus est, et THOMSONVM, qui PITCARNII inuenta ulterius annis est profequi.

Experimenta autem cum opio instituta in certis quasdam distribuit classes, quarum prior, experimenta eum aqua destillata ac spiritu vini rectificatissimo instituta continet, atque quinque experimentis absolvitur, obtinuit autem ex vncia vna opii, resinosa-
rum partium drachmam vnam cum scrupulo vno, gummosarum vero tres drachmas et quindecim grana, inertium vero drachmam vnam et grana sex. Posterior classis complectitur tria experimenta, quibus vnciam opii in partes scissam per triduum in spiritu vini maceravit, interdum agitando vasculum, et spiritu vini priore separato nouoque affuso eo perrexit, donec solutio non amplius tingeretur. Quo facto solutionem leni igne euaporavit, quo ipsi opio extracti conciliaret consistentiam. Eodem modo gummosas partes ope aquae stillatitiae extrahere tentavit. Obtinuit autem resinae drachmam vnam et scrupulum vnum, gummi drachmas tres ac grana sex, inertium partium scrupulum vnum grana decem. Tertia classis quatuor experimentis absoluta est. Duabus libris aquae vni p. 29. vnciae opii affusis et vase aperto calori ignis 100 graduum therm. Fahrenh. per 24 horas expositis, et tandem refrigeratis colatisque extracti consistentiam euaporando conciliauit. Residuo autem opii spiritum vini rectificatissimum affudit, et tamdiu in p. 35. mortua-

*) in diff. de vi opii diaph.

**) in diff. medicis p. 108.

- p. 41. mortario triuit, donec opium nullum colorem exhiberet, quam massam quoque euaporauit. Obtinuit autem his operationibus resinae drachmam vnam grana quindecim, gummi drachmas tres, grana triginta, partium inertium drachmam vnam grana quindecim. Classis quarta 23 experimenta sistit, quibus aquae destillatae et spiritus vini ope iidem effectus, quantitate tantummodo differentes, prodierunt. Partibus autem inertibus aquam bullientem superfudit, aliosque liquores, sed intellexit statim easdem nullo posse solui modo. Aquae autem portioni de opio defusae sufficientem quantitatem tartari solubilis vsque ad saturationem immisit, quae
- p. 56. 24 horis post inspecta per microscopium, sese in superficie eiusdem conspiciendum praebuere parui globuli oleosi, saporis acris, ac opium praeprimis redolentes. Tandem experimentum in quinque vitris vnus eiusdemque factum est magnitudinis, quorum vnique dimidia vncia opii in minutissimas partes dissecti est indita affusis vnique quinque vnciis liquidi v. c. Alcoholis, vini albi, aceti, spiritus rectificati et aquae paribus partibus, et aqua destillata communi. His vitris calori 95 graduum admotis per quinque dies, et interdum agitatis et quassatis, et tandem colatis, euaporatis, ficcatis, atque libratibus perspexit ex residuo non soluto, quicquid vnumquodque liquidum reliquerat intactum, aqua nimirum 199 gradus, acetum 128. alcohol 100. vinum album 90, aqua dilutus spiritus rectificatus 88.
- p. 74. Transit fusius commemoratis experimentis ad praeparata ex opio, quae tantummodo nominare iuuat, sunt autem haec: opium colatum, vel extractum Thebaicum, laudanum liquidum vel tinctura Thebaica, elixirium paregoricum, pilulae saponaceae, pilulae e styrace, pilulae Thebaicae, vulgo pacifi-

pacificae, pulvis e bolo compositus cum opio, species e scordio cum opio, pulvis e succino compositus, electuarium e scordio, vulgo diascordium, confectio Paulina, Philonium, Mitridatium, et Theriaca, linimentum anodynum, trochisci bechici cum opio, quorum descriptiones aliunde notas hic adicere et repetere nolumus.

Experimenta vero cum opio in animalibus vivis p. 86.
instituta, quorum quatuor et triginta commemorantur, omni attentione digna sunt, nos enim de effectibus opii intus sumti et externe corpori applicati abunde instruunt. Facta autem sunt illa cum canibus, cuniculis atque hominibus et quidem in variis corporis partibus. Sic opium solutionem oculis externe applicavit, quae dolorem ruboremque oculi produxit. Musculis pectoralibus et abdominalibus denudatis admota nullam mutationem, nullumque motum ibi effecit. Arteria autem dissecta cum ei opii solutio admota esset, protinus sese contraxit, et angusta facta est, ut haemorrhagia omnis cessaret. Cor ipsum suo sanguine exhaustum denuo ab affusa solutione movebatur. Iniectio opii in sinus et vrethram facta inflammationes ibidem excitavit. Cataplasmata ex opio parata cutique applicata nullum sensum fecerunt, sed in musculis denudatis post duas circiter horas convulsiones procreatae sunt. Caustica remedia cum eo iuncta suam virtutem non perdidere. Pillulae ex opio parum ponderis sui amittunt in ventriculo, quod ex incisis animalibus apparuit, quibus illae sunt intrusae. Resina opii soluta et intus sumta pulsum celerem, calorem ventriculi, capitis grauitatem, dolorem et vertiginem excitavit. Gummosa solutio effecit capitis dolores, nauseam et somnolentiam. Acida vero nihil valere in diminuenendis periculosis effectibus opii experimentis edoctus est.

Tandem

p. 127. Tandem de usu opii praecipit, in quo declarando ita versatur, ut explicet quomodo illud adhibitum sit a veteribus, et in quibusnam morbis praecipuum habeat usum, quorum pertinent febres quaedam, arthritides, variolae, pthisis, dysenteria, colici dolores, tetanus, lues venerea, oculorum morbi, hysteria, hypochondriasis, peripneumonia, etc.

VII.

Mémoires couronnés en l'année 1786 par l'academie des sciences, belles lettres et arts de Lyon, sur l'utilité des lichens dans la médecine et dans les arts par MM. HOFFMANN, D. M. AMOREUX fils, D. M. et WILLEMET Professeur de Chymie et de Botanique, à Lyon chez Piestre et de la Molliere 1787. in 8. avec des plantes enluminées.

i. e.

Commentarii ab Academia scient. litt. elegant. et artt. Lugdunensi a 1786 praemio ornati, de utilitate lichenum in medicina et artibus conscripti a VV. Cll. HOFFMANNO, AMOREUX Jun. ac WILLEMETIO, etc.

Egregia haecce collectio locupletata ac ornata est relatione historica Cl. GILIBERTI de commentariis in consensu Academiae praemio ornatis, cui praemissa est dissertatio eximiae ac prorsus singularis utilitatis de progressu historiae naturalis et de periculis, quae cum laboribus historiae naturalis amicorum coniuncta esse videntur. Et sane editoribus huius collectionis nos eo nomine obstrictissimi

mos

mos esse profiteamur, cum ipsis placuerit hanc dissertationem lectu dignissimam ac doctissimam simul praefationis loco nobiscum communicare, continentem quaedam anecdota ac relationes historicas, quas frustra alibi quaeremus, et nos vtilissimam operam in nos suscepturos esse persuasi sumus, si paucis ea proponamus, quae a Cl. Directore Acad. GILBERTO sunt praestita.

Primum enim probat Cl. A. studium historiae naturalis molestiis propriis et taedio plenis esse refertum. Verba igitur facit de Plinio septentrionali immortalis p. 21. LINNEO, quippe qui in sua iuuentute in patria Vpsala multos amicos patronosque inuenerat ob sua studia et labores dum, cum esset absens et peregrinaretur, aetate paulo prouectiori cum magna laude redux protinus nactus est aduersarios ac inimicos, praeprimis cum vellet historiam docere naturalem. Junior siquidem quidam medicorum ROSEN DE ROSENSTEIN ipsi lectionum suarum continuationi interdixit, eo ex capite, quoniam tantummodo doctores soli vniuersitatis litterarum docendi gauderent libertate ac munere. Talis res non poterat non LINNEO terrorem incutere, et cum olim per amicos multa fuerat affecutus, etiam in fortuna aduersa ad eosdem confugit, quorum ope decretum facultaris Vpsaliensis, maximas ipsi creans molestias, mutatum est, paulo siquidem post in hac litterarum vniuersitate potestas docendi medicinam ipsi est concessa. Quo in nouo munere gerundo fortunam fauentem expertus est. Interim tamen WALLERIUS eiusdem in mineralogia aemulus, saepissime rigorosius paulo de ipso iudicauit, et in omnibus vniuersitatibus aduersarii aduersus ipsum sunt suscitati. SIEGESBECKIUS Petropolitanus praeprimis delectabatur examinando eius systema plantarum, maleuole castigando quam vere id diiudicando. HEISTE-

RVS, gloriam principis Botanicorum captans, methodum et principia LINNEI austere reprehendit, neque LUDWIGIO in omnibus placuit. HALLERVS falsis circumuentus relationibus eum graui subiecit censurae, sed mutauit suam sententiam, postquam suam ad ipsum miserat Faunam Suecicam, in tribus litteris quae annis viginti post edidit. In Academiis Francogallicis quamplurimis nonnisi honorifice eiusdem fit mentio, at Parisiis eiusdem systema sexuale destruere tentarunt plurimi. Ill. BUFFON quauis data occasione LINNEVM acriter perstringit, qui tamen, quamquam eiusmodi conuitia mirum in modum eum male haberent, BOERHAAVI sequutus consilium, omnia silentio praeteriit. Botanicorum vero contemporaneorum iniqua iudicia ipsi maiores crearunt molestias, ac, reliquos vt taceamus, Cl. ADANSON ipsi visus est suam de familiis plantarum commentationem eam composuisse ob causam, vt eius merita studiaque deprimeret. Tandem laboribus studiisque indefessis ita fractae sunt vires animi corporisque LINNEI, vt successiue omnium animi facultatum vsum perderet, atque in extremo aetatis anno tantam sentiebat quoad memoriam debilitatem, vt saepissime notissimas alioquin res nominare non posset. Memoriam attamen tanti huius viri eius scripta, ab omnibus historiae naturalis amicis beneuole excepta, penes seram quoque seruabunt posteritatem, ac Cl. GILIBERT nouam operum LINNEI omnium nobis humanissime promittit editionem, sub suis auspiciis Lugduni prodituram, cuius non sine intimo voluptatis sensu iam facimus mentionem. Nos quidem cum Cl. Editore merita memoriamque LINNEI per omnem vitam recolendam censemus, et quantum ipsi debeat naturalis historia, quam obstrictissimos sibi reddiderit eiusdem amicos, omnia scripta testantur periodica. Pietas vero nostra ab
 adulatio.

adulationis vitio longissime remota nos iubet precari, ut Tanto viro terra sit levis eiusque ossa leniter cubent.

Relatum quoque legimus TOURNEFORTIVM p. 15. aggressum fuisse ab Hispaniae militibus prouinciabilibus levis armaturae, quum Pyrenaeos herbarum colligendarum gratia conscenderat montes.

CLVSIVS omnis sanioris phytographiae sexti p. 16. et decimi saeculi parens, cum peragraret Pyrenaeos, brachium fregit et aliquot annos post crus, his malis tamen nihilo secius abstrahi se passus ab amore botanices, tertiamque suscepit peregrinationem ad Alpes Tyrolienses, quo quidem in itinere praecipue de petra ruit coxamque fregit, quo facto per reliquum vitae tempus factus est paralyticus.

PLVMIER, senior, postquam binis vicibus Ame- p. 17. ricam peragrauerat, et phytologiam multis generibus, ac quamplurimis plantarum speciebus auxerat atque locupletauerat, pleuropneumoniae tandem succubuit, quam sibi in suis contraxerat itineribus.

IOH. IVSSIEV iussu LVDOVICI XV. in prouinciis Peruuianas missus, inuidiam Hispanorum sibi contraxerat, et quamquam sibi de vita sua saepissime prospexerat, tamen a veneno terribili ipsi ingesto omnibus animi facultatibus priuatus est. Simile exemplum praebet nobis COMMERSON, quippe qui eodem modo in Asia inter labores suos botanicos extinctus est, nobisque simul omnis erepta spes est perueniendorum in nostram notitiam eiusdem inuentorum.

DOMBEI maxima admiratione ob ingenium diuinum, et egregia merita dignus, qui plus quam sexcentis plantarum speciebus detectis trina vice ob inuidiam veneno infectus est, et ex itinere redux ob concussam et labefactatam sanitatem, quam facies ipsius re-

praesentabat, omnibus suis amicis maximum incussit terrorem.

P. 18. HASSELQVIST, discipulus LINNEI, Aegyptum et Palaestinam permeare constituerat, quoniam illae regiones quoad historiam naturalem parum cognitae fuerant. Et sane ipsius studiis multum debemus, per aliquot enim annos ibi commorans omnes species plantarum in his regionibus obuias accurate descripsit, quae egregiae praebent medicamina eius cura atque industria flores Aegypti et Palaestinae ita nobis innotuerunt, quomodo indigenae; caeterum sagacitati eius nihil facile potuit effugere. Verum prohi dolor! tam eximium virum saepiuscule Barbari male habuerunt, et post eius per Syriam in Europam reditum morbo graui correptus usque dum spiritum emitteret, anno siquidem aetatis septimo et trigesimo phthisi consumptus est.

SEGVIER, cui in acceptis habemus Floram Veronensem et vicinorum montium, e mortis periculo astu ereptus est, nam pastores in his regionibus consilium inierant ipsum in suis botanicis excursibus per praecipitium ex alto interficere.

GMELINVS a Tartaris percurrando montes Sibiriae et Montis Alti occisus est.

BONA itidem saeculo tertio et decimo a pastorebus interemptus est, cum in monte Baldo prouinciae Veronensis legeret herbas.

SCHEVCHZER, qui saepissime altissima Alpium iuga conscenderat, tandem cum in descendendo certior fieri vellet de trunco arboris petrefacto, exsiccatione sanguinis correptus in vigore aetatis obiit.

POLLICH, qui plantarum Palatinatus egregiam historiam reliquit, incidit, cum paludosas harum prouinciarum inuiseret regiones, in febrem malignam, quae ipsi mortis causa fuit.

III. Comes de MATTVSKA, cui Floram Silesiae debemus, in itineribus per montanas regiones morbo pectoris laborare cepit, et praematura morte suis amicis, ac reipublicae litterariae est ereptus.

Ex triginta eruditis viris ex Dania et Suecia, historiae naturalis causa itinera fuscipientibus, trestantummodo domum rediere, reliquis omnibus in aetatis flore defunctis.

Liceat nobis hisce, a Cl. GILIBERTO copiosius commemoratis, pericula addere, quibus expositus fuit Cl. SPARMANN in itinere ad Caput Bonae spei aequae ac in Africam, parum enim absuit quin ab animalibus feris deuoraretur. Cl. SONINI DE MANONCOUR ex nobili stirpe Lotharingica prognatus, qui iussu regis Christianissimi Francogalliae inferiorem Aegyptum permeauerat colligendorum ex omnibus tribus naturae regnis rariorum thesaurorum, gratia bis terue in manus Barbarorum incidit, atque ab iisdem male habitus ac spoliatus est. Cl. STELLER, Rossus, in itinere suo Karatschatkensi inter florum collectiones diem suum obiit. Ex iam allatis liquet catalogum martyrum historiae naturalis posse mirum augeri in modum, si vellemus consulere itineraria et necrologia, nos autem tantummodo pauca hic proponere ea de causa voluimus, vt historiae litterariae studium nostris fere temporibus neglectum de meliori obiter commendaremus, quod et gratia et vtilitate sua quam maxime oblectat atque omnibus quasi doctrinis pro condimento est.

Nunc vero officii nostri ratio a nobis efflagitat, vt commentariorum ab Academia Lugdunensi praemio ornatorum summam ex ordine a Cl. GILIBERTO recepto indicemus. Inter complures autem com- p. 26.
mentarios, concernentes quaestionem *) *de iis liche-*

R 3

num

*) Vide Comm. Nostr. Vol. XXVIII. p. 701.

p-28. num speciebus, quae vere utiles esse possunt in artibus et medicina, tres potissimum attentionem eorum, quibus cura iudicandi de iis commissâ fuit, excitant atque sibi conciliarunt. Primus commentarius (N. 2.) habuit hanc epigraphen:

*De l'aurore au couchant parcourons l'Univers,
Tous les divers climats ont des Lichens divers.*

et huncce prae se fert titulum: *Lichenographie économique, ou Histoire des Lichens utiles dans la médecine et les arts.* Cl. A. in breui introductione probe annotavit de lichenum genere, illud hucusque minus recte definitum fuisse ac determinatum, speciesque ipsas esse incertas, easdemque ab auctoribus vel nimium multiplicatas, vel admodum imminutas fuisse. His omnibus observationes quasdam in vniuersum earumdem utilitatem in artibus, medicina et oeconomia concernentes adiecit. His praemissis Cl. A. de cuius eruditionis praestantia in re herbaria aliisque doctrinis medicis luculentissima exstant documenta omni laude digna, lichenes commemorat, ob suam utilitatem veram aut saltem probabilem maxima commendatione dignos, addita nomenclatura vniuscuiusque speciei vna cum nomine Francogallico, aequae ac nomine generico et specifico LINNEI, DILENII, adiectis locis veterum scriptorum, notissimas species explicantibus. Has qualescunque doctas observationes excipiunt proprietates lichenum a celeberrimis Botanicis eo consilio accurate definitae, quo character specierum eo dilucidius pateat, addita simul descriptione breui, et explicatione vsus vniuscuiusque proprii in artibus et medicina. Ex limpidiissimis omnia sua hausit fontibus Noster, atque bene distinguendo nos ita instruit, ut quid certum, quid dubium et ambiguum, aut arbitrarium sit, primo statim intelligamus obtutu. Quoad vero lichenum usum utilissimas exhibet ille commen-

commentarius observationes, experiētiis confirmatas, quae non potuerunt non penes iudices ab Academia constitutos assensum extorquere atque egregium illum commentarium ac eximium, in quo omnia, quae de lichenibus cognitu sunt necessaria, dilucide, perspicue atque accurate tradita sunt. praemio ornare secundo. Huius commentarii Auctor est Cl. WILLEMET Sen. Demonstrator Chymiae ac Botanices in litterarum vniuersitate Nanceiana meritiſſimus, etc. alio iam tempore ab Academia praemio ornatus, scilicet anno 1776 ob librum, cui titulus est: *Mémoire sur les medicamens indigenes.*

Commentarius N. 3. hunc prae se fert titulum: p. 29.

Recherches et experiences sur les diverses especes de Lichens, dont on peut faire usage en médecine et dans les arts. Inscriptio ex LINNEI amoenitatibus acad. de mundo inuisibili ipsi praeposita est: *Hinc nemo sapiens ulterius dicere audebit, nihil agere, bonoque otio abuti illos, qui muscos et muscas legendo, opera creatoris admiranda contemplantur, inque usus debitos conuertere docent.* Fundamentum, cui hicce commentarius est superstructus, firmissimum est, indicans auctorem clarissimum in hoc genere versatissimum esse ac probum magistrum, quamplurimas siquidem res ingeniosis ac saepius nouis observationibus illustrauit, atque iudicio suo critico et ab omni partium studio remoto subiecit, et perspicuitate orationis ex regulis artis, et ornatu sermonis lectores mirifice oblectat, dum prodesse simul cupit. Argumentum autem suum ita pertractauit, vt seorsim vtilitatem rei, de qua agit, ante oculos ponat. In prima igitur parte explicauit medicas lichenum proprietates, qua quidem in explicatione versatus est ita, vt vnam quamque speciem accurate designaret, additis nominibus Francogallicis, genericis, triuialibus, Latinis et Lineanis, vna cum Synonymis,

quae apud veteres reperiuntur, deinde vt de forma, dispositione, sapore, ac odore vniuscuiusque speciei sigillatim lectores instrueret, et de vsu in morbis persanandis differeret. Omnia in hac parte principiis veris philosophiae medicae innituntur, et doctissimus auctor, quamquam interdum audaciam quandam videatur prodere, tamen sedulo cauet, ne a praeconceptis opinionibus seducatur, neque superstitioni sese turpiter dat, potius quaecunque ab ipso adferuntur observationibus superstructa sunt ex optimis fontibus deriuatis. Hac igitur ratione proprietates medicas in tredecim lichenum speciebus exposuit. In articulo de vsu oeconomico lichenum vberius declarat, quamplurimas adhiberi posse species ad merces in fasces componendas, ad culcitra conficienda. In artibus variis praecipue lichenum cernitur utilitas, atque inprimis substitit auctor in rumice rubente Auuerniae. Diligenter ille articulus est elaboratus, in quo methodus vtilissima proponitur, qua colores lichenum viuidi reddi possunt. Cum enim per vrinam putrefactam, colores parantur, quod iniucundum est, et periculosum artificibus, humanae vrinae substituere iubet vrinam animalium in stabulis, aut liquorem alcalinum. Progreditur ad lichenem roccellam eiusque substantiam arti tinctoriae inseruientem, simulque quasdam observationes de congeneribus addit, inprimis in eo versatur studium auctoris explicandi per quanam subsidia color ex lichene roccella paratus (Orseille) magis reddi possit firmior, vnde de utilitate aliorum lichenum in artibus verba facit, ac simul excerpta quaedam ex Flora Suecica et aliis operibus, sigillatim ex egregia Dissertatione LINNEI de plantis tinctoriis suppeditat, ac finit hunc articulum experientiis super alias utilitates lichenum. Observationes quaedam nouae atque vtilis insunt in hoc opusculo be-

ne ordinatae, atque omnia docte hic congesta ac concise commemorata sunt, quae hucusque super utilitatem lichenum litteris consignata sunt, eandemque ob causam praemium secundarium ab Academia ipsi est adiudicatum. Auctor est Cl. AMOREUX Jun. Societatis regiae Montispeffulanae et plurimarum academiarum sodalis, vir doctus ac omni amore dignus, qui iam multa ab academiis reportavit praemia et modo nuper ipsi praemium cessit ob meliorem methodum sepium struendarum.

Commentarius N. 4. Latine scriptus sub hoc titulo: *Commentatio de vario lichenum usu*, cum epigrapha: *Multum adhuc restat operis, multumque restabit, nec ulli nato post mille saecula praecludetur occasio aliquid adhuc adiiciendi*. Huius egregiae commentationis auctor Cl. nihil paene praetermisit, quod ad illustrandum argumentum aliquid conferre posset, in parte praecipue botanica probum sese prodit magistrum et eximium, atque cum accuratione prorsus singulari studia botanicorum in familia lichenum declaranda conspicua recenset et diuidicat, et in characteribus specificis specierum se ceu solertem ostendit obseruatorem. In tabula quasi proponit ex quibusnam principiis chemicis consistunt lichenes, ope menstruorum et analyseos per ignis vim indagatis. Vt autem nos redderet certiores de specialibus lichenum proprietatibus, examini subiecit quamplurimas species, quarum character a LINNEO non est explicatus, qua quidem in re propriam nouamque sequutus est distributionem methodicam, quam publici fecit iuris in sua *Enumeratione lichenum*, ad quam nostros ablegamus lectores. Attamen ingenue profitetur Cl. A. determinationem verarum specierum huius generis lichenum multis etiamnum magnisque premi difficultatibus. His
R 5 in

p. 33.

p. 34.

in vniuersum praemonitis Noster subsidia commemorat, ab ipso eo adhibita consilio, vt intelligeret, quale sit istud principium, quod lichenibus virtutem tingendi impertiret. Haecce autem particula commentationis attentionem prorsus singularem Academiae promeruit, siquidem ii, qui de commentationibus iudicare debuere, probe perspexerunt, hanc particulam in programme propositam a reliquis omnibus de praemio certantibus prorsus fuisse neglectam. Vfus denique lichenum medicus exacta analysi confirmatus est, atque omnia, quae experiundo cognita sunt, accurate ipsi respondent. Saepius auct ad proprias prouocat obseruationes, et ad scriptores celeberrimos, quos vbique laudauit. Praestantiam autem huius scripti ex eo patere arbitramur, quod oeconomicas notitias nostras admodum nouis auxerit experienciis, quibus diuersos colores ex lichenibus obtinendos proposuit. Commentationi ipsi sedecim exempla addita sunt, varios colores ex lichenibus exhibentia.

P. 35.

Commentarius methodice, simpliciter, distincte et aequali studio exaratus, et Noster inprimis exacte nosse videtur ac distinguere duplicem methodum in disquisitionibus scientificis receptam. Etenim primam partem in vniuersum syntheticam esse voluit, quae composita est e numerosa factorum distincte explicatorum serie, alteram mere analyticam esse iussit. Grauiissimis ex hisce causis academia primum ipsi decreuit praemium. Auctor autem est Cl. HOFFMANN, Professor Erlangensis meritissimus, qui *Enumerationem lichenum methodicam et historiam salicum* docte et eleganter scripsit.

Analysis horum trium commentariorum, facta a Cl. GILIBERTO, vt ex iam dictis patet, de solertia et industria doctissimi directoris Academiae Lugdunensis

dunensis certissimum perhibet ac honorificum testimonium.

His omnibus addimus sub initium anni 1786. edidisse Cl. HOFFMANNVM dissertationem pro impetrandis summis in arte medica honoribus, de vario lichenum usu, quae prouti est doctissima, multa simul scripta praemiis ab Academia Lugdunensi ornata sistit, atque etiam nos de methodo HOFFMANNI instruit, cuius exemplum hic apponere lubet: Ordo XIV. Lichenes filamentosi. *Vsnea*. N. 45. *Vsnea* p. 56. *hirta*. *Lichen hirtus* LINN. *) *Habitat in Europae arboribus. Usus. Pro sarcotico egregio est, in decocto ad firmandos pilos commendatur. Fortissimum arrhinum puluerisatus Lichen. Pulvis deglutitus fauces acridine sua arrodit. Externe sarcoticum habetur praeflans. In pulverem redactus et cum urina et calce per quatuordecim dies maceratus, addito vitriolo (a) martis colore tingit ochraceo subfusco. Sine praegressa maceratione, cum alumine et vitriolo martis coctus tingit (b) colore pallidiore ochraceo ceruino.*

VIII.

Assemblée publique de la société royale des sciences, tenues de la grande Salle de l'hôtel de Ville, en présence des Etats de la Province de Languedoc, le 15 Fevrier 1786 à Montpellier chez Martel 1786. in 4. de 80 pages avec fig.

i. e.

Confessus publicus societatis regiae scientiarum habitus proceribus Prouinciae Occitaniae praesentibus d. 15 Febr. 1786. etc.

Conti-

*) *System. vegetabil.* ed. 14. p. 464. DILL. *Hist. musc.* T. 13.

Continentur in hac collectione publici iuris facta:
 1. Commentarius super theoria incendiorum,
 eorumdem causis, et remediis iisdem praecauendi
 atque illa exstinguendi, auctore Cl. Abbate B.A.R.
 THOLON.

2. Elogium Cl. SEGVIERI. IOH. FRANCISCUS
 SEGVIERIVS natus est Nemauso d. 25 Nouembris
 anno 1703. patre Consiliario Senatus prouocatio-
 num municipalis Nemausensis, qui huncce filium
 successorem in sua dignitate designauerat, et cura-
 uerat, vt ipse educaretur liberaliter ac ita instituere-
 tur, vt tandem cum fructu hocce defungi posset
 munere. Litterarum itaque causa cognoscendarum
 collegium societatis Iesu Nemausinum adiit, in quo
 ob ingenii praestantiam multum et cito profecit.
 In legendis enim auctoribus classicis Latinis elegan-
 tiam vnicuique propriam ita perspexit, vt admira-
 tionem omnium ad se raperet; et cum ob ingenii
 sagacitatem intelligeret pleniorē huius linguae
 cognitionem vtilem ac necessariam, esse ad leges Ro-
 manas rite interpretandas et numerosas Glossas ea-
 rumdem Commentatorum explicandas, etiam felici
 cum successu ad eundem eas transtulit vsum, atque
 multa paulo obscurius tradita, multo clarius atque
 dilucidius proposuit. Quum inter ludendum a suis
 commilitonibus numisma Agrippae nomine insigni-
 tum lucrauerat, illud ipsi singularem amorem in-
 stillauit erga monumenta veterum, in quibus dis-
 quirendis suum pascebat animum. Tanto amore au-
 tem erga hoc numisma captus erat, vt ei proprium in
 suo museo numismatico adsignaret locum, vbi etiam
 num seruatur. Decimo iam aetatis anno antiquita-
 tum erat SEGVIERVS peritus, et bene in numisma-
 tica arte versatus. Studium autem antiquitatis exi-
 mium ipsum non abstrahere potuit ab historiae co-
 gnitione. Naetus autem est per amicum quendam

et

et popularem occasionem addiscendi rei herbariae historiam, cui diligenter adsedit atque nouum hoc studium ita percurrere studuit vt ipsi foret breui gloriosum ac vtilissimum. Iam vero studiorum causa Montem Pessulanum adiit atque Iurisprudentiae operam dedit. Nequaquam tamen priora studia prorsus neglexit, atque amorem sibi ac amicitiam Cl. CHICOY-NAV conciliauit, qui ipsi in horto regio plantas demonstrauit, quem assidue auscultauit. Et quamquam pater mineralogiae studio ipsum dicauerat, tamen illud consilium mutatum est. Illo siquidem tempore Comes de MAFFEI, qui et ob varietatem copiosae doctrinae atque excellens antiquitatum studium est celebratissimus, Francogalliam veniens, cum SEGUIERIO amicitiam contraxit atque peregrinationes litterarias per cultiorem Europam cum ipso instituit. Communi studio ibi inquirebant in siluae Hercyniae prouentus, monumenta antiqua, atque res naturales curiosas, indices de progressibus scientiarum factos perlustrabant, atque conueniebant viros doctos. In Belgio Cl. SEGUIER celeberrimum salutauit BOERHAAVIUM, qui ipsi omnes plantas rariores in suo horto crescentes liberaliter visendas praebuit. Romam postea et principes Italiae ciuitates adierunt, omnesque raras et magnificas res, quae ibi sese offerunt peregrinatoribus, perlustrarunt. Veronam redux factus est Ill. MAFFEI. Tunc temporis Noster nondum exsatiatus videndi et scrutandi desiderio, sigillatim animum ad botanicam et historiam naturalem applicuit. Huius rei causa omnes campos Veronenses peragrauit et suam Bibliothecam botanicam aequae ac plantas Veronenses edidit, quae ex sententia LINNEI ipsi auctori principem locum inter botanicos assignant. Methodus autem, qua in describendis plantis Veronensibus vsus est, ipsi est propria et in plurimis conuenit cum

cum TOURNEFORTII. Inprimis nullam methodum sexualem visus est admittere, ob multiplices videlicet observationes ab ipsomet factas, et analogiam admodum fallacem, qua seduci se passus est; interim tamen eum versus finem vitae suae paululum ab hac recessisse sententia quidam asserunt. Mortuo autem Ill. MAFFEO Italiam relinquere atque Nemausum regredi ipsi placuit, ibidemque scientiarum et doctrinae in patria sua florentium gloriam suis studiis adiuuare atque ornare. Igitur fundatam a Cl. FLECHIER olim academiam cura studiisque suis denuo quasi resuscitavit atque florentem esse iussit. Octogesimum autem agens aetatis annum, quasdam infirmitates, tristes senectutis comites, sensit, instantem breui mortem praenunciantes, et tandem apoplexia vehementissima correptus calendis Septembribus 1784 discessit e vita, et extrema eius verba ardentissima pro patria vota completebantur. Reliquit magnam inscriptionum collectionem nondum typis exscriptam, et multos alios libros a se compositos ad scientias et litteraturam pertinentes, quos Nemausina Academia prelo committere constituit. Academiae Regiae Parisinae inscriptionum atque litterarum elegantiorum erat adscriptus, et paene omnium aliarum societatum litterariarum Europae sodalis, et societas regia per longum tempus eum inter suos habuit socios. Caeterum eius virtutes quam maxime sunt celebrandae, animi candor, simplicitas, modestia, probitas, religionis amor, sinceritas, aliaeque, quibus omnibus fuit gratissimus. Ipsa vero Academia Nemausina testis eius virtutum, earundem quoque praeco esse voluit, unde easdem in diserto Elogio ipsi consecrato in peristyllo superiori domus exprimendas curavit, eiusque tumulum floribus omnes fere insignire studuerunt, et Musae carmine quoque tristitiam ob
eius

eius obitum declararunt suam, ac merita tam docti et
probi Academici celebrarunt. Illud autem elogium, a
nobis in summam iam redactum, coram societate
Montispeffulana legit Cl. DE RATTE.

3. Cl. CHAPTAL legit commentationem de ter-
ris ochraceis in vniuersum, et inprimis de iis, quae
habere possunt vsum quendam in artibus. Quae
hisce de terris ab hoc Academico inuenta sunt atque
detecta, confirmata sunt nouis experienciis, ideoque
desiderio tenentur omnes, vt eius commentatio in-
seratur collectioni huius Academiae.

4. Cl. CVSSON quoque legit commentationem
de variolarum insitione, in qua potissimum praecau-
tiones sub censum vocat, adhibendas si de felici suc-
cessu operationis spem velimus concipere certissi-
mam. Haec commentatio primam partem consti-
tuit maioris cuiusdam scripti de hac materia, et illa
aeque prelo committetur, et quidem in collectione
Academiae, quam propediem publici faciet iuris.

IX.

Medical Sketfches, part the first, by RICHARD
PEW, member of the royal society, Edin-
burgh, Sherborne printed for the author,
by W. Cruttwell: and sold by I. Bew. Lon-
don 1785. 8. 157. pagg. *)

i. e.

Adumbrationes quaedam medicae, etc.

Hicco

*) RICHARD PEWS *Skizzen aus der Heilkunde nach
dem Engl. von D. C. F. MICHAELIS, Leipz. bey F. G.
Jacobsner 1787. 8.*

- H**icce liber et breuitate et praecisione quam maxime commendandus, observationes quasdam de nonnullis comprehendit morbis, quae omnem attentionem mereri videntur. In hac prima parte
- p. 3. I. *de epilepsia* quaedam proponit, cuius naturam et symptomata ceu nota non disquirat, sed potius causas proponit, ad quas pertinet 1) inaequalitas ossium encephalum continentium, et inde redundans disproportionio inter cranium eiusque contenta 2) praeternaturales tuberositates, siue exostoses in interna cranii superficie, 3) inflammatio, tumefactio, suppuratio, induratio siue ossificatio membranarum cerebri, aut ipsius cerebri 4) hydatides in cerebro abortae, 5) acrimonia humorum in vniuersum, aut sigillatim humorum cranii, 6) exinanitio et collapsus vasorum, 7) timor et subitaneus terror. Vberius
- p. 48. autem exostoses explicat, quibus reliquae adiiciuntur, et variis casibus illustrantur, qui vtique ob singularia, quae continent, digni sunt omni attentione.
- p. 66. II. adumbratio spectat *ad naturam febris* declarandam, cuius causam proximam quam maxime cum causa principe epilepsiae ipsi conuenire videtur. Examinat autem CVLLENII sententiam statuentis remotas causas esse certas quasdam vires sedatiuas ad systema neruosum applicatas, eamque reiicit, cum periodicus paroxysmi febrilis regressus nullo modo ex illa possit explicari, vnde in humoribus ipsis eorumque corruptione, aut in mala conditione solidarum partium quaerendam illam esse arbitratur.
- p. 86. Remotas porro febris causas cum aliis medicis in exhalationibus morbosis corporum, et vaporibus exhalationibusque paludosarum humidarumque regionum collocare videtur. Omnis autem febris causam principem acrimoniam quandam peculiarem esse asserit humoribus circulantibus inductam, eo-
- p. 109. rumdemque versus caput congestionem. Simul de
tertia-

tertiana duplicata febre verba facit, atque, omnis sensus medicorum circa hanc febrem tollendi causa, partes HUXHAMI amplectitur, existimantis omnem tertianam duplicatam pro febre intermittente octodecim aut triginta horarum reputandam esse, easdem causas agnoscentem, hoc tantummodo discrimine observato, ut effectus huius causae aliquo modo per influxum caloris solaris in paroxysmo meridiano alterentur. Congestiones autem sanguinis versus caput causam principem esse febrium ex sectionibus febre defunctorum confirmare nititur, in quorum cerebro ulcera, atque primordia putredinis fuere reperta. Historiae morborum quinque et hanc particulam illustrant.

III. Adumbratio *apoplexiarum*, quarum differentias et causas bene explicat, ipse autem interdum in atmosphaera ipsa corpus nostrum ambiente causam quaerendam esse statuit, congestiones versus caput producentem, prouti in febribus; unde quoque quaedam apoplexiae adiunctam sibi habere solent febrem.

P. 137.

His adiectum est postscriptum concernens theoriam CL. BROWNI de febribus.

X.

Mémoire sur l'analyse et les propriétés de l'eau minérale de Saint Germain en Laye; lu à la société royale de médecine, par M. CHAPRON, Docteur en Médecine: suivi du rapport de M. M. les commissaires et des deliberations pour la taxe de cette eau minérale extraits des Registres de la Société royale de médecine 1787. in 8. de 52 pages.

Commentarius super analysi et proprietatibus
 aquae mineralis in Fano S. Germani in La-
 ja, lectus in societate regia medica a Cl.
 CHAPPON etc.

- P. 3. **O**mnes in eo consentiunt aquas minerales bene-
 ficiis naturae liberalioribus accensendas esse,
 quibus labefactata valetudo restitui ac firmari, mul-
 tisque praecaveri possit morbis, unde quoque anti-
 quissimis iam temporibus homines de eximio earum
 instructi usu, commodisque inde redundantibus ma-
 ximis, non dubitarunt, quin Diis ipsis haec munera
 referrent in acceptis, atque adeo quasdam deas tu-
 telares iisdem praeficerent. Nolumus iam ea repe-
 tere, quae ingeniose prodita ac ficta sunt de iisdem
 a poetis, modo haec a nobis videntur commemoran-
 da esse, tales fontes regionibus, in quibus scaturiunt,
 admodum proficuos esse, ideoque quam maxime
 celebrandos. Commoda itaque illa studiosam fon-
 tium soteriorum singulorum exigere videntur inqui-
 sitionem, quare studium Cl. A. minime improban-
 dum esse, quin potius laudandum censemus,
 quod hisce aquis dicavit. Qua quidem in re rite
 perficienda, ut ipsi euentus prosper responderet, va-
 ria instituit itinera, ut sibi plenariam horum compa-
 raret fontium notitiam, inque loca, ubi profiliunt,
 inquireret, analysin eorundem faceret, atque sese
 iteratis vicibus instrueret de salubritate ex iis pro-
 ueniente. Fusius autem describit viam ac rationem,
 quam in natura et proprietatibus harum aquarum
 explorandis ingressus est. Vniuersam autem com-
 mentationem quatuor articulis proposuit, quorum
 alter situm fontis describit, et accurate propieta-
 tes physicas ipsius definit, alter experimenta insti-
 tuta
- P. 6.

tuta vna cum reagentibus complectitur; tertius ver-
 fatur circa euaporationem et residui examen, quar-
 tus tandem huius aquae offert comparisonem ex-
 actam cum aliis fontibus ob virtutem prorsus sin-
 gularem celeberrimis. Inprimis vero Noster ex
 principiis certis ac indubitatis et historiis summo
 studio congestis proprietates medicas harum aqua-
 rum studet exponere. E fonte hausta aqua limpi-
 diffima est ac quam maxime transparens et pelluci-
 da, saporis martialis et leniter aciduli sine vlllo ad-
 strictionis sensu styptico aut irritante, prouti aquae
 vitriolicae, et gas purum continere videtur. Cum
 vino commixta sapor fit acrior, magis sensus feriens,
 hancque ipsam proprietatem etiam incolae huius
 Fani optime norunt. Analysis vero chymica, cui
 hanc aquam Cl. A. magna cum cura ac attentione
 submisit, eum docuit euidentissime contineri in vna-
 quaque mensura media (pinte) tria grana et duas
 tertias partes magnesia, partem quintam grani mu-
 riaticae magnesia, duo grana cretae communis, duas
 grani tertias cretae magnesia, et vnum granum
 cretae ferrum continentis. Ex hisce principiis aquam
 hanc constitutientibus credit comparari posse hanc
 aquam cum aquis mineralibus Forgeſiis, Albif-
 malensibus, Spadanis, Pyrmontanisque, eaque pro-
 pter ipsis locum assignat inter aquas tonicas, stoma-
 chicas, depurantes, leniter deterſiuas, roborantes
 ac diureticas. Igitur istae optime conueniunt om-
 nibus, penes quos lenta est digestio, qui stomacho
 laborant imbecilli, et in quorum visceribus digestio-
 ni dicatis infarctus sunt a materia viscida et acri,
 hinc vsum habere possunt in affectibus hypochon-
 driacis, in quamplurimis morbis renum ac vesicae,
 in quocunque conualescentiae statu, vbi debilitas
 ventriculi adest, quae curam omnibus numeris ab-
 solutam reddit saepiuscule difficilem. Ex hoc ca-

p. 10.

p. 29.

p. 34.

pite quoque eius usus esse potest in remouenda omni atonia ac inertia fibrarum, ex quibus saepe illius leucorrhoea oboriri solet. Tandem Cl. A. arbitratum hanc aquam in quibusdam incipientibus infarctibus dissipandis ac abigendis, in doloribus vagis a lentore et crassitie humorum in primis viis obortis, et nonnullis morbis cutaneis propellendis, qui euidentissime huic causae suam debent originem, commode et cum fructu adhiberi posse. Quod reliquum est istius aquae proprietates satis sunt firmatae experientia et usu incolarum, quippe qui ab eiusmodi morbis, quorum mentionem iam fecimus, affecti, denuo ingesta hac aqua valetudinem recuperarunt pristinam. Vnde eo magis usus illarum omnibus, qui Parisiis et in vicinis regionibus ab eiusmodi infirmitatibus affliguntur, est commendandus, una cum hac commentatione utilissimas continente obseruationes.

XI.

Mémoires d'Agriculture, d'Economie rurale et domestique, publiées par la société royale d'agriculture de Paris année 1786, Trimestre d'automne à Paris chez Cuchet, 1787. 8. de 151 pag. avec fig.

i. e.

Commentarii de re agraria et oeconomia rurali ac domestica, editi a societate regia rei agrariae Parisina, Trimestre autumnale.

Iam supra *) priores horum commentariorum recensuimus partes, quibus iam nouam adiicimus,

nos

*) Vid. Comm. Nostr. Vol. XXIX. p. 530. sqq.

nos de iis, quae mensibus Nouembri et Decembri in confesso publico societatis regiae acta sunt instrumentem.

1. Cl. TENON rapas siluestres in horto regio cultas in particulas paruas dissecuit, easdemque exsiccat, quae in paruum redactae volumen iterum fibris instructae quasi erant et ignem prouti boletus ignarius concipiebant et decrepitabant.

2. Cl. Marchio DE LANGERON complura conspicienda praeuit instrumenta oeconomica ad rem agrariam et oeconomiam domesticam pertinentia, quorum vsus obtinet in America septentrionali, et quae per Cl. SAINT-IEAN DE GREVECOEUR in Francogallia innotuere.

3. Cl. VALDRUCHE DE MONT-REMY, qui est p. II. familiaris societatis per litteras, ipsi societati exhibuit commentationem, in qua explicat, secale viride defectum pabuli loco esse posse animalibus, et eius vtilitatem pluribus probat.

4. Societas regia rei agrariae Aurelianensis trans- p. V. misit ad Societatem commentationem Cl. BARBOT, qua omnes possessores regionum arenosarum, aridarum, atque ad productionem frumenti cuiuscunque ineptarum admonentur, vt ibi pinus loco quercuum plantent.

5. Cl. QUESNAY DE BEAUVOIR, familiaris per p. VII. litteras Beauuoriae, non longe a Decisia Niuernoensi, varias obseruationes de Heliantho tuberoso a se factas societatis iudicio submisit.

6. Cl. CHANCEY, familiaris per litteras Lugdu- p. IX. nensis, retulit ad societatem de oleo ex baccis Corni sanguineae expresso, et eiusdem vtilitate in oeconomia ciuili et rurali.

7. Cl. DUVIVIER Membrum Comitiorum Agrico- p. X. larum Compendii, commentationem societati exhibuit de variis methodis in auenae cultura adhibendis.

p. XII. 8. Cl. DUSSIEUX, familiaris per litteras, plurimas obseruationes cum societate communicauit de cultura Sorgi, Zeae Mays, et Solani tuberosi.

Trimestre autem istud commentationes hasce complectitur:

p. 4. 1. *De instrumentis ad arationes adaptatis, quae in agris Montispeffulani adiacentibusque adhibentur regionibus, epistola* Cl. AMOREUX ad Cl. BROUSSONET data. Exacta descriptio horum instrumentorum cum iconibus aeri iacis hic prostat, insimulque eorum vsus plenius ostenditur.

p. 13. 2. *Obseruationes de gelatione quadam totali in arboribus quibusdam passim obuia, auctore* Cl. DAVBENTON. Scilicet sub gelatione (Gélivure ou Gélissure,) nihil aliud intelligitur quam illud vitium saepissime in arboribus conspicuum, quo in interiori arborum duo strata annua a se inuicem quoad longitudinem separata reperiuntur. Talia quidem vitia interdum vnā alteramque arboris partem solent infestare, at eius vniuersam substantiam rarissime afficiunt, eiusmodi autem per totam arboris extensionem hic Noster vidit ac descripsit pluribus.

p. 20. 3. *Epistola* Cl. DE BORDA, familiaris per litteras Societatis Daxensis, ad Cl. BROUSSONET, *de effectibus frigoris ratione vegetabilium.*

p. 32. 4. *Commentatio de methodo syluas ita instruendi ac adaptandi, ut maior prouentus lignorum sperandus sit auctore* Cl. Praeside DE LA TOUR D'AIGUES. Noua methodus proposita a Nostro ita comparata est, ut compendiose illa non possit a nobis describi, atque tanto ingenio utique digna videtur.

p. 40. 5. *Disquisitiones super diuersis sterilitatis vegetabilium speciebus, et de causis, a quibus illae pendere videntur, propositae a* Cl. DUCHESNE. Vtilissimae ac pulcherrimae illae obseruationes concernunt vegetabilium reproductionem per semina, per ramos

in

in terram demissos, per furculos, per implantationem, in terram defossionem et inoculationem. Inprimis egregiae hie obseruationes de fragariis supeditantur.

6. *Analys chymica cespitis bituminosi et facili modo* p. 63.
do ex eo conficiendi carbones, atque ita adaptandi, ut inde agri stercorentur, auctore Cl. Marchione DE BULLION. Accuratori si cespitem bituminosum subiicimus examini, facile intelligimus illum esse compositum ex detritu plantarum plurimarum paludosarum, in quibus reperiuntur testae conchyliorum, aliorumque minimorum animalium vermiculorum, cum pauca terra et arena quarzosa. Cespes bituminosus igitur ad stercorationem agrorum potest adhiberi, si antea mixtus fuerit cum stramine, quod animalibus substernitur, ut in eo cubent, aut si mixtus fuerit in foueis stercoreariis ad eum modum, quo stratum super stratum fit, dum stabula purgantur et sterminus eiicitur. Sufficiens siquidem hac ratione adaptatur, ut stercorationi possit inservire, praepimis si per unius mensis aut sex septimanarum spatium in eiusmodi permanerit fouea.

7. *Obseruationes Cl. BERTRANDI, familiaris soc. p. 69.*
per litteras Massiliensis, de fructificatione ficuum. Haecce arbor ex Italia et Graecia ad nos transportata, in Prouincia optime ut in naturali solo crescit, nobisque infinitas offert varietates. Cl. A. inprimis fusius de eius floribus et caprificatione tractat.

8. *Obseruationes diuersa agriculturae capita illustrantes* Cl. Marchionis DE HARGICOURT, familiaris per litteras in Monte Desiderii, quae quidem spectant, ad frumentum, eiusdem varias species, depurationem, ad pabula varia, auenam, hordeum, viciaeque.

9. Ill. Ducis de CHAROST *obseruationes de cultura et usu medicaginis lupulinae.* In omnibus pae-

ne regionibus Europae sponte crescit haecce planta, amat imprimis terram siccam et leuem, atque bonum praebere foenum videtur.

p. 90. 10. *Commentarius super nouo pabuli genere ex Africa oriundo, e Noua Anglia et Insulis Americanis ad nos allato, auctore Cl. DE L'ETANG.* Britanni, quibus omnia curae cordique sunt, quae commerciis possunt esse proficua, detexerunt nouam plantam in Africa, atque curarunt, vt ipsa in Americam, quae ipsorum subest ditioni, tralata, ibi in agris campisque coleretur, quod et cum maxima vtilitate factum est. Nomen autem ipsi *herbae Guineensis* imposuerunt. Latuit illa Cl. LINNEVM, cepit autem ea ante decem annos coli in horto regio, vbi Cl. DAVBENTON ex Africa redux eandem vidit, ipsique locum in classe graminum, imprimis panici assignauit, atque nomine *panici altissimi* salutauit. Et Cl. THOVIN vsque ad hunc diem etiam seruare studuit istam integerrimam.

p. 105. 11. *Commentarius Cl. HASSENFRATZ, in quo comparatio instituitur prouentuum e cultura agrorum Bourbonensis prouinciae cum iis in Picardia.*

p. 123. 12. *Observationes super quosdam usus oeconomicos Thyphae latifoliae et cardui lanceolati, auctore Cl. LE BRETON.* *Thypha latifolia* copiose crescit in paludibus et stagnis in omnibus fere prouinciis imperii Francogallici. Floret in adiacentibus Parisiis regionibus aestatis tempore vsque ad finem Augusti, filamenta formata a floribus feminis protinus separant sese, et lenes abeunt in auras. Copiosius producuntur talia filamenta, atque cum iisdem varia Noster instituit experimenta, quae cum societate communicauit. Commode autem haecce filamenta cum gossypio, lana, crinibus, pilis possunt commisceri atque in vnum cogi corpus, ex quo pilei, mitrae, culcitrae, puluinaria aliaque eiusmodi possunt

possunt confici. Eidem quoque vsui inseruiunt
filamenta cardui lanceolati.

13. *Observationes Georgico-meteorologicae institutae in Bologna ab Ill. Libero Barone DE COURSET.* p. 129.

Utilissimas sane in illo libro reperimus observationes, quae non tantum prouinciis Francogallicis commoda parere possunt, sed etiam, quae aliis regionibus imprimis septentrionalibus vberimos polliceri videntur fructus, vnde non possumus non profiteri, operam non male collocari in eo, si quis animum manusque probae traductioni admouerit.

XII.

D. CHRIST. FRID. REVSS, dispensatorium vniuersale ad tempora nostra accommodatum et ad formam Lexici chemico-pharmaceutici redactum, Argentor. 1786. et Dispensatorii vniuersalis supplementum, Ibidem, 1787 sumtibus Amandi Koenig, octonis, pagg. 976.

Hucusque ad pia vota, quae admodum rarissime de prospero euentu nos bene sperare iubent, dispensatorium vniuersale nostris temporibus accommodatum, erat iure meritoque referendum: horrendae siquidem difficultates cum tali opere coniunctae vnumquemque terrere poterant atque adeo debebant, quominus tam arduo operi manus admoueret, atque ei suam qualemcunque dicaret consecraretque operam. His tamen non obstantibus laboriosissimus atque doctissimus REVSSIUS animose has aggressus est difficultates maximas, easque feliciter superauit, Herculeoque suo labore dispensatoria pleraque, ob varia vitia atro notata carbone, et conspurcata naeuis detestandis, interdum adeo ob medicamenta obsoleta et nauseosa cum me-

dicina stercoraria comparanda, laudata a quibusdam veterum celebrataque, tanquam Augiae stabulum repurgauit, atque suum dispensatorium, quantum fieri potuit, optimum instructum esse iussit, atque antecessorum suorum circa hoc argumentum studium, si non superauit, tamen aequauit, omnesque sibi reddidit obstrictissimos, qui exquisitioris doctrinae et in hoc quoque genere sunt cupidissimi. Sed nostrum est declarare, quomodo Cl. A. in hoc dispensatorio concinnando sit versatus, quod ex dispensatoriis praestantissimis, tam vniuersalioribus, quam prouincialibus, et antiquioribus et recentioribus, quoad remedia medica pharmaceutica; tam praeparata simplicia, quam composita; tam simplicitate compositionis; praecipuae praeparationis; quam exquisita virtute et qualitate in varii generis morbis sese commendantia, et virorum peritissimorum experientia iam satis probata, summa cum studio congestum ac diligentissime concinnatum atque ad vsus communes medicorum ac pharmacopoeorum concinnatum est atque adaptatum. Ita autem Noster in hoc opere adornando se gessit, quomodo ab eius eruditionis copia et laboris patientia id tuto expectare poteramus. Voluit autem illud ad normam Lexici chemico-pharmaceutici breuioris, elaborare ordine alphabetico, quo lectores statim simplicia praeparata, composita selecta, simplicitate compositionis et viribus insignibus praestantia inuenire, et intelligere facile ac perspicere queant, quomodo praeparanda sint tam simplicia officinalia quam composita. Minus apta nomina aptioribus permutauit, sic tamen vt et inepta tanquam recepta confusionis vitandae causa retineret, et tantummodo adiecto nouo nomine melius naturam, virtutem ac vsum ipsius explicaret. Accurate porro praeparatorum et compositorum remediorum vires et qualitates
 praeci-

praecipuas indicauit. Vsum praecipuum in singulis morbis auctoritate et experientia comprobauit multiplici. Noxam quorundam remediorum in nonnullis affectibus ex incongruo eorum usu metuendam distinctis proposuit verbis, vt in ambiguum remediorum usu tutius mercari adsuescamus. Quantum fieri potuit adulterationis et integritatis signa probe distinxit, vt fraudes detegi eo facilius possent, et quo nemo nubem pro Iunone amplecteretur. In subiunctis obseruationibus vtilitati medicorum prospexit quam maxime, ac adiecit nouas ac proprias compositiones, nec non varias e libris pharmaceuticis et practicis, forte non vbiuis obuias, vel e libris peregrino idiomate conscriptis collegit. E dispensatoriis antiquioribus et recentioribus nimis composita et inefficacia omisit, complures formulas selectas simplices ad vsum tam internum, quam externum commendauit, virtutibus potissimum et qualitatibus insignes. Catalogum corporum officinalium tam crude asseruandorum, quam dein praeparandorum, et ad composita remedia necessariorum, omisit data opera, quia omnia ea nomine tam pharmaceutico, quam ex historia naturali petito, vberius recensentur in materiis medicis, e quibus pharmacopoeus quilibet pro regione sua et pro ratione praxeos physici sui, seligere potest accommodatissima. Praeprimis vero protulit remedia, quae rationibus et experienciis practicorum medicorum solertissimorum probata sunt, quae virorum summorum testimonio fida, salutaria et propria experientia vidit firmata. Passim quoque addidit notatu digna, quae in scriptis practicis medicorum recentiorum, ex Anglia, ex Galliae aliisque Europae regionibus ipsi tanquam fini suo conuenientia innotuerunt. Pharmaca plane inutilia ac futilia prorsus exulare iussit, substituit demum his inutilibus talia, quorum vera vis in
meden-

medendo, omnibus viris in arte salutari exercitatis, satis superque perspecta est, et quae maxime moderna sunt. Loco exoletorum omnia retinuit, quibus iam carere vix licet. In praescriptione praeparationis chemicae omnia ea composita ac praeparata praecipua commemoravit, quae et in pharmacopoliis debent exstare semper, et ex tempore demum praeparanda sunt. Saepe etiam indicavit plura remedia aduersus vnum eundemque morbum, ad vnam eandemque indicationem therapeuticam, ut eo commodior et exquisitior remediorum commutatio, saepius necessaria in variis morbis chronicis et pertinacibus fieri queat. Omisit vero consulto, quae non nisi ad lucrum spectant, et pluribus quidem rebus, sed ut plurimum inefficacibus et praeterea nauseosis saepius constant, porro, quae exoleta sunt; quae non diu asseruari possunt, sed facile pereunt; quae superbiunt titulis, speciem praese ferentibus, nec tamen praestant, quae promittunt.

P. 27. Ut autem constet paulo plenius A. Cl. suis stetitisse promissis, pauca tantummodo proferenda sunt exempla. Describit v. c. *aeris fixi praeparationem* hunc in modum: Salis Tartari depur. dr. 6. solue in aquae communis destillatae s. purae Vnc. 36. f. libr. 3. Signetur vitrum N. 1. & spiritus vini tenuis Vnc. 1. solue in aquae commun. dest. s. purae vnc. 36 f. libr. 3 signetur N. 2. *Modus adhibendi et Dosis.* Vasculum coffee porcellanum dimidium a N. 1. sumat aeger, et tunc subito immediate sumat a N. 2. vasculum eiusdem plenitudinis, et repetatur omni hora vel omni bihorio. *Vis* fluidi huius aeriformis, acidae indolis, antiseptica, e-siccans soluens. *Vsus* in phthisi pituitosa, doloribus calculi, malo calculoso, haemorrhagiis sistendis, mensum et haemorrhoidum obstructionibus etiam in forma clysmatis, in paralyti corrigens acre et rancidum in

in ventriculo, hinc in cardialgia in primis sub hac
 forma & Crem Tart. scr. 2. Acid. Tart. essent. scr.
 1. Magnes falis comm. scr. 1. M. F. Pulvis, detur in
 sextuplo seorsim. Signetur omni bihorio pulvis 1.
 SALLE. Caeterum ad DOB ON et PLENK, vsus in
 vlceribus purridis; angina gangraenosa; ozaena in-
 flammatione mammae, tinea capitis, cancro faciei
 aliarumque partium. Obs. 1) Applicatio fit ope pe-
 cularis machinae, e qua aer fixus, e creta cum aci-
 do vitrioli effervescenti emanans, ope tubi ad par-
 tem laesam deriuatur. 2. Fluidum hoc aeriforme p. 18.
 acquiritur et emanat quoque e creta, si cum acore
 quodam effervesceat. De *Aqua Rabelii, s. Elixirio* p. 76.
 acido HALLEI antipodagrico - antinephritico Dip-
 pelii & Olei vitrioli vnc. 4. spir. vini rectificatissimi
 vnc. 12. Misceantur lente, et non nisi post 8. aut
 plures a commixtione dies trahatur ad vsum. SPIELM.
Vis adstringens, antiseptica. *Vsus* in haemor-
 rhagis, in morbis putridis. *Dosis* ad guttas 8 in
 sufficiente vehiculo. Plura sub titulo: *Elixir aci-* p. 168.
dum HALLEI, quod statim subiungimus, ne muti-
 la videatur haec descriptio. & Spir. vini rectifica-
 tissimi vnc. 1. sensim et guttatim instilla in vase vi-
 treo capaciore acidi vitriolici concentrati vnc. 1.
 Serua vsui. *Vis* temperans, inuoluens, antisepti-
 ca, sanguinis motus compescens, calorem et aestum
 febrilem minuens, mitigans inordinatos nervorum
 motus, corruptam bilem corrigens et domans, pu-
 tredinique resistens. *Vsus* interne in omnibus febr-
 bus acutis, biliosis, malignis; in febre variolarum
 putrida; in purpura morbillis malignis; in sangui-
 nis eruptionibus praeternaturalibus, haemoptysi,
 menstruorum et haemorrhoidum nimio fluxu, in
 morbis nervorum, spasmo, convulsionibus, in cho-
 rea S. Viti et epilepsia; in doloribus arthriticis, po-
 dagricis, cum ingenti inflammatione iunctis, uti et
 calculo-

calculosis, in solidarum partium laxitate. Caeterum in omnibus cutis efflorescentiis, in aestate erumpentibus, in omnibus exanthematibus chronicis, e.g. purpura chronica, in scabie, scorbuto, e praedominio salium alcalinorum orto. In pure ex ulceribus et ossibus cariosis in sanguinem resorpto, qua praecipuum antisepticum. Ad varia febrium symptomata mitiganda, cephalalgias, deliria. PIDERIT. Externe Elixir hoc aqua dilutum confert ad mitigandos dolores spasmodicos membrorum, ad contusiones, fugillationes. Minime vero ad Dipelium in nodis podagricis. *Dosis.* Datur hoc Elixir vel solum a Guttis 10-20 cum multa aqua, vel in mixturis, cuilibet vnciae guttae 20 adduntur, vel cum syrupo quodam, vt ad vnc. dimidiam syru-
pi dr. i. sumatur. Ad scabiem et scorbutum ad minimum requiritur in die dr. i. continuato usu. Obs. i. probe caeterum notandum, non in omnibus hisce morbis, praesertim, qui neruorum systema spectant, neque vbique, ex quorundam opinione, ob magnum HALLERI nomen auxilium praestat, sed in connubio aliorum medicaminum e.g. antispasmodicorum et antisepticorum tantum eximias hasce vires exserit. 2). In illis quoque, quorum ventriculus Elixir hoc acidum ferre nequit, cardialgiam vel vomitus excitat, iis eius vsus subito dissuadendus est.

P. 357. *Liquor Bellost. ad gangraenam &c.* Mercurii viui quantum placet, solue in spiritus Nitri fumantis, dupla portione, leni calore deinde adde Aquae font. vnc. 12. *Vis caustica. Vfus* ad destruendam cariem. Locus cariosus saepius de die eo illinitur, vel plama-
ceolo humore madido tegitur, et tamdiu, donec pars cariota destructa inuenitur, ne sanam ossis substantiam destruat. Ph. pauper. Prag. et PLENK Obs. Solutio liquoris Bellost. quae aquae calcis recenter paratae vnc. i. et liquoris Bellost. guttis 6
constat,

constat, confert eximie in cancro faciei, in vlceribus phagedaenicis, chronicis, herpete et in gangraena. *Tinctura suae essentia castorei.* R. Castorei Moscouitici vnc. 3. Spiritus vini rectificati vnc. 15. digere per tres dies, exprime et filtra. *Vis* antispasmodica, neruina. *Usus* in affectibus spasmodicis et hysteriis a guttis 20 - 40 et saepe vtiliter opiat, vel liquori anodyno minerali Hoffmanni admiscetur Clysmatibus antihysteriis et anticolicis ad dr. i. addi quoque potest, non minus mulieribus ad odoramentum praeberi. Obs. i. Ad SPIELMANN. *Tinctura suae essentia Carminatiua Heuelii*, siue liquore anodyno minerali Hoffmann. parata, constat e Castor. opt. vnc. 2. croci Austriac. vnc. i. Incisa infundantur per 24. horas. Liquor. anod. min. Hoffm. vnc. 12. expressa filtrentur: cuius vis tonica roborans, *Usus* in colica, vomitu, effectibus hysteriis ad guttas 30. 2) Ph. Rossica tincturam castorei compositam communicat e castorei Russici vnc. i. Asae foetidae vnc. dim. spiritus salis ammoniaci vinosi vnc. 12. vel spirit. vini vnc. 12. Macerandi per dies 6 in phiala clausa, tum seruandi vsui.

Haec laudata exempla sufficere videntur methodo, qua vsus est Noster, declarandae, superest vt et proponamus, qua ratione studium ipsius in *supplemento* sit versatum, cuius tres effecit partes, atque appendicem simul adiecit. *Pars I.* sistit remediorum medico-pharmaceuticorum, tam praeparatorum quam compositorum continuationem. Vnguenta varia hic commemorantur eorumdemque conficiendorum ratio, et laudamus quam maxime Cl. Auct. ob delectum, quem in tanta eiusmodi remediorum copia fecit, reiectis enim atque proscriptis inefficacibus vtilissima praecipue retinuit. *Pars II.* Exhibet additamenta varia singulo loco alphabetico dispensatorii vniuersalis inserenda. Varia hic occurrunt

- runt medicamina, quae in catalogo superiorum non
 exstant, aut nouitate aequae ac vtilitate sese quam
 maxime commendant, aut saltem quaedam obserua-
 tiones hinc et illinc suppeditantur, quae antea com-
 memorata magis illustrant atque firman, et inter-
 dum diuersas vias indicant, in quas abiere auctores
 in eorundem praeparatione. Vt autem eo melius
 commodiusque vberius explicata atque definita me-
 dicamina suo quaeque inferi possint loco, etiam or-
 do alphabeticus in hac parte est seruatus. Tan-
 dem *Pars III.* Morborum et virium remediorum in
 Dispensatorii vniuersalis volumine primo obuorum
 conspectum breuem complectitur alphabeticum.
 Egregie in hoc catalogo concinnando se gessit No-
 ster atque libro maiorem conciliauit vtilitatem, si-
 quidem in illo conspectu facile quilibet inueniet ad
 quamnam classem remediorum vnum quodque per-
 tineat remedium, et quales ipsi insint vires; euolue-
 re tantummodo debet lector articulum de quo plu-
 ribus cupit instrui, sic, sub voce antiseptica, expe-
 ctans, neruinum, resoluens vterinum e. s. p. om-
 nia probo ordine congesta conspiciet, quae huic ef-
 fectui producendo sunt apta. Eodem modo occu-
 pata fuit diligentia A. in morborum recensione, qui-
 bus singulis sua quaeque adiecta sunt medicamina
 breuiter proposita, quorum pertinent v. c. cache-
 xia, infarctus viscerum, inflammationes, obstructio-
 nes bronchiorum, obstructiones viscerum rel. *Ap-
 pendix* tandem mobita et regulas quasdam pharma-
 ceuticas pharmacopoeo scitu necessarias proponit,
 videlicet canones quosdam generales circa collectio-
 nes et delectum radicum, earum depurationem et
 praeparationem ad vsus, exsiccationem foliorum,
 florum, corticum, seminum, baccarum, fructuum
 collectionem: canones sequuntur speciales circa
 aquas destillatas, balsama, conferuas, elaeosachara,
 electua-

electuaria, elixiria, emplastra, emulsiões, tincturas, olea etc. Accedit tandem terminorum quorundam technicorum chemico-pharmaceuticorum explicatio, ordine alphabetico digesta; hic etiam concise ac distincte proposuit, quae vberius instruere possent artis pharmaceuticae, materiae medicae ac chymiae cupidos. In vniuersum studuit A. Cl. suum dispensatorium ita adaptare, vt vtilissima facile ibi reperiri queant, et vt gauderet ea perfectione, quae eiusmodi libris est propria. p. 951.

XIII.

Historia Salicum Iconibus illustrata a GEORGIO FRANCISCO HOFFMANN, Vol. I. Fasc. I-IV. Lipsiae impensis Siegfried Lebrecht Crusii. 1785-1787. pag. 78. Tabb. XXIV. Fol.

Laudandum sane maximique faciendum illud quorundam in re herbaria versatissimorum studium, quo in nouis plantis reperiendis, earumque agminibus ad classes, genera, species, varietates ordinandis non acquiescentes, singulas classes, singula genera, quae in primis propter specierum numerum incertiora, difficilioraque redduntur, accuratiori digna censuere diligentia. Alius in graminum generibus componendis occupatur, alius indefesso studio minimas fructificationum plantarum cryptogamicarum partes inquirat, noster vero genus singulum, Salices, quarum adeo insignis in omnem rem oeconomicam deprehensus iam est, at quotidie magis detegitur vsus, sibi poliendam sumsit. Hinc non potest non fieri, vt egregiis hisce tantorum virorum laboribus hoc naturae regnum subinde eo adspiret, vt vel artificioso ordine ad eum, quem natura seruare voluit, propius accedamus. Quo ipso consilio

Tom. XXX. Pars II.

T

lio

lio Auctor doctissimus in hac plantarum familia ordinanda hoc spectauit, vt feminae legitimum associaret marem, varietates a veris speciebus, quarum aliquas constituit nouas, plerasque reddidit definitas, probe discerneret, atque iconibus, ramulos florentes vtriusque sexus magnitudine naturali proponeret, quo melius intelligi, discerni atque memoria retineri possint, ornauit. Foliorum amentorumque femineorum, maturefcentiae tempore depromtorum, figuram in aliis adiecit, in aliis ob tabularum angustiam et exinde oriundam deformitatem consulto omisit. Quas non ipse recentes legere et adumbrare potuit species, omnino prae reliquis sunt manciore, maiori vero industria minutas fructificationis particulas, vbi recentes inquirere licuit flores, ad lentem vitream magnitudine aucta delineauit. In describendo vero hanc fere seruauit rationem: characteres generis Linnaeanos hinc inde emendatos, figurisque illustratos proposuit. Methodum autem Linnaeanam in ordine instruendo obseruatam e foliorum integritate, hirsutiae, glabritiae, inflorescentia, ne multis sese implicaret difficultatibus, consulto deseruit. Peraeto tamen opere tabulam peculiarem folia omnium salicum descriptarum depicta et methodo Linnaei constituta sistentem se adiecturum promisit. Synonyma, quae, vt vel ex descriptione vel alia ratione coniecturare licuit, in eandem magis quadrarent speciem, adduxit. Ne vero in meris consisteret characteribus, vel breuiter cuiusque vsum oeconomicum et alia notatu digna notauit. Quales denique iam Veteribus cognitae fuerint species exeunte opere est propositurus.

Fasc. I. Fasciculo I. igitur Genus ita constituit: Gemma vel amentacea, vel foliacea, vniuersalis, valuula coriacea, decidua. — Amentum masculum oblongum,

gum, vndique imbricatum, constans squamis vnifloris, oblongis, planis, patentibus. Petala nulla. Nectarium glandula baseos vel simplex vel duplex, cylindracea, minima, truncata, mellifera apice, incen- tro floris. Filamenta duo recta filiformia, calyce longiora; antherae didymae, tetradymae, quadri- ocloloculares. — In Femina Amentum et squamae vt in mare. Petala nulla. Germen ouatum, at- tenuatum in stylum, saepe vix distinctum, bifidum squamis calycinis paullo longius. Stigmata duo, bifida, quadrifida, erecta. Capsula ouato- subulata, vni- locularis, biualuis, valuulis reuolutis. Semina numero- sa, oblonga, minima, cincto Pappo simplici, piloso, basi sessili.

1.) *Salix Monandra*, foliis ferratis, glabris, li- p. 18. neari-lanceolatis, superioribus obliquis. — Frutex orgyalis circiter; caulis glaber, cinereus, transuer- se rimosus; rami copiosi virgati, inferiores longissi- mi, superiores non raro oppositi, diuergentes, no- uelli purpurei, maiores lutescentes vel subcinerei, omnes splendentes, punctis griseis vel cinnabarinis adpersi. — In amentacea Gemma, valuula acuta, apice bifida, lineis duabus eleuatis instructa, exter- ne modice conuexa, interne concaua, ad basin tu- bercula duo. — In foliacea valuula dimidio minor, fusca, apice subbifida. Foliatio lineari-lanceolata, foliolis constans linearibus, aequali longitudine, gla- bris. — Amenta mascula alterna vel opposita, apice obtuso, breuissime pedunculata; pedunculus duas lineas longus, diphyllus, triphyllus, foliola basi amen- torum sessilia, lineari-lanceolata, glabra. Extrema parte vel vno latere primum, dein basi efflorescunt. Squamae initio imbricatae, dein patentes, postre- mo reflexae, subrotundae vel ouatae, concauae. Stamen vnicum; filamentum rectum, horizontale, squama duplo triploue longius; anthera subrotun- da,

da, octolocularis. Pollen lutissimum, saepe anthera adhuc latente explosum. Nectarium vnicum, obtusum, basi filamenti sessile. — Amenta feminea alterna, minora masculis, obtusa, pedunculo tomentoso, foliolis duobus tribusue masculis maioribus plerumque instructa. Squamae ouatae, concavae, germini appressae. Germen ouatum, sessile; stylus vel nullus vel brevissimus; stigmata duo. Nectarium basi squamae sessile, ca triplo minus. Capsula ouata, unilocularis, bivalvis. Pappus brevis, tensus. Semina lanceolato-ouata.

- P. 22. 2.) *Salix Viminalis*, foliis subintegerrimis, lanceolato-linearibus, longissimis, acutis, subtus sericeis, ramis virgatis. — Frutex saepe arborescens, primum deflexus, dein erectus; caulis cinereus, glaber; rami circa mediam caulis partem emissi, subalternantes, recti, biennes, longissimi, superne tomentosi, conspersi punctulis. — Gemmae amentaceae valuula ex ouato acuminata, coriacea, extus modice conuexa, intus glabra. Tubercula basi gemmae. — Gemma foliacea plerumque supra et infra amenta locata, univalvis, valuula oblonga, priori dimidia parte minor, lineolae duae marginales. — Amenta mascula alterna, ouato-oblonga, subvillosa; pedunculus diphyllus, tetraphyllus, foliola lanceolata, sessilia. Amenta vel apice vel media parte efflorescunt. Squamae imbricatae, obouatae, apice pilosae, basi angustiores. Stamina duo, filamenta erecta, valde debilia, squamula duplo longiora; antherae subrotundae, didymae, quadriloculares. Pollen flauum. Nectarium vnicum, gracile, rectum. — Amenta feminea alterna, erecta; pedunculo villosa, foliolis lanceolatis cincto. Foliola in aliis exarida tantum adsunt, squamae planae obouatae, latiores masculis, villosae. Germen ouato-lanceolatum, sessile, stylus longissimus, filiformis, stigma

stigma bifidum, tenue. Nectarium vnicum basi germinis sessile, compressum. Capsula ouato-subulata, tetragona, unilocularis. Pappus simplex, bilobus. Semina oblonga.

3.) *Salix Caprea*, foliis ouatis, rugosis, subtus p. 25. tomentosis, undatis, superne denticulatis. — Frutex non raro in magnam arborem excrescens, caulis glaber, cortice rimoso, cinereo obductus; rami copiosi, superiores longissimi, nouelli pallescentes. — Gemmae amentaceae valuula magna, externe ventricosa, coriacea; ad basin tubercula nulla. — Foliaceae eadem magnitudo, foliatio ouata, foliola oblonga, extus villosa. — Amenta mascula alterna, erecta, ouata, breuiter pedunculata; pedunculo villoso, foliolis lanceolatis, exaridis, Amenta alternatim ex basi versus apicem. Squamae imbricatae, oblongae, basi angustiores, apice latiores, ubique pilosae, pili recti, squama breuiiores. Stamina duo; filamenta erecta, filiformia, squama duplo longiora; antherae ouatae, didymae, quadriloculares. Nectarium vnicum, crassiusculum, cylindricum. — Amenta feminea, alterna, oblonga, foliola lanceolata. Squamae imbricatae, planae, ouato-lanceolatae, germinis pedicello applicatae. Germen pyriforme; stylus breuissimus; stigmata duo crassiuscula, compressa. Nectarium vnicum, gracile, cylindricum. Capsula unilocularis, biualuis Pappus simplex.

4.) *Salix Aurita*, foliis integerrimis, vtrinque p. 30. villosis, obouatis, appendiculatis. — Frutex angustus, saepe arbor tenuis altitudinis humanae, depressus; cortex cinereus; rami copiosi, diffusi, inferiores longissimi, superiores breuiiores; ramuli nouelli foliosi. — Gemma amentacea instructa est valuula subrotunda, ventricosa, interne concaua, externe glabra. Tubercula duo basi opposita. — Foliacea ve-

ro valuula minima, lineis duabus conniuentibus cincta. Foliola ouata, rugosa. — Amenta mascula alterna, erecta, ouata, subvillosa, pedunculus brevis tomentosus, foliola plura crassiuscula, superiora minima. Squamae imbricatae, ouato-lanceolatae, villosae. Stamina duo, filamenta erecta, duplo triplo squama longiora, basi connata; antherae subrotundae, paruae, quadriloculares. Pollen luteum. Nectarium minimum, basi lutescens, apice obtusum, e luteo viride. — Feminea masculae simillima; pedunculus longior, tomentosus, foliola alterna, ouata. Squamae imbricatae, planae, lineari-lanceolatae, pilis longitudinem eiusdem aequantibus. Germen cylindricum, lanceolatum, pedicellus teres; stylus nullus vel breuissimus; stigmata duo sessilia, cylindrica, bifida. Nectarium vnicum, breue. Capsula ouato-oblonga, biualvis. Semina linearia; Pappus simplex, basi seminum sessilis.

Fasc. II. 5.) *Salix Acuminata*: foliis ouato oblongis, sub-
 p. 39. tus tomentosis, superioribus integris, inferioribus crenatis. — Saepe arbor tenuis, caulis glaber, diffusus, rami copiosi, superiores breuiores, maculati, nouelli canescentes, inferiores stricti, tomentosi. — Gemmae amentaceae valuula subrotunda, emarginata, angulis lateralibus duobus sub apice conniuentibus instructa, externe conuexa, interne concava. Tubercula ad basin nulla. — Foliacea valuula minor, ouata, leniter emarginata, externe conuexa tomentosa, interne concava, glabra; foliola ouato-oblonga. — Amenta mascula villosa, ouata; pedunculus brevis, tomentosus, foliolis lanceolatis cinctus; amenta et basi et apice primum efflorescunt. Squamae imbricatae, oblongae, pilosae. Stamina duo, filamenta squama duplo longiora, basi subvillosa; antherae ouatae, quadriloculares. Pollen flauum. Nectarium simplex, basi ventricosum. -- Amenta femi-

feminea alterna, tomentosa, pedunculus longior, foliolis ovato-lanceolatis cinctus. Squamae apice obtusae, versus basin angustiores. Germen ovato-subulatum, pedicellus teres, villosus, squamae fere longitudine; stylus brevis; stigmata duo erecta, latiuscula. Nectarium conicum apice obtusum. Capsula ovato -- subulata, unilocularis, bivalvis. Pappus longus, semina lanceolata basin cingens.

6) *Salix Alba*, foliis lanceolatis, acuminatis, p. 41.
ferratis, utrinque pubescentibus, ferraturis infimis glandulosis. — Arbor satis procera, caudice ascendente erecto tereti tecta, rami copiosi, patentes. In mascula rami diffusi breviores, in feminea stric-
tissimi, umbellam quasi formantes. - Gemmae amentaceae valvula conica, externa basi subconvexa interne concava; - foliaceae vero minor plerumque ovata, apice integra, vel subbifida, supra et infra omenta posita. Foliatio convoluto-imbricata, foliola lanceolata. Amenta mascula alterna, sparsa, cylindrica, terti-
uscula-pedunculo tereti, tomentoso, triphylo, tetra-
phylo; foliola ovato-lanceolata, breviter petiolata, in-
fimum foliolum integerrimum, ovatum, altero mi-
nor magnitudine, ultimum prope amenti basi lan-
ceolatum, squamula duplo modo longius. Foliola oblique plerumque patent. Amenta ex basi versus apicem efflorescunt. Squamae ovato-lanceolatae anteriores latiores, basi angustiores, villosae. Sta-
mina duo, filamenta basi connata, squama vix du-
plo longiora; antherae subrotundae, didymae qua-
driloculares. Pollen luteum. Nectarium anterius minimum, ovatum; posterius lineare, gracile, fila-
mentis postice annatis. -- Amenta feminea alterna, cylindrica, tenuia, pedunculus teres, foliola apice acuminata, pedunculata, superiora amenti fere lon-
gitudine, inferiora minora, magis obtusa, foliolum minimum lanceolatum in basi amenti. Squamae ob-
longae,

longae, apice acutiusculae, pilis vix visibilibus adspersae. Germen ouato-oblongum, sessile, basi ventricosum; stylus brevis, apice bifidus; stigmata obtusa. Nectarium unicum, cylindricum. Capsula ouato-oblonga, unilocularis, bivalvis. Pappus splendens, rectus.

- P. 45. 7.) *Salix Triandra*: foliis serratis, glabris, floribus triandris. -- Frutex orgyalis, vel ultra, rarius arborescens, rami erecti, alterni, tenaces. -- Gemmae amentaceae valuula ouata vel oblonga, acuminata, extus conuexa, intus concava. Gemmae laterales duae oppositae valuula membranacea, ouata, villosa; tubercula ad basin duo. Foliaceae valuula membranacea, integra vel subbifida, glabra. Gemmae laterales duae oppositae subrotundae, uniuales. Foliatio imbricata, foliola oblonga, glabra. -- Amentum masculinum alterna, conica, dein cylindrica, pedunculus subtomentosus vel triphyllus, foliola ouato-lanceolata, brevissime petiolata, vel tetraphyllum, foliolis subserratis, alternis petiolatis, persistentibus. Amenta a basi versus apicem sensim explicantur, exinde forma conica. Squamae ouatae, obtusae, cochleariformes, anterieus pilis raris obsitae. Stamina tria, filamenta erecta, distincta, lateralia, spatium angulo isosceles simile intercipiunt, squama duplo longiora; antherae subrotundae, didymae. Pollen lutissimum. Nectarium anterieus subrotundum, basi squamulae sessile; posterius tenue, subcapitatum. -- Amenta feminea alterna tenuissime villosa, pedunculo unciali, foliolis ouato-oblongis, serratis, alternis, petiolatis, inferioribus binis minoribus. Stipulae minimae, vel puncta fusca ad basin petioli. Squamae ouato-lineares, germiui appressae. Germen oblongum, compressum, pedicellatum. Nectarium anterieus basi pedicelli sessile, obtusum, truncatum, posterius minimum. Capsula ouata, compressiuscula, unilocularis, bivalvis. Pappus brevis, densus, rectus. Semina oblonga, basi pappo cincta.

8.) Sa-

8.) *Salix Vitellina*, foliis ferratis, ouato lanceo-Fas. III. latis, acutis, supra glabris, ferraturis cartilagineis. -- p. 57.

Arbor mediocris, caudex adscendens, rami copiosi erecti, tenacissimi, epidermide vitellina obducti. -- Gemmae amentaceae, valuula ouato - subulata, externe subconuexa, basin versus magis complanata, interne excauata. Tuberculum vnum alterumue in tuberositate, vbi insidet gemmae valuula. -- Foliaceae minor, ex ouato - acuminata, subconuexa. Foliatio lineari - lanceolata, foliolis in mare lanceolatis acutis, in femina ouatis. -- Amenta mascula alterna, flexuosa, cylindrica, gracilia; pedunculus triphyllus, tetraphyllus, teres; foliola ouato - oblonga, breuissime petiolata. Ex media parte versus basin, postea apice efflorescunt amenta. Squamae imbricatae, laxe dispositae, ouato - lanceolatae. Stamina duo, filamenta erecta, squamam longitudine superant; antherae subrotundae, didymae, paruae. Pollen sulphureo colore. Nectaria duo, anterius parum subouatum, posterius cum anteriori connatum, lineare, et longius illo, intra filamenta et squamulae concauitatem locata. -- Amenta feminea alterna, cylindrica; pedunculus subtomentosus, teres. Folium parum lanceolatum. Squamae imbricatae lineari - lanceolatae. Germen ouato oblongum; stylus brevis, bifidus; stigmata duo, obtusa, incisa. Nectarium simplex, breue, truncatum. Capsula ouato - oblonga, unilocularis, bivaluis. Pappus brevis, rectus, basi seminum sessilis. Semina lineari - lanceolata, minutissima.

9) *Salix fissia*: foliis integris, oblongo - lanceo-p. 61. latis, acuminatis, glabris. -- Frutex saepius arborefcens, rami diffusi, superiores longissimi. -- Gemmae amentaceae valuula ouata, acuta; ad basin saepe duo tubercula, vel tria perparua. -- Foliaceae prior i vltra dimidium minor, oblonga, obtusa. Foliatio

lineari-oblonga, foliola laxè imbricata, lineari-lanceolata. - Amenta mascula ouato-cylindrica, apice obtusa, pedunculus sat firmus, foliolis plerumque binis oppositis. Squamae ouatae, planae. Stamina duo filamenta primum vnum constituere videntur, tum duo filiformia, squama longiora; antherae subrotundae, vno latere compressae, planae, didymae, quadriloculares. Pollen pallide sulphureum. Nectarium vnum anterius, obtusum, filamentis annatum. - Amenta feminea cylindræa masculis minora, pedunculus firmus, foliola lineari-lanceolata. Squamae planae, ouatae, rotundatae. Germen ouato-oblongum; stylus brevis, tenuis; stigmata duo, linearia. Nectarium vnum anterius, lineare, gracile, truncatum. Capsula ouato-subulata, unilocularis, bivalvis. Pappus brevis, densus. Semina minutissima, lineari-oblonga.

- p. 63. 10.) *Salix depressa*: foliis integerrimis, ouato-oblongis, supra glabris, subtus sericeis. - Fruticulus depressus, radix crassa, repens, rugosa, nodosa; ramuli sparsi. - Gemmae amentaceae valvula subrotunda, incisa. Tubercula rarius adsunt, minima. - Foliaceae minima subrotunda, apice bifida. Foliatio ouata, foliola imbricata, ouata. -- Amenta mascula sparsa, approximata, ouato-oblonga, insident pedunculo breui, tereti, foliola parua, ouata. Amenta ex basi apicem versus efflorescunt. Squamae obouatae lineares fere et canaliculatae. Stamina duo, filamenta erecta, filiformia, antherae paruae subrotundae, didymae, quadriloculares. Pollen flauum. Nectarium simplex erectum, conicum, basi staminum sessile. - Amenta feminea alterna, ouato-oblonga, pedunculata, pedunculus teres, longior, quam in masculis, foliola ouato-lanceolata, fere sessilia, vel brevissime petiolata. Squamae oblongae,

longae, obtusae. Germen ex ouato-oblongum, pedunculatum, squama longius; stigmata duo, erecta, minima. Nectarium minimum basi pedunculi sessile, oblongum, apice obtusum. Capsula ex ouato subulata, acuminata, unilocularis, bivalvis. Pappus tenuis, mollis. Semina linearia, truncata.

11.) *Salix Myrsinites*: foliis ferratis, glabris, oua-Fas. IV. tis, subdiaphanis. -- Frutex aliquot pedes altus, caulis glaber, rami diffusi, maris longiores, feminae breviores, diuaticati, superius tomentosi. -- Gemmae amentaceae valuula ouata in mare, in femina subrotunda, externe conuexa, tomentosa, fordide fusca, intus pallidior. Tubercula nulla. -- Amenta mascula alterna conferta, subvillosa, oblonga; pedunculus brevis, hirsutus. Squamae imbricatae, ouato-lanceolatae. Filamenta erecta, squama longiora; antherae subrotundae. Pollen luteum, Nectarium lineare compressum, viridescens. -- Feminea alterna, erecta, breviora masculis, pedunculus brevis, villosus. Squamae planae oblongae, obtuso-acuminatae. Germen ouato-lanceolatum, breuiter pedicellatum. Stigmata duo crassiuscula, flavescentia. Nectarium simplex, flavescentia. Capsula ouato-lanceolata, maturitate e viridi flavescentia. Pappus splendens, densus. Semina lanceolata.

12.) *Salix Herbacea*: foliis ferratis, glabris, orbi-P. 74i culatis. -- Minima arbuscula aliquot digitos alta, crassa satis radice; fibrillas superius ramuli emittunt, conferti, irregulares nodosi, alterni, radicales. -- Gemmae amentaceae valuula parua ouata, extus subconuexa, intus concolor. Flores et folia includens. -- Foliaceae valuula minima, integerrima, oblonga. Foliatio imbricata, foliola glabra, petioli pilosi. -- Amenta mascula terminalia in eodem fruticulo, erecta, pedunculata; pedunculus filiformis, longitudine amenti, petiolus foliorum sat longus, teres,

teres, superius canaliculatus. Folium paruum ouato - lanceolatum. Squamae laxius imbricatae, ouatae vel oblongae, subconuexae et inuolutae. Stamina plerumque duo; filamenta erecta, squama longiora; antherae minimae, rotundae, didymae. Nectarium anterius sat magnum, subulatum, teretiusculum, posterius cum priori connatum, lineare, compressum. -- Amenta feminea breuiora masculis, pedunculata, pedunculo filiformi longitudine amenti; foliis subrotundis, magnis, herbaceis, petiolo semi - tereti et pubescente ornatis, cincto. Squamae imbricatae, subconuexae, germini appressae. Germen oblongum, subcompressum; stylus breuissimus; stigmata duo, bifida, reflexa. Nectarium anterius basi germinis sessile, subouatum, posterius cum anteriori connatum, paruum, lineare, inter haec germinis pedunculus. Capsula ouato - oblonga, subcompressa, unilocularis bivaluis, valvulis reflexis. Pappus splendens, rectus. Semina linearia basi pappo cincta.

XIV.

De l'Electricité des météores, Ouvrage dans le quel on trouve de l'Electricité naturelle en général, et des météores en particulier, contenant l'exposition et l'explication des principaux phénomènes, qui ont rapport à la météorologie électrique, d'après l'observation et l'expérience, avec un grand nombre de figures en taille douce, par M. l'Abbé BERTHOLON, Professeur de physique expérimentale des Etats généraux de Languedoc, et membre de plusieurs Academies, à Paris
chez

chez Croullebois, et à Lyon, chez Bernu-
set 1787. deux volumes in 8. avec approba-
tion et privilege du Roi.

h. e.

De electricitate meteororum liber, in quo in vni-
uersum de electricitate naturali, et sigillatim
de electricitate meteorologica agitur, auct. CL.
BERTHOLON. ETC.

Inter omnes doctrinas paene illa, quae versatur cir-
ca meteora sibi quamplurimos conciliauit ami-
cos, veteres siquidem ac recentiores studiis suis in-
defessis eandem augere studuerunt atque locupleta-
re, et praestantia ipsa huius scientiae exigere vide-
batur docti viri operam, qui observationes principes
super hac re hucusque factas redigeret in ordinem,
easdemque hac ratione quamplurimis lectoribus
redderet vtilissimas. Verum quidam veterum, quo-
rum cura circa hanc egregiam versata est scientiam,
tantum paucos quosdam comprehensi sunt annos,
experientiae autem atque observationes physicorum
quorundam recentiorum eandem magis nobilitarunt
atque multo illustriorem reddiderunt. Easdem ve-
ro expositas ac probe digestas reperimus in hac ele-
ctricitate meteorologica, quae nouo hoc nomine
etiam nouam rem belle designare videtur. Vt au-
tem in vniuersum de rebus, quae hic tractantur instrue-
re sese queant lectores, proponendus est a nobis ordo,
quem Cl. A. seruare studuit. Omnia autem septem
comprehensa sunt partibus, quarum prior agit de
electricitate atmosphaerica in vniuersum. Physico-
rum placitis de analogia recensitis, quae intercedit
inter tonitru et electricitatem, et quae coniiciendo
ipsis innotuerat, in medium affert Noster eviden-
tissimas

tissimas experientias, quarum ope haecce analogia demonstrari debet. Simulque hic mentio fit observationum circa phaenomena electricitatis naturalis, quae factae sunt diligenter a veteribus. Vniuersam hanc doctrinam meteorologicam quatuor classibus absolui posse arbitratur Cl. A. prouti meteora ignea, aquea, aerea et luminosa esse intelliguntur. Noster descripturus tonitru ceu meteorum igneum terribilissimum, primum de agitatione motibusque vehementioribus in atmosphaera excitatis, dum appropinquat, verba facit, signa antecedentia eiusdem aduentum praesagientia, circumstantias horrendas cum eodem coniunctas, et funestos effectus inde prouenientes addit, bene autem monet tria probe esse distinguenda, quae solent communissime confundi, scilicet fulgur, fulmen et tonitru proprie sic dictum; ac probat analogiam stricte sic dictam inter fulmen ac naturalem electricitatem deprehendi. Hanc qualemcunque analogiam similibus effectibus, qui eodem modo suam exserunt virtutem demonstrare annitur, additis simul permultis observationibus rem abunde illustrantibus propositam, antiqua praeterea opinio de fulmine tanquam phaenomeno pendente ab efferuescentiis chymicis in aeris regione abortis, argumentis firmis reprobatur reiciturque. Hisce in aliis huius operis partibus subiuncta est explicatio effectuum mirandorum fulminis ope electricitatis facta. Cui ut maiorem euidenciam ac praecisionem conciliet Cl. BERTHOLON, ex principiis certis ac indubitatis suam more Geometrarum deducit ac firmat sententiam, et experientiis observationibusque grauissimum suae demonstrationi addit pondus. Quamplurimi norunt fulmen emitti ex densissimis nubibus, sed perpauci tantummodo obseruarunt, quod illud eleuetur a terra in atmosphaeram; interim tamen latet in hac ipsa disquisitione multum,

multum, quod ad capitis explicationem de machinis artificiosis fulmini auertendo aptis adhiberi potest, quamplurimi siquidem articuli principia exhibent physica, ex quibus efficacia ac virtus machinarum fulmini auertendo aptarum potest deduci, et ex quibus propria commoda earundem sunt explicanda, modusque et ratio easdem construendi, et quamplurima alia commoda. Experientia porro duce probatur, metalla egregios esse conductores fluidi electrici, et cuspides metallicas optime arcere posse hoc fluidum. Vnde euincitur euidentissime crassissimas illas nubes large impraegnatas grauataque esse ab electricitate, et illas ab hac superabundantia liberari posse ope perticarum ferrearum, quarum apices non sunt isolati. Illae perticae ob apicem, quo sunt instructae, necessario arcere possunt quam longissime fluidi electrici nimiam copiam e nubibus emissam, eandemque terrae ipsi denuo mandare, ex qua communicata est cum nubibus. Igitur nubes densissima nimia copia electricae materiae orbata non amplius potest fulgur emittere, hoc est, non potest fulmine tangere perticam aut aedificium, in quo illa est affixa. Ingentem sane copiam experientiarum et nubem observationum in vniuerso hoc reperimus opere vtilissimo, hanc veritatem satis superque declarantem, atque ex multis factis explicantem, vsum conductorum aedificiis applicatorum saepissime in fulmine auertendo fuisse conspicuum. Inter omnes vero articulos in hoc opere contentos non infimum sane locum obtinet ille, qui concernit quaestionem de motu terrae ac Vulcanis, de quibus Cl. A. tabulam historicam proponit compositam ex permultis casibus, quorum fit mentio penes veteres aequae ac recentiores auctores, ex quibus rationem reddit de variis naturae operibus, et de diuersis lauarum stratis in diuersis profunditatibus

tatibus factis. Quindecim enim saecula ante nostram aetatem eruptio prima montis Aetnae facta est, et 220 annos post altera demum insecuta est. Causa praeterea terrae motuum et Vulcanorum sagacissime indagata est a Cl. BERTHOLON, adiectis simul opinionibus quorundam doctorum virorum, elementorum variam relationem mutuamque combinationem in consensum simul trahentium. Noster vero probat omnes hasce causas ingeniose quidem excogitatas, minimè autem veras esse, neque rei probandae sufficere, ex solo contra fluido electrico omnia posse optime explicari insimulque de omnibus circumstantiis rationem reddi. Haud dubie Cl. WEBER, qui alios libros Nostri in vernaculam transtulit linguam; etiam hunc egregium tractatum suis studiis prodire iubebit, quod speramus atque adeo confidimus.

XV.

Précis des Leçons publiques de Chimie et d'histoire naturelle, qui se font toutes les années aux Ecoles de médecine de l'Université de Nancy par M. NICOLAS, Conseiller Médecin du Roi, Professeur royal de Chimie, Inspecteur honoraire des Mines de France, Membre de l'academie de la dite ville et de plusieurs autres etc. Seconde edition, revue, corrigée et augmentée. Tome premier, à Nancy chez Haener 1787. in 8. de 407 pages.

hoc est:

Lectionum publicarum chymicarum et historiae naturalis compendium, quae quotannis in scholis

lis medicis vniuersitatis litterarum Nanceianaehabentur, auctore Cl. NICOLAS etc.

Iam ante decem annos prima horum prodierat elementorum chymiae et historiae naturalis editio, quum autem intra hoc tempus multas experta sit mutationes chymia, Cl. A. hanc editionem alteram nouis inuentis temporum sequiorum auxit, eamque admodum vtilissimam reddidit, atque adeo profiteri tenemur, inter omnia compendia chymica, quae hucusque prodire, principem locum huic esse assignandum. Traditur autem in hoc libro perspicue atque dilucide theoretica aequae ac practica pars chymiae, cum omnibus operationibus et processibus chymicis, atque in tabula quadam de natura corporum eorundemque analysi agitur. Vbiuis autem Cl. A. naturam ipsam sequutus est ducem, transiit siquidem a simplicibus ad composita, atque naturam corporum mixtorum dum demum exponere incepit, postquam veram naturam diuersorum principiorum succincte explicauerat. In triginta et vna lectionibus proponit omnia, quae ad regnum spectant minerale; et quaecumque scitu maxime sunt necessaria, quoad affinitates, analysin, elementa, phlogiston, electricitatem, terras, lapides, instrumenta, vasa chymica, substantias salinas, acidas, nitrosas, bituminosas, metallicas ac semimetallicas, simul proposuit. Omnia autem ab A. Cl. prolata ex praeceptis sanioris physices tanta cum perspicuitate ac euidencia sunt conscripta, et captui tironum aequae ac amicorum chymiae accommodata. In tanta autem rerum copia, qua referta est haec scientia, delectus praeprimis, quem Noster satis feliciter fecit, nobis placuit. Quaedam, prouti sese nobis praesentant, cum lectoribus nostris, ceu delibata a nobis, communicabimus. De igne statuit, eundem ex infinitis p. 15.

minimis et subtilissimis compositum esse particulis, inter se cohaerentibus, quaeque in omnibus sensibus motum continuum et rapidum, quippe qui iis est essentialis, producunt. Hanc ignis proprietatem considerare debemus tanquam causam primariam omnium, quae in rerum natura fiunt. Haud dubie ipsi haec tribuenda est virtus, ut determinet varias substantias ad unionem, iis motum quemdam aut fluiditatem conciliando, quae si deessent, eorum quoque affinitas prorsus inutilis foret. Haec sententia firmat opinionem Cl. LADELOT quam in suo tractatu de *mechanismo naturae* proposuit, ignem scilicet esse causam primariam omnium, quae in rerum

- p. 58. natura fiunt. De terra elementari scribit: Veteres chymicos contentiosius in detegenda terra elementari versatos fuisse, quorum nonnulli sibi eandem inuenisse in cineribus vegetabilium ac animalium persuaserunt, quidam vero in pluvia et rore, et alii similiter in mineralibus. Ex omnibus autem experimentis institutis hanc utilitatem habuere, ut redderentur certiores intercedere aliquod verum discrimen inter omnes substantias terreas, e quibus corpora omnia composita sint, et hanc ob causam quoque plures terras elementares assumendas esse. Ad
- p. 67. aquea elementa quod attinet, physici sex proprias distinxere aquae species, videlicet aquam pluuialem, cum qua confuderunt quidam aquam niualem et grandinosam, aquam fontanam, aquam lacustrem, aquam fluuiam, aquam putealem et cisternalem, ac denique aquam marinam. Omnes istae aquarum species vnius eiusdemque sunt - originis. Humidi enim vapores e terra ascendentes sursum pluuias procreant, illa ab altioribus locis in depressiora decedit ac decurrendo intrat in aperturas variosque sinus, e quibus exsiliundo prodiens fluuios efficit. Ista aqua filtrata per terram et collecta in profundis ca-
- uernulis

uernulis lacus efficit; paludes, in quibus omnes hae aquae colliguntur, fluuios generant, et e fluuiis oriuntur putei. Omnes denique istae aquae liberius fluentes sese coniungendo in mare tandem ruunt, et ex hoc capite in vniuersum omnes aquae nostri globi sunt considerandae. De pyrotechnia hanc reddit rationem: Flammae ope nitri variis atque amoenis possunt coloribus tingi et in figuras multiplices cogi. Colorum autem repraesentatio per detonationem, pendet a quamplurimis substantiis metallicis, de quibus quasdam suppeditabimus formulas. *Ignis albus* fit ex nitro et puluere carbonum absque sulphure: *Ignis ruber*, ex octo partibus pulueris pyrii et parte vna croci martis adstringentis: *Ignis obscurioris coloris*: ex sex partibus pulueris pyrii ac duodecima parte antimonii: *Ignis viuide coeruleus* ex octo pulueris pyrii partibus et vndeuigesima parte Zinci. *Ignis viridis viuidior*: ex duodecim partibus pulueris pyrii et vigesima parte cupri calcinati cum tantillo sulphuris. *Ignis viridis* e sex pulueris pyrii partibus, et octaua parte soluti cupri ope acidi marini ac siccati. *Ignis obscurior* ex borace in puluerem redacto, fecibus tincturae atrae et carbonibus salicis, ex vniuscuiusque vnciiis decem cum libra vna et dimidia pulueris pyrii. *Ignis admodum viuide coeruleus* e duodecim vnciiis pulu. duabus vnciiis croci et drachma dimidia zinci. *Ignis violaceo-purpureus*, ex libra vna pulueris, et ex Zinci, bismuthi et croci duabus vniuscuiusque vnciiis. Inprimis vero in hoc compendio propria quaedam inuenta Cl. A. reperiuntur, quorum praecipua iam a nobis commemoranda sunt 1) *De puluere febrifugo Anglico* Cl. IACOBI, cuius egregii effectus multum tribuerunt in variis regionibus ad famam huius pulueris augendam, et inprimis profitetur Nanceii apud quamplurimos istum fuisse bono cum succe-

p. 118.

p. 287.

fu exhibitum, vnde ipsi auctori decentissimas agere debemus gratias, quod medicam artem hocce remedio locupletauerit, maiorem autem gratiam mereatur, si et nos certiores reddere voluisset de eius propria natura ac compositione. Cl. LEWIS de praestantia prorsus singulari huius remedii persuasus, eius intimiorem naturam et compositionem cognoscere studuit, atque laudabili quadam ratione, quae ab ipso sunt detecta, in sua pharmacopoea, publici fecit iuris. *) Sed cum pulvis Cl. IACOBI referret colorem album, et Cl. LEWIS compositio lutea sit, hinc illa ex sale metallico admodum acri et corrosiuo nitrum mercuriale continente constare videtur. Cl. NICOLAS alique periti chymici ideo recte iudicarunt, praeparationem a Cl. LEWIS indicatam ac descriptam, non esse per omnia veram huius pulveris descriptionem, ideoque Cl. N. vtilissimi huius medicaminis veram naturam indagare ac perquirere tentavit, et processibus chymicis exacte institutis tandem voti sui factus est compos. Methodus, qua usus est, ita describitur: Tria fictilia vernice non obducta, cuius vnumquodque sex pollices quoad altitudinem, et tres et dimidium aut quatuor pollices quoad diametrum habuit, his vsum destinavit, atque in vnum quodque libram vnum reguli antimonii bene depurati immisit, atque demum eadem operuit cum lateris frustulo in medio pertuso quodam foramine, et ea obturavit argilla, quo facto in fornace magno reuerberatoriq super craticula tria strata terrae tostae trium digitorum alta fecit, et super eadem sua posuit fictilia, atque carbonibus ita circumdedit craticulam cum illis, vt illa tan-

tum

*) Vide Connoissance pratique des medicamens T. III. p. 319. et Neues Engl. Dispensatorium 3. Band p. 315. vbi formula huius pulveris ex autographo ipsius recensetur, V. MONRO Praelect. med. ex Cronii instituto p. 62.

tum ad tres pollices super fundum fictilium sese ele-
uarent, accensisque denique carbonibus per vnam ho-
ram igne torquerentur. Praeparatis sic omnibus rite,
exponantur aeri, vt refrigerent, et fictilia aperiantur,
tunc in conspectum veniet in imo et parietibus fi-
ctilis puluis albus adhaerens, qui est verus puluis
Anglicus. Instituta autem experimenta medico- chy-
mica declararunt comparato puluere Iacobi et pul-
uere nostri, quale inter vtrumque intercedat discrim-
men, quod ad ea potissimum redit: 1. Puluis Ang-
licus igni paulo vehementiori in crucibulo exposi-
tus, parum est alteratus, color tantummodo flauus
obscurior aut viuidior eiusdem factus est; nostri
autem ad aequalem ignis gradum nullam prorsus
subiit mutationem. 2. Acida vitriolica, nitrosa, ma-
rina puluerem Anglicum vix vlllo modo afficere vi-
debantur; at nostri per omnia eorum restitit actio-
ni. 3. Puluis Iacobi ignis paulo fortiori expositus
gradui cum triplo ponderis sui saponis crassioris et
tartari rubri in crucibulo cum puluere carbonum
tostus et accurate opertus, vaseque ipso luto obtura-
to, redactus est in sedimentum metallicum exacte
regulum antimonii ordinarium repraesentans, No-
stri eodem gradui ignis expositus iisdem adhibitis
praecautiōibus aequo modo in eandem formam
transiit, ac regulum antimonii praebuit. 4. Pulue-
ris Anglici dosi granorum viginti quatuor exhibita
robusto cuidam homini, penes quem saburra in pri-
mis erat viis, euacuationes et sursum et deorsum fe-
cit, atque sudorem produxit, nostri puluis eadem
dosi iisdemque sub circumstanriis personis propina-
tus plurimis, eosdem effectus produxit. 5. Puluis
nostri ad sex grana horis quatuor semper praeter-
lapsis infanti quinque annorum, cuius venter admo-
dum durus et quam maxime tensus erat, exhibitus,
expulit magnam vermium et visciditatum copiam,

et versus tertii diei finem, venter subsedit, mollior redditus est, et infans pristinam recuperavit valetudinem. 6. Aeger aetatis sex et quadraginta annorum a febre tertiana correptus, quae usu corticis peruiani non potuerat profligari, intra quinque dies per hocce remedium restitutus est, cui post spatium quatuor horarum repetitis vicibus octo grana fuere exhibita. Quamdiu aeger hoc puluere usus quotidie septem aut sex secessus fecit, atque sine dolore ac molestia vlla aluum deposuit, et sudor semper admodum copiosus fuit. In hac disquisitione instituta, vti nobis quidem videtur, Cl. NICOLAE tantummodo hoc habuit consilium, vt nos de vera genuinaque natura huius pulueris instrueret atque redderet certiores, qua quidem in re ipsi euentus prosper respondit. Interim tamen nosmet ipsi quaedam olim cum hocce puluere instituimus experimenta eundem effectum producentia, attamen in quibusdam aliter sese res habuit, praeprimis in puluere ab haeredibus vendito, vnde colligimus illum vel lucri causa, vel aliam forte ob rationem adulteratum fuisse. Alterum inuentum nobiscum hic communicatum concernit thermometer noua ratione constructum, loco enim tuborum vitreorum, quippe qui mercurium et spiritum vini tenent inclusum, alios conficiendos curauit ex amalgamate stanni, plumbi, bismuthi et reguli antimonii, quorum vberiore descriptionem in propria quadam commutatione propediem Cl. A. propositurus est. Tertium denique inuentum versatur circa spathum phosphoricum calcareum Cl. A. quem detexit in Aspero monte ad Fanum S. Michaelis in Lotharingia sito, in monte quodam quem procures reipublicae in gratiam peregrinantium amoliendum curarunt. Rari huius fossilis descriptionem etiam ibidem adiecit. Plu-

ra essent commemoratione digna in hoc egregio libro, quae autem silentio praeterire cogimur, ne nimis proluxi simus.

XVI.

Curmethode der wichtigsten Brustkrankheiten zum Besten angehender Aerzte, zusammengetragen von C. G. BÖHME, M. D. Leipzig, im Schweickertschen Verlage, 1788. 8. pagg. 136 sine indice contentorum et praefatione.

i. e.

Methodus medendi praecipuis morbis pectoris, in usus medicorum iuniorum congesta a C. G. BOEHME.

In praecedenti commentariorum nostrorum volumine *) indicatus est liber Cl. auctoris: quod qui praestitit, aequae ac Cl. Auctor ipse plane ignotus est ei, cui officium demandatum est praesentem librum indicandi. Hic autem veretur, ne, si cuidam lectorum nostrorum contigerit opus ipsum inspicere, ille idem laturus sit iudicium, quod de priori iam citato loco latum est. In praefatione hanc methodum potissimum experientiae Cl. HARTMANNI, olim Halae, iam Traiecti ad Viadrum medicinam eum laude docentis, sui quondam doctoris meritissimi, inniti asserit Auctor, innuitque, se axiomatum pathologicorum et semioticorum tunc demum mentionem facturum, quum methodo ipsi medendi lucem accendere valeant. (sed num huc pertinet hypothesis, in tussi convulsiva seu ferina, ut eam appellat Noster, miasma peculiare huius morbi potissimum in interstitia cellularia nervorum delatum

V 4

videri?

*) Vol. XXIX. p. III, seqq.

videri?) Agitur itaque sectione I. de *tussi*; II. de *raucedine*; III. de *asthmate*; IV. de *ulceribus pulmonum clausis et apertis*; V. de *phthisi pulmonali*; VI. de *palpitatione cordis*; et VII. de *polypo cordis*, nec ubique eodem scribendi genere, neque ordine rerum dicendarum, neque copia rerum ipsarum eadem ubique seruatis. Formulae medicamentorum insperae maximam partem ex b. LUDWIGII institt. medicinae clinicae desumtae sunt: ex reliquis form.

- p. 8. 18. proportionem peccare videtur. Pulmonum ab expectoratione diutius protracta relaxationem tollendi causa suadetur lichen islandicus, polygala amara, et cortex peruianus; sed modus his remediis vtendi vnica formula docetur, in qua decocto lichenis islandici adduntur sal ammoniacus, kermes minerale, et syrupus florum chamaemeli — et ne
p. 113. verbulum quidem amplius! Aequae indeterminate aduersus vitia digestionis in phthificis suadetur mixtura ex naphthae vitrioli vel nitri drachma et olei caiaputi scrupulo, ad guttas quinque vel sex (totidem enim drachmas praescribi, inter errores typographicos referimus, licet in indice errorum non inueniamus) pulueri ex cascarilla et saccharo, aut electuario ex illa et syrupo althaeae addenda. Mi-
p. 91. nus apposite etiam Cl. auctor adiectiuum *gummosus* per teutonicum *harzig*, oppositum *resinoso*, exprimit, vbi de qualitatibus myrrhae exponit.

- Quae autem aliqua commemoratione digna nobis visa sunt, eo fere redeunt: Cl. HARTMANN tussim conuulsuam floribus Zinci vicit, qui vero asthma spasticum reliquerunt, quod demum phosphoro cessit (vid. EIVSD. diss. super florum zinci vsu medico interno, 1778. editam). Raucedinem
p. 41. incurabilem a discissis cartilaginibus asperae arteriae IDEM vidit. Medicus olim Hanoueranus, dein
p. 99. Halensis, I. GLACIUS, infuso herbarum multos phthi-
ficos

ficos persanauit, quod ipse in libro *Francof. et Lips. 1739. 4.* edito annunciauit, et Noster in peculiari tractatu de phthisi vltius se commendatum pollicetur. Decocto multi Cl. HARTMANN p. 100.
multum vtilitatis in hoc morbo adscribit: hoc remedio principem viduam Seruestanam, Catharinae II. matrem, vltra quatuor annos seruata fuisse. A balsamo Meibomiano in terra Brunouicensi variap. 102.
exempla prosperae curationis vidit IDEM; cuius loco b. FABRICIVS Helmstadiensis balsamo Locatelli eodem cum fructu vsus est. Saccharo lactis, vt pote minus adhuc solubili crySTALLIS tartari, parum p. 110.
tribuitur efficaciae.

XVII.

Tentamen theoriae electricitatis et magnetismi.

Accedunt dissertationes duae, quarum prior, phaenomenon quoddam electricum, altera magneticum, explicat, auctore F. V. T. AEPINO, Acad. scient. Imp. Petropol. Regiae Berolin. et Elect. Mogunt. Erford. Membro, instar supplementi Comm. acad. Imp. Petrop. Petropoli typis Academiae scientiarum, 390 pagg. 4.

Multa in hoc egregio libro reperiuntur, quae scrutatoribus naturae indefessis grata et accepta esse debent, non tantum enim propter theoriā nouam electricitatis ac magnetismi ingeniose at vere excogitatam omnem meretur Cl. A. laudem, sed et propter nouas obseruationes praestantissimas vtilissimasque. Siquidem primus iure meritoque dici potest, qui obseruauit corpora non electricata, quamdiu sunt talia, ab electricatis aliis neque attrahi, neque repelli prorsus vti corpora ferrea, non

nisi postquam magneticam vim consecuta sunt, a magnetete aliquam patiuntur actionem. Phaenomena quaedam commemoratione digna, quae, dum tabularum duarum vitrearum attritu electricitas produ-
citur, observari solent, declaravit. Luculenter quoque descripsit methodum, commotionem electricam, prouti vocari solet, sine vitri ope producendi, ante aliquot annos ab ipso inuentam. Monstravit quoque, cur terrae globus, et si fit magnes, in ferrum tamen aut magnetem, nullam exerceat attractionem aut repulsionem magneticam, sicque grauem dubitationem penitus deleuit, quae sententiae naturae scrutatoribus familiari aduersa erat, esse quippe ipsius terrae globum magnetem, aut includere saltem magnae molis magnetem. Proposuit denique methodum, caementationis ope, magnetum naturalium vires, aut aptitudinem potius ipsorum, ad recipiendum maiorem vis magneticae gradum, augendi. Duplicis contactus methodum Michelianam emendavit, modumque hucusque consuetis efficaciorum, sine magnetis naturalis ope artificiales construendi magnetes suppeditavit, atque plura alia proposuit. Hoc tantummodo adiicere placet, quum typis haec exscriberentur, missus est tractatus ad academiam sub lemmate: *ab una scintilla augetur ignis*, emendationem methodi duplicis contactus auctoris similem continens, in qua auctor pro excitandis primis magneticae vis seminibus, in magnetibus artificialibus, sine magnetis naturalis auxilio parandis, eadem fere via ingressus est. Modeste igitur honorem inuentionis primae huius methodi huic auctori cedit, quocum tamen in laudis communionem venit. Dissertationes binae additae lectu sunt quoque dignissimae, prior siquidem *phaenomeni a Cl. RICHMANNO detecti explicationem ex theoria Franklinia*, ab nostro in quibusdam capitibus emen-

emendata, desumtam, suppeditat. Posterior *causas paradoxo cuiusdam phaenomeni magnetici incerti inuentoris*, proponere laborat.

Sigillatim iam quae praestiterit A. Cl. videamus. p. 9.

I. Cap. proponit *theoriae electricitatis et magnetismi principia generalia*, et quidem docet methodum Frankliniam ad hasce propositiones reduci commode posse a) dari fluidum, phaenomena electrica omnia producens, electricum appellatum, subtilissimum, valde elasticum, cuius partes se inuicem ad distantias etiam longiores sensibilibiter repellunt. b) fluidi huius particulas a materia, ex qua omnia hucusque nota constant corpora, attrahi. c) insignem dari in modo, quo alia corpora in fluidi electrici particulas agunt, diuersitatem, et proinde sunt corpora non per se electrica, et alia per se electrica. d) duplicia esse phaenomena electrica, alia nempe oriuntur ex actuali transitu materiae electricae in aliud corpus, vt scintillae electricae atque alia phaenomena lumen electricum spectantia, alia locum habere sine actuali fluidi motu, aut transitu ex vno corpore in aliud, prouti attractiones sunt et repulsiones, quae a corporibus electricis exerceri solent. Existimat has propositiones omnia theoriae capita continere, quibus indigemus ad electricorum phaenomenorum explicationem. Obiter declarat, FRANKLINI impermeabilitatem vitri, essentiam corporum per se electricorum absolvere, et ideo non vitro propriam, sed omnibus per se corporibus electricis communem esse. His praemissis transit ad constituenda theoriae magneticae fundamenta. Omnia autem magnetis phaenomena ex his principiis deduci possunt a) Datur fluidum omnia magnetis phaenomena producens magneticum, subtilissimum, corporum poros permeare aptum, cuiusque partes, prouti eae fluidi electrici, se inter se inuicem repellunt,

- lunt. b.) Fluidum hoc a plerisque aliis corporibus nullam patitur actionem et ab iis neque attrahitur neque repellitur. c.) Datur tamen certum corporis genus, cuius partes materiam magneticam attrahunt, et ab ea vicissim trahuntur; primario huic
- p. 12. pertinet ferrum et omnia corpora ferrea. d.) Ferro intercedit corporibusque ferreis summa cum per se electricis corporibus similitudo. e.) Nullum hactenus corpus cognitum est in materia magnetica et corporibus non per se electricis analogum. Interim in ferro ipso quaedam obtinere videtur hoc respectu gradatio. Exinde patet A. fluidum magneticum atque electricum nullatenus pro vno eodemque haberi posse, materia enim electrica ab omnibus hucusque notis corporibus attrahitur, fluidum magneticum ab actione omnium corporum excepto ferro solo, est plane immune. Facile quoque intelligitur quaedam phaenomena electrica habere sibi analogia inter magnetica, quaedam minus, quae vberius exponuntur illustranturque. Concludit porro: nullam dari ex electricitate ac magnetismo pendentem corporum actionem in se inuicem, quamdiu quantitatem fluidi naturalem continent, respiciendumque nobis praecipue esse ad casus eos, ubi quantitas fluidi naturalis immutata est. Duplici autem modo immutatio fieri potest augendo copiam fluidi electrici aut magnetici ultra naturalem, aut minuendo; hinc electricitas FRANKLINI positiva et negativa, unde et magnetismus positivus aut negativus est. Triplici autem ratione fieri potest, ut corpus magnetismo aut electricitate donetur. Vel enim corpus sit totum positivae, aut totum negativae magneticum aut electricum, vel denique in eum statum redigitur, ut dum pars ipsius una est positivae, altera tum simul et eodem momento sit negativae electrica aut magnetica; vberius hunc triplicem

plicem statum explicat. Obseruamus autem statum p. 20.
 electricitatis positivae durabilem non esse, sed cito
 semper destrui debere, nisi causa quaedam peregrina
 ipsum aliquamdiu conseruet. Duae autem cau- p. 21.
 sae sunt, quae ad electricitatis positivae aut negati-
 uae aliquid facere possunt explicationem. quarum al-
 tera externa, altera interna corpori electrificato est.
 Internum porro destructioni electricitatis ponere
 potest impedimentum, si corpus ipsum sit per se
 electricum. Vi autem quadam interdum vrgetur par- p. 26.
 ticula, vt partem relinquat, atque consequens hinc
 est, continuum fieri debere ex parte vna in alteram
 transfluxum, non cessantem, nisi postquam fluidum
 per totum corpus vniformiter distributum est, atque
 aequalis in quouis corporis puncto densitatis. Si
 autem vires minores esse intelliguntur, tunc status
 corpori inductus destruitur. Status varius, in quo p. 32.
 corpus, quale hic consideratur, cuius altera pars
 fluido euacuata est, dum in altera abundat, consti-
 tutum esse potest, ad quatuor classes reduci potest
 1) Pars altera fluidum neque attrahit neque repel-
 lit, interea dum altera istud manifesto attrahit, aut
 repellit 2) corpus ex vtraque parte fluidum repel-
 lit 3) Corpus fluidum ex vtraque parte attrahit
 4) corpus fluidum ex altera parte repellit, ex alte-
 ra attrahit. Leges agendi corporum electricitate p. 35.
 aut magnetismo praedictorum probe sunt conside-
 randae, quae eo redeunt 1) materiam propriam cor-
 porum quorumcunque haecenus nobis cognitorum
 se inter se repellere. 2) Quaecumque demum sit p. 37:
 corporum distantia, vires tamen semper manere ae-
 quales. Regulae vero generales, per quas actiones
 corporum in se inuicem, ex mechanismo vel ele-
 ctricitate pendentes, determinantur, sunt sequentes:
 1) si vel vtrumque corpus, vel saltem alterutrum p. 47.
 eorum sit in statu naturali constitutum, nulla datur
 corpo-

- corporum in se inuicem actio. 2) si in utroque corpore aut abundet fluidum, aut in utroque deficiat, tum corpora ista se inuicem repellunt 3) Si in altero corpore fluidum abundet, in altero deficiat, corpora ista se mutuo attrahunt. Haec aliaque principia generaliora nunc applicantur ad plurima phaenomena, praecipue vero lagenae Lugdunensis. Propria deinde describit experimenta instituta.
- p. 35. Capite II. *de attractione et repulsione electrica atque magnetica agit.* Argumentis euincit certissimum esse ipsius theoriae consecrarium, corpora quaecunque in statu naturali constituta, a corporibus quibuscunque, siue positue, siue negatiue electrificatis, neque attrahi, neque repelli. Quae quidem ita sunt intelligenda, ut minime ad magnetismum respiciatur. Deinde adstruit ratiocinia sua
- p. 127. theoriae innixa cum experientia conuenire. Vt
- p. 129. vero probat ex dictis de attractione corporum in statu naturali constitutorum, consequi hoc: eo fortius semper debere attrahi corpora, quo fortius per appropinquationem corporis electrificati ipsa redduntur electrica, eo vero debiliorem futuram hanc actionem, quo difficilius, atque debilius, electrica euadunt. Cum itaque euident sit, corpora per se electrica ob difficultatem, qua materia electrica in poris ipsorum mouetur, corpori electrificato admodum, minori semper gradu fieri electrica, quam quidem similibus sub circumstantiis contingit in corporibus non per se electricis, quod experientiae etiam idem testante congruit, ex theoria Nostri modoque attractionem electricam explicandi ab ipso proposito, consequens est, si omnes circumstantiae sint eadem, debilius attrahi debere corpora per se electrica, non per se electricis, atque inter ipsa debilius semper, quae magis, fortius quae minus sunt per se electrica. Consonam autem hanc theoriam esse

esse experientiae, omnibus qui instituendis experimentis electricis operam dederunt notissimum est. Paulo diligentius nunc examinat phaenomena, quae p. 132. oriuntur, si utrumque corporum A et B sibi propinquorum electricitatem siue positivam, siue negativam possideat. Varii tamen esse possunt euentus, p. 134. si corpora duo positivae electrica sibi inuicem admoventur, qui tamen ad tres commodè reducuntur. Velenim talem η atque θ habent valorem, ut vis attractiva corporum A et B sit negativa, tumque se repellunt, vel vis ista sit positiva, corporaque se attrahunt, vel tandem attractio sit nulla, atque corpora in se plane non agunt. Oriuntur exinde phaenomena quaedam notabilia, quae paradoxi quid et ab analogia aliarum operationum naturae alienum, continere videri possunt. Sic v. g. fieri potest, ut duo corpora longius a se remota, se repellant, si vero per vim quandam externam cogantur propius ad se inuicem accedere, se mutuo trahere incipiant. Quamdiu enim corpora longius a se distant, vires repellentes, quibus quodvis eorum urget fluidum in altero contentum sunt debiles, hinc η et θ quantitates satis parvae. Fieri porro potest, ut quamdiu p. 135. corpus A. debili saltem gradu electricum est, corpus B. repellat, si vero fortiori gradu electrificetur, istud attrahere incipiat. Si enim corpus A debiliter est electricum, vis repulsiva ipsius quam in fluidum in B contentum exercet, parva est, unde paruum quoque erit θ . Haec autem paradoxa phaenomena cum p. 136. legibus naturae fundamentalibus ope theoriae Nostrae optime conciliantur. Expedit denique per si p. 137. miles argumentationes casum ultimum, ubi alterum corporum sibi admotorum v. g. A positivae, alterum B. negativae est electricum. Subiungit vero etiam quasdam considerationes rei huic aliquam lucem largientes. Functionem secundum quam fluidi ele p. 140. trici

- p. 142. *Electricae particulae se repellunt, talem esse, ut cum aucta distantia continuo magis magisque decreascit, iure assumit, non solum enim hoc analogiae sed etiam experientiae omnino consonum est. Simul ad scalam repulsionum electricarum prouocat, necessarium ducens determinare, num illa scala flexu contrario praedita sit, an minus. Duce autem experientia intelligimus, saepius dictam scalam repulsionum talem esse debere, ut nullum in ipsa flexus contrarii primum reperiatur. Inter innumera enim experimenta nemini vnquam contigit, ut repellere se corpora, heterogeneas electricitates possidentia, obseruarentur. Summo itaque cum verosimilitudinis gradu statuit, functionem, secundum quam fiunt repulsiones electricae, quamquam quatenus sit ista hucusque ignoretur, eius tamen esse naturae, ut scala repulsionum flexum contrarium habeat nullum.*
- p. 143. *Sed experientia ipsa comprobatur: Quod quidem duo corpora, quorum alterum est positivae, alterum negativae electricum se semper attrahant; notissimum est, ac experiri facile licet, si suspensio ex filo serico globulo, aut alio corpore leuiori, electricitas mediante cylindro sulphureo communicetur, tumque tubus vitreus electricatus, aut aliud quoddam corpus, quod a tubo vitreo electricitatem accepit, ipsi admouetur; vel v. v. globulo, cui per tubum vitreum electricitas communicata est, cylinder sulphureus appropinquetur. Obseruabitur enim tunc pendulum semper attrahi, nunquam vero, si vel millies repetatur experimentum, sub circumstantiis quomodocunque variatis, illud repellere. Quae vero accidunt, si corpora homogeneam possident electricitatem, non satis cognita sunt. Examinat porro regulas scriptorum de electricitate quod corpora heterogeneae electricae se inuicem attrahant, homogeneas vero electricitates possidentia se inter se repellant.*
- p. 146.

lant. Primam admittendam, posteriorem, uti ordinario pronunciari solet, pro falsa reputandam esse censet. Probauit enim fieri posse, si vtrumque corpus eandem possidet electricitatem, ut mox se repellant, uti statuit regula, mox vero in se plane non agant, immo mox se inuicem attrahant. Conuersam interim regulae generatim pro vera admittere possumus, si eo sensu accipiat, si corpora duo se inuicem repellunt, esse tum fluidi electrici quantitatem, in vtroque corpore simul, vel naturali maiorem, vel ipsa minorem. Solo enim hoc casu repellere se inuicem posse corpora, exinde facile constat, quia caeteris casibus, uti monstratum est, se semper attrahunt, neque vnquam repellunt. Magnetis etiam actio tam in ferrum magnetismo non imbutum, quam in alium magnetem omnino eadem sequitur leges, quae in attractione et repulsione electrica locum habent. Pauca tantummodo mutanda sunt, et ideo theoriā attractionum et expulsionum magneticarum diligentius expendere ac per argumenta penitus confirmare voluit. p. 147.

Capite III. de communicatione electricitatis agitur. Doctrina illa examine maxime digna est, quoniam exinde virium electricitatis et magnetismi similitudo eleganter elucescit, et quia vniuersa magnetismi artificialis theoria inde repetenda est. Duo autem potissimum disquirenda duxit, primum expositionem legum communicationis vis electricae, postea ad eruendas leges pro magnetismo valentes accessit. Michelianam et Cottonianam methodum construendi magnetes proponit et suam efficaciorē esse pronunciat, atque de ratione qua incuruos artificiales conficere solet magnetes disserit. Inducendum curat magneti eiusmodi summum, cuius capax est duritiei gradum, dum vero magnetica vi impregnandus est, ipsum tabulae lignae stabili p. 187. p. 241 p. 251

imponit. Electis tunc ex virgarum magneticarum, quae ad manus sunt numero, pari eo, quod maximum et fortissimum est, binas istas virgas extremitatibus admouet. Eam nempe obseruat legem, vt virgae AC, DB sibi in directum iaceant, virgaeque AC polus borealis illam magnetis contingat extremitatem, quae australis fieri debet polus, ac vicissim virgae BD polus australis futuro magnetis polo admoveatur, ac postquam facta sunt, et magnetem CKD et virgas AC, BD in situ suo firmat, vt facile ex ipso dimoueri queant. Peraetis his aliud virgarum magneticarum fortissimarum par eligit, eiusque ope magnetem CKD stringit. Vtitur in hac operatione methodo duplicis contactus emendata, sequentique ratione rem aggreditur. Virgas FE, GH circa modum magnetis K debita ratione admouet, reclinans vtramque quantum fieri potest, vt plano, cui incumbit magnes, fere sint parallelae, atque ita vtramque detinens, vt in directum sitae sint, extrema vero ipsarum E. G ad distantiam vnus aut aliquod linearum sibi inuicem admouet. Vtramque postea virgam, antrorsum atque retrorsum, secundum methodum duplicis contactus, supra magnete CKD ducit, id obseruans, vt virgae FE, GH semper in directum iaceant, ac rectae magnetem incuruum, eo in loco cui imminent extrema E et G, tangenti sint parallelae. Postquam hoc viginti aut pluribus vicibus factum est, virgas ad medium K reducit, tumque ipsas aufert. Eandem hanc operationem ex altero quoque magnetis CKD latere instituit, tumque nunquam non magnetem insignium virium obtinet. In vniuersa hac methodo, vnicum hoc artificium A proprium est, quod virgas AC, BD sibi in directum, non vero vt alias fieri solet, in situ ad se inuicem parallelo disponat, et quidem ob vtilitatem maximam.

Caput IV. de phaenomenis quibusdam corporum p. 257.
*vortici electrico et magnetico immersorum propriis, et
 de magnetismo telluris praecipit.* Vt omnis ambi-
 guitas vitetur, vocabuli vorticis et atmosphaerae
 potestatem indicat, quae designant spatium, ad quod
 se attractio et repulsio electrica aut magnetica, circa
 corpus quoddam, quaquaversum sensibilibiter exten- p. 265.
 dit. In vniuersum exponit quae circa inclinationem
 et declinationem magneticam obseruata sunt. Etp. 267.
 pro certo principio assumit, inclusum esse terrae
 globo nucleum praegrandem, ex materia ferrei ge-
 neris constantem, atque magnetica vi imbutum, ita
 vt alterum hemisphaerium ipsius positium, alterum
 negatiuum possideat magnetismum. Recenset om-
 nes methodos super hoc argumento, quae ad tres
 classes sunt referendae. Vel enim manifesto, ab p. 354.
 alio magnete hanc vim repetimus v. g. dum ferrum
 super magnete ducimus, aut in vicinia ipsius deti-
 nemus, vel sponte acquirere magnetismum ferrum
 videtur, dum aut collocando istud in debito situ,
 aut igniendo, aut concutiendo, magneticum istud
 reddimus, vel tandem duorum corporum ferreo-
 rum non magneticorum attritu, vis ista generatur.

Subiuncta est *explicatio phaenomeni cuiusdam* p. 355.
Lugdunensis a Cel. RICHMANNO inuenti, cui accedit p. 377.
explicatio paradoxii cuiusdam phaenomeni magnetici,
 cuius tamen plenior expositionem praeterire te-
 nemur, quum illa vix compendiose proponi queat.
 Quod reliquum est Cl. A. methodo mathematica
 in demonstrationibus suis vsus, atque vbique doctri-
 narum physicarum ac mathematicarum suarum sub-
 tilitatis atque elegantiae, et prorsus singularis inge-
 nii acuminis luculentissima exhibuit documenta.

XVIII.

Specimen inaugurale medicum sistens affectus melancholici historiam cum epicrifi quod — MDCCCLXXXVI. exhibet IOANNES PHILIPPVS TRVCKENMILLER — Erlangae typis Kunstmannianis. 4. pagg. 14.

Morbus erat soporosus, catalepsis intermittens, et a Cl. auctore ad melancholiam attornitam SAUV. refertur, in aegro 59 annorum olim laborioso vitae generi lautoque victui assueto, et huic quidem adhuc indulgente, licet otio iam frueretur: per euacuantia, sanguinis missionem, resoluentia, tandemque camphorae moschique inter se iunctorum vsum largiorem, ita vt a moschi quinque granis ad viginti sensim ascenderetur, dosi mane et vesperi exhibita, intra 27 dies sublatus est, et aeger per quinque annos sanitati optimae redditus, vbi apoplecticus, praegresso insultu epileptico, obiit.

XIX.

Dissertatio inauguralis medica, de concrementis polyposis quam — MDCCCLXXXVII. publico eruditorum examini submittit Auctor et Respondens *) FRIDERICVS ADAMVS TRIEBEL. Erlangae, stann. Ellrodtiano. 4. pagg. 45.

Docte et concinne Cl. Auctor naturam humorum nostrorum coagulabilem, differentias horum concrementorum ratione sedis variae, origines, diagnosis et prognosin explicat: miramur tamen, nullam in polypis intestinorum fieri mentionem concretionum polypos mentientium, quas in celeberrimo

*) Praeses in titulo nullus nominatur.

tissimo opere descripsit Cl. KAEMPF *). Insuper
sunt plures observationes ab Auctore ipso factae,
ex quibus annotemus polypum in arcu aortae pueri
trimestris, qui conuulsus perierat; feminam potu
spirituoso abusam et subito asthma suffocatam, in
cuius corde variae concretiones apparebant magni-
tudine et densitate diuersae, aliae adhaerentes, aliae
liberae et pendulae, inprimis vna ex quatuor venis
pulmonalibus totidem radicibus enata et trunco
saccum venosum et auriculam sinistram paene re-
plens, aliaque ex pariete ventriculi dextri excrescens
et alte satis in arteriam pulmonalem impacta; —
virum in carcere subito mortuum, in quo cor insignis
amplitudinis, auricula et ventriculus dexter vacua,
sinister vero plenus, inque eo concrementum casta-
neae magnitudine, sarcomati simile, duabus radici-
bus parieti ventriculi affixum, quarum altera, sub-
stantiae fragilis et fere fungosae, recenter abrupta
erat, ita vt portio adhuc ventriculo adhaereret, in-
uenta sunt; ac denique polypum in sinu falciformi
feminae melancholicae. (Subit hic mentem recorda-
tio Illustris viri de scientiis et inprimis metallica in
Saxonia optime meriti, qui, vti ingenio ad commu-
ne litterarum vinculum ferebatur, corporis etiam
animalis notitiam exactiorem sibi comparauerat, et
de polypi praesentia persuasus ab amicissimo medi-
co remedia huic malo arcendo vel abigendo appo-
sita postulauerat; resoluentibus igitur per aliquod
tempus vsus melius se habebat, gaudens se nunc
timore hoc liberatum esse. Postea, elapsis aliquot
annis, quum vehementioribus laboribus corpus fa-
tigasset, forte etiam animi affectus vehementiores
passus esset, incidit ianuario 1769 in febrem putri-
dam, quae ipsum paucis diebus 49 aetatis anno sustu-
lit. Sectioni cadaveris adstantes mirati sumus poly-

X 3

pum

*) Vide Comm. horum Vol. XXVII. p. 36.

pum sub egressu ex corde digitum crassum, substantiae tendineae albae splendentis, in progressu molliorem magisque rubicundum, qui per integram aortam descendebat et cum ipsa arteria diuisus vsque ad mediam partem vtriusque arteriae cruralis progrediebatur. Signa diagnostica, quae olim adfuerant, erant pulsus intermittens, anxietas cordis, et si quando vena secanda esset, asphyxia, quae tamen situ corporis horizontali praeuerti se patiebatur: vnum autem symptoma, quod reliquis euanescentibus remanserat, erat inuoluntaria crebriorque motitatio, vel si mauis leuior conuulsio, scapularum talis, quali vti solemus, si dubiam quandam opinionem de aliqua re signo exprimere volumus. Eundem motum obseruauimus in viro ascite et hydrope pectoris laborante, in cuius thorace praeter alia pericardium anterius vltra digitum crassum et cum costis coalitum deprehendimus.)

XX.

Observations on the acute dysentery with the design of illustrating its causes and treatment by JOHN ROLLO, M.D. late Surgeon in the royal artillery, London, printed for C. Dilly and C. Elliot, Edinburgh, 1786. 8. 75 pagg. h. e.

Observationes de dysenteria acuta eiusdemque descriptione causarum et medendi methodo *).

Multas easdemque egregias de dysenteria observationes propriis libris consignatas ac hinc et inde

*) IOH. ROLLOS *neue Bemerkungen über die mit Fieber verbundene Ruhr und ihre sichere Heilart, mit einigen*

inde disperfas reperiri neminem latet, attamen in reprehensionem iustam essemus incurfuri, si Cl. A. operam huic morbo describendo dicatam superuacua esse censeremus. Insunt enim in hoc libello elegantes obseruationes, quae ipsi haud dubie quamplurimos conciliabunt lectores.

Primum autem quam plurimae obseruationes p. 1.
super hunc morbum a Nostro factae sunt in insula
S. Luciae, vbi quamplurimi hoc morbo opprime-
bantur, propriis autem obseruationibus alias sibi
missas adiecit, vt ex omnibus simul sumtis eo melius
naturam huius morbi describere posset. Historiam p. 3.
autem huius dysenteriae ita pertexere constituit,
atque ipsam dysenteriam secundum varias periodos
considerare studuit, atque hac ratione multos erro-
res, in quos quamplurimi praecipites sese dederunt
scriptores, vitare voluit. In quibusdam videlicet illa
ab initio aluum soluit cum ventris dolore ac feбри.
Communiter autem aegrum offendunt borboryg-
mi, frequentiores deiectiones cum tenesmo, horro-
re, frigore, aliisque febrilibus symptomatibus. Vt-
plurimum febris remittentis aut intermittentis for-
mam prae se fert. Sensim sensimque symptomata
fiunt vehementiora, et nisi ipsi occurrantur, mors in
propinquo est. Febris autem pathognomice dys-
enteriam ab aliis distinguens morbis pro sui condi-
tione longior aut breuior durat. Duas autem facit
dysenteriae periodos, quarum prior prodit febrim
cum omnibus dysenteriae propriis symptomatibus,
posterior symptomata proponit cum inflammatione

X 4

inte-

*einigen Erläuterungen aus dem Engl. übersetzt v. D.
C. F. MICHAELIS, Arzt im Iohannishosp. z. Leips.
bey Ad. F. Böhme 1787. 8. Inprimis haec trans-
latio ob doctas elegantisque Cl. Interpretis anim-
aduersiones omnem laudem meretur.*

- intestinatorum canalis coniuncta. Prior ab auctore
 p. 14. praecipue explicatur. Dein causas occasionales
 sub censum vocat, videlicet tempus autumnale et
 vernale, febres intermittentes epidemice grassantes,
 regiones paludosas ac humiditas, contagium ipsum
 autem argumentis ex experientia propria ductis in-
 firmare videtur. Accedit dein ad proximam cau-
 sam, quam in irritatione intestinatorum ab acrimonia
 cum febre et inde sensim producta inflammatione
 p. 27. collocat. Tandemque progreditur ad ipsam curam,
 in qua quidem ad tria momenta attendendum esse
 p. 44. suadet: primum ut febriles motus et in huius mor-
 bi initiis spasmi corpus infestantes sopiantur, deinde
 ut praecaveatur inflammationi quantocyus in tubo
 intestinali, et tandem ut, si hae duae res iam coniun-
 ctae reperiantur, illae remoueantur. Priori indi-
 cationi satisficit internis remediis, vomitoriis ex ipe-
 cacuanha, praeparatis antimonialibus, tartaro eme-
 tico, deinde sudoriferis, quorsum pertinet opium
 cum tartaro emetico, et tandem diluentibus, edul-
 corantibus, et acrimoniam corrigentibus, non ne-
 glectis externis, balneis videlicet calidis, fotibus ca-
 lidis, vesicatoriis. Posteriori in casu adhibenda sunt
 cortex, opium, vinum, his siquidem debilitas in par-
 tibus solidis remouetur. Tertio denique loco ad-
 hibenda sunt remedia antiputredinosa, quorsum per-
 tinent, mundities, aeris in conclauius renouatio,
 acida, aer fixus aliaque eiusdem generis. Pluribus
 ea omnia persequitur Noster cautiones necessarias
 addendo, quae huic libro non leuem conciliant au-
 thoritatem.

XXI.

Essai sur l'histoire naturelle des fraisières par M.
DUCHESNE, à Paris 1787. in 12 de 46 pages.

i. e.

Tentamen historiae naturalis fragariae.

Grato hocce tempore verno, quo ubiuis fere locorum humi nascentia et mollia leguntur fraga, odoris ac saporis optimi, nos quoque temporis rationem habere, quaedam decerpere atque nostris lectoribus ceu conuiuis, quorum gratia nullo non tempore excidere cupimus, apponere studuimus. Vberimum autem eorundem prouentum non solum in DUCHESNE egregio horto inuenimus, sed etiam optime adaptata deprehendimus, vt maxima cum voluptate illis vesci queamus. Cl. siquidem auctor in re herbaria versatissimus, et tam egregio magistro qualis Cl. BERN. DE IVSSIEV est, dignissimus discipulus, optime illa coluit atque parauit. Anno enim huius seculi sexto ac sexagesimo eximiam de fragariis hancce commentationem litteris consignatam sic dictae *Encyclopaediae* methodicae inferendam curauerat Noster, atque prouti par est laudibus dignis mora illa celebrauerat, eorumque historiam pluribus erat persequutus. In toto oriente et Arabia haec planta ignoratur, neque, quamquam copiosissimis gaudeat Arabica lingua vocabulis, nomen proprium, quo compellari possit, habet; neque in Diarbechia vlla vlla vestigium eiusdem potest indagari. Originem omnem istorum fragorum diuersis Alpibus Europaeis debemus, e quibus in nostras deducta siluas, in nostros hortos transplantata, et nostris mensis demum sunt imposita. Postea vero adeo et ad Americam ipsam eorundem transiit cultura. Coeli natura, climatis influxus,

cultura ipsa multum imo plurimum contulere omnes illas varietates et genera toto fere coelo differentia fragorum, quibus gaudemus, iamiam producendi. Hucusque exacta historia desiderabatur, quae propria quam maxime simul complecteretur, atque huic desiderio a Nostro abunde satisfactum esse admodum laetamur, atque subscribimus vltro iudicio immortalis LINNEI, quod litteris consignatum die 24. Septembris 1765 ad Cl. DUCHESNE transmisit, quodque ita se habet: *Dum tu fragariae historiam absoluis, praestiturus eris, quae ego diu a singulis botanicis exoptavi, quod scilicet singuli singulum eligerent plantae genus, idque solidissime extricarent, posset sic res herbaria breui summum apicem attingere.*

Sed ad librum ipsum progrediatur oratio, in quo Noster fragariam in vniuersum suae accuratio-
 ri submisit disquisitioni, et singulas species ac varietates multiplices vberius, commemoratis simul earum differentiis, exposuit, dein propriam earum composuit historiam, et probe septem et viginti distinxit species, aut si mauis varietates. Absoluta historia botanica quaecumque demum ad fraga necessario spectant sub censum vocauit, et in primis, quae culturam eorundem concernunt opus omnibus numeris de hoc argumento absolutum sistere videntur, imprimis quomodo fraga e seminibus sint producenda et cultura simul meliora reddenda, e principiis certis et vsu experientiaque stabilitis declarauit, auctoritatem celeberrimorum hortulanorum potissimum sequutus. Vt veritas dictorum nostrorum
 P. 45. constet pauca tantummodo delibabimus. Fraga scilicet admodum grato odore nares ferire et dulcissimo sapore palatui blandiri, linguaeque nervos afficere ac titillare, qui vinosus sit et exquisitioris indolis, professus est. Virtus eorundem praeprimis est

est refrigerans, temperans, calorem nimium stomachi imminuens, diuretica, lithontriptica, atque princeps locus ipsis inter medicamina aperientia est assignandus. Communissime illa adhibentur in mensa secunda cum saccharo impraegnata, aut cum vino permixta, aut cum lacte et flore lactis apposita. Sed posterior usus ea reddit ex sententia GEOFFROY concoctu difficiliora, et ut acescant in ipso ventriculo, unde cruditates noxiae generantur. Probe maturata fraga pro hoc scopo sunt legenda atque aqua lauanda paulo curiosius antequam adsumantur; quia, uti fama fert, bufones aut serpentes, qui odore ipsorum admodum delectantur, sub iis solent delitescere et oris sui spuma aut exhalationibus intoxicare. In Gallia e potu Caffetano cum succo fragorum, limonum, et aqua saccharo impraegnata praeparatur potio admodum grata atque refrigerans. In Italia contra pulpa fragorum cum aqua rosarum contrita, et cum succo citrorum in conferuae formam admodum delicatam redigitur. Aqua autem destillata fragorum creditur specificum esse remedium aduersus faciei lentigines. De radicibus et foliis fragariae GEOFFROY dicit, inesse his vim diureticam et aperientem, et usum frequentiore esse in obstructionibus viscerum et morbo arquato. Interim tamen paulisper quoque adstringunt, et ideo interdum praescribuntur in haemorrhagiis, dysenteriis et fluxu ventris. Eorundem usus frequentissimus est in decoctis, ptisanis, diureticis et aperientibus, praecipue autem radices cum acetosa simul decoctae, decoctum rubrum suppeditant. Ex observationibus vero constat, eos qui tali decocto per longius sunt usi tempus, exhibere dapes humanas rubri coloris, quales esse solent vulgo in fluxu hepatico; sed si aliae potiones interdum interponuntur, color excrementorum denuo solet esse varius.

XXII.

Observations on the scurvy with a review of the theories lately advanced on that disease; and the opinions of Dr. MILMAN refuted from practice by THOMAS TROTTER, Edinburg printed for Charles Elliot; and G. G. I. and I. Robinson Lond. 1786. 8. pagg. 107.

i. e.

Obferuationes super scorbutum, auctore TH. TROTTER. *)

Singulorum morborum historiae obferuationibus doctorum virorum diligenter et studiose institutis auctae locupletataeque, medentibus duplici de causae gratae sunt atque acceptae, primum enim nos instruunt, de natura et causis morborum eorundemque recta sanandi ratione, deinde nos tutos et immunesque reddunt aduersus errores, in quos alii inciderunt. Eiusmodi autem obferuationibus medendi ditauit artem Cl. A. quoad scorbuti delineationem, quem ipse in naui seruis Nigris referto, qui hoc morbo infestabantur constitutus obseruauit, atque occasionem nactus est multa a Cl. LINDIO minus recte dicta emendandi, ac Cl. MILMANNI errores de causa huius mali errores refellendi, atque meliori ac certiori modo de forma huius morbi differendi. Itaque iam videamus, quae reuera Noster praestiterit, et qua ratione sese de meliori omnibus et singulis veram doctrinam et liberaliorem institutionem amantibus commendauerit.

p. IX. In praemissa autem introductione diligentiam et accurationem Cl. LINDII in describendo scorbuto

*) *Neue Bemerkungen über den Scorbut von THOMAS TROTTER, aus dem Englischen übersetzt von D. C. F. MICHAELIS, Leipz. 1787. 8. ap. Crusium.*

to laudat, attamen simul addit multa obscure et ambigue ab ipso dicta, quae controuersias erroresque parere queant. Carpit deinde nouam MILMAN-p. XII. NI pauloque audaciorem theoriam, atque causam addit, cur hucusque morbus hicce ex obseruationibus accuratis illustrari non potuerit.

Seç. I. *Naturam* huius morbi inquit, monet-p. 16. que aduersus CULLENIVM aliosque, frigidas regiones non tantum huic morbo producendo esse aptas, neque anorexiam, vrinamque pellicula obductam, et pulsus diuersitatem characteribus eiusdem accensendas esse, atque reiicit notiones illas de acido et alcalino scorbuto, vna cum omnibus subdiuisionibus tanquam hypotheticas atque melioribus nosologiae principiis aduersas. In causarum recensione quidem salitis et fumo induratis carnibus, alimentis corruptis, olerum recentium defectui, frigoris vehementiae, aerique paludoso aliquas tribuit partes, addit tamen etiam ex aliis ac saepe sibi oppositis causis eundem posse prouenire, neque praedisponentem causam cum causa proxima confundi debere. Praeprimis asserit eos facile ab hoc morbo affici, p. 22. qui graui morbo quodam superato debiles sunt et crudis alimentis protinus nutriuntur, vti et praeteris desides. Praedisponunt vero corpus labores vires superantes atque debilitantes, temperamentum melancholicum atque hypochondriasis. Prodromum huius mali desiderium recentium vegetabilium, paulo enim post gingiuas arrosas, faciem pallidam, tumentem, oculos madidos, et tum spiritum foetentem, cum lassitudine esse ait. Quae quidem symptomata crescunt sensim, atque interdum etiam per aliquot tempus penitus abolentur, ac tandem redeunt. Interdum vlcera oboriuntur crasso sanguinis quasi cortice obducta, quae ob similitudinem a nautis hepar bouinum salutantur, remot-

- to hocce cortice alius protinus eius occupat locum. Alio tempore oedemata pedum in conspectum veniunt, quae digito pressa diutius foveas retinent, penes alios rigor est extremitatum, atque spastica contractio genuum cum lurido cutis colore, ita ut
- P. 27. aegri ingredi nequeant. In morbi vltiori incremento lassitudo, debilitasque increscunt, respiratio fit difficilis, deliquia animi sequuntur. Foetor oris vix tolerandus oritur, particulae coagulati sanguinis e gingivis secedunt, dentes in alveolis mobiles inter masticandum ex ore excidunt, maculae variae magnitudinis ac coloris cutim occupant, quae si scalpuntur leniter vlcera maligna procreant, et inueterata sanataque vlcera denuo recrudescunt, accedunt haemorrhagiae, alius obstructa, interdum soluta. Pulsus nullo modo variat, hinc in hoc morbo nullum constituit signum. Ab initio aegri sunt timidiusculi, versus finem autem a nulla re afficiuntur. Ut plurimum appetitus per omnem morbi decursum bonus est. Observationes autem in naui factas his subiungit, centum siquidem serui nimia corpulentia in naui afficiebantur, vnde suasisit, ut pariori cibo alerentur, ac laboribus et motu magis corpus exercerent. Sed in victu e fabis coctis, oryza et Mais cum pipere guineo et oleo palmularum conditis nihil mutabatur, neque vinculis suis liberabantur, neque ex angustis locis, quibus detinebantur, exire debebant. Tempestas qua ad littera appulsus erat naus, caloris erat consueti, atque pluviae rarae. Eodem tempore quidam de duritie in partibus musculosis antibrachii dextri conquestus est. Illae partes quoad tactum prorsus singulare quid portendebant, digitis enim fortiter pressae tumor nullas foveas conspiciendas praebuit. Frictiones cum pannis nihil praestare videbantur, sequenti-
que die durities adeo omnes musculos antibrachii occu-

occupauerat, cum contractione in flexura brachii et vlnae, et rigiditate tendinosarum partium musculi bicipitis. Vltterius progressum malum brachium totum, scapulas, musculos cervicis, mandibulamque interiorem cum trismo infestavit, tandemque omnes vniuersi corporis musculos male affecit cum spastica contractione, aeger muscas captabat, oculi torui erant et tribus diebus ante obitum propendebat ex ore lingua, atque omnia reliqua scorbuti signa adfuerunt. Plures postea ab eodem malo affecti sunt, et ob eam causam aduersus LINDIVM illum morbum per contagium cum aliis communicari statuit. *Sectione II. causae* commemorantur, quas veteres in putredine prorsus singulari collocabant, quidam vero a vi vitali imminuta et partium solidarum nobilium deducebat. MILMANNVS vero contendebat in sanguine minime causam latere, et LINDIVS affirmabat sale conditis carnibus nequaquam huius morbi originemtribuendam esse. Sed A. pluribus docet per plurimum eiusmodi carnes victumque crudum productioni scorbuti fauere, atque in refutandis argumentis LINDII multus est, aliorumque simul sententias accurate examinat. *Sectione III. Curatio p. 45.* *praeferuatoria ac curatoria* commendatur. Suadet autem motum corporis mediocrem, quo transpiratio et secretio vrinae promoueatur, animusque quantum fieri potest abducatur a tristitia, moerore, ac timore, recreationem nautarum post peracta nauigia, ne statim ad nouum iter sese accingere debeant, prudentiam in eligendis nautis ad illa opera ac seruitia aptis, constitutionem chirurgi in his morbis obseruatoris ac exercitati, et accuratiorem luis venereae vt plurimum cum scorbuto coniunctae curam. Praeterea Elixirium vitriolicum, olera acida, essentia cereuisiae tanquam antiscorbutica laudantur, licet oleribus non tanta sit vis tribuenda, praep. primis

- p. 93. primis si in putredinem abire incipiant, essentiae autem cereuisiae plus in praeservando, quam curando scorbuto tribuit. His accedit acidum aereum, cui tamen parum virtutis inesse statuit, quamquam illud admodum laudibus celebretur, et balnea in
- p. 95. terra, quae olim SOLANO Francogallus medicus in phthisi persananda commendavit. His parum sufficientibus remediis addit: imminutionem particularum carnis bouinae et suillae unicuique quotidie exhibendarum, disquisitionem sic dicti BARGOU *) siue spiritus ardentis, a chirurgo instituendam, ut ope syrupi aut sacchari ipsi melior concilietur sapor, quo a militibus et nautis avidius assumatur, hac enim conditura punscho propius accedit et antisepticam accipit virtutem, salitis carnibus addendae sunt caepae, brassica fimbriata, cucumeres salibus conditae, grossulariae; Punsch et succi citri in vitris servati usum, cui infunditur oleum oliuarum quo a corruptione defendatur, et qui asservandus in loco frigido. Loco panis corrupti Yams assumi potest, qui fructus cum nostro solano tuberoso sunt
- p. 100. comparandi. Convalescentes autem non statim ad consuetum victum reducendi sunt.

XXIII.

Dissertation sur la Chauffe trappe, reconnue comme spécifique dans les fièvres intermittentes, propre à remplacer le quinquina, à Paris chez l'auteur M. BUCHOZ, 1787. in folio de 4. pages avec une figure coloriée.

i. e.

*) Haec potio conficitur ex farina avenacea, fermento submissa, dein in aqua cocta, et demum addito saccharo et vino.

Differtatio de centaurea calcitrappa, quae innotuit tanquam specificum remedium in febribus intermittentibus, proprie Quinquinae substituendum, etc.

Centaurea calcitrappa, siue carduus stellatus foliis papaveris erratici, iam a LINNEO in febribus intermittentibus commendatus, usu suo in arte medica per longum temporis spatium laudes sibi peperit maximas, virtute enim sua aperiente, diuretica, vulneraria, sudorifera, febrifuga, emmenagoga, sanguinis depuratoria ac reseratoria in obstructionibus viscerum egregie prodest. Semina aequae ac radix aduersus calculum et colicam nephriticam, renum ac vesicae morbos, proficua sunt ac comminuere valent concretiones calculosas renes infestantes et symptomata grauissima producentes. Quamquam eius usus in febribus intermittentibus iam obtinuerat olim, tamen nondum cognitus atque perspectus fuit ille singularis, quo eodem modo quam cortex Chinae agit, eique propterea substituendus est. Primus hunc usum detexit Cl. PLOVET, medicus nosocomii Verdunensis, qui cum fructu hanc centauream saepiuscule adhibuit, atque simul modum ac rationem eandem in febribus intermittibus aut continuis remittentibus adhibendi explicauit. Professusque simul est inter centum aegros ab his febribus male affectos vix vnum et alterum reperiri, penes quem venaesectio sit necessaria, quid quod et penes paucissimos ista sit utilis, igitur admodum raro illa procuranda esse videtur, cum debilitet virtutem tonicam, quae adhibenda est ad humores febriles rite coquendos, et dantur admodum rari ac proprii quidam casus, in quibus neces-

faria sit; ab usu ergo illius abstinere tene-
mur. Itaque si nullus amplius dubitationi relin-
quitur locus causam harum febrium potissimum
latere in humoribus, sedemque illarum esse in pri-
mis viis ac diuersis corporibus glandulosis, quae
secretioni humorum digestionem inseruientium sunt
dicata; non possumus has sedes neque in vniuer-
sum, neque perfecte euacuare, sed tantummodo
eatenus, quatenus vires id permittere videntur. Vix
vna ex his febribus ita comparata est, vt ab initio in-
utile ac minus necessarium sit vomitorium, si alia ma-
teriam subtrahere velimus ratione admodum raram
est, illam non esse redituram atque a nobis exactu-
ram, vt bis aut ter secundum indicationes in inter-
stitio illo, quod accessiones faciunt, euacuationes
procuremus, si febris intermittens in remissione, si
est continua cum dupla repetitione.

CL. PLOUET nequaquam usum sui febrifugi differt
ad hoc tempus, quo omnes purgationes sunt adhi-
bitae; quin potius statim post primum remedium
purgans eo ipso die aegris propinare solet infusio-
nem centaureae calcitrappae pro purgandi scopo,
si indicationes id ita iubere videntur, aut exhibet
illam simplicem siue non purgantem, si scilicet suffi-
ciens facta fuit euacuatio. Huius infusionis quin-
que aut sex vnciae omni exhibentur quadrihorio,
excepto accessionum ac paroxysmorum vehementio-
rum tempore, vsque dum febris ipsa disparuit; tunc
enim aegris quotidie tres, postea duae et tandem
vna dosis propinatur, prouti nimirum aegri pro
corporis sui conditione assumere valent ratione
habita remissionis febris, quam subinde plene pro-
pellere debemus, atque ultimo loco hoc ipso pro-
curare remedio ne de nouo incidant in eandem. Si
febris admodum intensa est et humorum motus for-
tior, in primis statim diebus actio remedii purgan-
tis

tis augenda sustinendaque est ope aquae tamarindorum fortioris, et in ipsius progressu curae reiterandae sunt purgationes, prouti indicationes postulant. Attamen si nihilo secius istae febres solent esse pertinaciores, tunc aegris sufficienter purgatis prospero cum successu infusio centaureae calcitrappae cum vino aut extracto huius plantae, in quo maior virtus quam in omnibus aliis eiusmodi praeparatis deprehenditur, suppeditatur, et quae aegris multo melius conuenire solet, qui parum potus assumere valent. Duplex illa methodus exhibendi centauream calcitrappam in vniuersum egregie iuuat in febribus quartanis inueteratis, et in constitutionibus cacochymicis. Extractum istud eiusmodi debet esse consistentiae vt formam boli recipere, aut addito puluere eiusdem plantae ad eandem facile reduci queat. Dosis vero boli est drachmarum duarum, quae ter quaterue vno quoque die est capienda necessitate sic exigente. Si suspicamur obstructions adesse, in connubio aperientium medicamentorum assumitur, et tandem si intumescantiae ac oedemata in extremis partibus inferioribus aut visceribus deprehenduntur, omni die mane praeter haec drachma vna opii mesenterici est deglutienda. Non abs re esse videtur quaedam hic de diuersis praeparationibus centaureae calcitrappae ad iicere. 1) Infusio centaureae calcitrappae purgantis. R. Foliorum siccatorum centaureae calcitrappae manipulus vnus, foliorum fennae vncia dimidia et salis Epsomienensis tantillum, infundatur in media mensura aquae bullientis, maceretur super cineribus calidis per decem aut duodecim horas, postea ebulliat leniter, liquor denique percoletur, exprimatur et per aliquot tempus reponatur, vt fiat sedimentum, antequam depuretur. Si sumitur absque depuratione multo efficacior esse solet infusio.

fio. Parisina mensura media (*Pintē*) sex doses complectitur. 2) Infusio centaureae calcitrappae simplex, aut non purgans. Illa sicuti praecedens praeparatur, hoc tantummodo discrimine obseruato, vt folia sennae et sal Epsomienſe non addantur. Indicatione autem iubente, vt aluus subducatur, tunc adduntur duae drachmae sennae cum aequis partibus salis Epsomienſis, aut tantum dimidia vncia salis absque senna. Siccatae centaureae calcitrappae commode potest substitui recens collecta, manipulus quatuor vnciarum grauis eidem quantitati aquae, postquam probe incisae sunt, inditur et fit lenis ebullitio per dimidiam partem quartam horae, antequam infundatur. Post macerationem sub cineribus calidis per decem aut duodecim horas, per octauam horae partem ebullire debet in vase recipiente. 3) Vinum centaureae calcitrappae. ℞. Foliorum centaureae calcitrappae siccatorum aut recentium minutissime incisorum manipulus vnus, salis tartari vncia dimidia, fiat infusio in aquae bullientis sextario dimidio (*Septier*) macerentur sub cineribus calidis in vase porcellaneo aut Faentino probe clauso per vnā aut duas horas, vase ab igne demum remoto et refrigerato affundatur mensura dimidia vini albi generosi, infusio stet in frigido loco per decem aut duodecim horas. Exprimatur liquor fortiter et quiete reponatur per aliquot horas, antequam depuretur. Dosis huius vini conuenit quoad omnia cum infusione aquosa, videlicet quinque aut sex vnciarum si febres sunt rebelles; ab initio frigoris assumitur vna dosis, in quam inditae sunt vna aut duae drachmae centaureae calcitrappae in puluerem redactae. 4) Extractum centaureae calcitrappae. ℞. Foliorum calcitrappae centaureae viridum siue recens lectorum quantum placet, eluantur probe in aqua pura, contendantur dein
in

in mortario lapideo aut serpentino ope pilae lignae eousque, donec redacta sint in pulpam liquidam, dein committatur illa lino inuoluta prelo, quo exprimatur ius. Iterata vice pulpa illa iniiciatur mortario cum tantillo paene aquae, quam prae-
buit expressio, quae quantitas aquae vel maior vel minor est pro ratione siccitatis aut succositatis plantae, et altera demum vice, etiam hanc mixturam prelo tradite. Succis his binis vicibus expressi iam commisceantur, atque exponantur in lebate amplo igni, ut leniter ebulliant, quo facto transmittantur per linteum purum, quo feces separentur, tandem euaporentur succi depurati leni igne ad extracti consistentiam. In febribus quartanis, ubi obstructions adesse colligimus, illud extractum sub forma opiati, boli aut pilularum potest porrigi, quibus admisceri potest quoad pondus tertia pars agarici, salis ammoniaci, aut millepedum, sic v. c. cum sex drachmis huiusmodi extracti possunt duae drachmae de vnaquaque supra dictarum specierum commisceri, quae cum syrupo absinthii aut centaureae calcitrappae in vnum rediguntur corpus. Numerus militum febribus intermittentibus et continuis remittentibus decumbentium in Nosocomio militari Veredunensi a calendis Iuniis 1785 ibidem ope centaureae calcitrappae persanatorum fuit 2064. Calculum autem subduxit accurate Cl. PLOUET, ut euinceret differentiam ratione sumtuum, qui his morbis curandis fuissent impendendi, si cortex Peruvianus fuisset adhibitus, scilicet opus fuissent 516 librae, quorum vnaquaque 10 librarum pretio venit, summa igitur his computatis 5160 librarum est. Iam vero centaurea calcitrappa tanquam succedaneum corticis medicamentum, multo minori venit pretio, corbis dossuaria siquidem constat tantummodo sex solidos, et euincitur inde 5000 libras

lucrari si illa adhibeatur. Addidit autem Cl. PLO-
VET febres intermittentes multo celerius usu cen-
taureae calcitrappae fuisse profligatas quam a corti-
ce Peruuiano, et in primis notatu dignum hoc esse,
eo ipso tempore febres grassantes multo pertinacio-
res fuisse, quam alias. Alia autem de causa centau-
rea calcitrappa commendatione maxima digna cen-
senda ac ipsi cortici praeferenda est. Cortex enim
non tantum ea de causa vilior esse solet quia inco-
lae parum solliciti de plantandis nouis arboribus,
veteres saepius ac frequentissime decorticant atque
eneruant, deinde adulteratur admodum ab mercato-
ribus commiscendo cum illo alios cortices, qui
quidem si innoxii videantur, tamen virtutem ipsius
admodum imminuunt ac debilitant.

XXIV.

D. IOH. FRID. BLUMENBACHII, Prof. med. ordin.
Societ. reg. scientiar. Gottingenf. aliarum-
que membrum, institutiones physiologicae,
accedunt tabulae aeneae, Gottingae apud
Ioh. Christ. Dietrich, MDCCLXXXVII.
511. pagg. 8 mai.

Ipsimet de institutionibus physiologicis in usum
auditorum nostrorum edendis cogitantes, cum
physiologia nostris temporibus nouis obseruationi-
bus sit aucta atque admodum repurgata, laetati su-
mus cum ex indice librorum intelligeremus Cl. BLV-
MENBACHIVM animum manusque applicuisse atque
admouisse eiusmodi institutionibus, suisque nobis
praeuenisse studiis, ab eius siquidem eruditionis
subtilitate atque doctrinae copia non vulgaria, sed
exquisita expectari poterant. Igitur allato ad nos
libro cupide illum perlegimus atque re ipsa experti
sumus

sumus opinionem de hisce institutionibus conceptam nos nequaquam fefellisse, quid quod illam superatam ex quamplurimis locis attente perlectis perspeximus, deprehendimusque hoc opus ubiuis olere lucernam et admirandam auctoris sedulitatem. Inprimis vero assensum nobis extorserunt quamplurima noua inuenta, et obseruationes recentiorum physiologorum, probe explicatae ac illustratae, quibus praeter ea multa de suis addidit cognitu quam maxime necessaria atque vtilissima. Sequutus autem immortales viros BOERHAAVIUM atque HALLERUM, atque grauissima capita de respirationis vsu primario, de calore naturali, de digestionem, de genuina bilis indole ac functione, de generationis negotio aliaque probe exposuit, atque notis vberius illustrauit. Ordine etiam magis naturali in tradendis capitibus ita vsus est, vt sese inuicem exciperent, atque nexus quidam, quo vnum cum altero cohaereret, esset. Abhorruit autem a praua quorundam scriptorum consuetudine, qua nullos laudant libros atque ingenia tironum in historia litteraria, sine qua tamen nemo facile vltius proficere potest in doctrinis amplissimis, sinunt rudia atque sterilia; potius sibi visum fuit necessarium atque vtile ubiuis fere citare libros, vt maiorem non tantummodo suis verbis conciliaret auctoritatem, sed etiam vt tirones haberent fontes, quibus suos irrigare queant hortos. Magnam autem hic adhibuit circumspectionem, non enim sterilem congeffit farraginem, sed egregium selectum fecit, atque apparatus eximium, non tantum complectentem auctores principes, sed eosdem quoque, qui singularia physiologiae capita studiosius pertractarunt et ex professo; passim vero etiam minus tritos fontes excitauit, nondum vt ipsi erat visum, in physiologiae studio hactenus pro dignitate frequentatos, vt itinerum auctores, physicos e. s. p.

Icones partium melioris notae adnotauit, et ex his quidem omnium frequentissime Eustachianas, quod Albinianam earum editionem, vt ditissimum et magnopere perfectum in eo genere opus, siue thesaurum potius nunquam satis commendandum in medicorum iuuenum omnium ac singulorum manibus esse merito optet. Aliquas vero ipsi huic libro addidit figuras proprias, eiusmodi videlicet partium, quarum aut plane nullae aut non tales inter Eustachianas habentur. Summus denique in vniuersum et vltimus ipsi fuit finis, vt fida et succincta et captu facilia traderet disciplinae initia.

- p. 1.   Iam vero sigillatim quaedam nobis de libro sunt commemoranda. Prima igitur sectione agit, *de corpore humano viuo in vniuersum*, quod ex solidis, fluidisue partibus est constructum atque viribus vitalibus praeditum, quae vires vbique etiam in minima fibrilla inesse videntur. Sect. 2. *de humoribus corporis humani in vniuersum, et de sanguine in specie*. Distinxit tres humores, crudum videlicet chylum et quae corporis externa superficie absorpta eidem aduehantur, sanguinem, et denique secretum liquidum. Inprimis in sanguinis hic naturam inquisiuit, illumque quatuor constare partibus docuit scilicet
- p. 4.   aquofo latice, sero, cruore, lymphæ. S. 3. *de solidis corporis humani partibus speciatim vero de tela cellulosa*. Solida ex fluidis oriri partibus asseruit atque in iidem terream basin plus minusue abundare, quae maxime calcareae sit indolis, sed acidis phosphoreo maxime tum et partim saccharino iuncta, cuius cohaesionem praeter ipsam contextus rationem, tum aeris ipsius infixi copia, tum gluten animale adiuuant. Ferreo autem elemento parum aut nihil in cohaesione partium tribuit. Solidorum autem corporis magna pars fibrosam monstrat compagem, aliae partes ex parenchymate, inprimis viscera sunt
- conte-

contexta; accedit denique tela cellulosa, quae fundamentum totius corporis compagis constituit, atque ope huius fundamenti nexum et viam quandam inter omnes corporis sustinet partes. Animadvertit autem probe hanc telam cellulosa in hominibus variam esse, eiusque cellulas fluidis inferuire recipiendis variis, atque pauca de adipe eiusque usu differuit. S. 4. *De viribus vitalibus in uniuersum* p. 31.

speciatim vero de contractilitate. Primam harum constituit speciem contractilitas, quae in tela cellulosa omni residet, atque idcirco vis cellulosa appellanda. Altera est irritabilitas motu oscillatorio et quasi tremulo sese manifestans, quaeque musculari fibrae vnice competens, vis muscularis dici meretur. Tertia est sensilitas vnice neruosae medullae cum sensorio communicanti conueniens, quam non incommode vim nerueam possemus nominare. Omnes hae vires simul sumtae, constituunt vires communes, accedit vita propria id est tales vires, quae singularibus quibusdam partibus, peculiaribus functionibus destinatis conueniunt, neque ad vllam communium virium possunt referri classem. Quinto loco ad easdem nisus formatius est referendus. In ipsa vero telae cellulosae facultate sese contrahendi tonus partium est collocandus. S. 5. *De sap.* p. 39.

nitae et natura humana. Sanitas illa in aequilibrio solidarum, fluidarumque partium ac virium vitalium consistit. Omnis autem vita et sanitas viget, si solidorum, fluidorum et virium vitalium est consensio, partium sympathia et animi cum corpore intimum commercium. Vita vero ob diuersos gradus vel est maxima, vel minima, et sanitas pro diuersa sanguinis constitutione siue temperamentorum diuersitate varia quoque esse deprehenditur. Vniuersus autem facultatum legumque complexus, quibus functiones corporis humani ad mortem vsque

- peraguntur ac reguntur, natura humana dicitur. Functiones autem ex more recepto ad quatuor reduxit classes. S. 6. *de sanguinis motu*, qui duplex est progressivus et intestinus, et qui etiam ratione aetatum, temperamentorum et aeris vicissitudine
- p. 47. admodum variat. S. 7. *De arteriis* earumdem amplitudine, structura et conica figura atque vasculis
- p. 53. serosis ac secretoriis. S. 8. *De venis sanguiferis* atque
- p. 61. earum ab arteriis differentia. S. 9. *De corde*, cuius functionem in motu sanguinis ita descripsit, ut simul de valvulis tricuspidalibus, mitralibus, semilunaribus atque earum usu redderet rationem. Progreditur ad texturam cordis, carneas fibras, diastolen, systolen, pulsum differentias, additis phaenomenis sub finem vitae ratione pulsum et cordis ipsius in conspectum venientibus. Hac opportunitate de pericardio eiusque usu notabiliora proferuntur. S. 10.
- p. 85. *de viribus sanguinem pellentibus*. Principem locum hic occupare videtur irritabilitas, nervorum dein in cordis actionem imperium, et denique ipsius derivationis negotium; secundo vero aliae simul concurrunt vires, quibus cor simul in actione sua sustinetur ac subleuatur, huc spectant arteriarum functiones haud parum ad sanguinis circuitum conferentes ob similitudinem videlicet, quae ipsis cum corde intercedit, unde et diastolen arteriis maioribus natura sua convenire arbitratur; systolen vero vix ullam in statu sano easdem exercere posse existimat, denique sanguinis promotionem in ea systematis parte oscillationi cuidam vasorum continentium minimorum, cuius ope contenta propellantur, tribuenda censet. Venis vero etiam adminicula ad
- p. 100. reuehendum cordi sanguinem sunt concessa. S. 11. *de respiratione eiusque usu primario*. Hic de structura pulmonum, vasorum lymphaticorum apparatu, thorace, eius motu, aeris inspirati mutatione, dephlo-

dephlogificatione aliisque phaenomenis suam qualem cunque exponit sententiam. S. 12. *De voce et lo-* p. 119.
quela, vbi de glottide, de eiusdem mutationibus ad modulandam vocem, de musculis eius mobilitatem regentibus, de sibilo, de cantu, et ipsius loquela et pronunciationis litterarum mechanismo, risu, suspirio, tussi, sternutatione, singultu sufficienter agitur. S. 13. *De calore animali.* Hunc no- p. 129.
 stro coelo circa 96. gradum scalae Fahrenheitiae subsistere vulgo docet, et BOERHAAVII observationem; hominem haud vivere posse in eiusmodi climate quod feruore excedat natium eius calorem animale ex ELLIS observationibus et aliorum physiologorum experimentis refutat. Recentiorum autem sententias, vnde ille calor originem ducat, quorum alii ab electrica materia et nervis, alii ab attritu e motu progressiuo sanguinis, alii a frictione elementorum solidorum, alii aliunde deducere tentarunt, tanquam multis difficultatibus obrutas reiicit, atque eam doctrinam simplicitate sua naturae phaenomenis egregie respondentem amplectitur, qua pulmones natui caloris focum, dephlogisticatam aeris quem spiramus partem formitem eius faciunt, quam primus MAYOW proposuit, CRAWFORD autem emendauit. Summa siquidem huius theoriae redit eo, vt respiratio haud secus ac combustio ad phlogisticos quos vocant processus pertineat, quibus phlogiston corporibus inhaerens, accessu ignis liberati siue sensilis (qui ab infixo igne haecenus insensili probe distingui debet) expellitur. Differt porro expiratus aer ab inspirato mirum quantum, cum ignita sui parte orbus phlogisto e contrario et fixi aeris basi sit grauidus redditus. Probabile itaque est igneam spiritus, quem ducimus, partem in pulmonibus subtilissima adire vasa sanguifera non nisi tenuissimis sepiementis ab
 ipsis

ipsis aereis receptaculis distincta, et inde per venosum pulmonum ad arteriosum aortae systema deduci, hincque per vniuersum corpus distribui, atque cum phlogisto, quod vbiuis offendit, commutari.

p. 138. S. 14. *De perspiratione cutanea.* De cute tanquam perspirationis officina scitu necessaria praemittuntur hic, subnexus quae ad reticulum Malpighii et corium spectant; vascula sanguifera, quibus illud praeter nervos et venas absorbentes, est instructum, folliculos sebaceos, pilos considerat. Haecce integumenta autem praeter alios vsus ad excretoria corporis organa pertinent, quibus perspiratio fit, quam vberius explicat atque asserit magnam intercedere pulmonum actionis cum cutanea perspiratione similitudinem et alternam consensionem, ita vt altera alteram quodammodo adiuuare posse, subleuare, et si forte turbata fuerit aliquatenus saltem compensare censenda sit. Ipsi quoque non improbabile videtur tubi alimentaris interiorem superficiem praeter reliquas suas functiones primarias haud ab simili quoque phlogistico defungi munere. S. 15.

p. 156. *De sensorio et nervis,* quibus scilicet actiones animales fiunt in corpore humano. Agitur hic de cerebro, dura meninge, arachnoidea, pia matre, substantia cerebri cinerea, medullari et tertia SÖMMERINGII subalbidi coloris, maxime in cerebelli arbore vitae, tum et in lobis cerebri posterioribus conspicienda, simulque de leni motu cerebri, de medulla oblongata in spinalem abeunte verba facit. Accedit ad nervos ex cerebro vna cum cerebello et medulla spinali originem ducentes, explicatis simul

p. 173. gangliis et plexu. S. 16. *De functionibus systematis nervosi in vniuersum,* cuius duplex maxime officium est, alterum vt eius ope aliae partes, et imprimis musculi voluntatis imperio subiecti ad motum cieantur; alterum vt sensationi inseruiant, et sensibiles impref-

impressiones, quibus corpus afficitur, tanquam nuncii ad sensorium deferant, illincque perceptionem excitent e. f. p. Ea praeterea accedit sensorio facultas, ut sensationes a nervis in illud agentibus acceptas non ad eosdem saltem, sed et ad alios dehinc nervos referre et reagere possit; cuius rei documento citasse sufficiat retinae a lumine affectae in sensorium actionem, huiusque exinde ad iridem vel constringendam vel dilatandam reactionem. Modus autem, quo nervosum systema suis muniis defungitur, maximis etiamnum premitur difficultatibus. Varias de hac re sententiae ad duas classes possunt referri principes, quarum altera nervosi systematis actionem ponit in motu oscillatorio; altera vero eandem ad fluidi cuiusdam motum refert, de cuius vero indole denuo physiologi certant. Vtramque sententiam commodè coniungi posse censet, fluidum nempe quoddam nerveum, stimulorum in illud agentium ope commotum, et in oscillantem vibrationem tractum. S. 17. *De sensibus* p. 181.
externis in uniuersum speciatim vero de tactu. A tactu primordia capit, quia sese primus in homine nato manifestat, ac vniuersalis est, cuius organon cutis et longe principalia instrumenta manus sunt, ubi simul de vnguibus differitur. S. 18. *De gustu,* eius- p. 187.
 que instrumento lingua, papillis nerveis et humiditate tanquam necessaria re ad gustum pertinente. S. 19. *De olfactu,* naribus, sinibus frontalibus, et p. 191.
 eorundem usu, ac intimiori eius cum sensorio et internis sensibus consensione S. 20. *De auditu,* aure p. 198.
 externa, tympani cauo, ossiculis auditus, tuba EUSTACHII, fenestra rotunda, de aure interna, vestibulo, canalibus semicircularibus, cochlea, labyrintho, aquaeductibus seu diuerticulis. Sonus autem tremula corporum elasticorum collisione excitatus perque aerem propagatus ita auditu percipitur, ut
 primo

- primo conchiformi aure externa cartilaginea exceptus conchae ope collectus quasi in meatum auditorium amaricante aurigine inunctum delatus; membranam tympani in declivi positam sulcoque fere annulato ossis temporis inhaerentem, et meatum istum ab aure media separantem feriat. S. 21.
- p. 204. *De visu*, bulbo oculi, tunicis, orbiculo ciliari, iride, corpore ciliari, humoribus, cameris, palpebris, folliculis sebaceis, ciliis, tarsis, superciliis, punctis lacrymalibus, lacrymis. In visu ipso iridi praecipuas partes eiusque mobilitati adsignat, qua se lucis rationi ita accommodat, ut fortiori luci exposita expandatur et pupillam arctet, debiliore vero luce affecta ipsa retrahatur et pupilla dilatetur. De hoc motu physiologi in varias abeunt partes, quidam eum ex vario sanguinis in vasa eius impulsu declarant, alii putatitios iridis musculos fingunt, quibus eum committunt. Neutra vero locum habere potest, sed longe probabilius et magis naturae phaenomenis accommodatius causa iridis motus proxima ex vita eius propria est repetenda, remotior vero non nisi ex ipsius sensorii reactione deriuanda. Pigmenti autem fusci functio est, ut superfluum absorbeat lucem, unde eius magna ad videndum dignitas colligitur. Requiritur porro, ut focus refractorum radiorum rite se ad retinam habeat, ita ut punctum visionis neque nimis elongatum pone eam, neque nimis breue vitreo corpori ineidat. Simul de musculis oculorum, de acie oculi aliisque huc pertinentibus egregia hic
- p. 223. conspiciuntur monita. S. 22. *De sensibus internis aliisque animi facultatibus*. Quorsum pertinet percipiendi facultas, attentio, memoria, phantasia, affectus, instinctus. S. 23. *De iis corporis actionibus, quae voluntatis arbitrio sunt obnoxiae*. Scilicet quidam motus corporis, voluntatis arbitrio reguntur, quidam

quidam non item. De quorundam autem indole
 ambigitur, vt respirationis, sternutationis, tensionis
 membranae tympani; alii enim ad arbitrarios, alii
 ad inuoluntarios, quidam ad mixtos referunt. Sed
 parum certi hic potest definiri. S. 24. *De motu mu-* p. 237.
sculari. Inquiri in fabricam musculorum et singu-
 lare vitalis eorum vis genus tanquam duplicem
 characterem, quo a reliquis partibus similaribus dis-
 tinguuntur. Haec vis irritabilitatis nomine venit,
 et probe debet discerni a contractilitate et vi ner-
 uea. Nerui quidem agunt quoque in musculos
 tanquam causae remotiores siue excitantes: Quae-
 nam autem sit sanguinis quo muscoli plenissimi
 sunt ad eorum actionem efficacia nondum liquido
 constat. Sequitur musculorum diuisio et peculiaris
 cuiusvis musculi mechanismus. S. 25. *De somno,* p. 254.
 cuius definitio, praecursores et nuntii, phaenomena,
 causae, mensura, effectus proponuntur. Appen-
 dices loco de somniis. S. 26. *De victu eiusque ap-* p. 261.
petentia, vbi de fame, siti, de victu ex regno vegeta-
 bili ac animali, ad quem ex natura sua videtur desti-
 natus esse homo. S. 27. *De masticatione et degluti-* p. 269.
tione. Maxillarum et dentium ad hoc negotium vsus,
 saluariae necessitas atque excretio, deglutitionis me-
 chanismus, oesophagus hic pluribus describuntur.
 S. 28. *De digestionem,* eiusque officina, ventriculo, mo- p. 279.
 tu peristaltico, facultatibus adiutricibus, motu sci-
 licet a preli abdominalis rhytmo ventriculo acce-
 dente et calidissima huius visceris sede, ac denique
 de pyloro. S. 29. *De succo pancreatico,* vbi de pan- p. 289.
 create, liquoris ipsius natura ac viribus, quibus ex-
 cernitur, pressione nempe et stimulo, eiusque deni-
 que vsu. S. 30. *De bile,* vbi de hepate, portarum p. 294.
 vena, arteria hepatica, poris biliariis. Inquiritur
 num ex arterioso, num vero ex eo quem portarum
 vena aduehit sanguine secernatur bilis, posteriorem
 ample-

- amplectitur noster sententiam. Modus denique ac ratio explicatur, quo latex hepaticus per hepaticum destillat ductum, quomodo illabatur in duodenum, quam bilis viam eligat, si duodenum chymo turgeat, quomodo per cysticum ductum in felleam recipiatur vesicam ibique asseruetur, ibique bilis cysticae nomine salutetur. Excipit hanc vesicae felleae descriptio, et partium constitutiuarum bilis explicatio eiusdemque vsus. S. 31. *De lienis functione*, quae cernitur in eo, quod hepatis functioni inferuiat et ad bilis praeparationem partes suas easque phlogisticas conferat. S. 32. *De omenti functione*, quae versatur in eo, vt intestina lubricet et perpetuum eorum motum adiuuet ac faciliat, improbable autem ipsi videtur omentum arcendo quoque frigori esse destinatum. S. 33. *De functione intestinorum*, quam egregie proponit, atque de intestinorum diuisione, tunicis, villis, folliculis glandulosis, succo enterico, peristaltico motu; valuula coli, atque scybalorum excretionem agit. S. 34. *De functione systematis vasorum absorbentium*, vbi de chylo, vasis lacteis, venis lacteis, cisterna chyli, venis lymphaticis, et glandulis conglobatis fusius sermo instituitur. S. 35. *De sanguificatione et partibus ad eandem currentibus*. S. 36. *De nutritione*. Nostra attentione inprimis hac in sectione digna visa est vis reproductiua, miranda nempe facultas non perpetuum tantum istum atomorum secundum naturam detritum, sed etiam maiorum partium fortuitam iacturam, iniuriis praesertim externis illatam reparandi et deperditam substantiam perfecte restaurandi. Illa vis reproductiua in homine aliisque calidi sanguinis animantibus vix vlli parti solidae similari concessa videtur, quae praeter contractilitatem alio vis vitalis genere gaudet, irritabilitate nempe, aut sensibilitate, aut denique vita propria. S. 37. *De secretionem*
- p. 209.
- p. 315.
- p. 320.
- p. 334.
- p. 350.
- p. 355.
- p. 363.

tione. Examini accuratiori variae secretiones in corpore humano subiiciuntur, modus, quo fiant, indagatur atque adminicula eiusdem proponuntur. S. 38. p. 374.
De urina, vbi de vasis et partibus secernentibus, urinae vera indole atque differentia. S. 39. *De sexuum discrimine in uniuersum.* Quomodo toto corporis habitu vterque differat sexus ostenditur. S. 40. p. 388.
De functione genitali sexus virilis, vbi de partibus genitalibus, semine, animalibus spermaticis, quae tamen nunquam vidimus accurate inquisituri, liquore prostatico, erectione penis etc. S. 41. *De functione genitali sexus sequioris in uniuersum.* Partes genitalium accurate describit simulque controuersiam de vteri substantia, num sit musculosa, num vasculosa attingit, atque posteriori sententiae subscribit. Nostri diebus inter Cl. V. MAYERVM musculosam, et WALTHERVM vasculosam vteri structuram defendentem, haec controuersia tam acerrime est agitata, vt sibi inuicem hi duumviri dicam scripserint totamque causam ad iudicem politicum detulerint, atque declararint; non cupilia tantum sed et vterum grauissimi fieri posse causam belli. S. 42. *De menstruis*, quorum causas, quamquam premantur suis difficultatibus, plethorae tribuit, malle tamen illas ex systemate Cl. LE CAT phlogisto cuidam libidinosiori ac stimulo venereo, tanquam naturae magis accommodato, adscribere. S. 43. *De lacte*, quod chyli speciem ex sanguinis massa productam constituit. S. 44. *De conceptione et grauiditate.* Duo potissimum omnem absoluunt paginam, primum phaenomena in admirando et vere diuino hoc negotio obseruanda, deinde vires, quibus haec phaenomena sunt tribuenda. S. 45. *De nisu formatiuo.* Sub hac voce autem intelligitur vis quaedam propria ad vnum omnibus corporibus organicis viuis connata et quamdiu viuunt perpetuo actiua et efficax, statu-

tam ipsis et destinatam formam generationis negotio primo intuendi, nutritionis posthac functione perpetuo conseruandi, et si forte mutilata fuerit quantum fieri potest ope reproductionis iterum restituendi. Cuius quidem naturam ex adductis e regno naturae exemplis illustrare nititur. Fateri cogimur hunc nifum formatiuum egregium de in-

p. 471. genio Cl. A. perhibere testimonium. S. 46. *De partu eiusque sequelis*, breuiter sed sufficienter hic de causis partus, doloribus variis, secundinis, lo-

p. 479. chiis egit, sed S. 47. *De hominis nati et nascendi differentiis*, hinc primordia capit de sanguinis circuitu in foetu et adulto, progreditur ad functiones pulmonum, agit de foetus nutritione, meconio, et coeci intestini structura prorsus singulari, his adiungit differentias thyreoideae glandulae, thymi, ac renum succenturiatorum, forte etiam huc referri debuisset hepar; quod pro corporis ratione in infan-

p. 490. tibus maius esse deprehenditur. S. 48. *De incremento, statu et decremento hominis*. In qua totius hominis a conceptione vsque ad mortem historiam tradit succinctam, successiuam videlicet partium foetus formationem, ossium originem, productionem, facultatum animi vsum, reliqua. Accurate, docte atque subtiliter de omnibus in hoc libro propositis disseruit, ac nihil paene omisit, quod ad hominis naturam declarandam posset facere. Igitur non possumus non profiteri hunc librum esse vtilissimum nostrisque accommodatum temporibus, et ideo praeprimis laudandum, quoniam et studiosis historiae litterariae studium exemplis adductis quam maxime commendatur, sine quo in amplissimo artis nostrae campo nullos vel admodum paucos legere possunt flores.

Noua physico-medica.

*Descriptio nominum Academiae regiae scientiarum
Holmiensis ex ordine receptionis soc.*

Excell. Comes DE HOEPKEN, Consiliarius in rebus Imperii publicis.

GILBERT SCHELDON, supremus aedilis nauticus.

Exc. Comes DE STOCKENSTROEM, Conf. in reb. imp. publ.

P. ADLERHEIM, Consiliar. in rebus montanis.

ABRAHAM BAECK, Archiater.

Perill. Baro ALEXAND. FUNK, Consil. in rebus mont.

IOHAN. CLASON, Consul.

ZACH. STRANDBERG, M. D. Assessor.

OLAUS AF ACREL, supremus Director Nosocomiorum.

OLAUS CELSIUS, Episcopus.

HERM. SCHUTZERCRANZ, M. D. Archiater.

AND. HELLANT, Oecon. Director.

Perill. Comes IOH. DE SETH, Potent. regi ab interioribus cubiculi.

IAC. GADOLIN, Phil. Prof. Aboensis.

P. LENBERG, Professor.

NILS SCHENMARK, Prof. Math. Lundini Scanorum.

SVEN RINMANN, Conf. in rebus mont.

C. ALB. ROSENADLER, Praeses.

Perill. L. B. C. FR. ADELCRANTZ, Summus Tribunus.

E. G. LIDBECK, Hist. Nat. Prof. Lundini Scanorum.

BENGT FERNER, Consiliarius Cancellariae.

P. ZELZELL, M. D. Assessor.

IOH. G. VAHLBOM, M. D. Assessor.

EDV. RONEBERG, Ciuibus Holmienſibus a ſe.
cretis.

P. I. BERGIUS, M. D. et Prof.

P. OSBECK, Theol. D. et Praepoſ.

FR. MALLET, Mathes. Prof. Vpſal.

DAN. THUNBERG, Director ſupremus.

ROLAND MARTIN, M. D. et Prof.

P. ADRIAN GADD, Chem. P. Aboenſis.

IOH. VILKE, Secretar. Acad. et P. Phyſ.

DAU. DE SCHULZENHEIM, M. D. et Prof.

DAN. MELANDERHJELM, Aſtron. Prof. Vpſal.

ALEX. STRVSSSENFELT, ſupremus excubiarum
praefeſtus.

FRED AF CHAPMAN, Praefeſtus vigiliarum claſſis.

AND. SCHOENBERG, Conſil. Cancellariae.

AND. PLANMAN, Phyſ. Prof. Aboenſis.

Exc. L. BARO LILIENCRAZ.

Perill. L. BARO CLAS ALSTROEMER, Conſil. Can-
cellariae.

Perill. Comes IOH. GEORGLILIENBERG, Praefes.

BENGT QUIST, Collegii montani Aſſeſſ.

NILS MARELIVS, ſupremus Director.

NILS LINDBLOM, Prof.

ANDERS AF BOTIN, Conſil. Camerae.

GUST. DE ENGSTROEM, Conſil. in rebus mont.

Perill. L. B. DE HERMELIN, Conſil. in rebus mont.

ER. PROSPERIN, Prof. et Obſervat. Aſtron. Vpſal.

AXEL DE ARBIN, ſummi Ducis Vicarius.

Perill. Comes SVEN BUNGE, Conſil in rebus
imp. publ.

IONAS HOLLSTEN, Praepoſitus.

GEL. VÄSSTRÖM, Conſiliar. Camerae.

IOH. ABR. GRILL. ABRAHAMSON, Bruchſp.

NILS DALLBERG, M. D. Conſil. in rebus montan.

I. A. LEJONMARK, Conſil. in rebus mont.

Exc. L. B. CAROL. SPARRE.

Exc.

Exc. Comes M. FALKENBERG.

IOACH. LILIESTRÆLE, Iustitiae Cancellar.

Exc. Comes NILS BIELKE, Conf. in reb. imp. publ.

BERNHARD BERNDTSON, Centurio montan.

Perill. Baro ALSTROEMER, Consil. in rebus ad commercia spect.

IOH. L. OHDELIVS, M. D. et Assessor.

Excell. Comes VLRICUS SCHEFFER, Consil. in rebus imper. publ.

CAROL. P. THUNBERG, Prof. Vpsal.

HENRIC. NICANDER, Astronom. Acad.

AND. SPARRMAN, M. D. et Prof.

CLAS BIERKANDER, Patronus ecclesiae Grefsbäck.

CLAS BLOM, M. D. et Assessor.

Exc. L. B. FALKENGREN, Conf. in reb. imp. publ.

IOH. KRAFTMAN, Prof.

IAC. VTFALL, Director societatis Indiae orientalis.

I. G. ACREL, M. D. et Prof. Vpsal.

PET. IOH. BLADH, Supercargo.

Exc. L. B. FRED. SPARRE, Conf. in reb. imp. publ.

ADOLPH. MURRAY, M. D. Anat. et Chirurg. Prof.

AND. M. VAHLIN, M. D. et Prof. Lund. Scanor.

AND. I. RETZIUS, Prof. Lund. Scan.

IOH. GOTTL. GAHN, Assess. Coll. montani.

IOH. VLSTRÖM, Director.

SAM. OEDMAN, Diaconus.

PET. IAC. HJELM, Docimastes.

ZACH. PLANTIN, Inspector ponderum.

IOH. HEN. LINDQVIST, Math. Prof. Aboenf.

ELIS SCHROEDERHEIM, status Secretar.

NILS LANDERBECK, Math. Adi. Vpsal.

CAROL ARFVIDSON, Negotiator.

CAROL. HILDEB. VGGLA, regi ab interioribus cubiculi.

ADOLPH. MODEER, Societ. Patriot. Secret.

IOH. FISCHERSTROM, Oeconomiae Tribunus.

Perill. Baro GEDDA, Curiae Fisci recognitionum
Consiliar.

FABIAN VREDE, summus dux.

MATTHIAS BENZELSTIERNA, status Secret.

ZACH. NORDMARK, Phys. Prof. Vpsal.

GUST. CARLSON, status Secret.

NILS VON ROSENSTEIN, Consil. Cancellariae.

ARVID FAXE, M. D. et Assess.

Socii extranei.

SAGRAMOZO, Eques Melitensis ordinis.

HEVIN, Secret. acad. Chirurg. Paris.

ANT. VLLOA, Praefect. classis Hispan. et Astron.

KAESTNER, Consil. et Math. P. P. Gotting.

BONNET.

POISSONIER.

FRANC. DE BAER, Prof. et legationum concio-
nat. Paris.

G. F. MVLLER, Historiogr. imper. Rossic.

FRANC. AEPINVS, Petropol.

DE LA LANDE, Paris.

EXPILLUS ABBE', Canonicus Auenionens.

Y. CHAMBERS, Architekt. Magn. Britan.

SCHLOETZER, Profess. Gottingens.

SANDIFORT, Profess. Anat. Lugd. Bat.

I. A. MURRAY, Eques ordin. de Wasa, Consil.
reg. et Prof. Gotting.

MESSIER, Paris.

ROEHL, Gryphiswald.

LAXMANN, Petropol.

Cels. Dux DE LA ROCHEFOUCAULT.

KOELPIN, Stettin.

MELL, Vindobon.

MONNET, Francog. Chemicus.

I. A. EVLER.

DE BORN.

PERRONET, Paris.

Com.

- Com. CALLENBERG, regi ab interioribus cubiculi.
 IOS. BANKS, Eques, Praeses soc. Londin.
 RYMOWSKI, Astronom. Petrop.
 IOHANN. BERNOULLI, Berolin.
 JOSEPH. PRIESTLEY.
 AVG. GEORG. RICHTER, Prof. Gotting.
 KERALIO, Vigiliarum tribuni vicarius in schola
 militari Paris.
 IOH. IAC. FERBER, Berolin.
 SPALLANZANI.
 SAGE, Paris.
 ROME DE L'ISLE, Paris.
 P. S. PALLAS.
 C. NIEBVHR, Consiliar. Iustit. Danic.
 DU SEJOUR, Astronom. Paris.
 Cels. Princeps ROURACKIN, imp. Russ. ab inte-
 rioribus cubiculi.
 DOMASCHNEFF, imp. Russ. ab interior. cubic.
 ROZIER, Abbas, Canonicus Lugdunens.
 IOH. R. FORSTER.
 BAILLIS, Astronom. Paris.
 PETR. FR. SVHM, Consiliar. intim. Danic.
 IOH. DE BERGER, Archiat. regis Daniae.
 ESAIAS FLEISCHER, Consil. in rebus ad imp.
 spectant. Danic.
 HANS STROEM, Patronus ecclesiae Norueg.
 I. AD. SCHINMEYER, Superintend. Lubec.
 FONTANIEU, Chemicus Parisinus.
 GEORG. PETR. MÖLLER, Histor. Prof. Gryphisw.
 Perill. L. BARO DE PEIROUSE, Hist. natural.
 ACHARD, Berolin.
 DALRYMPSEL, praefect. class. nautic.
 MEYER, Stettin.
 JACQUIN, Vindobonens.
 PENNANT, Londinens.
 MORVEAU, Divionens.

Celf. Princ. DASCHOW, Directrix Academ. Petrop.
HEINITZ, regis amicus in rebus publ. Berol.

RICHARD KIRVAN, Chemicus.

PAVL BARTHEZ, Parisin.

LAVR. CRELL, conf. in rebus mont. P. Helmst.
SAUSSURE, Geneuensis.

JOSEPH CELEST. MYTIS, Botan. in America.

IONAS DRYANDER, Hist. natur. Londin.

Marchis. DE CONDORCET, Paris.

Marchis. DE CHABERT, Praefectus classis belli-
cae exercituum.

MEDERER, Chirurg. Prof. Freiberg.

THOM. BYGGE, Astron. Prof. Hafniens.

Ill. Comes PETR. VERRI, Mediolanens.

J. J. HEMMER, Mannheim.

GAUSSEN Sen., Paris.

J. CH. SCHREBER, Consil. et Pr. Erlang.

*Descriptio nominum societatis regiae scientiarum
Vpsaliensis.*

Exc. Com. HOEPKEN, Consil. in rebus publ. imp.
VNO DE TROIL, Archiepiscopus.

ARCH. BAECH.

PETR. OSBECK, Theol. D. Past. et Praepos.

ERIC. SHOELDEBRAND, consil. in commerc.

IONAS APELBLAD, Iudex Prouincialis.

DAN. MELANDERHJELM, Astron. Profess.

IONAS SIDREN, Med. Pract. Prof. Vpsal.

FRID. MALLET, Mathem. Prof.

ERIC. PROSPERIN, Prof. Vpsal. et Obseru. Astron.

IOH. CAROL. VILKE, Prof. Physices et Secretar.
Acad. Holmienst.

ANDR. PLANMAN, Prof. Physic. Aboensis.

PETR. ADRIAN GADD, Chem. Profess.

PET. ION. BERGIUS, Prof. Botan. Holm.

ADOLPH MURRAY, Prof. Anat. et Chir. Vpsal.

CLAVD.

CLAVD. ALSTROEMER, L. B. Cancellariae Consil.
 CAROL. PETR. THVNEBERG, Histor. nat. Prof.
 ERICVS MICH. FANT, Hist. Prof. Vpsal.
 BENEDICTVS FERNER, Cancell. Consiliar.
 OLAVS CELSIVS, Episcopus Lundensis.
 IACOB AXEL LINDBLOM, Episcop. Lincopensis.
 ZACHARIAS NORDMARK, Physic. Pr. Vpsal.
 IOH. GVST. ACREL, Prof. Pract. Vpsal.
 HENRIC. NICANDER, Astronom. Holmienfis.

Socii exteri.

IOHAN. GESNER, Tigurin.
 THOMAS PENNANT, Londinens.
 DOMINICVS VANDELLI, Prof. Hist. nat. Vlyssipolit.
 IOH. CHRIST. SCHAEFFER, Ratisbonens.
 BENIAMIN VILSON, Physicus Londin.
 DE CARBVRI, Chem. Prof. Patauin.
 IOH. BENED. SCHERER, Pensionarius Regis Galliae.
 IOH. REINHOLD FORSTER.
 IOH. BAPT. CASP. D'ANSSE DE VILLOISSON, Reg. Acad. Inscript. et hum. Paris. socius.
 DE BORN.
 J. A. MURRAY, Eques ord. de Wafa et Consil. R. ac Pr. Gotting.
 EDVARD HUSSES DE LA VALL, M. Acad. Lond.
 NIC. IOS. JACQUIN, Vindob.
 FELIX FONTANA, Florentinus.
 MESSIER, Astronomus Parisiensis.
 LEVILL MASKELYNE, Astron. Grenuicensis.
 IOHANN BERNOULLI, Berolin.
 DE MORVEAU, Diuionensis.
 IOHANN IACOB FERBER.
 RICHARD. KIRVAN, Londinens.
 LAVR. GRELL, Conf. in reb. mont. P. Helmst.

IOHANN SCHVEDIAVER, Londinensis.

EDVARD SANDIFORT, Prof. anat. Lugd. Batau.

Potentissimus Rex Sueciae hoc ipso, quo viuimus, anno, omnes professiones ordinis medici in litterarum vniuersitate celeberrima Vpsalienfi ad tres tantum reduxit Professiones, hunc in modum, vt Cl. MURRAY anatomiam, chirurgiam et physiologiam, Cl. THVNBERG historiam naturalem et materiam medicam, et Cl. ACREL medicinam practicam et theoriam morborum docerent. Cl. autem IONAS SIDREN, cui hucusque praxeos professio demandata fuit, petiit, vt dimitteretur, quibus precibus annuit clementissime Rex Potentissimus, atque in eius locum supra dictus Cl. ACREL suffectus est.

Societas regia Parisina Cl. LAUMONIER, chirurgorum principi in nosocomio magno Rothomagensi auream monetam, centum librarum pretii, praemii loco exhibuit ob felicem ouarii cuiusdam operationem, atque tali quoque praemio eadem Cl. BRUCHER, M. D. Insulanum ornauit ob praecipuam curam aegris in morbo quodam epidemice grassante exhibitam. In eodem confessu Cl. VICQ D'AZYR legit Elogium Cl. DELAMVR MARET, simulque merita Cll. V. V. BLEIN, DE IONRYT, MOLLIN, COME DANGERVILLE eodem morbo defunctorum publice celebravit. Cl. DE LA PORTE et DOUBLET commentationem de morbis carcerum in oriente, et Cl. ANDRY de morbo infantum neonatorum nuper obseruato, quem indurationem contextus cellulosi appellauit, commentationem legit. Eadem societas iussu eorum penes quos summa est potestas obseruationes de lactatione infantum colligere decreuit, ideoque omnes medicos, ac chirurgos regni Francogallici nomine Cl. DU CROSNE, Tribuni vr bani regia auctoritate constituti, inuitauit, vt suas obseruationes

uationes et experientias cum societate communicarent. Aureae monetae 2000 librarum valoris praemio loco dispensabuntur. Simulque Cl. BAVMES socius regnicola societatis Nemaufinae, praemio primario et Cl. PUJOL socius regnicola societatis praemio secundario ornati sunt ob quaestionis anno 1786 propositae solutionem de scrophulosis affectibus, eorumdemque praesidiis optimis. Mentionem quoque fecit Societas scripti Cl. KORTVM, Tremonienfis medici super hoc argumento, in quo declarabatur ex experienciis; miasma scrophulosum per infusionem applicatum, prorsus habuisse effectum nullum.

Societas rei agrariae Parisina d. 2. Iun. a. c. in confessu publico Cl. PAGES, praemio ornauit ob commentationem de hippocastani cultura et plantatione.

Societas Academica et patriotica Valentiae Delphinatus Cl. DUVAURE societ. rei agrariae Lugdunensis sodali praemium ordinarium, et Cl. REYNAUD DE LA GARDETTE praemium extraordinarium in confessu adiudicauit publico, ob quaestionis solutionem, *quaenam optima sit methodus agro Valentiae stercoreandi, et quomodo illa in cultura agrorum pratorumque quoad soli diuersitatem et tempus huic vsui aptissimum sit adhibenda.* Proposita autem est ad annum 1790 quaestio: *Est ne infitio murorum albarum proficua aut noxia?* et quidem 1) *ratione vegetationis et duritiei huius arboris,* 2) *ratione vitae, sanitatis et vigoris bombycum,* ratione diuersarum transmutationum, quibus sunt subiectae. 3) *ratione quantitatis, probitatis ac subtilitatis holoserici.* Sub finem anni consuetis conditionibus seruatis commentationes sunt exhibendae.

Academia Monspessulana Cl. AUDIRAC praemio ornauit, ob commentationem, qua ex experienciis

tiis euidentibus causam frigoris a liquoribus ope evaporationis producti exposuit, et quamnam habeat haec causa cum refrigerio a nimia transpiratione orto in statu aequae sano ac morbofo convenientiam.

Moneta aurea viginti quinque aureorum Vene-
torum valoris anno 1788. ab Acad. Regia Florenti-
na Georgophilorum destinata est *olearum plantationi,*
quae ex regulis artis ita instituenda, ut earum proventus
fit multo melior, et plantae non infra numerum
2000 sint. Ad annum 1789 spectat *cultura prato-*
rum et multiplicatio animalium; et quidem non in-
telligenda sunt prata simplici modo seminata, sed
quae olim fuere laeta et proficua, et per duos an-
nos produxere herbas medicas et lupinum tanquam
herbam admodum feracem et longioris durationis.
Ad annum 1790 spectat *cultus silvarum,* Commen-
tarii sunt exhibendi D. ATTILIO ZUCCAGNI, qui
Academiae est a secretis Actorum, et IOH. FAERO-
NI, qui est a secretis epistolarum.

Regia academia Mantuana varias proposuit ad
annum 1788 quaestiones ad philosophiam, mathe-
sin, litteras elegantiores ac physicam spectantes,
quarum tantum postrema a nobis pro scopo nostro
est commemoranda: *Qua ratione ex electricitatis*
notione, quam olim habuimus, possit institutis disquisi-
tionibus eius natura intimior ope physicorum ac chymi-
corum determinari experimentorum, quatenus sint eius-
dem elementa, et in qua re primario illa consistat?
Commentationes Italico aut Latino idiomate exa-
ratae sub finem Decembris a. c. more consueto ad
Academiae secretarium MARCUM BORSAM sunt mit-
tendae.

Cl. FRANC. XAV. BVRTIN, Consil. praefectu-
rae prou. et Protomed. Belgii Austriaci, ab altera
Tayleria societate Harlemoniensi praemium accepit,
ob discussionem quaestionis, *quomodo ex vulgari fos-*
filium

filium genere, eorumque positu determinandum, quales reuolutiones in uniuersum globus terrestris ratione superficiei expertus sit?

D. 24. Ian. in confesso publico Acad. reg. Sc. Berolin. lecta est 1) Cl. VILLAUME comm. *de patria potestate*. 2) Cl. GOTTF. LVD. GRASMANNI comm. *de usu et noxa communis pastus animalium in stabulis et de abolendo agro nouali*. Com. de HERZBERG comm. ex propriis experienciis et oeconomia in villa ipsius Briegenensi introducta depromptam super argumentum idem legit. Cl. SILBERSCHLAG Consil. Consist. supr. praecepit *de conficiendis elateribus vicentenarii ponderis instructis, et tamen ad quemcunque gradum virtutis pro lubitu dirigendis*. Cl. Consil. supr. Consist. ERMANN hunc confessum finit, quo facto Cl. P. et Assess. KLAPROTH pro membro ordinario et pharmacopaeus aulicus Cl. MEYER Stettinensis, pro extero physicae classis socio declaratus est.

Schola veterinaria Patauina, cui hucusque Cl. Prof. IOSEPH. ORVS e Parma magna praefuit cum laude, cum litterarum vniuersitate coniuncta est, atque indigenis aequae ac exteris huic arti se dicantibus patet, omnesque chirurgi lectionibus super medicina, chirurgia et anatomia comparata interesse tenentur. Intra biennium vniuersus harum lectionum cursus finitur, primo siquidem anno agitur de morbis internis animalium domesticorum et anatomia; altero anno morbi externi et reliquae anatomiae partes ex priori anno residuae pertractantur, simulque operationes chirurgicae in animalibus viuis instituantur.

Iussu regis potentissimi Hispaniae Madriti schola publica Historiae naturalis fundata est, et inprimis chymia ob singularem usum, quem ciuitatibus, commerciis et artibus praestat; primo loco ibidem tradita est.

Hambur-

Hamburgi societas quaedam Virorum liberalium suis sumtibus duce Cl. et Experient. D. de EXTER aedificium amplissimum in gratiam grauidarum, puerperarum et obstetricantium exstruendum curant, quibus laudes promeritas idcirco decernimus.

Detmoldiae, quae est vrbs in Comitatu Lippen- si haud ignobilis, res medica in aliam formam redacta, ii enim penes quos est summa potestas, res collegii medici sibi vindicarunt atque simul quatuor medicos consiliarios secum intime coniunxerunt, videlicet Cl. Conf. et Archiatr. MULLER, Bilefeld. Cl. Archiatr. TREMPER, Meinberg. Cl. Archiat. et phys. prou. KRUSE, Lemgou. et med. aul. SCHERF, Detmold. cui in consensibus publicis ius referendi competit.

Princeps et Abbas Fuldensis in ditione sua sanitatis collegium constituit.

Moguntiaci a Cl. Conf. et P. STRACKIO in nosocomio Barbarae collegium clinicum institutum, in quo Cl. P. METTERNICH lectiones pathologicas secundum principia Hippocratis habet.

Cl. ANSELIN, Chirurgus et Acad. Ambianensis socius, nouam encausticae picturae speciem inuenit, quae perpulchre atque secundum vitam res naturales repraesentare potest, atque Cl. KOCHIN de eadem perhibet testimonium, quod multo melius illa varias naturae adumbrationes exprimere per nigredinem et albedinem soleat, quam stilus sculptorius.

Cl. ZACHARIAE, Prof. Pisanus admirando studio caudices et radices arborum tam subtiliter incidit, vt earum structura interna et subtilissimae fibrillae accuratissime considerari possint.

Carthagenae hortus botanicus institutus est, cuius soli natura plantis exoticis Asiaticis ac Africanis producendis atque educandis est aptissima.

Quidam

Quidam Collegii Guilielmini Argentinenfis studio Cl. REHMANNŌ, Iubilaeum nuper celebranti, ſeni vegeto et iam annum aetatis ſeptuageſimum ſextum agentī, carmine Graeco gratulati ſunt, huius tenoris :

Εἰς τὸν

Φιλτατὸν τιμιώτατόν τε ἄνδρα καὶ δοκιμώτατον
ἱατρον

ΙΩΑΝΝΗΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΝ ΤΙΜΑΝΔΡΟΝ

τὸν Ἰπποκράτην τῶν Ἀργεντινῶν

Ἀρχαίοις Χείρων, Ἀσκληπιος, Ἰπποκράτης τε

ἡμῖν ΤΙΜΑΝΔΡΟΣ ἄρχος ἀκετορίας.

Πλείστα τροπαῖα νόσων γήσας ὅλοις ὑγίεις.

Δόξαν ἔλον ἄπλετον, οὐ τύχῃ, ἀλλὰ τέχνῃ.

Ἦν χρόνος, ἦνικα γαῖα βροτοῦς, διὰ σείο, Γάληνε.

Δεχνύτο μὲν θνήτους, ἔτρεφε δ' ἀθανάτους.

Χήρεus δὲ μέλαθρα πολυκλαύτου Ἀχέροντος,

Σὴ Παιονίῃ χεὶρὶ βιάζομενα

Ἔσι δὲ καὶ ἡμῖν πολλῶν ἀνταξίος ἄλλων

Σῶος ΤΙΜΑΝΔΡΟΣ· καὶ σπανὶς ἐν αἰδῇ.

Ἔσαι καὶ ἡμῖν πολλῶν ἀνταξίος ἄλλων

Σῶος ΤΙΜΑΝΔΡΟΣ· καὶ σπανὶς ἐν αἰδῇ.

Vidua Cl. O. F. MULLERI, huius celeberrimi naturae scrutatoris, monumentum marmoreum pyramidale Hafniae in coemeterio ad S. Petri, a Prof. WEIDENHAUPTIO exstructum, ipsi ponere curavit, cum epigraphe a Cl. SVHM litteris concepta hunc in modum :

H. S. E,

OTTO FRIDERICVS MULLER

NAT. II. Mart. MDCCXXX. Denat. XXVI. Dec.

MDCCLXXXIV.

Qui experientia duce

Naturae Templum intrauit

Peploque eius reducto

Vultum Deae vidit

Carus amicis postgenitis clarus.

Gener.

Gener. Praeses DE BENEKENDORF ab Academia scientiarum Berolin. inter externos Academiae socios accitus, et Cl. MEYER pharmacopoeus aulicus Stettinensis membris honorariis adscriptus est.

Societas regia Londinensis Cl. CRELL, Prof. Chym. in Acad. Iulia suis sociis adscriptus.

Academia Florentina Cl. FRANZIUM inter suos recepit socios.

Societas oeconomica Lips. Cl. LEMPE Prof. Freiberg. sociis suis, et Cl. CROME P. Giff. familiaribus ad litterarum commercium adscriptus.

Regia Societas scientiar. Gotting. Cl. I.H. SCHROETER, praefectum summum Lilienthalens. et Cl. HEBENSTREIT, Prof. M. Lips. socios ad litterarum commercium elegit.

Academia Moguntiaca scient. Cl. IOH. LEONH. SPAETH, designatum Prof. physic. Altdorfium suis adscriptus sociis.

Cl. BARTHES, med. D. Parisinus, regii consiliar. in rebus imperii publicis honoribus est ornatus.

Cl. IOH. DAN. METZGER, Prof. Regiom. et Consil. reg. Archiater reg. Boruss. factus est. Potentiss. Rex Bor. quoque Cl. STOSCH spe succedendi in locum Consil. aulici et Archiatri, et Cl. MOEHSEN eadem spe in locum med. academiae Nobilium et adolescentum nobilium cohortis regiae ac gymnasii Vallis Ioachimici exhilaravit.

Cl. MARCARD, archiat. Ducis Holstein. Oldenb. et Episc. Lubecensis renunciatus est.

Cl. IOH. CAROL. CHR. LOEWE oeconomiae inspect. et Secret. quondam soc. Nat. Cur. Hal. consiliarius camerae prouincialis est constitutus.

Cl. NICOL. PARADYS Prof. M. Lugd. B. academici senatus secretarius est factus.

Cl. D.

Cl. D. H. C. WOELTGE, hucusque medicus capituli Ilesfeldensis, successit in locum BOEHMERI, ac medicus montanus et physicus Clausthalinus creatus est.

Cl. CASP. TRENDELENBURG, Caroliportensis physicus, Professor medicinae factus est.

Cl. ZVCCARINI, Physicus Mosbac. Prof. ordin. med. Heidelbergensis creatus est.

Cl. STEIN, med. obstetr. Casellanus, facult. med. Marburg. assess. et med. obstetr. electus est.

Cl. FORSTER, Iun. Bibliothecarius et Prof. Histor. nat. Moguntinus constitutus est.

Cl. SCHWABE, Ilmenau. phys. et Cl. RENSING med. pract. Darmstad. extraordinarii Profess. med. Gissens. nominati sunt.

E viuis erepti sunt.

Sub initium huius anni decessit in Walsrode D. CHRO. WEBER, Hannou. med. Aulic. phys. prouinc. in praefect. Ahlden, Rethem, Eßel, Fallingb. et Soltau ac medic. aquarum mineral. Rhebergens.

Sondershusae paucis abhinc mensibus D. MAGEN, Consil. Schwarzb. Sondershus. Archiat. ac physicus prouincialis.

Annabergae CHRIST. HIERON. LOMMER, rerum montanarum magister. Scr. *von dem Hornerz*.

D. II. Febr. Londini ASTON LEVER, clarus ob museum rer. nat.

D. XVII. Febr. Ienae GE. GUIL. DE WILKE, qui inprimis scripsit: *Anleitung zur Befoerderung einer ergiebigen Erziehung des Obstes*.

D. XX. Febr. Londini, IOH. LIGTFEET, qui edidit *Floram Scoticam*.

D. XXVIII. Regiomonti D. ANDR. IOH. ORLOWINS, Prof. Prim. med. anno aet. 53. cum fasces academicos teneret.

D. XIX. Mart. Halae D. BERTRAM P. et Physicus, anno aet. 36. scripsit. ephem. litterar. med.

Tom. XXX. Pars II.

A a

D.

D.XXIII. Mart. D. CHRISTI. EHRENF. ESCHEN-
BACH, P. O. Med. et physic. Rostoch.

XXIV.

Continuatio indicis librorum physico - medico-
rum qui anno 1783 prodierunt.

G. G. STRELINS *Realwörterbuch für Camerali-
sten und Oekonomen, 1ster Band, welcher den
Buchstaben A enthält, mit 2 K. Nördlingen. 8.*

Ueber die goldne Ader von J. K. STÜNZER. Wien. 8.

*EI. über das Betragen in Nervenkrankheiten für Un-
erfahrne in d. A. W. Wien 8. ed. 2.*

*Hrn. STÜTZ Versuche über die Mineralgeschichte von
Oesterreich unter der Enß. Wien. 8.*

*A. TH. SUENSKE diss. inaug. de rite determinanda
aëris fixi in c. h. salutari efficacia. Gottingae. 4.*

*VAN SWIETEN Kommentarien über die Börhaavi-
schen Aphorismen von der Kenntniß und Heilart
der Krankheiten. Erster Theil. In einem nutzba-
ren Auszug zusammengebracht und mit Wahrneh-
mungen und Entdeckungen bereichert von H. TA-
BOR. Frankf. am M. 8.*

*Travels in the two Sicilies by HENRY SWINBUR-
NE, Esq. in the years 1777 — 80. Vol. I. Lon-
don. 4.*

*Mémoire sur le Safran. Par M. DE LA TAILLE
des Essarts. à Paris 8.*

*Desmographie, ou Description des ligamens du
corps humain, par Mr. TARIN. à Paris 8.*

*E. TAVBE diss. inaug. de oculorum inflammationi-
bus. Gottingae. 4.*

*Traité des maladies des grains par M. l'Abbé TES-
SIER. Paris. 8.*

*An Enquiry into the Nature, Causes and Method
of Cure of Nervous Disorders in a Letter to a
Friend*

- Friend by ALEX. THOMSON. The third edit.
London, 8.
- Dissert. entom. Nouas insectorum species sistens.
P. II. Praef. C. P. THUNBERG. Resp. I. M. EKE-
LVND. Vpsal. 1783.
- THUNBERG diss. Noua genera plantarum sistens.
Pars tertia. Vpsalae 4.
- xi. diss. de oxalide. Vpsal. 4.
- Traité des nerfs et de leurs maladies, par M. TISSOT.
A Paris Tome III. me partie 2me. Lauf. 12.
- xi. Abhdl. über die Nerven übers. von ACKERMANN
3 B. Leipz. 8.
- Tavole meteorologiche per l' anno 1782. in Padova.
Illustratione del quadro delle pioggie del Signore
Abate D. GIVSEPPE TOALDO 8.
- TOGGIA, Storia etc. histoire et traitement des ma-
ladies les plus communes des boeufs. Turin.
- D. I. M. DELLA TORRE *Geschichte u. Naturbegeben-
heiten des Vesuvus von den ältesten Zeiten bis zum
Jahr 1779. aus dem Ital. nebst einer Vorrede u.
vielen Anmerk. von L... mit 2 K. Altenburg 8.*
- M. TORCIA *Beschreibung des Erdbebens welches Mes-
sina betroffen*, Norimb. 8. c. f.
- B. L. TRALLES de limitandis laudibus et abusu mo-
schi in medela morborum. Vratislaviae. 8.
- Vsus vesicantium salubris et noxius in morborum me-
dela, solidis et certis principiis superstructus, a
B. L. TRALLES. Sectio posterior. Vratislaviae 4.
- An Enquiry by Experiments into the Properties
an Effects of the medicinal Waters of the County
of Essex, by W. M. TRINDER. 8. Rivington.
- D. W. TRILLERS *diätetische Lebensregeln* Frckf. 8.
- W. TRNKA historia febris hecticae omnis aevi ob-
servata medica continens Vienn. 8.
- xi. *Geschichte des Heftischen Fiebers*, Leipz. 8.
- xi. historia ophthalmiae omnis aevi etc. Vindob. 8.

A. TVRRAS *Briefe über die fiebervertreibende Kräfte der Roskastanienbaumrinde, aus dem Ital. mit einer Vorrede u. Anm. von D. BUCHHOLZ. Weimar 8.*

E. C. F. VDENS *Magazin für die gerichtliche Arzneyk. und m. Pol. I B. 2. 3. 4. St. 2. B. I St. Stendal 8.*

EIVSD. *Gemeinnützige Aufsätze für Gesunde und Kranke, Berl. 8.*

EIVSD. *Medicinische Politik, Leipzig 8.*

EIVSD. *über die Erziehung der Töchter des Mittelstandes, Stendal 8.*

A treatise upon Vlcers in the Legs, with an Introduction on the process of Ulceration and the Origin of Pus laudabile. To which are added, Hints on a successful Method of treating some scrophulous tumours etc. By MICHAEL VNDERWOOD. Lond. 8.

VNGNAD'S *Vertheidigung des Maywurms als eines Mittels wider den tollcn Hundbiß. Züllichau 8.*

VASTAPANI *de China China in Synochis putridis Animaduersiones, Argent. 8.*

CHR. VATER *de praesagiis vitae et mortis iterum edidit, auxit S. A. D. TISSOT. Patau. 8.*

Noticias de historia general de las Islas Canarias etc. Tom. IV. Por Don I. DE VIERA Y CLAVIJO. in Madrid. 4.

Mania secret, et analyse des rémèdes de MN. Sutton, pour inoculation de la petite vérole. Par M. de VILLIERS. à Paris 8.

I. A. VNZERS *Vertheidigung seiner Einwürfe gegen die Pockentheorie Hr. HOFMANN'S, Leipzig. 8.*

VOETS *Käferwerk übersetzt von PANZER 2 Ed. Nürnberg. 4. m.*

VÖGEL *von Brüchen, ed. 3. Glogau 8.*

Mineral. Beschreibung des Hochstifts Fuld und einiger merkwürdigen Gegenden am Rhein u. Mayn, von I. E. W. VOIGT. Dessau u. Leipzig 8.

Nou.

Nouvelles recherches sur l'économie animale par M. VRIGNAUD Par. (Continet ille liber octo sectiones, quibus functiones belle explicantur animales, et ubique nouae physiologicae obseruationes deprehenduntur, quibus mota est facultas medica Monspessulana, vt auct. Cl. praemium secundarium quoddam decerneretur.)

Der Wiener Safran in Baiern. Oder vollständiger Unterricht, wie man den wienerischen Safran in Baiern eben so gut, als in Oesterreich erzielen könne? beschrieben u. durch vieljährige Erfahrung bestätigt, von L. FR. WAGNER. Samt 1 K. München 8.

Dissertations on select subjects in chemistry and medicine. By Mr. MARTIN WALL, London 8.

IOH. GOTTSCHALK WALLERIVS *Tal om nödig jämförelse emellan de kemiska undersökningar och naturens verkaingar. Stockholm, 8.*

IVSD. *Mineralsystem 2 Theil im Auszug gebracht und mit Zusätzen von HEBENSTREIT, Berl. 8.*

I. G. WALTER *Tabulae Neruorum thoracis et abdominis.. Iussu academiae scientiarum Berolin. 1783. Berol.*

F. A. V. WASSERBERG, *physische Commentarien I Theil, Vind. 8.*

Chemical Essays. By R. WATSON. D. D. F. R. S. Vol. III. 8.

Dissert. med. de Sputis. Auctore CHR. G. F. WEBEL. Lipsiae 4.

Commentatio de initiis ac progressibus doctrinae irritabilitatis cum historia sensibilitatis atque irritabilitatis partium morbosae, auct. A. G. WEBER. Halae 8.

Biographie des Hrn. W. F. von GLEICHEN, genannt RVSSWORM, herausgeg. von M. A. WEIKARD 8.

Des Blumisten 2ter Theil, von J. N. WEISSMANTEL, sonst Schneider, M. D. Erfurt. 8.

- IO. WEISZ, M.D. *Pyretologiae practicae tentamen*, Edit. sec. Viennae. 8.
- EIVSD. *Continuatio prima tentaminis Pyretologiae practicae, sistens febres cardinales primas inflammatorias*. Viennae. 8.
- FR. A. WEIZ *Anatomisch-chirurgischer Katechismus für Lehrlinge in der Wundarzneykunst. Erstes Bändchen, welches die Osteologie und Myologie enthält*, Leipzig. 8.
- EIVSD. *neue Auszüge aus Dissertationen für Wundärzte*, 17ter Band. Frankf. u. Leipz. 8.
- E. F. WENZELS *chymische Untersuchung des Flußspaths*, Dresden 8.
- IAC. WERNISCHEK *regulae venae sectionis etc.* Vindobonae. 8.
- E. WICHELHAVSEN *diff. inaug. de phthisi pituitosa*. Gottingae. 4.
- Ueber die Erdbeben und den Nebel 1783. etc.* von I. E. B. WIEDEBURG, Iena. 8.
- Natur- und Größenlehre in ihrer Anwendung zu Rechtfertigung der heil. Schrift etc.* von I. E. B. WIEDEBURG, Nürnberg 8.
- Handbüchlein zum Unterrichte für die österreichischen Schaafmeister. Verfaßt von I. WIEGAND*. Wien. 8.
- FR. WIEL *diff. inaug. sistens miliaria arthritica*. Gottingae. 4.
- Aphorisms composed for a text to practical Lectures on the Constitution and diseases of Children*. By D. WILSON. Lond. 12.
- De morbis quibusdam commentarii, auctore CLIFTON WINTRINGHAM*. London. 8.
- I. S. WITTENBACH, *gelehrte Nachrichten aus Welschland, zur Naturhistorie*, Basel 8.
- Neue mit dem Merkur in den Blattern gemachte Erfahrungen, welche dessen specifische Kraft in dieser Krankheit beweisen*, von P. VAN WOENSEL. Aus dem Franz. überf. Leipzig. 8.

H. C. WOELTGE diff. inaug. obseruationum medicarum fasciculus. Gottingae 4.

Dissert. inauguralis medica de lochiorum suppressione, par M. I. WOLF, Strasburg, 4.

Practical Observations on the Human health. By R. WOOFFENDALE. London. 8.

H. A. WRISBERGII obseruationes anatomico-obstetriciae de structura oui et secundinarum humanarum in partu maturo et perfecto collectae. Cum tab. aen. Gottingae. 4.

EIVSD. RÖDERERI et WALGERI Tr. de morbo mucoso; accedit huic nouae editioni Praefatio de Trichuridibus nouo genere vermium. c. tab. aen. Gotting. 8.

J. H. ZAHN diff. inaug. de Rhododendro chrysantho quaedam sistens. Ienae 4.

A. ZARDA pharmaca vegetabilia iuxta pharmacopoeam Austriaco-prouincialem. Prag. 8.

Geographische Geschichte des Menschen und der allgemein verbreiteten vierfüßigen Thiere, mit einer hierzu gehörigen zoologischen Weltkarte, von E. A. W. ZIMMERMANN. Dritter Band. Leipzig 8.

EIVSD. *Beschreibung und Abbildung eines ungebornen Elephanten*, Erlang. 4. Gallice ibid.

XXV.

Index librorum qui anno 1784 prodierunt.

Philosophical Transactions of the Royal Society of London, Vol. LXXIV. for the year 1784. 4. London.

Transactions of the Society, instituted of London for the Encouragement of Arts, Manufactures, and Commerce with the praemiams offered in the Year 1783. Vol. II. London. 8.

Medical Communications. Vol. I. London. 8.

Acta academiae Scient. Imper. Petropolit. pro anno 1781. Pars prior. Petropoli. 4.

Aa 4

Acta

Acta Academiae Electoralis Moguntinae Scientiarum utilium quae Erfurti est ad a. 1782. et 1783. Erfurti. 4.

Kongl. Vetenskaps Academiens nya Handlingar. Tom. 5. för Ar. 1784. Stockholm. 4.

Der Königl. Schwed. Akademie der Wissensch. neue Abhandlungen aus der Naturlehre, Haushaltungskunst und Mechanik, für das Jahr 1780. Aus dem Schwed. übers. von A. G. KAESTNER, 1. B. Leipz. 8. an. 1781. 2. B. ibid.

Verhandeligen, uitgegeeven door de Hollandse Maatschappye der Weetenschappen te Haarlem, XXI. Deel. Te Haarlem 8.

Histoire de l'Academie royale des Sciences année 1780, avec les Mémoires de Mathématique et de Physique pour la même année, tirés des registres de cette Academie, Paris. 4.

Collection académique, composée des mémoires, actes ou journaux des plus célèbres académies et sociétés littéraires de l'Europe, concernant l'histoire naturelle, la botanique, la physique, la chimie, la chirurgie, l'anatomie, la mécanique, etc. Tome 7e, partie françoise, contenant la suite de l'histoire et des Mémoires de l'académie royale des sciences de Paris. à Paris 4.

Nouveaux mémoires de l'academie de Dijon, pour la partie de sciences et arts, premier semestre 1784. à Dijon 8.

Sammlung der gemeinnützigsten praktischen Aufsätze und Beobachtungen aus den Schriften der Königl. Medicin. Gesellsch. zu Paris gezogen, übersetzt und mit einigen Anmerk. versehen von D. C. G. GRUNER. Erster Theil vom Jahr 1776. Halle. 8.

Mémoires de la Société de sciences Physiques de Lausanne. Vol. I. Lausanne, 4.

Nouveaux mémoires de l'academie royale de scienc.
et

et belles lettres, année 1782, avec l'histoire pour la même année. Berlin. 4.

Bemerkungen der Kurpfälzischen physikalisch-ökonom. Gesellsch. vom Jahre 1782, Mannheim 8.

Memorial literario, instructivo y curioso de la corte de Madrid. En Madrid. 8. (Singularis mensibus pars prodit, quatuor autem partes volumen constituunt; insunt hoc in diario observationes meteorologicae, medicae etc.)

Hessische Beyträge zur Gelehrsamkeit und Kunst, 1stes Stück. Frankf. am M. 8.

Medical Observations and Inquiries. By a Society of Physicians in London. Vol. VI. London 8.

Abhandlung von der gehörigen physischen Erziehung der Kinder von ihrer Geburt an bis in ihr sechzehntes Lebensalter. Sammt einem kleinen Anhang von den Kennzeichen des rechtschaffenen und gelehrten Arztes, und des falschen und ruhmräthigen Aferarztes, von I. G. E. D. d. A. Augsp. 8.

Auszüge aus den besten franzöf. periodischen, medicinischen, chirurgischen, pharmaceutischen Schriften, 5ter B. Leipzig. 8.

Neue Sammlungen der ausertlessten und neuesten Abhandlungen für Wundärzte, aus verschiedenen Sprachen übersetzt, 3 — 6tes Stück, Leipzig. 8.

Berichtigungen berühmter Staats - Finanz - Policey - Cameral - Commerz - und ökonomischer Schriften dieses Jahrhunderts, von dem Verf. des Lehrbegriffs sammtl. ökon. u. Cameralwissensch. 4, 5ter Band. Frankf. am M. 8.

Onomatologia medico-practica. Encyklopädisches Handbuch für ausübende Aerzte in alphabet. Ordn., ausgearbeitet von einer Gesellsch. von Aerzten, 2ter Band. Nürnberg. 8.

Thesaurus dissertationum medicarum rariorum varii argumenti ex museis GRVNERI, WEBERI, ZWIERLEINII. Tomus I. c. fig. aen. Heidelb. 4.

Magazin für die höhere Naturwissenschaft und Chemie, 1ster Band. 8.

Almanach oder Taschenbuch für Scheidekünstler und Apotheker auf das Jahr 1784, Weimar. 8.

Pharmacopoea Suecica, Lipsiae et Altonae. 8.

Examen serieux et impartial. 8. Paris.

Rules for preserving Health particularly with Regard to Stodious Persons. In three Treatises. Translated from the spanish of the etc. 8.

Gazette de Santé, oder gemeinnütziges medicinisches Magazin, dritter Jahrgang, Zürich. 8.

Taschenbuch für Freunde der Gesundheit auf das Jahr 1784, Berlin. 8.

Sammlung auserlesner Abhandlungen, zum Gebrauche praktischer Aerzte, 9ter Band, Leipzig. 8.

Gesammelte wichtige Schriften zur Erkenntniß und Behandlung der Bleykolik. Von denen Herren TRONCHIN, STRAK, HUXHAM und GRASHVIS. Mit Anmerk. und einem Nachtrage Leipzig. 8.

Observations on the Cheerco a Palm Tree etc. 8.

Zwey specifische Mittel gegen den Krebs. Aus dem Franz. übers. von D. I. G. PFAEHLER. Weimar. 8.

A serious and friendly address to the public on the dangerous Consequences of neglecting common Coughs and Colds, Lond. 8.

An Essay on the most efficacious means of treating Ulcerated Legs, in whichs the topical Applications in general use are considered and some new Methods for Relief proposed. with particular Oseruations on the Safety of healing Old Ulcers. 8.

A system of Anatomy. From MONRO, WINSLOW, INNES and the latest Anthors. In Two Volumes. 8.

Gedanken über Hebammen und Hebammenanstalten auf dem Lande. Frankf. am M. 8.

Giornale Astro-Meteorologico per anno 1782. in Padua. 12.

Mahle.

- Mahlerische Reise am Niedern Rhein. Merkwürdigkeiten der Natur und Kunst aus den Gegenden des Nieder-Rheins. Köln am Rhein und Nürnberg. 4.*
- Systematisches Verzeichniß aller derjenigen Schriften, welche die Naturgesch. betreffen; von den ältesten bis auf die neuesten Zeiten, Halle. 8.*
- Mémoires concernant diuerses questions d'Astronomie de Navigation et de Physique, à Paris. 4.*
- Physikalische Zeitung aufs Jahr 1784. herausgeg. von J. C. C. LÖWE. Breslau. 4.*
- Leipziger Magazin zur Naturkunde, Mathematik und Oekonomie, herausgeg. von N. G. LESKE und C. F. HINDENBURG, Leipzig. 8.*
- Beyträge zur Sittenlehre, Oekonomie, Naturlehre etc. 3tes und 4tes St. Frankf. am M. 8.*
- Bibliothèque physico-oeconomique instructive et amusante Années 1784. et 1785. deux Vol. en 12. à Paris.*
- Schriften der Leipziger ökonom. Societät, mit K. 6ter Theil, Dresden. 8.*
- Remarks on the Climate, produce and Natural advantages of noua Scotia, 8. Debrett.*
- Schriften der Berl. Gesellsch. naturf. Freunde, Fünfter Band. 8.*
- Kurzer Abriss der Naturlehre unter dem Bilde eines Gebäudes, zur vernünftigen Bildung der Jugend, Lüneburg. 8.*
- Kurzer Unterricht in der Naturwissenschaft für Kinder in den Realschulen. Zweyte Aufl. Maynz. 8. (vom Prof. JOSEPH HERGMANN zu Maynz.)*
- Philosophy of Physic, on Phlogistic System. 8.*
- Handbuch bei Anordnung und Unterhaltung natürl. Körper etc. Leipzig. 8.*
- Vermischte Beiträge zur physikal. Erdbeschreibung. 5ten B. 1tes St. Brandenburg. 8.*

Auszüge

Auszüge aus dem Tagebuch eines neuern Reisenden nach Asien, oder: philosophische Versuche über einige Thiere fremder Länder etc. Aus dem Franz. übersetzt (REICHARD).

Gemeinnützige Naturgesch. des Thierreichs etc. fortgesetzt von **, 5ter B. von den Fischen. Berlin und Stralsund. 8. Figurae aere incisae seorsim venduntur sub hocce titulo: Natürliche Abbildungen der merkwürdigsten Fische nach ihren Geschlechtern, fortgesetzt von ** Berlin und Stralsf. 8.

Essais philosophiques sur les moeurs de divers animaux étrangers; avec des obseruatione relatives aux principes et usages de plusieurs ou extraits de Voyages de M — — en Asie. Paris.

Von der Gemeinheitsaufhebung in den Churbraunschweig - Lüneburgschen Ländern, Göttingen. 8.

L'art de gouverner les abeilles et de fabriquer le miel et la cire seconde edition, I Vol. Paris. 12.

Gesetze der patriotischen Bienengesellschaft in Baiern, München. 8.

A *General Dictionary of husbandry, Planting, Gardening and the vegetable part of the materia medica with the description, Use, and medicinal virtues of the several Herbs, Flowers, Roots etc: selected from the best authorities, Dally. 8.*

Kurzer Unterricht vom Seidenbaue etc. Eichstätt. 8. (BAVMANN.)

A *Short attempt to recomend the study of Botanical Analogy, in investigating the properties of medicines from the Vegetable Kingdom. 8. Robinson.*

Translation of the Vegetable System of LINNAEVS. by a Botanical Society at Litchfield. 8.

Traité de l'olivier, contenant l'histoire et la culture de cet arbre, les différentes manières d'exprimer l'huile d'olive, celles de la conserver etc.

Secon-

- Seconde edition corrigée et augmentée Montpellier. 8.
- Hortus Uptoniensis or Catalogue of Stove and Greenhouse plants in the late Dr. FOTHERGILLES Gardens at Upton, anno 1781. 8.
- Journal für die Gartenkunst. 3tes — 6tes Stück. Stuttgart. 8.
- Oekonomische Beyträge und Bemerkungen zur Landwirthschaft auf das Jahr 1783. Stuttgart. 4.
- Abhandlungen merkwürdiger nützlicher Grundsätze und Erfahrungen aus der Naturlehre, Oekonomie und Landwirthschaft, Nürnberg. 8.
- Magazino georgico. 8.
- Abhandlung der Lehre von richtiger Bedüngung der Felder etc. vom Verf. der Oeconomia Forensis. Kustrin. 8.
- Ueber die Aufhebung der den Flor des Churfürstenthums Sachsen auf die grausamste Art hemmenden Huth- und Triftgerechtigkeiten. Von einem Patrioten dieses Landes. 8.
- Oryctographia Carniolica, oder physikal. Erdbeschreib. des Herzogth. Krain, Istrien und zum Theil der benachbarten Länder. Dritter Theil. Leipzig. 4.
- Introductio in oryctographiam et zoologiam Aragoniae. Acced. enumeratio stirpium in eadem regione nouiter detectarum. 8.
- Essai sur la mineralogie des monts Pyrénées, Paris. 8.
- Tabelle über die Lehre von den Salzen. (GÖTTLING.) Weimar, fol.
- Nachrichten und Vorschläge von einer vortheilhaften Behandlung und Ausfischung des Torfs. Dresden. 8.
- Von der Puzzolane und deren nützlichem Gebrauche zu allerhand Arten von Bauanlagen, aus dem Franz. übersf. von A. T. von GERSDORF, nebst einigen Anm. und einem Nachtrage des Uebersf. M. K. Dresden. 8.

Abhand-

Abhandlung von holzsparenden Stubenöfen. 2ter Theil.
M. K. Dresden. 8.

*Geschichte der Aerostatik, historisch, physisch und
mathematisch ausgeführt. 1ster Theil. mit K. Stras-*
burg. 8.

Considerations sur le Globe aerostatique par. M.
D —. avec Figures, Paris. 8.

Mémoires sur les experiences aerostatiques faites
par MM. ROBERT freres. à Paris. 8.

Decouverte d'un point d'appui dans l'air à l'usage
des machines Aerostatiques pour navigateur con-
tre le vent, adressée, par M. D. a M. MONGOL-
FIER, et avec figur. A Paris.

Rapport faité à l'Academie des sciences sur la Ma-
chine aerostatique inventée par M. MONGOL-
FIER. Paris. 4.

Essai sur l'art du vol aérien, Avec fig. à Paris.

Moyen de diriger le Glole aërostatique, nouvelle-
ment decouvert par M. D. L. N. A Paris.

Précis historique de la grande experience faite à
Lyon le 19 Janv. 1784. avec l'expose d'un mo-
yen ingenieus pour diriger les Ballons. A Paris.

Lettre de FIGARO au Comte ALMA VIVA sur la
crise du Magnetisme Animal; avec des details
propres à fixer enfin l'opinion sur l'inutilité de
cette decouverte, Paris. 8.

Questions du jeune Docteur RHABBARINI DE
PURGANDIS adressées à MM. les docteurs regens
de toutes les facultes de medecine de l'univers,
au Sujet de M. MESMER et du magn. an. Padoue. 8.

Prophetie du douzieme siècle, Paris. 8. (ad scripta
Mesmeria spectat).

Magnetisme animal dévoile, par un zélé citoyen fran-
çois. à Geneve. 8.

L'Ami de la nature ou maniere de traiter les mala-
dies par le pretendu magnetisme animal; par M.
sous-

SOUSSELIER DE LA TOUR, Écuyer Seigneur de la Tour, de Bisseÿ et de la Charmée. I. Vol. à Paris.
Rapport des commissaires chargés par le Roi de l'examen du magnetisme animal, imprimé par ordre du Roi. Paris 4.

Rapport des commissaires de la Société royale de médecine nommés par le Roi pour faire l'examen du magnetisme animal, à Paris. (par Mr. JUSSIEU). Relationes hae sunt coniunctim editae.

Exposé des Experiences, qui ont été faites pour l'examen du magnetisme animal, lu à l'academie des Sciences, par Mr. BAILLY, en son nom et au nom de MM. FRANKLIN, LE ROY, DE BORY, et LAVOISIER, le 4 Sept. 1784. à Paris.

Lettre d'un médecin de la Faculté de Paris à Mr. COURT DE GEBELIN, en réponse à celle que ce savant a adressée à ses Souscripteurs, et dans laquelle il fait un éloge triomphant du magnetisme animal, à Paris.

Supplement aux deux rapports de MM. les commissaires, à Amsterdam 4.

Lettre à Mr. DESLON, Medecin etc. Paris. 8. (This Epistle, the author of which is Count Fontette Sommerey, is in favour of Animal Magnetism).

Lettre d'un Bordelois au Pere HERVIER en réponse à celle que ce savant a écrite aux Bordelois à l'occasion du magnetisme Animal. Bourdeaux. 8.

L'antimagnetisme, ou origine, progrès, decadence, renouvellement et refutation du Magnetisme Animal. Paris 8.

Le moraliste Mesmerien, ou Lettres Philosophiques sur l'influence du magnétisme. Paris 12.

Observations sur le rapport des Commissaires chargés par le Roi de l'Examen du magnetisme animal, à Vienne 8.

Reliqua proxime.

Conten-

Contenta in hac parte.

I.	Kongl. Vetenskaps Academiens Nya Handlingar Tom. VIII.	P. 195
II.	Methode pour traiter toutes les maladies par Mr. VACHIER, Tom. I. II. III	205
III.	<i>Physicalisches Wörterbuch von D. I. S. T. GEHLER</i> I. Th.	218
IV.	<i>Ueber die Arsenikvergiftung von S. HAHNEMANN</i>	229
V.	KITZ de electricitatis in medicina vsu et abusu	244
VI.	An experimental Inquiry in to the properties of Opium by I. LEIGH	251
VII.	Mémoires sur l'utilite des lichens par MM. HOFF- MANN, AMOREUX et WILLEMET	256
VIII.	Assemblée publique de la societé royale de Scien- ces etc.	267
IX.	Medical Sketsches by RICH. PEW	271
X.	Mémoire sur l'analyse et les proprietés de l'eau minérale de S. Germain en Laye, par M. CHAP- PON	273
XI.	Mémoires d'Agriculture, d'économie etc. par la Soc. R. d'agriculture, à Paris Trim. aut.	276
XII.	C. F. REUSS dispensatorium vniuersale c. supp.	281
XIII.	Historia Salicum, HOFFMANNI	289
XIV.	De l'électricité des météores par M. BERTHOLON	300
XV.	Précis des Leçons publiques de Chimie etc. par M. NICOLAS	304
XVI.	<i>Curmethode der wichtigsten Brustkrankheiten von</i> BOEHME	311
XVII.	Tentamen theoriae electricitatis et magnetismi, auct. AEPINO	313
XVIII.	TRUCKENMILLER affectus melancholici historia	324
XIX.	TRIEBEL de concrementis polyposis	324
XX.	Observations on the acute dysentery by I. ROLLO	326
XXI.	Essai sur l'histoire naturelle des fraisières par M. DUCHESNE	329
XXII.	Observations on the scurvy by TH. TROTTER	332
XXIII.	Dissertation sur la Chauffe trappe par M. BVCHOZ	336
XXIV.	I. F. BLVMENBACHII institutiones physiologicae	342
XXV.	Noua physico-medica	355
XXVI.	Continuatio indicis librorum physico-medico- rum, qui an. 1783. prodierunt	370
XXVII.	Index librorum qui anno 1784. prodierunt	375

COMMENTARII
DE REBVS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS XXX. PARS III.

LIPSIAE, MDCCLXXXVIII.

APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.

Venduntur etiam

Londini apud Pr. Elmsly, Edinburgi apud Elph. Balfour, Lugd. Bat. ap.
Frates Luchtmann, Parisiis apud Barroi senior. Venetiis apud Io. Bapt.
Pasquali, Milano apud Ios. Galeazzi, Augustae Taurinor. apud
Laurent. Giraud, Florentiae apud Ios. Molini, Holmiae
apud M. Swederum.

Jos: Banks

I.

Opere anatomiche, e cerusiche di AMBROGIO BERTRANDI, Professore di chirurgia pratica nella R. vniuersità di Torino, membro della reale academia di chirurgia di Parigi, della societa' reale di Torino, e primo chirurgo della S. R. M. del fu re CARLO EMANVELE, pubblicate, e accresciute di note, e di supplementi, dai chirurghi GIO. ANTONIO PENCHIENATI e GIOANNI BRVGNONE Professori nella regia vniuersità, e membri della reale accademia delle scienze di Torino, Tomo I. Torino 1786. presso i fratelli Reyconds et Lipsia presso Gleditsch P. I. 204. pagg. P. II. 196 pagg. Tomo II. 365 pagg. Tomo III. 1787. 384 pagg. Tomo IV. 311. pagg. Tomo V. 368 pagg.

hoc est:

Opera anatomica et chirurgica AMBROSII BERTRANDI notis et supplementis aucta ab I. A. PENCHIENATI chirurgo, et Ioh. BRVGNONE, professore, Taurinensibus, etc.

Cl. BERTRANDI, multis scriptis chirurgicis ac anatomicis eleganter ac docte elaboratis, praecipuis vero tractatu *de operationibus chirurgicis*, *) tantam sibi inter populares aequae ac externos peperit

B b 2

rit

*) Trattato delle operazioni di chirurgia, quem duobus tomis Cl. GABER Nizza a. 1763. octonis cum figuris edidit. Gallice versus prodiit cura SOLIER DE LA ROMILLAIS Parisiis 1769. octonis.

rit laudem, vt propemodum omnes magno deside-
rio tenerentur, reliquorum quoque huius viri scri-
ptorum post fata ipsius in scriniis delitescentium
edendorum. Huic desiderio satisfacere studuerunt
Cl. PENCHIENATI, familiaritate cum Nostro con-
iunctissimus, et Cl. BRUGNONE, atque opera ipsius
suis lucubrationibus doctissimis, quia BERTRANDVS
manus suas poliendis iis praeuentus morte admo-
uere non potuerat, prodire iusserunt, sibi que do-
ctissimos viros mirum deuinxerunt in modum, ami-
co vero suo communi monumentum aere perennius
exstruendum curarunt. Historiae quoque littera-

T. I. riae fautoribus sese commendatissimos esse volue-
p. II. runt, praemittendo commentationem historico-crit-
ticam *de vita studiis, atque operibus* Cl. BERTRAN-
DI, quae eo gratior nobis fuit, quo magis intellexi-
mus atque re ipsa vidimus Cll. Editores officio bio-
graphorum rite fuisse defunctos. Possemus plurima
de eius vita commemorare, nisi nobis otium fecissent
praeter Editores Cll. viri ELOY *) CARRERE **) et
ADELVNG, ***) quippe qui in quamplurimis cum no-
stro biographo accurate consentiunt; itaque tantum-
modo haec addere placet Nostrium ex assidua veterum
medicorum praeprimis CELSI lectione, eorumque
comparatione felicissima cum GVILLEMEAV, TE-
p. 75. VENINO, CLERICO, MANGETO, ROONHUYSENIO,
PLATNERO, aliisque sibi tam egregiam artis chirur-
gicae, vt et propriis obseruationibus atque operatio-
nibus comparasse notitiam, vt iure meritoque chi-
rurgis principibus accenseri mereatur.

*) in Diction.

**) in Biblioth.

***) in der Fortsetzung zu IOECHERS Gelehr. Lexico.

et grauitate oblectare et recreare animum, rerum autem copia et vbertate prodesse quam plurimum lectoribus possit. Commendat autem ante omnia anatomiam, sine qua chirurgus nauium gubernato. p. 104. ri esset comparandus acu magnetica reliquoque apparatu nauali destituto; physiologiam, vt sciat, quo modo ex legibus naturae omnia in corpore humano. p. 108. fiant, vtque ordinem naturae seruare, et peruersum et mutatum restituere discat, omnemque adeo theoreticam medicinam, quorsum pertinet diaetetica. p. 112. semiologia etc. ac practicam. Atque in partes do. p. 121. ctissimorum virorum STAHLII, KALTSCHMIDII, qui iam ante eum ac VOGELII, MEDERERI, VOITI, aliorumque, qui post eum medicinae et chirurgiae perpetuum nexum ac necessitatem propriis proposuerunt libellis, transit; atque propter hunc consensum vera esse omnia, quae protulerit, docet. Hisce tamen ex nostra sententia debuisset Cl. A. adicere doctrinas, quae chirurgi scientiam ornant ac augent, scilicet mathesin, et imprimis mechanicen ac dynamicen, vt quantitates et vires corporis perspectas habeat, atque eas pro consilio excitare aut imminuere tentet, porro aerometriam, vt aeris in corpus humanum agentis effectus in chirurgia facienda respiciat, tandemque artis pictoriae principia, vt tanquam artifex, instrumenta vsui sui adaptata, delineare et figuris circumscribere valeat lineariis, quo illa rite possint fabricari.

Excipit hanc commentationem *hepatis descriptio* p. 133. latinis exarata litteris, in qua finitione praemissa, formam, figuram, situm et colorem huius visceris declarante, multiformem seu simam iecoris faciem, ac lobi dextri, sinistrique formam considerauit, ac recte monuit, RVFFI EPHESII haruspicumque comparisonem quatuor hepatis extanuarum, cum gladio aut cultro, auriga, foco mensa vel vngui, iure

- meritoque ad meras nugas, fabulasque aniles esse
P. 136. referendam. Docet lobum dextrum hepatis in di-
 midia sinistraque parte fossa diuidi transuersali, in
 quam ex sinistro latere fouea transit, ab umbilicali
 vena impressa, in qua ductus venosus in foetu iacet.
 Recte autem monet dici sinus ibi cum maxima trans-
 uersa fouea, recte *portas* a veteribus, cum opti-
 me hoc nomen ipsis conueniat, quippe cum et
 Geographi vias angustas, quas circumstant alti col-
 les, portas salutare soleant, vt sunt Portae Caspiae,
P. 138. Syriae, Ciliciae, Caucasiae etc. RIOLANO vero suf-
 fragatur jecoris figuram variare vt plurimum. Ac-
 curatissimam tamen huius visceris dedisse descriptio-
 nem Cl. BIANCHI auctoritate Cl. ALBERTI NICO-
 LAI *) confirmat, eamque CHESLDENII delinea-
 tioni admodum praeferendam esse censet. Dire-
 ctionem venarum accurate suppeditat, atque venam
P. 140. umbilicalem et canalem venosum. Nullam tamen
 ad ostium venae umbilicalis, vbi committitur cum
P. 150 sinu venae portarum et ad initium finemque ductus
 venosi, valuulam inuenit adiectam, quam alii vidisse
 perhibent, sed vix levis illa ruga, quae ibi in con-
 spectum venit hoc nomine potest insigniri, quam
 quidem et nos saepius vidimus, nullam autem val-
 uulam detegere nobis licuit. Neque omittit bi-
 liarios ramos ac ductum hepaticum, quibus subiun-
 git ductum cysticum, atque descriptis membran-
 ac tunicis vesiculam cingentibus felleam, specialem
 vesiculae annulum membraneum, a GLISSONIO pro
 musculo habitu propius considerat, atque ne-
 gat eum musculosum esse, praeprimis cum in pli-
 cam planam et tenuissimam in exsiccatis exeat vesi-
 culis, sine vllis paene conspicuis musculosis fibris,
 quid quod ille annulus ita humilis persaepe est, vt
 paene nullus videatur, aut vix ruga sursum versa.

Subii-

*) Diatribe mechan. anat. de directione vasorum p. 92.

Subiicit his valvulas in hepatico ductu, in choledo- p. 156.
cho et cystico conspicuas, a contracta corrugataque
interiore tunica orientes. Tandem praesentiam
canaliculorum admodum tenuium ab ipso ductu
hepatico per hepatis substantiam ad vesiculam fel-
leam properantium in eamque se aperientium duce
Cl. BIANCHI demonstrat, ad ipsam *αὐτοψίαν* pro-
vocat, et aduersus Cl. LIEVTAUD eosdem defen-
dit. Pergit ad arteriarum enumerationem | ac ner- p. 164.
uorum, et ad hepatis portas glandulas ouatas descri- p. 171.
bit, quippe quae ibi assident, colore rubro, subob-
scuro, aut etiam liuido, tum ob perfusam bilem ali-
quando paene luteo. Glandulae siquidem illae quo-
ad magnitudinem variae, ad fabae crassitiem ali-
quando sine morbo accedunt, imo etiam illam supe-
rant, numero autem sunt vario et inconstanti, textura
peculiari, et aliarum conglobatarum glandularum
non omnino simili, hancque ob causam *lanuginosas*
aut *muscosas* eas appellare placuit auctori, quia ab-
scissae aut parumper aqua solutae eiusmodi prae se
ferunt speciem. Non raro eae absunt, hinc penes
multos scriptores de iis altum silentium. Rite his p. 172.
propositis accedit ad vasa lymphatica per vtramque
jecoris faciem sub eius tunica reptantia, quae in lo-
borum fissuris et quibuscunque exterioribus caueis
perreptantia ipse vidit. Lymphaticorum autem cum
sanguineis a nonnullis celebratas anastomoses No-
ster non vidit, vidit quidem vasorum aliqua a proxi-
mioribus abdominis partibus accedere, alia ab inti-
ma visceris substantia assurgere, sed quo principio
non definire sustinet; et VIEVSSENII opinio, quod
nimirum ea vasa ab extremis arteriae hepaticae ra-
dicibus exsurgant, aliorum vero quod ab acinis je-
coris glandulosis proueniant, nondum firmo stat ta-
lo. Ex commemoratis igitur neruorumque imple- p. 173.
xu iecur compositum in membranacea capsula con-

tinetur, cuius longius protensae partes ligamenta
 p. 178. vulgo vocantur. Qua capsula descripta declarat ve-
 nam portarum et arteriam hepaticam in paene infi-
 nitos, et sensim maxime minimos elongari ramus-
 culos, atque sanguinem in hepar infundere, et in-
 fusum primum in hepar sanguinem ab egredienti-
 bus venis hepaticis ad cauam venam hinc traduci.
 Attamen maiorem portionem in efficienda hepatis
 massa venae portarum esse quam venae cauae, illi-
 usque maiores ramos quam citissime in longe mi-
 nores redigi, experimentis institutis edoctus est.

p. 180 Circa finem autem MALPIGHII sententiam de ra-
 musculis venae portarum hepaticae in quamdam
 substantiam productis, quae ab ipso glandulosa vo-
 catur, examinat, eamque pro peculiari artificio na-
 turae in construenda hepatis interna fabrica habet.
 Neque a partibus stat RUYSCHII existimantis, to-
 tum viscus nullis glandulis, sed simplicibus eiusdem
 vasorum continuationibus, quorum supellex am-
 plissima est, confici, ductusque hepaticos sine inter-
 medio folliculo ab extremis venae portarum hepa-
 ticae ramusculis oriri, et contendentes spectabiles,
 si quippiam videant, visceris acinos, glomeramina,
 seu potius distinctos cumulos vasculorum nulla pe-
 culiari membrana obsectorum esse. Magis adsti-
 pulatur Cl. BIANCHI, statuenti quidpiam a vascu-
 losa et glandulosa substantia diuersum in visceribus
 existere.

p. 188. Sequitur hanc commentatio aequae latina de he-
 patis abscessibus, qui vulneribus capitis superueni-
 unt. Interdum abscessus hepatis ex inflatis capiti
 vulneribus originem trahere, iam veteres obserua-
 runt, tantummodo de causa illorum disceptatum
 est. Quidam neruorum sympathicas affectiones
 causam esse arbitrati sunt, quod tamen aduersum
 anatomiae est, ratio siquidem non patet, cur non

et

et alia viscera ad quae iidem tendunt nervi, eodem afficiantur modo. Nonnulli vero refluenti materiae ipsorum causam tribuunt, at quamquam metastasis doctrina sit admittenda tamen non id perpetuum est, ut hepatis abscessum promouere aut concomitari videatur semper. Ab ipsa potius vitiata sanguinis periodo huiusmodi affectum repetendum esse observationibus quibusdam edoctus est Noster. Saepiuscule enim vidit abscessum oriri, si aeger ab accepto vulnere capitis bilem viridem euomit, delirio corripitur, conuellitur, sanguinem ab ore, oculis, vel naribus emittit, si genae tument, iugula palpitant, hypochondria conuelluntur; quandoque etiam idem affectus producitur, si vulneratus comatosus decumbit, stupidus, vaniloquus, atque tunc iugula potius tument et liuent, et hypochondria intenta dolent. Subsumere igitur licet in eiusmodi aegris sanguinis motum per cerebrum esse vitiatum, cui perturbato motui ascensus artiarum cerebri, earum tenuitas, visceris mollietates ac structura, sinus arteriis ac venis intercepti, atque horum ad iugularium venarum alueos decliue, breue et facile iter; igitur irruenti sanguini amplam et expeditam viam aperiunt, vel massam maiorem facile admittunt; hinc sanguis vel nimium praecipit, vel nimia massa grauis per venam cauam descendente propulsus, ascendenti facile vim faciet, quoniam nulla est ad harum venarum confluxum striga cartilaginosa HIGHMORI, nullus VIEVSSENII isthmus, nullum LOWERI tuberculum, et ne quidem ipsarum venarum minimus angulus; quae machinamenta etsi essent, nec quidquam agere possent, ne ad auriculam dextram vim pateretur a caua inferiore affluens sanguis. Iam vero liquidorum homogeneorum pressiones ita se habent, quomodo altitudines et bases, basis autem et altitudo cauae

- ascendentis longe maiores sunt; descendens vero excessus seu maior vis tanta erit numquam, ut infringat, et superet ascendentem, alias enim lethalis syncope contingeret; aliqua tamen esse debet; at si quidem pressiones per annulos et segmenta in liquidis undatim agant, pressio autem sit in ratione reciproca distantiae et resistentiae, ubi ideo minor erit distantia et resistentia, ibi praecipue vis suae excessum exseret. Igitur si quis perpenderit cauae ascendentis ramos hepaticos duarum venarum confluxui propinquiore esse, in amplo reconditos inerti viscere, et gregatim in cauam venam ascendentem confluentes, facile intelliget atque perspiciet, ibi descendentem sanguinem eo pacto vitiatum primo agere, ascendentis motum remorari et impedire, atque ideo stasim promouere, ex qua inflammatio fiat, in gangraenam aut abscessum terminatura. Tales abscessus interdum ibi fiunt, ubi ne vlla quidem est suspicio, et ubi tantummodo in regione hepatica obtusus sentitur dolor, qui deinde intenditur aut grauior fit, interdum aegri restituti videntur, vulnere bene conglutinato, functionibus tamen animalibus non rite succedentibus, qui tamen postea ictero, respiratione difficili, deiectionibus purulentis, corripuntur, emaciantur, iugulantur. Vberius haec
- p. 191. exemplis declarantur. Obiter quoque monet venae sectionem in pede a quibusdam institutam et repetitam plus nocere quam prodesse, cum illa resistentiam in vena caua ascendente ita imminuat, ut velocitates et decessus in superiori augmentum capiant, unde tales aegros ictericos fieri vidit. Tandem declarat luteam depluentem materiam hepatis abscessum perpetuo non indicare, et si alba fluat hepatis affectum esse suspicandum esse, huiusque rei causa ad auctoritatem HIPPOCRATIS *) prouocat.
- Inte-

*) aph. 45. VII.

Interim tamen, quamquam bene suo officio functus fuisse videatur in explicandis illis abscessibus, gravissimos aduersarios nactus est, scilicet Cl. POU-TEAU, chirurgum Lugdunensem atque DAVIDEM, quippe qui sententiam de neruorum affectionibus tanquam causam abscessuum hepatis amplexi sunt. His viris ceteroquin doctissimis modestam apologiam opposuit, suamque sententiam ulterius confir- p. 198.
mare studuit.

Tomi primi pars altera tractat *de tumoribus ca-* P. II.
lidis *), cui praefixa dissertatio praeliminaris Cl. Editoris, in qua breuiter de ordine in hoc tractatu seruato differit, animaduersiones quasdam addit de operatione trepani in sterno, atque signa allegat abscessus mediastini, in qua nisi omnia nos fallunt ob concisionem et accurationem laudandus est.

Iam redeat oratio ad tractatum ipsum, in quo p. 1.
primo in vniuersum *in naturam tumorum, genesin, signa communia, differentias, principium augmentum, statum, declinationem* inquirat, *prognoses* addit, atque monet, *quomodo* pro circumstantiarum varietate aliisque symptomatibus *in aperiendis, exstirpandis aut curandis tumoribus sit versandum.*

Praemissa hac expositione accedit ad tumores p. 17.
figillatim, quorum *classis prima* continet *tumores humores*, quos vel celeriter et cum impetu, vel lente oriri et exurgere videmus, quique propter affluxum inflammantur, vel ob congestiones frigescent; hinc duplex diuissio in inflammatorios et frigidos. Ideoque *seccione prima* tractat *de tumoribus inflam-*
matoriis

*) Hoc ipso anno Lipsiae prodit translatio Teutonica huius libri, sub titulo: AMBROS. BERTRANDI *Abhandlung von den Geschwulsten aus dem Italiänischen übersetzt und mit Anmerkungen versehen von* CARL. HEIN. SPOHR bey I. F. Junius 1788. laudari ac de meliori commendari debet haec versio.

- matoriis in uniuersum*, quos ordine iusto explicat, atque ad ordinem primum sese accingit, comprehendentem *tumores phlegmonosos*, sub quibus comprehendit *eryspelatosos*, *oedematosos* ac *scirrhosos*, ac qua ratione et interne ac externe illis sit succurrendum perspicue docet: Deinde agit de *bubonibus*, *benignis*, *malignis*, *pestilentialibus*, *venereis*, *strumosis*, *criticis*, *suffocatiuis*, et quibus remediis caueri ac impediri possit, quominus retrocedant. Pergit ad inflammationem tonsillarum ac vuulae, et descriptionem vberiore anginae pestilentialis, quae anno 1610. in Hispania primordia cepit et in Italiam transmigrata est, atque per viginti annos ibi ingentes strages edidit. Illud malum Hispani appellarunt *garrobillo*. Breuem hic noui huius tunc temporis morbi concinnauit historiam atque scriptores illum morbum illustrantes laudauit, inter quos FOTHERGILLVS quoque est, qui Londini idem malum cum ferocia saeuens obseruauit atque accuratius descripsit. *) Inflammationes mammarum proximum occupant locum, quae vario modo considerari debent, illae enim tantum telam cellulosam extendunt, aut glandulas, aut has partes simul inflammant, aut in suppurationem vergunt, quae lento si procedit gradu abscessum format, quo vna et altera glandula suppurare solet. His affectuum varietatibus variae quoque adaptandae sunt curae.
- p. 72. Seorsim dein tubercula inflammatoria considerat, quorsum pertinet phyma, phygetlon siue panus
- p. 76. et terebinthus ac furunculus. Panaritii siue paronychia quatuor his subiicit species, si videlicet tumor tunicam adiposam sub cute occupauit. si humor sub ungue est, si humor sub perioestio latet, et tandem

*) Description du mal de gorge, accompagné d'ulceres, qui a paru à Londres, traduit de l'Anglois par Ms. de la CHAPELLE, Par. 1749. 12.

tandem si in vagina tendines musculorum digitos mouentium comprehendente, deprehenditur.

Ordo alter tumorum inflammatoriorum com- p. 87.
plectitur tumores erysipelatosos, quos tamen melius
spurias inflammationes nominare posses. Hos quo- p. 89.
que κατά μυσίονον pertractat, ita vt de erysipelate
benigna aequae ac maligna, de phlegmonosa et oe-
dematosa et scirroso potiora proponat. Carbuncu- p. 99.
los simul benignos, malignos et pestilenciales sub
examen vocat.

Ordo tertius continet quasdam observationes ad p. 106.
abscessus internos spectantes, quoad illi auxiliis chi-
rurgicis tolli possunt. Signa vero ante omnia suppe-
ditat abscessuum formatorum a morbo quodam lo-
cali, aut ex metastasi, quibus subnectit casus quos-
dam proprios, in quibus ex fonte chirurgico nulla
possunt peti praesidia. Recenset dein abscessus for- p. 109.
mates in cavitate cranii, in cavitate pectoris et in caui- p. 112.
tate abdominis, et viscerum vasorumque ibi collocato- p. 120.
rum. Neque omittit commemorare abscessus lacte- p. 148.
os puerperarum, in earumque naturam inquirere;
laudat imprimis remedium antilacteam, quod Rex
Francogalliae a vidua WEISSII vtilitatis publicae
causa emit, et quod huius est tenoris: R. Aristolo-
chiae rotundae, Radicis filicis mar. Calth. vinear.
perficar. fol. hyperici dum floret, vincae peruincae,
betonicae, Verben. ana Manip. i. Fol. et Fl. Ser-
pylli, Primul. veris visci querc. laureolae, polypo-
dii quercini, galli lutei flor. tiliae, rad. scrophular.
maj ana Pug. I. fiat infusio cum dimidia drachma
vique ad duas salis Anglic. et Fol. Senn. drachma
dimidia. Infundatur duabus partibus feri lactis, ho-
ra interposita assumendis. Dein omnibus hebdo-
madibus capiendum laxans ex Mannae vnciis dua-
bus et dimidia, salis Anglici vncia dimidia, solu. in
aqua Cichor. filu. et Chaeref. q. s. aut simplex haec
formu-

formula adhibenda R. summit. Flor. Samb. galli lu-
tei, hyperici ana scrup. I. Fol. Senn. Sal. cathart.
drach. dimidia vsque ad 1. coq. in aqua q. s. Detur.

p. 156. *Ordo quartus sistit tractatum de gangraena, sit-*
ca aequae ac humida, variosque modos in scholis re-

p. 193. *ceptos, quibus suboriri solet, ex ordine commemo-*
rat, atque peculiare exemplum de gangraena sicca
ex esu clauorum secalinorum producta subiungit.

T. II. Praeposita est *Tomo secundo dissertatio de hydro-*
cele, Latine conscripta, quae utique nostra atten-
tione digna est, quia consilium auctoris eo perti-
nuit, ut SHARPII sententiam, qui hoc argumen-
tum ante nostrum tractauit, nonnulla adiiciendo,
illustrare atque etiam in quibusdam emendare in-

p. VI. *stituit. Primum igitur obseruauit receptas a veteri-*
bus diuisiones non omnibus arridere auctoribus, et
nonnullas a quibusdam praetermitti, quasdam ne-
gari penitus. Antiquiores enim medici existima-
runt aquae effusiones in scroto oedemata referen-
tes fieri inter communia integumenta et muscolum
dartos, dein inter hunc et muscolum cremasterem,
aliam inter hunc et tunicam vaginalem, aliasque in
tunica ipsa vaginali funiculi spermatici, aut didymi
vel in ipsa didymi substantia. Duae priores species
ita sunt comparatae, ut si alterutram neges, utram-
que certe negaueris. Si enim illa tela quam veluti
dartos muscolum describunt vere est cellulosa utut
est, quomodo aquam in distinctas cauitates coerco-
bit, ut alterutra huiusmodi sequatur hydrocelis spe-
cies? Et quidem quando ob aquam intercutem scro-
tum tumet, ea vsque ad testes vndique suffusa vi-
detur, et testes ita ambiuntur, ut cellulosa tela iti-
dem vndique expansa et oppleta videatur. Contin-
gere quidem potest, ut disruptis cellulis aqua am-
plos sibi paret cuniculos. veram hydrocelis speciem
aemulantes; verum auctor hoc nunquam vidit, nisi
quod

quod e disrupta vrethra multa vi vrina ipsa impe-
teret, vel eadem aqua inter cutem vitio aliquo infi-
ceretur. Illa enim facile cellulas tenues erodit,
vt hinc aqua in conspicuas serpat cauitates, quod
et in crySTALLINIS bullis penes siphiliticos solet con-
tingere. Aqua vero in iis seiunctis cellulis, per p. VII.
altitudinem suam perpendicularem premens, cuius
pressio vt ipsae cellulae diuiditur, eas numquam ita
discindet, nisi commemoratorum alterutrum acce-
dat vitium. Quando vero id contingit, aqua vt
plurimum minus limpida est vel cum sanguine mix-
ta atque accedente vi externa scrotum laedente vera
haematocele est, quae dum sanguis per medicamen-
ta excutitur, in veram transit hydrocele. Ter-
tiam speciem autem omnino negat, quia fieri ne-
queat, vt aqua inter cremasterem et funiculum sper-
maticum pendeat, si huiusmodi musculus fibris, seu
lacertulis raris, laxis, imo et quandoque expansis
desuper testem terminatur, nec ipsum in peculiari
capsula includat? Ea certe per totam scroti cellu-
losam telam effundetur, vt ab aqua, quae est inter
cutem, non distinguatur, quod in iis contingit, qui
aliquo testis morbo laborarunt. Demonstrat con- p. VIII.
gestam in hydatidibus funiculi spermatici aquam
cellulas sensim distendere atque efficere, vt vera
oriatur hydrocele. Talemque nominat ab initio
cellularem, quia sentitur primum circa funiculum
spermaticum desuper testem crassitudo quaedam
leuis, mollis, veluti sub tactum euanida, et ab an-
nulo ad testem elongata, quae sensim crescit, vel
in plures cellulas longe maiores perpetuo diuisa,
vel tandem in vnum saccum amplum et crassum
euasura. Huiusmodi autem aquarum congeries in p. X.
ipsa funiculi spermatici vaginali tunica fieri posse
probat ex iis, quae didynnum sarcomatosum comi-
tantur, quos duos morbos FABRICIUS AB AQVA-

PENDENTE

- PENDENTE hydrofarcocelem appellauit. Prouocat simul ad auctoritatem Cl. MONRO. Haec autem omnia SHARPIUS difficile admittit, imo silentio praeterit, singulas enim hydrocelis species praeter eam, quae fit in tunica vaginali refutare allaborat, vt ad
- p. XIII. hydatidum referat species. In vetustis et amplis herniis ob nimiam defluxarum partium molem et pressionem in sacco humor quandoque colligitur, atque ita subsidet, vt conspicuam aquarum congeriem seu veram hydrocelem faciat. Profitetur quidem se hydrocelem in sacco prolapsi peritonaei nondum vidisse, se tamen vidisse herniam vesicae vrinariae, cuius transitus per anulum musculorum abdominis ita fuerat coarctatus et obstructus, vt nisi perfracto quodam tartareo caemento tenuem stilum traicere posset. Haec observatio excitare potest observatorum
- p. XIV. diligentiam in eiusmodi herniis inquirendis. Recensuit quoque ex etymologia hydrocelis herniam aquosam mulierum, cuius ASPASIA mentionem fecit apud AETIUM. Illa scilicet hernia aquosa circa alas pudendi constitit, inflationi similis, debili ac molli tumore ad contactum fluctuationis apparentiam quamdam exhibens. Talem vidit in scroto lue venerea laborante atque iterum in puerpera, quae vterum in iliacam regionem reclinatum gestauerat; atque in hocce casu huiusmodi morbos facile euenire posse ex eo coniicit Noster, quod ligamentum rotundum inclinationi vteri oppositum ita distrahitur, vt cellulosus textus, quo ad pudendum firmatur, solui et penitus dilacerari possit.
- p. XV. Sequitur *curandi ratio*, quae in euacuatione humoris et ablatione sacci posita est: ad haec setaceum, caustica, et ferrum commendantur, quae singula licet non semper aequae praestent, alterum tamen alteri quandoque non immerito praeferrí potest. In hydrocele autem in tunica vaginali funicali spermatici

matici prognata setacea profuisse expertus est, caustica enim erodentia vel exsiccantia facile vasa spermatica erodunt atque occalescunt. Si plurimae sunt cellulae, deductis ad latera integumentis ductu parallelo inciduntur cellulae a parte inferiore ad superiorem. Si glutinoso infarctae sunt humore forcipum cuspide leuiter et minutatim concidendae, si maculis quibusdam lenticularibus vnguiformibus eas obsessas intelligimus, quod interdum fit, illaeque integumentis firmiter adhaerent, vt haud p. XVII facile separarari possint et in suppurationem abeant; tunc apertis et per longitudinem quaque versum cellulis, et euacuato humore, ita vt funiculus vasorum in conspectu sit, cauum implendum est linamentis, quorum superficies versus integumenta lapide infernali contuso et cum sapone permixto sit oblinita, vt maculae eae erodantur, non enim alio pacto tolli possunt. Aqua vero in vnica et ampla cavitate contenta siue in funiculi, aut in ipsa testis vaginali tunica perpetuam hanc curam requirit, vt causticis aut scalpello tumor per longitudinem aperiat, et sacci suppuratio excitetur. Praestat autem in ampla hydrocele aquam per acum triquetram educere, atque corroborantibus remediis, tum suspensorio scrotum fouere, et sustinere per aliquot dies, si iterum humorum sit copia collecta de nouo scalpello incidere, ita enim multo facilius suppuratio fiet, atque restitutio sequetur. Haec methodus sufficit illi hydroceles speciei sanandae, in qua aqua limpida fluit, neque inueteratus tumor scrotum nimium distendit, neque nimia crassitudo sacci est, quae post peractam acu puncturam corrugationem atque contractionem impediat. Si au p. XVIII tem aqua subrubra vel atro rubescens, lurida, graueolens est, periculum in mora est, scrotum scalpello illico incidendum atque testis per saepe exscin-

- p. XXIV. di postulat. Si ex rupta vrethra hydrocele fit, amplae et multiplices in scroto incisurae sunt faciendae, quibus subterfusa vrina quam citissime eliminetur, ne sinus effodiat, neque eam peculiarem gangraenosam mephitim excitet. Lotiones ex infusis antisepticis adhibeantur, cataplasmata ex farinis applicentur, quibus vis septica moderatur, atque quantocyus suppuratio promoueat. Obstacle si quod est, in vrethra confestim remouendum, fistula RONCALLI aut catheter PETITI in vesicam intromittatur, perpetuo mansurus, donec foramen
- p. XXV. vrethrae occludatur. Finit hanc dissertationem curatae illius hydrocelis scroti speciei historia, quae ad gangraenam progredieretur, infuso scilicet ex puluere chinae parato, scroto scarificato, puluere in incisiones insperfo et pannis cum hoc infuso impraegnatis ac supra positis.
- p. XXVII. Ad calcem huius dissertationis adiectus est *discursus praeliminaris de tumoribus reliquis pertractandis*, scil. de tumoribus sanguineis, lymphaticis, et de ratione, qua in sequenti Tomo concinnando cupiunt versari Editores.
- T. II. *Volumen alterum* incipit secundam sectionem tumorum humoralium, complectentem tumores frigidos, quorum characterem et diuisionem primo loco ponit, et dein.
- p. 2. *Ordine primo frigidos tumores* sistit, et quidem sanguineos, explicatis omnibus egregie, quae ad eiusmodi tumores sanguineos in vniuersum rite explicandos spectant, agit statim sigillatim de *aneurysmate* vero aequae ac spurio, et quomodo oriantur mechanice rationem reddit. Varias methodos ipse auctor aneurysmatum variis medendi speciebus laudat, quibus recentissimas editores suo tamen iudicio interposito addiderunt.
- p. 20. *Necessaria cognitu de*
- p. 22. *varicibus eorumque cura profert, et varicocele* descri-

describit, addendo simul, qualis diaeta sit adhibenda. Paulo vobosius autem versatus est in haemorrhoi-p. 27. dum explicatione, quae et ita comparata est, ut nihil habeamus quod addamus.

Ordo secundus tumorum frigidorum continet tu-p. 38. mores lymphaticos, quos in vniuersum considerat, causamque principem in abundantia, visciditate aut alia quacumque difficultate eius progressum et distributionem remorante ponit, quae dein quoad varias affectiones quoque varios producit tumores. Oedemati autem simplici, phlegmonoso atque ery-p. 43. sipelatoso primum assignauit locum. Pergit ad hy-p. 52. datides et hydrocephalum, quem quoad externump. 56. atque internum statum suae subiecit disquisitioni. Breuem attamen sufficientem his subiungit de hydrora-p. 65. chitide descriptionem. Hydrocelem vero secundump. 69. tres suas species proponit, atque hydropem articulorum paulo accuratius disquirat, et hydroglossump. 82. et ranulam breuissime perstringit. Sequuntur tu p. 85. mores cystici siue folliculati, in quibus peculiaria de meliceride, steatomate, ateromate, lipomate, talpa testudine, natta et gangliis profert. In scrofu-P. 104. lis siue strumis curandis aliquid adiumenti ex usu aquae marinae expectandum esse censet, atque suae sententiae auctoritatem conciliat testimoniis CELSI *), PLINII **), SERENI SAMONICI ***), ac RYSSII ****), recensetque exemplum puellae Londinensis hac ratione a Cl. SPIELD medico Britanno feliciter perlanatae †). Haud parum quoque tribuit ipsi

Cc 2

matri-

*) de Med. II. 12.

**) H. N. XXXI. 6.

***) c. 40. de quartana.

****) in diss. de tabe glandulari., siue de usu aquae marinae in morbis glandularum, Oxon. 1750.

†) WARTON, adenographia c. 37.

- matrimonio *) tanquam multorum morborum remedio; iuvenes siquidem caelibes frequenter strumosi fiunt, postea vero matrimonio coniuncti nonnunquam sponte curantur. Bronchocelen secundum suas differentias belle describit atque ex pharmacopaea Taurinensi laudat remedia absorbentia. Ad scirrhum quod attinet, praeprimis confutare studuit opinionem GRASSHUIS **), existimantis scirrhum resolui non posse. Remediis siquidem antiscorbuticis, antiuenericis, antiscrofulosis, mercurialibus caute adhibitis, croco martis aperitiuo, tartaro martiali solubili, terrae foliatae tartari commixto cum gummi ammoniaco; bdellio, sagapeno puluere viperarum et millepedum, externis aptis non neglectis soluitur, qua quidem in re nos facile habet sibi con-
- p. 156. sentientes. Fusius de cancro eiusque differentiis egit, et causas cur degeneret in scirrhum, lipoma
- p. 180. et sarcoma produxit. Curandi methodos SANCHEZII et SWIETENII opemercurii sublimati, ASTRUC per inunctionem mercurialem, LAMBERTI cum belladonna, STOERCKII cum cicuta descripsit. Sed non in omnibus de felici gaudere possumus successu, siquidem saepius intelleximus omnem operam et oleum perditum fuisse his remediis adhibitis.
- p. 189. *Classis. II. sistit tumores sarcomatosos*, cuius character est, rubedo in hac parte, uti in omnibus aliis, maior, minorue est, prout sanguis maiori vel minori copia per eas permeat, vel in iis retinetur. Si modica sanguinis quantitas per membranam cellulosa[m] circulatur, albicans est, imprimis si pinguedine est referta: si autem sanguis copia maiori ver-

*) Vide KRÜNITZ diss. de matrimonio multorum morborum praesidio.

**) Exercitatio medico-chir. de scirrho et carcinomate, in qua etiam fungi et sarcomata pertractantur. Amst. 1741.

sus eam impellatur, minima vasa implebuntur, magis intumescunt omnia, et quae antea vix, ac ne vix quidem visibilia erant, nunc oculo patebunt, atque sic color membranae albicans in rubicundum mutatur. Quia vero haec praecipue locum habent, ubi praeternaturaliter excrescit, hinc fungosa caro semper rubicunda conspicitur. Epulidem et pa-
p. 198.
 rulidem huic subiungit, et aduersus priorem, si haemorrhagia suborta sit, post exstirpationem puluerem
MEKRENI laudat, *) qui est huius tenoris: R. Nuc. gallar. immatur. vnc. i boli arm. dr. j terrae lemn. vnc. i. et s. vitr. cypri scr. j alum. cr. dr. 5. m. fiat pulu. subtilissimus, ex quo cum albumine oui et aliquot guttis spiritus vitrioli mixtura fieri et loco affecto applicari potest. Diligenter satis polypum
p. 208.
 nasi describere annisus est, laudat imprimis varios modos eos subligandi a DIONIS, HEISTERO aliisque practicis traditos, atque remedia ab antiquioribus medicis, PAULO AEGINETA atque ALBVCASI aeque ac recentioribus praeprimis LEVRETO proposita simul allegat, atque docet contemnendos nequaquam esse veteres; sed eorum praecepta cum recentioribus studiose combinanda. Progreditur ad
p. 223.
 polypum vteri et vaginae, quem probe ab aliis tumoribus sibi quam proxime accedentibus, ut omnis confusio vitetur, distinguit, et tria instrumenta a LEVRETO huius rei causa inuenta describit accuratius atque aeri incisa proponit, simulque perhibet qua ratione et quibus in casibus cum fructu sint adhibenda. Illum autem polypus vteri ad alium in
p. 236.
 vicinia protuberantem recta via ducit, polypum scilicet intestini recti, qui non confundi debet cum procidentia ani aut aliis fungosis excrescentiis, et cuius exstirpatio non semper tuta est. Accidit quo-
p. 239.
 que, ut tumor sarcomatosus scrotum inter atque te-

Ce 3

sticulum

*) in Obsf. chirurg. a Blasio latine versis, Amst. 1682.

sticulum emergat, quem sarcocelem vulgo nominant, cuius signa allegat et quomodo a scirrho distinguendus sit proponit.

- p. 240. *Classis tertia tumoribus herniosis est dicata, quae ordines quosdam ante oculos ponit, quorum prior*
- p. 242. *hernias abdominales sistit quae in diuersas abeunt species pro locorum diuersitate, et ideo quoque peculiararia sua habent nomina. Rite his disputatis de propriis herniis sermonem instituit, et quidem pri-*
- p. 252. *mum de ventralibus. Deditum hoc caput obseruationibus doctissimis KIRSCHBAUMII, GVNZII, GARENGEOTII, ARNAVDII, BENIVIENI et HALLE-RI reperimus, simulque viam ac rationem indicatam earum explorandarum. Transit ad exompha-*
- p. 259. *lom, et signa enteromphaloces, epiploomphaloces seorsim suppeditat, et reliqua requisita exacte*
- p. 270. *commemorat. Hernia ventralis hunc excipit, cuius genesis ex LE DRANII opinione proponit. Verba facit de bubonocoele et oscheocoele, cuius genesis a*
- p. 278. *BENEVOLEI relaxationi mesenterij tribuitur, cui sententiae fauet, eamque argumentis exquisitis vltius firmare ac stabilire studet. Diuersas praeterea ha-*
- p. 293. *rum herniarum sub censum vocat species, atque ad herniam cruralem siue merocelem orationem suam dirigit. Hucusque BERTRANDI commentatio de herniis. Cum autem multa scitu digna restarent Cll. Editores consilium inierunt supplementis suis lacunam hanc explendi atque sperarunt hac ratione gratiam inire apud lectores, qua quidem in re spe*
- p. 295. *sua nequaquam excident. Igitur adnexa est commentatio de hernia perinaei, foraminis oualis, in vagina, et in caua natura sacroischiatica Praemissere autem descriptionem anatomicam ad meliorem cognitionem harum herniarum, adiecta simul historia suc-*
- p. 305. *cincta et cura. His additur hernia vesicae vrinariae, aequae ac hernia interna, quorsum referunt passionem*

onem iliacam, et colicam, mutationesque exinde in intestinis obortas. Etiam hernias congenitas inquirunt, quorum referunt, bubonocелеm, oscheocелеm, enterocелеm, epiploocелеm, enteroepiplocelelem, in tunica vaginali, et hydrocelen in tunica albuginea. p. 333.

Ordo secundus tumorum herniosorum procidentias viscerum abdominis comprehendit et primo procedentiam ani, cuius causa dentitio difficilis, lithotomia, partus laboriosus, haemorrhoides internae, coniunctae causae inertia sphincteris et muscutorum eleuatorum ani aliaeque. Procidentia vesicae, quae vel tota prolabitur ultimo loco, cuius exemplum vidit HAENIUS*), vel tunica neruosa describitur. p. 347. p. 349. p. 359.

Tomo III. de vulneribus tractatur, quae prima vice anno 1759 suis proposuerat auditoribus, eaque curis secundis a. 1763 submiserat, atque addendo demendoque vniuersam hanc tractationem ita adaptauerat, vt omnium propter perspicuitatem, praecisionis ac doctrinae copiam et praeceptorum praestantiam promereatur assensum. Praecipit autem

Art. I. De vulneribus in vniuersum. Definitione praemissa docetur, quot modis vulnera fiant, quanam sint differentiae, qualia signa, quanam prognoses, quanam in vniuersum indicationes curatoriae, quanam duce BOERHAAVIO sint vulnerum simplicium phaenomena, et tandem quibus artificiiis vtatur natura in formanda cicatrice. Varias hic et veterum et recentiorum sententias de regeneratione et productione partium producit, atque sub quibus circumstantiis restitutio in integrum expectari possit, aperte docet. Progreditur ad varias methodos, quibus vulnera reuniri possunt. p. 6.

Art. II. de accidentibus vulnerum praecipit, inter quae principem occupant locum haemorrhagiae, quae causticis, corrosiuis adstringentibus, comprimentibus

Cc 4

medica-

*) Rat. med. T. I. p. I. c. 7.

- medicaminibus ac ligaturis sunt compescendae.
- p. 34. Quomodo tractanda sint vulnera edocet, si tumores accedant, et si illa sint sine tumoribus, et si intus corpora quaedam haereant peregrina, porro
- p. 36. quanam sigillatim sit differentia dolorum, et quibus
- p. 41. nam operationibus in vulneribus opus sit. Supplementi loco Editores elegantem dissertationem de torculari adiecerunt, in qua merita Cl MOREL, PETIT, MORAND, HEISTERI, GOVLARDI, iustis laudum celebrantur encomiis. *Art. III.* traditur quo regimine atque medendi methodo in vulneribus sit
- p. 53. vtendum. *Art. IV.* Contusiones accuratiori submittit examini, in quo de sugillatione, ecchymosi, indicationibus sugillationum et applicatione topicorum simul, ac remediis internis adhibitis sermo instituitur. Tandem signa suspeditantur, ex quibus
- p. 63. cognoscere possumus instare gangraenam. *Art. V.* De vulneribus laceratione factis. Duo casus probe distinguuntur, videlicet vulnera laceratione simplici producta. et cum sugillatione coniuncta, et cura eorum. *Art. VI.* Vulnera per sclopeta et bombardas
- p. 68. inflictarecensentur, quae singularem prorsus attentionem aequae ac curam requirunt. In hoc articulo elaborando optimos quosque scriptores, qui istud argumentum seorsim pertractarunt, consuluit BART. MAGGIUM, ALPH. FERRIVM, LEON. BOTALLVM, VIGONEM, LE DRAN, RAMBY, PAREVM, aliosque. Inprimis lectu digna sunt, quae concernunt amputationem, tempusque illius administrandae legitimum. Inquiritur simul in subiecta animadversione in BILGVERI dissertationem, de membrorum amputatione rarissime administranda, aut quasi abroganda, et RAMBY laudes ob eximium chinae vsum
- p. 91. celebrantur. *Art. VII.* De vulneribus partium nervosarum ita differitur, vt symptomatibus et signis atque apta cura illorum commemoratis, etiam tendi-
- nosarum

nosarum partium vulnera proponantur. *Art. VIII. p. 102.*

De aduflis et quatuor eorum speciebus, siue vt auctor appellat gradibus, satis fuse praecipitur, atque ex illorum differentia etiam diuersam medendi methodum adhibendam esse suadetur. Art. IX. De vul- p. 113.

neribus a venenatorum et rabiosorum animalium mor-
fibus. Intricatum hoc argumentum bene explicatum atque vtilissimis obseruationibus ditatum illustratumque esse fatemur ingenue. Per partes videlicet eundo, animalia rabida, serpentes, scorpiones, rubetas, vespas, araneas nominat, inprimis vero sub censum vocat canes, feles, simias, vulpes, lupos, vrsos, gallos, qui, sponte interdum aguntur in rabiem, eandemque cum aliis communicare solent animalibus, praecipue vero *hydrophobiam* accuratius descripsit atque quamplurima remedia, quae aduersus eandem aliquid valent, attulit; vt autem illa commentatio omnibus numeris fieret absoluta, recentioribus temporibus laudata ac nobilitata remedia Cl. Editores addiderunt, et de hoc morbo egregie promeriti sunt. Descripta hydrophobia p. 160.

ad morsus a vipera profectos progreditur, de quibus signa et remedia iusto ordine disposita sunt. Laudandae hic sunt obseruationes editorum de virtutibus aquae Lucinae, et petrae viperinae arte factae TERMEYERII. Docte etiam de *morsu scorpionis*, p. 179.

rubetarum, apum etc. disseruit, et curam externam atque internam quam maxime commendauit. *Art. X. p. 185.*

Quoniam capitis vulnera prae reliquis attendi merentur, quum saepius de iis quaestiones in foro occurrant a medicis decernendae, singulari prorsus studio eadem pertractata cognouimus. Igitur *in vniuersum de vulneribus capitis* tractatur, deinde sigillatim de singulis instituitur quaestio, et quidem *de vulneribus integumentorum communium capitis*, quae ex specierum facie diuersa etiam diuersam admittunt

- p. 195. curationem. Excipiunt haecce, *vulnera aponeuroseos et pericranii*, quae aequè varias induunt formas atque inflammationem durae matris habent comitem. Sequitur *de commotione cerebelli et extravasatione sanguinis in cranii cavitatem*. In supplementis subiunctis, definitio, causa, effectus, et signa huiusce commotionis vberius exponuntur, atque dictis maxima conciliatur fides ex BENJ. BELLI auctoritate. Examini porro subiiciuntur diuersae fracturarum cranii species, primum nomenclatura illarum suppeditatur. Pluribus de iis atque aliis quaestionibus ad hoc caput pertinentibus agitur in supplementis. Pergit autem auctor *in describendis meningum vulneribus*. Selectis observationibus etiam supplementa hic repleta sunt, in quibus praecipue respondetur ad obiectiones factas a Cl. POUTEAU et DAVID, concernentes abscessus iocineris a vulneribus capitis obortos, simul de encephalocèle quaedam apte dicta hic reperiuntur. In expositione figurarum ratio redditur de trepanatione et horum instrumentorum variis partibus formisque singulis, vsuque multifario singularum quoque partium, et de aliis instrumentis, eorundemque correctionibus ac emendationibus. *Art. XI. Complectitur vulnera faciem infestantia*. Breuitatem auctoris in his commemorandis compensarunt Editores, atque de narium laesionibus, ac cura, de decoratione siue chirurgia curtorum, labiis leporinis, atque linguae vitiis egregie scripserunt, multis historiis adiectis, ne lectoribus gratia deesse videatur, deturpatas tales facies spectantibus. *Art. XII. De vulneribus colli*, arteriae asperae, venae ingularis, arteriae carotidis, nervorum intercostalium, cervicalium et tandem de oesophagi vulneribus. *Art. XIII. De vulneribus pectoris*. Bene distinxit inter vulnera penetrantia et non penetrantia, simplicia et coniuncta cum apertura qua-

quadam et fractura ossium, cum haemorrhagia insigni atque emphysemate. In emphysemate inprimis editores satis profundam commendant scarificationem simulque de laesis pulmonibus sermo instituitur et de vulneribus mediastini, pericardii e. f. p. *Art. XIV. De vulneribus abdominis.* Hic externa et p. 319. interna abdominis, eius musculorum, viscerum, vasorumque vulnera ex ordine recensentur, atque quaedam exempla felicitis curationis quorundam vulnerum adiciuntur. *Art. XV. De submersis in aqua* p. 342. ad vitam reuocandis. Varia praesidia commendantur, atque scripta propria laudantur. *Art. XVI de relationibus faciendis a Chirurgis ad regium Fiscum, aut aliud quodcunque Tribunal.* Quamquam hic articulus sigillatim pertineat ad medicinam forensam, tamen illum supplementi loco hic legere non poenituit. Primum enim iuramentum a Chirurgo exigendum esse praecipit, eidemque leges quasdam sancte seruandas scribit, et qualis esse debeat relatio de vulneribus, relatio de inspectis cadaueribus, et p. 364. quomodo in singulis mortis generibus illae fieri debeant, quomodo de morbis veris, fictis, simulatis sit iudicandum, et quomodo de cura referendum.

Vberriam atque largissimam nobis IV Tomus T. IV. *de ulceribus* promittit messem, antequam vero falcem in eandem immittere possumus, in via illa, quam elegerunt Editores, paulum commorabimur, praemiserunt enim illi Tomo quasdam dissertationes auctoris, quas indicare debemus. Prima est anatomico physiologica *de cerebri fabrica ac usu.* p. XVII. Hanc in duas diuisit partes, quarum prior est simplex et nuda partium encephali descriptio, quam synthetica prosequutus est methodo, quia ipsi elegans ac commoda visa est, et vt eo accuratius describere posset encephalum centena capita varia encheiresi dissecuit, auctoresque aequae ac celeberrimos in arte

te viros consuluit. Cerebri membranas, a quibus exorsus est, ita persequutus est, vt matris duræ seu meningum, musculosam et spontaneo contractilem structuram ac potentiam, contra BELLINVM, PACCHIONVM, LANCISIVM, VALCARENGVM proscriberet, aliaque plura de sinuum fabrica et habitudine illustraret, piaë matris structuram nouam proposuit, arachnoideae obscuram illustrauit. Præcipue autem sollicitus fuit de synthesi cerebri, eiusque substantias aliis visceribus comparatas, Zootomia et physiologia subtiliori, iniectionibus, macerationibus et pathologicis obseruationibus ita persequi voluit, vt labores et industriam ipsius admirari debeamus. Topographiam anatomicam præcise, ad amissum minutimque describere; mechanicam habitudinem in vnum ita complecti promisit, vt omnes huius visceris elegantis ac artificiosi structuram intelligere queant ac perspicere. Neros multa variaque arte examinavit microscopiis adeo, vt Bulfingerianam diligentiam superauerit. Etiam de genesi cerebri obseruationes eximias adiecit, et partem anatomicam Angiologia finiit. In parte altera physiologiam cerebri tradidit, et mox in corporis animique naturam inquisiuit, atque corpus ex materia compositum, animum autem substantiam simplicem absque omni materia esse pluribus argumentis aduersus scepticos adstruxit. Actum seu potentiam animi intuitionis sentiendiue examinare, MALEBRANCHII sententiam moderando, SPINOZAE, HOBBS, LOCKII, CUMBERLANDI errores modeste quidem at neruose breuiterque exprobrare constituit. Si vero in hac pertractatione animæ informatio et tempora prætermissa inueniantur, veniam a lectoribus petit. Simulque consilium inierat de reali occasionali animæ affectione aduersus BUFFONVM differendi. Sustinuit autem his
 præmis-

praemissis accedere ad nervos, quos primum universos motui, et sensui indiscriminatim inferuire aut distinctim alterutri prout modificationes inferant, docere statuit; medio autem cerebro per nervos animam ad sensus aut motus excitari, observationibus atque experimentis probare voluit, atque figillatim omnium sensationum modos ac rhythmos perscrutari, et motus hac data occasione, qui sine cerebro contingunt, explicare. Ex phreneticorum, ebriorum deliramentis et fatuorum stupiditate, commercii animi cum corpore modum et legem facilius explicari posse existimavit. Atque hocce gressu ad enodandos omnium singularumque cerebri partium usus adductus, atque de causis finalibus obiectam contemplationem atque cum religione integerrima tangere voluit. Quae ad mutuam partium mechanicam convenientiam et habitudines faciunt, quaeque ad functiones singularum, accurate distinguere sibi sumsit. De anima brutorum breviter ratiocinari sibi proposuit, quae Dei providentiam, hominumque servant dignitatem. Hinc inquirere voluit, an animae natura praecipue in sensibus posita sit, et abrogatis sensibus an cogitatio esse possit, et LEIBNITII harmoniam studuit confirmare. Secundum hanc sciagraphiam hoc argumentum pertexere atque pertractare in animo habuit, et sane elegantissimam expectare potuissemus hac de re commentationem, si exarata inuenta fuissent inter eius reliqua scripta, tantummodo initium de dura matre extat, reliqua desiderantur.

Alia commentatio est, *de visceribus vropoieticis*, p. ubi primo *de renibus*, quorum situm, formam, figuram, substantiam corticalem et tubulosam, appendices, papillas, corpora pyramidalia, membranas, tubos siue calyces, arterias, fabricam, glandulas, vasa emulgentia considerat. Progreditur ad *urethra*. p. L.

res,

- res*, quorum tres tunicas a peritoneo, prima producta, cellulosa deinde musculosam et nerveam describit. Valvulas in vretheribus se nullas conspexisse aduersus alios disputat anatomicos. *Vesicam* porro *urinariam* submittit examini; eiusdem situm, elongationem in conicum funiculum, qui vrachus dicitur, fibras carneas elongatas in huncce funiculum, et tunicam carneam et nerveam recenset.
- p. LXIV. Pergit ad *renes succenturiatos*, quorum figuram situmque tradit.

p. LXVII. Denique vltima dissertatio *lienis usum* sistit, in qua primo agit de spatio siue cavitae, quam lien in corpore humano replet, dein describit lienis figuram, mollitiem atque reliqua. Usum vero sic probare annisus est: Ventriculus dum ingestis continuo distenditur et ampliatur maiori quantitate sanguinis opus habet. Maior tunc institui debet liquoris gastrici secretio, maior excitari calor, maior fibrarum carnosarum motus, etc. Sed distendi ipse minime potest, quia, assurgente eius parte, quae ad hypochondrium sinistrum est, et quam tanquam coni, quem praestat, basin consideramus, lienem adigat contra resistentes costas, et diaphragma, unde comprimatur insigniter. Ille igitur sanguis, qui in lienem penetrare amplius non poterit, in alteros certe coeliacae ramos deriuabitur, in gastricam nempe, et hepaticam arterias, at praecipue in gastricam, quae tunc maiori sanguinis quantitate scatere debet pro iis vsum iam recensitis. Neque obstat, quod huiusmodi vasa inter tunicas comprehendantur; scimus enim nerveam tunicam, quae in vacuo ventriculo plures plicas agit, multum esse dilatabilem, ut non comprimat vasa contra magis renitentem tunicam exteriorem, imo tum vasorum anguli, et plicae explicantur, rete illud Ruyschianum in ampliorem aream expanditur, ut sanguini irruenti locum

locum det; quod certe in huiusmodi casu euenire debet, quum humorum influxus eo plus increascit, p. LXX. quo magis resistentiae imminuuntur. Non negat compressis arteriis splenicis, in hepaticam arteriam tunc maiorem quoque sanguinis quantitatem adire, et reuera tunc magis turget hepar, et magis rubet. Verum, si comparemus diametros trium ramorum coeliacae, arteria coeliaca ita se habet:: 3 : 5, vice versa splenica ad gastricam, et haec ad hepaticam: quapropter considerata tum maiori extensibilitate vasorum gastricorum, lienalem sanguinem praecipue in ventriculum compelli constabit. Arteria hepatica sequitur rationem, quam habere debet iuxta generalem systematis arteriosi normam coeliacae ramus, secus splenica, ac gastrica. Quando porro, sese contrahente ventriculo, atque in plicas euntibus eiusdem tunicis, longitudo vasorum imminuitur, anguli ipsorum crescunt, et vis contracti ventriculi renititur, lien a pressione liberatur; coeliacae adeo sanguis in splenicam maiori copia abibit, et reuera lien ieiuno ventriculo turget. Atque iterum patet, quemadmodum arteria hepatica, cui eadem semper obiicitur resistentia, huiusmodi vicissitudines minus patiatur, quod constat ex consideratione diametrorum superius recensitarum.

Ad tractatum ipsum de vlceribus iam accessuri, articulos singulos paucis indicabimus. I. *Art. de p. 1.*
ulceribus in vniuersum. Definitione, causa, differentiis, characteribus probi puris, signis vniuersis, prognostico vniuersali propositis ad indicationem sese conuertit curatoriam, qua quidem in re et ad sup-
 purationem et ad defectum suppurationis praepri-
 mis respiciendum, laudantur hic cataplasmata et em-
 plastra emollientia, suppurantia, digestiua vnguenta,
 mundificantia, quando ex indicatione sint adhibenda,
 qualesue eorumdem effectus, abstersiua, antiseptica,
 et

- P. 13. et in quibus casibus externa sine internis prorsus nihil proficiunt remediis, quando sarcotica adhibenda et quibus remediis caro denuo producenda, quomodo ad cicatricem perducenda et qua ratione ex ulceribus rotundis sint facienda angularia, ut eo melius fiat consolidatio. HIPPOCRATIS et CIGNOZZI observationibus sua hac in causa superstruit argumenta, atque tandem quid agendum sit, si recrudescant ulcera explicat. *Art. II. De ulceribus cum excrecentiis carnosissimis coniunctis.* Hic describit carnis fungosae naturam, quae interdum culpa medentium large propullulat, si nimia calida sarcotica medicamenta adhibita fuerint, neque satis dilatati sunt canales atque cellulae, quos occupavit ulcus. Duobus autem modis huic malo occurrendum, praecauendo videlicet, ac destruendo; unde absorbentia, styptica, cathaeretica, caustica, fasciae comprimentes commendantur. Quamquam magnam virtutem fasciis comprimentibus, quarum egregiam vim nostris temporibus celebrauit atque nobilitauit THEDENIVS, tribuat, tamen a nobis impetrare non potuimus, quin in omnibus ipsi subscribamus, maxima enim in eiusmodi ligaturis applicandis est circumspectione opus. *Art. III. De ulceribus callofis.* Callum autem dicit praeternaturalem duritiem partis mollis, siue nodum osseum obortum ob fracturam, aut aliam laesionem in osse factam. ex qua definitione ulceris callosi naturam probe declarat et de causis praecedentibus et concomitantibus agit. Accedit ad prognosin et curam, quam recte in internam aequae ac externam distinguit, atque quibus modis destructio calli fieri debeat, et qua cautione adhibenda caustica sint, bene docet. *Art. IV. De ulceribus sinuosis,* in quibus potissimum sinuum spectanda est diuersitas: producuntur vero ex duabus plerumque causis, scilicet a pure acri ac rodente partes destruente, et
deinde
- P. 21.
- P. 25.
- P. 30.

deinde ab abscessibus, propriisque suis signis ab aliis
 vlceribus facile sunt distinguenda. Chirurgi autem
 officium in persanandis iis pertinet eo, vt digerendo,
 mundificando, carne replendo, et cicatricem obdu-
 cendo vniuersum opus absoluat, cui rei inseruiunt
 iniectiones, dilatationes, et aperturae in aduersa par-
 te factae. Adduntur hic varii modi, quibus ea op-
 time perfici possunt. Progreditur ad *fistulas in uni-* p. 37.
uersum. Sinus et fistula pro synonymis olim sunt habi-
 ta, at differunt aliquo modo, et commode fistula
 dici potest, vlcus altum, angustum et callosum, et
 in iis percurandis ad calli destructionem et sinuum
 abolitionem est respiciendum, ac notandum dari
 quoque fistulas curam palliatiuam tantum admitten-
 tes. Verba facit porro *de fistulis sigillatim et de sa-* p. 44.
lualibus suis ductus Stenoniani. Fiunt eiusmodi fistu-
 lae ope vulnerum, abscessuum atque vlcerum, prae-
 primis apertorum. SAVIARDVS sanauit per cauterium
 actuale, MORRO perforando genas et setaceo, quam
 methodum paucis mutatis MORAND et LOVIS quo-
 que adhibuerunt, et DUPHENIX vsus est canella
 et sutura tortili. His methodis descriptis additur
 obseruatio de cura fistulae parotidum. Accedit ad *fi-*
stulas pectoris, quarum duo sunt genera: externa, p. 51.
 quae non penetrarunt in cavitatem internam, et inter-
 na, quae pro regionum diuersitate, in quibus sunt, etiam
 differentem admittunt curam. His addit *fistulas ab-* p. 57.
dominis, quae, vti praecedentes, duas agnoscunt spe-
 cies, et tandem finit hunc articulum cum *fistulis pe-* p. 61.
rinei, quae interdum penetrant ad vrethram, col-
 lum vesicae et vesicae substantiam ipsam, et in sexu
 sequiori ad vaginam, intestinum rectum, partesque
 adiacentes, et tandem, quae ad capsulam articula-
 tionis processit. Hac occasione non possumus non
 egregiam obseruationem PETRI MARCHETTI de
 fistula perinei adicere huius tenoris: Vocatus ali-
 Tom. XXX. Pars III. D d quando,

- p. 67. quando, ait, a barbitonfore ad curandam fistulam pudendi muliebris; hic anatomes ignarus illius loco specillo mihi exhibuit meatum vrinarium, in quem immittebat turundam longam satis, medicamentis corrosiuis indutam, vt tolleret callum, et fistulam sanaret; miratus hominis imperitiam cacchinno dignam, ipsi mandauit, praesente muliere, vt deinceps vteretur exigua turunda per duos, aut tres dies illita vnguento ex cerussa camphorato, quo exco-riatio illa inducta a dictis medicamentis sanaretur; cum tamen simul a muliere descenderemus, eumdem monui, quam credebat fistulam, esse meatum vrinarium; vnde suborto risu, deprecatus est veniam, quod nunquam antea viderit pudendum muliebre huius erroris causam. *Art. V. De ulcere putrido*; huc pertinent vlcerum cum ichore, sanie, meliceria foetidissima, quae phagaedenica, cacoethea sunt atque aliis saluantur nominibus, illa autem vlcerum in ipsa medendi ratione sunt considerata tanquam critica aut symptomatica. *Art. VI. De ulceribus fictis absque omni suppuratione*. Diuersimode solent illa oriri et curantur excitata inflammatione, producta febris, interdum ex defectu organicae actionis in conspectum veniunt. Topica remedia in omnibus his casibus optime conueniunt, attendendum tamen, ne in gangraenam abeant, aut per metastasin ad alias deponantur partes; huic vltimo scopo adaptanda sunt venaesectiões, antispasmodica, anodina, antiseptica. *Art. VII. De ulcere scorbutico*. Illa scorbutico solent superuenire, et cum illo communem agnoscunt causam. Symptomata sunt admodum molesta, et ipsa vlcerum haud raro fiunt cacoehymica. Sequitur in hoc articulo LINDII methodum, quia nondum methodus *) TROTTERI tunc innotuerat,

*) Vid. Comm. Nostror. Vol. XXX. p. 232. lqq.

tuerat, et in cura ipsa ad auctoritatem SWIETENII *)
 prouocat. *Art. VIII. De ozaena.* Huius morbi cura eo
 difficilior redditur, quo profundior est exulceratio,
 et cacochymia vetustior. Exulcerationes autem, of- p. 96.
 fa turbinata, antrum Highmori, palatum, vuulam,
 tonsillas, linguam, pharyngem, aliasque partes af-
 ficiunt, et si excrescentiae ad apophysin orbitariam
 ossis palatini oboriuntur, amaurosis producitur.
 Pauca quoque de ozaena venerea habet. *Art. IX.*
De ulceribus cum ossium carie. Distinguit probe ca p. 101.
 riem siccam et humidam, apparentem et recondi-
 tam. In medendi ratione Cl. MONRO **) sequitur. In p. 114.
 sicca carie persananda eodem duce utitur, simulque
 BELLOSTII perforationem ossis cariosi diuidicat. Hu- p. 121.
 midam autem quoad cariem, postquam dilatatio atque
 apertura facta est, quoque MONRO adstipulatur, et
 praecipit quomodo sit versandum in percuranda fun-
 gosa et phagedaenica, ac scruphulosa, et quando
 amputandum sit membrum. *Art. X. De herpete.* p. 129.
 Prima illius diuisio est in miliarem et exedentem,
 miliaris iterum duas species constituit, farinosum, et
 squamosum, exedens autem serosus ac crustosus est.
 Propria unicuique cura externis aequae ac internis re-
 mediis est adaptanda. *Art. XI. De scabie, et lepra.* Va- p. 140.
 riis scabiei generibus recensitis internis ac externis
 remediis illam profligandam censet, et inter externa
 vnguenta ex sulphure aut mercurio laudat, quae
 quidem quamquam minus tuta in quibusdam casibus
 sub nostro coelo sunt, tamen penes Italos cum fru-
 ctu adhiberi possunt. Specificum *Bruckmanni* hac
 occasione suis laudibus non est defraudandum quo
 radicem *Enulae helenii* in infuso *Theiformi*, et vn-
 guentum ex eadem radice per coctionem et cum
 butyro recenti factum rite adhibuit. Ex metho-

D d 2 do

*) Comm. in BOERHAV. aph. T. III. P. II. p. 609.

**) V. della società d'Edimburgo T. V. p. 430.

- p. 148. de recepta circa lepram varias eius species commemoravit, atque simul sententiae subscripsit, vermes in ipsa lepra obuios esse, de quibus nos docte ac eleganter instruxit Cl. MURRAY *), multis nominibus a nobis laudandus venerandusque, nosmetipsi in praxi talem prorsus singularem obseruauimus lepram, eiusmodi animalculis stipatam ac feliciter sanatam. Aduersus eosdem, vti recte monet Noster, decoctum aloes in puluerem redactae, radicis staphisagriae, lixiuium e cineribus Nicotianae tabaci, vnguentum officinale staphisagriae, interdum cum mercurio viuo permixtum, egregie prodest. In supplemento ad hunc articulum multa docte atque eleganter ab Editoribus prodita sunt de lepra HIPPOCRATIS siue morbo phoeniceo, de lepra Ebraeorum, de elephantiasi Aretaei, et de lepra Guinensi, *yavus* appellata, cuius meminerunt LORRY **) et ASTRUC ***), ac de lepra Iamaicensi endemica, *lepian* aut *epian* vocata ac descripta a SLOANE ****). Aliam lepram in Ducatu Augustae Praetoriae in Nosocomio Ord. milit. S. Mauritii a Cl. VILLOT curatam vberius exposuerunt. Vermes in his morbis deprehensi recta via nos ad alios vermiculos siue ad phthiriasin et pediculos inguinales ducunt, ex historia antiqua ille morbus egregie illustratur, atque anthelmintica, mercurialiaque admodum laudantur; inprimis vero cingulum illud sapientiae, quo fratres religiosi ab hoc malo vexati atque torti lumbos solent cingere, quod mercuriali decocto est humectatum. In acaribus porro forte ignotis causam quaerendam plurimorum morborum cutaneorum ac vlcerum putridorum

*) de vermibus in lepra obuiis. |

**) de morbis cut. p. 390.

***) de morbis vener. L. I.

****) in Histoire naturelle de Iamaïque.

dorum statuit. Adiecta est disquisitio de comedo-
nibus infantum, quos recte morbum pilarem nomi-
nat, et disquisitio de dracunculo, eius signis ac cura. p. 177.
Art. XII. De crusta lactea, aphthis, et intertrigine. p. 180.
Tres istos morbos dilucide explicavit, aptis reme-
diis subiunctis. *Art. XIII. De tineae.* Quatuor eius-
dem constituit species, nimirum tineam siccam,
humidam, squamosam et furfuraceam. Inprimis
iustis celebratur laudibus methodus Cl. MURRAY *) p. 197.
in percuroando hoc morbo. *Art. XIV. De perionio-*
bus. Descripta natura et symptomatibus huius affe-
ctus, cura praeservatoria, cura morbi in eius initio,
progressu ac exulceratione suppeditatur. Articuli p. 202.
qui iam sequuntur ex penu suo addidere Cl. Edito-
res. *Art. XV. De callo.* Egregia de formatione calli
atque eius cura praecepta hic leguntur. *Art. XVI.* p. 208.
De variis aliis morbis cutaneis, quorum nullam auctor
fecit mentionem. Quorsum pertinent, epinyctis siue
exulceratio mucosa CELSI, roseolae saltantes, pu-
stulae erysipelatosae AVICENNAE, quarum duae
sunt species, altera phlyctaena obscura, pruna di-
cta, cum qua carbunculus in quamplurimis conue-
nit, altera ignis Persicus, vitiligenes porro, malum
mortuum, gutta rosea, erysipelas, siccosis, alopecia,
ophiasis, plica Polonica. *Art. XVII. De insitione va-* p. 231.
riolarum. Hanc tractationem commentarium am-
plissimum super hoc argumento iure meritoque pos-
sumus appellare, non tantum breuem historiam va-
riolarum hic conspiciere licet, sed etiam variae me-
thodi interposito iudicio proponuntur, regimen et
cura inoculatorum; atque pluribus docetur artificia-
les naturalibus longe esse praeferendas, sed hic cer-
tant medici et adhuc sub iudice lis est. Versus
finem pauca monentur de insitione morbillorum, quo-
rum primum periculum fecit Cl. FRANC. HOME

D d 3

medi-

*) de medendi tineae capitis rat. Gott. 1782.

- medicus Edimburgensis, cui tamen sese opposuit
- p. 273. Cl. DUBOSCQ de la *Roberdiere* *) *Art. XVIII. De ulceribus internis, et sigillatim de phthisi pulmonali.* Quamquam phthiseos cura ad forum medicum priuatim spectare videtur, attamen ob vlcera partem sibi aliquam vindicare possunt chirurgi, quia aliquam opem ferre queunt. Quaestionibus quamplurimis de phthisi pulmonali, eius frequentia, causis, praedispositione, et contagio propositis; accedit ad eos qui huic malo prae caeteris sunt expositi, scilicet scrophulosi, haemorrhoidarii, plethorici. Deinde differit, quibusnam modis praecaueri possit, et quomodo in confirmata aliquid, ex vesicatoriis, fontanellis, setaceis ac cauteriis sit sperandum. Simulque quid ex suffumigiis siccis et humidis BONETI et BILLARDI emolumenti phthificis afferatur, et quomodo supellestilia omnia, vestimenta et conclauia phthisorum repurganda sint, ne alii ab contagio adgrediantur. *Art. XIX. De ulceribus artificialibus.* Inprimis sub censum vocantur vesicatoria, quae seorsim a nobis non sunt commemoranda, hoc tantummodo addimus, cauteria per moxam olim vsu receptam simul hic nominata fuisse, et quae iis commode substitui queant. Ultimo loco tabularum explicatio accessit.
- p. 298. T. V. Tribus libris volumen absoluitur quintum; omnium ossium corporis humani morbos complectentibus, quos quoque recensebimus pro more nostro ex ordine.
- p. 303. p. I. Igitur libro I. *fracturae* explicantur et quidem *cap. I. in vniuersum de fracturis* agit. Maxima autem intercedit inter fracturas differentia probe attendenda a chirurgo medente, et qualis sit instituenda operatio ratione extensionis ac contraextensionis, conformationis, repositionis, in statum

*) Vide Journal de med. T. XLVIII. p. 254.

statum naturalem et applicationis fasciarum,
earundemque renouandarum necessitate, ac studio
occurrendi ac praecauendi symptomatibus grauioribus casu fortuito accedentibus. His opportuni p. 24.
tatem nacti sunt differendi paulo fusius de via ac
ratione fascias applicandi; ac primum agere gestiunt
de fasciis chirurgorum in genere. Altius historiam p. 25.
illarum ex antiquissimis temporibus repetunt, et HIP-
POCRATEM, GALENUM, reliquosque veteres medi-
cos, qui recentioribus faciem praetulere, in scenam
producunt, atque recentiorum chirurgorum studia
iustis ornant quoque laudibus, ac de recta applicatione,
atque emolumentis inde redundantibus pluribus
disseruere. Fasciis accensendas *turundas* esse tradit, p. 35.
de quarum conficiendi modo, differentia, ac usu
belle loquitur, qualis tela eundem usum, quales
compressae debeant, quae sit longarum, plumaceo-
lorum ratio etc. dilucide proponit, atque varia
fasciarum genera succincte describit, inprimis vero p. 45.
auream hanc HIPPOCRATIS regulam in fasciis ad-
aptandis seruandam esse docet: Vinculi ratio du-
plex; altera illius, quod iniicitur, altera illius, quod
iniectum est, Quod iniicitur, vt celeriter, iucunde,
promte, eleganter: *celeriter* quidem, vt opus ex-
pediatur: *iucunde*, vt facile praestetur: *promte*, vt
vbique sit in promptu: *eleganter*, vt oculos delectet—
Quod iniectum est, vt recte, vt decore: *decore* qui-
dem, vt simpliciter, vt distincte, aut similibus et
aequalibus aequaliter et similiter; aut inaequalibus,
et dissimilibus inaequaliter et dissimiliter. — Apte-
tur vero species speciei, et morbo illius, qui de-
vincitur. Monitis his, quae circa *fascias-capitis* de p. 47.
beant fieri, pro partium singularum ratione tradit.
Cap. II. de fractura sigillatim praecipit, et primum p. 60.
quidem *de fractura ossium nasi*, explorandum est
hic, num lamina perpendicularis ossis ethmoidei,

- offis nasalis, fracta sit, et quomodo funda, accipi-
 p. 67. ter, habenae etc. sint applicanda *Cap. III. De fra-*
ctura apophysis Zygomaticae. Ligaturae continent
 p. 68. hic optime conueniunt. *Cap. IV. De fractura ma-*
xillae inferioris, quot fiat modis, quomodo recom-
 p. 75. positio sit facienda, et deligatio. *Cap. V. De fractu-*
ra vertebrarum, ossis sacri, ac ossium innominatorum.
 Effectus cum fracturis vertebrarum partim corporis
 ipsius, partim apophysium proponit, et seorsim de
 fractura singularum vertebrarum agit, ad ossis sacri
 fracturam ossis coccygis refert, et fracturas ossium
 innominatorum ex diuersis regionibus, in quibus
 p. 82. factae sunt, exponit. *Cap. VI. De fractura costarum*
et sterni. Neque hic desiderauimus diligentiam et
 p. 90. accuratorem auctoris. *Cap. VII. De fractura homo-*
platae. Diuersi modi, repositio et applicatio fascia-
 p. 95. rum recensentur. *Cap. VIII. De fractura clauiculae.*
 Supplementum ad hoc caput praeprimis probe ela-
 p. 85. boratum est, describitur siquidem in eodem galea,
 fasciatio adhibita a Cl. GOVEY, machina HEISTERI,
 p. 104. BRASDORII methodus, aequae ac FLAJANI. *Cap. IX.*
De fractura ossium brachii. Quae in vniuersum hanc
 concernunt, ita sunt proposita, vt et eorum vsus in
 p. 115. singulis fracturis etiam locum habere queat. *Cap. X.*
De fracturis antibrachii et cubiti ac radii sigillatim.
 p. 118. *Cap. XI. De fracturis ossium manus,* ex quibus po-
 tissimum signis dignoscendae sunt. *Cap. XII. De fra-*
cturis ossium femoris de quibus instrumentis, quibus
 p. 135. HILDANVS et DUVERNEY vsi sunt. *Cap. XIII. De fra-*
ctura patellae. Obseruatio Cl. RUYSCHII commemo-
 ratione digna est de patellae fractura, quam integram
 subiicere liceat: anto tres praeter propter annos,
 inquit, visitaui cum magistro Petri ADRIANI filio
 virum satis robustum, qui a ponte descendens in
 terram fere conciderat; imo pede lubrico resistens
 tamen, quantum potuit, in terram non fuerat pro-
 lapsus;

lappos; sed ab illa resistentia transuersim fracta est eius patella, adeo quidem euidenter, vt inter vtramque partem locari potuerit manus; vna enim supra, altera infra genu sentiebatur. In supplemento methodus FLAIANI et VALENTINI proponitur. *Cap. p. 142.*

XIV. *De fractura ossium cruralium et pedis.* Nota p. 147. subiecta concernit repositionem ossium, ac descriptam offert methodum SHARPII. *Cap. XV. De se-* p. 156.

paratione epiphysium ab ossibus. Saepissime tales separationes epiphysium fieri solent penes teneriora infantum ossa, si cum violentia quadam mouentur atque tractantur, et ligamenta ita distenduntur, vt secum vna appendices diuellant. Haud raro cum eiusmodi separatione spina ventosa coniuncta esse solet, interdum vero spontanea quoque est illa diducta, vtraque autem ex certis signis non tantum cognoscitur, sed et propriam requirit curam. *Cap. XVI. De fractura complicata,* tales fracturae sunt p. 169. grauioribus symptomatibus primariis ac consecutivis stipatae, cum dislocatione, tumore, aliisque.

Liber II. De dislocatione satis amplissimum nobis exhibet commentarium, cuius *Cap. I. De dislo-* p. 187. *catione in vniuersum agit.* Omnia quae ad plenioram notitiam dislocationis pertinent, hic bene digesta sunt. *Cap. II. De maxilla inferiore dislocata.* p. 189.

Inprimis hic VIGONIS et PAREI methodus in persananda hac dislocatione vberius paulo exponitur. Duas adiecit obseruationes, quarum altera est Cl. BENEVOLI, qui dislocationem maxillae obortam a nimia contractione muscutorum, fomentatione partium vicinarum et inunctione olei amygdalarum dulcium sustulit, altera est VALSALVAE, quam hic subnectimus: A muscutorum istius paris, nempe hyopharyngei violenta distensione, quando videlicet nimis copiosa, nec bene mansa ciborum quantitas in pharyngem protruditur, potest luxationis

species succedere in appendicibus cartilagineis ipsius ossis hyoidis, quod ego in muliere Bononienſi a deglutione craſſioris boli bouillae carnis non bene manſae obſeruauī: putabat mulier, multisque impoſuerat ſe diuexari a bolo in faucibus haerente, quem ut inde deturbaret, varia manuum et medicamentorum auxilia tentauit; ſed incaſſum. Itaque elapſum triduum erat abſque eo, quod ullum cibum, vel potum aſſumere potuiſſet; tum denique a me opem quaefiuit; ego vero omnibus perpenniſis, cum in aliqua ex appendicibus cartilagineis ossis hyoidis luxationem ſuſpicarer, partem, ut anatomica indicabat cognitio, ita digitis contrectauī, ut illico per vnam, vel alteram contrectationem omnia in priſtinam ſanitatē redacta ſint, et immediate, abſque ullo deglutiendi incommodo, iuſculum ſumere, et cibum mulier modo deſperata potuerit.

- P. 195. *Cap. III. De diſlocatione vertebrarum*, et quidem a cauſa quadam externa, praetereaſque cum fractura aut diſtaſi vertebrae coniuncta, atque vtriuſque cura. Primae vertebrae diductio coniuncta eſt cum medullae ſpinalis commotione, cuius cura ex obſervatione LA MOTTE proponitur, ſubiuncta eſt diſlocatio coccygis.
- P. 201. *Cap. IV. De diſunctione offium innominatorum*, qua primiparae ex HIPPOCRATIS mente propter inexperientiam dolorum interdum laborant. Olim diſſenſus fuit de hac diſlocatione ſed SEV. PINEUS *) euidentiffime huius rei veritatem demonſtrauit, atque recentioribus multoque firmioribus argumentis ac experiētiis eandem Edd. corroborarunt.
- P. 205. *Cap. V. De diſlocatione clauiculae*. Duplex illa eſt vel a parte anteriore vel a poſteriori.
- P. 208. *Cap. VI. De diſlocatione humeri*. Diuerſis in regionibus illa euenit, atque ope ſcalae, portae, bacilli, verſurae, ambae a DUVERNEY correctae, ambae HIPPOCRATIS poteſt curari.

*) de virginitatis not. II. 8.

curari. *Cap. VII. De dislocatione antibrachii, cubi-* p. 219.
ti, radii, apophysis coronatae. Cap. VIII. De dis- p. 225.
locatione carpi et metacarpi, aequae ac eorundem os-
sium sigillatim. Cap. IX. De dislocatione digitorum p. 229.
cum et sine fractura. Cap. X. De dislocatione femo- p. 233.
ris. Paulo fusius in illa versatus est auctor omnium-
que desideriiis satisfecit. Cap. XI. De dislocatione p. 245.
patellae et tibiae cum exemplis tendinum exten-
sorum et cartilaginum semilunarium. Cap. XII. De p. 251.
dislocatione pedis, eiusque repositione atque opera-
tionibus necessario adhibendis. Cap. XIII. De distor- p. 254.
sione articulorum, diastasi et dislocatione musculorum.
 Si eiusmodi distorsiones negliguntur, aut male cū-
 rantur, effectus inde tristissimi in scenam prodeunt.
 Exemplis probis etiam hoc caput vidimus illustra-
 tum. *Cap. XIV. De anchylofi.* Cum haec vox pe- p. 263.
 nes veteres ac recentiores paulo latius patet, accu-
 ratam substituit definitionem atque varias eiusdem
 species sub censum vocauit. *Cap. XV. De ruptura* p. 266.
tendinum in uniuersum, et sigillatim de ruptura tendi-
nis Achillis. Describuntur hic methodi PETITI,
MONROI, RAVATONI. Totum hoc caput agnoscit
 Editores pro suis Auctoribus.

Libro III. ea tractantur, quae structurae organi-
 cae minime nocent. *Cap. I. De exostosi, et spina ven-* p. 283.
tosa. Primum definitionem et etymologiam spi-
 nae ventosae et paedarthrocacis suppeditat, deinde
 internas ac externas sub examen vocat exostoses,
 et quomodo differant a gummatibus, et quibus re-
 mediis gummatibus sit medendum, et exostosis
 ac spinae ventosae. *Cap. II. De rhachitide.* Vt pluri- p. 310.
 mum causa huius morbi nutricibus est tribuenda,
 prouocamusque audacter ad GALENUM *) vere sic p. 315.
 scribentem: Thoracis partes plerumque a nutrici-
 bus peruertuntur, dum ipsas in prima educatione
 extrin-

*) de morborum causis cap. 7.

extrinsecus praeue constringunt: maxime vero hoc continenter intueri apud nos licet in virginibus, quibus dum student nutrices eas augere partes, quae circa coxas, ac ilia, quo thoracis partibus maiores fiant, fasciis quibusdam totum corpus comprehendunt, atque omnes scapularum ac thoracis partes vehementer constringunt; hinc cum saepe inaequalis sit tensio, aut primum in anteriora pectus, aut huic oppositae spinae partes gibbae redduntur. Accidit autem nonnunquam veluti prae fractum in obliquum seducit dorsum, ita ut altera scapula et non acuta, et parua, et valde compressa, altera vero prominens, tumida et omnino maior appareat. Sed concurrunt praeterea aliae causae, nam et sanguis et humores vitiosi esse deprehenduntur. Tonica, roborantia, purgantia, emetica, alterantia specifica BOERHAAVI, martialia, ens venereis, stomachica et calefacientia prosunt. Tribuendum quamplurimum

- p. 342. esse censet sal ammoniaco MAJOWII, cuius haec est formula: R. Sal. volatil. corn. ceru. sanguin. aut urin. q. s. quibus phiala oblonga immixtis spirit. sal. rectificat. aut etiam sulph. per campan. rectificat. guttatim effundat: quoties ebullit, non amplius excitabit: sal hic resolutus per filtrum traiciatur et leni calore ad siccitatem salis extrahatur. Dosis gr. 3. ad 6, primo mane aut hor. somni in liquore appropriato. *Cap. III. De mollitie, dissolutione et fragilitate ossium.* Multis exemplis et extispiciis hoc caput egregie illustravit, quibus alia possunt addi per multa, vberius rem propositam illustrantia. Ob recentiores observationes collectas, ob ordinem rerum, accuratas definitiones, ac formularum medicarum copiam hunc librum eo libentius nos commendare posse certissime sumus persuasi, quo magis quamplurima in ipsa praxi nobis occurrere, quae accura-

te cum nostri dictis et propositionibus conueniunt. Vnde et eo maiori desiderio optamus, vt reliquorum Voluminum edendorum spes nobis facta mox impleatur, quae eandem nobis vtilitatem praestabunt, cum Cll. Editores suis lucubrationibus eadem instructissima esse iubebunt.

II.

FRID. MATTHAEI STOEY Tentamen de nexu inter matrem et foetum obseruationibus atque experimentis illustrato. Halae Typis Hendelianis. 1786. 8. pagg. 39.

Scripsit Cl. huius dissertationis Auctor in primis de humore lactescente a matre cum foetu communicato, et breui vteri et placentae anatomia proposita, structuraque vteri musculosa negata cellulosa eius fabricam potius defendit, deque valvulis in vasis placentae repertis aduersus REYSIVM et DESAULT dubitat. Mox duas quaestiones mouet qualis sit iste humor inter matrem et foetum stagnans? et quo modo ad foetum deducatur? Itaque non sanguine, sed mobilissimis et subtilissimis lymphatico lacteis humoribus foetum nutrirı contendit, omnesque humores lymphaticos tempore grauiditatis ad vterum vehi, intimum connubium inter matricem et mammas intercedere atque humorem lacteum supra placentam effusum detectum fuisse a multis obseruat. Anastomosin vasorum matris et foetus reiicit plane, enarrans, quae obseruauit MECKELIVS filius in vtero per patrem IOANNEM FRIDERICVM iniectionis artificio repleto, quibus declaratur, hocce praeparatum ipsi falsa imposuisse, illudque nulla ratione anastomosin demonstrare atque patefacere.

Quibus

p. 23. Quibus prolatis cum aliis resorptionem defendit, et refutatis iis argumentis, quae sanguinem matris crassum resorberi perhibent, auctor est, materiam tantum chylosam ad foetum deuehi. Namque vasa foetus nimis parua sunt, quam quod matris sanguinem recipere queant; porro aliae secretiones in foetu contingunt, quam quae ex materno sanguine praeparari possint, atque iste quoque nimio stimulo tenellum foetum maxime irritabilem afficiat, verosimile est.

p. 30. Iam vero foetus per humorem chylosum incrementum et nutritionem, lactis copia excluso partu ad mammas profluente, idemque ouo demonstrat.

p. 33. Primariam lactis secretionem in vtero, alteram in mammis quaerit, atque sibi persuasum habet, humorem lactescentem pro diuerso grauiditatis tempore quoad subtilitatem et tenuitatem inter se differre.

p. 36. Tandem sequuntur et in medium producantur MECKELII filii experimenta in vtero ouino, caprino et suillo capta, quae nullam omnino inter vasa conspirationem demonstrarunt.

III.

A Treatise on the diseases of children, with Directions for the management of infants from the Birth; especially such as are brought up by Hand. by MICHAEL VNDERWOOD, M. D. Licentiate in Midwifery of the Royal College of Physicians in London and Practitioner at the Britisch. Lying Hospital. London 1784. 8. pagg. 288.

hoc est:

Tr. de morbis infantum auct. M. VNDERWOOD
M. D.

Divisus est hic tractatus in partes duas, quarum prima diaetam, secunda vero morbos infantum comprehendit. Quae cum ita sint, facile unicuique apparet atque intelligitur multa in ipso iam satis superque nota esse proposita.

Diagnosin morborum infantilium non adeo difficilem iudicat, multasque ex nimia secretionem glandularum gigni obseruat. Meconium expellendum est, vix vero antimonialibus, quemadmodum inter Anglos multis solenne est medicis. Obuenit saepe p. 40.

erysipelatoſa aliqua inflammatio penes infantes, quae modo digitos et manus obsidet, modo pubis regionem et abdomen, adeo nucham infestat et facile in gangraenam abit. Cui opponunt omnium optime corticem, confectionem cardiacam et spiritum vinosum camphoratum.

In aphthis maius est praesidium in terreis remediis et lenioribus laxantibus, quam in vino antimoniali positum, sicuti quoque externorum remediorum nulla est in aphthis utilitas et efficacia. Crustam lacteam pro salutari exanthemate habet, improbens consilium istorum, qui multis ad eam propellendam remediis vtuntur. Con- p. 76.

fociata est saepe cum diarrhoea infantum aliqua cutis adstrictio, quae singularem omnino morbum nondum satis perspectum offert. In tussi conuul- p. 132.

sua laudat asam foetidam, camphoram, castoreum et opium, praesertim tamen oleum ambrae, quod modo externe dorso infricat, modo interne ad aliquot guttas exhibet. Scrophulis opponit therapi- p. 145.
am per electrum et solutionem camphorae in oleo amygdalarum, quemadmodum PARTINGTONVS per electrum quoque perniones fugauit.

IV.

IV.

D. IO. FRID. BLUMENBACHII *) Med. Prof. P. O.
De oculis leucaethiopum et iridis motu com-
mentatio. Goettingae Typis Io. Christ. Diet-
rich 1786. 4. c. f. pagg. 38.

- I**n itinere Heluetico versans incidit in Sabaudia in
puerum roseis oculorum papulis et singulari ca-
pillorum albedine, qui lanæ caprinae similes erant.
Quae observatio ipsi scribendi hanc commentatio-
nem opportunitatem praebuit. Descripto igitur
horum puerorum aegrotantium habitu, de hoc vi-
sus vitio in vniuersum disputat. Bruta animalia huic
oculorum vitio non nisi ista calidi sanguinis obno-
xia sunt; et omnium vulgatissima exempla sunt mu-
res et cuniculi, estque haec oculorum vitiosa rube-
do, quae non nisi symptomatica est, iis modo com-
munis animantibus, quae pilorum pellis colore va-
riant. Consensum autem cutem inter atque ocu-
los ex fabricae similitudine deriuat. Repertum est
pigmentum nigrum et circa asperae arteriae glan-
dulas, in superficie pulmonum, in tela cellulosa ner-
ueam et villosam intestinorum tunicam interceden-
te, atque constat parenchymate celluloso, pingue-
dinis experte et mox intertextis, mox adiacentibus
numerossimis vasis sanguiferis. Ligato autem
neruo octauo paris nulla coloris iridis mutatio, quam
MOLINELLI se obseruasse perhibuerat, detecta est.
Morbus leucaethiopum est connatus, nec raro hae-
reditarius.
- Altera sectio de iridis motu quadam habet. Vix alia
organi visus pars tam diuersa est in diuersis animalium
specie-

*) Recusa Germanice in *Magazin für die Naturge-
schichte des Menschen* I. Band. I. Stück, Zittau 1788.
S. p. 71. et 89.

speciebus, quam iris. In primis Raiae iris mirabilem offert figuram, cuius superior pars in digitatas et dependentes lacinias diuisa pupillam lunatam et pectinatim excisam oculis obiiicit. Examinat p. 21. d. auctor et tenuissimam cuniculorum alborum et valde crassam phocae marinae iridem, in cuius anteriore iridis latere, vasa sanguifera elegantissimo et plane singulari modo decurrunt, non enim ipsi vuaeae membranae intertexta sunt, sed innumeris et subtilissimis anastomosibus inuicem iuncta et magis nuda adiacent, quam inhaerent: sed adhuc plura alia memorabilia phocae oculus conspicienda praebet. Eiusdem e. g. sclerotica diuersis in locis variam habet crassitiem. Quae scleroticae regio autem tenuem valde corneam excipit, crassa est et fere cartilaginea; quae hanc sequitur medium cingens bulbum attenuata et facillime flexilis, reliqua vero, quae fundum oculi occupat, maxime crassa est. Iri. p. 23. dis origo nexusque optime conspicitur in strige bubone. Motus mediae zonae iridis bubonis utroque p. 24. interim iridis limbo firmo quiescente continuo fere undulata laterali oscillatione leniter fluctuabat et quasi contremiscere visa est, vbi diutius fulgidis solis radiis exponebatur.

Status iridis naturalis consistit in retractione p. 25. eius seu pupillae dilatatione, violentior autem status est iridis expansio seu pupilla arcta; et expendit Cl. Auctor argumenta, quibus impeditur, quominus opinioni ZINNII, FONTANAE, TORACCAE subscribere possit. Experimenta auctoris toties repetita summatim eo redeunt, quod in dormientibus neonatis, si caute diduxerit palpebras, arctam viderit pupulam, quae vero expergiscentibus subito dilatatur. Quod autem infanti aliisque mammalibus iris sub somno expanditur, id a consuetudinis vi deriuandum esse ipsi videtur. Vfus membranae pu- p. 26.

- pillaris est, vt cum formationem iridis in foetu ju-
uet, tum vero ad futurum motum eiusdem facilitan-
dum eandem quasi praeparet; quando autem incre-
mentum suum absoluerit iris, tunc membrana pu-
p. 28. pillaris euanescit. Dissentit a MORGAGNIO, qui
iridis cum retina consensum quaerebat in vibrationi-
bus in ipsa lucis impulsu excitatis, quae primum ad
ciliare corpus, dein hocce mediante ad ipsam iri-
dem deuenirent; longe probabiliorem existimans
eorum opinionem, qui hunc consensum ex senso-
rio communi repetunt. Obseruauit PETITVS et
p. 29. cum eodem Auctor noster, quod vno saltem oculo
lucis radiis exposito, huius quoque tantum pupilla
arctetur, altera eodem tempore dilatata. Causa au-
tem proxima iridis motus, multis premitur difficul-
p. 31. tatibus. Nulli adsunt iridis muscoli, eosdemque
euidenter demonstrare nondum licuit. Irritabilita-
tem porro iridi nullam esse HALLERI, FONTANAE
aliorumque tentamina docuerunt, nullamque dete-
gere potuit fibram muscularem auctor, neque in hu-
mana, neque in phocae vel cuniculorum alborum
p. 32. iride. Non magis locum habet congestio humo-
rum ad pupillam arctandam: nullam enim effusio-
nem contingere, docent oculi in Sabaudicis leuca-
thiopibus, neque impulsus sanguinis in serpentina
iridis vasa causa esse potest, quia in Phocae marinae
iride rete vasculosum non ipsi eius substantiae inter-
textum, sed laxo modo instratum est. Porro obser-
uat Auc̃. iridis motum ne hilum quidem cordis
motu turbato mutari. Itaque ad aliam explicatio-
nem confugit, iridis motum ex vita eius propria
obscurè deriuans.

V.

De Neruis crotaphitico et buccinatorio auctore

I. B. PALLETTA Ph. et Med. Doct. et Nosoc.
Maio.

Maiores Mediol. Chir. Ordin. Mediolani 1784.
Typis Imperialis Monasterii s. Ambrosii Ma-
ioris. 4. c. f. pagg. 38.

Praefatus de veterum in neurologiam meritis, no-
ua inuenta MALACARNAEI Viri Celeberr. de
originibus neruorum commemorat, postea et sua
addit. Dura mater vbi processui clinoido poste-
riori adnectitur in duas secedit laminas, quarum in-
ferior sinui cauernoso et fossae mediae baseos cranii
insidet, superior autem priori supertensa margine
extremo tereti foramen relinquit oualis figurae,
quod neruus quintae coniugationis subit. Gang-
lion GVSSERI, quod WRISBERGIVS intumescen-
tiam semilunarem vocauit, quodque zonam refert,
quae latum quinti puris truncum reuincit, cum MA-
LACARNAEO armillam nuncupauit. Exponit quo-
que de neruo ad par tertium accessorio MALACAR-
NAEI et taxat Wrisbergianam de ortu quinti paris
iconem. Porro veterem morem neruos per con-
iugationes numerandi improbat, istosque longe me-
lius rei anatomicae consulere affirmat, qui neruo-
rum nomina a munere ipsorum desumunt. Quam-
uis non omni ex parte sequatur MECKELIVM, ta-
men eius horum neruorum descriptionem absolutif-
simam appellat. Vrget autem in primis neruum
crotaphiticum et temporalem non esse trunci maxil-
laris inferioris soboles, atque monet varietates ali-
quas caeteris esse praeteruisas. Emittit autem cro-
taphiticus massetericum et duos temporales, bucci-
natorius vero potissimum progignit buccinatorio-
labialem et pterygoideum. Tandem de trismo ali
qua leguntur.

Quae cum ita sint, facile apparet perpauca noua ob-
seruata in hocce opusculo, quamquam non vtilitate sua
destituantur, contineri; neque icones adeo multum
valent, nam obsoletae nimis sunt neque satis distinctae.

VI.

A Dissertation on the Theory and Cure of the Cataract: in which the Practice of Extraction is supported; and that Operation in its present improved state is particularly described: by IONATHAN WATHEN Surgeon. London. 1785. 8. pagg. 166.

h. e.

Diff. de via et methodo suffusionem per extractionem curandi auct I. WATHEN.

- C**ommemorat tres suffusionis species, quarum vera siue genuina ipsam lentem obscurat, altera inter velamentum lentis atque ipsum humorem crystallinum sedem habet, tertia obscuratum velamentum solum causam agnoscit. De causis suffusionis exponens animaduertit MAGISTRI IOANNIS et ST. YVESII opiniones multum ad commendationem eius methodi, secundum quam lens in operatione demittitur, contulisse; quapropter istorum argumenta eo expeditius removere studet. Non semel tantum cum cataracta guttam serenam coniunctam vidit, quamvis pupillae dilatatio atque contractio adhuc observaretur. Iam vero varia exempla suffusionum profert, quae vel sponte evanuerunt, vel per electrū fugatae prorsus sunt. De curatione suffusionis lacteae, cinereae, flauicantis, coeruleae, et rubicundae, parum sperare iubet, cum istae species saepissime sint coniunctae cum capitis affectibus. Cephalalgia et alii acuti chronici morbi curationi per ferramenta in primis quoque obsunt.
- p. 8.
- p. 19.
- p. 30.
- p. 34.
- p. 48. Postea plura, quamvis non satis idonea argumenta curationi per acum opponit atque monet TAYLORVM, CYRVM, HILMERVM saepe infelices in

in deponenda suffusione fuisse. Mox fata alterius methodi, extractionis nimirum enarrat, atque artificium eam perficiendi describit. CHALIBERTIP. 94. instrumentum ad figendum oculum durante operatione nihil valere auctor est, atque ipse fatetur, se atque ELSIVM multam operam et oleum saepe perdidisse in excogitando ferramento, quo possit oculus immobilis praestari, tandem cognovisse solo digito opus esse. Extracta cataracta non protinus p. 96. sed sensim digitus remouendus est, ne nimius humor vitreus prodeat. Aduersatur RICHTERO, quip. 119. lentis velamentum anterieus repetitis ictibus dilacerandum et destruendum praecipit atque tristem exitum tales operationes secutum esse animaduertit. Peraeta encheiresi superior palpebra primum tegat p. 128. oculum, postea etiam inferior, alias cilia inferioris facile in vulnus incidunt atque pessima symptomata mouent. Praeter inflammationem, extractionem p. 133. coalitus capsulae cum pupilla, et inflammationem retinae nimis ampliata pupilla sequitur.

Suffusionis spuriae quoque tres species agnoscit; p. 139. prima, quae etiam secundaria cataracta appellata, in opacitate capsulae posita est, altera nascitur, si aduentitia membrana in camera postica humoris aquei gignitur, atque membranaceae nomen deportauit; tertia a pure stagnante in camera humoris aquei antica procreatur. In diagnosi cataractae membranaceae, auctore nostro admonente DAVIEL, HEVERMANNVS et RICHTERVS saepe errores commiserunt. Denique de curatione harum spuriarum suffusionum Cl. WATHEN loquitur.

VII.

Nouvelles instructives, Bibliographiques, Historiques et Critiques de Médecine et de Chirurgie,

rurgie, ou recueil raisonné de tout ce qu'il importe d'apprendre chaque Année pour être au courant des connoissances relatives à l'Art de guérir Année 1785. pag. 245. Année 1786. Tome second p. 591. Année 1787. Tome troisième par M. RETZ à Paris, chez Méquignon, l'aine, Libraire, 12. 558 pagg.

i. e.

Relationes nouae litterariae, bibliographicae, historicae ac criticae de medicina et chirurgia, siue collectio rationem reddens de omnibus, quae in vnoquoque anno cognitu necessaria facta sunt artem medendi concernentia de a. 1785. 1786, 1787. etc.

Perutilis ille libellus ita scriptus est, vt A. Cl. propter diligentiam in rebus nouis conquirendis et proponendis laudare tenemur, non tantum multorum recens editorum scriptorum notitiam ad lectores peruenire voluit, sed etiam sic dictos periodicos commentarios consuluit et excerpsit diligentissime, atque relationes quoque scriptas ad ipsum transmissas inseruit. Praeterea cognouimus eum ab omni partium studio esse remotum atque iudicia ipsius esse modesta ac ita comparata, vt neque Momi aut Catonis seueritatem et rigorem immitem prae se ferant, neque ex blanda indulgentia profecta esse videantur.

Tom. I. *Articulus I. exhibet Calendarium medicis aequae aegrotantibus proficuum, cui tanquam art. II. subiunctae sunt observationes meteorologicae ac nosologicae, quibus declaratur, quinam morbi vnicuique mensi*

menſi propter coeli conditionem quam maxime proprii ſint, et qua ratione ab illis praeferuare corpus humanum queamus. *Art. III. continet libros medicos et chirurgicos, Francogallicos aequae ac exteros, de anno 1784. quae Pariſiis Noſtro innotuerunt, in quibus libris recensendis ita verſatus eſt, vt malos et mediocres penitus excludendo eos tantummodo commemorauerit, quibus vtilitati et commodis lectorum conſuleret et rerum propositarum ac inuentionum nouitate animos ipſorum inſtructiſſimos redderet ac oblectaret. Librorum recenſiones ſunt 43. Art. IV. medicorum ſcripta a. 84. demortuorum recensentur, quo eos ſibi deuinxit quam maxime, qui biographias medicorum concinnare atque Lexica eruditorum virorum conficere ſolent. Ordine autem Cl. RAVLIN, et dein Cl. BOSCH D'ANTIC ſcripta commemorat, ita tamen vt et vberiori ſermone lectores de illis inſtruat. Art. V. Nouas inuentiones proponit hinc et illinc in Diariis et Ephemeridibus indicatas cum ipſius epicriſi. Inſunt autem 72 tales nouae res. Art. VI. exhibet remediorum indicem, in quo v. c. deſcribit puluerem Ailhaud, Elixirium ſtomachicum Acheri, etc. obſeruationibus vtiliſſimis adiectis. Mentionem vero etiam facit nugarum, hiſtrionum noſtris temporibus clariſſimorum, magnetiſmi ſcilicet animalis, praefidii aduerſus ſterilitatem a GRAHAMO commendati thraſonico more, etc. Art. VII. praecipit de praemiis a nonnullis Academiais quaestionum quarundam ſoluendarum gratia propositis, videlicet Academiae medicae Pariſinae, ſcientiarum et Artium Diuionenſis, Lugdunenſis, Bruxelleniſis, Tolofatieniſis, Burdegalenſis, Andegauienſis, Sieneniſis, Harlemeniſis, Mantuanae ac Academiae chirurgicae Pariſinae. Art. VIII. proponit catalogum lectionum publicarum et priuatarum omnium Medicorum Pariſinorum ſecundum doctrina-*

p. 210. rum ordinem. *Art. IX. ordine alphabetico doctores et medici nominantur*, indicato simul vniuscuiusque domicilio, qui in vniuersum numero 206 sunt. *Art.*

p. 232. X. sistit *Indicem Auctorum, morborum ac remediorum*. Promittit vero Cl. A. se in hanc collectionem libenter recepturum esse commentationes bene exaratas, quae cum consilio et proposito huius libri conueniunt, et quae spectant ad morbos epidemicos, aut quae continent obseruationes nouas ac peritiles de aliis morbis. Commentationes quoque praemii causa scriptae, quae tamen illd non fuere ornat, ob praestantiam, qua sunt vt plurimum elaboratae, inferre constituit. Grato quoque animo notitias de defunctis per vnumquemque annum medicis eorumque scriptis se esse accepturum, easque suo libro omni fide atque dexteritate adiecturum pollicetur. Neque recusabit iis locum concedere obseruationibus, quibus remediorum ab agyrtis et erronibus laudatorum vanitas declaratur, et in vniuersum omnes relationes sibi acceptas fore atque gratas profitetur, quae solutis vectigalibus ad ipsius manus peruenient.

T. II. In fronte II. Tomi profitetur Cl. A. se eodem modo versaturum esse in reliquis concinnandis, immutatis tantummodo paucis suasu suorum amicorum, cum enim consilium eo pertineat, vt Bibliotheca vniuersalis portatilis in vsum medicorum, Chirurgorum ac pharmacopoeorum esse debeat, tantummodo ea, quae concernunt medicinam proprie sic dictam hic locum inuenient, et quae simul spectant ad eius incrementa et ad perfectionem pertinent, repudatis omnibus iis quae huic fini obstare videntur. Calendarium *) vero huic Tomo non praepo-

*) Haud dubie propterea id factum, quia eodem anno Parisiis calendarium prodiit medicum, cuius titulus:
Calenda-

praepositum est, et libri superioris anni, qui nimis tarde ad notitiam auctoris peruenere, asterisco notati hic conspiciuntur, vt quantum fieri posset, hae relationes completae ac omnibus numeris absolutae fierent.

Art. I. igitur continet observationes super causasp. 1.
morbis qui Parisinos inuadunt, et super remedia
quibus illis potest praecaueri. Omnes autem mor-
bos populares originem ex aere atmosphaerico ae-
queaere variis impuritatibus repleto, et si quidam
assuescere nolint corpora variis tempestatum vicissitu-
dinibus repetit. Viſtus lautus et potiones calefacientes p. 22.
morbis catalogum mirum augent in modum,
animi pathemata concitata symbolam conferunt p. 28.
suam, et denique artes dolosae medicorum fumum p. 32.
ventientium: praesidia vero quibus praecaueri talibus p. 35.
morbis potest quadraginta proponuntur aphorismis.
Art. II. commemorat libros anno 1785. editos una p. 49.
cum supplemento librorum de a 1784. attamen non
omnes hic allegantur, sed tantummodo praestan-
tiores, e quibus maxima in medicinam commoda re-
dundant, tres autem habet hic articulus sectiones, p. 54.
quarum prior medicinam spectat et 67 libros recen-
set, posterior ad chirurgiam pertinet, continet 15 li. p. 330.
bro et vltima versatur circa pharmaciam 5 libros p. 373.
complectens. In vniuersum igitur hic 87. exstant
recensiones. Art. III. refertus est miscellaneis qui p. 395.
busdam siue commentariis ex variis observationibus,

Ee 5   commen-
Calendarium medicum ad vsum saluberrimae facul-
tatis exhibens doctorum actu regentium, aliorumque
nomina, Necrologium, res in gremio facultatis gestas
per annum academicum proxime elapsam, aliasque ad
medicinæ historiam spectantes Paris, Typis Quilla
1786. Titulus omnia continet et GAVTHIER,
VACHER et DEBROTONNE memoria hic legitur,
vna cum scriptis.

commentariis et aliis scriptis excerptis, vti et ex manuscriptis cum auctore beneuole communicatis, non tantum vero tales hic leguntur, qui sanitati conseruandae inferuire possunt quam maxime, sed etiam eiusmodi, quibus errores multi conuelluntur, et qui etiam de nouis et vtilibus rebus nos instruunt, quibus ea quae periculosa videntur commode refutari possunt. Multa ex Diario ad medicinam, chirurgiam et pharmaciam pertinente, ex Diario ad medicinam militarem, ex Nouis Ephemeridibus sanitatis, ex Diario Parisino aliisque huc translata sunt.

p. 511. *Art. IV.* proponit remedia et quae sub nomine arcanorum veniunt, et de quibus optandum esset, vt ob amorem erga genus humanum penitus proscriberentur. Ad hanc classem iure meritoque refert auctor abusum electricitatis, theam sanitatis siue puluerem vitae prolongandae destinatum, Caseam sanitatis Frehehardi, aliaque eiusdem furfuris.

T. III. Tertius tomus aequè repletus est rebus vtilissimis atque saluberrimis, siquidem *articulo I. observationes super constitutionem atmosphaerae atque climatis*

p. 1. leguntur, et illae tanquam causae morborum popularium considerantur. Docte et eleganter iis explicatis suis verbis vim ac robur ex factis allegatis et experienciis allatis conciliare studet. Inprimis

p. 38. vero prouocat ad observationes super dysenteria grassante in Britannia anno 1779, institutas consignatasque litteris in Diario medico militari, cuius causas curamque describit paulo vberius. Haec

p. 47. vero descriptio huius dysenteriae ad alias cogitationes Nostro viam pandit, ad aliam communem veritatem, scilicet morbos militum pendere a constitutione climatum, in quibus sunt et in quibus aliquandiu sunt commorati, et ideo quoque apta et conuenientissima remedia ipsis applicari posse nequaquam, nisi clima ipsius accuratius cognouerimus,

mus,

mus, medicamque geographiam nobis comparaue-
rimus, et consilium suum de legitimo eiusmodi geo-
graphiae medicae studio procurandorum commo-
dorum et periculorum euitandorum gratia propo-
nit ingenue. Deinde pergit ad morborum emi- p. 61.
grantium descriptionem, ac remedia prophylactica.

Art. II. complectitur scripta anno 1786 edita, sub p. 77.

*iunctis qui de anno 1785 paulo tardius in Nostri ve-
nere notitiam.* Eundem fere ordinem seruauit, p. 364;

quam in praecedentibus, praeterquam quod quae-
dam de opusculis adiecerit academicis. Recensio-
num autem numerum 66. explet. *Art. III. tractat p. 411.*

*miscellanea, siue commentarios de variis commentatio-
nibus, observationibus aliisque scriptis medicis, quorum
in antecedentibus facta non est mentio, aut qui tan-
tummodo manu exarati auctori fuere exhibiti.* No-
stram attentionem praecipue mereri videtur descri-
ptio nouae sectae inter medicos ortae sub nomine
epidemistarum, sub quibus tales intelliguntur me-
dici, qui epidemias obseruare ac curare sustinent, ita
vt vnamquamque secundum proprium quoddam ob-
seruent et tractent systema, neque regulas artis in sub-
sidium vocent, quae tamen viam monstrant qua opi-
niones inter se conciliandae et quomodo aequali ra-
tione dirigenda sit in similibus casibus ipsa curatio.

Omnia huius sectae principia eo tendunt, vt nobis p. 417:
persuadeant 1) omnes morbos epidemicos curari
posse, si tantummodo observationes de his college-
rimus morbis 2) nos obstrictos esse fidem habere
his animaduersionibus super observationibus cum
illis communicatis, in quibus, nullo respectu habito
naturae, causarum et medelae morborum epidemi-
corum, tantum factis innituntur, ex quibus omnia,
quae hic occurrunt, se decidere posse credunt 3) se
habere causas semper grauissimas, quibus suis suffra-
giis auctoritatem conciliare debeant conclusionibus

in

in praxi ab obseruatoribus factis, quae tamen saepissime sunt contrariae aliis obseruationibus eiusdem sortis ac indolis, aut reprobantur ab ipsa ratione, aut per experientiam ipsam pro falsis declarantur. Res ipsa loquitur hanc sectam noua molientem aegris esse perniciosissimam, dignitati atque auctoritati artis aduersam, et noxiam, cum erroribus faueat, eos-

- p. 466. que laudet, quibus multa damna producuntur. Neque minori animaduersione digna est commentatio *de proprietatibus propriis pharmacopoei ex dispensatorio VALERII CORDI Medici seculi XV. excerpta et per M. BALBOT traducta*, quae egregia praecepta atque monita continet, nosque docet veterum scriptis multa utilia inesse, quae pro more seculi nostri nequaquam sunt spernenda aut reiicienda. *Art.*
- p. 474. IV. *de variis remediis* praecipit, chirurgis, artis obstetriciae magistris, pharmacopoeisque praescribendis, aliaque tradit, quae sanitati publicae utilissima sunt. Sigillatim vero Rob. antisiphiliticum *Affe.*
- p. 504. *Aurei*, puluis *Godernaux*, noua methodus administrandi mercurium sublimatum in morbis venereis *Maurani*, remedium antiuenerum *Andrieu*, et aqua
- p. 522. auri dicta sub censum vocantur. Nugae vero histrionicae hic quoque perstringuntur, et ad hanc classem referuntur *Bala*, siue magnetismus animalis denuo in lucem protractus in America, reliquiae de somnambulismo magnetico, ars infantes pro arbitrio producendi, auctore *Henkio*, Musico Germano, vulgaria, antiqua et centies dicta quid quod et falsa hic proferuntur, quae ingenium Germani dedecent. Vltimo denique loco vromantia *Algaron* commemoratur, quippe qui in porta quadam ad ambulacra ducens in suburbium S. Germani characteribus maiusculis, in fronte domus affixit schedam: *Domicilium Algaroni Experientissimi in cognoscendis morbis*

morbis ex vrosopia. Frequentia hominum adit illum et fata sua cognoscere cupit, soluitque libenter deceptionis suae vectigalia imposita.

VIII.

Memoria per servire alla storia de' polipi marini
di FILIPPO CAVELINI, socio di varie accademie
in Napoli 1785. 4. p. 114. c. f.

i. e.

Commentatio historica de polypis marinis.

Quicumque bene in cognoscendis polypis marinis versari cupit, ea inprimis in animo repetat quae sumus, quae TREMBLEY *) de iis litteris consignavit, sic enim facilius in horum naturam inquirere, eosdemque a reliquis speciebus probe poterit distinguere. Duas autem commentationes nostras iam manibus nostris terimus, quarum prior de Gorgonia, Corallis, madreporis et milleporis agit. In Gorgonia describenda nos monet latius patere notationem nominis polypi, siquidem sub ea polypos proprie sic dictos, Zoophyta, plantas animales, lithophyta, ceratophyta tanquam totidem synonyma comprehendit. Illa Gorgonia hic examini subiecta est, Gorgonia verrucosa, alias Medusa dicta, cuius figuram exhibuit, eiusque organa, simulatque generationis modum adhuc multis premi difficultatibus contendit, ope microscopiorum utrum in iisdem detegit, internam autem structuram per incisiones indagare studuit, atque sic descripsit: Animal instar vegetabilis, radicum, basi explanata, ramosum: corio parenchymatoso, semicalcareo, rubro colorato;

*) Memoires pour servir a l'histoire d'un genre des polypes, etc. à Leide 1744.

to; membrana interiore se indurante in sceleton corneum; externe exserente organa molliſſima, ſentientia, cylindracea, albo pellucida, rubro irrorata, ſponte ſe mouentia, in capsulas clauſiles, margine denticulatas ſe recipientia; tentaculata, tentaculis octonis, denticulato pinnatis, in quorum centro os cibum ingurgitans vaginis intra tentacula, exſerentibus ouaria ex ouis innumeris membrana molli obuolutis.

P. 32. *Corallus* ornamentum eſt maris optime deſcriptus a FERD. MARSILIO et VITAL. DONATI. LINNEVS, Iſidem nobilem vocat, alios vt taceamus Bene de iis OVIDIVS*).

*Nunc quoque coraliis eadem natura remanſit,
Duritiem taſto capiant vt ab aere, quodque
Vimen in aequore erat, fiat ſuper aequora ſaxum.*

P. 48. Madrepora tertio exhibetur loco, a piſcatoribus petra pretioſa, a LINNEO madrepora calycularis appellata. En hic deſcriptionem: Corallium ex cylindris coadunatis, confertis, externe parum tranſuerſe rugoſis, ſtellis in diſco profunde excauatis, radiatim lamellatis, centro prominulo, foraminulato, ſuſtinet animalia Actiniis ſimilia, ſingulum cuique ſtellae implantatum, ſed baſi connexa, cylindracea, purpureo mire ſplendentia, diſco ſuperne margine tentaculato, tentaculis breuibus, non ſimplici ordine, confertis, hinc, illuc diuergentibus, in quorum centro os, labio inflatili, vnde varia oris apertura: vaginae longitudinales; vuluae inter tentacula, vnde ouaria globiformia ex ouis innumeris. Ad didit huic madreporam denudatam, nouam ſpeciem, eandem cum praecedente ſed Corallium deſideratur.

P. 59. Milleporam vltimo loco poſuit. Varias milleporae ſpecies deſcripſit Noſter, ſcilicet milleporam nudatam, milleporam truncatam, milleporam celuloſam

*) Metam. Lib. IV. Fab. XI. v. 88.

lulosam cum serpolla, milleporam spongitem, illam speciem polypum idram repraesentantem et milleporam curdoncellam. Descriptio autem milleporae LINNEI haec est: Animal hydrae affine, crusta calcarea vndique obtectum, foraminibus perforata innumeris, exilissimis, vnde exserit capitula, seu ora cylindracea, superne tentaculata, tentaculis mirae tenuitatis in coronam infundibuliformem dispositis; sensu exquisito, mobilissima, motu retractili intra foramina. Variat figura nunc caulescenti dichotoma; vel membranacea reticulata, turbinato vndulata, vel membranaceo foraminibus e centro seriatis etc. p. 72.

Finit hanc commentationem quibusdam observationibus, quibus polypos descriptos illustrat, eosque necessario ad catenam rerum naturalium pertinere asserit, atque ex alcyonio cydonio Linnei multa ad rem suam trahit, structurae simplicis et similis conuenientiam declarat, animal radicum illud appellat, in eius facultatem locomotiuam inquit, polypos palustres eorumque differentiam indicat, eorum productionem a liquore fecundante deducit, qui stimulando et nutriendo agit atque reproductionem simul innuit. Fungos vegetabiles vocat sub censum, et fucos marinos; calcem a vermibus oriri statuit, et irritabilitatem hic propriam exponit, atque polypis adeo instinctum ingeniose satis tribuit. p. 75.

Altera commentatio nouam disquisitionem de Gorgonia et madrepora, confirmantem praecedentem dissertationem sistit. Institutis experimentis cum Gorgonia ope microscopiorum multa detexit A. detruncata enim gorgonia verrucosa in mare immissa, intellexit, qualem reproductio efficiat faciem. p. 88.
Exsiccatam quoque examinavit, atque phaenomena in conspectum venientia descripsit, atque adstruit earum p. 97.

- earum transformationem e regno vegetabili in ani-
- p. 98. male. Examini per experimenta madrepora caly-
- p. 100. cularis subiecta est, atque experimenta addita sunt de earum euolutione successiua; ouula propterea inquisiuit praesentibus Cl. VINC. ANDREA, atque
- p. 104. ANGIOLO FASANO. Vidit autem vaginis intra tentacula exferentibus oua viua, ouato oblonga, purpurascentia, se affigentia, et in Gorgonias se aperientia, quae primum scapo vnico, in ramos dein disperguntur. Has porro Gorgonias euulsas liberisque aequae viuere, mutilatas redintegrari, portiunculis multiplicari, exossatas regenerari, mixtas inseri, inuersas restitui, docuerunt nuperae obseruationes. Tandem primum initium Gorgoniarum papillam esse supra rupes submarinas, aliaue aequore obruta corpora solida, explanata, cortice primum solo, eodem, qui totum deinde fruticem tegit, constans, deinde et lamellam corneam generans, e cuius auctae centro sensim pullulascit futura stirps, et secundum praefixam suae speciei legem in ramos spargitur et Madreporam; primordium est stella solitaria, quae primo verruculae instar marinis corporibus accrescit et aucta laterales generat proles.
- p. 113.

Caeterum optimos quosque auctores consuluit Auct. atque ex MALPIGHI, HALLERI, SPALLANZANI etc. scriptis hanc egregiam, quam cum intimo voluptatis perlegimus sensu, atque maximam exinde percepimus vtilitatem, illustrauit commentationem.

IX.

Instruction sommaire sur le traitement des maladies véneriennes dans les campagnes. Lue dans la Séance tenue au Louvre par la société royale de médecine le 12 sept. 1786. Rédigée et publiée par ordre du gouvernement,

à Paris chez Pierres, et à Nanci chez la Veu-
v le Clerc, 1786. in 8. de 48 pag.

i. e.

Brevis instructio de curanda lue venerea penes
exercitum castrensem, etc.

Nos illa instructio statim ab initio instruit, luem
veneream, alias in castris minus cognitam, at-
que frequentem, obortam fuisse penes quosdam, et
dissipatam pereos potissimum qui castra posuerunt,
quos aestatis tempore in urbem reuocare necessitas ex-
igere videbatur. Hi igitur reduces cum aliis aequè
infectis, istud contagium cum suis communicarunt
mulieribus, quorum quidem nonnulli prorsus in-
fecti erant de sua infectione, nonnulli contra ab agyr-
tis peruerse curati. Sed illud huius mali enormis
contagium non tantum penetrauit ad mulieres, vt
pote quae ob coniugia isti sunt praeprimis expositae,
sed etiam ipsi infantes simul ab hoc corripuntur
contagio, et breui vniuersa quaedam respublica a
virulentia ignorata et ignota ita tentatur, vt soboles
et progenies, in quam omnis spes patriae ob rei
agrariae studium et reipublicae defensionem est po-
sita, pessundet, et ciuitates ob ciuium futurorum
iacturam conquerantur. Haec potissimum argu-
menta administrationi prouinciae in tabula quasi
proposita sunt, eum praecipue in finem, vt praesi-
dia optima, quibus effectibus tristissimis inde pen-
dentibus occurri possit, eligeret. Huius rei causa
administratores prouinciae societati regiae medicae
commiserunt, vt instructionem aliquam concinna-
ret, quae in urbibus chirurgis minus exercitatis et
non satis de via ac ratione huic malo medendi instru-
cti, normae loco esse possit, qua in persanando hoc
malo uti debeant, et de remediis simplicibus, tutis

p. 4.

Tom. XXX. Pars III.

Ff

ac

ac minori pretio comparandis cogitent, quibus hoc contagium sit inhibendum. Protinus huic consilio optimo ac generi humano maxime salutari regia societatis annuere censuit, atque duumviris Cl. DE LASSONE et HORNE officium eiusmodi instructionis conscribendae imposuit. Ardua sane res est multisque implicita difficultatibus, si quis ex assue voluntati administratorum provinciae satisfacere velit, si enim quis tantummodo breuiter ac praecise curam luis venereae tractandam sibi sumere cupiat, timendum est, ut multa empirice tantum proponenda sint, et si quis vberius eandem describere tentet, atque opus omnibus numeris absolutum perficere, ille sane nimium a proposito consilioque administratorum recedet. Igitur ne in devia abducerentur Cl. DE LASSONE et HORNE mediam sibi elegere viam, describendo quantum fieri potuit cum praecisione tali, quae perspicuitati nequaquam est aduersa, varia luis venereae symptomata, quae penes quosdam deprehenduntur, et in quibus non semper eruptiones pustularum veniunt in conspectum, propriam et unicuique symptomati convenientem medendi rationem principiis rationis et artis superstruam proposuerunt, qua non tantum vera sit curatio, sed etiam praecauetur, ne in alios morbos fiat degeneratio. Tandem de ipsa lue venerea confirmata tractatur una cum remediis tutis, efficacibus ac longo usu comprobatis. Nobis non monentibus patet quatenus summa sit huius libelli, siquidem, de stranguria, vlceribus gangraenosis, bubonibus, phimosis, paraphimosis, pustulis, variis excrescentiis venereis, exostosis, carie, et lue venerea confirmata hic exactius agitur. Medendi ipsa ratio admodum est facilis, et ipsa medicamina quam simplicissima, neque omni destituta gratia, quo eo lubentius assumi queant. Exempli loco commemorandus est

2 nobis syrupus antiuenericus, cuius media mensura Francogallica (Pinte) sufficit lvi venereae confirmatae sanandae, etsi paulo est pertinacior, dimidia etiamnum addi potest. Ipsa confectio haec est: p. 41.
Vnciae quatuor Rasurae Guajaci in tribus sextariis dimidiis aquae ebulliant, ad residuum quartae partis mensurae, in decoctum depuratum et colatum iniiciatur libra vna et dimidia Cassonadae, qua soluta et per filtrum traiecta ipsi cum oui albumine concilietur pelluciditas et coquatur dein ad syrupi consistentiam, tota massa etiamnum calida immittatur in fictile ac cum eadem permisceantur duodecim grana mercurii sublimati et vncia vna spiritus vini aut frumenti, haec solutio permixta cum syrupo exacte et refrigerata seruetur in lagena obturata ad vsus. Matutino tempore vnum cochlear syrupi assumitur cum media mensura ptisanae ex lini seminibus parata, quatuor diebus peractis dosi dimidio cochleari augetur vsque ad octauum diem, et tandem duorum cochlearium dosi quotidie assumenda donec tota portio in lagena sit consumpta. Remanentibus autem symptomatibus dimidia lagena ebibi adhuc eodem modo potest. Haec methodus potest adhiberi in corporibus robustis, atque ptisanae ex seminibus lini factae substitui potest ptisana ex guajaco, quae quibusdam melius conuenire videtur. Iunioribus autem vna mensura media syrupi curae absoluendae sufficere videtur, quippe qui non tantis scatent impuritatibus.

X.

Differtatio medica inauguralis de abortu, quam eruditorum examini submittit CHRISTI. HENR. AVG. de SCHAVMBURG, Groningae apud Theod. Spoormaker, CXCICCLXXXIV. pagg. 20. 4.

Ff 2

Inqui-

- I**nquirit ac finit accurate Cl. A. ante omnia abortum, atque monet interdum perperam abortum dici, si oua humana nondum vteri superficiei annexa, sine notabili sanguinis emissionem, sine magno partus labore, paucisque cum doloribus, ita ut foetus distincte cognoscere haud possimus, aliquando primo mense emittuntur. Vnde varia tempora, quibus foetus ex vtero expellitur, varias ut statuamus exclusionis foetus ex vtero species nos iubent, quae quinque esse possunt 1. Expulsio nimirum ouulorum superficiei vteri non annexorum, quae primo grauiditatis tempore contingit atque abortum improprie dictum constituit. 2. Abortus proprie dictus, quippe qui a secundo usque ad septimum grauiditatis mensem fit. 3. Partus praematurus est, quando foetus scilicet a septimo grauiditatis mense, vel interuallo isto usque ad finem noni mensis excluditur. 4. Partus maturus seu perfectus dicitur, qui nono consummato mense, aut paulo ante contingit. 5. Partus serotinus aut retardatus, post nonum fit mensem. Ex his declarat A. quatenus differentia intercedat inter immaturum foetum, abortum, partum praematurum, partum maturum seu perfectum et partum serotinum, ac definit satis accurate quoniam grauiditatis tempore quaelibet species expulsionis foetus ex vtero locum habeat. In causis autem recensendis primo loco ponit causas, quae in semine virili sunt, si non rite praeparatum ac elaboratum est, et si nimium indulgendo voluptatibus viri totum corpus solidorum et inprimis systema nervosum ita debilitarunt, ut non amplius semen probum ac bonae indolis possit praeparari. Alteram classem constituunt causae, quae in sexu femineo abortibus ansam praebent, quorum refertur, vteri ipsius contractilitas nimia, irritabilitas ingens, stricta fibrarum tensio, debilitas, humorum ad alendum infantem defectus, pletho-
- P. 3.
- P. 4.
- P. 5.
- P. 7.

plethora, vitia topica vteri, prolapsus, cancer, hydrops, varia vesicae vrinariae vitia, medicamenta irritantia, animi pathemata, exercitationes fortiores, aetas nimis tenera, excretio lactis durante graviditate, inedia. Tertio loco causae in foetu ipso quae p. 14. rendae, in monstrosa foetus magnitudine, in complurium foetuum, geminorum, trigeminorum praesentia, in morbis foetus, hydrocephalo, ascite hydrope, in aberratione placentae a sua sede consuetata. Quarta species pendet a causis externis, quae p. 15. vilo modo corpori vim inferunt. Progreditur etiam ad signa abortus instantis, et ad curationem haemorrhagiae vteri et inde metuendi abortus. Quam p. 17. quam breuiter ea, quae curationem concernunt, proposita sunt ab Au^{ct}. tamen accurate dicta deprehendimus, cum iusta limitatione, atque hanc ipsam dissertationem de meliori possumus nota commendare.

XI.

Observations in Midwifery particularly on the different methods of assisting women in tedious and difficult labours, to which are added observations on the principal disorders incident to women et children, by WILLIAM DEASE, Surgeon of the Vnited Hospitals of St. Nicholas et St. Catherine's, Dublin printed for I. Williams, L. White, W. Wilson, P. Byrne, and I. Cash. MDCCLXXXIII. 8. 212 pagg. c. f.

h. e.

Observationes ad artem obstetriciam pertinentes, sigillatim concernentes diuersas methodos

Ff 3

dos

dos assistendi grauidis ac subueniendi in partu difficili ac laborioso *).

p. I.

Libellus sex absolvitur sectionibus, quibus praefixa est introductio *de progressu artis obstetriciae temporibus nostris*; incipit autem ab HIPPOCRATE, MOSCHIONE ac CELSO ac historiam omnem fataque huius nobilissimae artis ad tempora nostra usque deducit, inprimis fere hoc ipso seculo eandem multo perfectiorem redditam fuisse studiis doctissimorum virorum docet, atque ex eo causam repetit principem, quod illa ars sub initium huius saeculi demum fuerit etiam a viris exulta atque exercitata et successue ad summum fere perfectionis fastigium perducta. Indecorum enim habebatur olim, ut viri opem feminis in parturiendo praestarent **), quamquam non negandum est, antiquissimis etiam temporibus viros adstitisse femellis, quod ex innumeris HIPPOCRATIS, MOSCHIONIS, PAULI AEGINETAE, ABULCASIS aliorumque locis patet. Praecipue autem historiam instrumentorum, eorundemque usus, proposuit, quam sane altius potuisset repetere, cum illa a veteribus aequae adhibita fuere. Optassemus sane in hac historia, quam bene scriptam esse caeteroquin

*) Huius libelli versionem eleganter concinnatam hoc ipso anno prodierit notamus hoc titulo: WILLIAM DEASES *Bemerkungen über die Entbindungskunst in langwierigen und schweren Geburten, nebst sehr unterrichtenden Leichenöffnungen, sowohl vor als nach der Geburt verstorbener Personen, aus dem Engl. übersetzt und mit einigen Anmerkungen begleitet von CHRISTI. FRIEDR. MICHAELIS, Zittau und Leipzig bey Joh. Dan. Schöps 1788. 8. 260. Seiten.*

**) De l'indecence aux hommes d'accoucher les femmes, et de l'obligation aux femmes de nourrir leurs enfans etc. à Paris 1708. 12.

roquin concedimus, scripta quoque esse laudata, quae
tamen in omni historia necessaria esse videntur, vt
fides rei magis constet. Sed ad ipsas sectiones ac-
cedamus propius, quarum I. *in vniuersum* proponit p. 1.
animaduersiones super affectus in grauiditate passim ob-
uios. Leuiores incommoda vix medici auxilium re-
quirere videntur, praeprimis in prima grauiditatis
periodo. Magis autem attentionem medici exigunt
flatulentiae ac aciditates in ventriculo, quibus auer- p. 7.
tendis ac propellendis inseruiunt cereuisia tenuis,
aqua selterana cum vino permixta, aut aqua sim-
plex. Flatulentis autem radice[m] Colombae cum
fructu opponendam censet in forma pillulari, qua
simul concoctionis negotium mirum adiuuatur in
modum et nervi roborantur. Obstructionibus al-
uinis grauidis admodum molestis optime pilulis ob-
uiam eundem esse censet ex pilularum Rufi drach-
ma vna, saponis Hispanici, antimonii diaphoreti-
ci, ammoniaci gummi ana drachma dimidia, duo-
bus granis tartari emetici et viginti guttis olei men-
thae compositis numero XXX, de quibus vesperi
tres deglutiendae. Deinde de haemorrhagiis in p. 9.
primis vt et sequioribus mensibus earumdemque
cura differit, et quomodo abortus praecaueri possit.
Porro quomodo tactu sint disquirendae ac exploran- p. 21.
dae femellae praecipit, et qua ratione in exclusione
fetus et extractione secundae medico obstetricio sit
versandum. Sect. II. *De optima methodo succurrendi* p. 29.
feminis in partu naturali et laborioso. Quae in vni-
uersum hic obseruanda, qualis situs eligendus, quo-
modo exclusio foetus facienda, et qua ratione in se-
cundis extrahendis se gerere oporteat medicum,
traduntur egregie, atque praecepta proponuntur
in haemorrhagiis nimis obseruanda. Sect. III. *De* p. 36.
partu difficili, et apta applicatione instrumentorum,
in primis de usu forcipis. Difficilis partus natura

sufficenter explicata ad vsum forcipis transit, qui tunc absolute est adhibendus, si praeternaturalis capitis magnitudo, mala pelvis conformatio, aut nimia angustia ipsius adest. Simul de vecte Roonhusiano eiusque commodis ac incommodis quaedam adduntur, et casus commemorantur, in quibus ille ipsi forcipi sit praefendus. Instruit autem simul nos, quae vsui instrumentorum sint praemittenda, et quomodo corpus ipsum sit praeparandum, si iisdem bonos effectus procurare velimus. Observationes quoque vberimas circa caput inclauatum adiecit, quae sua non destituuntur vtilitate. Tandem de signis infantis mortui verba facit, atque suadet tunc absque vltiore mora infantem vnco aut for-

- p. 53. cipe extrahere. *Seçt. IV. de partu praeternaturali* agit. Reprehenduntur hic illi, qui systematice de partu praeternaturali tractare cupiunt, cum tironibus nulla inde vtilitas sit speranda, et institutio per exempla institutioni per praecepta longe sit antefenda. In peruerso autem situ tempore sese accommodare debet medicus obstetricius, quo videlicet orificium vteri amplissimum esse deprehenditur, atque aquae sponte diffiluire. Adduntur monita de commodo parturientium situ, et quomodo fetus
- p. 60. extractio fieri debeat. *Seçt. V. De sectione Caesarea et de synchondrotomia ossium pubis.* Vtramque methodum tanquam parum vtilem atque adeo crude-
- p. 73. lem reiicit. *Seçt. VI. De morbis puerperarum.* Breuiter de haemorrhagiis vteri, laceratione perinaei et intestini recti, de febre lactea, purpura et febre puerperarum docte tractatur ac sufficienter. *Seçt.*
- p. 121. VII. *De morbis infantum.* Examini hic subiiciuntur vlcerationes oculorum, quae non sunt negligendae, cum saepe exinde plenaria oboriatur coecitas, gangraenosae erosiones genarum ac vtriusque labii, et
- p. 138. hydrocephalus. Accedunt tandem *animaduersiones*

uno et triginta casibus illustratae, quibus ex historiis distincte descriptis et sectionibus institutis multa proponuntur, quae instruere lectores possunt.

XII.

Materia vegetabilis systemati plantarum, praefertim philosophiae botanicae inseruiens, characteribus, quoscunque Ill. LINNEVS indicauit, delineatis, auctore NICOLAO EWOLDO PEREBOOM. Decadum prima, caudices, sum-
tibus auctoris prostant Lugduni Batauorum apud S. et I. Luchtmanns C1D1CCCLXXXVII 4. 32 pagg. c. fig. EIVSDEM Decades alterae, scapi, pedunculi ibid. eod. pagg. 52.

Ipsemet auctor Cl. profitetur se tantummodo in usum tironum hancce materiam vegetabilem scripsisse, eorumque vtilitati in cognoscenda plantarum natura inseruire voluisse, qui sibi maiora nequeunt comparare LINNEI opera, atque hanc ob causam eius consilium probamus quam maxime. Sequutus autem est parentis doctissimi consilium, qui non tantum huius instituti fuit auctor suasorque, sed qui etiam filium suum in hac ipsa doctrina probe erudiuerat. Sic autem versatus est in his commentationibus, ut quidquid notabile a LINNEO fuit tractatum, in vnum digereret ac componeret corpus, aliis auctoribus minime spretis aut prorsus reiectis, propriis simul observationibus additis. Philosophia autem Botanica LINNEI ipsi filum fuit ariadneum, quo ductus sua proposuit, atque omnes terminos ad communes reduxit locos, ut suus cuique paretur accessus, tabulae vero huius materiae classes, figurae contra eius genera constituunt. Definitiones terminorum ex eodem desumptae sunt auctore, indefinitos au-

tem ab illo Noster proprio studio adiecit, et ipsae plantae delineatae horum terminorum sunt exempla. Vnaquaeque decas centum et quinquaginta complecti debet figuras. Primum radices, dein truncos, ac tandem folia et fulcra descripsit, bulbos cum suo duce ad radices retulit. Ipsi vero radices quoad partes constitutivas triplicis generis videntur esse; radices videlicet proprie sic dictae, quarum vasa succosa simplici compage in truncum transeunt; bulbi qui ex laminis seu tunicis constant; et tubera, quorum substantia solida est et farinacea, quaeque organa sua productitia ipsa cortice reconducunt. Gemmae porro futurae foliationis et fructificationis sunt hibernacula; accuratius vero consideratae, foliorum, floris, stipularum, petioli et squamarum glomum constituunt, adeoque medium inter truncum et fructum efficiunt. Vide quae de hibernaculis alibi *) monuimus: Prima autem tabula introductionis loco proposita est, altera est elaboratior, tres sequentes repraesentant radices, aliae quinque caules, vltima culmos. Reliquas caudicum species in altera Decadam delineandas curauit.

p. 29. Nondum delineatae asterisco sunt notatae. Primae decadi index terminorum additus est, qui tamen exulat ab altera decade, eam autem omisit propterea, quoniam pridie edere constituit indicem characterum botanicorum vniuersalem, seu Dictionarium in opera principum botanicorum studio patris ipsius exaratum, et materiae huic vegetabili accommodatum. Attamen in sequentibus indicem plantarum adiicere spondet.

*) Vide Comm. nostr. Vol. I, p. 195. sq.

XIII.

Saggi scientifici e letterarij dell' Accademia di Padova Tomo I. Padova MDCCLXXXVI. a spese dell' Accademia e Lipsia appresso Gleditsch 531. pagg. 4. c. fig.

h. e.

Specimina scientifica et litteraria Academiae Patauinae.

Huius celeberrimae Academiae Patauinae, scientiarum, litterarum et artium anno 1779 publico Senatus Veneti decreto restauratae atque auctoritate instructae, historia ac fata paucis a nobis commemoranda sunt, antequam contenta huius Tomi proponamus, et hoc officio eo lubentius defungimur, cum praefationis loco *historica introductio hic praefixa sit, lecta in primo publico Academiae consessu d. 29 Noubr. 1779 ab Ill. Comite Abbate MATTHAEO FRANZOJA Classi scient. a Secretis.* Antiquissima et florentissima litterarum, scientiarum ac artium academia Patauina ad summum perfectionis gradum euecta multis de causis nobis esse debet commendatissima, iisque laudibus dignissima, quibus a Cl. FRANZOJA eandem ornatam legimus. Praestantiam enim Academicarum prae litterarum p. IV. vniuersitatibus ratione doctrinarum et studiorum, quippe quae in Academiis melius traduntur, coluntur ac perficiuntur quam in vniuersitatibus, declarat. Exemplo sunt Academia Parisina, Bononiense institutum, Academia Petropolitana, Berolinensis, Taurinensis, Parmensis, Neapolitana etc. quarum ad normam Moderatores litterarum Veneti et Patauinam instructissimam ac celebratissimam esse iusserunt. Igitur ex regia munificentia procures reipublicae curarunt, vt

- vt Bibliotheca publica, hortus botanicus, museum rerum naturalium, Theatrum anatomicum, Theatrum experimentis physicis dicatum, obseruatorium astronomicum, Laboratorium Chymicum, schola rei agrariae, schola artis obstetriciae, schola
- p. VI. medicinae practicae et chirurgiae in Nosocomio Infirmorum, et vsui vniuersitatis et academiae inferuient, atque vt aedificium conuentibus dicatum exstrueretur. Variis autem ex societatibus litterariis, quorum vltima fuit Academia Recuperatorum 1599 fundata, coaluit, atque demum in varias diuisa est classes, atque edicto publice a Senatu Veneto 1779 promulgato confirmata, simul protectione publica ornata, legibus munita atque ex aerario publico sustentata ac nomine Academiae scientiarum, litterarum et artium Patauinae insignita est.
- p. XIII. Alterum *specimen historicum super academia Patauina* Cl. abbatem IOSEPHVM GENNARI agnoscit auctorem, qui commemoratis commodis, quae ex litterariis variis societatibus in litteras ac artes liberales redundarunt, et incrementa conseruationemque earundem promouerunt, atque nominatis doctissimis viris, qui illas ornarunt ac nobilitarunt, progreditur ad primordia societatum, quae in annum 1540 incidunt, quo primum floruit Academia Patauina Inflammatorum, ex qua studiis ORSINI, BARBARI et MARTELLI nostra eodem tempore emerfit, et primus praeses fuit LEO ORSINI, cui Censores, syndicus, et Cancellarius erant adiuncti. Sequuta est Academia eleuatorum, quam perperam
- p. XXIV. Abbas QVADRIO circa annum 1540 ortam affirmat, antiquissimam illam fuisse inde patet, quia anno 1560 noua Eleuatorum commemoratur Academia. Ignoratur autem huius academiae annus natiuitatis ac interitus. Tertia est Academia Aethereorum
- p. XXIX. circa annum 1567. ex QVADRII opinione fundata

1 SCIPIONE GONZAGA. Quarta fuit Academia animosorum anno 1557. fundata ab ASCANIO MAR. p. XLI. TINENGHI et fratre ipsius CO. CAMILLO, quaeque ob doctissimos viros quam maxime inclaruit quorum nomina cum laudum encomiis hic referuntur, et qui de omni liberaliori doctrina ita meruere, vt illa tempora praeclarissima sint dicenda, quibus Nobilitatis Venetae flos in amplissimo et pulcherrimo litterarum theatro sese ad egregios mores atque disciplinas effinxit, ita vt ipsa inuidia hanc ipsam adipexisse maleuolis oculis felicitatem videatur. Insurrexerunt enim multi, qui faces iactarunt, diffi p. LII. cultates obiecerunt, atque exclamarunt, hunc coetum parum diuturnum fore, hunc Phryxum magnis cito fluctibus obrutum iri, hunc mentium ardorem, quo focii appellantur animosi, breui extinctum iri tempore. Quinta societas Patauina est p. LIV. Academia Stabiliū, quae anno 1580 sua cepit primordia *), nequaquam anno 1555. vt arbitratur Abbas QVADRIVS **), fundante ipsam Ill. Com. IAC. ZABARELLA. Sexta Academiae Recuperatorum (Ricoverti) nomine gaudet, quae sub finem saeculi XVI. esse coepit, sub auspiciis siquidem Abbatis FRID. CORNARI, patricii Veneti d. 25. Nouembris 1599 fundata est, et primus Academiae confessus habitus est die 9 Ianuarii 1600. Floruit illa vsque ad annum 1661. ex quo tempore per septem integros sopita fuit annos, resuscitata demum a. 1668 a VICTORE p. LXII. CONTARINI, anno autem 1694. reformata, nouisque legibus aucta est, quae publici factae sunt iuris a. 1697.

Tertia

*) V. IOH. IARCHII TEDESCHI Specimen, Historiae Academicarum eruditae Italiae A. car. 163.

**) V. Storia e ragione d'ogni Poesia Vol. I. p. 68.

P. LXXII. Tertia commentatio lecta mense Martio 1780. a Cl. *Abbate* MELCHIORE CESARETTI, continet cogitata de officio Academicorum, cuius summa primum eo redit, ut vera, noua atque utilia ab unoquoque proponantur Academicorum.

P. LXXXV. Accedit series chronologica Illustrissimorum Reformatorum et reliquorum sociorum, quam tamen hic omittimus, ne ab ordine a nobis recepto recedamus, alio tempore ad calcem pro more nostro eorundem mentionem facturi.

Hac historia praemissa, quae summo studio elaborata est atque egregiis instructa observationibus doctisque, quae nos pleniore notitia celeberrimae huius Academia possunt instruere, accedimus propius ad ipsas commentationes.

P. I. I. *Experimenta et observationes* Cl. LEOPOLDI M. A. CALDANI, quibus accuratius declarare studuit ac determinare, quinam sit locus princeps in cerebro, in quo sese fibrae medullares albae praecipue decussent, lectae d. 17 Maii 1781. Iam ante viginti et quod excurrit annos Cl. A. historiam admodum notabilem litteris consignatam vulgauerat *) de hemiplegia quadam prorsus singulari, cuius nulla exempla penes celebratissimos quosunque, scriptores, si MORGAGNIUM excipias atque HALLERUM, occurrunt, quia vir correptus defunctus est. Inciso cadauere vidit internam huius hemiplegiae causam latuisse in ulcere, quod in paralytici hemisphaerii opposito hemisphaerio detexit, atque simul exposuit decussationem fibrarum medullarium in regione potissimum corporum striatorum fieri. Veritatem huius rei ulterius iam quatuor nouis exemplis hominum confirmare annisus est, qui eodem modo ex hemiplegia obierunt. Prima historia concernit virum robustum in

nosoco.

*) Prima lettera sull' insensitività ed irritabilità di alcuni parte del corpo animale §. LI.

nosocomio S. Mariae demortuum, sectione facta et
 separati integumentis cranii, illa versus os parietale
 dextrum male affecta et in medio quasi ita adnexa
 ut vix auelli vi maxima possent. Capillis abrasis in
 illa regione inuenit veterem cicatricem figurae el-
 lipticae, et tantae amplitudinis, ut maior diameter
 pollicem vnum, et dimidium, minor autem tantum
 vnum pollicem aequaret. Cicatrice digito pressa,
 cessit illa quidem, sed reliquit foueam, sub qua os
 quoque fuit excauatum, uti vltior separatio do-
 cuit. Cranio vero dissecto supra cilium orbitae
 dextrae sinus in dura matre reperiebatur continens
 materiam fetidam obscure rubram, chocolatae colo-
 rem referentem, et eiusmodi materia quoque in dex-
 tro latere cristae galli fuit, vlcus autem vsque ad
 ventriculum progrediebatur hac in parte, quod ip-
 sum vlcus apoplexiae fuerat causa, cum sanguis ex-
 trausatus sinistram ventriculum repleuerat. Vbe- p. 3.
 rius autem auctoritatem suis dictis conciliat exem-
 plo canis, cuius ossa parietalia trepano perforaue-
 rat, atque protinus intellexit, ex grauibz cerebri
 aut cerebelli vulneribus canis corpus in arcum at-
 trahi, esseque causam phaenomeni in lateris vulnere
 respondentis quidem conuulsione, lateris vero in-
 tegri resolutione. Haec experimenta quater repe-
 titae eadem phaenomena exhibuere. Alter apople- p. 11.
 cticus fuit inuenis 24. annorum robustus, floridus,
 cuius caput sclopeti calce percussum erat. Vulnus
 inflictum fuit regioni parietali dextrae in vicinia
 suturae sagittalis versus os frontis, et grauissimis
 symptomatibus stipatum; adhibitaeque trepanatione
 tamen mortuus est. Cadauere secto cranioque,
 nulla in conspectum venit ossis fissura, dura tantum
 mater fuit nigra, et in dextro hemisphaerio aliquid
 puris ac magnas quantitates sanguinis in ventriculo
 ibidem collocato, corpora striata vsque ad dimidium
 erant

- p. 12. erant corrosa. Meatu auditorio dextro aperto in eius cauitate media pus fuit, membranaque tympani quoad dimidiam partem in inferiore regione destructa. Tertius apoplecticus fuit inuenis robustus 22 annorum, qui cum esset in culina, ab automato, cuius chorda sustinens pondera praeter spem rupta, in regione capitis parum a sutura lambdoidea distante percussus, omni sensu destitutus in terram prolapsus est. Accessit protinus somnus profundior. Locus percussus graui contusione et laceratione cum multa sanguinis profusione erat affectus, respiratione sensim sensimque facta difficiliori post duos dies expirauit. Cranio dissecto in postica ossis parietalis sinistri parte cum visibili sinus longitudinalis laceratione, ventriculus ibi sanguine repletus et corpora striata destructa erant. Quartus erat vir 40 annorum qui cum vellet artificiose exornare ecclesiam Bononiensem S. Luciae, de scala praeceps ruit in terram, capite praeprimis ab hoc lapsu affecto. Contusio erat grauissima cum laceratione integumentorum in regione dextra ossis coronalis. Sectione facta fissura in toto tractu ossis frontalis admodum magna venit in conspectum, supra hanc fissuram, et duram matrem multum partim puri, partim grumosi deprehendebatur sanguinis cum multis bullulis aereis, maior autem copia in ventriculo dextro conspiciebatur cum interna destructione corporum striatorum, et particula thalami. Haec exempla sententiam auctoris confirmant, quae observationibus fusius iam illustrantur.
- p. 15. 2. *Commentatio super gangraenam* auctore Cl. CAMILLO BONIOLI lecta d. 21. Decbr. 1780. in qua demonstratur inutilem et repudiandam esse vulgarem medendi methodum gangraenae, ope incisionum, demolitionum et adustionum etc. et usum internum corticis peruuiiani tanquam specifici in hoc casu

casu laudati neque sufficere his malis medendis, neque in omnibus proficuum aestimandum casibus, Significatione vocis gangraenae praemissa, phaenomena, quibus sese sub variis formis nostris oculis repraesentat, proponuntur, quae pendent a variis illius speciebus, quae sub diuersis circumstantiis prodeunt, et liquidas nostras partes sua praua et venefica indole inficiunt atque alterant. Per eiusmodi autem alterationem humores nostri mutantur in quandam veneni speciem, quae nervos, vasa, prima stamina solidorum, atque vires iisdem inhaerentes adgreditur. Ad duo autem summa genera potest referri gangraena, quorum alterum consistit in exsiccatione partium mollium, quod pro differentia indolis et graduum materiae gangraenosae virulentae, varias induit formas; alterum in foetida quadam dissolutione earumdem partium, quod etiam in species diuersas rursus distinguitur. Secundum effectus sub sensus incurrentes vniiformes et constantes hae species, essentialis, symptomatice, criticae ac mixtae etc. dicendae sunt. Grauiissimum autem illud malum est censendum, grauiissimis symptomatibus stipatum, quae non tantum a medentibus attendi merentur, sed etiam viam, qua in curatione sit ingrediendum, monstrant. Tres autem in vniuersum p. 41. dantur gangraenae aut sphaceli species, quarum prima nullam prorsus curam admittens pro absolute lethali est reputanda; altera leuior est species, quae certe atque tuto potest sanari, et tertia cum euentissimo periculo, et multis in cura ipsa difficultatibus coniuncta esse solet. In prima specie nihil prorsus tentandum, omnia enim incassum adhibentur et malum exasperatur. In altera non sufficere declarat vsus internus corticis, quamquam ipsi tribuat antisepticam et tonicam virtutem, atque facultatem corruptioni resistendi et roborandi, ean-

Tom. XXX. Pars III. Gg demque

- demque exemplo comprobet, et conuenire tantummodo videtur in cancro occulto et symptomatico. Vidit autem a decocto chinae plagam cum gangraena coniunctam exsiccari atque ita fieri dolorificam, vt simul gangraena celerrimos faceret progressus, quare consilium mutauit atque Balsamo Arcaei in connubio cum Peruuiano suppurationem denuo procurauit. Tertia species omne artis auxilium et prouidam medentis exigit curam quoad siccam aequae ac humidam gangraenam.
- P. 40. Magnas contra vires valerianae siluestri, floribus chamomillae cum aqua ardente, cui parum aceti aromatici est adiectum, tribuit.
- P. 41. 3. Cl. nuper defuncti LVD. CALZA *disquisitiones super mechanice mutatas formas vteri per uniuersam grauiditatem*, lectae d. 2. Decbr. 1780. Ante omnia
- P. 43. vterum eiusque partes accurate descripsit, atque de cavitae et varia illius structura disseruit, quas ideo natura huic parti concessit, vt eo melius diuersis
- P. 48. suis defungi posset officiis. Omnis autem mutatio, quam vberius exhibet, primario deducenda est a fecundante potentia, quae tunc irritationem in corpore vniuerso femineo facit, et ex lege mechanica in larga copia humores ad illas partes deducit, in quibus facta est conceptio. Sanguis ad vterum determinatus per potentiam fecundantem, atque mutatus, foetui in vtero necessaria suppeditat, et quidem lympham nutritiam ad sui incrementum, humorem perspirabilem sacco ovali, quo intumescat et extendi se patiatur, vtero autem perspirabilem vaporem et serosum fluidum, quo emolliatur, et ductilis fiat, et globulosam rubram substantiam, quae fibras primas occultasque possit maiores efficere ac robustiores, easdem coloribus pingere atque conspiciendas praebere. Quo maior igitur affluxus, abundantia et phlogistica rarefactio fluidorum ad vterum fertur,

eo magis parietes in quacumque regione vteri expanduntur, quae sensim increfcit, atque simul incre- p. 50.
 mentum fetus per singulos menses procurat, fetus autem vterum suo volumine replet, et grauitate sua ad isthmum et ceruicem tendit, sursumque successive sese eleuat ac distensionem intendit, atque vterus sic increfcit. Vteri autem triplicem agnoscit substantiam, ducibus ARANZIO, MALPIGHIO et SAN- p. 55.
 TORINIO, videlicet externam musculosam crassam, mediam spongiosam in multos sinus diductam, et internam subtilem musculosam. Detraeto enim peritoneao, ab anteriore et posteriore parte isthmum et corpus inuolvente se praesentat amplissimum stratum fibrarum carnosarum, quae duas illas regiones chlamydis ad instar inuestit, strata illa directe progrediuntur ad fundum, ad tubas, ligamenta rotunda, et ouaria ac in musculos inseruntur, oblique autem descendendo in facie posteriore amoénissimum offerunt specta- p. 58.
 culum. Dispositio autem sinuum mediam substantiam constituentium a vasis venosis pendet, secundum alios vero a quodam propriorum vasorum genere. Tertia tam subtilissima est, vt sinus transpareant ac ob lacerationem sese aegre separare sinit ab altera, et ideo quoque strata ipsius non satis distincte possunt cognosci. Ceterum vera sunt omnino, quae p. 62.
 MALPIGHIVS de vtero pronunciauit: In hoc obscurissimo omnium viscere, extra grauiditatis tempus, ob contracta vasa, et in varices contorta, ita implicitae sunt componentes particulae, vt nulla ferme arte distingui possint. In turgente autem et praegnante vtero, brutorum praecipue, quaedam emergere videntur. Nonnulla igitur, quae menti meae illuxere, dubitatiue vobis indicaui, (non enim integre omnia adhuc sensus meos explent) vt excitata vestra sedulitate vel apertius pateant, vel meam *φαντασίαν* non amplius illudant.

- p. 69. *Observatio anatomica Cl. GIROLAMO FIORATI de insolito positu aortae et insolita origine primorum eiusdem ramorum, lecta d. 18 Ianuar. 1781. Rarissima illa observatio facta est in cadauere ad demonstrationes publicas praeparato, et cuius vasa erant iniecta. Historiam breuiter narrare iuuat. Vir quadraginta annorum, iustae staturae, corporis bene nutriti, obiit ex morbo paucos tantum dies durante, et de quo solummodo signa exstabant repletionis vasorum superiorum, et quae simul pulmones affectos declarabant, ex quibus simul sumtis planum erat caput vna cum pectore affligi. Praeterea multa pinguedine vasa sanguifera et nervi erant circumdata, quaeque impedimento fuerat quominus elaboraretur satis densus et extensus contextus cellulosus, et sic subiectae carnes macrae non facile conspici poterant. Dum collo aperto et trunco nervi vagi ab vna et altera parte separato primum de recurren-
te ramo in sinistra parte inueniendo cogitauit, sed tunc opus id persequi non potuit. Nam quia multa membrana in procero pectore erat, impedi-
batur admodum: quaerens vero iuxta arteriam asperam neruum recurrentem qui ascendebat, incepit eundem prosequi deorsum, persuasus hac ratione se accessurum esse sine vlla noxa ad aortae curuaturam, sub qua illa transibat. Sed descendendo vsque ad clauiculae regionem et dein magis deorsum, et cum semper noua via cellularis appareret, multa reman-
sere obstacula, quominus videret in quonam latere aorta prima curuata ascenderet et dein descenderet. Igitur protinus dextrum latus perquisiuit, in quo inuenit, qui in altero esse debebat, arcum aortae et neruum recurrentem, qui deorsum supra arteriam asperam in laryngem transibat. Perquisiuit hac occasione arteriam magnam eiusdemque ramos vna cum arteria pulmonali, atque vidit e ventriculo cordis sinistro ex-
ire*
- p. 70.

ire arteriam aortam, quae oblique processit in partem dextram ascendendo quatuor digitos fere supra cor, cum ordinario se conuertere debeat in sinistrum latus, processit ad dextrum faciendo arcum tendentem ad posteriorem partem et collocabatur super corpus vertebrae dorsalis, atque progrediebatur ad ultimam dorsi vertebrae, ubi inclinata ad sinistram ordinariam regionem suam occupabat absque ulla peculiari mutatione. Primos autem eius considerans ramos hanc primo obtutus differentiam vidit, quod non omnes e arcu sed e trunco ordine nouo egrederentur. Prima erat arteria carotis sinistra egrediens e trunco tres circiter digitos supra cor, et ascendens proxime ad arteriam asperam, ibi in suo progressu suos ramos dispergebat. Eodem modo erat carotis dextra comparata, quippe quae egrediebatur e trunco et quidem dimidium digitum versus superiora. Subclauiae dextrae summitas ex arcu progrediens ad vertebralem procedebat aliasque faciebat ramificationes, in reuertendo formabat axillarem et brachialem more consueto. Subclauiae autem sinistrae origo singulare aliquod praebuit phaenomenon, illa siquidem euidentissima erat trunci arteriae pulmonalis continuatio. Vt igitur haec clariore illustraretur luce, accuratiori examini rem subiecit, vidit eam exire e trunco arteriae ibi descendente in distantia decem linearum a summitate arcus, quae erat origo dextrae subclauiae. Truncus descendens autem erat collocatus versus dextram pectoris partem, et principium subclauiae sinistrae proxime e latere illo emergebat, ubi debebat ad instar gibbositatis hic protuberare e aorta in aliquo loco. Illa gibbositas prognata cum large principio ex diametro extensa aortae descendens circa vnum pollicem, sinu quodam facto inserta est vasi, ex quo exierat, et deuenit per maiorem aliquam diametrum in

p. 72. vas extensum, vbi cono truncato similis euasit, cuius superior pars in fossam subclauiae sinistrae tendebat. Gibbositas autem ex aorta tanquam ramus e trunco prouenire videbatur. Ultimo denique loco disseritur hancce naturae aberrationem in hac conformatione praeternaturali nullam notabilem suggessisse in functionibus vitalibus alterationem, quid quod homo ille bona et integra valetudine fuit et probe nutrito corpore. Tubus arteriosus et bursa siue gibbositas melius ex oculari inspectione tabularum aeri incisarum cognoscuntur. Quod reliquum est quasdam animaduersiones sub finem huius commentationis licet conspiciere.

p. 78. §. *Commentatio geographico-physica de vero situ insularum electricarum veterum*, auctore Cl. Abbate ALBERTO FORTIS, lecta in confesso publico d. X. Ian. 1782. Argumentum hoc a Cl. A. propositum non tantum ideo laudandum est, quia omnibus aequae auditoribus in confesso illo congregatis gratum esse debuit atque acceptum, praesertim ob nexum arctissimum historiam naturalem inter et geographiam, et eam quoque ob causam, quoniam ad antiquitates Patauinas pertinet, quae ob patriae amorem omnibus in concione illa acceptissima sane fuit. Primum itaque quod Noster sibi demonstrandum fumsit, est, eiusmodi insulas, quarum apud Graecos antiquos praesertim apud STRABONEM fit mentio, vere existisse atque in Eridano sitas fuisse, easque considerandas esse tanquam massam collium Euganeorum ac Bericiensium, easque collocandas in sinu quodam Oceani Germanici centum milliaria a Patauio dissito, quoad characterem proprium electricum conueniunt cum quibusdam collibus Patauinis, et omnis massa earundem ex igne subterraneo deducenda est. Rationem porro reddit de Phaethonte in Mythologia veterum, cui fabulae eruptio

p. 80.

eruptio noui montis igniuomi originem dedit. Subi-
 tanea autem et luminosa facies huius terribilis phae-
 nomeni ipsi nomen phaetontis imposuit, quod nomen
 et ad tres alios translatum est montes eiusdem natu-
 rae, quorum alter Euganeus (Monte bruciato) reli-
 qui duo Vicentini fuerunt. Electrum autem ibi re-
 pertum fuisse massam probat e crassa et vliginosa terra
 vegetabili compositam, quae in paludosis locis soluta
 fluida reddita est, et mota per subterraneum calo-
 rem et petroleum, ac aquae immissa et innatans ope
 acidi marini firmata est in ambram flauam. TACITI
 temporibus illud in pretio admodum fuisse exposuit. p. 82.
 Hac occasione multa docte et eleganter de Titanibus,
 de Ioue Fulminatore, raptu Proserpinae et admirandis
 camporum Phlegraeorum vt et Bellerofonte, chi-
 maera, aliisque proponuntur. Cessasse autem ele- p. 91.
 ctricae materiae eruptionem ea praeprimis de causa,
 ob aluuiem maris Adriatici, ad radices montium Vi-
 centinorum et Bassanensium, quod pluribus exem-
 plis vltius prosequitur, simulque argumenta pro-
 fert cur nulla mentio electri Patauini facta sit ap. 95.
 STRABONE. Accedit deinde ad petrificationes ma- p. 101.
 rinās earumque ortum, qui aliquo modo conuenit
 cum electri origine. Tandem eruptiones Vulca-
 norum eandem seruare cum maris regressu rationem
 differuit. Multo plura potuissemus addere, nam le-
 ctione huius praestantissimae commentationis, mul-
 ta ex historia et antiquitate continente, admodum
 nos recreari ac refici intelleximus, atque speramus
 fore vt eandem voluptatem nostri lectores perce-
 pturi sint nobiscum consentientes.

6. *Descriptio Firmianae arboris exoticae, quae flo-* p. 106.
res fructusque progenit maturos in horto publico
Simpliciano Patauii, lecta d. 10 Maii 1781. Semina
huius arboris sub nomine arboris extelsae ex China
transmissa sunt, a quonam et ex qua regione igno-

ratur, ad Cl. Abbatem PHIL. ANT. FARSETTI, Patri-
cium Venetum, quae post eius obitum seminata in
horto eiusdem Sala, ex quibus complures plantae
prouenerunt, quae sub Directoris FRANC. POMEY
cura ita adoleuere, vt characterem arboris et qui-
dem insignis prae se ferrent, atque ex iisdem vna
transplantata est in hortum publicum Semplicianum,
p. 107. et tandem in hortum academicum traducta. Ra-
dix eius admodum magna est, formans quasi mul-
tos conos inuersos, qui e basi trunci descendunt
perpendiculariter et sese extenuant in longissima
acumina terramque profunde petunt, vestitique
cortice subtili ac squamoso, coloris incarnati cum
multis papillis siue tuberculis fusco-atris, in superfi-
cie milii magnitudine et quoad tactum asperi, quae
asperitates vices radicum paruarum barbae ad instar
adulescentium sustinent, atque exeuntes processus
lignosos durissimos et quasi corneos in ramificatio-
nibus efficiunt, qui ex interna ipsius substantia tan-
quam spinae erumpunt. Ista substantia neque so-
lida neque fibrosa, sed potius tenera ac molliuscula
est, quoad consistentiam et colorem sicut rapa, abs-
que omni odore ac gustu. Si comprimitur et per
digitos traducitur, humorem emittit mucilaginosum
sicut althea, et si masticatur et maceratur in aqua
parum parenchymatis fibrosi suppeditat, et tota sese
soluit in speciem quandam mucii gummosi odorem
grauem alcalinum referentis, qui si fermentum
subit cum aceto vinoso gratum cibum palatui prae-
bet. Siccata et decoctificata medullam offert pani
exsiccatum et vetusto simillimam, quae facile in fari-
nam potest redigi. Natura tuberosa huius radicia
phaenomena eius vegetationis exhibet, qualem olim
HONORIUS BELLVS in radice Abanae, et CLVSIVS
in Adansonia Linnei obseruarunt. Radix truncum e
terra

terra emittens et principem ramum formans sese diuidit in tres ramos egregie inflexos. Truncus ramique compositi ex parte lignosa et stratis concentricis fibris longitudinaliter et transuerse se decussantibus, continent substantiam mollem, spongiosam sicut sambucus. Corpus ipsum raræ et porosae texturae externe crasso et polito operitur cortice, in trunco veteri ramisque adultis color est pallide viridis, in aridis viuulus, smaragdinus, nitidus, qui aut in aqua maceratus aut recens, venis albis varie decurrentibus est distinctus. Folia conspersa sunt cicatricibus permanentibus variegatis ac tessellatis. Internus cortex maceratione resoluitur in laminam membranaceam, pertusam legitime ad retis instar, fibris constat non quidem innexis, sed in fasces compositis, flexuosis, serpentinis, facile a se inuicem separandis, filis longis, subtilibus, nitidis, prouti amiantum. Gaudent radix, et fibrae ligni et corticis, mucilagine ope aquae facile exprimenda. Cum fico communi quoad colorem et folia quodammodo conuenit, et vbiq; admodum vastis et praestantissimis comis est cincta. Folia profundis sinubus sunt distincta, qui e medio emergunt diuisi in quinque lobos, qui irregulares lobos minores efficiunt. Quoad longitudinem et latitudinem optimam symmetriam seruat arbor ipsa, atque pyramidalem repraesentat formam. Gemma extrema operta est externe tribus squamis oualibus deciduis, aliae squamae formae triangularis et descendentes paruis foliis interpositae sunt, sese sensim expandentes, cum limbo capillato et recuruo rubri et viridis coloris fasciculum formant; quae cum suo ramo sceptrum coronarium siue corollam floris liliacei referunt. In medio gemmae floriferae et in fibra lignea et plexus medullaris sese eleuant in folio vno plures cauliculi, qui formant corimbum, e quo racemus cum multis

p. 109.

p. 111.

Gg 5

ramifi-

ramificationibus protuberat, destinatus producendis et sustinendis floribus et fructibus. Forma pedunculi cum suis lateralibus ramificationibus thyrsum siue racemum lateralem repraesentat, in quo racemi alternatim ac spiraliter sunt dispositi, sese diuidentes in sertum aliquod minus. Singuli sustinentur breuissimo pedunculo proprio instructo nodo, in quo flores maturantes se explicant, steriles autem et abortiui decidunt. Multae paruae glandulae pellucidae maculis ferruginosis distinctae spargunt sese sub pedunculo communi aequae ac singulo, et in dorso praeterea sunt flosculi, mas aequae ac foemina inter se commixti, interdum separatim in diuersis ramulis positi. Eadem figura, magnitudine et colore sunt instructi, qui primum pallide flauus est, sensim vero in rubrum, maxime circa basin conuertitur, odore delicato melissophylli. Circulum aliquem formant membranosum in calyce, si sese aperire incipiunt, aperti autem sese explicant in quinque segmenta, cum basi interne coniuncta, et in fauce sunt lanuginosi. Postea se incuruant, et recuruando retrorsum vniuntur in extremitate. Substantia ipsa est carnosa et quasi coriacea, et inseruit calyci floris, non habens petala. In fundo tubi ipso illa est interne villosa, sese eleuans in mare in speciem aliquam columnae incuruatae, terminatae in globulum cum multis apicibus siue antheris oblongis ac sulcatis. Globuli duo sunt, quorum alter orificio aperto gaudet, qui adultiores facti per microscopium figuram H. H. quoad capitellum formam repraesentant Hispanici pilei. Apellatur autem a Botanicis *phallus esculentus*. Quoad externam speciem femina cum mare conuenit, interna autem differt organizatione. E centro calycis stipites aut basis siue receptaculum exit, in quo pistillum est implantatum, compositum e germine, stilo

et

et stigmate. Germen tumidum, pilosum, quinquangulatum cum vno nectario in basi. Membrana germen includens elongata spiraliterque contorta format stilum conicum et curuum, prouti in mare, coronatum in summitate orificii seu stigmati, et diuisum in quinque angulos coloris rubri. Nectarium aequae in quinque partes est diuisum, amplectens basin germinis, vnaquaeque composita est ex quinque aut pluribus corpusculis oblongis, angulosis, substantiae mollis et pellucidae, irregulariter congestis. Pedunculus et receptaculum infra stilum longius procedendo crassescit, et si sit lignosum, tumescit germen, sensimque flaccidum factum decidit, et p. 113. euanescent nectaria. Constituunt autem quinque embryones coniuncti vnum corpus, qui si sese euoluunt, et vnus ab altero secedit, conuertuntur in totidem pericarpia coni obtusi figuram habentia, qui versus terram inclinatus et pendulus crescere pergit, et ad maturitatem peruenti grandiores rumpunt sponte, et continent in sua cauitate tria, quatuor, quinque, et raro sex semina regulariter disposita et filo basi fortiter adnexa. Semen est nucleus figurae sphaericae paruulum cerasum aequans, substantia alba, sebacea, saporis leguminis, duplici cortice inclusum, interno crasso et solido, exteriori subtili, varii coloris, viridis, rubri, interdum virescentis. Exsiccatum ad grani piperis aut baccae iuniperi magnitudinem redigitur, internus cortex extenuatus et induratus, superior corrugatus et friabilis est, nucleus in farinam redactus saporis dulcis et aromatici haud ingrati. Capsulae figura cymbiformis et nauicularis vti auris iumentorum, pistillum cartilagineum sese inuoluens versus apicem et rursus inuertens in caule persistit et tenaciter retinet semen. Affinitatem habet illa planta cum *helictere* IACQUINI, attamen differt quoad fulcra apices

apices sustinentia. Caeterum eandem *Firmianam* appellat a CAR. COM. DE FIRMIAN supremo Cancellario Longobardiae, alias dicitur *Sterculia platanifolia*.
 p. 116. *lia*. Characterem genericum ultimo addimus loco: *Masculi flores* cum foemineis in racemo sparsi vel segregati. *Perianth.* monophyllum, inferne ovatum, superne quinquepartitum, laciniis oblongo-ovatis, coriaceis, retroflexis. *Cor.* nulla. *Stam.* columella staminum vice fungens, conica, recurva sustinens antheras numero a 15 ad 20 in capitulum congestas. *Foeminei flores* per racemum sparsi vel segregati. *Per.* vt in masculis. *Cor.* nulla. *Pist.* germen stipitatum, turgidum, quinesulcatum, contortum. *Stylus*, vt columella in masculo, conicus, recurvus. *Stigma* capitatum, quinquangulare. *Nectar.* quinquepartitum, corpusculis plurimis oblongis, inordinate congestis compositum, germinis basin circumambientibus. *Pericarp.* capsulae quinae, conico-obtusae, uniloculares, uniuales, secundum longitudinem dehiscentes, propendentes. *Sem.* nuclei sphaerici quatuor vel quinque, raro plures, nitidi, colorati, suturae dehiscentis margini hinc inde appensi. Hanc denique arborem lecta hac commentatione descriptam inuenit a LINNEO Iun. *) in Classe *Monoecia Monadelphica* sub genere *Sterculiae* et nomine triuali *Sterculiae platanifoliae*, quam ad *hermaphroditas* retulit, et classem *gynandriae*; at eam descriptionem ex imperfecto et siceo fecit exemplari, quod transmisit noster in Sueciam ad Cl. ALSTROEMER, quocum postea suas obseruationes communicauit, vt Cl. LINNEO easdem illustrandas huius plantae causa exhiberet.

p. 117. 6. *Commentatio* PETRI HARDVINI de generibus *holsti*, atque speciebus et varietatibus, eiusdemque cultura et usu oeconomico. Primum characterem genericum

*) in suppl. plantarum nuper edito p. 423.

ricum holci constituit, qui est: Calyx florum herma- p. 118.
 phroditum e duabus squamis compositus, corolla
 membranacea, in altera specie aristam continens
 supra bullam exteriorem, quae in altera non pror-
 fus exulat, tribus instructa subtilissimis filis sese ter-
 minantibus in antheram oblongam, et germine sese
 terminante in duos tubos pennicillatos. Flores
 masculi similiter habent calycem ex duabus forma-
 tum bullis multo minoribus et magis oblongis, con-
 tinentes tria filamenta cum suis staminibus defici-
 ente germine, ideoque pro sterilibus reputandi. In
 altera squama interne in calyce hermaphroditi flo-
 res sunt collocati, in altera hermaphroditus granum
 producat, quem iure florem secundum nominare
 posset stantem in medio florum sterilium. Semina
 variam figuram habent secundum specierum diffe-
 rentiam. LINNEVS characterem huius holci sequen-
 ti constituit modo: *Hermaphroditi calyx. Gluma 1.*
scu 2. flora. Corolla Gluma aristata Stamina 3. Styli
2. Semen unicum. Masculi calyx Gluma 2. valvis. Co-
rolla nulla. Stamina 3. Nunc ad species singulas
 describendas progreditur, quarum prima *Holcus*
Caser est, qui octo pedes in altum assurgit, in- p. 119.
 terdum plures secundum qualitatem et vigorem
 soli, in quo est seminatus. Frutex quoad crassitiem
 granum Turcicum aequat, folia quibus vestitus est
 numero sunt duodecim vel tredecim, et colore conue-
 niunt aequae ac figura cum arundine sativa. Uni-
 versus frutex coma terminatur copiosa, quae ad mo-
 dum umbellae sparsa et composita est ex multis
 ramulis interne partibus extremis fruticis affixis, et
 per medium comarum transeuntibus, unde fit ver-
 ticillatus. Hi ramusculi vario sunt dispositi ordine p. 120.
 et in sua summitate in alios subdivisi circa grana,
 parvis racemis vuae comparandos, et versus terram
 incuruos. Differentia huius holci in eo cernitur, quod
 frutex,

- frutex, folia et comae semper etiam in frigore vi-
reant, dulcis succi, ponderosior sit et coma quoque
sefe ab aliis distinguat speciebus, semina sunt co-
piofa, rotunda et quasi nuda, quae sustinentur a ca-
lyce pusillo, piloso et facile auelluntur, circumdata-
que sunt vno aut duobus floribus sterilibus in eo-
dem pedunculo prognatis, cui omne granum est ad-
nexum. Ad maturitatem peruenientia, rubro co-
lore externe sunt tineta, et suppeditant farinam al-
bam quam molere possumus in pistrinis facile. Se-
minatur per totum Aprilem in terra humida ac sic-
ca et vbertate foliorum vbique gaudet, magis nu-
trit quam holcus vulgaris, et alimenta praebet po-
lenta pauperibus villicis atque inseruit saginandis
majalibus, pullis et aliis volatilibus domesticis. Fru-
tex in minutas partes dissectus et viridis et siccatus
p. 123. pastui pecoris et boum inseruit. Succus inspissatus
sacchari vices sustinet. Destillatione ex eodem aqua
vitae praeparari potest, quae cum *Rum* Anglorum
magnam habet affinitatem. Ad consistentiam du-
ram coctus omnibus condimentis et cupediis potest
addi, et tandem apibus potest esse nutrimenti loco.
- p. 124. Altera species est *Holcus spicatus*, qui est *Panicum*
Indicum, quod in Barbaria Asiatica penes Tunefios
loco panis comeditur. Meminerunt eius CLVSIVS,
- p. 125. BODONAEVS, ac BAVHINVS haec de eo tradit:
Holcus (spicatus) glumis bifloris muticis, floribus ge-
minis penicillo inuolucratis, spica ovato-oblonga. Cul-
mus quinque, decem et plures pedes altus, quoad
crassitudinem, nodorum numerum, figura et longi-
tudine foliorum cum *Melica Scopa* conuenit. Nodi
sunt admodum multi et omnes annulo multorum
pilorum insigniti, producuntque in omni nodo in-
ter alas foliorum novos ramos. Folia cum suis cul-
mis admodum longa, atque neruo albo percurrente
instructa et rigidis etiam pilis tecta, qui vagina con-
tinentur

tinentur sicut culmi. Culmi principes et rami inde
 producti terminantur in cylindricam paniculam. Pa. p. 126.
 panicula primum viridis, postea plumosis et albis fila-
 mentis operitur, quae stilum et tubum germinum
 constituunt, quorum evolutionem praecedit expli-
 catio staminum. Post aliquot dies stamina repleta
 pulvisculo secundante veniunt in conspectum, colo-
 ris sulphureo-aeruginosi, et interdum ad caeruleum
 vergentis tegente totam paniculam. Stamina de-
 cidentibus semina colore albo cinereo insigniuntur,
 quae in paniculae superficie densissimam congeriem
 granorum lucidorum efficiunt et colore margarita-
 rum in maturitate sua tinguntur. Pedunculi flores
 sustinentes pilis instructi fasciculum crinium exhi-
 bent ruforum et nitidorum sericeorum. In medio
 fasciculi stant quatuor flores in duo diuisi corpora,
 quorum vnumquodque continet florem secundum
 et sterilem. Secundus in medio calycis tria fila-
 menta in antheram terminata habet; et germen ter-
 minatum in duos tubos albos et plumosos. In ste-
 rilibus desunt germen et tria filamenta cum suis
 staminibus. Ramorum lateralium paniculae in cul-
 mo principe interdum habent duos flores mas-
 culinum et femininum in vniuerso pedunculo.
 Eundem habet usum cum praecedente. Farina p. 127.
 colorem obscure album refert, et propius milio ac-
 cedit. Calamus in parte sua inferiore succum dul-
 cem prouti prima species continet, iisdem uti primi
 holci inseruiens visibus. Folia gratum alimentum
 pecori et bobus exhibent. Varietas quaedam ex
 hac emergit, quae admodum glabra est, nuda pilis
 et pecori grata. Tertia species est *Holcus cernuus* p. 128.
 cum panicula densa et arcuata curuatura culmi pen-
 dentis. Copiose haec planta in Arabia, Syria, lo-
 cis montanis Libani, insulis orientalibus maris me-
 diterranei et in variis prouinciis Ultramarinis proue-
 nit,

nit, et Dora ac Sorghi dicta est atque sic a LINNEO descripta: *Holcus sorgum* seminibus compressis aristatis. Cum autem circa characterem specificum quidam inter auctores sit dissensus, audiamus super hanc rem Nostrum. Culmus sex pedes aequat crassitie pollicis diuisus in decem nodos, totque folia quot in prima sunt holci specie. Calamus et folia laenigata, pilis non tecta in summitate, calamus in arcum curuatur terminaturque in paniculam et ob hanc curuaturam versus terram est pendula. Panicula densa oualis figurae. A sorgo vulgari tantummodo differt penicillo et granis internis. grana externe sunt albissima, aristata, rotunditatis compressae, in summitate puncto fusco notata. Calyx duabus squamis pilosis cinereisque constat. E squama exteriori et grano surgit arista obliqua, geniculata. Character distinctius est panicula versus terram inclinata et semina albissima et paululum compressa. Breuiter sic potest describi: Milium arundinaceum plano alboque semine, iuba nutante. Varios ad vsus adhibetur, grana ab auibus comeduntur, semina multo vtiliora sunt quam aliorum holcorum, farinam probam exhibent et maccaronibus conditis conficiendis inseruiunt. Grana subtilissimo pilo priuata ad iuscula palatui grata adhibentur. Panis pro pauperibus exinde potest confici, praesertim si ob densitatem ipsius et grauitatem sufficiens quantitas farinae addatur. E calamo aequae syrupus ac liquor vinosus potest praeparari. Quarta species est *Holcus sorgum*, in terra bene culta laete viret ac increfcit ad octo et decem pedes, calamus pollicem crassus, octo vel decem nodis instructus, totidemque foliis calamo montano simillimis. Terminatur in paniculam erectam, densam, ouatam. Varietates ratione coloris et formae seminum differunt. Quaedam producunt grana lucida et ferruginosa, aliae lucida

P. 133.

lucida et rubicunda, quaedam subflava et glabra, quaedam subflava et pilosa, quaedam subrubra. Ad semina quod attinet, illa sunt rotunda, et cooperta, rotunda et quoad medium nuda, angulosa, turbinata, aristata, mutica. Holcus Sorgum ita a LINNEO describitur, glumosis villosis, seminibus aristatis, attamen aliis in locis ab ipso confunditur cum Dora veterum, Sorgo nigro, et holco bicolore. - Trium varietatum autem apud veteres fit mentio, quae sunt: Milium arundinaceum, panicula contracta et densa; Milium arundinaceum, humilius, semine subrotundo, rubello, et Milium arundinaceum, panicula contracta et densa. Quinta species est *holcus niger* cum panicula pyramidata non confundenda cum specie praecedente, prouti factum est a quibusdam botanicis. Differt autem a quarta specie ob culmi maiorem altitudinem, et ob formam coloremque, comarumque rationem, quae multo magis sunt raras et figurae quodammodo pyramidalis, cum ramusculis sparsis, inuersis et in terram inclinatis. Semina in prima maturatione sunt alba, perfecte matura fusca. Calyx semina vestiens niger et lucidus. Milium istud est arundinaceum Indicum, seu dora semine nigro. Vsus eius uti praecedentis, aues recusant illud deuorare, nisi ingens sit earum famis deficientibusque aliis alimentis. Sexta species est *holcus saccharatus* coma sparsa. Ex India in Italiam istud milium inuectum est Neronis tempore, nigrum colore, amplum grano, arundinaceum culmo. Adolescit ad pedes altitudine septem, praegrandibus culmis: lobas vocant: omnium frugum fertilissimum. Ex vno grano terni sextarii gignuntur. Seri debet in humidis. In apice calami habet comam sparsam vnus pedis longitudine, et plus, compositus est ex multis ramusculis subtilibus in varios dispositis ordinibus, quidam sunt longi, sparsi, versus terram incur-

p. 134.

p. 136.

- uati et in multos alios diuisi ramos, quorum in extremitatibus semina proueniunt. Ramusculi trunco adhaerent, in extrema parte sunt pilosi, semine coloris subflauo, subrubicundo-aeruginosi, aut alius coloris non valde dissimilis secundum specierum varietatem. Semen bulla dura pilosa vestit. Paucissimi ipsi sunt flores steriles. Nonnulli hermaphroditi habent tria stamina et vnum germen cum duobus tubis, corolla est aristata pellucida, villosa et squamae calycis quoque villosae sunt. Duas vero de ipsa LINNEVS suppeditat definitiones; quarum altera, *Holcus saccharatus*, glumis glabris, seminibus muticis, altera, *Holcus glumis villosis*, seminibus omnibus aristatis. Erroris huius causae varietates fuere, quarum tres sunt 1) *Milium arundinaceum*, panicula sparsa, pendula et semine rubro. 2) *Milium arundinaceum*, altissimum, panicula sparsa, semine luteolo, et compresso. 3) *Milium arundinaceum*, maius, vulgare, panicula vnico ordine pendula, et semine rubro. Cultura et vsus huius plantae et praecedentis quartae ac quintae speciei, cum eiusdem varietatibus eo redeunt, vt seminetur mense Aprili, in quocunque solo bene prouenit, at multo melius in humido ac pingui, maturat in autumnno, terram tamen emaciat et nocet frumento. Quarta quintaque species in fertili solo multa profert grana, scopa autem in minori copia, neque ita proba. Varietates maiorem copiam granorum exhibent. Septima species est *Holcus bicolor*, cum calyce nigro et seminibus albis. Aliquo modo conuenit cum quarta, quintae quoad culmum et folia accedit propius. Forma et dispositio paniculae, color niger et splendor calycis, seminaque alba characterem distinctiuum eiusdem constituunt. Panicula in plures ordines siue verticilla distantia a se inuicem diuisa est. In vnoquoque ordine ap-
parent
- p. 137.
- p. 138.
- p. 139.

parent ramusculi subtiles et recti, in varios alios subdivisi, qui in fine forma ovali acuta instructi semina in calyce exhibent. Est igitur holcus bicolor, holcus sorgum, panicula coarctata, ovali, erecta, locustis hermaphroditis obouatis, paene glabris, subaristatis. **BAVHINVS** Milium arundinaceum subrotundo semine, et **TOURNEFORTIVS** Milium arundinaceum Indicum, seu Doram semine partim albo, partim nigro appellat. Seminatur Mense Majo, tarde ad maturitatem peruenit. Grana pila contusa a villicis et in farinam redacta ad polenta adhibentur, pullis praeterea, maialibus, aliisque animalibus loco alimenti sunt.

III. *Com. MARCI CARBURI commentatio de producto minus cognito ex decompositione tartari vitriolati purissimo obtento per cocturam in aqua, lecta d. 28 Nouembr. 1782. Experimenta et productiones cum tartaro vitriolato a celeberrimis chymicis factae ante omnia commemorantur breuiter, quibus tandem adiiciuntur ipsius experimenta. Videlicet tartarum vitriolatum purissimum, quem ex methodo vulgari omni alia mixtione salina priuauerat, de nouo immisit in aquam destillatam, qua euaporata atque exhalata obtinuit crystallos. Immisso eodem in extractionem acidi nitrosi aucto ignis gradu vidit, quod in vase retorto in eodem permanferit statu. Instituit experimenta numero 19 quae fusiis hic ac diligentissime describuntur, atque mixturam salino terream obtinuit. Deinde experimento 20 sqq. primum productum terrestre ex residuo filtratae decompositionis mixturae terreo-salinae vberius describit, et ad alterum productum sese accingit et experimento 36 vsque ad 42. veritatem dictorum suorum comprobare studuit, atque de actione cuiusdam acidi in mixturam terreo-salinam non decompositam rationem reddit in experimento 42*

usque ad 60. Omnia eo fere redeunt: per cocturam assiduam fortiozem ex purissimo tartaro vitriolato obtinuit propriam aliquam terram, quae ipsi terra primigenia salis lixiuiosi vegetabilis est, crysalli autem videntur ipsi principium acidi vitriolici STAH-
LII esse. Haud parum eius opinioni fauere videntur fortiores odores lixiuiosi inter coquendum euaporantes. Sed forte illa producta aliquam speciem gypsi obtinuere, quae, nisi nos omnia fallunt, non depositi salis medii naturam ac indolem prae se fert.

- p. 178. 8. *Descriptio aurorae borealis d. 19. Febr. 1780 obseruatae Patauii* ab Cl. Abbate IOSEPHO TOALDO, lecta d. 2 Mart. 1780, quam GASSENDVS
p. 190. lucem borealem, luculam borealem appellat. Subnexus est catalogus aurorarum borealium penes veteres Romanos.
- p. 195. 9. *Obseruationes barometricae in quibus determinatur duplex fluxus et reflexus quotidianus in atmosphaera* auctore Cl. Abbate VINCENTIO CHIMINELLO, lecta d. 20 Ian. 1780.
- p. 208. 10. *Inquisitio causae principis huius fluxus et refluxus, et causae idem phaenomenon concomitantis*, ab eodem auctore proposita ac lecta d. 18 Maii 1784.
- p. 242. 11. *Commentatio de legibus agitationis fluidi contenti in vasis oscillantibus*, conscripta ab Ill. Comite SIMONE STRATVO et lecta d. 6. Iun. 1782.
- p. 265. 12. *Siderum obseruationes habitae a Patauinae speculae exordiis usque ad annum 1779 exeuntem* a IOSEPHO TOALDO et VINCENTIO CHIMINELLO propositae d. 17 Febr. 1780. In praefatione praecipue Patauinae speculae atque vrbis latitudo ac longitudo geographica inuestigatur, igitur de linea meridiana, altitudine poli, longitudine Geographica agit, et obseruationes astronomicas quasdam addit.

13. Ob-

13. *Observationes meteorologicae Patavii ad spe-* p. 285.
culam astronomicam institutae a Cl. TOALDO anno
1780-1781.

14. *Observationes astronomicae iussu regis insti-* p. 311.
tutae eo consilio in specula septentrionali castelli S.
Elmi in Neapoli, ut altitudo poli fortalicii determinetur,
eo potissimum tempore quo linea meridionalis ab uno
extremo regni ad alterum est prolonganda, missae ad
Academiam scientiarum, litterarum ac artium Pa-
tauinam a Cl. RIZZIZANNONI.

15. *Commentatio Cl. IOH. BAPT. NICOLAI super* p. 313.
nova curvarum linearum genesi.

16. *Introductio novae cuiusdam theoriae musces* p. 365.
commentatio prima auctore Cl. ALEX. BARCA, le-
cta d. 23. Iun. 1783.

17. *Dissertatio physico-mathematica de vibratione* p. 419.
tympani, auctore Ill. Comite IORDANO RICCATI.

18. *Commentatio de commodis ex philosophia spe-* p. 447.
culatiua in societatem redundantibus auctore ANTO-
NINO VALSECCHI, lecta d. 6. April. 1780.

19. *Commentatio Cl. Abbatis CLEMENTIS SIBI-* p. 456.
LIATI super spiritu philosophico in litteris elegantio-
ribus, lecta d. 29 Noubr. 1779.

20. *Sermo Cl. Abbatis IOH. ANTONII GARDIN* p. 520.
quo probatur, educationem moralem nationis multo
meliolem et magis fidam esse, si fiat per institutionem
poeticam quam per philosophiam.

XIV.

PAVL. CHRIST. FRID. WERNERI *Vermium intesti-*
nalium brevis expositionis Continuatio ter-
tia *) auct. IOH. LEONHARDO FISCHERO, Phil.
et A. L. Mag. Medic. Bacc. et in theatr. ana-

Hh 3

tom.

*) Vide Comment. Nost. Vol. XXIX. p. 131.

tom. Lips. Prosect. Cum tab. quinque ad nat.
pictis. Lipsiae ap. Crusium 1788.

Non potuisset sane optatius quicquam libro huic
Werneriano, patre orbato accidere, quam quod
curam eius susciperet Cl. FISCHERVS, cuius non
minorem in obseruandis rebus solertiam quam in-
genii sagacitatem esse facile intelligunt omnes. — In-
serta est tertiae huic continuationi praeter egregias
quasdam *obseruationes de taenia hydatigena in carne
suis nuper inuenta, dissertatio de oestro ouino atque
bouino* *), in qua, postquam nonnulla de vermium
historia, deque oestris in genere disputauit, de ouis
oestro sermonem instituit. Cuius oestri semina ab
initio mensis Augusti vsque ad septembrem animal-
ibus insidiata in imas nares et fauces ipsorum oua
sua deponit. Quae contra eos, qui oestrum oua
alimentis animalium brutorum immiscere putant,
his praesertim suffulcit argumentis: non nosse oe-
strum, qua herba, quo folio nutriatur animal, fla-
bula ipsa ob timiditatem ipsi innatam prorsus fere
fugere, praeterea etiam tantam ei inesse prolis cu-
ram, qua in herbas temere ipsam non proiciat. —
Intra aliquot dies ouis calore animali exclusis laruae
prodeunt, quae sub finem mensis Maii ad eam cor-
poris magnitudinem perueniunt, vt quiescentes
duodecim, inter rependum extensae quatuordecim
lineas aequant. — Color ipsarum sordide albidus, fla-
uus

*) Publice defendit hanc nuper Cl. Auctor pro iuri-
bus magisterii obtinendis, sic inscriptam: *Obseruatio-
nes de Oestro ouino atque bouino factae*. Disputatio
quam Amplissi. Philos. Ordinis consensu a. d. XVIII.
Cal. Ian. MDCCLXXXVII. defendet IOH. LEONH.
FISCHER A. L. Mag. etc. respondente BERNH.
GOTTLÖB SCHREGER, Med. Bae. c. tabb. quatuor
aeneis.

tus et rubicundus, tergum conuexum, abdomen plerumque magis planum, incisurae corporis semper decem inaequales, in quarum praesertim novem anteriorum superficie multae breves corneae spinae, inordinatae, aequae albae, in tergo rariores et subtiliores quam in abdomine. Ad latus abdominis tubercula spinosa tot plerumque, quot incisurae, inter rependum quam maxime utilia. In capite duo mobiles, parvi, incuruati, cornei fusco nigricantes, iuxta se invicem positi vnciformes hamuli, quorum quisque in duo processus anteriorem et posteriorem quatuor radicibus albidis cartilagineis anterioribus et posterioribus ad secundam usque incisuram in corpus usque penetrantibus (hinc vis ac firmitas hamulorum,) instructos abit. Vterque anterior processus excavatus recipit duos oesophagos statim unitos, postea secedentes bifidum formantes ventriculum. In medio capite intra hos hamulos orificium expiratorium, cum ramis vasorum aëreorum organi inspirationis in posteriore corpore positi, breui anastomosi coniunctum. In supremo capitis margine duo acini sensorii, e quibus duae albae striae, vere nervosae deriuantur, per totam corporis interioris longitudinem multos ramos dispergentes. — Posterius corpus anteriori crassius et magis obtusum, in quo tria orificia inspiratoria, duo superiora e regione sibi opposita, tertio inferiori medio cernuntur, quod breuem canaliculum addit duobus superne exeuntibus canalibus albidis; vasa haec sunt aërea fere cartilaginea, intus per medium corpus super intestina crassa serpentina, e latere exteriori ramulos spargentia, quorum alii massam quandam albidam inorganicam, alii cutem adeunt. Sub tertio orificio rima transversalis, a quatuor in extrema corporis parte eminentiis formata, in qua orificium ani latet. — Cutis larvae quam maxime ela-

ftica. Sub illis vasis aëreis intestina crassa, tres diuerfae diametri canales, antèrius a ventriculo bifido oriuntur, multis variisque flexibus in vnum anum terminantia. — Praeter haec in ventre varia musculosa strata sese decussantia e tuberculis illis lateralibus oriunda in medium ventrem, vbi punctum ipsis fixum est, inserta: — hinc laruae ad rependum robur. Describit nunc Cl. Auctor quasdam huius laruae functiones, qua ratione et quibus auxiliis moueantur, qua arte corpora animalia perforant. Liceat vero differentias inter laruam oestri ouis et laruam oestri ventriculum equi inhabitantis, quas A. commemorat, proferre. Illi (ouis) minus, huic (equi) plane rotundum corpus, illi semper decem incisurae, huic nouem vel vndecim, illi numerosae spinae perpendiculares, illi duplex spinarum obliquarum ordo; illi duplex os, huic simplex, illi expirationis organum, huic videtur esse nullum. Differunt quoque inspiratorii organi structura; illi anus ab organo inspiratorio remotus, huic intra illud latens. Ad depellendos e naribus insensos hos hostes sulphuris vapores in nares immissi aut spiritum frumenti aut oleum rancidum inditum praepriis valere A. experimentis comperiit. — His

p. 36. expositis de bouis oestro disserit. — Muscam diligenter et additis iconibus describit. Quod ad rationem, qua oestrus hic cuti animalium oua sua ingerat; attinet, eorum sententiam, qui ex aëre oua in cutem brutorum ab ipso deiici, affirmant, validis argumentis egregie oppugnat. — De tuberculis cutaneis, (Viehbeulen, Engerlinge) etiam praecipit. Mense Iunio laruae corporis incremento absoluto, X vel XV lineas longae, VII. lin. crassae, oblongae et ouales, in iuuentute sordide pallidae, flauae, paulo post fuscae prodeunt. Tergum ipsis et abdomen planum, quin leniter excauatum, decies vel duodecies incisum,

sum, non spinosum, leuiter punctatum, triplex in utroque latere tuberculorum varie gyratorum supra acuminatorum ordo. — Caput reliquo corpore minus, tripliciter tuberculatum; longitudinali transversa eminentia in duas partes diuisum, inferius os simplex, ad cuius latera duo orificia expiratoria. Hamuli cornei, acini sensorii, vt videtur, nulli. In posteriore corporis parte duo cornea, fusco nigra, semicircularia corpora, duobus cornubus versus se inuicem posita, intra quae duo orificia inspiratoria, supra haec anus. Orificia inspiratoria lateralia nulla. — Interioris corporis structura ouinae laruae similis. Haec larua, vbi corpus egressa est, non vti prior, in terram sese abscondit. Notae, quibus larua bouis ab ouina distinguatur. — Quaedam de sanandis illis tuberculis cutaneis. — Illustrantur haec omnia egregiis imaginibus, ab ipso Auctore aeri dexterrime incis. —

Adiectae sunt obseruationes de *taenia hydatigena* in carne suis inuenta, quas eo veriores praestantioresque esse quisque concedet, cum viuum et incolumen hunc ipsum vermen disquisiuerit, quem GOLTZIUS atque OTTO FABRICIUS non nisi e mortuum viderunt.

Ne autem nimis longi simus, liceat ea tantum asserere, quae propria Cl. Auct. videantur, et in quibus a reliquis dissentiat. — Finnam in cellulis tantum residere negans, eam praeditam esse contendit externa quadam vesica, internam vndeque cingente, contexta e tela cellulosa, carnis fibras eiusque strata connectente, quam vasa circumrepunt ad vesicam externam succum taeniae nutritium vehentia, quem capite ex interna vesica protenso vermis capit. Quare OTT. FABRICII opinionem de locomotiuitate huius vermis inanem reiicit. Membrana interior porosa et ad similitudinem pulpaе sambuci

nigri facta, hinc ad resorbendos humores apta. Pluribus experimentis edoctus statuit finnam, quam dicit FABRICIVS taeniam lobatam, esse laesam neque integram, et ortum vel violentiae cuidam vel exsiccanti aëri debere. Describit deinde accuratius corpus, collum et caput vermis, et lente optica auctum depingit, emendans ea, quae FABR. et GORTZ. in delineandis his partibus vitia commiserant. Caeterum finnam suis aut parum aut nihil ab humana differre. —

XV.

IOHANNIS ERNESTI NEUBAVER Medicinae Doct. Anatom. Chir. atque Art. Obst. apud Ienenses quondam Prof. publ. ordin. etc. Opera anatomica collecta. Editionem curavit GEORG. CONR. HINDERER, Med. D. ac Phys. Hasso-Darmstad. Francof. et Lipsiae ap. Ioh. Chr. Krieger, jun. 1786. 4.

Laudabilem in edendis his dissertationibus operam posuit HINDERERVS, praemissa simul vita NEUBAVERI a BALDINGERO germanice relata, et latine vulgari modo versa. — Complectuntur his paginis 1. Diss. inauguralis anatomica *de tunicis vaginalibus testis et funiculi spermatici* *), pro Grad. Doct. impetrando, Giesae MDCCLXVII. 2.) Observatio anat. chir. *de epiploo-oscheocele* etc. Ienae MDCCLXX. 3.) Descriptio anat. *neruorum cardiacorum*. Sectio prima de nervo intercostali cervicali, dextri imprimis lateris **). Ien. MDCCLXXII. 4.) Descriptio anat. *arteriae innominatae et thyroideae imae* ***), Ien.

*) Vide Comm. nostros Vol. XVII. p. 530.

**) Vide Comm. nostr. Vol. XX. p. 37.

***.) Vide Comment. nostros, Vol. XX. p. 42.

ten. MDCCLXXII. 5.) Obs. anat. rarior de triplici
nympharum ordine. Ienae MDCCLXXIV. 6.) De-
scriptio anat. rarissimi peritonei conceptaculi, tenuia
intestina a reliquis abdominis visceribus seclusa tenentis.
Ienae MDCCLXXVI.

XVI.

Ad orationem aditalem professionis Hist. nat.
extraord. in Ac. Lips. a. d. XVIII Aug.
CICIDCCLXXXVII. audiendam obseruanter in-
uitat D. CHRIST. FRID. LUDWIG Med. et Hist.
Nat. P. P. E. -- *Praemissa est historiae anatomi-
ae et physiologiae comparantis brevis expositio.*

Primum Cl. Auctor tabulam scriptorum, qui ad
hunc locum pertinent, chronologicam proposuit,
postea de periodis et fatis vtriusque disciplinae ipsis
loquutus. Prima periodus ab antiquissimis tempo-
ribus et prisca aetate ad annum procedit CICIDXLIX,
lanienam, victimas et studii zootomici primordia
complectens; altera zootomiae perfectioris incipit
ab anno CICIDC pertinetque vsque ad annum
CICIDCLXXXV; tertia neglecti, et contemti studii
zootomici (nam omnem fere operam in ornanda
anthropotomia tunc collocabant) orditur ab anno
CICIDCLXXXVI et vsque ad annum CICIDCCXLIX
pertingit: vltima denique restauratae anatomiae
comparatae ab anno CICIDCCCL ad nostra et recen-
tissima tempora deducitur. Nominantur deinde
docti homines, qui singulis periodis in tractanda
vtraque disciplina excelluerunt. Ita autem Cl. Au-
ctor rem suam perfecit, vt summam diligentiae et
doctrinae laudem mereretur. In ipsa oratione per-
scrutatus est causas, cur tot fabulosae narrationes et
fisiones in scientiam naturalem fuerint illatae.

Huius

Huius muneris auspicia commilitonum nomine gratulatus BERNHARDVS GOTTLOB SCHREGERVS Med. Bacc. libellum edidit: *Peluis animantium brutorum cum humana comparatio. Spec. I.* Postquam satis magnam peluium e manumalibus, auibus et amphibiiis desumtarum copiam A. descripsit, eorum, quae ex his obseruationibus deduci possint, summam retulit, vberiore quidem expositionem specimini alteri reseruans. Cui promisso vt stet, nulli non optamus.

XVII.

Considerationes pathologico-semeioticae, de omnibus humani corporis functionibus, quae per partes successiuas sub thesium forma propositae fuerunt per triennium studii medici in vniuersitate Bisuntina, auctore ac Praefide N. F. ROUGNON, Doctore medico, in eadem Vniuersitate Professore Regio, scientiarum Academiae Bisuntinensis, nec non Regiae societatis medicae Parisiorum socio, Fasciculus alter, Vesuntione, Typis I. F. Couche vniuersitatis regiae Typographi 1788. 4. pagg. 442.

Libri huius egregii primum fasciculum nuper recensuimus *) et nostrarum partium iam esse duximus alterum quoque fasciculum, qui prodiit, examini subiicere, quod eo lubentius facimus cum illud opus omnibus numeris absolutam et perfectam complectatur semeioticam pathologicam. Omnia autem Cl. A. nouem complexus est capitibus, quae in complures articulos sunt diuisa, et hi denuo in

*) Vide Comm. Nostr. Vol. XXIX. p. 643.

in paragraphos. De praestantia huius libri nihil amplius monendum habemus, cum iam de ea abunde diximus, atque ex nostris verbis quilibet statim intelligere poterit, eum non facile hoc libro carere posse, qui de principiis artis medendi animum suum probe instruere cupiat. Per partes autem eundo primum explicauit, qualis sit physica hominis vita et quales functiones sint, quibus ea conseruanda sit, et seorsim demum indicantur signa; ex quibus possimus colligere, illas functiones esse alteratas laesasque, et quatenam sint causae istarum alterationum. I. agit de *respiratione*. Respiratio sanissima est, quando sequentes habet qualitates, nempe si exerceatur absque rumore et difficultate, si adeo lenta, quieta ac lenis sit, ut vix aduertatur thoracis motus; si praeterea obseruetur aliquantula perfectae quietis morula inter singulas inspirationes et expirationes, denique si respiratio difficulter anhelosa fiat occasione corporeorum motuum, aut si eius tranquillitas facillime saltem restitatur a quiete corporis succedente. Symptomata peculiaria, quae in functione respirationis contingunt, sunt tussis, stertor, singultus, sternutatio, oscitatio, risus, fletus, incubus seu Ephialtes. Morbi autem contingentes in respirationis functione sunt, asthma, angina, hydrops pectoris, catarrhus febrilis, catarrhus suffocatiuus, tussis ferina convulsiva infantum, pleuritis, peripneumonia, vomica pulmonum, empyema, haemoptysis, phthisis pulmonalis, hepatitis. Agit porro de secretionibus. Secretiones omnes optime perfici iudicare licet ex debita qualitate ac copia secretionum sensibilium, nec non ex constanti ac illibato functionum omnium exercitio. His omnibus consideratis quoad mutuas relationes, indicatur non solum libera esse colatoria sensibus obuia, sed et ea, quae sensuum suum

p. 1.

p. 21.

p. 97.

- suum aciem fugiunt; exindeque patet optime esse constitutos humores secernendos ac excernendos
- p. 101. per diuersa haec viuientis corporis colatoria. Ad secretionem autem particulares referuntur, saliu, humor oesophageus, stomachalis et intestinalis, li-
- p. 108. quor pancreaticus, bilis. Nunc ad icterum album seu icterum improprie dictum accedit, qui est ex Cl. A. sententia, status cachecticus, in quo facies aegrotantis fit veluti cerea, et tingitur colore pallido in flauedinem dilutissimam inclinante, fere sicut in chlorosi, et in quo praeterea apparent quaedam signa, quibus indicatur penuria bilis in officina chyli
- p. 109. Icterus contra verus, seu proprie dictus iam describitur. Hanc delineationem sequuntur synouia, anchylosis, rheumatismus, humor trachealis et mucus narium, humor pericardii, pleurae, peritonaei
- p. 159. etc. sudor et perspiratio. Accedit ad affectus quosdam cutaneos, minime tamen hic egit de variis papulis et exanthematibus febrilibus, ea siquidem indicantur capite 18. art. 3. sect. 3. vbi de febribus eruptiuis sermo est; quaedam dumtaxat verba fecit de naeuis, ephelidibus, gutta rosea, scabie, lichenibus, herpetibus, vtpote quae frequentiora
- p. 167. mala sunt generis cutanei. Sequitur *urina*, affectus organorum vrinariorum, affectio renum spasmodica, nephritis, abscessus et vlcus renum, calculus vesicae, mictus cruentus, abscessus et vlcus vesicae, dysuria et stranguria, ischuria, vrinae incontinentia, diabetes, humor sebaceus, tinea, caluities, cerumen
- p. 217. aurium, humor lachrymalis et lippitudo. *De inhalatione.* Nemo non nouit eam intus susceptionem variarum materiarum, quae fit per solutas integumentorum externorum continuitates, seu per vulnera, seu per morsus, cuius inhalationis exemplo videtur orta idea omnigenae morborum inoculationis. Sed et nemo nescit humanam cutem inte-
- gram,

gram internamque pulmonum ac intestinorum su-
perficiem, inhalationi perinde aptam esse ac exha-
lationi seu perspirationi. Haec classis sistit 1. miasma
magnetismi animalis dicti. 2. miasma electricum. 3.
miasma ignis calorifici 4. miasma aereum multiplex.
5. miasma humidum. 6. miasma scorbuticum. 7. mi-
asma pforicum, 8. miasma petiginosum, 9. miasma
syphiliticum. 10. miasma rabiosum, 11. miasma
viperinum, 12. miasma pustulae malignae dictae
13. miasma tarantulaeum. 14. miasma pestiferum,
15. miasma variolosum, 16. miasma morbillosum,
seu rubeolosum. *De nutritione.* Ex vario statu nutri- p. 281.

tionis corporis humani licet mutuari plurima phae-
nomena pathologico-semeiotica, quorum alia re-
spiciunt morbos, sanitatem alia. Quaedam nunc
de illis dicenda incumbunt incipiendo a posteriori-
bus. Signa sanitatis quoad nutritionem repetuntur
1. ex aequabilitate inter ingesta et egesta 2. ex pe-
rennitate congrui appetitus, 3. ex constantia virium
corporis et animi, 4. demum ex debito corporis
habitu, qui in vultu praesertim considerandus. De
his quatuor capitibus per partes egit, quibus sub-
iunxit morbos cum nutritione connexos, videlicet,
tumores particulares, qui mentiuntur nutritionem
adauctam, phthisin dorsalem dictam, cachexiam di-
ctam seu tabem vel marasmm, vbi et de atrophia,
cachexia humida, rachitide, hydrocephalo. *De fun-* p. 303.

tionibus animalibus. Inprimis hic agitur de vulneri-
bus capitis, vulneribus externarum partium, pericra-
nii laesione, calvariae ipsius laesione; de effracti cranii
frustis apud adultos intropulsis, et intropressis cra-
nii iuniorum, exponit, quae oriantur si fiat extraua-
satio quaedam occasione cranii fracti aut contusi,
porro de commotione cerebri illaeso saepe cranio,
de functionum animalium affectibus stipatis delirio,
de morbis formatis essentialiter stipatis delirio et
febre,

- febre, de comate febrili et lethargo: Subiuncti sunt morbi formati delirio stipati sine febre, melancholia, nostalgia, mania, morbi convulsiui, epilepsia, catalepsis, scelotyrbe, affectus soporosi, carus, apoplexia, somnambulismus. Tandem tractatur de pūbertate et catameniis ac de conceptione, grauiditate, abortu ex partu. Plura commemoranda nobis non sunt, cum ex dictis quilibet iudicare poterit hunc librum esse vtilissimum, et ita scriptum sane, quomodo solertia professoris eruditissimi sperare iubebat; ipsique locus princeps assignandus in vniuscuiusque medici bibliotheca.

XVIII.

D. IACOB CHRISTIAN GOTTLIEB SCHAEFFERS
Versuch einer medicinischen Ortsbeschreibung der Stadt Regensburg, nebst einer kurzen Uebersicht der Krankheiten, welche in den Jahren 1784, 1785, und 1786. daselbst geherrscht haben, Regensburg 1787. bey Ioh. Leop. Montags Erben, pagg. 220. 8.

i. e.

D. IOH. CHRISTI. THEOPH. SCHAEFERI Tentamen topographiae Ratisbonensis, etc.

Topographiarum maximam in omni re medica esse vtilitatem a veteribus iam medicis praedicatam, ac celebratam et a recentioribus suis studiis ita nobilitatam, constat vt et celeberrimae societates litterariae saepissime praemia proponere, ac decernere minime iis dubitauerint, qui topographias concinnare sibi sumserunt. Nolumus iam in commemorandis illis vtilitatibus esse multi, quas quilibet cogitando percipere atque assequi potest facillime, indicabimus

mus potius Nostrum hanc topographiam non inui-
ta Minerua scripsisse. Huius autem libri edendi
consilium ipsi suggessit febris biliosa epidemica an-
no 1783. Ratisbonae grassans, quam attente inqu-
sivit, omniaque phaenomena atque totum decursum
morbis accurate observavit, atque observationes fa-
ctas una cum medendi ratione litteris consignavit.
Anno proxime sequenti denuo haec constitutio qui-
busdam circumstantiis mutatis saevire coepit, atque
faciem bilioso-pituitosam prae se tulit, quae dolo-
res rheumaticos pertinacissimos omnis paene gene-
ris non tantum habuit comites, sed et latentes in
corporibus morbos alios quam celerrime prodire
iussit, imprimis phthisin pulmonalem, febrim puer-
perarum et quamplurimos alios morbos. Quorum
quidem morborum historiam cum aegrorum et de-
functorum catalogo in diario ad priuatos usus dili-
genter notatam, in ordinem redegit atque edidit,
praemisitque topographiam Ratisbonae, simulque
de diaeta vitaeque genere suorum popularium et
mortibus frequentioribus, quibus infestantur, egit, at-
que ex observationibus meteorologicis, indicibus
neonuptorum, neonatorum et defunctorum et re-
censione breui morborum vniuscuiusque mensis
per decem annos proxime elapsos declarare omnia
huc spectantia studuit. Ad calcem autem libri ca-
talogum animalium, plantarum et mineralium hu-
ius regionis addidit, atque hac ratione et medicis
et naturae scrutatoribus huncce libellum vtilissimum
reddidit.

Incipit autem ab ipsa geographica descriptione
Ratisbonae, eamque urbem antiquissimis Germaniae
accensendam esse iudicat, non tantum ob varia no-
mina, quibus salutatur, et quae de eius antiquitate
luculentissima perhibent testimonia, sed etiam ex
marmoreis inscriptionibus ac repertis numismatibus

Angusti, Tiberii, Caligulae, Neronis, quae declarant hanc ipsam urbem Romanorum veterum olim fuisse subiectam imperio. Anno 1181. iura ciuitatis imperii a Friderico Barbarossa ipsi fuere collata; 1542 magistratus ac ciues publice Augustanae confessioni sese addixere, et ab anno 1662 comitia imperii ad nostra vsque tempora ibi habentur. Danubius ipsam alluit, et in parte septentrionali montes arboribus consiti non adeo alti eam cingunt, in orientali autem et meridionali regione planities eius situm reddit admodum gratum. Constitutio annorum varia est, et tribus annis proxime elapsis

p. 18. caelum ipsi fuit minus clemens. Vt plurimum hiems est temperata, aestas admodum calida, autumnus amoenus. Venti saluberrimi hanc regionem perflant, siquidem Fauonius, Argostes, Euris, et Hypeurus frequentissimi, et Subsolanus admodum rarus est. Hinc aeris temperies proba, attamen paulisper grauis, crassa et humida: aqua pura, pelucida, insipida et bonae indolis. In vicinia aquae

p. 23. minerales Abacenses profiliunt, continentes acidum sulphureum volatile cum terra calcarea coniunctum quod balneis inseruit, hinc in rheumatismis, paralytibus, et morbis cufaneis leuioribus iuuant. Fertilitas piscium soli, et fluuiatilium copia magnam huic urbi conciliant gratiam. Ratisbonenses ipsi ob animi candorem, fidem, et dexteritatem laudari merentur, at labores dueros intensosque fugiunt, luxus vt in aliis urbibus etiam hic residet. Inter infantes glandularum obstructions admodum sunt frequentes, rachitis admodum rara est, vt et gibbositas. Masturbationes et lues venerea quoque saeuunt, sed non tam diro modo vt in aliis ciuitatibus. Et quia coniugia demum maturescentibus annis contrahuntur, valida vt plurimum sunt corpora, et fortes fortibus procreantur. Nosocomia, orphanotrophia et pharmacopolia

macopolia de cura sanitatis publicae magistratus testantur. Quindecim medici practici iam in hac vrbe commorantur. Frequentiores vero morbi occurrunt p. 52. tes sunt chloroses, hydropes, et morbi abdominales, quorum causa haud dubie in humida aeris temperie et cereuisia admodum saturata quaerenda. Leucorrhaea habitat penes femellas lautiores et nobiliores. Haemorrhoides vtrumque sexum infestant. Vlcera gangraenosa mammarum et vteri rarissime occurrunt. Scorbutus plane exulat, neque frequentes sunt febres intermittentes. Scabies contra pueris et artes manuarum tractantibus propria videtur esse. Dein febrem stationariam biliosam epidemicam an. 1783. et 85. et gastricos morbos p. 57. anni 1786 vna cum medendi methodo descripsit, atque per omnes menses morbos occurrentes exposuit. Sequitur animalium catalogus in hac regione p. 197. viuientium, in quo mammalia, aues, amphibia, pisces secundum systema LINNEI ed. 13. insecta secundum species insectorum FABRICII, insecta glossata secundum indicem systematicum Papilionum Vindobonensem, et infusoria, helmintica, testacea, secundum vermium terrestrium et fluuiatilium seu animalium infusoriorum, helminticorum et testaceorum historiam MULLERI digessit. Plantarum nomenclatura ibidem crescentium ex ordine LINNEI recensetur. Catalogus minerarum et petrefactorum p. 305. ita concinnatus est, vt regnum minerale secundum CRONSTEDTII mineralogiam sit dispositum. Observationes a Cl. A. institutae, et morborum historiae ita sunt conscriptae, vt ex iis medicus in primis practicus maxima capere queat commoda, neque historiae naturalis amicis reliqua displicere poterunt.

XIX.

*Medicinische Fragmente aus der Verlassenschaft des
D. THOM. KNIGGE in Regensburg nebst dessen
Lebenslauf und Schattenriss herausgegeben von
D. IOH. IAC. KOHLHAAS, Regensburg 1788.
in der Montagischen Buchhandlung. 8. 222. pag.*

i. e.

Reliquiae medicae ex haereditate D. KNIGGE,
editae a KOHLHAASIO.

P. 4 **E**o lubentius hasce reliquias etiam hic commemo-
ramus, cum vna cum illis biographiam breuio-
rem, vti alias fecimus, subnectere possumus, quae
non medicorum sed et Lexicographorum litterario-
rum vsibus inferuire potest. Cl. autem Th. KNIGGE
natus est Ratisbonae d. 10. Septbr. 1756. patre Io-
hanne Iulio, etiam medico emerito et etiamnum
superstite, a priuatis magistris in religionis littera-
rumque rudimentis probe instructus demum in
Gymnasium sic dictum poeticum Ratisbonense in-
troducitur. Anno 1777. a societate Homburgo-
Hassiaci inter socios est accitus, atque eodem adiit
anno Georgiam Augustam, in qua inter ciues Aca-
demicos relatus est a Cl. BALDINGERO. A doctissimis
ibidem Professoribus egregie instructus Erlangen-
sem adiit Academiam, ibique 1780 honores sum-
mos in arte medica defensa dissertatione de mentha
piperitide consecutus est. Vindobonam deinde se-
se contulit, vt in publicis nosocomiis proficeret.
In patriam redux medicinam exercuit atque artis ob-
stetriciae medicus constitutus est. Anno 1784. matri-
monium iniit cum Virgine CATH. SVS. BASCHIA, ex
qua duos suscepit liberos, filiam, post patris obitum
extinctam, filiumque superstitem, et ipse haemoptoe
corruptus

reptus d. 12. Ian. 1787. obiit. Reliquiae autem quae hic prostant sunt 1) *de dubiis et incertis mortis p. 27.* signis, et de periculo vitae humationis, quam variis casibus ac historiis illustravit. 2) *De temperamentis p. 43.* eorumque in ingenium efficacia, in quo agit de temperamentis in vniuersum, vbi accurate temperamentum definit, atque de causis temperamentorum eorundemque differentiis rationem reddit, diuisionem vulgarem reiicit, atque tantummodo sanguineum et phlegmaticum pro veris temperamentis agnoscit, potius temperamentum in hilare, triste, vehemens et iracundum, phlegmaticum, virile, moderatum, volatile et inconstans diuidit atque causas de iis adducit, verum enim verò desideramus hic verum diuidendi fundamentum, et omnes hae commemoratae species tanquam diuersae modificationes variorum temperamentorum sunt considerandae 3) *Miscellanea ex medicina theoretica et practica vt et p. 79.* chirurgia. Tantummodo commemorantur tituli, cum in eius schedis reliqua desiderarentur. 4) *De p. 81.* medicorum contra iniquas criminationes defensione. Causas principes harum criminationum constituunt inuidia, et concertationes inter medicos ipsos exortae. Inprimis vero duo sunt, quae vitio vertuntur medicis, et quorum causam defendendam in se suscepit. Primo arti medicae vitio verti solet, quod pleraque ipsius dogmata, quin integrae disciplinae in incerto sint positae, atque ab omni dubitatione nunquam liberandae. b) Prouocant ad atheismum, saltem ad Pyrrhonismum et falsas de rebus diuinis opiniones, quibus medici faueant, et quibus aegrotantium animos pestilentioribus morbis implicent, atque a vera religione abducant. His criminationibus euidentia ac firma opponit argumenta, eademque diluere studet. 5) *Examen hypotheseum, quibus p. 104.* infantis deformitates post matris grauidae pathemata

*mata abortas et nonnunquam ad similitudinem obiecti
animum maternum officientis accedentes explicare con-
tur. Inquit hic in quaestione: an gravidarum ani-
mi perturbationes vi possint agere tanta in foetum,
vt monstrosa in ipsius corpore produceretur forma,
similitudinem quandam, nexumque habens cum
causa illa, a qua profecta est animi materni commo-
tio. Tres potissimum sunt hypotheses, quibus miri
illi monstri corporis foetus habitus, praegressos
mentis maternae motus sequuti, explicantur. Prima
eaeque satis ingeniosa est ea, qua matris imaginatio
pro causa habetur. Hanc praecipue exornavit CL.
KRAVSE in dissertatione, quam misit ad Academi-
am Imperialem Petropolitanam pro impetrando
praemio in annum 1756 proposito; illique decer-
nendo, qui solueret quaestione: Quenam sit cau-
sa proxima mutans corpus foetus, nup̄ matris graui-
dae, huius mente a causa valentiore commota etc.
Quae quidem opinio sic sese habet. Quando ma-
tris animus a viuidis imaginibus simulque pertur-
bationibus afficitur, tunc illum mentis maternae af-
fectum ingredi quoque putant animum foetus, hunc
agere in corpusculum suum, et producere in illo
mutationes, impressioni acceptae respondentes.
Quod vero qui fieri possit explicat KRAVSIVS hunc
in modum: Inter foetum et vterum maternum ne-
xum intercedere arctissimum, adeo vt ille cum ma-
tre vnum quasi continuum efficiat, et secundina-
rum chorion cohaerere cum vtero, plurimis nervis
instructo, per chorion vero, placentam et funicu-
lum vmbilicalem distribui nervos, cum nervis vte-
rinis non solum, sed etiam cum nervis cum foetu ne-
xum habentibus; duo haec systemata nervosa et ma-
tris et foetus vnum continuum constituere, hinc
etiam affectionem nervorum maternorum propaga-
ri posse ad nervos foetus ipsius; cum vero nervi*

sint

sunt productiones cerebri, necesse esse, vt affectio-
nes cerebri, viuidis imaginibus et animi commotio-
nibus ipsi conciliatae, per totum systema neruofum
se se diffundant, ex hoc sequi, vt id, quod in neruo-
rum systemate matris sit, quando illa animo com-
mota est, etiam fiat in neruis vteri, ibi vero esse
foetum, per neruos et vasa vnum quasi continuum
cum matre constituentem, proinde etiam hunc ner-
uorum maternorum statum non posse non transire
ad foetus neruos ex ipsius cerebro descendentes,
atque hoc modo ideas maternas deferri ad animum
foetus; ab his vero ideis impelli ipsum ad agendum
in corpusculum suum eo modo, quem intulerunt
ideae excitatae. Quomodo autem mens foetus agat
et qua ratione monstruosum corporis sui habitum
producat, hoc dici et explicari non posse. 2. Alii etiam
huius rei causam et explicationem quaerentes ad
vasorum vteri cum vasis placentae continuitatem
confugerunt. Vltimos scilicet vasorum placentae
fines cum vasis vteri se se coniungere sibi persua-
runt, adeo vt arteriarum venarumque placentae
ostiola cum systemate arterioso et venoso matricis
cohaereant, et vnum continuum quasi constituent;
hunc in modum sanguinem matris libero transitu
ad corpus foetus perferri, superfluum vero per ar-
terias vmbilicales redire ad matrem, nouamque ibi
pulmonum maternorum vim experiri. Anima ita-
que matris commota vniuersum vasorum ipsius sy-
stema concuti, hanc concussionem propagari vsque
ad corpusculum foetus, simulque sanguinis in or-
bem fluxum mutari, et pro ratione aut languidio-
rem aut rapidiorem fieri, et per hanc vasorum et
circuitus sanguinis vitiosam conditionem non posse
non permultas in corpore foetus produci monstro-
sas mutationes. Tertiã denique eaque nouissima
est hypothesis, quam protulit SCHAEFERVS in dis-

sertatione *) quae inscribitur: *Foetus cum matre per nervos commercium.* In hac etiam Cl. A. vasorum uteri cum vasis placentae continuitatem illam defendit, et deinde argumenta profert, quibus probare vult transitum nervorum nonnullorum ex matre in foetum, atque ex hoc duplici foetus per vasa et nervos cum matre commercio se explicare posse putat, miras illas infantis deformitates matris uterum gerentis affectus secutas. Neutra autem harum hypothesium Nostro arridere videtur, et aduersus vnam quamque quaedam ipsi sunt monenda.

p. 154. Ingenue tandem suam proponit sententiam, ex qua omnia phaenomena melius explicari illustrarique posse sibi persuadet. Videlicet duas quaestiones probe esse inquirendas atque ponderandas censet a) an reapse mentis maternae perturbationes possint producere mutationes in foetus corpusculo et quinam illorum modus agendi, b) an adsint exempla indubitata infantum; quorum monstrosus habitus, matris pathemata sequutus, veram habeant cum causa efficiente similitudinem, et si talia exempla existant, quomodo phaenomena ista explicanda? Ad priorem quod attinet concedit per animi materni motus morbosas in foetus corpore posse produci mutationes, sed negat illas ex hypothesebus propositis explicari posse, ideoque aliam proponit phaenomenorum explicationem, huius tenoris: In omnibus pathematibus, quibus mens humana afficitur, ipsam humorum mixtionem mutari et pro re nata saepius eorum indolem bonam in noxiam, quid? quod venenatam conuerti. Sic persaepe infantes breui post animi perturbationes ex mammis matris lac sugentes vehementissimis conuulsionibus affliguntur: frequentissima sunt infantum exempla, statim post matris terrores lactantium, qui trismo

affe-

*) Prodiit Erlangae 1775.

affecti sunt. Vis igitur pathematum in corpus ani-
 male praecipua assumenda est, qua blanda et bona
 humorum indoles in maxime noxiam conuertatur.
 Quodsi igitur lac maternum per pathemata sic mu-
 tatum in infante iam nato conuulsiones, trisimum,
 et alios morbos producere valet, nonne longe fa-
 ciliōri negotio in embryonis corpusculo tenello et
 maxime irritabili morbosae, immo monstrosae ori-
 ri potuerunt mutationes, quando humorum mater-
 norum ad foetus nutritionem affluentium indoles
 per pathemata matris in noxiam quid? quod vene-
 natam fere mutatur. Posterior vero sic ab ipso dif- p. 157
 cutitur: Negare quidem non audet, deformitates
 veram habere similitudinem cum obiecto animum
 matris mouente, et v. c. erucam in matris cutem
 decidentem animum ipsius posse afficere adeo, vt
 in eadem cutis infantis parte, quam in matre ex al-
 to delapsa eruca tetigerat, etiam eruca oriatur.
 Sed multae res ipsi videntur hoc in suspicionem de-
 ducere. Obseruatae siquidem sunt istae deformita-
 tes post matris affectus abortae, quibus similitudo
 fuit cum causa illa externa animum maternum mo-
 uente, sed in plerisque ita rem se habuisse censet,
 vt medicus omnino illas obseruaret, easque ipse vi-
 deret, sed non adesset eodem tempore, quo matris
 grauidae mens ab obiecto quodam afficiebatur, et
 tum demum, quum infans in lucem iam editus es-
 set, eiusque corpusculum deforme inueniretur, hu-
 ius phaenomena historiam ex matre audiret, quid?
 quod tum demum saepissime cum ad aetatem ad-
 ultiore iam peruenisset homo monstrosus; num
 vero in hac parui momenti re solis muliercularum
 narrationibus subniti possimus, admodum dubitat.
 Vt magis de veritate constet postulat, vt medicus
 ab omnibus praeconceptis opinionibus liber eodem
 adsit tempore, quo matris grauidae animus a re
 li s quadam

quadam afficitur, ut etiam partui foetus interficit, ipseque eius corpusculum sedulo accurateque examinet; quodsi tunc in hoc infante deformitates reperiuntur similitudinem cum obiecto afficiente habentes, tunc possibilitatem horum phaenomenorum sese concessurum esse profitetur. Iteratas vero requirit observationes, ut naturae constantia patefiat, quia permultae istarum similitudinum a solo casu proficisci possunt. Deinde similitudines veras nec falsas esse debere, nec a praeconceptis opinionibus, et laesa imaginatione profectas, quippe qua amans videt ranam, ranam putat esse Dianam. Tandem revisiones repetitae sunt Ratisbonensibus relationibus litterariis insertae, in quibus quaedam desiderantur, illae nimirum, quarum schedae non amplius inveniiebantur in scriniis auctoris.

XX.

Manuel des Goutteux et des Rhumatistes, ou l'art de se traiter soi même de la goutte, du rhumatisme et de leur complication avec la maniere, de s'en préserver, de s'en guérir, et d'en éviter la récidive par M. GACHET, Maître en chirurgie, auteur de l'Elixir antigoutteux, nouvelle édition, revue, corrigée et augmentée à Paris chez M. Gachet fils, 1788. 12.

h. e.

Enchiridium in usum arthriticorum et rheumaticorum, siue ars curandi arthritidem et rheumatismos absque medico etc.

Prima

Prima huius libri editio anno 1785 prodierat, atque faciem huius frequentissimi morbi quidem depictam ibi inuenimus, et formidabiles accessiones, insignes cruciatus, ac pericula maxima, quibus expositi esse solent aegri, quoque describuntur. Vehementia huius mali, quae omnes peruagatur regiones, omnibus anni temporibus furit, omnes paene aetates aggreditur, vtrique sexui molesta est, neque temperato cuidam parcit, prae reliquis morbis curam ac sedulitatem medici videtur exigere, quae observationibus saepius repetitis id potissimum procurare studeat, quo remedia inueniat, quibus huiusce furiosi saeuientisque morbi impetus atrocissimos compescere queat. Multa quidem specifica remedia hucusque a sapientiae professoribus inuenta laudataque sunt, sed his omnibus palmam esse praerepturam facile Cl. GACHET elixirium antiarthriticum, multis verborum ambagibus ac lenociniis persuadere suis lectoribus studuit. Collegium itaque medicorum Nanceianorum praeprimis in istud remedium tot hominum millibus salutare scilicet accuratius inquirendum esse censuit, atque reuera vidit illud ipsum accensendum esse iis, quae et charlataneriam atque empirismum tantummodo sapiunt, et verba tantummodo esse praeterea quoque nihil. Iuvat hic modum procedendi Celeberrimi collegii medicorum Nanceianorum paucis circa hanc inquisitionem commemorare. Tribunus urbanus regia auctoritate Nanceii constitutus, Praeses, Consiliarius vnus e regio collegio medico ac duo pharmacopaei iurati instituerunt pharmacopolia urbana, nosocomia et officinas mercatorum, qui etiam simul medicamenta prouti aliis in urbibus solenne est, vendunt, ex legibus sapienter scriptis visitare, et protinus deprehenderunt Elixirium antiarthriticum Gacheti ibi venale proflare apud priuatum aliquem

quem virum, illud itaque absque vlla mora interposita sibi vindicarunt idque ad collegium medicorum deferri iusserunt, vt a duobus magistris pharmaciae iuratis et legitime constitutis inquireretur atque examinaretur. Hi duumviri fide data institutoque rigorosiore examine pronunciarunt atque argumentis confirmarunt illud celebratissimum Elixirium esse alteratum oleum essenziale Terebinthinae. Consiliarius collegii subinde iudicavit illud remedium admodum periculosum esse, et iurati pharmacopaei professi sunt in vnaquaque phiola septimam huius olei partem contineri, et caro admodum vendi pretio; siquidem vnaquaeque phiola pro aureo Ludouici R. imaginem prae se ferente veniat. Observationibus hisce institutis et propositis Ill. Tribunus vrbane regia auctoritate constitutus imperavit, vt illud elixirium non amplius venderetur, omnisque apparatus vi extorqueretur. Ipsum collegium de noxis huius elixirii ita certius redditum est, nihil vt supra, nihilo tamen secius deprehendit, illud in quibusdam diariis admodum laudari eiusque virtutes egregias praedicari, vnde sese quam maxime obligatum sensit obstrictumque utilitatis publicae et curae sanitatis ergo, vberius suam sententiam de hoc elixirio exponere, atque accuratam decompositionem ipsius ante oculos omnium ponere, et si fieri possit in vniuersum publicare, illa laudum encomia, quae ipsi tribuuntur, esse falsissima. Praeses itaque collegii de nouo iussit, vt duae lagenae huius elixirii ad duos supra nominatos pharmacopaeos mitterentur, vt denuo illud examini submitterent omniaque ab iis obseruata ad collegium ipsum referrent. Huius rei causa extra ordinem die XIV. Febr. 1788. confessum habuit collegium regium medicorum illustre praesente Tribuno vrbano regia auctoritate constituto, et membro honorario.

Commis-

Commissarii ad examen constituti statim rem aggressi sunt, atque analysin viâ synthetica instituerunt atque declararunt, illud elixirium antiarthriticum dissolutum ope hepatis sulphuris compositum esse ex duabus partibus olei essentialis terebinthinae, una parte olei iuniperi, et huic dissolutioni aliquot guttas olei empyreumatici animalis fuisse immixtas. His rite peractis collegium denuo iudicium ante factum confirmavit de insigni huius elixirii noxa, illudque penitus proscripsit; commissarii vero asseruerunt simul, illud vix septem aut octo solidis vendendum esse, et pretium admodum carissimum vnius Ludouicei esse impositum. Quo facto a summo Tribuno urbano, socio honorario collegii, mandatum est, ut illud institutum innotesceret in ephemeridibus, et ad vsus publicos conuerteretur. Detexit autem huncce fraudem generi humano admodum funestam Cl. MANDEL, iuratus pharmaciae magister, qui simul aliis inuentionibus chymicis sibi maximam laudem peperit et plurimos sibi deuinxit.

XXI.

Précis des Leçons publiques de Chimie et d'histoire naturelle, qui se font toutes les années aux Ecoles de médecine de l'Université de Nancy par M. NICOLAS, Conseiller, Medecin de Roi, Professeur royal de Chimie, Inspecteur honoraire des Mines de France, Membre de l'Academie de la dite Ville et de plusieurs autres, etc. Seconde édition, revue, corrigée et augmentée. Tome second à Nancy chez Haener 1787. in 8. de 124 pages.

h. c.

Lectionum publicarum chymicarum et historiae naturalis compendium, quae quotannis in scholis medicis vniuersitatis literarum Nanceianae habentur, auctore Cl. NICOLAS etc.

Primo Volumine, cuius nuper fecimus mentionem *) proposita sunt a Cl. Auct. quae ad regnum spectant minerale, ordinis igitur ratio exigit, vt et reliqua regna naturae eodem modo pertractaret, vnde iam regnum vegetabile ac animale combinauit. In regno vegetabili potissimum explicando ante omnia de succis plantarum exprimendis, de extractis faciendis, et de salibus essentialibus extrahendis agit, sequuntur dissertationes utilissimae de principio adstringente vegetabili, et de via ac ratione colorem nigrum applicandi sericis pannis. Postea inquit in quamplurima experimenta instituta cum acido sacchari, exponit modos procedendi meliores in oleis comparandis, praeparationem saponum, analysin substantiarum resinosarum et gummosarum; subiunctae sunt lectiones de substantiis vegetabilibus farinosis, de partibus vegetabilium colores suppeditantibus, de diuersis fermentationibus et de destillatione aquarum vitae. Primus articulus regni animalis praecipue tractat de sanguine, de partibus mollibus, de lymphis, de substantiis extractis mucosis animalium. In specie vero copiosius agere instituit de pinguedine, medulla, synouia, succositato, phosphoro, vrina, alcali volatili, calculis vesicae, saliuâ, liquore gastrico, intestinali, pancreatico, humore seminali, bile, lacte, spermate ceti, moscho, castoreo, ouis, viperis, cantharidibus, formicis, kermes, coccionella, melle ac cera. Omnia illa corpora, vniuersasque substan-

tias

*) Vide Comment. Nestr. Vol. XXX. p. 304.

tias diligenter examinavit Noster, ut nihil amplius desiderari queat. In altera lectione egregia methodus analytice aquarum proponitur mineralium. Finit hanc lectionem dissertatio de aquis mineralibus Decempaganis in Lotharingia, una cum methodo, quomodo possint commodè adaptari et conservari animalia ad alios transmittenda, cuiuscunque sint generis, quadrupeda, volatilia, reptilia, serpentes, pisces ac insecta. Ista conservandi animalia methodus ita perfecta est, ut vere vivere videantur animalia, ipsisque immortalitas concessa esse appareat. Simul suppeditavit formulam, qua non tantum insecta intoxicantur et profligantur, qui destruunt ac deuorant fruges, sed quae etiam hanc habet virtutem ac facultatem, ut volucres et alia animalia conservet integra per secula, ne depascantur a vermiculis. Praeterea in hoc volumine Noster exposuit indolem et naturam gummi elastici, eiusque summam convenientiam cum visco aucupario, subiungit usum oeconomicum colchici, ex quo quippe confici potest elegans amyllum, remedia vero simul suppeditat, quibus haec planta pascuis infesta sit destruenda, porro de modo procedendi verba facit, ex quo obtineri potest color ruber orientalis, tingendis lanis aptus, additque observationes practicas, quibus destillatio aquarum sic dictarum vitae melior redditur; et de torrendo cannabi, de phosphoro ossium et de liquore quodam antiepileptico a semetipso inuento. Quae hucusque paucis a nobis commemorata sunt nobis declararunt, omnia haecce inuenta priuatim tribuenda esse Cl. Auct. nosque ipsi propterea esse debere obstrictissimos. Promptuarium eiusmodi indolis utique cum laetitia et gratiarum actione a doctissimis viris suscipiendum esse censemus. Magis autem nos oblectaturos esse nostrorum lectorum animos speramus, si pau-

ca,

p. 177. *ca quaedam ex hocce libro referamus. Elegimus autem primo morbum ex cannabi prouenientem. Solet is illos potissimum inuadere qui praeparanda cannabi suam locant operam, et qui dirissimo modo eosdem excruciat, et misere atque praemature iugulat, ille siquidem cuiusdam phthiseos speciem formamque prae sefert, productam ab acri puluiculo staminum cannabis, si manu tractatur. Perpetuo enim eiusmodi homines miserandi sub atmosphaera vitam degunt spiritumque trahunt eiusmodi moleculis vegetabilibus extractis et corruptis impraegnata, quae continuo et absque mora in organis respirationi dicatis deponuntur, ibique irritationem quandam efficiunt sese per tussim manifestantem, successiue accedit inflammatio, quae ulceribus ac tuberculis in pulmonum substantia suppeditat ansam. Increscit febris, corpus sensim conficitur et homo demum necatur. Hucusque de inueniendo remedio, quo dirus ille morbus possit propelli frustra laborarunt medici, nam si certum quendam attigerit gradum, nullam amplius admittit medelam. Quae enim remedia ab initio huic aegritudini opponi possunt, eo fere redeunt, ut victus sit diluens ac demulcens, inprimis lactis usus et potiones leniter mu-*

p. 270. *cilaginosae aliquid prosunt. Iam pauca de liquore antepileptico Cl. NICOLAS praeferenda sint qui ob suam prorsus singularem virtutem antispasmodicam quam longissime praefendus est laudatissimo oleo animali Dippelii; protinus siquidem in omnibus affectionibus iuuat spasticis, etiam valentissimis, et in ipsis insultibus epilepticis. Compositio haec est: alcali volatilii liquidi et concreti cum cornu cerui praeparati vnciae sex, saturentur omnia cum sufficiente quantitate acidi phosphorici, in ipso illo liquore infundatur drachma castorei et duae drachmae corticis citri recentis, post quatuor et viginti horas*

horas, traiciatur per pannum et coletur, et in lagena probe obturata seruetur ad vsus. Dosis est vnum cochlear caſetanum mane ieiuno ſtomacho aſſumendum, et ſuperbibenda lenis infuſio Florum tiliae, ſi morbus deſideret, eadem doſis veſperi rurus ſumi poteſt. De aquis mineralibus *Decempaga* p. 284.
 nis haecce nobis commemoranda ſunt: *Decempagum*, (*Saint Diez*) nobilis vrbis eſt Lotharingiae, ad Murtam fluuium ſita, quindecim milliaria a Nanceio diſtans, centrum amoeniſſimi vallis occupans ad pedes montis Vorgeſii, hanc prouinciam ab Alſatia ſeparantis. Vallis ille ad duo milliaria ſeſe extendens, dictus eſt vallis Sancti Decimi. Fluuius abundans, et cuius aqua delicatum praeſebet potum, totam planitiem ſerpentino modo percurrit, limpidiſſima eius aqua irrigat atque foecundat prata adiacentia. Montes, ad quos protenditur vallis, obſiti ſunt proceris arboribus, quae arcent intenſiſſima frigora. Semperque virideſcens regio amoeniſſimum oculis repraesentat ſpectaculum, pruinosa enim tempora viciffitudines hiemis et veris viſendas praeſent. In vicinia iſtius nobiliſſimae vrbis, in regione illius eremi, vbi vallis ſeſe finit, duo aquarum mineralium fontes reperiuntur, qui oriri videntur ex aquis illis montes vicinos humectantibus, qui montes S. Martini nuncupantur. Caſu quodam fortuito hi fontes ſunt ab hortulano detecti, quippe qui de aqua horto irrigando ſollicitus, terram admodum humidam hanc eſſe vidit, quare ibi foueam fodit et primum detexit fontem. Examinando autem ſolum ſuperioris partis paruum vidit fontem, cuius aquae vicinas herbas incruſtarent et ſtauo tingerent colore, vnde ibi fodit, atque ſic alter ſons eſt detectus. Analyſi harum aquarum inſtituta Cl. NICOLAS reperit; eas ſal martiale, natrum, magnesiā et terram calcaream continere, quae duo ſalia neutra particularia

praebent. Noster inprimis de omni chymia bene meritus eam non tantum ab omnibus liberauit obscuritatibus, quibus maiorum nostrorum premebatur aetate, atque suis studiis multum et plurimum conferre annisus est, ut non tantum chymia ad artes quascunque applicata incrementa illarum procuraret, sed et ad communes usus atque utilitates in vita humana transferreretur.

XXII.

A Philosophical and medical Sketsch of the natural History of the human body and mind, to which is subjoined, an Essay on the difficulties of attaining Medical Knowledge, intended for the information and amusement of those who are or are not, of the medical Profession, published for the benefit of the general hospital at Bath, by JAMES MAKITTRICK ADAIR M. D. Member of the Royal Medical Society, and Fellow of the College of Physicians, at Edingburgh. Bath, printed by R. Cruttwell, and sold by C. Dilly, Poultry, London, and all the Booksellers in Bath etc. MDCCLXXXVII. 8. 318 pagg.

i. e.

Adumbratio philosophico-medica historiae naturalis hominis, corporis animique functiones repraesentans etc. auctore IACOBO MAKITRIKKIO ADAIR M. D. *)

Nuper

*) Elegantissimi huius libri versionem ditatam utilissimis doctissimisque animaduersionibus ac copioso indice

Nuper Cl. A. editis suis cautionibus medicis *), quarum iterata editio iam prodiit, et imprimis quoad caput de regimine insigniter aucta, a quibusdam excitatus est, vt caput istud de regimine paulo dilucidius proponeret, cum autem illud non satis accurate queat cognosci atque perspicui, nisi accuratam satis corporis humani eiusdemque functionum nobis comparauerimus notitiam, consilium de edenda historia naturali corporis humani iniit, quo aegri adigerentur, perspecto regimine eiusque prorsus singulari vtilitate cognita, ita se gerere, vt eo citius meliusque sanitatem labefactatam recuperare possent. Varia autem requirebantur, quae huic consilio non tantummodo responderent, sed et ipsum librum conscribendum redderent vtilissimum. Breuis enim, ob vim maximam animi in corpus, historia intellectus humani erat praemittenda, quae magis physiologiam quam metaphysicam saperet. Commercii vero animi ac corporis vera ratio dum demum eo magis innotescit, si simul mutationes ab aegritudinibus factae perpenduntur, et ad illustrationem variorum phaenomenorum adhibentur. Consultius itaque visum est Cl. A. breuem addere descriptionem aegritudinum, atque de victus ratione in conseruanda valetudine agere. Sed videamus qua ratione suo consilio satisfecerit A. et quanta vti-

Kk 2

litas
indice prodire iussit Cl. D. c. F. MICHAELIS sub
titulo: *JACOB MAKITRIK ADAMS philosophi-
scher medicinischer Abriss der Naturgeschichte des
Menschen, aus dem Englischen übersetzt Zitten
und Leipzig Bey Job. David Schöps, 1788. 8.
366. pagg.*

*) Medical Cautions for the consideration of Invalids
etc. 1787. Earumdem iamiam versio Teutonica
ab eodem Cl. MICHAELIS adaptatur, quam auide
expectamus.

- p. 1. litas ex hoc opere sit speranda. Ordinemur igitur *L. bro I. de structura corporis humani, et indole functionum eiusdem C. 1. Conuenientiam corporis humani cum animalium reliquorum corporibus aequae ac differentiam proponit, examinando varias sententias doctorum virorum, SVVIRTII existimantis homines parum ratione animi et corporis a simia aliisque animantibus differre, neque recte se habere sententiam, parum nos ab angelis distare, et HOLWELLII statuentis corpora nostra a malis obsideri geniis, et sexus sequioris corpora ob mitem et leniorem animum, quo pollent, parum participasse a similitudine diabolica, Turcarum negantium, animis praeditas esse mulieres, et aliorum nostram naturam neque spirituales neque immortales esse asserentium. Propius accedit ad historiam naturalem corporis humani, quae haurienda est ex anatomia et physiologia, et de partibus solidis ita agit, ut appareat qua ratione inde morbi proueniant. Pergit ad sanguinem, principiaque ex quibus solida et sanguis sunt composita, et ad morbosam sanguinis affectionem. C. 2. de motibus vitalibus essentialibus, quae sit earum causa praedisponens et occasionalis, quid sensibilitas et stimulus, actio et reactio. Liber II. De functionibus animalibus c. 1. de functionibus animalibus corporis humani ac earundem qualitatibus, ab ipsis vita, sensus et motus pendent, et organa huic negotio dicata sunt cerebrum et medulla spinalis una cum nervis, quorum morbosa irritatio, sympathiaque describitur. Porro de motu musculorum voluntario et inuoluntario, de sensibus externis atque somno. C. 2. historiam animi humani et internorum sensuum continet. Ex ordine omnes sensus interni recensentur et quibus causis excitari, debilitari ac penitus perdi possint, declaratur, hinc morbi mentis examini ulteriori subiiciuntur, quoad scilicet veritatem et erro-*
- p. 54.

res, hinc progreditur ad delirium, maniam, melancholiam, hypochondriacum, idiotismum, voluptatem et dolorem, appetitum, animi pathemata et morbosas eorumdem affectiones, potissimum ab imaginatione laesa provenientes. *Liber III. De vitalibus organis et functionibus C. 1. De corde, eius* p. 97.
structura, venis, arteriis, sanguinis periodo, eius effectibus, qui sunt, virium vitalium, motusque
omnis conservatio, inspirationis et expirationis mechanismus, functionum cerebri et nervorum legitima actio, secretionum ac excretionum ordo, et
nutritio corporis. Irritatio omnis in cor ab sanguinis massa, circuitu ac calore deducenda est C. 2. de p. 116.

Respiratione. Organa respirationis. Inspiratio, exspiratio, eius utilitas, aeris indoles. Putridi aeris notitia. Vitia virium vitalium, earumque causae in motu
vario sanguinis quaerendae, hinc febrium, inflammationum, haemoptysis et articulationum vitia.
Liber IV. De functionibus naturalibus, ubi expenduntur p. 155.

C. 1. earum varietas, organa masticationis, deglutitio, ventriculus, concoctio, experimenta circa concoctionem animalium, causae concoctionis, appetitus praeternaturalis, fames, ieiunia admiranda, sitis, effectus lethales sitis, mutationes ingestorum
in canali intestinorum, eorumque in chylum mutatio. C. 2. De secretionibus ac excretionibus, ubi de natura p. 171.

humorum secretorum, de organis glandulosis, earumque structura, de hepate et vesica fellea, de bile, pancreas et glandulis salivariis, de saliva, mesenterio, vasis lacteis, chylo, splene, renibus, omento, lacte ac eius natura et glandulis, de glandulis lymphaticis, mucosis, de absorptione, nutritione, systemate absorbente eiusque egregio usu, de excretionibus et organis excretoriis, perspiratione cutanea, sudore, una cum observationibus in uniuersum ad secretionem et excretionem spectantibus, simulac de
minibus Kk 3 *corporis*

p. 215. corporis qualitatibus. C. 3. *Communes animaduerſiones ſuper corpus humanum.* Embryonum omnium animalium vera ratio, et ſucceſſiua formatio, embryonis hominum differentia a ceteris animantibus. *50* Varia humanæ vitæ ſtadia, dentitio. Verus incrementi humani corporis terminus incidit in annum 15. Longæuitas hominum antediluvianorum et poſtdiluvianorum. Gigantes et Pygmaei. Proportio intercedens in mortibus diuerſis vitæ humanæ temporibus contingentibus. Proportio mortuorum vtriuſque ſexus. Indices Deſunctorum. Differentia temperamentorum et eorum indicia. Methodus Suttonia inſtitionis variolarum improbat, *011*

p. 239 Dimidalia contra commendatur. *Tentamen ſecundum de difficultatibus cum ſtudio medico et inprimis medicinae practicae coniunctis.* Illae cernuntur c. 1. in diſciplinatum proptædeuticarum ambitu, qui ex auct. ſententia exactam Graecæ latinaeque linguae, *221* ſed et recentiorum linguarum notitiam, geometriam, logicam, phyſicam ac cosmologiam et hiftoriam naturalem requirit, ſed latius ille campus patet, et aequè neceſſaria eſt linguae Arabicae ob materiam praeprimis medicam ac artem obſetriciam notitia, quae hodie a quam plurimis negligitur: porro vniuerſae matheseos praeprimis dynamices, mechanicae, optices praecepta, neque excludenda eſt metaphyſica, thelemathologia, psychologia atque morum doctrina, ſimulatque hiftoria medica et litteraria. Praeparatus tunc legitime medicus accedit ad anatomiam, phyſiologiam, pathologiam, therapiam, materiam medicam, dieteticam, chemiam, pharmaciam, poſologiam, chirurgiam, ac quae non omit- tenda fuiſſet, ad artem obſetriciam et veterinariam ac medicinam forenſem. Deinde de requiſitis boni medici quaedam egregie monentur, et officia cum arte arctiſſime iuncta inculcantur. *Adiectum eſt*

iudicium

indiciū de arcano quodam Bathensi spiritu aethereo appellato, cui maiores quam liquori minerali anodyno Hoff. vires tribuuntur, illudque argumentis tanquam ventosum medicamentum proponitur. C. 2. *difficultates ex morborum copia prouenientes.* p. 257. Vulgaris error de morbis nomine diuersis, re autem vere conspirantibus refellitur, et sciagraphia morborum classium ex ordine SAVVAGESII suppeditatur, quorum quippe numerus ad duo adscendit milia. Diuersitas autem morborum vberius ex prolatiis exemplis euidentissime exponitur, et copia causarum simul expenditur. Difficultates ob partium sympathiam eiusque influxus in morbos negotium facessit medico, qui hoc in casu philosophus ac iroquos esse debet. C. 3. *De difficultatibus circa morbos eorumque differentiam a symptomatibus.* Symptomata multo pauciora sunt, quam morbi ipsi, et sensationibus aegrorum insunt. Versantur illae symptomatum difficultates in eo, si ipsa morbi notitia est imperfecta, si symptomata multis morbis sunt communia, si effectus pro causa assumitur, si ipse effectus sympathiae non probe distinguitur et pro symptomate venditur, si aegri ipsi neque nos de sensationibus certiores reddere possunt, aut ob morositatem aliasque causas id recusant, si quibusdam de causis morbos celant. Adiicienda hic quaedam fuissent de imaginariis ac fictis morbis istorumque symptomatibus, ac difficultatibus veram eruendi rerum faciem. C. 4. *De difficultatibus prognoseos.* p. 277. Illae admodum copiosae sunt ac plus quam cimmeriis interdum tectae tenebris, praeprimis in morbis complicatis, laruatis, et exactissimam omnium doctrinarum medicarum notitiam, vsum ac experientiam praesupponunt, nisi nos fallere ac turpiter dare velimus. C. 5. *De difficultatibus in ipsis morbis persanandis.* Quamquam prognosis parum prodesse videatur,

deatur, hoc saltem exinde emolumentum in nos redundat, ut nos manu quasi ducat in ipsa curatione. Inprimis indicatio rite est facienda, quae docet medicum quid ipsi faciendum, et quomodo adgrediendus sit morbus, atque hac ratione genuinus medicus ab agyrta et empirico optime distinguitur. Sed contraindicantia et coindicantia nullo sunt negligenda modo. His rite perspectis ac pensatis iam ad apparatus medicamentorum medico accedendum et aptissima praesidia seligenda, atque ex ordine quodam adhibenda, et totum regimen ita dirigendum, ut morbi indoles ac natura requirit. Cauendum tamen est medico, ne vitia committat, et si e minus recta praeparatione medicamentorum, ex infida relatione ipsius historiae morbi, ex morositate ac scrupulositate aegrorum quaedam subnata sint, ut de iis corrigendis tempestive cogitet, et sic ad emendationem artis medicae suam quoque conferat symbolam. Quatenus et sub quibus circumstantiis natura morbos sanare dicatur, demum inquiritur, et obiectiones aduersus artem salutarem refutantur, simulque de empirismo prohibendo profligandoque, et quibus remediis id debeat fieri, disseritur. Commode itaque hiece liber physiologiae pathologicae nomine salutari atque probe medicum instruere poterit.

XXIII.

Observations sur la physique, sur l'histoire naturelle, et sur les arts, avec des planches en taille douce; dédiées à Mgr le Comte d'Artois, par M. l'abbé ROZIER, de plusieurs Academies, par M. I. A. MONGEZ le ieune, Chanoine régulier de Sainte Geneviève, des Academies royales des sciences de Rouen, de Dijon, de Lyon etc. par M. de la METHE-

RIE, Docteur en médecine, de plusieurs Académies, à Paris 1788. in 4.

h. e.

Observationes ad physicam, historiam naturalem, et artes spectantes, auctoribus Cl. ROZIER, MONGEZ, et de la METHERIE etc.

Opus istud periodicum, in Francogallia sub nomine Diarii physici (*Journal de Physique*) notissimum, per multos iam annos magnam sibi comparavit famam auctoritatemque, et cura ipsius ante per plurimos annos Cl. METHERIE, cuius merita in rem litterariam maxima iustis encomiis sunt celebranda, commissa illud instructissimum reddidit atque utilissimum, siquidem dissertatio quaedam praeliminaris in vnoquoque anno ipsi praemittitur, qua de novis inuentis in re naturali praecedentis anni tractatur. Comparent itaque in hoc volumine inventa superioris anni admodum fertilis a mense Ianuario usque ad finem, quorum summam iam exhibemus. Ad astronomiam itaque quod attinet Cl. HERSCHEL d. 21. Aprilis admodum distincte detexit in Luna tres vulcanos, qui confirmare videntur hypothesein de analogiis inter hoc astrum cum terra nostra quoad atmosphaeram intercedentibus. Similiter duos satellites circa hunc planetam a celeberrimo hoc Astronomo sunt conspecti. Cl. Abbas ROCHON telescopium suum ad finem perduxit, cuius specula e platina constructa magnos producit effectus. Cl. MACHIN d. 11. Aprilis cometam vidit, eiusque orbitam talem esse determinavit, qualis fuit cometae Anno 74. apparentis. Cl. BERNARDI fecit observationes in observatorio Massiliensi, hoc ipso anno satelites Saturni conspexit, qui alias admodum difficulter observantur, de quibus ab annis septuaginta

K k §

nihil

nihil certi perfectique potuit dici. In Magna Britannia novae Tabulae lunares prodire, quae magna accuratione sunt instructae. In *Zoologia* haec notari merentur: Cl. VICQ D'AZYR ditavit suis studiis anatomiam. Cl. PINEL vires motrices animalium egregie illustravit, applicataque mechanica et calculo istam theoriam quam maxime perfecit. Cl. CRVISHANK vasorum lymphaticorum naturam declaravit, eorumque notitiam meliorem perfectionemque esse iussit. Cl. PENNANT in sua *Zoologia* arctica, quae in Magna Britannia prodiit nuper, quam plurima animalia, quae in regionibus incognitis Americae septentrionalis reperiuntur, belle descripsit. Regeneratio partium animalium hucusque quamplurimorum sapientiae professorum ingenia ac studia exercuit. Cl. MYRRAY celeberrimi Professoris Botanices filius dignissimus, Cl. ARNEMANN et KUNN utilissimas super hoc argumento Gottingae ediderunt commentationes. Cl. LETHAM. studiose ac feruide ornithologiam tractat, atque ultima sui operis volumina edere constituit propediem. Cl. MERRER Gottingae in fasciculis descriptiones et figuras avium prodire iubet, atque sibi proposuit omnium avium descriptiones ad eundem edere modum. Cl. SPARMANN duas partes de avibus conscripsit, in quibus multae accurate descriptae reperiuntur, quae non satis hucusque erant cognitae. Cl. HERMANN Professor historiae naturalis Argentinus doctissimus, primam sectionem de amphibiiis publici fecit iuris, desiderio reliquarum tenemur sectionum, cum hucusce doctissimus vir de hac re egregie commentatus sit. Cl. BLOCH historiam piscium continuare pergit. Opus eximium de papilionibus Europae pari cura atque studio, Cl. GIGOT D'ORCY et GARENGEOT adaptarunt, atque haec collectio ditabitur admodum copiosissimis Europae papilionibus. Cl. Abbas POI-

RET,

ART. de la MARTINIÈRE, et RUVIERE in Diario
 physico quasdam insectorum parum cognitorum de-
 scripserunt species. Cl. FABRICIUS duo volumina
 de insectis edidit, in quibus non tantum omnes illi
 species continentur, quarum iam in reliquis suis
 mentionem fecit scriptis, sed etiam novas species,
 quarum ipsi copia fieri potuit, addidit. Cl. CAVO-
 NANI Neapoli eximium libellum edidit de organisa-
 tione coralliorum et madreporarum, atque haec
 animalcula exacte ac belle descripsit. In Botanica
 Cl. HERITIER, Abbas CAVANILLES, Eques de la
 MAR, BULLIARD, de la TOYRETTE, GILIBERT,
 WILLIEMET etc. in Francogallia sua opera circa hoc
 argumentum studiosissime continuant. Cl. Abbas
 FOURRET in Occitania offert humanissime Chlorin
 Occitanam. Cl. de la PEYRONNE Academiae Tolo-
 satiensis socius exhibuit Icones Florae Pyrenicae,
 cuius plantas in suis natalibus explicavit et ex vivo de-
 pingi curavit, atque nimium operosus esse videtur
 in physiologia vegetabilium declaranda. Cl. BROYS-
 SONET mechanismum hedyari girantis optime ex-
 posuit. Cl. DESFONTAINES descripsit phaenomena
 instabilitatis. In mineralogia, de spatho, bitumine
 elastico etc. probe disseruit Cl. de la METHERIE.
 Cl. FIKST lapidem crystallinum detexit, qui no-
 vum constituere speciem videtur. Cl. LELIEVRE
 naturam chrysolithorum Vulcanorum disquisivit,
 idem videlicet ipsi species serpentini esse videntur,
 ope ignis subterranei in eandem formam redacti. Cl.
 DE LARBRE et QVINQVET descripserunt novum
 lapidem *Peckstein* dictum. In physica. Cl. de la PLA-
 CE suscepit inquisitionem de motu Iouis, Saturni et
 Lunae, et de electricitate, inprimis haec pars phy-
 sicæ hoc anno multis novis accessionibus ditata est. Cl.
 VAN MARVM nobiscum experimenta physica quam-
 plurima ac vtilissima communicavit, aequè ac Cl.
 CAROLVS,

CAROLVS. In *meteorologia* quoque nouae accessiones prodierunt. Cl. ANGOS obseruauit varietatem curiosam in barometrorum actione. Cl. DE LVC nouum hygrometrum descripsit. Cl. de SAUSSURE obseruationes vtilissimas ad hanc scientiam pertinentes proposuit de fastigio montis albi. In *agricultura* prae reliquis sese distinguit Cursus completus Cl. ROZIER. In *chymia*. Cl. METHERIE magnam experimentorum copiam commemorauit a se pro obtinendis aeris speciebus institutorum. Cl. LASSONE et KIRWAN eodem modo iisdemque studiis circa eandem rem versati sunt. Cl. MORVEAU proposuit nouam nomenclaturam chymicam. Cl. BERTHOLET, WESTRUMB, HERMBSTAEDT, BRUGNATELLI, GOETHLING, DEVEUX, LAVOISIER, FOURCROY etiam in hoc anno in chymicis commentationibus conscribendis suam operam collocarunt.

XXIV.

Histoire de l'Académie royale des sciences Année MDCCLXXXIII. Avec les mémoires de mathématique et de physique pour la même Année, tirés des registres de cette académie à Paris de l'imprimerie royale MDCCLXXXVI pag. 132. et p. 783. année MDCCLXXXIV. à Paris MDCCLXXXVII. pag. 69. et pag. 658. 4. cum fig.

h.e.

Historiae academiae regiae scientiarum anni 1783 et 1784. cum commentariis mathematicis et physicis ad eosdem annos pertinentibus.

Hic

His in voluminibus pauca mutata sunt, loco Hist.
 observationum, historiae olim insertarum,
 relationes de iis, quae memoratu sunt digna, inserta
 sunt, ideoque hic primum locum occupat, *Rela-* p. 5.
tion ad Academiam scientiarum de machina aerostatica
Cl. MONGOLFIER, facta a Cl. le ROY, TILLET,
BRISSON, CADET, LAVOISIER, BOSSUT, de CONDOR- p. 24.
RET et DESMAREST. Hanc excipiunt statim opuscu-
la Academiae exhibita, inter quae commentarii pro-
ducti ab Academia recensentur, quos dignos iudica-
vit, ut imprimerentur, sunt autem: Commentarii p. 28.
duo de crystallisatione auct. Cl. Abbate HAÛI. Com-
mentarii duo de effectis luminis in plantas auct. Cl.
Abbate TESSIER. De Succedanea siue vernice Chi-
trasi, auct. Cl. DESFONTAINES. De equisetis auct.
Cl. DESCAMET. Observationes Cl. FIGOT iunioris
de mercurio. Cl. CADET de VAUX de puteis mephiti-
cis, Cl. le GENDRE de attractione sphaeroidarum.
Cl. GINGEMBRE de nouo gas obtento ex phosphoro
ope Alkali. Ill. Com. de FRYNELAI de putrefactione.
Cl. de MORVEAU de proprietatibus hygrometricis
Alci. Cl. TREMBLEY de seriebus recurrentibus. Cl.
de LAGVE observationes astronomicae. Cl. Abbatis
DEFONT de IVMEAU observationes factae Burdigala-
rum, de fluxu et refluxu maris. Duorum iuniorum
botanices amicorum commentationes de oenothera
bienni. Cl. Abbatis MONGEZ de cygni cantu. Cl.
TREMBLEY de probabilitatibus. Cl. de LAGVE obser-
uationes de totali eclipsi Lunae, institutae Deppae.
Cl. BARTHEZ de nauigatione in sinu Lugdunensi. Cl.
TREMBLEY de subsidiis mensurandi altitudines at-
mosphaerae,

Inter *elogia* membrorum Academiae huic anno p. 29.
 inserta primum est Cl. GUIL HUNTERI, huius ce-
 leberrimi artis obstetriciae medici, d. 23. Maii 1718
 Eboracae in comitatu Lanerkenensi nati. Patre vsus
 est

est IONANNE, et in Seminarium Glascouicense anno aetatis quarto et decimo missus, ubi per quinque annos bene meruit. Dicatus quidem erat studio Theologico, sed animus alia suavit, igitur suavit CULLENII a patre obtinuit, ut se medicae arti consecraret, et hanc ob causam hospitio trium annorum Cl. CULLENII exceptus ab eoque omni fide institutus est. Anno 1741. Londinum adiit, et 1745. praesentavit societati regiae Londinensi dissertationem suam de structura cartilaginum ossa terminantium tribus annis post a societate chirurgica nautica electus est ut cursum anatomicum faceret. Eius scripta autem tunc edita continentur in prioribus societatis medicae Londinensis voluminibus, quae sunt observatio de peculiari quodam aneurysmate, de arteria sibi communicationem parante cum vena descriptio nova structurae contextus cellulosi, in quo reticularem ac glandulosam substantiam agnovit. Applicuit sese arti obstetriciae atque admodum gratus acceptusque fuit foemellis, adeo ut et SMELLII ipsi aduersaretur. In hoc nouo vitae stadio scripsit de vtero grauido atque imprimis membranam detexit deciduam, atque retrouersionem uteri accurate descripsit, porro de incertitudine signorum mortis violentae in neonatis, de sectione ossium symphyseos pubis. Multa inuenta anatomia ipsi debet. Mense Martio 1783. cum vellet operationem chirurgicam facere, correptus arthritide vaga est et 30 eiusdem tranquille exspiravit dicendo ad amicum Cl. COMBE, si ego possem manu calamus scriptorium tenere, vellem litteris consignare quam facile et quam dulce sit mori. Museum Hunterianum praestantia sua sese commendat.

P. 37. Cl. LEON. EVLER, Director classis Mathematicae Academiae Petropolitanae, natus est Basileae 15 April 1707. patre PAVLO, Pastore, a quo primum institutus.

institutus est, in mathesi praeceptorem habuit IAC. BERNOVLLI, ex consilio patris magistri honoribus insignitus est, vt ei in ministerio succederet, sed anno aetatis decimo nono scripto de malis nauigiorum anno 1727 ab Academia scientiarum praemio ornatus est secundario, et eodem tempore quoque docendi munus Basileae capeffere voluit, sed duobus annis post Cl. NIC. et DAN. BERNOVLLI in Russiam vocati sunt, a quibus impetrauit, vt suis studiis eundem ipsi procurarent honorem, quo facto Professor factus et 1733. in locum DAN. BERNOVLLI surrogatus est. Berolinum se contulit ibique ab anno 1741. vsque ad 1766. commoratus multisque honoribus affectus auctusque est. Anno 1766 redux Petropolin factus. Excelluit in omnibus matheseos partibus atque in litteratura antiqua, multosque regios reliquit discipulos. Exstinctus d. 7. Septembris 1783. cum calculum subduceret legum motus machinarum aerostaticarum.

Cl. BEZOVV, Academiae scientiarum et rei ma- p. 69.
ritimae socius, natus Nemossi d. 31. Mart. 1730. patre PETRO. Casu fortuito libri quidam geometri-
ci et Elogia FONTENELLII amorem huius scientiae penes illum incenderunt. 1738. Academiae socius factus. 1763. Examinatoris titulo penes copias maritimas insignitus. Febre maligna correptus d. 27 septembr. 1783. occubuit.

Cl. IOH. LE ROND D'ALEMBERT, Academiae p. 76.
Francogallicae a secretis perpetuo, natus Parisiis 17 Noubr. 1717. et a parentibus ad ecclesiam St. Ioh. le-Rond expositus, atque sublatus deportatusque ad commissarium quendam, qui tactus misericordia eum cuidam artifice educandum tradidit. Studia in collegio quatuor nationum tractauit, relicto collegio Geometriae potissimum se dicauit ac ex beneficiis aliorum vixit. Anno 1741, ad scientiarum Aca-
demiam

ad academiam accessit, atque inuentis, ac scriptis mathematicis, historicisque inclaruit 1772 Secretarius eiusdem factus est. Obiit d. 29 Octobr. 1783.

p. 122. Cl. LVD. ELISABETH de la VERGNE, Comes de TRESSAN, Locumtenens generalis exercituum regis, natus 4 Noubr. 1705 Cenomani patre FRANCISCO de la VERGNE. Educatus penes Episcopum Cenomanensem. Inclaruit ob merita bellica, 1750 socius liber Academiae factus est, et plurimi articuli in Encyclopaedia eum agnoscunt auctorem. Opera sua Academiae Nanceianae plurimum profuit. Vltimum opus editum, est Elogium FONTENELLII. Accessiones podagricae saepius repetitae eius vires ita fregerunt, vt d. 31 Octobr. 1783. expiraret.

p. 128. Cl. PETR. WARGENTIN, Eques stellae polaris, natus 22 Septb. 1717. patre GVILIELMO, Pastore parochiae Iunnensis in Suecia. Ob astronomiam praecipuis clarus. 1749 Academia Holmiensis eum sibi elegit a secretis. 1759 Observatorio Holmiensi exstructo, director eiusdem constitutus est. Obiit d. 13 Decbr. 1783. et in eius memoriam numisma

Comm. ab Academia Suecica cusum est.

p. 1. 1. Inter commentarios huius anni primus est Cl. LE GENTIL *super obliquitatem eclipticae, et eius diminutione.*

p. 12. 2. EIVSDEM *observationes de altitudinibus solstitialibus solis.*

p. 13. 3. EIVSDEM *de altitudine solstitiali solis.*

p. 17. 4. Cl. DE LA PLACE *commentarius de figura terrae.*

p. 47. 5. Cl. LE MONNIER, *observationes factae 1782. in solstitio aestiuo.*

p. 49. 6. *Commentarius de usu horologiorum marinorum, auctore Marchiso DE CHABERT.*

p. 67. 7. Cl. SABATIER *super quasdam proprietates medullae spinalis eiusdemque inuolucrorum.* Noster primo

mo describit medullam spinalem, eamque tantum a medulla oblongata quoad dimensionem ac locum, quem occupat, differre ait. Fibras autem medullae spinalis, quae ex HALLERI sententia habent directionem transversalem, neque se decussare neque existere statuit, easdemque nihil aliud esse quam fissuras a tensione vasorum medullam penetrantium obortas. Vasa siquidem illa firmata sunt in prolongatione piae matris et disposita parallelo modo in directione perpendiculari, intrantque substantiam partium, quas perreptant. Substantia firma esse videtur, sed extreme mollis est, si enim pia mater inciditur, quae ei pro inuolucro est, statim sub forma cremoris illa exit, et distingui potest pars alba et medullaris externa, et pars cinereo-nigra interne. Locus quem occupat, et forma quam assumit, difficulter definiri potest, quamplurimi ipsi crucis formam assignant, sed noster eidem convenientiam summam cum H. maiusculo tribuit. In parte anteriore et posteriore medullae spinalis vidit cavitatem, cuius parietes sibi sunt propinqui et facillime inter se cohaerent, ad modum capsularum atrabiliarium. Medulla autem spinalis ab integumento separata formare videtur duo larga ligamenta in anteriori et posteriori parte, eorum substantia in latere, quo se tangunt, alba, in latere opposito, cinerea est. Nervi a medulla spinali producti, exceptis accessoriis WILLISTII oriuntur e duobus fasciculis fibrarum anteriorum et posteriorum, separati per ligamenta dentata. Fasciculi ipsi ex filamentis sunt compositi. Filamenta ista et fasciculi formant sese uniendo truncum nervosum, producentem ganglion, cuius magnitudo cum nervo, ad quem pertinet, quoad proportionem convenit. Vbi autem filamenta sese coniungunt duas chordas constituunt, quae sunt continuationes fasciculi anterioris ac posterioris.

Hae chordae non tantum quoad destinationem differunt, sed etiam diuersas modificationes subeunt in ganglio ab ipsis formato. Interualla separantia istas quasi gelatinosa substantia firmiter consistens, coloris griseo-rubro-atrici repleta sunt. Naturam et organisationem huius substantiae accurate definire non sustinet, attamen de praesentia multorum vasorum sanguiferorum testatur atque filamenta nervosa, quae transuerse permeant, humectare videtur. A supra dictis nervis differunt nervi accessorii Willisii, exorientes in medulla spinali inter faciem posteriorem ligamentorum dentatorum, et inter fasciculos qui concurrunt anterieus ad formandos nervos vertebrales. Pia mater autem magis extensa, quam ut possit continere medullam spinalem, in partibus lateralibus plicam efficit longitudinaliter in utroque latere descendente, et se paulo inferius ad saccum arachnoideum et duram matrem per filamenta breuia et tenuia adnectente. Illae plicae alio nomine dicuntur ligamenta dentata. Saccus arachnoideus admodum latus est, et filamenta eum cum pia matre coniungente valde copiosa sunt. Forma autem et peripheria prolongatae durae matris, quae procedunt cum medulla spinali, fere conueniunt cum arachnoidea. Dura vero mater quoque longitudinaliter procedit ad medullam spinalem cum integumentis, atque ibidem etiam quosdam format sinus. Vtilitas autem illorum hucusque minus cognita est.

p. 78. 8. Cl. MONGE commentarius de effectu inflammationis gas inflammabilis et aeris dephlogisticati in vasis clausis. VOLTAE experimenta cum aere inflammabili et gas inflammabili ope scintillae electricae instituta repetiit, aliaque simul fecit Noster, quo sese certiore de effectu redderet. Nimis longum foret hic illa commemorare experimenta. Sufficit eum

eum factis experimentis calculum subduxisse, examen cum aere ex machina extracto instituisse, atque simul cum liquore producto. Colligit autem ex his omnibus, requiri tantum ad inflammationem mixturae gas inflammabilis et gas dephlogisticati simplicem temperaturae eleuationem, et hancce temperaturam vnice pendere a natura gas inflammabilis, a dosi gas dephlogisticati, et a densitate istorum binorum fluidorum. p. 88.

9. Cl. DE LA LANDE *Commentarius de eclipsi* p. 89.
Lunae d. 18. Martii 1783.

10. EIVSDEM *Commentarius de inclinationis per-* p. 93.
mutatione, quae locum habere debet in planetarum orbitis.

11. Cl. LE MONNIER *summa observationum, quae* p. 97.
determinant geographicum situm atque effluxum fluminis St. Dominici.

12. Cl. FOUGEROUX DE BONDAROT *observa-* p. 101.
tiones super secale cornutum. Hunc morbum Cl. TILLET tribuit pruinae, Cl. autem TESSIER terrae glutinosae et margosae, quae per aliquot tempus ager noualis fuit, et denuo culta est. RAIUS, TISSOT et GLEDITSCH insectis, qui pungendo spicas, talem morbum procreant. Potius Noster existimat a stercoreatione agrorum cum fimo columbarum hunc morbum produci, quippe qui hoc vitium in succo plantarum et fructificatione gignat. Nos vero experientia edocti hunc morbum tribuimus acromeli, atque id olim vberius exposuimus in observationibus TISSOTI libello de raphania adiectis.

13. Cl. MESSIER *observationes de duabus eclipsi-* p. 104.
bus totalibus Lunae a. 1783.

14. EIVSDEM *commentarius observationes super* p. 123.
cometam a. 1783. continens.

15. Cl. Abbatis TESSIER *Experimenta propria* p. 133.
explicandorum effectuum lucis in quasdam plantas cau-

sa instituta. Cl. A. cum aliis doctis naturae scrutatoribus duplicem nisum in plantis admittit, alterum quo sese versus lucem inclinant, et hunc vocat *mutationem*, alterum, qui pertinet ad plantas obscuris in locis crescentes, dictum *obscurationem*, cuius causam RAIUS detexit, et quem BONNET, DU HAMEL ac MEESE propriis illustrarunt experimentis, vltius autem progressus noster atque calculando quasi nisum plantarum versus lucem explicauit, probauitque ad quale punctum lux diuersimode modificata influere possit in obscurationem quorundam vegetabilium. Absoluit autem duobus articulis totum opus, in priore de nisu plantarum versus lucem agit, atque inquit, num nisus versus lucem locum habeat ita in superficie terrae, vti in cauea, in pellucidis hypocaustis sicut in viridariis parum lucis habentibus; num inclinatio plantarum nullo modo variet, ob modum, quo sunt productae et educatae, et ob epocham vegetationis suae, num diuersae modificationes lucis in iis nullam mutationem efficiant, et tandem num inclinatio versus lucem quosdam gradus quoad diuersas positiones plantarum admittat. Duodecim experimentis probare studuit inclinationem plantarum fieri versus lucem, non versus aerem ac calorem. Posterius causam redditur plantae in subterraneis caueis, et qui casu quodam fortuito tectae sunt, loco viridis coloris album aut flauum exhibeant, principem huius phaenomeni causam in priuatione lucis quaerendam esse statuit, atque experimentis euicit lucem admissam per foramen caueae viridissimum, lucem per refractionem radiorum ope speculi viridiorem, illas plantas in obscuro loco nulla luce admissa fuisse flauo-albas, et eas lucem a lampade capientes se virido-atras fuisse.

16. *Relatio facta ad Academiam per Cl. LEROY*, p. 157.
TILLET, et DESMAREST concernens edictum supremi
Senatus regni Galliae ad Academiam d. 6. sept. 1783
transmissum, pertinet potissimum ad Taxam panis
in Rupe forti aequandam pretio frumenti et farinae.

17. Cl. DIONIS DU SEJOUR *novarum methodo-* p. 263.
rum analyticarum resoluendis diuersis quaestionibus
astronomicis dicatarum commentarius octauus et
decimus.

18. Cl. Abbatis DE GUA *Trigonometria sphae-* p. 291.
rica.

19. EIVSDEM *diuersae mensurae, quoad maxi-* p. 344.
nam partem nouae, planorum sphaericorum et angu-
lorum solidorum.

20. EIVSDEM *propositiones nouae aequae utiles ac* p. 363.
curiosae super Tetraedra; suae tentamen tetraedro-
metriae.

21. Cl. BERTHOLET, *commentarius de differenti* p. 403.
aceti vini radicalis et acidi acetosi. Chymici et in-
primis Cl. LASSONE obseruarunt acetum vini radi-
cale quoad actionem multo maiorem differre ab
aceto vini concentratissimo, et Cl. VANDERMON-
DE grauitatem specificam acetum vini destillati admo-
dum concentrati componendo cum aqua destil-
lata ait esse vt 1,0178 ad 1,0000. et acetum vini ra-
dicalis, vt 1,0404. Noster autem aceto radicali per
aquam destillatam eandem grauitatem, quae est
propria aceto destillato comparauit, et nihilominus
sapore et odore admodum pungente a destillato
aceto vini distingui potuit. Cum alcali volatili ex
LASSONE obseruatione acetum vini radicale crystal-
los formauit, et eandem obseruationem cum alcali
fixo vegetabili noster fecit. Sal acetosum grauitate
trium drachmarum minus octodecim granorum, et
sal radicale trium drachmarum fuit, prius syrupum
volarum viridem tinxit, a posteriore non alteratus est;

acidum radicale infusum in sal aceti dissolutione facta depositionem quamdam brunneam exhibuit. Terrae foliatae tartari vnciae duae cum acidi radicalis vncia 1. et aquae vnc. 1. simul leni calore destillatae in vase recipiente ad vnam vnciam redactae et demum saturatae sunt cum alcali, et liquor ille saturatus post euaporationem, veram exhibuit terram foliatam tartari, et ex his deducit differentias. Calx cupri soluta in acidis vegetabilibus offert aes viride compositum ex tribus partibus quartis salis cupri acetosi et vna quarta calcis cupri. Soluta illa in aceto vini destillato exhibet viride aeris destillatum, quod ope aquae crystallisatum offert sal acetosum. Sal autem cupri viride aeris constituens, est combinatio calcis cupri et acidi acetosi.

P. 408. 22. EIVSDEM commentarius *super praeparatione alcali caustici, eius crystallisatione et actione in spiritum vini.* Solutionem alcali caustici per spiritum vini pro imperfecta venditat atque existimat alia adhuc adesse principia, in quae agere queat alcali. Videlicet lixiuium causticum cum sale tartari et calce in vase ferreo praeparavit, quo filtrato euaporatoque ad consistentiam, miscuit id cum spiritu vini, eandemque mixturam destillavit, qua refrigerata in fundo inuenit crystallos mixtas cum terra atra, et parum liquoris obscurioris separati a tinctura alcali caustici, Crystalli alcalinae saturatae erant acido calcareo, terra composita erat ex magna copia terrae calcareae, et pauxillo terrae siliceae ac pauxillo ferri. Modum procedendi accurate descripsit, MEYERI phaenomena commemoravit, reiecto eiusdem caustico pingui, MACQUERI phaenomena simul addidit, atque de tinctura salis tartari et lilio Paracelsi verba faciendo, suam sententiam magis confirmavit.

23. *Nouae meditationes super pondere aucto ap. 416.*
sulphure et phosphoro per vñionem producto, et cui-
nam id tribuendum sit causae, auct. Cl. LAVOISIER.

Vñto phosphoro in quadam aeris vitalis quantitate in mercurio contenta, ille combustione durante absorbet magnam huiusce aeris copiam, et inuenitur in acido phosphorico, quod formatur, augmentum ponderis accurate respondens quantitati aeris vitalis absorpti. Quod si aer vitalis adhibitus purus fuerit, eandem puritatem exhibebit combustio, et si vapores acidi, qui se formarunt, condensantur, noua quantitas phosphori potest effici, atque sic progredi, donec omnis aer vitalis disparuit. Colligit exinde in combustione combinari magnam portionem aeris vitalis cum phosphoro, et hoc principium fieri partem constituentem acidi phosphorici, et huic primario et vnice qualitatem ipsius acidi debere tribui. Illustrat suam sententiam BERGMANNI, SCHEELII, CRAWFORDII atque WILKII opinionibus ac experiētiis.

24. Cl. DE LA PLACE continuatio *super appro. p. 423.*
simationes formularum, quae sunt functiones maximorum numerorum.

25. Cl. VICQ D'AZYR continuatio disquisitionis p. 468.
super structura cerebri, in qua de structura cerebri animalium et structura cerebri hominis agit, ac potissimum ratione sensibilitatis maxima cernitur differentia, quae errores progeniuit respectu organorum illam producentium nondum satis cognitorum, et omnes disquisitiones anatomicae huic problemati soluendo ipsi minime visae sunt sufficere. Functiones autem neruorum et cerebri in hac re melius explicari poterunt, si haec attendantur. 1) Cerebrum, cerebellum, medulla oblongata, medulla spinalis et nerui, sunt organa immediata sensibilitatis. 2) Eodem tempore quo nerui sunt instrumenta sensationum, eodem quoque tempore iisdem instrumentis voluntas

vtitur ad motum musculorum 3) actio neruorum in omnibus partibus corporis producit commercium quoddam et sympathiam, reunientem omnes vires diuersarum potentiarum organicarum, et conseruans inter eas harmoniam determinatam per impressiones receptas ac transmissas ad totum systema neruosum. Sensationes, motus musculorum, sympathiae viscerum sunt tres principes effectus huiusce influxus. Haec principia bene perspecta nos ducunt ad notitiam mechanismi functionum intellectus, et probant dispositionem priuatam cerebri hominis, qua differt a reliquis animalibus, in quibus quippe sensibilitas illa non tam late patet, neque tanta pollet energia. Progreditur ad inquisitionem cerebri quadrupedum, auium, piscium, reptilium, ac insectorum, ac subtiliter et docte eiusdem differentias proponit. Ratione autem sensibilitatis distinguit *actionem suae communicationem neruosam externam, reactionem neruosam, et actionem suae communicationem neruosam internam*. Prima actio se extendens a circumferentia versus centrum, intrat organa sensus neruosque communicantes suas impressiones cum sensorio communi, altera se exserit in sensorio communi, et transit ad neruos inde exeuntes, tertia sese propagat ad musculos, vt ibi percipiantur voluntatis sensationes, et ad viscera, vt illa participant de vniuersa actione systematis, et recipiant modificationes, quae diuersas eorundem determinant condiciones.

p. 505. 26. Cl. LAVOISIER disquisitiones *de phlogisto*, quibus illustratur theoria combustionis et calcinationis ab ipso 1777 publici iuris facta. Phaenomena calcinationem ac combustionem metallorum comitantia, (et in vniuersum omnes operationes ad absorptionem et fixationem aeris pertinentes, illustrare nititur, atque omnes explicationes ex principio simplici deducit, videlicet aerem purum et vitalem

lem esse compositum ex peculiari ipsique proprio principio, quod format ipsius basin, et quod vocat principium oxygenum, combinatum cum materia ignis et caloris. Ex hoc assumpto principio omnes difficultates in Chymia obuiæ dissipantur ac euanescent, et omnia phaenomena simplicissimo modo explicari poterunt. STAHLII, BAVMII, MACQVERI etc sententias simul examinat.

27. Cl. *Marchisii* DE CONDORCET Commentarii p. 539. de probabilitatum calculo, pars quarta.

28. Cl. CAROLI Theorema, super aequationibus differentialibus finitis.

29. Cl. LAVOISIER de actione ignis animati per aerem vitalem in substantias minerales admodum refractarias. Vtitur ad hanc explicationem et ad sua experimenta folle, quo sustineri et animari potest ignis carbonarius aere dephlogisticato PRIESTLEYI, quem Noster aerem vitalem nominat, et quo ignis ita intenditur, prouti a causticis speculis optimis. Experimenta autem instituit cum terris et lapidibus, cum substantiis salinis, sulphure et bitumine, ac substantiis metallicis.

30. Cl. LE ROY commentatio de noua machina electrica, quae potest considerari tanquam vera antlia pyrobolica electrica. Illa machina ita constructa est, ut eius effectus tantummodo consistat in extrahendo fluido electrico corporis, eaque negative aut per rarefactionem electrica faciendi.

31. Ser. Ducis DE LA ROCHEFOUCAULD, Cl. p. 625. Abbatis ROCHON et MECHAIN observatio de eclipsi totali Lunae d. 18 Mart. 1783.

32. Cl. MECHAIN observatio de eclipsi totali Lunae d. 10. Septbr. 1783.

33. EIVSDEM occultationes quarundam stellarum p. 633. Pliadum observatae Parisiis d. 9. Febr. 1783.

- P. 639. 34. EIVSDEM observationes de eclipsibus solis
d. 14. Jun et 17. Octbr. 1781.
- P. 643. 35. EIVSDEM commentarius de cometa a. 1783.
- P. 649. 36. Cl. COUSSIN animadversiones super metho-
do integrandi approximationes aequationum differen-
tialium, et aequationum differentiarum partialium.
- P. 665. 37. EIVSDEM commentarius continens quasdam
animadversiones super theoria mathematica de motu
fluidorum.
- P. 693. 38. Cl. DE LA PLACE, de natiuitatibus, matri-
moniis et mortibus Parisiis ab a. 1771. usque 1784.
euenientibus.
- P. 703. 38. Cl. DU SEIOVR, March. DE CONDORCET et
DE LA PLACE, Tentamen de populatione regni etc.
- P. 719. 39. Cl. MONGE commentarius super methodo in-
tegrandi aequationes differentiarum ordinariarum.
- P. 715. 40. EIVSDEM Commentarius super integratione
aequationum differentiarum finitarum, quae non sunt
lineares.
- P. 731. 41. Cl. CORNETTE Commentarius de sale am-
moniacali vitriolico siue sale mirabili GLAUBERI.
- P. 745. 42. EIVSDEM commentarius de sale ammonia-
cali nitroso.
- P. 760. 43. Cl. SABATIER commentarius de fractura
transuersali patellae.

Anno Accedimus iam ad Volumen alterum, historiam,
1784. commentarios ac observationes ad annum huius
saeculi quartum et octogesimum spectantes, conti-

Hist. nens. Confessus Academiae die 4. Sept. maxime
nobilitatus fuit Serenissimi regii Principis Borussiae
HENRICI praesentia, qui sub nomine Comitum DE
OELS iter in GALLIAM instituerat. Academiae,
qui a secretis est lectionem habuit elegantiarum ple-
nam, qua finita Cl. LAVOISIER de combustione
spiritus vini, Cl. TENON de aure humana, Cl. Abbas
ROCHON de methodo mensurandi altitudines sol-
stitiales

fitiales, etc. Cl. GOVLOMB de modo applicandi torta
 fla etc. lectiones habuere, finiit autem confessum Cl.
 BAILLY legendo Cl. FRANKLINI, LE ROY, DE
 BORY et LAVOISIER commentarios, in quibus ex-
 perientias exposuere in examine magnetismi anima-
 lis institutas. Commentarii autem, quos probauit p. 17.
 academia, sunt: Cl. CALLET de constructione tubu-
 larum logarithm. Cl. NORBEK de tormentis quam-
 plurimis fufis in Hispania. Cl. DVHAMEL de fusio-
 ne mineralium plumbearum, de fusione scoriarum,
 et obseruationes de mineris ferreis. Cl. FOURCROY,
 de difficultatibus in praeparatione alcalium fixorum
 causticorum siccorum, et de proprietatibus parum
 cognitis horum salium purorum, de necessitate ad-
 hibendi alcali volatile in statu gas, et de nouis qui-
 busdam proprietatibus gas alcalini, de deco-
 loratione cyanei Borussici per calcem et magnesiā,
 de lenta dissolutione reguli antimonii per acidum
 marinum, de praecipitato roseo mercuriali produ-
 cto a lacte, lymphā etc. de differentia hepatis arsenici
 et salis neutri arsenicalis, eorumque causa, de proprie-
 tatibus salis neutri redundantibus ex combinatione
 acidi calcarei cum ferro, de quodam spatho campestri,
 de singulari quadam crystallisatione salis neutri arse-
 nicalis, de phaenomenis quae exhibet alcali fixum
 vegetabile causticum, si tritatur frigide cum sul-
 phure et quibusdam antimonialibus praeparationi-
 bus, et de Kermes minerali. Cl. DARCON de ratio-
 ne, qua crassum lignum quercinum aqua saturatum
 resistat progressui inflammationis excitatae per ma-
 terias incendiarias. Cl. DE BEAUCHAMP obseruatio-
 nes astronomicae Bagdadi institutae. Cl. Archioffi-
 cii Ducis DE CROY de via ac ratione calefaciendi
 domos in frigidis regionibus, Cl. SCHREIBER de
 montibus Chalanchiis prope Allemontium in Del-
 phinatu. Cl. DE BEAUVOIS de seminandis fungis
 pileo.

pileolo lato orbiculari albicante. Cl. *Abbas GENTI*, de numeris. Cl. *VASTEL* de plantis marinis. Cl. *FOURCROY* de quibusdam parum cognitis methodis vtiliter adhibendis in constructionibus maritimis. Cl. *MARCH. DE BULLION* de tartaro contento in visis immaturis et musto.

P. 20. Inter elogia membrorum academiae regiae primum est Cl. *PETRI ION. MACQUER*, doctoris regentis facultatis medicae Parisinae, nati ibidem 9. Oct. 1718. patre IOSEPHO et matre MARIA ANNA CADIEL, inter socios Academiae receptus est 1745 ipsique suis laboribus multum profuit, atque de chymia optime meritus est; ipsi contigit secunda valetudo, ante mortem autem per aliquot tempus doloribus infestatus est, atque iussit ut post obitum corpus incideretur, finit autem vitam placide d. 15. Febr. 1784. apertoque cadauere, ossa facta aorta deprehensa est et formatae concretiones lapideae in cavitatibus cordis per plurimos annos causa dolorum exstiterant.

P. 31. Cl. *TORBERN BERGMANN*, Prof. Chemiae Upsalensis, natus Catharinaeberga d. 20 Mart. 1735. patre Bartholdo, aerarii publici coactore, primis literarum rudimentis politis Upsalam petiit, ibique mathesin ac physicam coluit, at vita sedentaria sanitati ipsius obfuit, quare ad lares reuersus post aliquot annos exercendi corporis causa, quia eius sanitas alio modo restitui non posset. In hoc otio insectis ac botanicae operam nauauit, multasque detexit plantas, quas postea reuersus Upsalam cum LINNEO communicauit, quas etiam ille suis inferendis curauit classibus. Detexit coccum aquaticum, de quo LINNEVS dixit, vidi et obstupui. Etiam cuiusdam speciei insectorum eius nomen a LINNEO fuit impositum. 1761. professionem mathematicam et philosophiae naturalis auspicatus est, et a. 1767. inter

bet eos qui ambirent professionem chemiae relatus est. Scripta de eius ingenio atque inuentionibus instantur. Obiit d. 8 Jul. 1784.

Cl. IOH. FRANC. CLEM. MORAND, Doctore p. 48.
gens facultatis medicae Parisinae, natus Parisiis 29. April. 1726. patre SALV. FRANCISCO, in omnibus scientiis medicis excellere studuit, easque scriptis suis illustrauit, accessit nomine adiuncti anatomici ad Academiam 1759, atque magnam promeruit laudem ob dissertationem de structura interna et vsu thymi. Sed etiam Academiae descriptionem exhibuit, de explodendis fodinis lithanthracum aliaque scripta, atque in praxi quoque suae industriae dedit testimonia; peripneumonia demum maligna extinctus est d. 13 Aug. 1784.

Cl. CAESAR FRANC. CASSINI DE THVRY, p. 54.
Director obseruatorii, natus Parisiis d. 17 Jun. 1714. patre IACOBO. Dicatus est astronomiae ac Cl. MARALDVN suorum studiorum nactus est directorem. Anno 1735 receptus ab Academia adiuncti supernumerarii nomine. 1761. in Germaniam peregrinatus est, atque Vindobonae, suis astronomicis studiis gratiam Imperatoris, principum Bauaricorum, Marchionum Baruthinorum et Badensium promeruit. Domum post varia itinera redux variolis infectus 4 Septbr. 1784 exspirauit.

Cl. NIC. CHRISTIERN DE THY, Comes DE MIL- p. 64.
LY, ex familia nobilissima, quae Bellojouiensi in regione per quatuor et quod excurrit secula floruit, oriundus anno 1728 d. 18. Jun. Toga sagoque clarus, siquidem, tribunus militum, supremus adiutor castrensis, clauiger et eques ordinis sinceritatis suae aquilae rubrae factus est. In patriam redux locumtenens copiarum Helueticarum et tribunus militum nominatus est. Inprimis autem probe versa-

versatus fuit in chymia. Viuere desit d. 17. Septbr. 1784.

Comm. 'Iam a nobis ex ordine commentarii recensendi sunt:

P. I. I. Cl. DE LA PLACE *de inaequalitatibus secularibus planetarum et satellitum.*

P. 51. 2. Cl. PORTAL *de mortibus subitaneis euenientibus ex ruptura ventriculi sinistri cordis.* Multa quidem prostant exempla rupti cordis, prorsus tamen singularis casus Cl. A. occasionem suppeditauit suae meletemata de hac laesione litteris consignandi. Historia haec est, Anno 1768 foeminam de Chabanne, quae usque ad sexagesimum annum prospera usus fuerat valetudine, post mortem incidit. Versus vitae finem conquesta illa est de respirationis difficultate, indies illa aucta est, praeprimis si adscenderet scalam aut si conscenderet rhedam, pulsus fuit admodum irregularis, intermittens, et post aliquot momenta iterum regularis factus, usque ad annum 65 has molestias sustinuit. In sanguinis missione multum inuenit leuaminis, unde bis aut ter in vnoquoque anno incisa est vena. Si perciperet quasdam inquietudines protinus sensit palpitationes, et cum aliquando eius ira esset concitata, palpitationes incretuere, ita vt aegre respirare posset, pallescere, frigus in extremitatibus sentiret atque demum periret. Inciso abdomine deprehensa est extrauasatio mediocris feri rubro-atrici, hepar fuit infarctum et durissimum, in vesicula fellea quatuor calculi fuerunt, ipsa erat valde angusta et formam canalispraesentabat, culus diameter paene toti respondebat longitudini eiusdem, cetera naturalem in abdomine referebant conditionem. In thorace igitur causa mortis quaerenda fuit: pericardium fuit admodum distensum et sanguine repletum, auriculae cordis insigniter magnae, ventriculus dexter duplo amplior

amplior sinistro, parietes ipsius, qui ob distensionem tenuiores esse debuissent, crassiores erant, molliores, et quamplurimis pertusi rupturis; ventriculus sinister aequè referens crassitiem magnam parietum, tamen tribus aperturis praeditus, vna in parte anteriore cordis versus basin in parte illa, vbi ligamentum tendineum aortam cordi adnectit, reliquae duae parallelae a se inuicem digiti latitudine distabant. Ventriculus dexter in apice erat pertusus versus superiorem extremitatem septi cordis. Valvulae sigmoideae aortae induratae et ab ossibus concretionibus eleuatae erant, similis naturae massa post illas erat collocata, quae tantummodo per angustum exitum sanguinem trans mittebat, et illa via contracta erat ab ossificationibus, quibus aorta erat incrassata. Arteria pulmonalis ossea facta erat in diuersis regionibus propinquis orificio ventriculi dextri. Corpus annulare ligamentosum annexum huic ventriculo et valvulas sustinens, valde durum, inaequale et sic inflatum erat, vt apertura singulari modo angustata esset. Valvulae habebant consistentiam cartilagineam et corpuscula Vidii Vidii aut si mauis Aruntii, quae illas finiunt, aequabant quoad magnitudinem paruum pisum, et septies aut octies maiores quam in statu erant naturali. Haec fuerunt haud dubie obstacula, quae systolem cordis impedierunt, et resistentia, quam sanguis contractioni ventriculorum opposuit, sensim dilatationem procurauit, circulatio vero sanguinis in vasis coronariis lenta esse debuit, et sanguis in illis contentus inter fibras cordis extravasatus erat, easque repleuerat, contextus earum relaxatus erat, tumidus, et illae per proprias contractiones sunt ruptae. Plura addidit Noster exempla, quae breuitatis ergo vltro omittimus.

3. Cl. PORTAL observatio de natura morbi cuius p. 65.
dam singularis eiusque cura. Filius Principis Iustini
niani

niani debilis quidem constitutionis vsque ad annum undecimum nullos morbos expertus graues, cepit tunc sentire in functionibus stomachi perturbationes quasdam, sensit autem aliquot horis post somnum leniores nonnullas vomituritiones, post cibos captos autem vehementes in regione stomachi dolores, paulo post sequebantur motus conuulsiui atque is macie magis magisque quotidie conficiebatur. Medici Romani ipsi medelam afferre non potuerunt, quare parentes ipsius Parisios istum transtulerunt atque curae Nostri tradiderunt. Conditio autem aegri haec fuit: duabus horis post pastum sensit dolorem obscurum in abdomine versus stomachi regionem, hic dolor sese protendebat in sinistro latere vsque ad costas spurias, respiratio magis magisque difficilior fiebat, vires imminuebantur, et ob defatigationem sedere cogebatur. Aliquot momentis post paulo difficilior fiebat respiratio, facies rubore tangebatur, oculi tumescebant, protuberabant et admodum fixi fiebant, persentiscebant anxietates in faucibus, ita vt linguam cogeretur protendere ex ore et sequebantur strangulationes. Lingua colorem rubro violaceum referebat et prorsus singularem crassitiem, et exspiratio comitem habebat clamorem lamentabilem, qui in longinquo audiri poterat. In hoc statu iam nonum et decimum attingerat annum. Noster autem a medicis, quibus commissus fuerat, non poterat quid certi de tractatione huius morbi cognoscere. Igitur rem proprio Marte aggressus est, et quia existimabat in abdomine causam latere morbi, illud perquisiuit. Regio epigastrica erat dura tumidaque, et resistantiam in sinistro praecipue deprehendit hypochondrio. In extremitate anteriore ac externa costarum spuriarum sinistri lateris erat tumor mollis digito facile cedens, apparenter sub inspiratione increscens, ideo vitium in liene esse coniecit,

coniecit, et ob collectum ibi sanguinem premi simul stomachum angustatum. Curam autem aggressus est refrigerantibus, balneis tepidis, succis depuratis plantarum cichoreacearum, quia autem has vomitu reiiceret potiones, dedit terram foliatam tartari et tartarum crystallisatum. Imminutis vomitionibus assam foetidam, camphoram et moschum dedit, ac addidit cynoglossam. Tandem terra foliata tartari immixta sensibilitate stomachi exhibita est. Digestio restituta nutritionem requirebat, igitur chocoladam cum ouis accepit, cichoreum et carnes leuiore affas. Tumor in lienis regione subsedit. Redeunte aliquoties morbo vsus remediorum denuo ipsi praescriptus, et aquae Vichyenses, et purgationes ex oleo de palma Christi. Iam sanitate integra gaudet.

4. Cl. D'AGELET *observationes de mercurio, fa-* p. 74.
ctae in schola regia militari.

5. Cl. DAUBENTON. *Commentarius primus de* p. 76.
primo panno laneo subtilissimo ex Francogalliae pro-
uentibus.

6. EIVSDEM *additamentum ad comm. I. etc.* p. 81.

7. Cl. MONGE *super expressione analytica genera-*
tionis superficierum curuarum.

8. EIVSDEM *super calculo integrali aequationum* p. 118.
differentiarum partialium.

9. Cl. SABATIER *de multis morfibz a rabido* p. 193.
cane uni personae inflictis, ac feliciter sanatis. Iuue-
nis 25 morfibz a cane rabido inflictis, cuius histo-
riam narrat auctor, sanatus per cauteria cum butyro
antimonii liquido, in quo intincta fuerant penicilli
e fibris betulinis facti et linteo obuoluti, minora vul-
nera acu maiori candefacto et sulphureo vrebantur,
illaque caustica simul omnibus punctis superficiali-
bus et marginibus vulnerum ac incisionibus factis
applicabantur. Suppuratione facta res ex voto bre-
ui successit.

p. 200. 10. Cl. FOUGEROUX DE BONDAROY, *super planta quadam Peruviana; quae recens in Francogallia innotuit.* Cl. DOMBEY, cui botanica multa debet, anno 1780 misit ad Academiam granum *Quinoa* dictum. Planta inde proveniens annua est atque ad didynamias angiospermas L. cuius delineatio exstat apud Cl. IVSSIEV, pertinet. Planta e terra propullulans gaudet duobus foliis seminalibus oppositis, crassis non dentatis. Planta brevis, radix lignosa, rami et caules herbacei angulosi et quasi quadrangulares. Flores dispositi in spica, quinque, sex aut decem floribus incompletis terminata. Calyx duobus labiis instructus in incompletis, tribus in completis coloris rubicundi. Corolla inaequalis, larga. Noster eam appellat *TOVRRETIAM caule volubili, quadrangulari, cirrhoso, foliis plerumque trifidis, foliolis dentatis, fructu hispido, xanthio seu lappae minori fere simili.*

p. 207. 11. EIVSDEM commentarius *super Pruno Armeniaca Sibirienfi.* Cl. HAMEL sic describit: *armeniaca* betulae folio ac facie, fructu exsucco, et PALLAS nominat prunum Sibiricam. Synonyma sunt: *Prunus inermis*, foliis ovato-cordatis, longe mucronatis, fructibus excussis. *Prunus* floribus sessilibus, foliis ovato-oblongis. *Prunus inermis*, foliis ovato-cordatis, longe mucronatis, fructibus exsuccis (sessilibus).

p. 211. EIVSDEM *de noua ulmi specie* commentarius. Cl. RICHARD eandem in Francogalliam transferendam curavit, ipsique nomen *ulmi pedunculatae* est impositum. Descriptio haec est: *Ulmus* foliis ovato-acuminatis duplicato-ferratis, basi inaequalibus, fructu viridi bicorni villosa, pedunculo filiforme longo, membrana seminali subtilissime reticulata.

p. 216. 13. EIVSDEM *descriptio piscis e Silurum generis dicti a Germanis Schaid et Schaiden.* Est glanis SALVIANI

VIANI et ALDROVANDI. Silurus glanis LINNEI, harcha aut acchia Polonorum, sheat fish Anglorum, Glagno Constantinopolitanorum, et glanis PLINII.

14. Cl. COVLOMB *disquisitiones theoricæ et experimentales de virtute torsionis et super elasticitate filorum metallicorum.* p. 229.

15. Cl. Abbatis HADY *de corneis crystallitatis descriptiones.* p. 270. Analyſin earum exhibuerunt BERGMANN et KIRWAN; ſed imperfectas eorum cenſet deſcriptiones, diſtinxit autem hac in obſervatione corneum cr. atrum, ſex lateribus conſtanti, qui ſe terminat in tres facies rhomboidales, et corneum album decem lateribus comprehendentem et in ſummitate ſe terminantem in duas facies. Has binas ſpecies cryſtallorum a ſe inuicem differre ſtatuit.

16. EIVSDEM *de ſtructurâ cryſtallorum Feldſpathi diſſertatio* p. 273. commentarius. Sub nomine granitorum illæ occurrunt. Duas earundem conſtituit Cl. DESMARST varietates, quarum altera decem lateribus, altera ſex conſtat, et vtriuſque facies priſmatica eſt, quæ ſub nomine formarum ſecundariarum deſcribuntur. Plures autem eſſe varietates auctor ſtatuit ſcilicet Feldſpath priſmatis obliqui, quadranguli, reſtanguli, et Feldſpath decem laterum cum ſummitatibus duarum facierum et duorum parvorum angulorum, et Feldſpath cum 6 lateribus, et in ſummitate duabus faciebus.

17. Cl. SAGE commentarius *de effectu aeris inflammabilis in corpora organica.* p. 278. Experimenta declararunt omnia animalcula in aere inflammabili perire et intra tres ſeptimanas ſolui in fluidum griſeo-rubro atrum. Corporum autem organicorum ab aere inflammabili diſſolutio poteſt morbis illis cognoscendis inferuire, nos infeſtantibus, ſi calidis menſibus commoramur in paludosis locis. Satis ingenioſe hanc theoriam ad mechanismum digeſtio-

nis noster applicat dicendo: Nos simul cum alimentis magnam aeris atmosphaerici copiam deglutire, qui se decomponat in stomacho, et aer dephlogisticatus, qui ibi princeps est, sese conuertit in aerem inflammabilem, aut modificatur in aere inflammabili particula materiae oleosae, quae principium est alimentorum. Quo in casu aer inflammabilis soluendo carnes et alimenta, nos minime dubitare sinit quin illud sit proprium punctum conuersionis alimentorum in chylum.

- p. 289. 18. EIVSDEM *Experimenta declarantia quantitatem magnam plumbi necessariam esse ad extrahendum e terra argentum ibidem contentum.*
- p. 291. 19. EIVSDEM *Analysis minerae plumbi terreae flauo atrae, antimonialis et martialis, etc.*
- p. 293. 20. Cl. TESSIER *de substantia quadam in truncis populorum albarum Italicarum reperta. Materia illa erat alba, e longinquo grandinis formam prae se ferens, odoris debilioris mellei, saporis saccharati, et digitis adhaerebat si premeretur, quae in aqua soluebatur, ad ignem exhalabat. Hanc materiam ope caloris ex arboribus illis extrahi arbitratur, et apes admodum illa delectantur.*
- p. 296. 21. EIVSDEM *de grandine qui decidit in Belsiae quadam regione d. 25 Maii 1783. eiusque effectis. Segetes et frumentum magnam inde experta sunt noxam.*
- p. 301. 22. Cl. DE LA LANDE *Examen nuperrimae revolutionis Iouis et elementorum actiuorum orbitae eiusdem.*
- p. 313. 23. Cl. MESSIER *commentarius continens observationes de primo Cometa anni 1784. obseruato Parisiis.*
- p. 328. 24. EIVSDEM *obseruatio de eclipsi Lunae.*
- p. 331. 25. Cl. CASSINI *confirmatio nouarum detectionum in magna Britannia factarum circa stellas fixas.*

26. Cl. *Equit. DE LA MARK commentarius su-p. 200.*
per nouum plantarum genere Brucea, et super spurio
Brasilio Americano. Ex Abyssinia illa planta a Cl. Eq.
 BRUCE in magnam Britanniam traducta est, commo-
 de illa sic describi potest: Brucea antidysenterica,
 Brucea foliis tetrandris, racemis simplicibus. Calyx
 externe opertus, profunde in quatuor lacinias ouales
 acuminatas, apertas et quasi glandulosas in summita-
 te diuisus. Petala quatuor ouato-acuminata, ciliata al-
 ternatim cum diuisionibus calycis se coniungentia
 et aperientia uti stellas. Stamina quatuor longiora
 petalis, quorum filamenta inseruntur in sinus disci.
 Discus planus, carnosus, quatuor incisuris notatus.
 Pseudobrasilii autem mentionem fecit Cl. PLUMIER,
 duas agnoscens species, scilicet pseudobrasilium
 hirsutum, quod nostro species Tariri Guianensis non
 absque veritatis specie esse videtur, nimirum tariri ar-
 bor tinctoria, foliis alternis, obscure violaceis, et
 brasilium glabrum. Conuenientiam quandam ha-
 bet cum dodonaea aquifolii folio tricuspidato aut
 cum comocladia L. unde eam nominandam esse sibi
 persuadet Noster comocladiam (tricuspidatam) fo-
 liis pinnatis, foliolis ouatis tricuspidatis, racemis
 subsimplicibus.

27. Cl. CAROLI *disquisitiones de calculo integrali.* p. 348.

28. Cl. MONNIER *commentarius de stella dispa-* p. 353.
rante in regione Tauri.

29. Cl. DE FOVRECOY *observatio super illu-* p. 355.
sione quadam optica.

30. Cl. MECHAIN *commentarius continens ob-* p. 358.
servationes et theoriā primi cometæ a. 1784.

31. EIVSDEM *observationes de eclipsi Lunæ* p. 367.
d. 6. Mart. 1784.

32. Cl. LE GENDRE *disquisitiones super figurā* p. 370.
planetarum.

Mm 3

33. Cl.

P. 390. 33. Cl. MEUSNIER *commentarius de subsidii procurandi totalem olei combustionem et augmentandi lumen lampadum, et praecauendi formationi fuliginis, cui ut plurimum expositae sunt.*

P. 399. 34. Cl. DE FOUCHY *obseruatio anatomica.* Cl. A, quum vesperi domum iret a lapide pauimentario qui deciderat plaga affectus super vomere et cuneo orbitae oculi dextri, cutis vomerem tegens erat laesa atque sanguis destillabat. Statim dolorem sensit in oculo sinistro. Peculiare illud fuit, vt, si vomer in sinistra aut dextra parte premeretur, interne sentiret crepitationem. Post coenam autem increbescit dolor in oculo sinistro, et tunc non potuit verba eloqui, quae voluit. Attentus est ad id quod dicitur, et paratus ad respondendum alia verba pronunciat. Paroxysmus ille per aliquod minuta durat. Haec conditio attentum nostrum reddidit ad Cl. VICQ D'AZYR de cerebro commentationem, qua adstruit filamenta nervosa per cerebrum transeuntia accedere ad os cribrosum et ad interiora nasi penetrare, vnde colligit haec filamenta a plaga accepta fuisse concussa, et hanc concussionem vsque ad cerebrum transiisse et simul sensorium animumque affectum fuisse.

P. 402. 35. Cl. MORAND *uniuersales animaduersiones, quae loco responsionis esse possunt ad quaestionem a Cl. GASTE DE BONAY Academiae propositam, concernentem caritatem et raritatem ligni combustibilis, praecipue carbonum, ratione fornacum fusoriorum et ferrariorum.*

P. 407. 36. Cl. COUSIN *de integratione aequationum differentiarum partialium commentarius.*

P. 430. 37. Cl. BUACHE *commentarius de Frisonia Insula, cuius existentia adstruitur.*

P. 454. 38. Cl. March. DE CONDORCET *continuatio commentarii super calculo probabilitatum.*

39. Cl.

39. Cl. LE GENTIL commentarius *de magnitudine* p. 469.
apparente corporum opacorum, si e luminoso aut alio
loco conspiciuntur.

40. EIVSDEM Commentarius *de frigore observa-* p. 478.
to in observatorio regio et apud Cartusianos sub si-
nem a. 1783.

41. EIVSDEM Animadversiones et observationes p. 482.
super astronomia Indorum et super antiquitate huiusce
astronomiae.

42. Cl. MONGE supplementum, in quo probatur: p. 502.
aequationes differentiarum ordinariarum, per quas
conditiones integrabilitatis non sunt satisficientes, veram
integrationem posse suscipere.

43. Continuatio tentaminis *de cognoscenda impe-* p. 577.
ri populatione auctoribus Cl. SEIOVR, March. DE
CONDORCET et DE LA PLACE.

44. Cl. LAVOISIER commentarius *super combi-* p. 593.
natione principii oxygini cum spiritu vini, oleo et di-
versis corporibus combustibilibus. Adhibet huic rei
lampadem eo consilio factam atque combustionem
feri iubet in vasis clausis. Experimentis institutis
accurate calculum subduxit.

45. Cl. BROUSSONET tentamen, quo *compara-* p. 609.
tio inter motus animalium et plantarum instituitur, et
descriptio speciei cuiusdam hedydari foliis perpetuo se-
se mouentibus instructi. Motum rapidum plantarum
a causa irritante deducit, eam autem validiorem esse
in animalibus statuit, quia perfectior est organisatio
diuersarum partium et plura signa irritabilitatis sub
sensus cadunt. In organisationis perfectione gra-
dus irritabilitatis sunt. Facultas reproducendi quo-
que animalibus ac plantis communis est. Motus vi-
tales plantarum lenti sunt et interne determinati
per circumstantias; motus vitales sunt sensibiles ad-
modum penes animalia et pendent a corde, arte-
riis, thorace. Si omnis motus cessat, mors vtrius-

que instat. Leges motus plantarum sunt efficacissimae. Conueniunt quoque plantae quoad motum cum motu animalium respectu succorum periodi, aeris instrumentorum, positionum, quas diuerso tempore seruant, temperaturae atmosphaerae, agitationis, luminis, etc. Raritas fluidi in plantarum vasis interdum proprios motus excitat, abundantia plures, solutio quoque aliquem motum producit. Externae causae modificant motum. Planta autem est hedyсарum gyrans, quam melius cum Cl. DUBENTON hedyсарum oscillans nominare amat. Radix annua, interdum biennis, ramosa, fibrosa. Rami 6 aut 7. lignosi, laeuigati, cylindrici, furculis alternatim positis solutis, flexilibus, epidermide laeui et viridi vestiti, folia alternatim posita. Flores spinam formant erectam, elongatam, papilionacei, parui. Calyx quadridentatus. Corolla quinquepetala. Stamina decem, separata in duo corpora. Germen lineare, compressum, terminatum in stigma obtusum. Fructus leguminosus, recuruus, compressus. Semina parua, reniformia, compressa, admodum laeuigata, griseo-atra, macula notata.

p. 622. 46. Cl. CAPITAL observationes *super crystallisatione olei vitrioli*. Missae sunt hae observationes a societate regia Montispeffulana ad academiam mutui commercii litterarii seruandi causa. Disquiruntur ac examinantur crystalli, simulque figura earumdem additur.

p. 631. 47. Cl. Comitissae CASSINI *Extractum observationum astronomicarum et physicarum, institutarum in obseruatorio regio a. 1785.*

Noua physico - medica.

Descriptio nominum Academiae regiae chirurgicae Parisinae.

Cl. IOH. BAPT. ANT. ANDOVILLE, Praeses, Consil. in rebus imperii, chirurg. primar. reg. socius liber acad. R. Scient. in aula.

Cl. IOH. BAPT. LOVSTONAU, Praesid. Vicar. Consil. in reb. imp. chir. primar. reg. def. chir. prim. Fratris reg. Comit. Ardesiae et Dominae Adelaide, N. Versaliis.

Cl. PETR. BRASDOR, Dioeces. Cenoman. Direct. ac Prof. Therapeut.

Cl. FRANC DIPELET, II. Direct. Vicar. nat. Coucy in Legionensi Dioecesi, chirurgus hernias tractans, Regi a secretis.

Cl. ANT. LUDOVICVS, Diuiodun., secret. perp. soc. honorarius coll. med. Nancei. soc. reg. sc. Montispess. aggregatus honor. Diuion. Soc. acad. Lugdun. Rothomag. Diuiodun. Gotting. Bonon. Harlem. Patau. Florent. Doct. Chir. Hallens. Magd. Prof. Censor Reg. Chirurg. consult. exercituum reg. Inspect. nosocom. militar. imperii, senior chirurgus maior Xenod. Charitatis, doctor Iuris facult. Paris. et Aduocatus supremi regni Galliae Senatus, Bibliothecarius Academiae.

Cl. BERNH. PEYRILHE, Commiss. ad extracta constitutus, D. M. Prof. Chym. et Botan. soc. acad. Sc. Tolosat.

Cl. PETR. SVE, II. Paris. Commiss. ad litterarum commerc. Chirurg. nosocom. Urbani, soc. Acad. Montisp. Rothom. et Diuion.

Cl. PETRVS LASSVS, Paris. Locum tenens primarii chirurgi regii, chir. primar. Dominar. Victoriae et Sophiae in Francogallia.

Academici

Ad eos omnes chirurgi Parisini pertinent, quorum quadraginta sunt consiliarii Comitatus perpetui, reliqui viginti adiuncti comitatus.

Socii exteri.

GRASHUIS, D. M. et soc: Acad. Imp. Nat. Curios. Amstelodami.

CHARRON, Consil. et chir. primar. def. Reg. et. regin. Polon. Dresdae.

ACREL, socius acad. reg. scient. et societ. Chir. Holmiae.

MOSCATI, Chirurgor. princeps in nosocomio magno Mitau.

SHARP, socius reg. soc. Londinensis, et chirurg. prim. Nosocom. Pui. Londini.

BIANCONI, D. M. et Cons. aul. Dresd. Romae.

BOEHMER, Prof. anat. et chir. Hal. Acad. Imp. Nat. Cur. Sodal. Halae.

Com. DE CARBURI, prof. Sen. regius med. pract. in litterarum vniuersitate Taurin. Soc. Academ. Furfurar. et histor. natur. Florent. ac soc. reg. scient. Lond. et Edimb. chirurg. consultans filiae R. Galliae natu maj. Paris.

CAMPER, Prof. anat. et Chir. Sen. Amstelod. et med. Groening. soc. reg. Lond. et Acad. Harlem. sodal. Franeq.

BRAMBILLA, protochirurg. Imp. Vindobon.

SIEBOLD, Doct. M. Prof. anat. chir. et artis obstetric. Wirceburg.

SANDIFORT, Doct. M. soc. acad. reg. Holmiens. et soc. physico-med. Basil. Pr. anat. et Chir. Lugd. Bat.

HUNTER, Chir. extraord. reg. Magnae Britan. et soc. reg. Lond. sod. Londini.

MONRO, soc. reg. Lond. ac Edinbg. sod. Prof. anat. Edinburg.

PAMARD, Auenionenf.

Socii regnicolae.

BOUCHER, D. M. acad. reg. sc. Paris. familiaris
per litterarum commercium, Prof. et demonstrator
stipendiatus anat. Insul. Flandriae.

SERRES, chirurg. mag. prof. et demonstr. reg.
Montispeff.

GRASSOT, soc. reg. sc. litterar. elegant. ac art.
sod. Prof. chir. Lugd.

BAILLERON, acad. sc. et bon. litt. soc. chirurg.
magist. Biterrae.

HUGON, acad. sc. Lugd. soc. mag. chir. Arelat.

CAQVE, chirurg. primar. nosocomii ad Deum
dicti, et stipendiatus reg. Remi.

SARREAV, mag. Artt. et chir. prof. et demon-
str. anat. reg. soc. reg. sc. sod. Montisp.

BROVILLARD, chirurg. maior copiarum mari-
tim. Massiliae.

VIGAROVX, mag. artt. et chir. prof. et demon-
strator, reg. soc. reg. sc. sod. Montispeff.

FAVRE, mag. artt. et chir. prof. sen. collegii
Lugdun. Auenion.

SAUCEROTE, mag. artt. et chir., chirurg. ordi-
nar. defuncti regis Polon. et chir. mai. Generos.
equit. desultor. in Lunae Villa.

LA FLIZE, Praef. coll. reg. chir. Nancei.

BILLARD, Brestiae.

LOMBARD, chir. maior nosocomii reg. milit.
Argentor.

CHAUSSIER, Prof. anat. et chir. Diuion.

GVERIN, Mag. art. et chir. Burdegal.

Academia praeterea creat quoque familiares ob lit-
terarum commercium, quo quidem honore insigniun-
tur chirurgi non tantum prouinciarum Galliae, sed
etiam exterarum nationum, si commentariis aut ob-
serua-

seruationibus exhibitis suam doctrinam academiae satis probauerint, quo ex merito hic honos ipsis sit tribuendus.

In confessu Academiae regiae scientiarum Parisinae d. 24. Maii a. c. Cl. BERTHOLET indicauit a se inuentam virtutem fulminantem argenti, simulque adiecit methodum, qua vsus est, praecipitauit nimirum in acido nitri solutum argentum per aquam calcis, illud praecipitatum per triduum exposuit aeri, ac diluit istud cum alcali volatili caustico, et puluis inde obtentus argentum fulminans exhibuit, quod a corporum frigidorum attactu fulminat vehementissime.

Vpsaliae in horto arcis, qui nunc academicus est nuncupandus, ab rege potentissimo fundamenta iactata sunt aedificii botanici sumtibus regiis exstruendi. Tabula aenea caementum, in quo seruantur moneetae, tegens, hanc habet inscriptionem: *GVSTAVVS III. ut bonis artibus, et praesertim scientiae in gentis laudem a Carolo Linneo ad fastigium euectae consuleret, simulque memoriae consecraret auspicia, quibus Filius Gustauus Adolphus Acad. Vpsaliensem tuetur, has aedes exstruere voluit, primis sua manu locatis fundamentis die XVII. Aug. MDCCLXXXVII.*

Academia Francogallica a RICHELIEAV R Eccl. Purpurato fundata Cl. MANDOVIN DE MONTAZET Equit. de FLORIAN, Cl. VICQ D'AZYR, med Soc. a secr. et Equit. DE BOVFFLERS, castrorum Praefect. sibi adiunxit socios.

Academia scient. Diuionensis Cl. GRVNERVM inter socios suos recepit.

Cl. KACHELMAIER Aemonam vocatus est, vt Cl. HACQVET Prof. chir. et art. obst. ad Leopoltanos euocato; in munere docendi isto succederet.

Cl

Cl. MARC. HERZ, Conf. Valdecensis, et med-
nosocomii Iudaeorum a R. Borussorum philoso-
phiae Prof. Berolini creatus est.

Mense Iulio huius anni Vir Ill. IOH. EHRENF.
PHIL. Phil. et Med. D. Botanices P. P. Fac. med.
Lips. Assessor, Praefect. Circul. prouinc. Physic. ac
med. obstetr. adi. soc. oecon. Lips. membr. honor. ac
Acad. Imp. Nat. Cur. Soc. a sereniss. Electore Saxo-
niae Archiater creatus ac Consilarii Aulici honori-
bus ornatus, Dresdamque vocatus est.

Cl. LUDWIGIVS, Prof. Med. et Hist. nat. Physi-
cus praef. Circul. prouinc. Lips. factus est.

Iudex in rebus montanis Carniens. Cl. C. DE
LAYERN, qui mineralogica edidit scripta, Oeno-
montum abiit, vt ibi consilarii gubernii in montani-
cis munus adiret.

Cl. Thom, anat. Professor Giessensis, ordinarius
Prof. med. ibidem constitutus est.

Mortui sunt

Cl. F. THOMLINSON, med. sen. nosocomii Lon-
nensis. Guyss appellati, qui scripsit *medical miscella-
neous, or collection of tracts and commentaries*, Lond.
1769. 8. et alia. In eius locum successit D. TH.
KEETE

D. XVII. April. Cl. GE. LVD. Eques Comes
DE BUFFON, Dynasta in Montbarro, Marchisus Rou-
remont. Vicecom. de Quincy, Dynasta in Mairie,
Harems, Berges aliisque in locis, Inspector horti et
musei rerum natural. regis, vnus ex quadraginta
membris Acad. Francogallicae, Thesaurarius per-
petuus academiae scient. Natus Montbarri in Bur-
gundia d. 7 Septbr. 1707.

D. III. Maii Ticini D. IOH. ANT. SCOPOLI, Con-
siliarius in reb. mont. Prof. Chem. et Botan. in littera-
rum vniuersitate Ticinensi. Nat. a. 1723. Fleimstha-
li in comitatu Tirolensi, et per aliquod tempus
Schem-

Schemnizii Professoris munere functus est usque ad annum 1777. quo Ticinum vocatus est.

D. IV. Aug. D. IOH. GVIL. BAVMER, Confiliarius in rebus montanis Hassiaco-Darmst. professor primarius med. Giesfens. Nat. d. 19. Septb. 1719.

D. XXII. Sept. magnam iacturam ordo medicus Lips. passus est obitu Cl. ERNESTI GOTTLLOB BOSTII Therapiae P. P. O. medicae fac. Dec. ac promotus perpetui, acad. Decemu. coll. maj. Princip. coll. poliatri et physio. med. nosoc. et oecon. soc. membrum hon. anno aetatis 65.

Retensio tabulae vniuersalis ad LXV. Tomos priores Diarii ad med. chir. et pharmac. spectantis d. 8 Maii 1788.

Hic nobis offeruntur librorum nouorum excerpta, analyses systematum elegantiorum omnium doctrinae theoreticae, vna cum praeceptis saluberrimis, redundantibus ex observationibus ac experientiis. Instruimur de iis, quae ab excellentissimi ingenii in physica medicinali sunt inuenta, additis copiosissimis observationibus diligentissime collectis, verum etiam nobis proponit seorsim ea quae ad praeticam pertinent medicinam, observationibus confirmatam in maioribus nosocomiis factis, et ita in ordinem redactis, vt diarium medicum possit appellari, et si ita loqui licet tabularium publicum, in quo reposita sunt omnia ac probe digesta et in locos diducta, quae arti salutari quam maxime inseruiunt. Necessitas autem rei exigere videbatur omnes titulos ita disponere, vt vtiliores redderentur, et vt quot die eisdem adhibere possemus ad conseruandam et defendendam vitam humanam a quibuscunque iniuriis. Sed huius rei causa tot molestiae, tot difficultates atque adeo improbus labor superandae erant, nihilo tamen secius has difficultates Cl. A. vicit, atque tabulam confecit vniuersalem super quinque e-

sexa

seraginta volumina, quae ab a. 1754 vsque ad a. 1786 prodire, in qua omnia decenti ordine proponuntur, non tantum quoad scripta minora inserta huic diario, sed et quoad omnes libros, quorum fit mentio, simul cum iis, quae ad articulum aliquem spectant. Quae autem sub diuersis titulis hinc et illinc in Diario dispersa sunt, ita sunt redacta in ordinem, vt possit quilibet lector commode reperire, quae ipsum erudire queant. Accedit copia observationum, quae tantam huic operi vtilitatem conciliant atque auctoritatem, vt omnibus palmam praecripiat systematibus. Ordinem in ipsa Tabula seruatum de meliori commendare audemus tanquam in maioribus collectionibus adhibendum. Et si eiusmodi tabulae bene constructae inseruiunt doctrinarum incrementis et praxi faciliori reddendae, sane haec tabula tanquam egregium munus considerari potest, omnibus medentibus beneuole oblatum atque datum. Etiam in artis exercitio, in quo tentanda sunt plurima, et quod vtilissimum aequae ac difficillimum est, quale est chirurgiae et medicinae praxis; in artis exercitio quod infinitam rerum praesupponit cognitionem, et exquisitas animi dotes, et mentem in consiliis capiendis promptam et expeditam atque ab omnibus perturbationibus immunem, in tali re, inquam, occasio illa, qua iudicium nostrum acuerre et memoriae succurrere possumus, ambabus manibus est apprehendenda. Si v. c. periculum est in mora, et applicandum remedium promptum et exquisitum, statim confugiendum est ad hanc tabulam, in qua omnia sunt consignata, quae ad pleniorum eiusmodi remedii notitiam pertinent, et quae hucusque de eodem obseruata studiis communibus litterisque sunt mandata. Igitur haec tabula toti collectioni huius diarii desideratam vberime largitur perfectionem. Huius rei causa *tabula necessaria erat,*
omnia

omnia iudiciose pertrahans (table raisonnée) et circa errata simul occupata. Illa sex absolvitur partibus, prima versatur circa *physiologiam* et *anatomiam*, secunda circa *materiam medicam*, *chymiam*, et *physi- tam medicam*, tertia circa *historiam naturalem*, quarta circa *historiam litterariam*, quinta circa *chirurgiam*, et sexta circa *medicinam*. Vnicuique parti praemissa est brevis commentatio de iis, quae maxime notatu sunt digna, et in fine subiunctae sunt criticae ac historicae animadversiones, quibus iudicia super argumenta proposita magis magisque firmata sunt. Articuli vero maioris momenti et utilissimi, facile distinguendi a facilioribus ac pravis, plurium medicorum auxilia fecerunt in hoc opere necessaria, ideoque plures consiliis suis et re ipsa adfuerunt auctori in hoc opere concinnando, atque sibi elegerunt talia argumenta, quibus quam maxime pares essent. Tabula autem materiarum sub finem Iulii promissa est sine mora, quae autem ad nos nondum, cum haec scriberemus, peruenit.

Hoc quo vivimus tempore, quo studium historiae litterariae Medicinae scientiaeque naturalis adhuc viget, aliquid conferre, quod huic adiumento esse potest, haud alienum esse videtur. Id vero an praestet *Index generalis in quindecim annos Commercii literarii physico-technico-medici Norimbergae editi*, diiudicent illi, qui praeter innumera nova literaria allata copiosas in iis contentas noscunt observationes recensioneque librorum editorum ab a. 1731 usque ad a. 1745, quibus annis Medici Physicique tantos fecerunt progressus. Indicibus quidem specialibus singuli anni gaudent; at taedio crebrioris reuolutionis horum voluminum cauere non potest nisi tali indice generali, qui sub directione b. TREWII a Medico erudito defuncto multo studio operaque haud leui paratus est. Si Eruditis placet nomina

mina sua dare, quo numerus exemplarium chartae vel bibulae vel scriptoriae imprimendorum definiri possit, typis eundem mandare curabit officina libraria Grattenaueri, Norimbergensis, in qua nonnulla exemplaria ipsius Commericii literarii completa tertia parte viliora cum recentioribus annis sigillatim vendendis adhuc prostant.

XXVI.

Continuatio indicis librorum physico - medicorum qui anno 1784 prodierunt.

Doutes d'un Provincial proposés à M. M. les Medecins commissaires charges par le roi de l'examen du magn. an. Lyon. 8.

Mémoire pour servir à l'histoire de la jonglerie, dans lequel on démontre les phénomènes du magnétisme. In 8. A Londres, et à Paris.

Mesmer blesé, ou réponse à la lettre du R. P. HEVIER. A Londres et Paris 8.

Rapport de l'Academie des sciences sur la machine aérostatique, inventée par M. M. MONTGOLFIER, à Paris.

Essai sur la nautique aerinnee contenant l'art de diriger le ballons aerostatiques a volonté, à Paris 12.

Institutiones physicae, auctoritate D. D. Archiepiscopi Lugdunensis. II Vol. Lyon. 12.

Pharmacopaea Edimburg. aucta a BALDINGER, Brem. ed. nouas 8.

Sammlung zur Physik und Naturgeschichte, 3 B. 2 St. Wien 8.

Magazin Gotting. der Wissensch. und Litteratur 4. Jahrg. 1 St. Gott. 8.

Vecko-Skrift för Läkare och Naturforskare, Stokholm. 8.

Acta reg. Soc. med. Havniens. Vol. I. Havn. 8.

Garmen de medico ignorata morbi causa male curante Tubing. 8.

Taschenbuch der Gesundheit, Straßb. 8.

— für Insektenfreunde, Leipz. 8.

Traßat non den ersten Elementen, Leipz. 8.

Ueber die Einrichtung kleiner Hospitaeler, Hamb. 8.

Unterricht für die Landleute wie man sich vor der Rube ver-wahren soll, Erckf. 8.

Wärter-Buch neues medic. chirurgisches, Wien 8.

Medicinische Abhandlungen von einer Gesellschaft der Aerzte in London, Gött. 8.

Archiv der pract. Arzneyk. 1. B. Leipz. 8.

Beleuchtung eines Sendschreibens, der itzige Arzt ist das nichts, etc. Stendal 8.

Vermischte medicinische und chir. Bemerkungen herausgeg. von Eschenbach 1. Samml. Leipz. 8.

Briefe medicinischen Inhalts, Quedlimb. 8.

Das aufgeklaerte Geheimnis der Synapsie, Linz 8.

Fortgesetzte Nachrichten von einem medicinischen Rechts-Handel in Münster Leipz. 8.

Tom. XXX. Pars III.

N n

Samm-

- Sammlungen zur Geschichte des Blasensteinschnitts*, Leipz. 8.
Metallurgische chemische Abhandlung von der Natur des Spießglases, Jena 8.
Anleitung fürs Landvolk in Absicht auf die Bienenwirthschaft, Presburg 8.
Auszug der vierfüßigen Thiere etc. aus D. Bucholz Werke, Nürnberg. 4. m. K.
Commentationes soc. rep. Gotting. pro a. 1783. Vol. VI. Gott. 4. c. f.
Handbuch der Diaetetik, Hannover 8.
Magazin der Viebarzneykunst 1 B. Wien 8 Continuation non prodibit.
Magazin für das neueste aus der Physik und Naturg. 2 B. 4. St. Gorba 8.
Magazin für die gerichtliche Arzneyk. 2 B. 2. 3. 4. St. Stendal 8.
Der Naturforscher 20 St. Halle 8.
Abbildungen der Voegel, welche in Hr. Bucholz Werke der Natur vorkommen, Nürnberg. 4. m. K.
Natürliche Abbildungen der merkwürdigsten Thiere, 19. 20. 21. 22. 23. Quartal, Berl. und Straß. 8.
Soll man junge Leute über die Erzeugung der Menschen belehren, Stendal 8.
Medicinisches chymisches Oraculum, Ulm 8.
Botanisch-practische Lustgaertnerey, nach Anleitung der besten neuesten Britischen Schriftsteller, 1. B. M. K. Leipz. 8. (Löder) Super. in Danneberg.
Rindviebarzneybuch, sowohl vor die gewöhnlichen Viebkrankheiten als auch vor die sonstigen Viebseuchen, Tübing. 8.
P. C. ABILDGAARTS *Pferd- und Viebarzt*, Kopenb. 8.
C. F. ACHARDS *Sammlung physik. und ehem. Abhandl.* 1 B. Berl. 8.
G. C. AGRICOLA *Versuch einer allgemeinen Vermehrung aller Baumme*, 2 Theile, Regensp. 8. m. K.
Manuel pratique de l'amputation des membres par EDWARD ALANSON, traduit de l'Anglois par M. LASSUS, 1 Vol. 12. Paris.
ALBIN *von der Natur des Menschen*, Wien und Leipz. 8.
B. ALBINI *historia musculorum hominis*, Fref. 4. c. f. ed. 2.
L. C. ALTHOF *de febre petechiali*, Gott. 8.
ORB. ANTHROPOSCOPI *Versuch einer Geschichte der Physiognomik* (Franz.) Wien 8.
TH. ARNOLD *über den Wahnsinn a. d. E. v.* ACKERMANN, 1 Th. Leipz. 8.
An Analysis of a Course of Lectures on the Principles of Natural Philosophy, read in the University of Cambridge. By G. ATWOOD, London. 8.
von AVERSPERG *von dem Verhaeltnis der Viebzucht etc.* Nürnberg. 4.
La Maçonnerie Mesmerienne &c. par M. I. B. B... D. M. Amsterdam. 8.
Pharmacopoea naualis Russica, edita ab ANDR. BACHERACHT, Petrop. 8.
Exposes des experiences qui ont ete faites pour l'examen de magnetisme animal par M. BAILLY, à Par. 8.
HRN. BAJONS *Nachrichten zur Geschichte von Cayenne und dem französischen Guiane. Zweyten Theils zweyter Abschnitt. — Aus dem Franz. Erfurt. 8.*
Sylloge selectiorum opusculorum argumenti medico-practici, collegit et edidit E. G. BALDINGER — Vol. VI, Gottingae. 8.
Medicini-

- Medicinisches Journal* von E. G. BALDINGER — *Erstes bis drittes Stück*, Göttingen 8.
- EIVSD. *neues Magazin für Aerzte* 5 B. 6. St. 6. B. 7. B. 1. 2. St. Leipz. 8.
- Observations sur differens moyens propres à combattre les sievres putrides et malignes par M. BANAV, Amsterdam. 8.
- BARBOV DV BOVRG erste Gründe der Arzneykunde, a. d. f. von PICHLER, Straßb. 8.
- An Essay on the Medical Character, with a View to define it. By R. BATH, London. 8.
- BARTHOL. VON BATTISTI a S. GEORGIO von den Krankheiten des schönen Geschl. Wien. 8.
- DEN HRN. VON BEAUVCHENE über den Einfluss der Leidenschaften in die Nervenkrankheiten der Frauenzimmer. Aus den Franz. Leipzig. 8.
- Supplement zu der Abhandl. vom Salpeter, von I. PH. BEKER. Dessau 8. Accessit Chemische Untersuchung des sogenannten saechsischen rothen Arseniks.
- Beytraege zur Oekon., Technol. Pol., und Cameralwiss. von I. BECKMANN. 8 Theil, Göttingen. 8.
- EIVSD. *oekonomischphysikal. Bibliothek*. 13 B. 3. St. Goss. 8.
- A Systeme of surgery. By B. BELL. 8. II Vol.
- EIVSD. *Lehrbegrif der Wundarzneyh.* Leipz. 8.
- F. X. BELTOTTI *Fragstücke über die Theile des M. K.* 1 Th. Linz 8.
- BENEKENDORF *kleine oekonomische Schriften*. 1ster Band, Küßtrin 8.
- Suite des Lettres sur le Provence par M. BERENGER. A. Orleans
- BERENDT von *Verfeizungen der Milch* Leipz. 8.
- Considerations sur le Magnetisme animal par M. BERGASSE. à la Haye. 8.
- Phytonomatotechnie vniuerselle par M. BERGERET, Par. fol.
- BERGMANN'S *kleine physische Werke überf.* von TABOR, 3 B. Freyf. 8.
- Manuel du mineralogiste par M. FERBER traduit par M. MONGEZ le jeune, A Paris 8.
- Entomologia Scholarum in vsus concinnata. Auct. I. A. B. BERGSTRAESSER, Hanou. 8.
- Symptomatology. By IOHN BERKENHOVT, London. 8.
- I. G. BERNSTEIN'S *neues chirurgisches Lexikon*. 2ter Theil. Göttingen 8.
- Des Avantages, que la physique et les arts qui en dependent, peuvent retirer des globes aerostatiques. Par M. l'abbé BERTHOLON, Montpellier 8.
- L'électricité des vegetaux, Par M. l'abbé BERTHOLON avec fig. à Paris.
- A. BEYERS *Untericht vom Bergbau vermehrt* von LEMPE Altenb. 4.
- V. BILGVERS *Anweisung zur ausübenden W. A. K. in Feldlaz.* Glogou, 8. 2. Ed.
- L. J. BINDHEIM, *Rhapsodien der philosop.* Pharmacologie, Berl. 8.
- L. J. BIOERNSTAEHLS *Reize door Europa en het Oosten*, benevens Norberg's Brieven uit Italien en Constantinopel. Zesde Deel. Te Vtrecht en Amsterdam. 8.
- Diff. de Arnicae virute propria atque specifica, D. AD. MICH. BIRKHOLZ Lips. 4.
- BLOCH, *Naturgeschichte ausländischer Fische* I. 2. u. 3 Heft, Berl. 8.
- EIVSD. *oekon. Naturgeschichte der Fische Deutschlands* 16--18 Heft, Berl. 4.

- F. F. BLÜMENBACHS** *medicinische Bibl.* 1 B. 2. 3. St. Gott. 8.
 Penfieri ed osservazioni sulla sensitività nervosa e sulle cause che
 l' eccitano. Da **GIROLAMO BOCALOSI**. Verona. 8.
*Versuch einer wirtschaftl. Naturgesch. von dem Königreiche Ost- u.
 Westpreußen. 4ter Band. Von D. FR. S. BOCK.* Dessau. 8.
Beschreibung einer neuen Elektrisirmaschine, Von M. G. E. BOHNEN-
BERGER. Mit K. Stuttgart. 8.
A. BONN *descriptio thesauri ossum morbosorum* Mus. Honiani, Amsl. 4.
*Analyse raisonnée du rapport des Commissaires chargés par le Roi
 de l'examen du magnétisme animal par J. B. BONNEFOI.* Pa-
 ris. 8.
L'application de l'électricité à l'art de guérir par M. BONNEROY,
 à Lyon. 8.
Oeuvres d'histoire naturelle et de Philosophie de Charl. BON-
NET, Tome VI. VII. VIII. à Neuffchatel.
CARL BONNETS *Werke der Naturl. Geschichte und Philos.* 3er
 Theil, aus dem Franz. der neuesten Ausgabe, Leipzig. 8.
CAR. FRID. BORN *diff. de febre gastrica putrida.* Gotting. 4.
von BORN physikal. Arbeiten der einträchtigen Freunde, in Wien
 1 Iabrg. 2. und 3. Quartal, Wien 4.
BOROWSKY *Naturgeschichte des Thierreichs* 4. B. 5. B. Berl. fortg.
 von HERBST 6. B.
Institutionum Medicinæ practicæ Tomus primus. Auctore J. B.
BORSIERI. Mediolani. 4. et 8 et Lipsi. 8.
J. H. BORTOLAZZI, *von einer seltenen Art von angeborenen Staar etc.*
 Leipz. 8.
ERN. G. BOSE *De remediis ambiguis et suspectis*
EIVSD. *omnia propter hominem facta esse,* pr. Lipsi. 4.
EIVSD. *de morbis necessariis* pr. Lipsi. 4.
EIVSD. *Progr. de erysipellate intestinorum.* Lipsi. 4.
BOVANCY *Floræ Nannetenfis prodromus,* à Paris 8.
Instruktion für die Profissoyen der K. K. chirurgischen Militärak-
ademie von J. A. BRAMBILLA. 1. und 2. Theil Wien 4.
de la BRETONNIERE *l'école du jardin fruitier,* 1, II. P. Par. 12.
Correspondance rurale, par M de la BRETONNIERE, III. Vol. à
 Paris 12.
J. P. BRINKMANN'S *Anweisung für Aerzte und Wundärzte wie sie
 vifla reperta zulfiefern* Erf. 8.
Observations sur les nouvelles decouvertes aerostatiques p. M.
BRISSON. Paris 8.
AVT. BRVGMANN'S *philosophische Versuche über die magnetische
 Materie und deren Wirkung in Eisen und Magnet* übersetz. von D.
ESCHENBACH, Leipz.
Traite theorique sur les maladies épidémiques, p. M. LE BRVN
 à Paris 8.
*Catalogue d'une collection precieuse de Marbres d'Alsace, tels que
 Porphyre Granit serpentin etc.* Par J. B. P. LE BRVN. Par. 8.
M. TH. BRVNNICHII *litteratura Danica* Hafn. 8.
IO. BRVNONIS — *Elementa Medicinæ.* Editio 2 Edinburgi. 8.
 T. II.
Osservazioni circa il flogisto, e le differenti specie di aria, secon-
do le moderne scoperte di ANT. BVCCI, Patua, 8.
Traité historique de tous les animaux, qui habitent la France; par
Mr. BVCHOZ. Tome I. 4. à Paris,

- Histoire des Insecte nuisibles a l'home, aux bestiaux, a l'agricul-
ture et au jardinage par M. BVCHOZ I. Vol. 12. A Paris
- Medecine des animaux domestiques, seconde edition par M.
BVCHOZ. Par.
- BVCHOZ, *medecine moderne et pratique apoyée sur l'expérience* T. II.
à Paris. 8.
- Catalogue latin et françois des arbres et arbustes, qu'on peut cul-
tiver en France, par. M. BVCHOZ, à Paris. 8.
- Toilette et laboratoire de Flore, par M. BVCHOZ à Paris. 12.
- Histoire naturelle, physique, et medicinale de l'home; par M.
BVCHOZ. Par. 8.
- Histoire naturelle des minéraux par M. le comte de BVFFON, à
Paris.
- Des H. VON BVFFON *Naturgesch. der Voegel, übersf. und verm. von*
B. G. OTTO. 10 Band, Berl. 8.
- EBEND. *Naturgesch. der vierfüßigen Thiere, übersf. und verm. von*
B. G. OTTO. 9 Band, Berl. 8.
- EIVSD. *Naturgeschichte der Mineralien 1 Tb. Frcf. und Leipz.*
- J. PH. BVRGGRAVE *auserlesene medicinische Faelle und Gestaebren,*
Frf. am M. 8.
- Mémoires sur l'agriculture du Boulonnois et des cantons mariti-
mes voisins. Par M. D. C***, A Boulogne. 8.
- M. G. C. Observations sur le rapport des commissaires chargés par
le Roi de l'Examen du magnetisme animal, Wien.
- L. M. A. CALDANII — — *Institutiones Physiologicae et Patho-*
logicae Ed. SANDIFORT — Tomi 2. Lugd. Bat. 8.
- PETRI CAMPER — *Observationes circa mutationes quas subeunt*
calculi in vesica, ex Belgico sermone in Latin. translatae a Ioh.
SZOMBATHY — Pestini. 4.
- F. L. CANCRIN *Beschreibung eines Kupoleofens, Frcf.* 8.
- EIVSD. *Salzwerkskunde, 9 Theil, ib. m. K.*
- BASSIANO CARMINATE *Resultati di sperienze e osservazioni sui*
vasi sanguigni al S. DON ALESS. DE BRAMBILLA Pavie 4.
- Verzeichnis der um Helmsbads wildwachsenden Pflanzen, von L. FR.*
L. CAPPEL, Dessau. 8.
- Essai sur la Nautique aérienne, Par M. CARRA, à Paris
- Voyage dans le parties interieures de l'Amerique septentrional,
par M. CARVER traduit par M. de C. A Paris.
- Memoire sur l'électricité médicale, PAR MASSAR DE CAZELES,
à Paris 12.
- Physique generale et particuliere par M. de la CEPEDÉ. Tom. II,
à Paris.
- Von Lazareth- und Kerkerfieber. Aus dem Lat. S. CERA, Wien.* 8.
- A Practical Treatise on the Efficacy of Stizolobium By W. CHAM-
BERLAINE, Surgeon. 8.
- Des maladies des femmes, par M. CHAMBON DE MONTAVX 2.
vol. à Paris. 12.
- An Essay to investigate the general mortality of Febres. By W.
CHARFLEY. Lond. 8.
- Von einem Geschlechte vielschalichter Konchylien mit sichtbaren Gelen-*
ken, von I. H. CHEMNITZ, Nürnberg. 4.

Discours Philosophique sur le trois principes, animal, vegetal et mineral par M. CHEVALIER, Paris 8.

Bienenkatechismus für das Landvolk, von I. B. CHRIST. Mit 1. K. Erf. 8.

Histoire physique morale ciuile, et politique de la Russie ancienne par M. CLERC Tom. 3. A Paris. 4.

Histoire naturelle de l'homme, considere dans l'etat de la maladie n. edition par M. CLERC à Paris Vol. II. 8.

Reponse au discours de M. O-RYAN, sur le magnétisme animal, Par M. IANIN DE COMBE-BLANCHE, — — — Genoe et Lyon. 8.

An Essay on the laundice, etc. By WILLIAM CORP — Bath. 8.

Lecons elementaires d'Histoire naturelle, à l'usage des enfans par M. COTTE I. Vol. Paris. 8.

Dissertation sur le traitement de l'hidropisie de matrice accompagnée d'inflammation dans l'etat de grossesse par M. COVSIN Par. 8.

Travels into Poland, Russia, Sweden and Denmark. By W. COXE. In two Volu. 4.

Chemische Annalen von D. Lor. CRELL, 2ter Band, Helmsfädt. 8.

EBEND. *neues chemisches Archiv*. 1, 2ter Band, Leipzig. 8.

Europens Produkte zweyter Versuch. Erster Theil. Von A. F. W. CROME, Hamburg. 8.

First lines of the Practice of Physic by W. CULLEN. 4. ed. Edinburgh. IV. Vol. 8.

Flora Londinensis. By WILL. CVRTIS. Fol.

DOMIN. CYRILLI de essentialibus nonnullarum plantarum characteribus, Neapoli 8. Cum 4 tabb. aen.

Essai sur influence de l'Estomac sur toutes les operations de l'economie animale etc. par M. DACHER, Amst. et Par. 8.

E. von DALBERG, *neue chemische Versuche mit dem Wasser*, Erf. 4.

I. L. DANICLEWSKI de magistratu medico felicissimo, Diss. Gott. 8.

Traite methodique des mineraux, par M. DAVBENTON. à Paris
Memoire sur le premier drap de laine superfine du cru de la France par M. DAVBENTON. Paris. 8.

Katechismus der Schafzucht für Schaefer und Schaefereyberren aus d. Franz. des brn. DAVBENTON von M. C. A. WICHMANN, mit 22 K. Leipz. und Dessau. 8.

N. F. DAVTHERS *von äußerlichen Gebrauch des Wassers in Krankh.* Leipz. 8.

Some considerations on the different ways of removing confined and infectious air; By THOM. DAY, Maidstone. 8.

La Nature considérée dans plufieres de ses operations; Par M. DEFAY, A Orleans. 8.

I. E. DFHNE *über die scharfe mit Kaustischen Salze gesättigte Tinktur des Spießglaskönigs*, Helmsf. 8. ed. noua.

Vom aufsetzenden Puls, einigen andern Pulsarten Vom DELIVS Erlangen. 8.

H. F. DELII diss. de diebus intercalaribus, cum aduersariis nonnullis physico-mediciis, Erlang. 4.

DEMACHYS *Laborant im Großen mit Hahnemanns Zusaetzen* 2. B. Leipz. 8.

DEMESTES *Briefe über die Chymie, etc.* Petersb. 8.

- Tentamen psycho-somato-iatricon auctore M. K. DEMETIGNY, a Montpellier.
- Observations sur les deux rapports de MM. les commissaires nommés par Sa Majesté pour l'examen du magnétisme animal. Par M. DESLON, Paris. 4.
- D'INARRE *Über die Vulkane, Erdbeben* Frcf. 8.
- EIVSD. *von den aerostatischen Maschinen* Frcf. 8. m. K.
- Memoires sur les Tremblemens de terre de la Calabre. par M. D. de DOLOMIEV, à Rome et à Paris.
- W. F. DOMEIER diff. de viribus naturae medicatricibus in repandis et coadunandis partibus c. h. abscissis, Gottingae. 4.
- I. A. DONDORFS *Lehre von der Electricität*, Frcf. 8. 2 Bände.
- I. S. DONNER diff. medico-chirurgicae de gibbositate pars I. Gotting. 4.
- R. DOSSIE *geöffnetes Laboratorium mit WEIGELS Zusätzen* Altenb. 8.
- Traites des vapeurs. Par M. DUCASSE Paris. 16.
- DV HAMEL DV MONCEAU *Beschreibung der Wunstücke* Nürnberg. 4. m. K.
- EIVSD. *Naturgeschichte der Erdbeerpflanze* ib. 4. m. K.
- DVNCAN *med. Commentarien der Edinburg. Aerzte* 6 B. Altenb. 8.
- DUPRE DE LISLES *von den Verletzungen des Kopfs durch Gegenstände*, Leipz. 8.
- I. G. F. *von der physischen Erziehung der Kinder*, Augsp. 8.
- E. F. EBELL diff. de medicamentorum antimonialium differentia, Gotting. 4.
- A short treatise on the plant, called Goose Grass or Glivers (*Galium Aparine* L.) and its efficacy in the cure of the most inveterate Scurvy. By I. EDWARDS. London. 8.
- F. EHRHARDS *Aufforderung an die Fürsten wegen des von D. PAYER angekündigten Verwahrungsmittels wider die Lufstuche* Frcf. 8.
- Montgolfier'sche Luftkörper oder aerostatische Maschinen* — von F. B. EHRMANN, Straßburg, 8. Mit 2. K.
- J. ELLIOTS *Anfangsgründe derjenigen Theile der Naturlehre, welche mit der Arzneiwissenschaft in Verbindung stehen aus den Engl. übersetzt von A. W. BERTRAM* Leipz. 8.
- J. ELSE *auserlesene chirurgische Aufsätze* Leipz. 8.
- D. E. F. ELSNER *medizinische gerichtliche Bibliothek*, 1 B. 1 Stück, Königsberg. 8.
- ERXLEBENS *Anfangsgründe der Chemie vermehrt von Wiegand Gott.* 8.
- J. F. ESCHENBACH diff. observationum botanicarum specimen continens, Lipf. 4.
- ESCHERS *ausländische Schmetterlinge* 1 Heft. Erlang. 4.
- EIVSD. *Linneisches Natursystem* Nürnberg. 8. m. K.
- Manuel d'Agriculture par le Laboureur, le Propriétaire et le gouvernement, Par M. DE LA SALLE d'ETANG. Nouvelle édition à Paris 8.
- Reflexions sur le colere animal, pour servir de supplément à la seconde partie recherches sur différents points de physiologie. par M. FABRE. à Paris.
- Suite des recherches sur différens points de Physiologie, de Pathologie et de Therapeutique, etc. par M. FABRE. 1. Vol. à Paris in 8.

- Description des expériences de la machine aérostatique de MM. de MONTGOLFIER, et de celles aux quelles cette découverte a donné lieu etc.** par M. FAVIAS DE S. FOND. Par. 8.
- Première suite de la description des Expériences aérostatiques de MM. MONTGOLFIER, et de celles aux quelles cette découverte a donné lieu, par M. FAVIAS DE ST. FOND.** Tome II. à Paris. 8.
- Mineralogie des Volcans** par M. FAVIAS DE SAINT FOND, à Paris. 8.
- Beschreibung der Versuche mit den aërostatischen Maschinen des Hrn. von MONTGOLFIER, nebst verschiedenen zu dieser Materie gehörigen Abhandl. von FAVIAS DE ST. FOND.** Aus dem Franz. überf. Leipzig 8. m. K.
- A Treatise on Cancers,** By HENRY FEARON — London. 8.
- I. C. FIDLER tractatus de febribus intermittentibus,** Pragaë et Viennæ. 8.
- I. B. FISCHERS** Zusätze zu seinem Versuch einer Naturgesch. von Ltvland, mit 1 Kupfer, Riga. 8.
- Ueber die Erziehung der Maulbeerbäume etc.** von I. M. FLEISCHMANN, Dresden. 8.
- Spécifique simple, aisé et de peu de dépense, nouvellement découvert dans le royaume de Gualimala, faisant partie de la Nouvelle Espagne, dans l'Amérique septentrionale, pour l'entière et sûre guérison du mal horrible du chancre, de la lèpre, et généralement de tout ce qui a rapport aux inaladies vénériennes, mis à la portée de tout le monde,** par DON IOS. FLORES, traduit de l'espagnol en françois par FR. GRASSET, Lausanne. 8.
- Opusculs physiques et chymiques de M. F. FONTANA,** traduit de l'Italien par M. GIBELIN, Paris. 8.
- Fragmenta chirurgica et medica.** Auct. GVL. FORDYCE, Londini. 8.
- Sammlung von Abhandlungen ökonomischen und technologischen Inhalts,** D. I. R. FORSTER. Halle, 8.
- FORSTER** Bemerkungen über Gegenstände der physischen Erdbeschreibung, Naturgeschichte etc. Berl. 8.
- G. FORSTER** von Brodtsbaum f. 1. 4.
- The Works of JOHN FOTHERGILL** — with some Account of his Life, London. 4.
- Memoires et Observations de Chymie.** par M. de FOVRCROY, Paris 8.
- G. FRANCKE** diss. de damuis ex quibusdam nimis obstrictum et nutricum laboribus metuendis, Wittebergæ. 4.
- FRANK** System einer medic. Policy 1 B. Mannh. 8.
- I. P. FRANK** Ankündigung des klinischen Instituts etc. Goettingen. 4.
- FRANK** de laevis morborum biliosis, Gott. 4. prol.
- Précis sur la machine hydrostatique inventée par le Sr. FREMINET,** à Paris.
- Theorie vom Klebau etc.** von I. CHR. FROMMEL, Basel. 8.
- Versuch einer natürl. Geschichte des Boraxes etc.** von Dr. G. FR. CHR. FVCHS, Iena. 8.
- Archiv der Insectengeschichte, herausgeg. von I. G. FVESLY,** 5tes Heft, Zürich.
- Neues Magazin für die Liebhaber der Entomol., herausgeg. von EBEND.** 2 B. 1 und 2 St. Zürich.

- Lectes sur le magnétisme animal*, par M. GALART, Paris. 8.
Des Maladies des Creoles en Europe, par M. I. I. DE GARDANE — Paris. 8.
Observations on the Animal Oeconomy, and on the causes and cure of Diseases. By JOHN GARDINER — Edinburgh. 8.
De influxu electricitatis atmosphaericae in vegetantia, auctore D. FA. IOH. GARDINI, Augustae Taurin. 8.
H. D. GAVBIVS Anfangsgründe der medicin. Krankheitslehre, Auf neue überf. von D. CHR. G. GRVNER, Berlin. 8.
D. I. C. GEHLER Profusio secunda de iusto deligandi funiculum umbilicalem tempore, Lips. 4.
J. GERSON, Beob. von einer Frau, die ihre Frucht in einer Muttertrompete drey Jahr und einige Monate getragen etc. Hamb. 8.
De heerschende Persloop, die in de laatste jaaren, vooral in 1783. de Provincie van Gelderland sel getroffen heeft, nagespoord etc. door M. VAN GEVNS. Te Harderwik en Amsterdam. 8.
GILBERTI indagatores naturae in Lithuania, Varsov. 8.
EIVSD. Flora Lithuanica Coll. I-V. ibid. 8.
C. C. GMELIN diss. inaug. Consideratio generalis filicum. Erlang. 4.
L. S. GMELIN, über die neuere Entdeckungen von der Luft und deren Anwendungen auf Arzneykunst, Berl. 8.
Neueste Entdeckung: daß die Finnen im Schweinefleische keine Drüsenkrankheit, sondern wahre Blasenwürmer sind. Von I. A. E. GOETZE. Nebst I. K. Halle. 8.
J. I. GOERTZ diss. in qua novum ad ligaturam polyporum vteri describit instr. Gott. 8. c. f.
Le bon jardinier almanach pour l'année bissextile 1784 par. M. DE GRACE, Paris.
WILLIAM GRANT, Beobachtungen über die chronischen Krankheiten, und sonderl. diejenigen die zu London gewoebntlich sind. Erster Band, Leipzig. 8.
J. B. GRAVMANN'S über die Franzosenkrankheit des Rindviehs und die Unschaedlichkeit des Fleisches, Rost. 8.
EIVSD. diaetetisches Wochenblatt, 3. Jahrg. ebend. 8.
I. GREGORY'S Uebersicht der theoretischen Arzneywissenschaft. 1ster Theil, Nach der 2ten Ausgabe aus den Latein. überfetzt, Leipzig. 8.
Conspectus medicinae theoreticae ad vsum academicum auct. IAC. GREGORY Vol. I. II. Edinbg. 8.
I. T. GROSCHNE diss. de empyemate. Gotting. 4.
De Infanticidio non temere admittendo. Auctore CHR. G. GRVNER — Ienae. 8.
EIVSD. Almanach für Aerzte und Nichtaerzte auf das Jahr 1784. Iena. 8.
EIVSD. de fontibus melancholiae et maniae forenlibus. Ienae. 8.
EIVSD. progr. quo recusa datur CHR. LANGII facies Hippocratica leui penicillo adumbrata. Ienae. 4.
EIVSD. kritische Nachrichten von kl. med. Schr. 2 Th. Leipz. 8.
L. GVCKENBERGER diss. inaug. de ligatura fistularum ani, Gottingae.
S. H. GÜLDENFALKS Transmutationsgeschichte, oder Beyspiele von Verwandlung der Metalle in Gold und Silber, Frankf. 8.
I. E. T. GVERIKE vom flüssigen Spießglas, Goldschwefel, Braunschw. 8.
Recueil de Memoires et d' observations tant sur les maladies qui attaquent l'oeil et les parties qui l'environnent, que sur les moyens

- yens de les guerir: par M. G. TELLIER DE GVENSY fils
Montp. 8.
- Della nefrotomia et litotomia ricerche de GISSEPPE GVIDETTI
Firenze, 8.
- Metodo facile per formare qualunque sia sorta di Vernici della Cina e del Giappone, praticato in Francia ed in Inghilterra. — Il tutto opera e studio del Signor ALBERTO GVIDOTTI Bolognese. In Rimino. 8.
- Essay sur la construction des Ballons aerostatiques etc. par M. GVGOT,
Paris. 8.
- CHR. FR. HABEL *Be traege zur Naturgeschichte und Oekonomie der Nassauischen Laender*, Dessau. 8.
- HACQVETS *mineralogische botanische Reise, von dem Berg Terglou in Krain, N. Aufl. mit 4. K. Wien.* 8.
- A. V. HAENS *Heilungsmethode etc. aus dem Lateinischen*, 8ter Band, M. K. Leipz. 8.
- T. P. HAGEN *Beschreibung von Freyenwalder Gesundbrunnen*, Berl. 4. m. K.
- EIVSD. *allgemeiner Hebammenkatechismus* Berl. 8.
- Commentatio botanica de ranunculis prussicis, scripta a C. G. HAGEN, Regiom. 4.
- S. HAHNEMANN, *Anleitung alte Schaaeden und Geschwüre zubeilen*, Leipz. 8.
- Die deutsche Giftpflanzen. Von I. S. HALLE. Mit 16 K. Berl.* 8.
- Magie oder Zauberkraefte der Natur. Von I. S. HALLE, Mit 5 K. 2ter Theil, Berl.* 8.
- HALLERS *Beytraege zur Befoerderung der Geschichte und Heilung der Krankheiten von CRELL* 5 Band, Berl. 8.
- Alb. HALLER *auctarium ad elementa physiolog.* Lauf. 4.
- A. von HALLER *Vorlesungen über die gerichtl. Arzneywissenschaft, Zweytén Bandes erster Theil*, Bern. 8.
- Des Hrn. A. von HALLER auserlesene chirurgische Disputationes, in einen Auszug gebracht und mit Anmerkungen versehen von F. A. WEIZ, 4ter Band, Leipzig.* 8.
- Out lines of the Theory and Practice of Midwifery. By ALEX. HAMILTON — Edinaburgh. 8.
- Détails historiques des tremblemens de terre arrivés en Italie, depuis les fevr jusqu'en may 1783. par MM. le chev. HAMILTON, et le marquis HIPPOLITE, traduit de l' anglois par M. LEFEBVRE DE VILLEBRVNE. à Paris
- Schreiben des Ritters von HAMILTON an die Koenigl. Soc. der Wissensch. in London, über das Erdbeben in Calabrien und Sicilien. Aus dem Franz. übersf. Straßb.* 4.
- W. HAMILTONS und SOVLAVIE *Beobachtungen über die Vulkane Italiens*, Nürnberg. 8.
- Praktische Anleitung zur nützlichsten Magazinbienenzucht. etc. etc. Von CH. HAMPEL, Frankf. und Leipz.* 8.
- HARRER *Beschreibung der Insekten, welche Schaefer herausgegeben* 1 Tb. Regensb.
- I. I. HARTSINKS *Beschreibung von Guiana oder der wilden Küste in Südamerika. Aus dem Holl. übersf. 1 Theil. von M. I. E. FABRI, Berlin.* 8.
- Essay d'une theorie sur la structure des crystaux, appliquee à plusieurs

- leurs genres de substances crystallisées par M. l'abbé HAHY à Paris. 8.
- HAYNE *Versuch über die neuerfundene Luftmaschine des Montgolfier* Berl. 8.
- Suite du Recueil des pièces concernant les exhumations faites dans l'enceinte de l'église de Saint Eloy de la Ville de Dunkerque par M. HECQVET à Paris 8.
- Theoria generationis et fructificationis plantarum cryptogamicarum etc. auct. IO. HEDWIG. Petropoli. 4.
- A Treatise on the Glandular Disease of Barbadoes Proving it to be seated in the Lymphatic System. By James HENDY. M. D. 8.
- I. E. HENNIGS von Traeumen und Nachtwandlern, Wien. 8.
- Die Jagdlust oder die bobé und niedere Jagd etc. von I. CHR. HEPPE, 3ter Theil, Nürn. 8.
- I. H. HERBST *Anleitung zur Insektengeschichte* 1. B. 1-3 St. Berl. 8. m. K.
- Scirpes nouae descriptionibus et iconibus illustratae a C. L. L'HERITIER. Fascic. 1. Paris, Londini, Viennae, Lipsiae. Fol. max.
- Tabula affinitatum animalium noua editio Autore G. HERRMAN a Strasbourg. 4.
- Lettres sur la découverte du Magnetisme animal, à M. COVRT DE GEBELIN. Par le P HERVIER. A Pekin et à Paris 8.
- G. HEVERMANN'S *Abhandl. der vornehmsten chirurg. Operat.* 3 B. Kopenh. 8.
- Marc. HERZ *Briefe an Aerzte.* 1. und 2 Samml. Berl. 8.
- HIPPOCRATIS Opera omnia c. praef. Halleri IV. Tomi Lauf. 8. ed. 2.
- ΗΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥ ΑΦΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΟΝ. HIPPOCRATIS Aphorismi et Praenotionum liber. Recensuit notasque addidit C. F. M. BOSQUILLON. 2. voll. Paris. 12.
- HIPPOCRATIS aphorismi, Hippocratis et Celsi locis illustrati parallelis studio et cura IANS. AB ALMELOVEEN, loca parallela ex BOERHAVII commentariis, notulas addidit editionem curauit A. CAR. LORRY à Par. 8.
- Gartenkalender auf das Jahr 1784. Herausgeg. von C. C. L. HIRSCHFELD.* 3ter Jahrgang. Kiel. 12. prodit quoque sub tit: *Taschenbuch für Gartenfreunde etc.*
- Leibuch für das Frauenzimmer über die Hebammenkunst,* von H. L. HIRZEL, Zürich. 8.
- I. HIVER *englische Zucht und Behandlung der Pferde* Wien 8.
- Enumeratio lichenum iconibus illustrata a G. FR. HOFFMANN. Fasc. 1. Erlangae. 4.
- Die Landwirthschaft für Herren und Diener, vom Freybrn. von HOFMANN.* Prag und Wien. 8.
- I. G. HOLTZHAUSENS *Beylage zu H. SCHVBART Schriften, über sein Wirthschafts-System* Leipz. 8.
- Biographisch-Litterarische Nachrichten von Oekonomen und Cameralisten,* herausgeg. von I. D. A. HORK, Giessen und Marburg. 8.
- Journal de médecine militaire,* par M. de HORNE. Tome 3. à Paris.
- IOH. V. HORNE'S *Bemerkungen über die Oesterreicher Saatsökonomie umgearbeitet* von B. F. HERMANN, Berlin und Stettin. 8.
- Troisième Dissertation sur les Brûlures de la fin de Juin et et de Juillet. par M. IEVDY del' HOVMAYD. Paris. 8.

Observa-

- Observations sur, le vol des oiseaux de proie, par ST. HUBER de Geneve, Geneve et Paris. 4. c. f.
- L. HÜBNER'S *physikalisches Tagebuch* 1 Jabrg. 2 Vierteljahr Salz. 8.
- W. HVNTER'S *medizinische und chirurgische Beobachtungen und Heilmethoden*. 1ster B. von K. G. KÜHN, Leipz. 8.
- Two Introductory Letters, delivered by Dr. WILLIAM HVNTER, to his last Course of Anatomical Lectures, at his Theatre in windmill Street; as they were left corrected for the Press by himself. To which are added, some Papers relating to Dr. HVNTER'S intended Plan for establishing a Museum in London, for the Improvement of Anatomy, Surgery, and Physic, London. 4.
- Physical Inquiry into the Cause and Cure of Fevers. By G. HVSSEY, Lond. 8.
- C. HVTTER de febris puerperarum, Frf. 4.
- Essay sur *caux aux iambes des cheaux*. par M. HVZARD. 3 Paris. 8.
- Natursystem aller bekannten Insekten*. Von C. G. IABLONSKY. 2ter Theil, Berl. 8.
- Tractatus politico-medicus de Dysenteria in genere, auctore I. C. IACOBS. Roterodami. 8.
- JACQVIN *iconum plantarum rarior.* 3. 4ter Hest Vindob. f.
- EIVSD. *Beytraege zur Geschichte der Vögel Wien* 4. m. K.
- Pharmacopée des pauvres etc. etc.* Par M. IADELOT. Nancy et Paris. 8.
- Beytraege zur Kenntnis und Tilgung des Borkenkäfers der Fichten*. von I. H. IAEGER, Iena. 8. m. K.
- I. H. IAENISCH *von dem Krebs und dessen Heilart*, Petersb. 8. Ed. 2.
- Anfangs - Gründe der Naturlehre* von C. F. d'INARRE, 1 Theil, Frankf. 8.
- I. C. AB INDAGINE, *Abhandlungen über verschiedene Materien aus dem Reiche der Natur*. Nürnberg. 8.
- JOHN *pharmacopoea officinalis et extemporanea*, Lips. 8.
- G. IOSEPHI, *diff. de conceptione abdominali vulgo sic dicta*. Götting. 4.
- JOVRDAIN *über die chirurgischen Krankheiten des Mundes* Nüdn. 8. m. K.
- Versuch einiger praktischen Anmerkungen über die Eingeweide etc.* von I. F. ISENFLAMM, Erlangen. 8.
- Dés Caracteres exterieurs des Mineraux* par M. DE ROM DE L'ISLE. à Paris. 8.
- F. G. ITTNER *diff. de tussi*. Mogunt. 8.
- I. G. IVGELS *Vorschlaege zum Bergbau Regensp.* 8.
- I. H. IVGLER *de collyriis veterum variisque eorum differentiis*, Buzov. 8.
- EIVSD. *opuscula bina medico-litteraria*, Lips. 8.
- I. S. KAEHLER, *Epistola de tussi convulsiva et variolis*, Erlang. 8.
- I. KAEMPF'S *neue Methode, die bartnackigsten Krankheiten, die ihren Sitz im Unterleibe haben, besonders die Hypochondrie, sicher und gründlich zu heilen*, Dessau und Leipzig. 8. 2. Ed. (Aduersus quem scripsit CAR. FR. GOTTH. SCHAEFER de noxa et abusu clysmatum. Vit. 1788. quam et germanice versam esse audio.
- I. F. KARCHS *über die Heilkraft der Eichen in der Ruhr*, Frankf. 8.
- Chemische Oefeningen, voor de Beginnaars der Scheikunst in't algemeen*,

- algemeen, en de Apothekers in 't byzonder: door P. J. KASTÉ-
LEYN, 1ste Stukje. Te Amsterdam. 8.
- J. E. KECK diss. super pertussi, Vit. 4.
- A. L. B. KELLER diss. de diagnosi febrium exanthematicarum:
simulque historia epidemiae morbillosae a. 1783. Erlang. 4.
- Experiments and Observations on a new Species of Bark, shewing
its great Efficacy in very small Doses: also a comparative View
of the Powers of the Red and Quilled Bark. By RICHARD KEN-
TISH. London. 8.
- F. S. KERNER Beschreibung der Bäume und Gesträucher, in dem
Herzogthum Wirtemberg Zweytes Heft. Stuttgart. 4.
- H. KHVNRATH von philosoph. Asbanor, und dessen Nutzen, Leipz.
8. Ed. noua.
- EIVSD. de igne magnorum, philosophorum secreto magno, Lipf. 8.
- EIVSD. Magnesia catholica philos. Leipz. 8.
- A voyage the Pacific Ocean, by, COOK and JAMES KING. Lond. 8.
- Elements of Mineralogie. By R. KIRWAN, Lond. 8.
- KLOSS Anleitung Insekten zu sammeln, Erfk. 8.
- L. I. KLINT de nervis brachii Gott. 4.
- Mineral. Briefwechsel herausgeg. von P. E. KLIPSTEIN. 2 B., 4
Hef., Gießen. 8.
- F. C. G. KLIPSTEIN, Dissert. de nectariis plantarum, Ienae. 4.
- Wunder der feuer-speyenden Berge, von FR. KNOLL. Erfurt. 8.
- KOCH über die Behandlung und Abrihtung der Pferde, Hann. 8.
- L. I. KOHLHAAS Anleitung zur Bildung echter Wundärzte 1. B.
3. 4. St. Regensp. 8.
- L'art de naviguer dans l'air, exposé par C. G. KRATZENSTEIN,
Copenhagen et Leipzig. avec fig. 8.
- B. KRAVSE, Aetiologia fluxus menstrui mulierum, dissert. Lipf. 4.
- I. C. KREBS medicinischer Beobachtungen, 4tes Heft, Quedlinburg. 8.
- W. TRNCKA von KRZOWITZ Geschichte des hektischen Fiebers.
Aus dem Lateinischen, Leipz. 8.
- Oekonom. Encyclopædie. Herausgeg. von D. J. G. KRÜNITZ. 31 und
32ter Band, Berlin. 8.
- F. G. KYPFER diss. de natione et diagnosi febris, Gotting. 4.
- LABAT'S Abhandl. vom Zucker, dessen Bau, etc. übersetzt von G. F.
C. SCHAD, Nürnberg. 8. m. K.
- EIVSD. Reisen nach Westindien. 4ter Band. Nürnberg. 8.
- Traité des Scrophules; vulgairement appellées Ecouelles ou Hu-
meurs froides, Troisième partie. Par M. PIERRE LALOVETTE.
To. II, A Paris.
- Observation meteorologiques faites a Padoue au mois de juin 1783
avec une dissertation sur le Brovillard extraordinaire qui a regné
durant ce tems la traduites de l'italien de M. TOALDO Par
M. le Ch. de LAMANON, Paris. 8.
- Praktische Beytraege zur Camera/wissenschaft. Von G. A. H. Baron
von LAMOTTE, 2ter Theil, Leipzig. 8.
- Nouveaux élémens de matière médicale, extraits des leçons publi-
ques de M. DE LAMVRE: etc. mis en ordre par M. **. I. Vol.
in 4to.
- L. N. LAICHARTING von Tyroler Insekten 1 Th. 1 B. Zürich. 8.
- LANA und LOHMEIER von der Luftschiffung, Tübing. 8.
- Le Cri de la Nature ou le magnétisme au jour par M. de LAN-
DRESE, A Londres.

Disserta-

- Dissertatione chimica sopra il bleu di Prussia e l'alcali flogificato
 del CAV. MARS. LANDRIANI f. l. 4.
 LANDRIANI dell'utilità dei conduttori elettrici, in Milano. 8.
 M. LANGE rudimenta doctrinae de peste, Viennae. 8.
 G. A. LANGGVTHII Opuscula, historiam naturalem spectantia, Vi-
 tebergae. 4.
 Essai ou discours historique et critique sur les decouvertes en
 Anatomie par les Anciens et par les modernes par M. LASSUS
 à Paris. 8.
 General synopsis of Birds. By J. LATHAM. Vol. II. Lond. 4.
 Nouvelle decouverte pour l'humanité ou Essai sur la maladie de
 Cythere. Par M. LAVGIER à Paris 8.
 l'Art de faire cesser la peste ou les epidemies les plus terribles
 premiere partie par M. LAVGIER. A Paris.
 Instruction sur la nouvelle machine inventes par MM. LAVNCY
 à Paris.
 Lettres de M. le Comte DE LAVRENEIN à M. J. MONTGOLFIER
 sur l'experience Aerostatique faite à Lyon. Lyon. 12.
 Rapport de M. M. COSNIER, MALOET, DARCET, PHILIP, LE
 PREVX, DESSESSART et PAVLET sur les avantages reconnues
 de la nouvelle methode d'administrer l'electricite dans les mala-
 dies nerveuses; par M. LEDRY, connu sur le nom de COMUS.
 Par. 8.
 LEPPERTIN von Selbststillen Hamb. 8.
 LE ROUX über die Blutstürze der Sechswöchtn. Koenigsb. 8.
 LESKENS Anfangsgründe der Naturgef. Leipz. 8. 2 Ed.
 LEVRET vom Stillen der Kinder Leipz. 8.
 LEWIS neues englisches dispensatorium, Bresl. 8. 2 Ed.
 An experimental history of the materia medica of Guil. LEWIS
 3 edition, London. 4.
 F. E. LIEBLEINS Flora Fuldenfis, Frkf. 8.
 I. L. LINDT dissert. de aluminis virtute medica Gotting. 4.
 LINNAEI systema vegetabil. ed. 14. MURRAY Gotting. 8.
 EIVSD. Pflanzenystem II. Tb. Nürnberg. 8. et sub tit. von den Zwie-
 belgewächsen.
 EIVSD. Nachtrag zur 6 Ausgabe, Gotha. 8.
 TH. LOBBS allgemeine medicinische Grundsätze und Vorschriften in
 III. Theilen aus dem Engl. Leipz. 8.
 LOMBARDS 2 Abhandlungen über die Nothwendigkeit bey der Be-
 handlung frischer Wunden, ausführende Mittel anzuwenden. Aus
 dem Franz. Leipz. 8.
 LOHMEIER de artificio navigandi per aerem Giesl. 4.
 De praecipuis morborum mutationibus et conuersionibus tentamen
 medicum, Authore A. C. LORRY ed. C. HALLE, Paris. 8.
 Botanisch-praktische Lustgaertnerey nach Anleitung der besten neue-
 sten kritischen Garten-schriftsteller, von F. H. H. LVNDER.
 zweyter Band. Leipzig. 4.
 Vollstaendige Beschreibung von allen sowohl bisher bekannten als auch
 einigen neuen Barometern etc. mit 6 Kupfert., von I. F. LVZ.
 Nürnberg und Leipzig. 8.
 EIVSD. von Blitz und Blitzableitern. Nürnberg. 8.
 EIVSD. wie das Eudiometer des Fontana zu verfertigen, Nürnberg. 8.
 MACARII a S. ELIA Institutiones pathologiae, Graec. 8. 2. ed.

- Inleiding tot de pathologie of Beschouwing van het Menschlyk Li-
chaam in den zuken stat. Door. I. MACQVET. Te Utrecht. gr. 8.
- F. W. MALER von Hambacher und Schwollener Sauerbrunnen Leipz. 8.
- MANGERS Pomologie zweyter Theil Leipz.
- M. J. MARA von der Schwind - Lungenucht Hann. 8.
- IVSD. wie man Blatterpatienten Behandeln soll, Hann. 8.
- Physische Untersuchungen über die Electricität von H. MARAT. Aus
d. Franz. überf. mit Anm. von C. E. WEIGEL. Mit 5 K. Leipz. 8.
- Mancres et Observations sur un nouveau moyen de prevenir et
d'éviter l'aveuglement qui a pour cause la Cataracte, par M.
MARCHAN. Nimes. 8.
- Physique du monde dédiée au roi par M. le Baron de MARIVETZ
et par GOVFFIER. Tom. IV. à Paris.
- L. D. MARKWART Specimen inaugurale med. exhibens curationem
gangraenae et sphaceli. Gott.
- The history of Sumatra. By William MARSDEN. The second
edition 4.
- Mouers des oiseaux au observations philosophice sur la caractere
de ces volatiles, sur leur alimens, par M. MARTINET. Paris.
- F. H. W. MARTINI allgemeine Geschichte der Natur 5. B. Berl. 8.
- F. MARTINI Betrachtungen in der Lebre von Kopfwunden. 5ter Th.
Hamburg. 8.
- M. F. MARK Anweisung wie man Blatterpatienten auf eine einfache
und wenig kostbare Art behandeln soll Hannov.
- projet d'un Moyen pour diriger le Globe aerostatique, par MA-
THIEV. A. Nimes.
- Appercu sur les moyens des guerir l'hydrophobie. par M. MA-
THIIS. A Paris. 8.
- Mémoire sur les differents maniere d'administrer l'Electricité et
observations sur les effets qu'elles ont produits; par M. MAV
DYVT: I. Vol. à Paris. 8.
- Supplement necessaire à la science des Academies ou des Physi-
ciens et de Chymistes de tous les pays. par M. MAVPIN. Par. 8.
- I. MAY Anmerkung über die Fossilien bey Eberstadt, Darmst. 8.
- MEYERS Beschreibung des ganzen menschl. Koerpers etc. 3ter Band
Berlin und Leipzig. 8.
- EBEND. Anatomische Kupfertafeln. 2tes Heft. Berlin u. Leipzig. 4.
- I. I. MENÜRETS über die Wirkung der Luft in ansteckenden Krank-
heiten Leipz. 8.
- Bepraeg zur besondern Geschichte der Voegel gesammelt von BL.
MERREM: 1stes Heft. Goettingen. 4.
- C. MERTENS obseru. med. Tom. II. Vindob. 8.
- A. F. METTERNICH de vrina, vt signo. Mogunt. 8.
- de MEZA de quibusdam notabilioribus obiectis, ad artem obstetr.
pertin. Hafn. 8.
- I. D. METZGERS vermischte medicinische Schriften 3 Theile Koenigsb.
8. 2 Ed.
- Entwurf einer medicina ruralis. (Vom METZGER) Koenigsb. 8.
- I. P. MICHELL de synchondrotomia pubis Amst. 8.
- D. I. P. MICHELLS ausführliche Abhandlung über die Schaambein-
trennung, herausgeg. von D. CHR. FR. LVDWIG, Leipz. 8.
- Reliqua proxime.

Conten-

Contenta in hac parte.

I. Opere anatomiche e cerusiche di AMBROGIO BERTRANDI, T. I — V	P. 387
II. FR. MATTH. STÖY Tentamen de nexu inter matrem et foetum	439
III. A Treatise on the diseases of children by M. VNDERWOOD	430
IV. J. F. ELVMENBACHII de oculis leucaethiopum et motu iridis	432
V. PALLETTA de nervis crotaphitico et buccinatorio	434
VI. A dissertation on the theory and Cure of the Cataract by J. WATHEN	436
VII. Nouvelles instructives, bibliogr. etc. par M. RETZ.	437
VIII. Memoria par servire alla storia de' polipi marini di F. CAVELINI	445
IX. Instruction sommaire sur le traitement des maladies veneriennes etc.	448
X. C. H. A. DE SCHAVMBURG diss. de abortu	451
XI. Observations in Midwifery etc. by W. DEASE	453
XII. N. E. PEREBOOM materiae vegetabilis Dec. I. II.	457
XIII. Saggi scientifici e letterarj dell' Accademia di Padova T. I.	459
XIV. J. C. F. WERNERI vermium intestinalium cent. III. auct. I. L. FISCHERO	485
XV. J. E. NEUBAUER Opera anatom. collecta	490
XVI. C. F. LUDWIG historia anatomiae et physiologiae comp.	491
XVII. Considerationes pathologico-semioticae N. F. ROUGNON Fasc. II	492
XVIII. J. C. SCHAEFER <i>medicin. Ortsbeschreibung von Regensburg</i>	496
XIX. J. J. KOHLHAAS <i>medizinische Fragmente</i>	500
XX. Manuel des goutteux et rhumatistes par GACHET	506
XXI. Précis des leçons publiques de chimie et d'histoire naturelle etc. par M. NICLAS T. II	509
XXII. A philosophical et medical Sketsch of the natural history of the human body and mind etc. by J. M. ADAIR	514
XXIII. Observations sur la physique etc. par M. ROZIER MONGEZ et de la METHERIE	520
XXIV. Histoire de l'academie royale des sciences a 1783. et 84	524
XXV. Noua physico-medica	553
XXVI. Continuatio indicis librorum physico-medicorum qui anno 1784. prodierunt	561

COMMENTARII
DE REBUS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS XXX. PARS IV.

LIPSIAE, MDCCLXXXVIII.

APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.

Venduntur etiam

Londini apud Pr. Elmsly, Edinburgi apud Elph. Balfour, Lugd. Bat. ap.
Frates Luchtmann, Parisiis apud Barroi senior. Veneriis apud Io. Bapt.
Pasquali, Milano apud Ios. Galeazzi, Augustae Taurinor. apud
Laurent. Giraud, Florentiae apud Ios. Molini, Holmiae
apud M. Swederum.

Jos. Banks

I.

*Neues Magazin für Aerzte. Herausgegeben von
ERNST GOTTFRIED BALDINGER — siebenter
Band. Leipzig, bey Friedrich Gotthold Jacobäer
1785. 8. pagg. 571. Achter Band 1786. pagg.
573. Neunter Band. 1787. pagg. 572.*

i. e.

*Novum promptuarium in vsum medicorum edi-
tum ab E. G. BALDINGER. Voll. VII. VIII. IX.*

Eadem ratio horum voluminum est, quae prio-
rum *) ideoque eadem ratione in iis recensenden-
dis versabimur. *Vol. VII. P. I.* continetur primo *V. VII.*
loco quorundam a cane rabido morforum historia, au- p. 1.
ctore Cl. PLANK, physico Nirtingensi in ducatu
Wirtembergico. Infortunium hoc die 14. Febr. 1782.
acciderat, et canis iste in locis vicinis hoc et tribus
subsequentibus diebus octo homines momorderat,
quorum quinque die 24. Mart. iam plus minus hy-
drophobi mortui erant, sextus demum octogesimo
secundo a laesione die expirabat, item porcum,
qui septima hebdomade furore correptus interime-
batur. Aegrorum vero Cl. PLANKII curae com-
missorum haec erat sors: puer quinquennis in ma-
nu et flexura cubiti sinistri lateris quinque vulnera,
et in musculo pectorali dextro vestigia dentium ac-
ceperat: vesicatoriis et frictionibus mercurialibus
adhibitis omnia bonum euentum spondebant, do-
nec auxiliis his neglectis et excitato ab errore in di-

O o 2

aeta

*) Comm. nostr. Vol. XXV. p. 474. Vol. XXVI. p. 684.

aeta alui profluvio die 26. Mart. difficultas deglutendi oriretur, quae cum motibus convulsiuis sensim auctis summum gradum attingebat, et morte demum sequenti mane die 41. ab accepta laesione, finiebatur; cadauer subito liuebat, nec obrigescebat. Femina 58 annorum per vestimenta tres laesiones in brachio dextro, et in femore sinistro duas insignes pluresque minores acceperat; Praeter remedia externa etiam pulverem alterantem Plummeri, deinde camphoram cum cremore tartari et nitro sumebat, omnia satis bene vergere videbantur, praeter insensibilitatem digitorum, quam 12. Mart. querebatur, continuato interim frictionum et pulveris ex nitro, serpentaria, millepedibus, camphora et panacea mercuriali usu; die 4. Apr. febrilis horror accedebat, funesti euentus praecursor, qui post dirissima hydrophobiae symptomata praegressa die 7. Apr. 52. a morfu aegram vita priuabat. Femina innupta 28 annorum, hystericomelancholica, leuiter in digito minimo manus sinistrae laesa fuerat; post varia symptomata spastica et febrilia, appositis medicamentis deuicta, die 18. Mart. imminuta suppuratione curationis initia ostendit, et 20. auxiliis vltioribus se subtraxit. Alia 39 annorum, infantem lactans, a dentibus canis insigniter in brachio sinistro sugillata cute hinc inde lacerata, itidem sub curationis progressu die 25. Mart. medicationem vltiorem respuit. Grauida 33 annorum quinque vulnera in manu dextra, et vnum profundius in medio digito sinistrae acceperat; praemissa tractatione consueta vulnorum et sanguinis missione post inunctionem cum mercurio salinatio iterata accessit, etiam suspensa inunctione perdurans; tandem 6. Apr. perfecte restituta est, et 4. Aug. fetum viuum enixa, hodienum cum matre superstitem. Annotationes subiunctas praeterimus.

De usu foliorum farfarae in affectibus scrophulo- p. 17.

✶, auctore CL. MEYER, medico Hamburgensi. Vn-
ciae tres in aquae libra ad uncias sex incoquantur,
posteaque loochi de farfara unciae duae adduntur;
dosis omni bihorio dimidium vel integrum vasculum
theae hauriendae destinatum. Effectus bonos vi-
dit in tumoribus glandularum colli, vlceribus et
herpete scrophulosis, iuncta simul in ultimo casu
psorophthalmia, quae eadem decoctione tepida sae-
pius per diem eluebatur. Infusum farfarae prod-
est in crusta lactea, tineaque capitis, forte etiam
in phthisi tuberculosa.

De usu gummi (vel, uti Cl. auctor mauult, ressi- p. 20.

nae) guaiaci in hydropse, auctore Cl. F. H. BRÜCK-
MANN iun. Brunouicensi. Formulam Ill. DE BER-
GER *) ita corrigit, ut guaiaci et arabici gummi par-
tes aequales praescribat, quo perfectior existat et
perduret solutio. Vterque BRÜCKMANNVS cre-
bro etiam vtuntur pilulis ex hoc gummi, adiunctis
sapore veneto, extractis amaris, extracto vel pulue-
re valerianae, kerme minerali, puluere Plummeri
aliisque remediis, vbi materiae arthriticae, quin et
venereae, latentis tamquam causae obstructionis
viscerum est suspicio. Exempla curationum felici-
um in femina 63 annorum, quae ab arthritica ma-
teria ad pulmones delata in hydropem pectoris ae-
sensim vniuersalem inciderat, et frustra tentatis in-
cidentibus, euacuantibus et diureticis, ab usu gum-
mi guaiaci cum diureticis iuncti, adhibitis demum
simul tonicis conualescebat; in sene 77 annorum,
qui eodem remedio, subiunctis pilulis ex Crollii
extracto et sapone veneto, cui postea gummi ammo-
niacum substituebatur, a duritie abdominis et oede-
mate pedum liberabatur, sed neglectis roborantibus
autumnali tempore redeunte aquarum collectione
Oo 3 extin.

*) Comm. Nostr. Vol. XXVI. p. 9.

existinguebatur; et in viro, post diuturnum herpetem oedemate pedum vexatum, in quo gummi guaiaci, subiuncto externo corticis mezerei usu, transpirationem et urinam mouendo oedema ipsumque herpetem tollebat. In transitu historia quadragenarii, ab incipiente hydrope pectoris ope tartari emetici cum oxymelite scillitico et simplici, vesicatorii inter scapulas, ac demum tincturae martis cydoniatae cum elixirio balsamico Hofmanni liberati.

P. 34. *Praelectiones medicae professorum collegii illustris Cassellani.*

P. 36. *Continuatus index scriptorum de cicuta et de cortice peruuiano, ab Ill. BALDINGER.*

P. 38. *Peruersae medicamentorum formulae.*

P. 44. *Varia, auctore Cl. BÜCKING.* Facilis solubilitas vitri plumbi, quo vasa fictilia obducuntur, a vaporibus brassicae sale conditae coctae. Melancholicus singularis, eo potissimum, quod lapidibus, inprimis silicibus, influxum in tempestates cet. sibi que ipsi directionem eius adscribebat; hac idea fixa excepta, rationis usu pleno gaudere visus. An lac leoninum infantem fortem reddere posse credibile sit?

P. 53. *Symbole ad materiam medicam et pharmaciam, auctore Cl. MOENCH.* Pelluciditas characterem bonitatis myrrhae exhibet, quae superfuso spiritu vini rectificato probatur. Tamarindi suspensionem cupri produnt, a coctione in vasis cupreis pendentis; quare ad parandam pulpam opus est, ut decocto colato ad libram addantur duae drachmae limaturae ferri, et per noctem in quiete reponantur; vasis ferreis fictilia vel stanno probe obducta praeferenda sunt. Depuratio salis ammoniaci, si is in mortariis metallicis antea contunditur, non obtinetur; anglicus et brunouicensis iam satis purus est, neque ea indiget. Semen cinae, ratione originis nondum determinatum, potius flosculos comminutos quam semen

semen referens, solum dilutiore colore et leuitate a floribus tanaceti differt, qui commodè illius loco in usum duci possent; tanaceti extractum amaritiem puram offert, cui si vis anthelmintica insit, eadem atque aliis extractis amaris competet. Emplastrum album coctum et diachylon simplex, viribus paria, huicque ratione praeparationis simile emplastrum diapalmae correctionem praeparationis omnino postulant. Morsuli, inconcinna medicamenti forma. Extractorum amarorum effectus diuersus ab admixtis partibus resinosis, ad quarum praecipitationem affusione aquae frigidae ad decoctum calidum opus est, vel salinis, in primis in carduo benedicto, centauro minore et absinthio pendet: purissima praebent trifolium fibrinum et gentiana rubra, et huius quidem extractum etiam ob minus pretium commendabile est. Ad paranda extracta infusio, vel ubi maiori copia opus est, decoctio methodo Garayana praestat. Extractum corticis peruiani paratur infusione aquae feruidae super puluerem in infundibulo ex coactili pileariorum eousque continuata, donec aqua insipida transeat: ita libra vna extracti uncias tres purissimi et pellucidi, resinosis partibus orbiati, largitur. Syrupi diacodion parandi tempus ex succo lactescente dignoscendum est, qui ex incisis capsulis, antequam semina maturuerint, effluit.

Ex litteris Cl. EHRHART: Hanouerae dispensatio liquorum ardentium seu sic dictorum stomachicorum in officinis pharmaceuticis a magistratu interdicta. Surgens fama fontis sulphurei Limmerani prope eandem urbem.

Observationes auctore G. A. W. BERENDS medicop. 65. Traiecti ad Viadrum. De usu olei, imprimis lini, in doloribus et imminente inflammatione intestinorum; loco venae sectionis, minus fidi in hoc morbo remedii, statim ab initio vtendum est vesicatorio

largo abdomini imponendo, quod etiam in dysenteria saepe summi usus fuit. Febris hemitritaeae exempla tria, primum in virgine, regimine frigido et tartari emetici parca copia subinde data mitioris redditae, donec crisis die decimo quarto deiectionibus atris et sanguineis se ostenderet; duo reliqua in mulieribus mediae iam aetatis, quarum altera deiectiones sanguineas iam septimo die patiebatur, undecimo die cum vehementiore febre accedebat purpura, quae subsequente nocte retrocedebat, morte protinus subsequente: altera, iam cum valetudine in gratiam redire visa, haustu frigidae aquae inflammationem et gangraenam sibi contrahebat, septimo die lethalem. In syncho simplici, quum iam per urinam et sudores terminari coepisset, turbata subito crisi et instante metastasi ad caput, vesicatorium ingens in nucha et duo pulveres, quorum quivis moschi et camphorae singulorum grana sex et decem grana serpentariae habebat, intra paucas horas excitato largo sudore aegrum periculo eripuerunt. Efficacia solutionis tartari emetici in spasmo vniuersali per triduum iam durante. Usus helminthochorti, aequae incertus ac aliorum anthelminticorum; aduersus taeniam nihil praestitit. Infantibus infusum eius cum lacte gratum est.

p. 77. *Symbola ad psychologiam empiricam*, auctore anonymo. De familiis quibusdam Longosaliensibus, in quibus fatuitas haereditate propagari visa est. Inter causas cooperantes medici quidam posuere cereuisiam spissam et difficiliter subigendam, quae olim hic cocta fuerit.

p. 80. *Responsio ad quaestionem de femina epileptica, cuius historiam volumen antedens tradiderat* *), auctore Cl. FR. KREBS, medico Quedlinburgensi, et

Aliud

*) Comm. nostr. Vol. XXVI, p. 692.

Aliud consilium super eodem morbo, et alio morbo p. 84.

ab acido, qui eodem loco enarratur, auctore medico quodam 1...s

Varia et anecdota.

p. 89.

P. II. Index copulatorum, natorum et mortuorum p. 97.

in Pomerania Suecica et Rugia per semestre primum anni 1784. subiunctis annotationibus practicis, auct.

Cl. MAVR. WILlich. Numerum incolarum ponit

89710. Copulata sunt 150 paria. Nati 736 pueri,

680 puellae; ex his extra coniugium 92; mortui

16; gemini 22 paria. Mortui sunt 1365, ex quibus

primo ad decimum annum 556, ab undecimo ad

vigesimum 47, a vigesimo primo ad quinquagesi-

num 260, a quinquagesimo primo ad sexagesimum

161, a sexagesimo primo ad septuagesimum 171,

a septuagesimo primo ad octogesium 133, ab octo-

gesimo primo ad nonagesimum 34, a nonagesimo

primo ad centesimum 9, et centum et sex annorum

vnus. Ex tota hac summa 26 morte praeternatu-

rali, maximam partem in aqua, perierunt. Indi-

cem morborum exitialium, quippe qui vix semper

exceptionibus carere possit, praeterimus. De me-

thodo medendi hinc inde Cl. Auctor quaedam ad-

iecit. In morbis spasticis commendat infusum va-

lerianae cum liquore anodyno ad mentem Cl. LEN-

TIN paratum, ita vt illius vnciae duabus superfun-

dentur vnciae duodecim liquoris anodyni, per 48.

horas saepe agitentur, dein filtrentur ac probe ser-

uentur; vehiculi loco est infusum chamaemeli. Va-

riolis mortui sunt 96, per totum annum, inde a 1.

Iulii 1783; 182. Benignae semper fuerunt; tamen

in vnica parochia, ex 420 circa hominibus constan-

te 17, in alia, in qua circa 70 infantes iisdem affe-

cti fuerant, nullus mortuus. Puerperae 18.

Observationes super purpura, auctore H***R, p. 106.

medico Heilbrunnensi, aduersus censuram Cl. GME-

LYNI in hoc promptuario *) directae, acres admodum; consentimus cum Ill. Editore, eiusmodi lites deprecante.

P. 111. *Annotata super phaenomenon medicum singulare*, ab anonymo enarratum anonymo etiam auctore, ab assumpto medicamento, quod argentum in acido vitrioli solutum continuerit, cutem nigredinem contraxisse; nihil autem omnino definitum aut accurate determinatum est.

Observationes minores, auctore Cl. WILLICH. In Thuringia strumas copiosissimas vidit (nos etiam in montano superioris Saxoniae tractu), in Rugia inter 23395 homines non nisi his, et ex his quidem exemplis alterum in femina natu Thuringia. Emplastrum ex cicutae extracto, gummi ammoniaco et emplastro de meliloto, subiuncto interno usu pilularum ex eodem extracto et gummi saponeque hispano, ad tumores glandularum maxillae, colli ceterum summo cum fructu adhibuit. Saccharum aere liquatum fissuras mammarum optime sanat, praemisso, si pus adsit, usu essentiae myrrhae. Tumores mammarum sal tartari aqua solutus, si locus induratus eodem ter vel quater intra 24 horas lauetur, discutit. Aduersus paralyin frictiones cum tinctura cantharidum, spiritu salis ammoniaci vinoso, spiritu vini et sapone hispano; idem remedium in doloribus fixis rheumaticis aliisque, in ligamentis articulorum post luxationem debilitatis, minori tamen tunc proportionem tincturae cantharidum ad spiritum salis ammoniaci: post applicationem pars affecta panno laneo fouenda est. Puellae epilepticae nec vomitoria, nec electuarium vermifugum ex ialappae et valerianae radice, oxymelite scillitico et melle simplici, nec flores zinci leuamen attulerant; sanauit eam Cl. Auctor medicina ex tartari emetici granis decem, scillae tostae granis viginti, radice valerianae drachma

*) Comm. nostr. Vol. XXV. p. 492.

drachmis, visci querni drachmis duabus, radicis vin-
cetoxici drachma dimidia, sacchari drachmis sex, in
viginti pulueres diuisis, quorum tres de die capie-
bantur. A paucis vitriolo caeruleo in coena assum-
to symptomata graua oriebantur, quae tamen post
vomitum, sumto potissimum copiosius lacte, sensim
disparebant. Exemplum naeui materni in filio ipsi-
us Cl. Auctoris, sugillationis in sura pedis sinistri
et in osse sacro, iisdem in locis, vbi mater quarto
graviditatis mense corpus pauimento illiferat.

Efficacia aluminis in haemorrhagia uteri et vomitu p. 121.
eruento, ab EODEM. Posterioris morbi duo exem-
pla sero lactis aluminoso curati; prioris totidem,
alterum eodem remedio, alterum decocto aluminis,
corticis peruiani et florum chamaemeli; vltimi
morbi historia singularis est, exactissime descripta,
sed ob breuitatem instituti nostri hic fusius non re-
petenda.

Rursus de historia morbi feminae epilepticae et con- p. 143.
filium Cl. LENTIN, et

Iudicium Cl. C. P. BRÜCKMANN, medici in ther. p. 146.
mis Emsensibus, super eodem.

Formulae ineptae medicamentorum, cum epicrifi p. 149.
III. EDITORIS.

Morbi pectoris historia cum sectione, auct. Cl. p. 165.
FRÜNDEL, physico Ilmenauensi. Vir quinquaginta
aliquot annorum, qui ante viginti annos munere
praefecti militaris se abdicauerat, nullis antea, nisi
interdum oedemate et rheumaticis pedum dolori-
bus breui transeuntibus, morbis vexatus, quatuor
ante mortem annis subito noctu suffocatione tenta-
batur per dimidiam horam durante, cum sensu et
fragorio sono, ac si quid in collo rumperetur; in-
tumescebat simul collum, cui vero symptomati in-
fusum spongiae medebatur; interea redibat insultus
asthmaticus isque grauior, sed sine disruptionis sen-
su;

fu; postea accedebant dyspnoea lente procedens,
 et horis post meridiem secunda et potissimum sexta
 ad decimam spastica contractio inter tertiam et quar-
 tam costam spuriam sinistram, licet haec nec per re-
 liquum diei tempus prorsus abesset; spasmi in pe-
 ctore, respirationem multum impedientes, potissi-
 mum in decubitu; pulsus in anxietate vespertina
 plerumque solito celerior; appetitus plerumque
 bonus; somnus versus finem vitae, vti Cl. Auctor
 eius curam habuit, parcissimus; Alius tardior; tu-
 bercula haemorrhoidalia; tandem oedema pedum
 increescens, catarrhus accedens, qui bechicis lubri-
 cantibus excretionem quidem faciliorem admittebat,
 sed reliqua omnia in peius vertebat; oedema fa-
 ciem et brachium manumque sinistram occupabat,
 respiratio vix vlla nisi ad apertam fenestram, rauce-
 do, somnus leuissimus cum deliriis, tandem prostra-
 tio subita virium, pulsus tamen plenior, quam per
 totum postremum morbi stadium, nec capitis do-
 lor, nec vertigo, aqua perpetuo ex ore effluens,
 altero die post noctem maxime inquietam, quum
 alimenta et potulenta adhuc ingessisset, et prope
 fenestram se collocasset, mors subita. Morbus a
 compluribus materiae arthriticae in corpore ober-
 ranti adscribebatur et remediis in eum finem dire-
 ctis, non tamen neglectis symptomatibus reliquis,
 oppugnabatur. Sectio autem sequentia edocebat:
 In abdomine nihil praeter hepar solito paullo ma-
 ius, sed sanum, et hinc inde paruas hydatides. In
 pectore thymum pugni minoris magnitudine, co-
 loris fusco nigrescentis, non induratum; pulmonem
 sinistram paululum accretum, paruum, flaccidum,
 at sanum; cor paruum; in cavitate dextra tumo-
 rem steatomatosum 10 digitos longum et $7\frac{1}{2}$ in dia-
 metro, ponderis decem librarum, figurae oblongo-
 rotundae, hinc inde eminentiis minoribus oblitum,
totam

totam fere cavitatem replentem, ita ut subiacens pulmo, cum quo in exiguo spatio coaluerat, compressus et flaccidus, ceteroquin autem sanus esset. Prima origo huius tumoris lapsui ab equo, quem aeger iunioribus annis passus fuerat, et in quo vehementer in pectus impeggerat, adscripta fuit.

Super apparatu privato medicamentorum medicis et chirurgis familiari, auctore anonymo. Iure taxatur. p. 180.

Curae pauperum Cassellis 1784 ratio reddit. p. 185.

Medicamenta interna et externa, a chirurgo unico die praescripta feminae spina ventosa laboranti: perniciem barathrumque pharmacopolii diceret! p. 186.

Anecdota.

P. III. Historiae morborum communicatae a Cl. p. 189.

G. BRAWE, medico Verdensi. Exemplum duo efficacitatis olei ricini aduersus taeniam, mane et vesperi sumti, subiuncto interdum usu decocti vel infusi gentianae rubrae, chamaemeli et tanacetii. Quartana duplicata, tertianam excipiens, cum oedemate totius corporis, salinis, interpositis emeticis, materiam biliosam acerrimam euacuantibus, ac demum corticis peruiani rubri largis dosibus, additis rheo et scilla, curata, quam scabies sicca excipiebat, qua aeger ante decem annos afflictus et remediis externis intempestiue liberatus fuerat; hac rite tractata demum conualescebat. Tertiana, quam sub frigore cuiusvis paroxysmi vomitus biliosus, sub calore pruritus et erumpens purpura comitabantur, desquamazione post finitum paroxysmum disparsens; euacuantia consueta et dein roborantia morbum tollebant. In transitu quaedam in laudes corticis peruiani rubri; in febribus intermittentibus robustiorum tamen hunc aequae ac vulgarem non sufficientem inuenit, et tunc maiori cum fructu puluerem ex florum arnicae et corticis aurantiorum singulorum drachma dimidia et rhei granis tribus omni bihorio

horio extra paroxysmos exhibuit. Dysenteria gravissima cum deiectione materiae cadauerosae et febre putrida, antisepticis ac demulcentibus, et sub finem roborantibus deuieta. Exempla quaedam virtutis fontis medicati ad *Vhlenmühle* prope Verdam, interne et potissimum externe adhibiti, praesertim in arthritide.

p. 215. Cl. VOLGER, med. Luneburg. de *peripneumonia* (potius pleuritide? sed in verbis simus faciles) *biliosa*; bonum effectum adeoque necessitatem vomitoriorum, etsi ob praegressam haemoptysin seu vomitum cruentum interdici videantur, duobus exemplis demonstrat.

p. 220. Cl. BICKER, med. Bremensis, *media communicat*, quibus partes peregrinae aquis inhaerentes mineralibus indagari possint; reagentia nimirum: tincturas heliotropii, ligni campechiani et gallarum; alcali phlogisticatum seu decoctum caerulei berolinensis cum sale tartari, addito aceto destillato praecipitati; acidum sacchari, alcali fixum et volatile, aquam calcis; solutionem terrae ponderosae in acido salis, argenti in acido nitri, et sacchari saturni in aqua; tandem alcohol vini. Horum reagentium, quae Cl. Auctori optima et efficacissima sunt, agendi modum chemia satis iam declaravit, a nobis ideo fusius non memorandum.

p. 224. *Observationes*, auctore Cl. VOLLMAR, archiatro comitis de Witgenstein. Hernia scrotalis post quinque diebus frustra tentatum usum epithematum frigidorum et clysterum secta, et licet contenta intestina gangraenosa apparerent, et aeger iam debilitatus sub operatione multum sanguinis amisisset, tamen intra sesquimenssem feliciter curata. Eximius usus epithematum frigidorum in atonia vteri post partum.

Observa-

Observatio cum sectione cadaueris, auctore Cl. FUCHS, p. 233.
 Prof. Ienensi. Historia morbi nobis non exacte satis
 descripta videtur: sectio declarabat hydropem pe-
 ctoris, et memorandum inprimis cordis cum peri-
 cardio, huiusque cum diaphragmate coalitum, liquo-
 ris autem pericardii absentiam.

Quaestio ad Ill. Editorem directa super effluuiop. 236.
chronico copiosi muci per urinam, quod a morbo ve-
 nereo olim peruerse tractato ortum duxisse creditur;
 potissimum quaeritur, vtrum aeger hoc effluuiop la-
 borans et de reliquo bene valens, nisi illud sistatur,
 ad secundas nuptias tuto transire possit?

Annunciatio scholae priuatae Tiguri ad instituendos p. 249.
surdos ac mutos constituendae, d. d. 28. Mart. 1785.
 per CL. RAHN; directoris vice se functurum pollicetur
 Cl. IOH. CONR. VLRICH, discipulus Pl. Reuer. Pa-
 storis KELLER in ditione Tigurina et Cl. abbatis
 DE L'EPÉE Parisini.

Varia, auctore Cl. BÜCKING. Iocosa relatio dep. 254
 curationibus insolitis podagrae per vnguentum vesi-
 catorium toti corpori applicatum, per ambustionem,
 per terrorem. De insolita corporis humani mole.
 De puella vsque ad duodecimum aetatis annum
 membris suis non vtente (cui Auctori historiam hanc
avexodorov referat, Cl. BÜCKING non addit). De ti-
 nea, prolixè satis. Contagium frequentissima eius
 causa. Discrimen inter siccam et humidam essentia-
 le non est, sed prior posteriorem excipit. Etiam,
 licet minus alias corporis partes occupat, et Cl.
 Auctor eam in viro curauit, cuius pectus sinistrum
 magnitudine grossi ea tactum fuerat. Curatio non
 obtinetur, nisi crinibus vna cum bulbis vitatis ex
 cute euulsis, quod in humida facilius quam in sicca
 efficitur: optimum emplastrum iudicatur empla-
 strum basilicum, cuius formulas duas MESVAE ad-
 scriptas ex Pharmacop. August. (1573) hic commu-
 nicat

nicat Cl. Auctor, eamque praefert, quae cerae flavae, resinae et picis graecae partes aequales et olei communis quantum sufficit, praescribit, addita quibusdam terebinthina, ab aliis eadem pici substituta. Vbi vero dispositio morbosa simul adest, corpus depurantibus simul tractandum. Tinea vel retrogressa vel repressa fomenta ex solutione saponis veneti in aqua calida, et postea emplastrum de meliloto cum pulvere cantharidum postulat; quod his remediis tinea non redeat, laxante leniore per dies continuato et vesicatoriis aliis locis imposita materia morbosa ex corpore eicienda est.

p. 273. *Duae historiae morborum cum sectionibus, communicatae a quodam B*** Wiburgi. Iuuenis a febre catarrhali die quarto morbi per sudorem criticum leuatus visus, nocte post quintum diem dolore lancinante in scrobiculo cordis subito corripiebatur, respiratione difficillima et maxime anxia, reiectione sanguinis fluidi spumosi, pulsu nusquam persentiscendo, motu cordis minimo; post quartam cum dimidia horam mors. Sectio offerebat sanguinem in cauum pectoris et pulmones effusum, vasa pulmonalia eodem repleta, cor autem et utramque aortam vacua; aquam pericardii multam; hepar permagnum, lobo minore et ea parte, quae costas et diaphragma tangit, crusta alba admodum dura obductis, ea parte, quae anterieus sita est, sana; incisum emittebat humorem tenuem acrem bile mistum, odoris expertem; vesiculam felleam repletam, reliqua sana. 2. Miles robustus insignem tumorem gerebat, per mensem ita incrementem, vt totum abdomen, scrobiculo cordis et regione vesicae exceptis, occuparet; succedebat icterus cum virium decremento, post sex hebdomadas sanguineus ventris fluxus, et octauo inde die mors: hepar inuentum est ponderis 20 librarum rossicarum.*

Supple.

Supplementum ad indicem scriptorum de catarrho p. 276.
epidémico anni 1782, ab Ill. EDITORE.

Catalogus lectionum in academia Lugdunobataua p. 277.
anni 1782.

Anecdota. Ex his notamus, inuentorem iniectionum, in hydrocele non fuisse HUME, sed MONRO, chirurgum legionis Humianae, diuersum a medicis eiusdem nominis.

P. IV. Rursus dilucidatio morbi feminae epilepticae saepius memoratae et consilium eidem medendi, a Cl. IOH. BERNH. KEVP, med. Sohlingensi in ducatu Montium. p. 290.

Cl. IOH. LEONH. STAVDT, protochirurgi ciuitatis Ratisbonensis, *symbola ad curationem fistulae lacrymalis, cum obseruationibus nonnullis super eodem morbo.* Iniectionum usum contra Ill. RICHTER, eas prorsus repudiantem, defendit. p. 292.

Formulae peruersae medicamentorum.

Historia hydropis, ab anonymo quodam s. Aeger est iuuenis, post sudores pedum sponte euanescentes motibus febrilibus irregularibus affectus, qui post usum resoluentium et temperantium breui cessabant, sed post aliquot menses ingruente hyeme primum difficultate respirationis, dein oedemate pedum ac postea totius corporis corripiebatur; resoluentibus et euacuantibus praemissis corticis decoctum cum sale ammoniaco curationem absolvere videbatur, sed subito recrudescebat malum, metuitque medicus vltiorem usum sulphuris antimonii cum gummatibus et extractis amaris, ideoque quaesit, an morbus sit anasarca cum hydrope pectoris, an sola leucophlegmatia ab infarctu oriunda, et quanam in alterutro casu potissimum remedia eligenda sint? p. 308.
p. 311.

Nosocomium generale Vindobonense, descriptum p. 317.
a M ** (Cl. BURCH. FRID. MÜNCH). Vberiore Tom. XXX. Pars IV. Pp eiusdem

eiusdem descriptionem Cl. Auctor promtuario Hanouerano inseruit, ex quo Cl. SCHERF eandem in collectionem vtilissimam recepit *) quare eam hic iam transimus, id tantum monentes, displicere No- stro nimis strictam subordinationem, cui medici ae- que ac chirurgi subiecti sint, et quod sectionum pra- cticarum instituendarum opportunitati minus sit prospectum.

P. 335. Cl. SCHAEFER Ratisbonensis *de dysuria a retro- flexione uteri in femina quarto mense grauida felici- ter curata*; alius casus eiusdem sine dubio morbi, lethali euentu.

P. 340. *De fonte sulphureo Limmerano*, auct. Cl. F. EHR- HART. Subnectitur supplementum ad catalogum aquarum mineralium in ditionibus Brunsvicolu- neburgensibus, quem olim exhibuerat **)

P. 347. Cl. I. H. GELLER, stud. med. Ienensis, *de effe- ctibus electricitatis in apparente anchyloxi*. Aeger erat puer duodecim annorum, antea rheumaticis dolo- ribus brachii a refrigerio affectus. Frustra per ali- quod tempus adhibitis remediis, scintillas electricas neruo cubitali inter olecranium et condylum hu- meri admovebat Cl. auctor, posteaque flexoribus brachii stillicidium aquae sale communi seu ammo- niaco impraegnatae immediatè ante concussionem electricam applicari iubebat; breui partes affectae transpirationem ostendebant, quae brachio pannis calidis inuoluto fouebatur. Post vndecim dies mul- tum iam leuaminis. Elapsis aliquot diebus alius medicus ob eruptionem ad nasum et os medicamen- tum

*) *Archiv der med. Pol. und der gemeinützigen Arznei- kunde V. Band Leipzig 1786. 8. S. 145 ff.* Prior tempore est relatio in Cl. PYL *Magaz. für die ger. Arzn. und med. Pol. II. Band, S. 774.* in Comm. nostr. Vol. XXVII. p. 394. paucis indicata.

**) Vid. Comm. nostr. Vol. XXVI. p. 687.

tum purgans cum mercurio dulci et resina ialappae exhibebat, quod hypercatharsi excitata aegro periculum mortis iniiciebat; sed omnia bene vergebant, aegerque perfecte sanabatur. Subnectit idem Cl. auctor casum feminae viginti quinque annorum, a decimo aetatis anno post retrogressas variolas spasmo brachii sinistri affectae, quam electricitas non plane quidem sustulit, sed paroxysmos tamen rariores debilioresque reddidit, simulque mensium inordinatum antea fluxum restituit. Fluxum etiam haemorrhoidarium ab eadem redire vidit.

Cl. VOLLMAR de fatuitate ab iracundia in femina, quae autumnō 1780. illa correpta primo debilitate insigni totius corporis affligebatur, sensim ita incrementum, ut tandem etiam sensus interni penitus officia sua recusare viderentur, solis oculis exceptis, quos clauderat, si aliquid affirmare, aperiebat, si negare vellet. Appetitus bonus, at deglutitio molesta, omnibus musculis quasi paralyticis redditis; alvus saepe post quatuordecim dies respondens; menstrualis fluxus solito tempore copiosus. In tristi hoc statu duos infantes sanos pariebat, et post alterum partum ingrauescebat morbus ad descriptum iam gradum; tertium demum partum mense aprili 1785. placenta non perfecte soluta haemorrhagia uteri letalis insequabatur.

Observationes botanicae, auctore Cl. EHRHART. p. 354.
Hae sine dubio in phytopinace brunsvigo-luneburgico, quem Cl. auctor promittit, cum aliis hinc inde et in ipso hoc promptuario iam sparsim editis, botanicorum attentionem in se vertent. Hic occupatur potissimum in diiudicandis speciebus plantarum nonnullarum: v. c. *Anthericum ossifragum* L. male huic generi associari etc. *Ophydis paludosae* L. peculiaris crescendi ratio. *Caritum* diuisio ratione stigmatum bifidi aut trifidi, nec non spicarum androgynarum

narum et sexu distinctarum; duae huius generis species, forte nouae. *Codyledones* in *polypodio cristato* L. Noua huius generis species, *P. callipteris*. Plura ex cryptogamia, in his musci duo noui, item duae species *iungermanniae* nondum descriptae. *Ricciae fluitantis* L. fructificatio. *Lichenes* et *byssos* non a colore discerni debere. Cavitates singulares in fronde inferiori *lichenis sylvatici* L. dubiae indolis, *Lichenes* duo noui.

P. 378. III. EDITOR de utili connubio *valerianae* cum acido vitriolico, liquore anodyno e. s. p. Elixir acidum composuit ex spir. vini rectif. vnciis duodecim, ol. vitr. duabus et *valerianae* vna; haec isto modo gratior redditur et efficax in debilitate neruorum. Comoda etiam est digestio vnciarum duarum cum spir. salis ammoniaci vinosi libra vna per sex dies continuata, vt in pharmacop. Edinb. praecipitur.

P. 380. *Ad pharmaciam spectantia*: Cl. IO. GE. SCHMIDT, physicus Wunsfeldii; arnicam montanam, lichenem islandicum, ledum palustre et vaccinium vitem idaeam, et Cl. FRID. PHIL. WILlich Goettingae extracta taraxaci et graminis venditant.

P. 385. P. V. Cl. SCHMIDT, de instituto Wunsfeldii per quatuor annos in commodum aegrorum pauperum subsistente. Originem suam symbolis voluntariis debet; marchio tamen Onoldinus fere sextam partem contribuit. Optamus, vt laudabile institutum fundamentum firmum et stabile nanciscatur.

P. 402. *Fragmenta de vicissitudine morborum pectoris* intra quatuor annos, vna cum epidemica constitutione ab autumno 1783 vsque ad ver 1784, adiuncta historia purpurae malignae cum gangraenosis genitalibus a frigore, auctore Cl. A. F. A. DIEL, physico Gladebaci prope Giessam. Primam tantum obseruationum suarum partem hic exhibet Cl. auctor, iisque considerationem morborum temporum antecedentium

prae-

praemittit. Hyeme 1781 ultimos morbes inflammatorios simplices vidit, qui sanguinis missionibus copiosis, et fracto inde morbi impetu, resoluentibus demum et vesicantibus cedebant; ultimum auxilii genus in principio magis nocebat; nec debilitas apparens venaesectionem interdicebat. Aestate subsequente calidissima et siccissima ad finem vergente, et durante auctumno, dysenteriae et febres biliosae simplices grassabantur, non tamen periculosae: per hyemem et ver 1782. morbi inflammatorii pectoris copiosiores, biliosae tamen magis indolis; praemissis resoluentibus vomitoria optimos effectus praestabant, vesicatoria reliquam curationem absoluebant. Similem curationis methodum rheumatismi acuti aequae ac chronici postulabant. (Catarrhi epidemici, hac periodo totam fere Europam percurrentis, peculiarem mentionem factam non videmus.) Versus medium aestatis siccissimae calidissimaeque, per auctumnum, et sub initium hyemis, febres biliosae facile in putridas transeuntes; sub initium anni 1783. febres pituitoso-biliosae, pectus potissimum afficientes, melius vomitoriis quam venaesectione profligandae, saepe post vomitum vesicatorium morbum cito suffocabat. Aestas sicca eruptionem dysenteriae retardabat, sub finem augusti demum epidemice grassari incipientis, in aliis biliosae tantum, in aliis bilioso-putridae, in aliis chronicae. Prior tartaro emetico posteaque mucilaginosi et emetici dosibus parciorebus, quae nauseam tantum efficerent, sub finem extracto cascarillae cum sale mirabili tollebatur; rheum vel nihil praestabat, vel adeo nocebat. Secunda species, petechiis plerumque erumpentibus, repetitum emeticum non ferebat, multo minus continuatum laxantium usum; saepe tempestive cardiacis opus erat. Chronica dysenteria fere febre carebat, et interdum ad tertium

menſem protrahebatur; optimum remedium erat tartarus emeticus in ea doſi, vt nauſeam tantum excitaret, interpoſita poſt aliquot dies largiore ad repetitum uſque vomitum, iuncto ſimul infuſo ſtorum arnicae, quos aluum apertam ſeruare, radicem autem magis retardare Cl. auctor obſeruauit; reſecta ſola debilitate, roborantia. Nouembre poſt dyſenterias febres bilioſae, ſcarlatina, tuſſis conuulſiua, variolae. Scarlatina ſeptembre iam irruerat, ſaepe ſine praegreſſis ſignis, iam benignior, ſoli adeo regimini cedens, iam maligna, potiffimum ubi viſcera debiliora humoresque impuri erant: in hac ſumma et vnica ſpes in vomitorio erat, quod ſaepe altera vel tertia vice repeti oportebat; ſi poſt ſalutarem ceteroquin eius effectum vires nimis fractae humorumque reſolutio putrida mortem minabantur, decoctum corticis, acidum vitrioli, vinum; in conuulſionibus liquor cornu cerui ſuccinatus cum eſſentia caſtorei auxilio erant; in delirio et ſopore, epiſpaſtica; maioris autem uſus fomentationes pedum ex oxycrato calido. Metaſtaſis ad parotides omni modo acceleranda erat, ſaepe tamen, applicato adeo veſicatorio, cum funeſto euentu euaneſcens. Haec metaſtaſis appropinquante hyeme magis increbeſcebat, materia morbiſica magis ad atrabiliariam conſtitutionem accedente. Hydrops ſcarlatinam excipiens ſemper neglectui regiminis et medicamentorum, praefertim euacuantium, originem debebat; qui febre carebat, reſoluentibus, antimonialibus imprimis, lenique emetico cedebat; febris iuncta praemittendum uſum decocti graminis, rubiae, cichorei cum tartaro ſolubili lenioribusque emeticis poſtulabat; roborantia diſſipatis demum aquis. Tuſſis conuulſiua frequentior adhuc quam ſcarlatina; eaque vel ſimplex, vel cruditatibus bilioſis, glandulis viſceribusque obſtructis, vel tuſſi catarrhali ſociata.

Febris

Febris epidemica inter adultos, pituitoso-putridae indolis, interdum cum, interdum sine eruptione petechiarum aut purpurae; exemplum eiusmodi morbi in viro sano et robusto mediae aetatis, accuratissime descripti: truculentissimus morbus, gangraena genitalium aliisque diris symptomatibus stipatus, tamen indefesso labore et largissimo antisepti-
corum usu intra tres menses superabatur.

Observationes medico chirurgicae, auct. Cl. c. r. p. 431.
H. KNACKSTEDT, chirurgus urbis Brunsvigae. Ossis femoris fractura feliciter sanata. *Observationes super tinea capitis*: interdum incurabilis est, et vnicum alias remedium, crinium euulsio, impedire nequit, quo minus recrudescat. De amputatione phalangae primae hallucis ex articulo. De iniectionibus in curatione fistulae lacrymalis, non vbiuis reiiciendis. De dentium extractorum repositione instrumentisque ad extractionem idoneis.

Ex litteris ad Ill. EDIT. super versione germanica p. 456.
praelectionum Halleri in medicinam forenses: vitia eiusdem indicantur.

De variis ex aceto praeparatis Parisiis venalibus, p. 462.
auct. Ill. BALDINGER.

Continuatus index auctorum de cicuta, ab eodem. p. 464.
Cl. GE. PICKEL, prof. Herbipol. varia instrum. p. 465.
menta et praeparata pharmaceutica venalia proponit.

Formulae pravae medicamentorum. p. 470.

Anecdota. p. 475.

P. VI. Continuata historia morbi virginis *) auct. p. 481.
Florentino anonymo w. in h. Mire ludit morbus, nimiae nervorum sensibilitati procul dubio adscribendus, integris digestionis viis, neque a clysteribus visceralibus vlllo modo leuatus; extractum hyoscyami multum praestitit, nec non moschus ad drachmam

Pp 4 in-

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XXVI. p. 689.

integram intra sesquidiem exhibitus, qui vero continuato usu spem de se conceptam fefellit; alia antispasmodica vel nullum vel sinistrum effectum exseruerunt. Naphtha vitrioli vel solus liquor anodynus cephalaeam leuant. Iam per aliquot hebdomadas a medicamentis plane abstinuit, sibi que et anaesthesiae suae relicta melius se habet. Molimina ad menstruationis negotium nulla hucdum apparuere. His Ill. EDITOR annotationes quasdam subnectit, morbum ad genus melancholiae referens, auxilia vero non proponens.

P. 493. Cl. EHRHART *arbores quasdam commendat, quarum cultura suis in regionibus negligitur*: sunt haec iuglans regia, fagus castanea, prunus auium, cornus mascula, pyrus baccata, morus alba.

P. 504. *De effluvio chronico materiae copiosae mucosae per urinam*, auct. Cl. SEB. GOLDWIZ, med. Bamberg. Aeger antea infarctibus infimi ventris laborauerat, qui deiectione salutaris tolli incipiebant, quae vero intempestive suppressibatur; gonorrhoea tunc affectus curationis methodis multis superstitem indicabat, sensum in vrethra durante lotii profluvio, cum parco effluxu materiae albae mucosae, et sedimento albo copiosissimo in vrina. Tandem febre biliosa tentabatur, qua superata reliquiae materiae atrabiliariae in abdomine stagnantis sensim euacuabantur, muco tamen in vrina prorsus non mutato; iniectionibus adstringentibus haec excretio suppressibatur, sed insequente post aliquot dies tumore inflammatorio testiculorum et funiculorum spermaticorum; hoc venaesectio, refrigerantibus, laxantibus, fomentationibus frigidis et suspensorio tractatis aeger cum sanitate perfecte in gratiam redibat. Hac historia morbi utitur Cl. Auctor ad illustrandam eam, quam in P. III. huius voluminis anonymus proposuerat, uti supra indicauimus.

Colle-

Collegii sanitatis Bernensis mandatum adversus p. 512.
Egyptas, d. d. 6. Sept. 1785.

Annunciatio domus publicae Gottingae grauidis et p. 515.
parturientibus dicatae.

Annotata quaedam ad ea, quae de pharmacopoeis p. 516.
eorumque officinis monuerat Cl. EHRHART *), ab ano-
 nymo quodam G. in R.

Idem obseruationem de foliorum laurocerasi la- p. 520.
 ste maceratorum vi haemorrhoides ciendi in se ipso
 factam enarrat.

Cl. SCHAEFFERI *continuatio obseruationum super* p. 522.
epidemia biliosa Ratisbonensi **). Iunio et iulio 1783
 multae tertianae a constitutione biliosa, saepe vnico
 vomitorio vincendae: augusto et septembre praeter
 tertianas morbi arthritici, diarrhoeae, colicae. His
 et sequentibus tribus mensibus puerperae motibus
 febrilibus a bile oriundis corripiebantur, rhabarbaro
 cum cremore tartari superandis. Nouembre abor-
 tus frequentiores. Vsque in februarium 1784 fe-
 bres rheumaticae, inprimis ischias, glandulae colli
 tumentes, tusses cet. passim etiam quartanae perti-
 naces. Morbi isti, leuiiores et excitato vomitu faci-
 le euanescentes, tamen a martio ad iunium inter-
 dum subito in febrem putridam transibant, quae ni-
 si protinus emeticis oppugnaretur, aut alia minus
 apta curandi methodo, aegros in vitae discrimen
 iniiciebat. Insultus febriles irregulares, exhibito
 vomitorio, in febrem tertianam mutabantur, post
 aliquot paroxysmos sponte cessantem; recidivae co-
 piofiores quam anno superiori, sed aequae sine auxilio
 corticis euanescentes. Debilitas nervosa his mor-
 bis inprimis suscipiendis apta; inde frequentiores
 feminis et hypochondriacis. Differebat constitutio
 huius anni a praecedente in eo, quod amarities oris

Pp 5

et

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XXVI. p. 685.

**) Ibid p. 696. sequ.

et vomituritio iam ab initio vomitoria postularent, quum anno praecedenti prius resoluventibus opus esset; quod maior malignitatis gradus, neglecto in primis vomitorio, adesset, lethalis praesertim in vitis viscerum; quod glandulae magis afficerentur. Crisis nulla, nec ab ullo auxilio bonus effectus expectandus, nisi a vomitorio; venaesectio, licet etiam indicata videretur, tamen noxia. Insuper Cl. auctor aegrorum aliquorum historias, quae haec fatis illustrent.

P. 536. *Continuatus index auctorum de catarrho epidemico.*

P. 540. Cl. HOEPFNER, med. Aschaffenburg. de morbis putridis, carbunculo, petechiis cet. ab esu animalium morbidorum.

P. 541. *Continuatus index auctorum de cortice peruiano,*
ab Ill. EDITORE.

P. 544. *Descriptio plantae a comite Sophia Henrietta Ruthena detectae,* a Cl. SCHRADER, archiatro comitis Rutheni. Multum conuenit cum *aiuga reptante* L. eo tamen in primis discrimine, quod pentandria sit. Semina abortierunt, forte ob transplantationem: sed per stolones se propagatura videtur. Verosimile est, hybridam esse.

P. 547. *Experientiae super usu remediorum ex cupro,* auct. Cl. I. W. I. LIEB, med. Mietauiensi. In ossium fractura domesticum remedium Curonorum est rasura cupri ad aliquot grana aliquoties exhibita, cuius efficacitatem ipse auctor vidit, quum illud cani bis intra octiduum exhiberet, cuius vtrumque os cruris curru diffractum erat, quod breui absque fasciis coalescebat. Aduersus morsus luporum et canum rabidorum intra viginti septem annos a viridi aeris numquam sinistrum euentum vidit, licet non semper vulneris debita cura haberetur; primis temporibus duobus vel tribus granis addebat granum vnum turpethi mineralis, postea vero hoc omisso eundem effectum

effectum vidit; sues et canes a sex ad duodecim grana in pane butyro illito per triduum sumebant, boues dimidium vel integrum cochlear maius in aqua solutum per idem tempus. Ulcera cacoethea decocto radicis graminis, taraxaci, saponariae, bardanae seu similium, cui viride aeris incoctum erat, seu huius decocto solo; cariem ossium aliaque symptomata luis venereae dimidio vel integro grano eiusdem cum pulvere glycyrrhizae, enulae vel simili bis de die exhibito, epilepsiam tinctura veneris cum spiritu salis ammoniaci curauit. Efficacia vnguenti aegyptiaci.

Observationes duae, communicatae a B — D, P. 513. altera de febre, praemisso vomitorio pulvere corticis peruiani vestimentis infuso curata; altera de summo foetore, excitatis per helleborata menstruis sublato.

De hernia scrotali per quatrimum incarcerata, P. 555. operatione feliciter curata, auct. Cl. DiEL. Omentum cum sacco hernioso coaluerat; corruptum ligabatur et rescindebatur. Euentus faustissimus erat, aegro licet iam 64. annorum, ante 40 iam annos morbo affecto.

Reuisio, concernens locum quendam in MYR. P. 559. RAYI app. med. a SEEGERO in linguam teutonicam verso: monetur simul, tussim ab esu nucis iuglandis non proficisci ab epidermide, sed ab oleo nuci ipsi inhaerente, quod sub siccatione rancorem contrahit.

Symbola ad statum rei medicae optimum, exhibet p. 561. liquidationem, vt dicunt, curationis a chirurgo praestitae, mendosissime scriptam.

Anecdota, lepida ea satis. P. 563.

Vol. VIII. P. I. De nosocomio magno Vindobo- V. VIII.
nensi analecta quaedam communicata ab E. — in M. p. 3.

Excer-

- P. 5.   *Excerpta ex dissertatione de aerostatium usu medicinae applicando, 1784. Monspelii habita a LVDOVICO LEVLIER DVCHÉ.*
- P. 9.   *III. EDITORIS symbola ad historiam incantationum ab anno 1766. in Bavaria motarum.*
- P. 20.   *CL. THILENII, phys. Lauterbacensis, instructio, quomodo cerealia tempestate humida corrupta in salubre alimentum conuerti debeant. Siccatio, maior cura in molendo, asservatio farinae in loco sicco aeri patulo, commistio cum farina anni praecedentis vel tertia parte hordei, minor aquae et maior fermenti quantitas ad subigendum, maior solito opera in subactione ipsa, iustus caloris in coctione gradus, separatio fellicita secalis cornuti, rubiginis; depraustio radicum solani tuberosi corrigitur, si primo cum aqua frigida igni admouentur, et haec bulliens effunditur, coctioque cum recenti aqua repetitur. Aromaticum additio magis quam alibi necessaria.*
- P. 25.   *III. BALDINGERI annotationes super pharmacopoea Wirtembergica, et consilia de pharmacopoea catholica: haec autem alii loco reseruantur, quum prior lustratio, licet nondum omnia capita complexa, iam satis spatii capiat. Neminem non ab Ill. Editoris partibus stare, nobis quidem iudicibus certissima res est.*
- P. 49.   *Statuta collegii medici Augustani. 1582. instituti, iuxta originale eodem anno typis impressum.*
- P. 59.   *Symbolae ad materiam medicam et medicinam practicam, observationibus accuratis practicis innixae, auctore B* med. Augustano: hic quaedam de virtutibus tartari emetici non tantum euacuantibus, sed etiam resoluentibus.*
- P. 67.   *Responsio CL. EBERH. GMELIN ad auctorem seminonymum H — R, Promt. huius Vol. VII. p. 106. cuius supra mentionem fecimus.*

De compositis officinalibus, auct. I. H. S. Iure ta. p. 70.
tantur.

Cl. I. B. KEVP exemplum *obstructionis alvinae* p. 77.
oleo lini ad methodum Cl. GALLESKY *) curatae
enarrat.

Dira historia viri, qui plures ac denique, quump. 82.
ob suspicionem summam facinoris commissi carceri
mandatus esset, se ipsum veneno interemit.

Fida imago medici cuiusdam, ad illustrandam aeuip. 85.
nostri historiam adumbrata ab anonymo: in qua
vtrum inscitiam, an arrogantiam, morumque rudi-
tatem magis mireris, dubium.

Quaedam de hirudinibus, auct. Cl. KNACKSTEDT. p. 91.
Tertia quaque hebdomade erucarum ad instar exu-
vias ponunt, neque tunc sugunt. Viuiparae sunt;
coitum tamen numquam observare potuit Cl. au-
ctor. Plenae cruore, caudaprehendendae sanguis-
que suctus versus os digitis admotis dirigendus est.
vt subtili riuulo profinus effluat; qua ratione men-
sura eius determinari potest, hirudinesque ipsae su-
ctioni repetendae aptae redduntur.

Singularis castrationis historia, quam Cl. BIL. p. 93.
EVER in viro iuvene, qui eam ob gonorrhoeam
creditam pollutionesque nocturnas expetierit, ad-
ministrasse dicitur (res similis fictae).

P. II. Quaedam de curatione morborum nervorum, p. 97.
auct. Cl. FRANC. HOEPFNER. Debilitatem nervo-
rum proprie sic dictam non assumit, sed debilitatem
et laxitatem fibrae solidae adesse, vbi de priori con-
querantur aegri: ideoque morbos nervorum sine
materia negat, sed hanc interdum mire latere asse-
rit: fontes ipsius vix non semper ex abdomine re-
peti oportere, omnemque curationis cardinem in
his resoluendis solutisque materiis eliminandis ver-
sari: timidius saepe medicos agere, quum salutaria
natu-

*) V. Comm. nost. Vol. XV. p. 687.

naturae molimina videant, nec satis sustineant: laudes insignes vomitoriorum imprimis; et quae sunt reliqua. Totus enim tractatus repetita lectione dignissimus est.

P. 135. *Continuatio observationum super obiectis singularibus medicinae practicae, auct. Cl. ACKERMANN.* Fistula salivalis in viro iuvene, in quo venerei contagii summa erat suspicio, post longam taedique plenam curationem interno calomelanos et corticis peruiani, externo compressionis per lintea vsu penitus fere curata, quum aeger empirico se traderet. De vnguenti sasseriani aduersus scabiem efficacitate, eadem propemodum, quae alio loco in his commentariis nostris proposuerat Cl. Auctor *). De virtute caryophyllatae in febribus intermittentibus. Nec maiores antisepticas extra corpus, nec medicatas tantas, quantas Cl. BVCHHAVE **) inuenit, quin febres intermittentes eidem plane non cessasse vidit, nisi quum saturatum decoctum eiusdem cum radice arnicae et herba trifolii fibrini exhiberet, vbi tamen omnino in ancipiti relinquit, vtri horum ingredientium potiores partes tribui debeant. De corticis vlni aduersus herpes vsu vltioribus experimentis commendando ***).

P. 170. *Exanthematis cutanei descriptio ab aegro ipso anonymo, ex qua apparet, morbum haereditarium esse, nonnisi vigesimo tertio demum aetatis anno, forte a liberaliori paullum vini vsu, totum corpus occupasse, quum iam nono anno laesis integumentis capitis excoriationem et subsequentem escharam hucdum (trigesimo tertio aetatis anno) perdurantem passus esset; exanthema praecedit macula rubicunda quasi a morsu pulicis, pustula media alba*
ficca,

*) Vol. XXVII. p. 165. seqq.

**) Comm. nostr. Vol. XXVII. p. 113. seqq.

***) Ibid. p. 170.

ecca, sensim incremente, denique decidente, sub
 ua noua eschara prodiit; si vi separatur, pars sub-
 sta excoriata est, serum acre plorans, sed breui
 btili rursus cuticula obducendum. Eiusmodi pu-
 ulis totum corpus, praesertim caput et collum,
 partes quae calore fouentur, obseritur. Corpus
 reliquo praeter dispositionem ad morbos catar-
 chales satis sanum: medicamenta copiose sumta pa-
 rum vel nihil praestiterunt: victus etiam potusque
 rationes nullas induxisse videtur. Sub usu quo-
 dam medicamentorum, quorum formulas vero
 hic desideramus, euauere exanthemata; refrige-
 rium postea corpori aestuanti admotum febrem ca-
 tarthalem cum pectoris dolore excitauit, qui mate-
 riae ad pectus conuersae metum fecit, transpiratio-
 ne tamen mota disparentem: iam vero exanthema-
 ta cum tussi coniunctim redierunt. Timet aeger
 proximis malum haereditate in liberos suos transitu-
 rum.

Observationes quaedam auctore Cl. I. A. H. ZEL-p. 175.
 ER, med. Malchinenfi in ducatu Megapolitano.
 Deglutitio difficilis ciborum fluidiorum, quum so-
 lidiores aequae ac potulenta cuiusuis generis im-
 pedimento non sint, item molestiae sensus quasi ab-
 bere intercepto post protractum sermonem, can-
 tum, a cibis flatulentis; mirus huius vitii consen-
 sus cum haemorrhoidibus; febris biliosa, bile per
 omnia colatoria copiose eliminata, nihil ad leuan-
 dum malum contulit; causa videtur esse in debili-
 tate superiorum oesophagi partium. Suffocatio sub-
 ito saepe ingruens a tumore in cardiae regione, quo
 succis herbarum cum sero lactis ac deinde resoluen-
 tibus gummosis et amaris cum decoctis radicum re-
 mediisque externis dissipato morbus denique cessa-
 bat, diuturnoque roborantium usu subiuncto non
 cedebat. Partus difficilis ob hydrocephalum enor-
 mem

mem, qui separatus a corpore demortui fetus non nisi summa cum difficultate extrahi poterat.

p. 182. Ill. BALDINGERI programma, quum prorektoris munus 2. Ian. 1786 poneret, *de mirandis in medicina*. Typus morborum; periodicum status sani et morborum; idiosyncrasia; affinitas morborum inprimis bilis effectus; virtutes medicamentorum secretionum mechanismus; miasmatum indoles diuersa.

p. 189. *De febre bilioso-putrida autumnus 1785 Brunsvigae et Helmstadii pandemice (!) grassante*, auctore in H. Cl. BEIREIS in curanda hac febre felicissimum fuisse abstinendo sub initium morbi, a vomitoriis quae bilem corruptissimam copiosissimamque motam magis in intestina effuderint quam per os eiecerint, ideoque plurimis aegris mortem arcesserint a resorpta bile; exhibendoque potius laxantia antiphlogistica, depuratisque intestinis temperantia et diapnoica acidis iuncta, tandemque roborantia.

p. 191. *De morbo celeberrimi cuiusdam eruditi per octodecim annos durante* relatio aegri ipsius. Sub initium saepe pulsus intermittentem sentiebat, dein subito vomitum insignem cum palpitatione cordis experiebatur, qui per viginti hebdomades decima quaque post assumpta alimenta, inprimis pingui, hora perdurabat; macies, status hypochondriacus, dolores abdominales nulli; a duodecim abhinc annis dolor tensius in latere dextro circa flexuram colicam locum mutans, ventriculum inflans, sed ad latus sinistrum non transiens; tumor magnitudine oui gallinacei, pressione euanescens, quum aeger corpus iam bene nutritum habeat.

p. 193. P. III. *Disquisitio fontis medicati ad Vhlenmühle prope Verdam*, auctore CL. BRAWE, qui iam superiori huius promptuarii volumine, vti indicauimus, quaedam de eius effectibus proposuerat. Iam 10H.

CONR. TRUMPH in historia naturali vrbis Verdae,
Norib. 1744 edita, eiusdem mentionem fecit: ab
eo tempore autem neglectus fere est, donec Cl.
EHRHART 1784 demum memoriam eius resuscita-
ret. Scaturigo est in fabulo distantiae dimidiaae ho-
rae ab vrbe Verda ad pedem montis arenarii, cur-
susque a meridie versus septemtrionem, in regione
amoena. Chemicum examen Cl. WESTRVMB in-
stituit, et contentorum proportionem sequentem in
libra vna aquae inuenit: ferri cum acido aereo $\frac{1}{10}$ gr.
salis communis $\frac{1}{10}$ gr. salis mirabilis $\frac{2}{30}$ gr. salis amari
 $\frac{2}{30}$ gr. terrae calcareae cum acido aereo $\frac{3}{30}$ gr. seleni-
tae $\frac{2}{30}$ gr. terrae siliceae $\frac{2}{30}$ gr. materiae extractivae
 $\frac{1}{30}$ gr. Acidi aerei grana duo in libra, in centum di-
gitis cubitis 25, in sedecim 4. Gravitas specifica ad
aquam destillatam 1,0002: 1,1000. Materia rubra
ex aqua in aere libero praecipitata continebat $\frac{8}{100}$ ma-
teriae siliceae, $\frac{2}{100}$ calcis ferri, $\frac{2}{100}$ materiae extra-
ctivae, $\frac{1}{200}$ terrae calcareae. Virtutes igitur huius
fontis interne et externe in vsum ducti erunt atte-
nuantes, resoluentes, euacuantes, leniter roboran-
tes. Exempla quaedam felicitis curationis eodem
praestitae.

Coxa Lazari, Symbola ad medicinam miraculosam, p. 234.
quia plim in sacello miracula praestitit, et huius re-
ditibus iam professores Gottingenses sustentantur.

Obseruationes super effectibus quorundam simpli- p. 235.
cium, a Cl. RVDOLPH, prof. chir. Petrópol. Myrica
Gale in infuso aduersus arthritidem et febres sup-
pressas; chenopodium ambrosioides in infuso con-
tra paralyfin; decoctum thuyae occidentalis, cui
tamen orientalem praefarendam putat, in scorbuti-
ca cacochymia et rheumatismis fixis; decoctum py-
rolae minoris et secundae efficacius quassia in ar-
thritide, febribus intermittentibus; infusum eius-

Tom. XXX. Pars IV.

Qq

dem

dem in hydropo, imminutis iam per scillam opio et tartaro emetico iunctam aquis.

p. 237. *Descriptio forcipis ad extrahendos polypos narium, aliusque ad polypos faucis*, auct. Cl. JOSEPHI, profect. Gotting. cum tabulis duabus aeneis. Differt forceps a Richteriano *) in eo, quod brachia recta sint, et versus iuncturam in angulum inflexa, iunctura ipsa quatuor diuersis locis per foramina hisque immittendas trochleas feminas in altero brachio firmanda, quae trochlea mare exterius applicanda magis adhuc firmatur, ita vt vel totus forceps, vel alterum brachium post alterum applicari queant. Forceps ad polypos faucis similis constructionis est, sed maior, brachiisque incuruis.

p. 241. Cl. BRANDIS edendum a se T. IV. Bibl. med. pract. HALLERI annunciat.

p. 245. *Continuatus index copulatorum, natorum et mortuorum in Pomerania Suecia et Rugia ab initio iulii 1784 usque ad finem iunii 1785, cum annotationibus medicis et physicis*, auct. Cl. WILlich. Copulata 645 paria. Nati 1418 pueri, 1258 puellae; ex his extra coniugium 176; mortui 21; gemini 29 paria; trigeminorum partus vnicus; partus monstrosus librarum octo, capite duplici, brachiis tribus, manibus quatuor, dorso duplici, pelui fere simplici, pedibus duobus. Mortui sunt 2087: a primo ad decimum annum 761; ab vndecimo ad vigesimum 85; a vigesimo primo ad quinquagesimum 414; a quinquagesimo primo ad sexagesimum 259; a sexagesimo primo ad septuagesimum 313; a septuagesimo primo ad octogesium 148; ab octogesimo primo ad nonagesimum 63; a nonagesimo primo ad centesimum 9; vetulae duae 104 annorum. Morte praeternaturali 36. maximam partem aqua vel frigore.

*) A. G. RICHTER *Anfangsgründe der Wundarzneykunst. Erster Band Götting. 1782. 8. Tab. V. fig. 2.*

gore. Tartarus emeticus in refracta dosi cum scilla et cremore tartari per menses exhibitus praestantissimi usus fuit in hydrope ab obstructis visceribus abdominis, subiuncto simul decocto cremoris tartari; versus finem cortex peruianus in decocto cum resoluentibus iunctus, tandem solus in substantia porrigebatur. Remedium domesticum aduersus arthritidem: piea nec a pennis nec ab intestinis purgata cum magna aquae copia in vase clauso fortiter coquitur, iusculumque calidum bibitur. Melancholia et mania in Rugia familiares morbi sunt, nec plebi tantum, neque ergo victui adscribendi, nonnumquam haereditarii putandi. Tartari tartarisati maiores, et emetici minores doses efficacissima in mania remedia sistunt; posterior saepe effluuium salinae seu potius pituitae tenacissimae criticum mouet. In incipiente melancholia laudatur sequens Cl. SCHOBELT *) remedium: Salis mir. Glaub. Radicis irid. flor. ana vnc. dimid. sulph. ant. aur. drachm. duae. Rad. Scillae drachm. vna. sacch. can. vnc. vna; omni trihorio, seu quater de die, quantum cochlear minus capit, ita tamen vt subiecta sensibilia ante prandium parciore dosi vtantur, ne vomitus excitetur. Interdum etiam salis et sacchari proportionem augere conuenit. Idem remedium in aliis morbis infimi ventris debitis cum cautionibus eximii usus est. Scabies optime vnguento Iasseriano a Cl. VUCHHOLZ praescripta methodo curatur, praemisso laxante ex rheo et mercurio dulci, et exhibitum simul decocto radicum graminis, aethaeae et lapathi. Febris epidemica in Rugia a Decembri ad Maium vsque grassata, biliosae indolis, rite tractata et bene purgatis primis viis (per laxantia, non emetica, ob nimias congestiones versus pectus et caput)

Qq 2

per

*) CHRISTOPH. HEN. SCHOBELT tract. de hemi-
crania. Berol. 1776.

per excreationem diu perdurantem iudicata. Variolis hoc anno mortui sunt 48, morbillis, qui variolas presso pede sequebantur, 29. Infusum florum sambuci, corpore stragulis bene tecto, eruptionem iuuabat; diarrhoeam nimiam compescebat saturatius decoctum auenae vel hordei cum pauco gummi arabico, et radice althaeae et graminis; deliria post eruptionem, nisi acrimonia biliosa in intestinis adesset, opium a sexta ad dimidiam partem grani cum nitro vespere exhibitum. Puerperae 25; quaerit Cl. Auctor, an dispositio epidemica difficultatem partus efficiat? Ad praecauendas aphthas Cl. auctor recens nato infanti aliquot cochlearia minora vini gallici bonae notae cum aequali portione mellis puri mixta exhibet, osque bis vel ter de die per aliquot hebdomadas linteo tenero, quod aquae partibus tribus et aceti parte vna irroratum est, elui iubet. Morbus recens natae filiae ipsius auctoris, abdomine tenso ac duro, calidissimo, vrina per 16 horas suppressa: clysmata, emollientia exterius applicata, mannata, ac denique vinum antimonii Huxhami intra sex dies morbum sustulerunt, quem Cl. Auctor inflammationem omenti fuisse existimat. Memorandus casus sphaceli a combustione, qui per totam extremitatem superiorem fere se extenderat; licet aegra cacochymica et epileptica esset, tamen scarificationibus et fomentis ex cortice peruuiano et sale ammoniaco cum aqua Goulardiana res eo deueniebat, vt manus sponte decideret, vlna igne tacta exfoliaretur, et aegra intra aliquot menses conualesceret.

p. 273. *Historia morbi*, ab aegro ipso medico conscripta, cuius sedem in muco acidae indolis in intestinis accumulato ponit: multa et diuersae virtutis medicamenta assumsit, post vltimum insultum vehementissimum laxantia, et postea amara resoluentibus et purgantibus sociata, a quibus leuatum se sentit.

Inflatio-

Inflationem ventriculi, quae molestum sibi sympto-
ma morbi constituit, ciuibus suis iam fere epidemi-
cam describit, forte fructibus horaeis, anno elapso
1785 maturitatem perfectam non adeptis, adscri-
bendam.

Annunciatio libri noui ex classe eorum, qui iam p. 279.
copiose satis in publicum prodeunt, aptissimi ad cor-
rumpendam phantasiā iunioris praesertim aetatis,
vnde omnino fons vberimus irreparabilium malo-
rum promanat, quod omnes bene animati diu iam
questi sunt et hodiernū queruntur.

Tabula nosologica mortalitatis urbis Brunsvigae p. 281.
ab anno 1771. Copulata paria 180. Nati 708, inter
quos extra coniugium 71. Mortui 801, inter quos
mortui nati 21, epilepsia (sine dubio infantes) 168,
variolis 80, morbo pectoris (quali?) 117, tabe
(*Schwindsucht*) 219, phthisi pulmonali 3 (an haec sa-
tis exacte determinata sint, quaeri possit), puerpe-
rae 5 cet.

Melancholiae hystericae historia. Virgo 20. an. p. 285.
norum post suppressa a refrigerio aestuanti corpori
admisso menstrua in morbum periodicum incide-
bat; mane spasmi varii, prandium cum appetitu sa-
no, meridiatio, postea fletus et sermones sacri in
seram vsque noctem. Medicamenta nulla sumebat,
quum in principio morbi forte nimis vsa esset, nisi
quauis hebdomade, sed inscia, vomitorium, cuius
effectus paroxysmos mitigabat. Auctor huius nar-
rationis vinum medicatum ex hellebore nigri fibris
et tartaro tartarizzato exhibebat, quod mane sumebat,
et decoctum saturatum corticis superbibebat; sitim
copiosum inde enatam potu largo aquae fontanae
sedabat. Ita post octiduum per vrinam humor
fluori albo similis acerrimus effluebat; post sex
hebdomadas menstrua cum multo sanguine nigro
congrumato redibant, et post mensem spasmi et me-
lancho-

lancholia prorsus cessabant, sanitate integra restituta.

p. 289. *P. IV. Cl. VOLLMAR consilium nouae methodi mercurium sublimatum corrosiuum exhibendi.* Singulo mane praemisso clysmate ex aqua tepida iniiciendum curauit aliud ex mercurii sublimiti granis sex, opii granis viginti quatuor, in aquae destillatae vnciis sex solutis, ad dosin cochlearis dimidii ad decoctum ex lign. guaiac. et rad. sarsapar. singulorum vncia dimidia, rad. alth. drachmis duabus, ex dimidia mensura aquae vsque ad dimidium coquendis et colandis: quod absque incommodis ad alterum vsque mane retineri se patiebatur. Reliqua remedia, si quibus opus erat, simul in usum ducebantur.

p. 297. *Tractationes variae, auctore Cl. BÜCKING.* De selectu remediorum instituendo iisque in commodum aegrorum praescribendis varia vtique scitu necessaria. De vera olei Siree origine et planta calamaria *). De temperamento cholericomelancholico Anglorum. De cupri ammoniacalis primo inuentore. De vegetatione ab euaporata solutione viridis aeris in spiritu salis ammoniaci. De statu corporis post mortem, illustratio eorum, quae iam in promptuarii huius Vol. III. P. I. proposita sunt. De singulari situ vtriusque patellae in femina a natiuitate extrorsum, ita quidem, vt sub extensione patella locum debitum occupet, illa vero cessante protinus recedat: incommoda inde nulla, nisi incessus et potissimum ascensus in scalis difficilior; bis

p. 329. tamen a lapsu pedem fregit. Morbus abstrusus: vidua 59 annorum subito vertigine cum leuibus conuulsionibus capitis, obliteratione sensuum et asphyxia corripiebatur, pulsu ceterquin extra paroxysmum tardissi-

*) Vid. NIC. LAVR. BURMANNI Flora Indica Lugd. Bat. 1768. 4. p. 219. comm. nostr. Vol. XVI. p. 336. Vol. XXIV. p. 137.

tardissimo, 24 tantum ictuum intra minutum primum; paroxysmo post breue interuallum finito aegra de reliquo perfecte sana videbatur. Venae-sectiones, antispasmodica et neruina vix quicquam, emetica et purgantia plus praestabant, ab indigestione etiam recrudescibat malum; flores zinci leuamen aliquot dierum, et decoctum florum vrticae, materiam purulentam per genitalia euacuans, absentiam paroxysmorum per tres hebdomadas effecerunt: sed omnia iterum in pristinum statum, imo in leuiiores epilepticos insultus, relapsa sunt, adeo vt post annum spatium nihil plane mutatum sit.

Cel. CVLLEN *epistola ad Ill. CATHEART de auxiliiis submersis et apparenter mortuis ferendis*, ex anglico translata. p. 342.
Calor modicus corpori quocunque modo applicandus; intestina aere, fumo nicotianae, aqua tepida, sale et vino seu spiritu vini impraegnata immixtis irritanda; aer per alterutrum narium, altera cum ore clausa et inferiore parte tracheae versus oesophagum pressa, ope tubuli vel follis inflandus et pressione pectoris et abdominis iterum eiiciendus: a bronchotomia nullum vsum expectat Cl. auctor, si alterna haec inflatio et emissio successu caruerit. Reliqua auxilia, prioribus adiungenda, sunt tempestiua sectio venarum iugularium, caute administranda; spiritus salis ammoniaci causticus naribus admouendus; ingestio parcarum dosium aquae tepidae, aut si artis periti adsunt, vini tepidi per tubulum curuum; optimum irritamentum ori et naribus admouendum fumus nicotianae: denique vinum ipecacuanhae cochlearis minoris quantitate sensim ingerendum. Applicatio eorundem remediorum in strangulatis aut a vaporibus suffocatis.

Cl. BILGVER aduersus maleuolam narrationem *de castratione a se administrata* in ipsius huius Vol. P. I. se defendit, non quidem optime, si nobis iudicandum

candum esset: aegrum operationem ob metum imminentis carcinomatis vrsisse, iam marasmo propiorum, sed peracta curatione intra tres menses sanitati perfecte restitutum.

P. 360. *Nostalgia lethalis in medico iuniore Helvet. Parisiis contracta* ex litteris Cl. HARTENKEIL ad Cl. FISCHERVM prof. Gott. Iure tamen Ill. EDITOR subiungit, animi pathemata plura coniunctim virum, qui magnam spem de se excitauerit, praecipitasse.

P. 364. *De studio medico in academia Ticinensi*, ex litteris Ill. FRANK ad EDITOREM d. d. 25. Ian. 1786. Studiorum numerus, post TISSOTI abitum imminutus, augmentaturus capit. Theatri anatomici sub SCOPOLI Viri Cl. incrementa. Clinicum sub auspiciis Cel. FRANK ab Imperatore eidem praeposito. Cl. SPALLANZANI per annum Constantinopoli moraturus ad augendum museum. Bibliotheca Halleriana Mediolano Ticinum transferenda. Lectiones atque opera recentiora professorum.

P. 368. *Commentarius in Hippocr. Aphor. IV. 5.* auct. Cl. SPRENGEL. Med. cand. Hallensi, de purgationibus et sanguinis missionibus tempore aestiuo vitandis.

P. 375. HIPPOCRATIS *idea exanthematis*, auct. EODEM Arctior, quam nostris temporibus.

P. 379. *Varia*: Cl. IVNGHANS de ectypis plantarum a se exhibendis: specimina transmissa laudat Ill. EDITOR. Defectus rei pharmaceuticae, ab anonymo.

P. 385. *P.V. De mortalitate Holmiae sermo* Cl. IOH. LOR. ODHELII *ex suecico versus* a Cl. I. D. BRANDIS. Proportionem viuientium ad mortuos ab aliis propositam *) in dubium vocat Cl. auctor, quod inter priores multae classes hominum omissae sint putandae. Praesidia et auxilia sanitatis optima sunt, hic fusius

enar-

*) inprimis a Cl. RVNEBERG in actis acad. sc. suec. Vol. XXXVI. vid. Comm. nostr. Vol. XXIV. p. 589.

enarrata. Intra octo ultimos annos mortui sunt 26, 495, medio numero ad singulum annum 3312. Potiores morbi quot sustulerint, indicatur et cum damno Londini ab iis redundante comparatio instituitur. Prouectioris etiam aetatis homines plures sunt Holmiae, quam Londini, Vindobonae, Berolini. Mortuorum indices in aedibus publicis. Omnibus computatis euincitur, ex 25 vel 26. vnum mori. Relatio aliarum urbium quarundam populosiorum (quarum plures hic allegatas optassemus) ad Holmiam ratione proportionis natorum ad mortuos: Holmiae est 1000: 1462. Numerum incolarum Cl. auctor 95, 000. assumit. Denique consilia suppeditat ad promouendam salubritatem urbis, tollendasque aut praeuertendas causas morborum.

Symbola ad electricitatem medicam, ad dilucidandam quaestionem de influxu electricitatis positivae et negativae in arteriarum ictus, ex gallico Cl. VAN MARVM *) translata a Cl. SOMMER, Prof. Brunsvig. qui etiam vberiore descriptionem adiunxit. p. 414.

Index copulatum, natorum et mortuorum Londinosissae anno 1785, ex annalibus ecclesiasticis eiusdem urbis. p. 423.

De epidemia Brunsvigenfi 1785, auct. Cl. CAPPEL, qui ipse hoc morbo affectus fuit. Vomitoria aduersus Cl. BEIREIS (vid. supra P. II. huius voluminis promtuarium) vindicantur, quod acius adhuc. p. 427.

ANONYMVS in tractatu sequente, censura tam aduersus anonymum K. directa, praestat. p. 433.

Tractatus quatuor minores, auctore anonymo p. 444.
w. Canis iracundus vacas complures momorderat, quae eodem modo, ac si a rabido laesae fuissent,

Qq 5 tra-

*) Description d'une très grande Machine Electrique — pp. 96-110. Vid. Comm. nostr. Vol. XXIX. p. 658.

tractabantur; ex his tamen post 25 dies duae in furorem incidebant; similes ergo videntur effectus irae cum rabie ipsa; alia species prae alia magis in rabiem prona iudicatur. Ambustionis vehementis exemplum in septuagenario: brachium dextrum, collum et facies in hoc latere ita laedebantur, ut auris corii tosti ad instar decideret, in parte anteriori ossis bregmatis locus 3 pollices latus et 5 longus usque ad diploen destructus; tamen quinta iam hebdomade superuiuit. Votum de communicandis in hoc promptuario contentis disputationum practici argumenti (quod Ill. EDITOR in edito a se diario medico se praestare et ulterius praestitutum esse spondet). Patroni morborum ex sanctis.

P. 450. *Problema medicum*, ex litteris Cl. SCHERR med. Episcopocellensis. Femina nonum partum aequae laboriosum ut superiores enixa varia incommoda, praecipue insignem fluxum lochiorum cum alui et urinae retentione experiebatur: his quarto die leuatis febris cum delirio et virium debilitate succedebat, die undecimo per sudorem terminata, sed eodem die tumor in femore sinistro apparebat, post tres dies varices duae in genu eodem; interea vires sensim increscere videbantur, aluo tantum inuoluntaria. A die decimo septimo sopor, respiratio varia, pulsus debilis, deliria per interualla; vigesimo secundo summa virium prostratio, dolores in pede sinistro per interualla; vigesimo tertio mors, magnis ut videbatur praegressis doloribus. Quae ergo huius morbi mortisque subsequutae causae exstiterint, lectoribus hariolandum relinquit Cl. auctor, sectionem in posterum communicaturus.

P. 453. *Historia rheumatismi articulorum cum febre remittente inflammatoria et miliaris* (miliaribus?) albis ab anonymo B — in vrbe A - g. Rheumatismus cum febre methodo antiphlogistica tractabatur, neque tamen

tamen minus purpura critica erumpebat. Causam occasionalem non in refrigerio tantum, sed in peculiari aeris constitutione ponit Cl. auctor. Articuli intumescens decocto sambuci et aceto calidis fovebantur, quod auxilium multum usum praestabat, nec eruptiones reprimebat. Salis ammoniaci cum extracto senegae usum eximium in hoc morbo depraedicat, deque hoc remedio in posterum fusius secturum pollicetur.

Autochirorum Berolini per annum 1785 index. p. 467.
Erant 46, anno superiori 42. Ex illis 27 ex classe militari ($\frac{1}{2}$ vel $\frac{2}{3}$ omnium incolarum) et 19 ex classe civili, octobri numerus maximus (8), proximus huic aprili, iunio, iulio, nouembri (singulis 5), februario et septembri nullus.

Prandium Caroli V. Halae Sueuorum in itinere p. 469.
1541. Vterque articulus ex aliis scriptis periodicis desumptus.

Excerpta quaedam ex biographia Ill. METZGERI, p. 471.
deprompta ex IPSIVS commercio litterario medico.

Anecdota.

p. 470.

P. VI. Analysis chemica aquarum nonnullarum p. 481.
mineralium in ditione Moguntina, auct. Cl. AMBVRGER, med. Offenbacensi. Aqua frigida sulphurea weilbacensis, duabus horis a Moguntia prope Moenum scaturiens; aqua alcalina Rhingauiensis seu Werkenensis haud procul a coenobio Schoenau inter montes schistosos, et alia prope Oberlohnstein.

Nonnulla de curatione scabiei, auct. Cl. KEVP p. 495.
Iasserianum remedium interdum successu caruit, ubi grana viginti mercurii sublimati in vnciis octo aquae soluta, qua solutione loca affecta quotidie lauantur, curationem breui absoluebant. Ill. HOFMANNVS, remedii huius inuentor, internum florum sulphuris usum simul suadet, quem tamen Auctor noster non necessarium inuenit. Saluationem imminentem
aut

aut euacuans, aut suspensus vsus remedii praeuertit. In scorbuticis, ad saluationem procliuioribus, neque facile mercurialia ferentibus, vnguentum Iasserianum praefert. In casu pertinaciori, aut vbi repressa scabies reuocari se non adeo subito patitur, vtrumque remedium combinandum. Ad auertendam recidiuam mutatio vestimentorum necessaria.

P. 503. Cl. HOEPFNER de epidemicis morbis putridae indolis saepe redeuntibus; carbunculis similibusque ab esu carnis bouis morbidi.

P. 513. Cl. CHRISTIAN. HENR. SCREYER, med. pract. Eisenberg. *de trismo rheumatico observatio*. Refrigerium causa fuit vesicatorio largo in nucha, resoluentibus, diaphoreticis, euacuantibus, denique roborantibus et vaporibus decocti plantarum aromaticarum et balsamicarum aegra denique restituebatur. *Extispicia phthisi pulmonali extincti*: pulmones accreti, corrupti, pure, scirrhis, calculis pleni; cor flaccidum, sanguine aequae ac vasa maiora vacuum; libra aquae in cavitae pectoris, maior solito eiusdem copia in pericardio; corpusculum osseum in latere dextro diaphragmatis inter partem aponeuroticam et musculosam, cordiforme, fere trium pollicum longitudinis et trium linearum crassitiei; mensurae circa quatuor aquae in abdomine; peritonaeum paene prorsus consumtum, aequae ac omentum, hocque coloris nigri; ventriculus flaccidus et corrugatus, pylorus induratus; hepar magnum, corruptum, flaccidum; vesica fellea contracta, vacua; intestina expansa, vacua; glandulae mesenterii et pancreas indurata; lien flaccidus, prorsus corruptus; renes corrupti, pleni pure.

P. 534. Cl. HOEPFNER *Symbola ad hydrophobiam*. Canis rabidus duos pueros laeserat, quorum alter curationem prophylacticam admittebat et incolumis seruabatur, alter elapsis demum octo mensibus morbo dirissi-

dirissimis symptomatibus stipato corripiebatur, cui post 44 horas succumbebat.

Cl. SCHREYER *de hypochondriasi*: narratio ab p. 542. negro ipso, concionatore pagi, facta symptomatum variorum, quae subinde passus est, et quae ad illud augendum vel leuandum aliquid contulerint. *Balnei ex scobe corticis quercus, quo coriarii utuntur* (Loh), efficacitas, exemplo in puero a morbillis non bene superatis atrophico euicta.

Ex libro Cl. DE WENZEL iun. *Traité de Cataracte*, à Paris 1786. 8. notatur, huius patri deberi inuentionem cultelli, quo Ill. RICHTER in curanda cataracta vtatur. p. 550.

Cll. BÜCKINGII fratres, alter chirurgus vrbs p. 551. Guelfferbyti, alter medicus, varia a Cl. KNACKSTEDT superius Vol. VII. P. V. huius promptuarii de instrumentis ad extrahendos dentes proposita corrigunt et curatius definiunt.

Dira historia per litteras publicas diuulgata se- p. 558. cionis caesareae in femina iam per octiduum doloribus ad partum excruciatu peractae, fetu iam putredine tacto; elapsis viginti quatuor horis accessit (vel potius praesens antea manifestius in gangraenam transiit) inflammatio, tertio die mane morte finita.

De uniuerfitate Bonnenfi, quantum medicinam p. 562. spectat, anonymi relatio acriore omnino calamo conscripta.

Quaedam in laudem fomentationum frigidarum ab p. 565. A. N. chirurgo, vsum earum potissimum in apoplexia sanguinea, vbi tamen nec reliqua auxilia neglecta sunt.

Anecdota.

p. 572.

Vol. IX. P. I. Symbola ad doctrinam de apople- Vol. IX. xia, in litteris ad Cl. SCHAEFFER a Cl. BECKER, p. I. physico Augustano. Historia apoplexiae in viro 67 anno.

annorum, ante aliquot annos arthritico, de reliqua
gulae indulgentiore, sub prandio morbo correptus
sanguinis missione, clysteribus, fotu frigido capituli
solutione tartari emetici et postea sale ammoniac
cum succo et syrupo limonum curatae. Caussas
non adeo saepe congestionem sanguinis in capite
sed potius aut mechanicam compressionem, aut irri-
tationem neruorum ab acrimonia in primis viis, vel
humoribus ipsis haerente esse, congestionemque san-
guineas post mortem inuentas saepius effectus de-
mum eiusmodi irritationis dici oportere: caute igitur
in mittendo sanguine versari debere medentes,
cet.

p. 20.

Observationes duae, auctore anonymo B—W, me-
dico in W. Virgo nobilis inter saltandum exaestuato
corpore fluxum menstruum frigore suppresserat,
et inde anginam in suppurationem transeuntem con-
traxerat. Interiecto dimidio anno auxilium aucto-
ris nostri implorabat, quum iam sumtis multis me-
dicamentis primae viae debilitatae corporisque to-
tius vires fractae essent. Tentabatur rheum mar-
tiatum a Cl. ACKERMANNO *) inuentum, quod au-
cta sensim dosi aluum non soluebat, nisi exigua quan-
titate sulphuris antimonii aurati addita; continua-
tum tamen eius vsum repudiabat aegra, praecipue
ob excitatam diarrhoeam admodum debilitantem,
quam decoctum corticis peruuiiani et radicis salap
tollebat. Ita sensim restitutis viribus, ad restituen-
dum fluxum menstruum tinctura melampodii a MEA-
DRO tantopere laudata, sed frustra, exhibebatur.
Vlcera faucium denique consolidabantur, nec, vt
antea, redeunte tempore quo menstrua fluere de-
bebant, inflammationis signa recurrebant, et itera-
to demum rhei martiati cum sulphure antimonii
vfu et sinapismis lumbis bis per hebdomadem im-
positis

*) Comm. nostr. Vol. XXV. p. 480.

ofitis menstua post biennium cum sanitate redi-
ant. Altera obseruatio chronicum effluuium ma-
eriae mucosae per vrinam a morbis venereis prae-
cessis, concomitante tumore duro in perinaeo, qui
lurios in abscessum transierat ac denique disparue-
at, concernit; morbus adhuc subsistit, quem auctor
poster, quum debilitatem solidorum eundem in pri-
mis fouere putet, per aestatem balneis frigidis ag-
gressurus est, multis iam incassum tentatis remediis.

De medicaastro quodam in pago Tigurino.

Obseruationes super effectibus aquae marinae in p. 30.
corbuto et serophulis, additis nonnullis argumentis, p. 33.
ur balnea aquae frigidae balneis in mari sint antese-
tenda, ex diario anglico, quod virorum ingenuo-
rum promptuarium audit (Gentlemen's Magazine)
translatae. Primarium momentum in eo ponitur,
quod aquae marinae tantus gradus frigoris non sit,
quantus a balneis frigidis poscitur.

Obseruationes variae, auctore Cl. PAVLIZKY. p. 41.
Paralysis in viro prouectioris iam aetatis a terrore,
quum in rheda vectus a praecipiti loco in fluium
deiceretur, excitato largo sudore leuata. Rheu-
matismus chronicus, remediis consuetis non cedens,
balneo frigido datoque protinus in lecto sale cornu
cerui, hisque remediis aliquoties iteratis, sublatus.
Debilitas neruosa ex nimia profusione seminis, exci-
tato post medicamentum temperans largo haemor-
rhoidum fluxu ac deinde in vsum vocatis roboranti-
bus externis et internis curata. Pulvis ad partum
ex secali cornuto ad drachmam dimidiam, cuius ta-
men efficacitatem tantum ex relationibus femella-
rum cognitam habet Cl. Auctor. Selenites ex rha-
barbaro; virtus antiemetica tincturae rhabbari al-
calinae, praesertim post euacuatam bilem acidam.
Princeps quidem Germaniae mane subita morte ex-
stinctus

stinctus inuentus, et non exploratis mortis genere aut certitudine elapsis paucis horis sectus!

P. 47. *Nosocomium Stralsundae 1784. recens exsirtutum* describit Cl. HAKEN. Inter complura laudanda consideratur tamen hortus et area pro conualescentibus, et opportunitas impuritaturn protinus remouendarum.

P. 65. *Historia morbi cum annexis quaestionibus*, auctore Cl. KEVP. Quinquagenarius, habitus phlegmaticus, a viginti annis doloribus dentium obnoxius, septem abhinc annis arthritide correptus, iam per quadriennium dolore in maxilla (superiore an inferiore?) lateris sinistri post dentem euulsum vexatur, nulli remedio cedente, sola interdum masticatione fugando, sed post aliquot dies redeunte. Quaerit Cl. auctor, an materiae arthriticae seu rheumaticae originem debeat malum, et quibus remediis ad eiusdem curationem insistendum sit, potissimum an stillicidio aquae frigidae?

P. 70. *Sarcomatis exstirpati historia descripta* a Cl. PHIL. IAC. PIDERIT, medico praesidii militaris Cassellis. Per viginti annos prope trochanterem maiorem femoris sinistri gestatum fuerat, a magnitudine seminis phaseoli sensim usque ad magnitudinem capitis hominis adulti increfcens; nonnumquam hic illic rumpebatur et saniem plorabat, foetorem etiam interdum spargebat: denique ligaturis tribus sensim arctius contractis, adiuncto interno et externo corticis peruiani usu, tollebatur, aegerque iam sexagenario maior restituebatur. Pondus sarcomatis, iam multum imminutum, erat adhuc quinque librarum cum semisse.

P. 76. *Observationes pharmaceuticae*, auctore Cl. C. H. PIEPENBRING, Pyrmontano. Color viridis olei caieput a cupro, oleo vitrioli adfuso detegendus, si ne dubio ab alkali seu cinere plantarum inter destillandum

landum ex vasis cupreis addito pendet: ad vsus medicos ergo rectificatione indiget. Terrae foliatae tartari praeparatio additamenti nullis opus habet, modo sal tartari purus satis sit et acetum vini, frigore antea concentrandum; lente destillatum fuerit. Pulveris antispasmodici color ruber optime obtinetur additione terrae foliatae tartari. Rhei et jalappae radices protinus, antequam in usum ducantur, in puluerem redigi oportet, ne tempore virium iacturam patiantur. Flores salis ammoniaci martiales parantur, si solutioni salis ammoniaci debita quantitas ferri (ad libram salis uncia) adiicitur, et coctio addita semper ea quantitate aquae, quae evaporatione abit, usque ad perfectam ferri solutionem continuatur; dein filtratur, ad siccitatem evaporatur, et sicca massa sublimatur.

Historia maniae, proposita ab anonymo w. in r.p. 83. Causa omnino in primis viis latuisse videtur.

Continuata historia morbi sui ipsius, quam med. p. 93. eus anonymus superiori volumine huius promptuarii p. 273. tradiderat. Icterus vere subsisterat; tandem euacuatis post elysma copiosis scybalis copiosissime exierunt faeces virides foetidissimae, sensimque vires redibant, quas vero post febrem catarrhalem soporosam et breui dein post prandium motam iram et esum fragorum excitata cardialgia tollebat; sed iter ad thermas Emsenses, et earum posteaque schwalbacensis et pyrmontanae aquae vsus sanitatem restituerunt.

P. II. Iudicium Cl. ZELLERI super eodem, de p. 97. quo iam retulimus, morbo. Simili seipsum morbo olim laborasse ex materia arthritica ad ventriculum vicinasque partes delata: causam praesentis mali indicandam esse congestionem materiae catarrhalis coescentis ad pylorum et partem intestinorum tenuium; frustraneum adeoque noxium esse usum sto-

machicorum, antacidorum, opiatorum, salinorum
cet. magisque suadenda resoluentia, antispasmodica,
deriuantia exterius et interius adhibenda, posteaque
roborantia, iuncto accuratiore vitae regimine.

p. 104. *Observationes quaedam ex medicina practica*, auct.
Cl. PFÜNDEL: Emeticorum incertus effectus; ea
interdum exhibenda esse, etsi lingua eorum necessi-
tatem non indicet. Extractum corticis quercus ter-
ra foliata tartari sociatum febrem quotidianam ad-
uersus alia amara et roborantia rebellem feliciter
profligauit. Violae tricoloris vsum in crusta lactis
multum perspexit; vrinae odorem felinae similem
non a materia morbosa, sed a medicamento ipso
oriri. Magis efficacia inuenit ptisanam ex herba in-
niperi, radice sarsaparillae et graminis, et mane et
vesperi grana decem rhei et totidem florum sulphu-
ris matri lactanti, infantique omni biduo vel triduo ani-
mam rhei maiori vel minori dosi exhibita; aut ubi
ab lactatus erat, puluerem ex rheo, magnesia et flo-
ribus sulphuris, addito interdum pauco sulphure
antimonii aurato, per partes sumendo, cum decocto
graminis et seminis foeniculi lacte remixto, vel eius
fero, quo interdum manna soluebatur.

p. 120. *Haemorrhagiae uteri eiusque curationis historia* ab
anonymo m. in h. descripta. Opiatis et nitro vires
solidorum fractae humoresque resoluti fuerant: cu-
rationem absoluebant elixir acidum Halleri cum de-
cocto hordei, adiunctumque decoctum meracius cor-
ticis peruuiiani, tandemque rheum. Litem inter
nostrum auctorem et medicum, qui ante aegrae cu-
ram habuerat, iam nostram non facimus.

p. 134. *Observationes minores miscellae*, auct. K —
Rubefaciens celerrimi effectus ex puluere zingiberis,
super quo spiritus vini accensus deflagrauit, cata-
plasmatis instar applicato. Suppositorium ex vitello
oui cocti, butyro salito et salis tantillo cum linteis

in nodulum formato, ab HEURNIO iam propositum. Fluor albus curatus venae sectione in pede ob congestiones versus superiora et pulsum plenum ac durum, ptisana ex china, sarsaparilla et bardana, tinctura martiali alkalina a Cl. NIETZKY inuenta bis de die ad 60 guttas exhibita, vesperi portione pilularum ex extractis cicutae, saponariae et millefolii, sapone veneto et limatura martis, et balneis ex vegetabilibus carminatiuis, amaris et antispasmodicis in sacculo durante balneo abdomini impositis. Tincturae martialis, praeparatio haec est: limaturae martis pars vna cum nitri partibus tribus in crucibulo candente sensim detonans in massam compactam liquatur, priusquam refrigeret in mortario ferreo comminuendam et in cucurbita calefacta cum spiritu vini rectificatissimo infundendam et digerendam; quae digestio ter repetitur et postea miscetur. De morbo feminae, a Cl. BÜCKING in promptuarii huius vol. octauo p. 329. enarrato: an ab irritatione cerebri, forte metastasi arthritica? an ab ulcere chronico siccato? an ab hydrope particulari cerebri? Tentamen cum vesicatoriis in nucha, setaceis, fonticulis, purgantibus et diureticis instituendum.

Seditionis viri, qui apoplecticus mortuus dicebatur p. 139. Historia ab anonymo KR. in BL. Vestigia laquei, qui lunuae affixus reperiatur, in collo, subiectis cuti musculis et larynge, vasa super vestigiis sanguine turgida, strangulationem euincebant; vtrum autem mortuus sibi ipsi violentas manus intulerit, an ab aliis occisus fuerit, non liquebat. Internae cauitates examini subiectae non fuerunt.

Anonymus H. Stralsundae respondet ad annota- p. 146. tiones Vol. VII. p. 111. huius promptuarii propositas de singulari phaenomeno medico, pilularumque, quae colorem nigrum cutis produxerint, analysin chemi- cam exhibet, quae omnino dimidiam earum partem ex argento acido vitrioli soluto consistere docet. Ad-

duntur quaedam de diuersitate externae formae medicamentorum a diuerso praeparationis modo pendente.

p. 154. *Additamenta ad febrem bilioso-putridam autumnalem* 1785. in huius promptuarii Vol. VIII. p. 189. descriptam, auctore Cl. BÜCKING. Vomitus spontaneus insignis leuamen afferebat, arte excitatus non aequè, sed euacuantia cum acidis plus praestabant. Simul quaedam de epidemia per aestatem et versus autumnum 1775 Guelferbyti grassata: typum tertianae seruabat, cui tertio paroxysmo plerumque sopor cum aliis apoplexiae prodromis, venaessectionem necessariam reddentibus, accedebat. Mutatio in tertianam simplicem bona, in tertianam continuam facile fatalis. Languor, oedema, diu post superatum morbum subsistebant. Acida et nitrum praecipue durante morbo, post eum cortex peruianus curationem praestabant.

p. 160. *Observationes quaedam de masturbatione*, auct. Cl. GOTTFR. HENR. FIELIZ, urbis et orphanotrophei Luckauensis chirurgus. Feminae aliquot in ergastulo detentae variis symptomatibus vexabantur, nullis remediis cedentibus, donec eorum causa in masturbatione detegeretur: quae reliquas seduxerat, misere conuulsa et desperabunda moriebatur. Peruersa medela in ictibus virgarum ad nates quaesita, quibus potius pruritus augetur. Fistula salivalis curationem nonnisi quum hoc vitio abstineret aegra admittens; dolores ad partum ob clitoridis ex eadem causa iusto maiorem longitudinem et sensilitatem impediti, ophthalmiae rebelles; defectus lactis, aliaeque incommoda ex eodem fonte.

p. 168. Cl. SCHAEFFER *super inoculatione variolarum* in sui ipsius filiabus ad methodum Cel. INGENHOVSII instituta, quam propriis huius verbis fusius simul tradit.

Anony-

Anonymus M. de canis rabidi morfu: cantharides p. 176.
 cantheriis actualibus et potentialibus praefert, cum fructu etiam, quum initia morbi iam se monstrarent, emeticum exhibuit. Incantatus creditus puer, anthelminticis curatus: sic etiam chorea S. Viti in puella, emeticis et anthelminticis sublata.

Annotationes super noua editione formularum medicinalium nosocomii Parisiensibus sollemnium, quae 1780 prodiit, ab Ill. BALDINGER. p. 187.

P. HL. Obseruationes, auct. Cl. BERENDS. Vir- p. 193.
 go plethorica post leuiiores passim recurrentes paroxysmos catalepsi per octodecim horas durante corripiebatur: durante insultu sanguis mittebatur, vesicatoria suris imponebantur, clysteres acres et antispasmodici alternis vicibus iniiciebantur; finito paroxysmo emetica, quotidie aucta dosi, quae tandem per diem granorum 40 tartari emetici erat, interpositis digestiuis, diluentibus, clysteribus, balnea frigida et appropinquantibus mensuris semicupia tepida cum hirudinibus ad femora et sinapismis ad crura, curationem praestabant. Puella abscessu ad parotides tempore aperto, nullis symptomatibus terrentibus, exorta haemorrhagia sine dubio a corrosis vasis et oesophago, mortua; sectio non permittebatur.

Cl. SCHLICHTING chirurgus de calculo biliario p. 210.
ex abscessu in regione iliaca dextra extracto. Antea abscessus duo in eadem regione lateris sinistri aperti et consolidati fuerant; hos subsequebantur in latere dextro duo alii, quorum alter incisus nullo modo curationem admittebat, donec alter sponte rumpetur, qui dilatatus sub panniculo adiposo durum istud corpus continebat, difficulter extrahendum, cuius vero exactior descriptio hic desideratur. Aetate 71 annorum feliciter sanitati restituta est.

Inoculationis historia enarrata a Cl. FRITZE. In- p. 213.
 fans anno minor inter ludendum fabas duas deglutierat,

tierat, vnde vesperi eiusdem diei, qui duodecimus ab inoculatione, tertius ab eruptione erat, febris accedebat, cuius caussa altero demum die secedentibus per aluum istis seminibus patebat: salutare monitum, ne accidentia similia inoculationi ipsi tribuantur!

p. 216. *De fonte frigido asphaltico-sulphureo prope Grosen-Endorf in comitatu Schaumburgico, auct. Cl. SCHROETER, prof. Rintel. Aquarum harum iam mentio facta est in opere periodico Berolini produnte *), recentiusque a Cl. EHRHART in promptuario Hanouerano ac Baldingeriano, in his ipsis Commentariis nostris etiam memorati **), et sub auspiciis regnantis iam Hassiae Landgrauii spes est eadem diu neglectas attentione, qua dignae omnino videntur, maiori excultum iri. In perscrutanda scaturigine verum asphaltum aquae innatans et in interstitiis lapidis calcarei suilli haerens inuentum fuit: adsunt quoque copiose pyritae sulphurei. Sub lapide calcareo stratum ex argilla nigra ponderosa, petroleo foeta. Copia aquae quouis anni tempore eadem; licet admodum frigida, tamen numquam glaciatur, et quamquam in aere libero principium sulphureum sensim auolat, tamen bene clausa per sex annos seruari se passa est. Examen eius, quousque institui adhuc potuit, sulphuris in eximia quantitate praesentiam cum sensibus externis, tum pellicula in superficie eius formata et corpora immersa obducen- te se manifestat, ex qua satis magna copia sublimari potest,*

*) *Schriften der berlinischen Gesellschaft naturforschender Freunde, I. Band S. 389. vti indicatum est in Comm. nostr. Vol. XXIV. p. 664. et III. Band S. 408. Vid. etiam relationem Cl. PIEPENBRING in CRELLS chemischer Annalen I. Band, Helmst. und Leipz. 1787, 8. S. 56.*

**) *Vol. XXVI. p. 687.*

potest, veri etiam flores sulphuris ad superficiem inferiore vasorum et ad epistomium adhaerent, si quiete reponitur. Libra vna aquae continet alcali mineralis saliti $\frac{7}{8}$ gr. magnesia salitae $1\frac{1}{8}$; materiae bituminosae $\frac{3}{8}$; magnesia vitriolatae $3\frac{3}{8}$; alcali mineralis vitriolati $1\frac{1}{2}$; selenitae $7\frac{7}{8}$; terrae calcareae aeratae $2\frac{7}{8}$; magnesia aeratae $\frac{1}{2}$; terrae filiceae $\frac{1}{2}$. De viribus harum aquarum, potissimum a sulphure et petroleo repetendis. Multas iam in morbis externis aequae ac internis, asthma, cachexia, chlorosi, menisium et haemorrhoidum vitiis, arthritide cognatisque malis, vlceribus, morbis cutaneis, glandulis obstructis, sub interno et externo usu probauit.

Continuatus index copulatorum cet. in Pomerania P. 250.

Succica et Rugia a 1. Iul. 1785 — 30. Iun. 1786, auct. Cl. WILlich. Copulata 552 paria. Nati 1316 pueri, 1257 puellae; ex his extra coniugium 150; mortui 15; gemini 33 paria. Mortui sunt 1865: a natiuitate ad decimum annum 697; a decimo ad vigesimum 80; a vigesimo ad quinquagesimum 356; a quinquagesimo ad sexagesimum 202; a sexagesimo ad septuagesimum 231; a septuagesimo ad octogesimo 173; ab octogesimo ad nonagesimum 74; a nonagesimo ad centesimum 17; decrepiti 105, vetulae tres 101, 102 et 104 annorum. Morte praeternaturali 35, ex his 20 submersi. Atrophia 145. phthisi 125. Infusum lichenis islandici remedium vulgare est; phthisici etiam decocto anthemidis cotulae L. quotidie cum leuamine vtuntur. Puera post febrem puerperalem feliciter superatam ab ira febrem biliosam sibi contrahebat in vlcus pulmonum transeuntem; abscessus in mamma formatus denique aperiebatur, multumque substantiae pulmonum cum insigni quantitate puris emittebat; aegra tamen conuenientibus remediis integrum fere adhuc annum vixit, donec tandem prorsus emaciata

Rr 4

ciata

ciata peribat. Tussis autumnalis causa abusus adipis anserini. Tinctura anodyna LENTINI cum dimidia parte essentiae corticum aurantiorum dimidia quaque hora ad 40 vel 50 guttas cum infuso charmaemeli exhibita insigne remedium in colica flatulenta: tincturam autem hanc iam fortiolem parare solet Cl. LENTIN, vncia vna valerianae ad quatuor liquoris anodyni per quatuordecim dies digerendis. Maniaca ex ira ob fractam amantis fidem, et in ipso paroxysmo homicida, tamen venae sectionibus, emeticis et his sociatis purgantibus breui restituta. Optima methodus iniectionum in morbis colli et faucium: aeger supinus decumbat, lingua manubrio cochlearis deprimatur, syringa huic usque ad postrema faucium applicetur et tunc lente absque vehementi pressione euacuetur. Vermes, potissimum lumbricos, facillime luna decrecente eiici. Tumor ingens per totum dorsum ab ossibus ischium usque ad scapulas se extendens, sine dubio a tumore cystico profectus, incisione feliciter curatus.

p. 271. Cl. STAUDT *descriptio et icon simplicis et apti persarii ex ramusculis salicis fissis et inter se complicatis, dein filis gossypinis obuolutis ac cera obductis,*

p. 278. *Mandatum senatus Francofurti ad Moenum de sectione caesarea in mortuis protinus instituenda, d. d. 13. Iun. 1786.*

p. 281. P. IV. Cl. DIEL *continuatio fragmentorum constitutionis epidemicae 1783 - 1784, quorum initium superius Vol. VII. p. 402. seqq. exhibuerat. Vberior descriptio febris epidemicae biliosae vel leuioris, in aliis iam septimo, in aliis decimo quarto demum die sudore leni terminatae, sed tertia demum vel quarta hebdomade redeunte perfecta sanitate; vel secundi gradus, grauioris; iam symptomatibus a putredine oriundis, iam malignitate, iam inflammatione stipatae. Quantum in iis a suppressa actio-*

ne neruorum redundauerit, prolixè docetur. Vfus emeticorum, praemissis vbi opus erat digestiuis, cardiacorum, antisepticorum cet. noxii effectus venae sectionis. Eodem tempore a decembri 1783 vsque ad martium 1784 puerperae simili morbo, saepius exitiali, corripiebantur: auxilia eadem. Vere subsequente pleuritides spuriae; iunio vsque in augustum tertianae duplicatae, in aliis post vsum remediorum prorsus disparentes, in aliis, vbi antea paroxysmi simplices fuerant ac dein duplicati, non nisi his iterum simplicibus redditis. Salicis pentandrae vires in hoc morbo corticem peruianum superfluum reddebant: in aegro, spirituosò potui assueto, recidiuas aliquoties redeuntes arnicae radice vnciae duae per vices exhibitae fugabant. In explicanda harum febrium theoria, in qua multus est Cl. Auctor, eum, licet omnino vellemus, sequi a breuitate nostra alienum arbitramur.

De instituto curandarum aegrorum pauperum Ha- p. 323.
noverae relatio Cl. GE. LVD. HANSEN. Olim duobus medicis haec cura demandata erat: iam vero secundum diuersas vrbis partes quinque, qui anno 1785 aegrorum 525 curam habuerunt; anno 1786 hic numerus ad 566 increuit; ex priore numero sanitati restituti sunt 451, ex posteriore 484.

Visio virginis BOVRIGNON, generationem hominis p. 329.
concernens, ex eius vitae descriptione excerpta ab Ill. EDITORE.

De flora noueboratenfi manuscripta cum figuris p. 332.
calamo exaratis a filia Cl. quondam CADWALLADER GOLDEN, quam Ill. Editor a Perill. DE WANGENHEIM dono accepit.

Formulae medicamentorum diiudicatae ab EODEM. p. 341.

Cl. VOLLMAR iterum de usu mercurii sublimati p. 348.
in morbis venereis: methodum Cl. ROYER *) sibi,

Rr 5

quum

*) Comm. nostr. Vol. XVI. p. 460. Dec. II. Suppl.
p. 525.

quum superius in huius promptuarii Vol. VIII. p. 289. suis experientias communicaret, nondum innotuisse; necessaria adminicula ad curationem ex fonte diaetetico et pharmaceutico (balneis et potui diluenti minus fauet Cl. Auctor); ante applicationem clysteris vnus vel duo ex aqua, lacte cet. iniiciendus; clyster mercurialis ipse ex vno ad quatuor cochlearibus granorum duodecim in aquae destillatae libra solutis et filtratis cum decocto mucilaginoso, e. g. rad. taraxaci vncia et althaeae drachmis duabus in aquae quantitate ad colaturae libras duas sufficiente coquendis; donec assuescat aeger, isti solutioni addenda sunt grana duodecim vsque ad viginti opii. Vtilitatem huius remedii non ad venereos tantum morbos restringit, sed in omnibus morbis nervosis a pituita tenaci seu materia atrabiliaria primas vias obsidente clysteribus antihysterics et antihypochondriacis longe praefert.

P. 358. *Commercium litterarium inter LEIBNITIVM et CONRINGIVM, nondum publici iuris factum; inter alia plura de origine motus cordis et sanguinis et machinae animalis vniuersae, deque vsu respirationis; irritabilitatem cordis LEIBNITIVS probe perspectam habuit.*

P. 374. *Ill. KAESTNERI iudicium super his epistolis.*

P. 375. *Continuatio observationum botanicarum, auct. Cl. EHRLHART, potissimum ex cryptogamia.*

P. 381. *Anecdota.*

P. V. Cl. DE MEDERER, Prof. Friburgensis, aduersus Cl. MEDERER, consil. aulicum, (in promptuarii huius eodem vol. p. 176.) praerogatiuam cauterii actualis et potentialis prae cantharidibus aduersus morsum canis rabidi defendit.

P. 404. *Continuatio observationum botanicarum, auct. Cl. EHRLHART. De discrimine inter species, subspecies, varietates et monstra.*

Prima

Primae lineae instructionis de tractando tetano in p. 411.
coloniis Americae endemio, iussu ministerii consignatae a societate regia medicorum Parisiensi, subscriptis Cll. POISSONNIER, GEOFFROY, DESPERRIERES, ANDRY, GARRERE et THOVRET, in *germanicum versae* a Cl. MEZLER, physico Gengenbacensi, qui et subinde annotationes adpersit. Primo descriptio morbi: opisthotonos et emprosthotonos ad eundem referendi sunt: tetanus adultorum, et differentia febris criticae et symptomaticae eundem comitantis; trismus infantum, a luxatione maxillae inferioris per pressionem articulationi applicatam inducta, quae ex testimonio Cl. BARADAT, medici regii insula S. Domingo satis frequens est, probe distinguendus; morbus quidam in Viuaresia recens natis frequens, ad trisimum accedens, ex descriptione Cl. MADIER. De causis tetani adultorum: irritatio nervorum ob omnibus assumitur, quae vel a laesionibus externis, potissimum sub formatione cicatricis absque praegressa larga suppuratione, vel a suppressis transpiratione aliisque evacuationibus morbisque cutaneis, vel a vermibus aliisque impuritatibus primarum viarum, vel ab ebrietate pendet; exemplum tetani lethalis post herniotomiam a Cl. MEZLER adductum. Dispositio ad hunc morbum potissimum in qualitate aeris ponenda videtur, cui nigritae plus expositi sunt quam Europaei in America viuentes. Eadem nervorum irritatio, ab iisdem maximam partem causis profecta, trisimum infantum efficit; an resectio funiculi umbilicalis huc referri possit? dubium; nisi aut accessus aeris, aut suppuratio in putredinem transiens hic in consummationem veniat. De prophylaxi, causis cognitis accommodanda. Indicationes ad curationem: remedia generalia, narcotica, antispasmodica, sed in largiori, quam in aliis morbis, dosi; balnea, et quidem frigida

da a Cl. CYLLEN commendata; larga dosi opii protinus post earum usum exhibita, aut tepida ab aliis, et maiori quidem cum spe felicitis successus, in usum ducta; topica emollientia; cardiaca; diaeta. Indicationes speciales aduersus causas morbi: vomitoria et laxantia; venaesectio in suppressis euacuationibus sanguinis, pulsu pleno, viribus aegri validis, quam in reliquis casibus Cl. CYLLEN damnat; hirudines in haemorrhoidibus suppressis, e. s. p. vesicatoria vel setacea in retrogressis exanthematibus; diaphoretica interna et externa, potissimum balnea vaporum, frictiones; cicatricis solutio ferro, igne, causticis praestanda. Mercurii usus dubius; pilulae barbadensis nondum satis euictus.

P. 477. Cl. ARNEMANN *super noua methodo saponem ialappinum praeparandi*. Resinae ialappae partes quatuor et saponis veneti tres, aut vtriusque partes aequales, in sufficiente quantitate spiritus vini solutae, post euaporationem praebent massam coloris nigrofusci, consistentem, tactu saponaceam, odoris spirituosum, in aqua solubilem nec praecipitandam; ad scrupulum vnum duae drachmae aquae vel minus requiruntur. Vsu medico respondet resinae ialappae, exhiberi potest cum syrupo, modo is non acidus sit, cum mercurialibus, mixturis purgantibus aliisque salinis, in puluere, solutione aquosa vel spirituosa, pilulis.

P. 481. P. VI. *Histeria theumatismi arthritici chronici*, auctore anonymo. Tum per duos annos aeger cum morbo hoc conflictatur, cum tumore albo genu marasimum minante: quaenam adhuc adhibenda sint remedia, quaerit medicus.

De regis Sueciae ADOLPHI FRIDERICI (†. 12 Febr. 1771) morbo lethali et extispiciis relatio concepta et subscripta a nouem membris regii collegii medici et octo doctoribus aliis medicinae. Antepares
plures

plures iam annos rex serenissimus dolores ad dorsum et colicos senserat; ante decem annos hemiplegia pertinaci cum haemorrhoidum fluxu afficiebatur, quae incommoda hirudinibus et aquis lokensibus levari visa a dolore grauius in scrobiculo cordis cum doloribus ad os sacrum, aluo iam clausa iam liquidis, colica et borborygmis excipiebantur, vna cum peculiari sensilitate circa umbilicum et cephalalgia plerumque in nucha, sudoribus nocturnis levanda. His incommodis sensim adsuescebat rex, neque motui in aere libero, neque cibis solidioribus se subtrahebat. Per hyemem acriorem saepius refrigerio capiti pedibusque admissis, die supra dicto tribus post prandium laetum solidumque horis cardialgia spasmisque infimi ventris grauissimis corripiebatur, adeo ut apoplexia serosa hora inter octauam et nonam vespertina exspiraret. Sectio, ab Ill. Archiatro SCHÜTZERCRANTZ administrata, obtulit omentum magnum et crassum, maximam partem ante et super hepar et ventriculum sursum ductum, in parte sinistra vehementer compressum; ventriculum cibis a prandio non plane subactis repletum, vasis sanguine turgidis; intestina tenuia itidem sanguine plus minus saturata, crassa, sana; extremitatem minorem pancreatis colore sanguineo et nigro variegatam; partem superficiei inferioris lobi dextri hepatis coloris obscurioris; venam cauam et auriculam cordis dextram sanguine scatentes; ventriculos cerebri, dextram potissimum, sero turgidos, cerebrumque ipsum ac cerebellum madida.

Quaestiones quaedam ad medicos de applicatione p. 492;
hirudinum ad partes arthritide affectas, ab anonymo.
 Morbum ab hoc remedio mirum quantum mitescere in duobus subiectis plethoricis vidit auctor, quod vero alius medicus ob metum apoplexiae sanguineae strenue interdicat: quare quaeritur, num metus iste iustus

iustus sit, nec ne? (quem quidem nos in eiusmodi statu omnino superfluum iudicaremus).

P. 496. *Observatio* ab anonymo communicata de puero, qui penem taeniola constrinxerat, adeo ut ligata pars fere prorsus demortua et separata esset: foci- bus aromaticis, incisione in vrethram, qua urinae exitus parabatur, balsamicisque intra quatuor men- ses curatio perfecte absoluebatur.

P. 498. *De adulteratione aquae felteranae*, auctore I. N. in G. Consilia, quomodo ex parte summi magistratus electoratus Trepirensis eadem praeuerti possit.

P. 500. *Traditiones variae*, auctore Cl. KEVP. Vir 53. annorum, robustus, ob vitae rationem oedema pe- dum, dein totius corporis contraxerat, accedente postea ascite; variis incassum adhibitis remediis ab- stinebat a medicamentis, et largius poto vino rhe- mano sanitatem recuperabat. Hac occasione etiam excerpta ex libro Cl. WITHERING *) traduntur. Consilia ad morbum p. 65. huius voluminis prom- tuarii ab aliis medicis communicata: alter in simili malo a cicuta et externo olei caieput usu aliquem, sed maiorem effectum a remediis, quae obstructio- nes infimi ventris soluerent, vidit; alter, praemisso emetico, suadet elixir acidum Halleri, et per aesta- tem aquam martialem, et loco stillicidii aetherem parti affectae applicandum.

P. 515. *Singularis morbus pharyngis in femina nobili*, ab aegra ipsa Ill. EDITORI communicatus, qui eum alii in promtuarium Vol. VI. communicato **) admo- dum similem pronunciat. Morbus sponte enatus iam per biennium durat, sedem quidem mutasse vi- sus, sed tamen, potissimum ob tussim noctu inpri- mis accedentem doloresque subinde, praecipue ab assum-

*) An account of the foxglove — by WILL. WI-
THERING, Birmingham 1785. 8.

**) Vid. Comm. nostr. Vol. XXVI. p. 699.

assumto victu animali vel acidulo, recrudescentes, admodum molestus.

Analysis arcani cuiusdam, quod sub titulo specie- p. 529.
rum vlyssipponensum pro infuso theiformi diuenditur.
Duæ vnciæ præter puluerem antimonii crudi et alia continebant ligni guaiaci drachmas tres, sassafras vnam, radicis sarsaparillae tres, stipitum dulcamarae quatuor, et corticis mezerei vnam cum dimidia. Vltimo remedio antisiphiliticae etc. vires primario adscribendae sunt.

Disquisitio urinae admodum albae turbidae homi- p. 524.
nis odontalgia et angina saepe affecti: continebat
selenitem phosphoreum, post refrigeria crebrius quam in statu perfecte sano deprehendendum.

Symbola ad salem aereum: Massabruna, magis p. 515.
humida quam sicca, saporis falsi, odoris debilis vrinosi, quam Baro ab HIRSCHEN iam loco medicamenti fluidi vendere dicitur, eadem fere principia offerebat, quae viri Cll. KARSTEN, KLAPROTH et MEYER in fluido iam dicto detexerunt: salem amarum, forte etiam alium adhuc salem, selenitemque phosphoreum, praeterea vero etiam quicquam antimonii.

QVAEDAM SUPER RHEO PALMATO L. auctore p. 528.
Cl. BVCHHOLZ. Optimo cum successu Vinariae cultum est, et radix externis dotibus aequae ac viribus rheum indicum et rossicum aequauit, nisi quod pulvis colorem aurantium huius non perfecte obtineret, fuscesceret et humiditatem aeris attraheret.

De puluere marchionis et specifico cephalico Mi- p. 531.
chaelis, auctore Cl. C. A. HOFMANN Vinariensi. In priori solum viscum efficax est: alterum prorsus iners: paeoniae enim radicis siccae vis nulla. Si igitur pulvis similis requireretur, alium commendat Cl. auctor ex magnesia, rheo, visco, foliis aurantium et auri paucis foliis; et ad specificum

Micha-

Michaelis obtinendum addi iubet cinnabarin facti-
tiam.

P. 538. *Tractationes quaedam minores*, auctore Cl. BÜ-
CKING. Additamenta ad symbolam Cl. MOENCH
ad materiam medicam et pharmaciam, Vol. VII. p.
53. huius promptuarii exhibitam: extracto tanaceti
vere vim specificam anthelminticam inesse. De usu
salium mediorum in obstructione a scybalis crassis
in intestino recto, haerentibus. Incalescentia spon-
tanea olei lini aerugini ad usus pictorios superfusi.
De venae sectione, inutili imo noxio aduersus vom-
itum cruentum remedio. De mortis genere, quo
gloriosissimus LEOPOLDVS Brunsvigensis obiit: mi-
ramur, Cl. BÜCKING visum repertum de sectione
non obuénisse, quod tamen Vol. IV. collectionis
Pylinae insertum est *). De medicina superstitiosa
quaedam. De causis ascensionis machinarum ae-
rostaticarum. De viribus medicamentorum quo-
rundam, gentianae, chamaemeli, arnicae, huius po-
tissimum in morbis pectoralibus.

P. 564. *Quaedam super mercurio*, auct. Cl. HEGER. Dif-
ficultas solutionem gummosam Plenkianam praepa-
randi: huius loco commendatur mercurius praeci-
pitatus dulcis seu cinereus, ex mercurio dulci et
aqua calcis parandus (vnciarum octodecim aquae ad
drachmam vnam mercurii proportionem); praeci-
pitatum, decantata aqua, siccandum, plus phlogisti
quam reliquae calces mercuriales possidet, ideoque
mercurio viuo proxime accedit.

P. 567. *Amuletum ab empirico Augusto 1586 editum.*

P. 568. *Symbola ad historiam aquarum mineralium in tra-
ctu Hunnorum*, auctore Cl. PAVLIZKY. Recensén-
tur nonnullae aquae martiales, salinae et sulphu-
reae, curatiore indagatione omnino non indignae.

II

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XXIX. p. 150.

II.

CAP. PLINII SECUNDI Naturalis historiae cum interpretatione et notis integris IOH. HARDVINI, itemque cum comment. et adnotationibus H. BARBARI, GRONOVII et variorum, recensuit varietatemque lectionis adiecit I. G. F. FRANZIVS, Lips. impensis Guil. Gottl. Sommeri, CIOCCCLXXXVIII. Vol. VIII. 8. maj. pagg. 797. 8 m.

Egregii huius operis Editor Cl. iam ad finem properat, atque in hoc volumine L. XXVII. usque ad XXXIII. comprehensus est, caeterum eodem, quo in reliquis voluminibus versatus est, modo, ita ut ea quae alias diximus hic repetere non libeat. Hoc tantummodo monemus, Vol. IX propediem esse proditurum.

III.

Observations on the nature, Kinds, causes et prevention of insanity, lunacy or madness by THOMAS ARNOLD, Vol. II. containing observations on the causes and prevention of insanity, Leicester 1786. 8. 541. pagg. *)
i. e.

*) Prodiit cura Cl. IOH. CHRISTI, GOTTLIEB ACKERMANN Teutonice huius libri versio, sub titulo: D. THOMAS ARNOLDS *Beobachtungen über die Natur, Arten, Ursachen und Verhütung des Wahnsinns oder der Tollheit, zweyter und letzter Theil, welcher Beobachtungen über die Ursachen und Verhütung des Wahnsinns enthält.* Leipzig bey Friedr. Gotthold Iacobäer, 1788. 8. 372 S.

Tom. XXX. Pars IV.

Sf

Observationes circa insaniae naturam, species, causas atque praeservationem, Vol. II. doctrinam de insaniae causis et de praecauenda ea complectens.

Alibi *) iam de primo volumine Cl. auctoris disseruimus, et alterius, quod paulo serius ad nostras peruenit manus, nunc eo lubentius facimus mentionem, quo magis perspeximus omnia, quae ad veram naturam insaniae spectant, diligentissime ab Cl. auct. in hoc altero eoque ultimo volumine congesta atque probe explicata esse. Non tantum propriis observationibus insaniam illustrauit, sed etiam optimos consuluit scriptores, eorundemque animaduersiones in suos lectorumque transtulit usus, et omnes paene causas huius morbi indagauit, atque omni fide proposuit, vltiusque probare instituit, vt plane nihil amplius ad huius operis perfectionem desiderari videatur. Primo autem loco, quae ex incisionibus cadauerum innotuere dilucide proposuit, et quale illis pretium sit statuendum, qualis auctoritas in quamplurimorum morborum sedibus ac causis cognoscendis iisdem sit tribuenda, docuit. Inprimis vero extispicia multum conferre posse ad intimiorem naturam morborum perscrutandam docuit. Studiose autem omnia, quae BONETVS, MORGAGNIVS atque HALLERVS in cadaueribus obseruauere iusto ordine atque concise digesta atque explicata sunt. Quibus rite explicatis progreditur Nolter

p. 84. ad causas insaniae, circa quas maximus est inter auctores ipsos dissensus ac confusio, et veteres iis tantummodo assentiuntur, quae ab Aristotele et Galeno sunt proditae, et ob subtilitatem quidem ingeniosae

*) Vide Comm. Vol. XXV. p. 699.

niosae satis sunt, minime tamen in vniuersum pro
 veris reputandae. Quamquam a recentioribus prin-
 cipes diuisiones causarum in praedisponentes, oc-
 casionales et proximas vsu receptae et inre ciuitatis
 quasi donatae sint, mauult tamen remotas tantum
 et proximas admittere. Remotarum autem duae
 sunt classes, videlicet corporeae et morales. Ad p. 153.

corporeas referuntur a) causae internae, quae in
 cerebro ipso, eiusque valis ac membranis sedem ha-
 bent, b) externae causae, quae in cerebrum mecha-
 nicae agunt. c) causae in vniuersum corpus afficien-
 tes atque producentes insaniam, directe agendo in
 cerebrum, aut alterationem per gradus increscen-
 tem producendo in corpore, qua tonus naturalis
 imminuitur, debilitas inducitur, irritabilitas prae-
 ternaturalis ac sensilitas fit, et sensibus ingratis etc.
 dispositio ad insaniam procreatur. d) Causae quae
 propriam quandam partem occuparunt, aut eam
 praecipue et cito affecerunt, et inde insaniae occa-
 sionem praebent, dum citissime cerebri turbant fun-
 ctiones vel per consensum, vel materiam morbo-
 sam ibidem deponendo, aut *lente* ita corporis mu-
 tant constitutionem, vt inde proueniat insaniam. Cau-
 sae vero in ipsa mente hae sunt: a) studia littera p. 291.

rum cum contentione tractata ac immoderata, om-
 nes animi contentiones, atque omnia cuiuscunque
 generis negotia, quae magnam attentionem in vnum
 obiectum idemque requirunt, ita vt animus sine vl-
 la remissione semper intentus sit. b), animi affectus
 vehementiores, subitanei, lenti, ac habituales,
 quorsum et affectus excitantes et deprimentes refe-
 rantur. Diuisit autem affectus in sua genera aequae
 ac species. Genera constituunt, curiositas, gau-
 dium, desiderium, taedium, metus, reliquae affe-
 ctiones species efficiunt. c). Imaginationis nimia
 virtus. d). Mentis infirmitas. Ex quibus omnibus

diuersae infaniae emergunt species, quae diuisiones
 p. 452. infaniae efficiunt. Ex mutationibus itaque ab his
 causis factis immediate et proxime mentis alienatio
 sequitur. In infanis autem distincte ac dilucide ta-
 les mutationes cogitatione comprehendi ac obseruari
 posse sequentibus probare studet. 1) Saepe enim inde
 proficiscitur infania, si arteriolae cerebri in statu ni-
 mis actiuo sunt, ob eumque turgentes compressio-
 nem atque inflammationis initia producant. 2) Ori-
 tur infania, si cerebrum comprimitur a sanguine,
 qui in venis ac sinubus eiusdem ita congeritur at-
 que accumulatur, vt arteriarum actio non aequali
 intendatur tenore. 3) Infania quoque fit, si aquae
 aut alia praeternaturalia corpora, locum quendam
 in cerebro praeter naturam occupant, quem non
 deberent occupare, aut si partes per morbum ex-
 pansae dilatando nimium replent spatium, atque
 premendo medullarum substantiam eandem male
 afficiunt. 4) Mutationes in interiori atque inuisibili
 textura cerebri, imprimis in substantia medullari in-
 esse possunt, quae animi actiones variis turbare mo-

p. 507. dis ac insaniam producere valent. In praecauenda
 autem infania quacunque, de qua vltimo differuit
 loco, commendat, temperantiam et frugalitatem in
 cibo, ac potu, somno atque coitu, exercitia corpo-
 rit eorumque vsum legitimum, imperium in animi
 affectus eorumque moderationem iustam, attentio-
 nem accuratam in imaginationem et effectus noxios
 eiusdem, et studium praecipuum retinendi eandem
 a nimia actione et nimis viuida rerum repraesenta-
 tione, indefessum studium in viribus animi emen-
 dandis, et auersatio omnium causarum animi vires
 debilitantium, cogitationum profundarum ac diu-
 continuatarum, et simul vni rei intensarum ac infi-
 xarum, vigiliarum nimis protractarum fugam, ac
 omnium causarum, ex quibus infania oritur, diligen-
 tem

tem quantum fieri potest remotionem, de cultu dei ac religione sana principia, a superstitione, enthufiasmo, desperatione, et a recentiorum deliriis de politiori doctrina introducenda, remota. Tandemque probum ac fidum officiorum doctrinae christianae exercitium, quod tranquillitatem animi parit, et aduersus eiusmodi mala vnumquemque finit esse tutum. Ordo, quem seruauit in rebus proponendis, et argumenta, quibus suas obseruationes firmavit, hunc librum reddunt vtiliffimum.

IV.

Philosophical Transactions of the Royal society of London. etc.

h. e.

Acta Societatis Regiae Londinensis Vol. LXXIII.

a. 1783. P. I. et II. Prostant Londini apud Lockyer Dauies et Petr. Elmsly Soc. Reg. typographos, 1783. 501. pagg. Vol. LXXIV.

a. 1784. P. I. et II. p. 506 Vol. LXXV. p. I. et II. pagg. 504. 4.

Pergimus ex hoc opere ea feligere, quae ad rem Vol. LXXIII. medicam et historiam naturalem spectant. P. I.

3. RICH. KIRWAN *experimenta et Obseruationes quibus acidorum mineralium affinitates et attractiones electricae illustrantur. Particula posterior.* De his alio loco ad lectores retulimus *). P. 15.

4. I. P. SCHOTTE *Dissertatio de Sarcocoele enormis magnitudinis in Aethiope obseruata.* Tumor iste, sine inflammatione ortus, viginti quinque annorum spatio in tantam molem excreuerat, vt duorum circiter pedum cum semisse longitudinem, pollicumque

Si 3

duode-

*) V. Comm. nost. Vol. XV. p. 687.

duodeuiginti latitudinem haberet. Pondere, quinquaginta libras superare videbatur. Cutis in scroto admodum densa et dura erat, multisque exesa vlcibus, praesertim in media parte, qua per amplissimam aperturam vrina effluebat. De prima tantum mali origine et causa nihil ab auctore commemoratur. In prouincia Senegalensi, quae Galam dicitur, Sarcocelen endemium morbum et optimatibus imprimis familiarem esse, noster a Marabutis Aethiopum sacerdotibus comperit. Primaria causa haereditaria quaedam labes esse videtur. Aliquid forsitan tribuendum est, Capfico annuo, quo Aethiopes cibos suos, libidinem excitandi gratia, immodice con-
diunt.

P. 106. 8. H. CAVENDISH *de noua Eudiometri forma.* De nouo hoc inuento, cum quale sit, sine depictionis adiumento recte intelligi nequeat, malumus nihil quam obscure dicere.

P. 136. 9. RICH. LOVELL EDGORTH *Experimenta renisum aeris illustrantia.* Demonstratur machinae ad hoc iuuentae auxiliis, aerem plana varis modo configurata ferientem diuersa vehementia illidi, eiusque rei causam esse aeris circa centra planorum stagnationem.

P. 169. II. GVIL. HAMILTON *De terrae motibus inde a mense Februario in m. Maium a 1783. in Italia obseruatis.*

P. 209. 12. FRANCISCI COMITIS HIPPOLYTI *Epistola ad GVIL. HAMILTONVM de terrae motu, quo Calabria d. 28. Martii a. 1783. deuastata fuit.* Cum horrenda ista terrae concussio tum in Ephemeridibus publicis tum in aliis libris, quos alibi recensuimus, descripta fuerit, nolumus, ea repetendo, quae Hamiltonus et Hippolytus hac de re commemorarunt, in prolixitatis nimiae reprehensionem incurrere. Multa certe notatu dignissima ab HAMILTONE narrantur, qui

triangulari osseo inter cranium cerebrumque collectum.

- Pars II. 18. 103. WEDGWOOD *Experimenta cum Ochra*
 p. 284 friabili nigro fusca DA COSTAE, quae a metallifossoribus comitatus Derbyensis Black Wadd vulgo dicitur, instituta. In 22. huius lapidis partibus insunt 2 terrae micaceae acidorum connubia respuentis, 1 plumbi, $9\frac{1}{2}$ ferri, totidemque magnesia nigrae.
- p. 288. 19. DUCIS DE CHAVLNEs *Commentatio de optima methodo sal fusibile urinae acidumque phosphori purum sine notabili materiae deperditione praeparandi.* Vt Sal commune, cuius insignis copia humori obsce-
 no inest a sale fusibili separetur, vrina euaporando inspissata dum calet adhuc, per cribrum subtiliter textum transfundenda est. Sic enim sal culinaris, in cribro retinetur, sal fusibile autem liquore calente adhuc solutum, nec nisi sub refrigerio spissescens per foramina coli depluit. Sed repetita percolatione opus est, quo separentur salis culinaris reliquiae, quas liquor transfusus secum abstulit. Semper autem calor adhibendus est sub filtratione, ne sal fusibilis in filtro solidescat, et cum sale culinari denuo confundatur. Sordes in sale iam crystallisato resistentes spiritu viri commodissime diluuntur. Mox altera vice sal solui et crystallisari debet, quo, quod reliquum in eo est sordium et salis culinaris deponat. Quod cum haecenus non sine notabili materiae iactura, secundum HAVPTII, MARGGRAFFIQUE methodum fieri potuerit, Noster aliud artificium quaesivit et inuenit, quo laboris compendium haberi et nihil disperdi possit. In eo praecipuum hoc est, vt solutio salis paucula aqua parata dum per filtrum transmittitur collocata in infundibulum phiala aqua feruente plena, calida seruetur et in excipulum pariter calefactum destillet. Sic sal fusibile obtinetur purissimum

num, ex quo acidum vitrioli superfusum nullum acidi muriatici odorem extricat.

20. TH. HVTCHINS *Experimenta quibus frigo* P. 303.
ris gradus definitur, quo ad congelandum hydrargyrum opus est.

20. H. CAVENDISH *animaduerfiones ad* HVT-P. 303.
CHINSII experimenta.

21. CAR. BLAGDEN *Historia experimentorum* P. 329.
ad hydrargyri congelationem spectantium. Per argumenti quod in his commentationibus pertractatur, naturam haud licet, breuiter quae traduntur recensere. Videant, quorum haec scire interest, commentationis ultimo loco nominatae versionem germanicam in: *Sammlungen zur Physik und Naturgeschichte* B. III. St. 3. et 4.

22. IOS. PRIESTLEY *Commentatio de Phlo* P. 398.
gisto et aquae in aerem transmutatione. Minium probe vstum et exsiccatum, in aere inflammabili puro conclusum admoto ignis calore aeris magnam partem absorbet, metallicamque naturam recuperat; quod superest aeris, vt antea inflammabile est. Idem fere in aere alkalino (cui magna cum inflammabili similitudo intercedit) obseruatum fuit, relicto tamen post plumbi regenerationem aere phlogificato. Bismuthi, stanni et argenti calces ab inflammabili aere sub combustionem absorpto eodem modo metallico splendori redduntur: aes, ferrum, regulusque cobalti parumper, antimonii autem, arsenici, zinci, magnesiaequae reguli plane non ex calcibus suis addito aere inflammabili regenerantur. Sequitur mensura aeris inflammabilis quem calcis cuiusque metalli singulae vnciae, dum reuiuiscunt, absorbent. Itaque plumbum 100, stannum 377. aes 403, 640, 1.909, Bismutum 185, ferrum 890. mensuras vnciales aeris inflammabilis absorbet. Phosphorus ex acido phosphori, aer nitrosus ex vapore nitroso, sul-

phur ex acido vitrioli, hepar sulphuris ex tartaro vitriolato in aere inflammabili conclusis admissis in excipulum igne solari parari possunt. Carbones lignorum *in vacuo*, solaris ignis percussione toti in aerem inflammabilem conuertuntur nihil praeter paucillum cinerem relinquentes. His fere experimentis, notatu sane dignissimis PRIESTLEYVS phlogiston vere in rerum natura esse contra LAVOISIERII aliorumque dubitationes asserit, aeremque inflammabilem phlogiston ipsum esse demonstrare conatur. Addit duo experimenta, quibus effici ipsi videtur aerem fixum ex aere dephlogisticato et inflammabili mixtum esse. Altera dissertationis pars ad aquae in aerem conuersionem spectat. Vidit nempe PRIESTLEYVS ex aqua calci admixta et igni in vasis fictilibus exposita, nec non ex aqua per tubos fictiles igne candentes transmissa aerem atmosphaerico fere similem magna copia nasci. Nec tamen hanc veram esse aquae in aerem conuersionem, sed aerem externum per vasorum fictilium raritatem intus penetrare, et in excipulum sic abire, aqua simul per poros exhalante, ex aliis experimentis constat. Cum enim retorta fictilis calce humectata plene fundus in excipulo vitreo super hydrargyro concluderetur, rostro eius per excipuli cololum prominente, ignis solaris lente vitrea collectus et in retortae fundum directus id effecit, vt aer qui in excipulo esset, siue communis siue alius esset, euanesceret, et per retortae rostrum ad apparatus pneumaticum properans ibi colligeretur. Interea hydrargyrus in excipulo altius adscendit et aqua ex retorta transsudans super illo confluit.

P. 435. 23. TIB. CAVALLO *Noua antliae pneumaticae forma adiectis nonnullis experimentis in illa institutis.* De his, cum sine figurarum delineatione dilucide

lucide explicari nequeant, hoc loco nihil referre possumus.

Index dissertationum mathematicarum et aliarum quas nostri instituti ratio fusius commemorare vetuit.

1. GVIL. HERSCHEL *Epistola de Sidere Georgio* p. 1.
(Planeta quem nostri Vranum dicunt.)

2. IDEM *de Diámetro et magnitudine sidēis Georgii; cum descriptione Disci obscuri et lucidi et micrometri peripherici.*

5. RAMSDEN *Novus apparatus lentium ocularium ad Telescopia instrumentis mathematicis subseruientia.*

6. MARMADVKE TVNSTALL *Observationes* p. 100.
aliquot Iridum Lunarium.

7. IOH. LLOYD *de terræ motu.* p. 104.

10. ALEX. WILSON *de maculis solaribus commentatio, qua maculas illas specus in solis luminoso globo excavatos esse, aduersus. DE LA LANDII Obiectiones demonstratur.* p. 144.

16. TH. BARKER *Diarium meteorologicum Lyn-donense.* p. 249.

17. GVIL. HERSCHEL *de motu proprio solis et systematis solaris.* p. 247.

24. IAC. AVGVSTI HAMILTON *Epistola de transitu mercurii per Discum Solis d. 12. Nou. 1782.* p. 453.

25. NICOL LANDERBECK *Methodus inueniendi lineas curuas ex proprietatibus turuaturae.* p. 456.

26. IOH. GOODRICKE *Observationes quibus periodi mutationum luminis in Stella Algol capitis Medusae determinantur.* p. 474.

1. *Variatio luminis stellae. ALGOL (caput Medusae) dictae, observata et communicata in literis a Dno ENGLEFIELD cum Dno PLANTA.* Vol. LXXIV. p. I.

2. PALITCHII *observationes, quae obscuratam stellam* p. 1. p. 4.

stellam ALGOL spectant. In literis a Comite de BRVHL communicatis cum Dno BANKS.

- P. 5. 3. EIVSDEM ulteriores observationes stellae ALGOL.
- P. 6. 4. PAGII descriptiones regionum puteorum in Sheernes Landguard-Fort et Harwich; communicatae a RAINSFORDIO. Cum figg. aeneis.
- P. 20. 5. PIGOTTVS cometam detexit et in literis ad MAGELLANVM datis descripsit.
- P. 21. 6. HUTTONI consilium de noua aliqua diuisione Quadrantis; in literis ad Astronomum Regium, MASKELYNVM, datis.
- P. 35. 7. IO. MICHELLI varia methodus detegendae distantiae, magnitudinis, etc. stellarum fixarum, pro ratione deminutae velocitatis luminis earundem, si qua forte eiusmodi deminutio in ulla earundem locum sit habitura; una cum aliis eiusmodi observationibus, huius rei necessario atque egregie inseruientibus; in literis ad HENR. CAVENDISH.
- P. 58. 8. IOANNIS ATKINS diarium meteorologicum anni 1782. exhibitum Mineheadii in Somersetshire; communicatum a Dno BANKS.
- P. 108. 9. Descriptio meteor, quod obseruauit TIBERIUS CAVALLO, d. 18. Aug. 1783.
- P. 112. 10. ALEX. AVBERTI observatio meteor, d. 18. Aug. et d. 4. Octobr. 1783. c. fig. aen.
- P. 116. 11. GVILIELMI COOPERT observationes super meteoro quodam commemoratu dignissimo, quod apparuit d. 18. Aug. 1783. Communicatae in literis ad D. IOSEPH. BANKS.
- P. 118. 12. Observatio meteor, d. 18. Aug. 1783. quam Dno BANKS transcripsit EDGEWORTHVS.
- P. 119. 13. Experimenta cum aëre; instituta ab HENRICO CAVENDISH. Haec experimenta in hunc potissimum finem instituta sunt diligentissime, vt quae sit causa

causa deminutionis aëris communis, vario modo phlogisticati, et quid tandem fiat cum aëre hac ratione perduto vel condensato, inueniatur. Fuerunt multi, qui contenderent, aërem fixum aut generari aut separari ab atmosphaerico aëre, phlogisticationis ope, cui quidem rei, tanquam causae, eiusdem quoque obseruatam deminutionem esse adscribendam. Iam quum omnes tum animales tum vegetabiles substantiae fixum suum, quem continent, aërem comburendo, destillando et putrefaciendo reddant, ex experimentis quidem in quibus aër, illarum substantiarum ope, phlogisto fuit impraegnatus, nihil concludi potest. Vna itaque methodus, quam ne vlli quidem obiectioni obnoxiam noui, cernitur in calcinatione metallorum, in combustione sulphuris vel phosphori, in commixtione aëris nitrosi, et in explosione aëris inflammabilis. Hac itaque via experimenta capta in vniuersum docent: quod quamuis omnino extra omnem dubitationem positum non sit, aërem fixum in quibusdam operationibus chemicis produci haud posse, hoc tamen certum esse, eiusmodi effectum non in vniuersum aëris phlogisticationi esse adscribendum, vulgarisque aëris deminutionem nullo modo pendere ab inde facta generatione vel separatione aëris fixi.

In experimento illo, num, vti ex PRISTLEYI experimentis videbatur, dephlogisticata aëris vulgaris pars, phlogisticationis ope, transmutari possit in acidum nitrosum aut vitriolicum? nil neque nitrosi salis, neque alius substantiae obtinebatur, excepto selenite.

Ex phlogificato quoque aëre vulgari cum hepate sulphuris; et ex eodem fere experimento cum dephlogificato aëre ex praecipitato rubro repetito, ne minima quidem acidi nitrosi particula obtinebatur.

Salia

p. 125. Salia neutra, cum acidis phlogisticatis facta, digna omnino sunt, quae a chemicis diligentius quam huc usque factum est, disquirantur. Videtur enim natura eorum quam maxime differre ab aliorum cum acidis in suo naturali statu praeparatorum. Sic nitrum ex phlogistico acido nitroso perquam differt a nitro vulgari; eadem fere ratione, qua sal polychrestum a Tartaro vitriolato.

p. 126. Neque etiam sensibus percipienda quantitas aëris vulgaris cum aëre nitroso commixti atque phlogistici conuersa erat in acidum vitriolicum.

Iam ab his experimentis minus in hanc rem succedentibus Auctor ad alia progressus est, quae rei explicandae penitus atque cum satisfactione inserviunt.

p. 128. Ex quarto horum experimentorum cum aëre inflammabili ex metallicis substantiis, et inprimis ex Zinco, apparet: quadringentas viginti tres mensuras aëris inflammabilis plerumque sufficere ad perfecte phlogisticandas mille mensuras aëris communis, ita, ut, in hac proportionē inter se commixta atque explosa, omnis fere aër inflammabilis, et quinta circiter pars aëris communis, elasticitatem perdat suam, et in roscidam quandam substantiam, omnem vasis vitrei superficiem ambientem, fuerit conuersa; quae quidem roscida materia nil, nisi mera aqua est.

p. 133. Iam ex alia experimentorum serie apparet: ex commixtione aëris inflammabilis cum dephlogistico, eiusdemque explosione facta, in ea quidem proportionē, ut aër inflammatus parum fuerit phlogisticatus, condensatum liquorem parum acidi, semper quidem nitrosae indolis, continere; ex quauius demum substantia dephlogisticatum aërem tuum obtinueris. Contra ea, si ea fuerit proportio, commixtionis vtriusque aëris, ut inflammatus aër penitus

tus fere fuerit phlogificatus, liquor condensatus prorsus nihil acidi continet, sed pura puta aqua esse videtur. Et quum, commixtione in hac quidem proportionem facta, perexiguum aëris post explosionem remaneat, omnisque fere condensatus fuerit, sequitur, quicquid fuerit inflammabilis et dephlogificati aëris, id omne fere in meram aquam fuisse conuersum.

Aër phlogificatus nihil aliud esse videtur, quam p. 135.
acidum nitrosum phlogisto vnitum. In deflagratione enim nitri cum carbonibus, acidum penitus fere conuertitur in hanc aëris speciem. Id quod egregie apparet in vulgari illa operatione chemica, in qua sic dictus clyffus nitri obtinetur; vbi si nitrum et carbonum puluis sicca fuerint, vix quicquam in vasis pro condensandis vaporibus obtinebis; quod si vero humida fuerint, parum liquoris colligitur, qui quidem nihil aliud est, quam aqua, in materiis antea contenta et cum paucis aleali volatili impraegnata, quod haud dubie obtinetur ex imperfecte combusto carbonum puluere et paucis aleali fixo. nimirum quadam nitri alcalisati parte, quod caloris atque vaporis aquei ope transscendit. Ex superiori p. 137.
bus necessaria conclusione sequitur: aërem dephlogificatum vere nil esse aliud, quam aquam dephlogificatam, vel aquam phlogisto suo priuatam; vel aliis verbis: aquam constare ex aëre dephlogificato cum phlogisto vnito; aëremque inflammabilem vel esse purum putum phlogiston, vti PRISTLEYO et KIRWANO videtur, vel esse quoque aquam cum phlogisto vnitam; siquidem, ex hac quidem suppositione, vtrique haec substantia, sibi inuicem vnita, puram putam aquam reddit. Contra ea quoque sequitur; ex alia quidem explicatione: aërem dephlogificatum constare ex aqua cum paucis acido nitroso vnita et phlogisto suo priuata, ita tamen, vt acidi nitro-

trofi in eadem semper minima sit quantitas, siquidem reperimus, aëris phlogificati, in quem nimirum conuersum est istud acidum, perparum esse, in comparatione quidem cum aëre dephlogificato. Quae quidem posterior explicatio omnium maxime nobis vera esse videtur.

P. 142. Ex haftenus dictis sequitur: minus recte vulgo dici aërem phlogificatum vel dephlogificatum, quouis demum id fiat modo; sed pressius atque accuratius aërem dici vel priuatum vel impraegnatum, aëris dephlogificati quadam particula. Prior tamen dictio, omnino recepta nec prorsus inepta, retinenda esse videtur.

P. 144. Mercurius calcinatus nihil aliud esse videtur quam argentum viuum, quod in praeparatione sua absorpsit aërem dephlogificatum ex atmosphaera; siquidem adhibito sufficiente calore, aër dephlogificatus iterum expellitur, et argento viuo forma sua est restituta. Inde mercurius calcinatus et praecipitatus ruber, quamuis diuersa ratione praeparatus, vnum tamen fere idemque esse videntur. Ex his sequitur: praecipitatum rubrum et mercurium calcinatum eandem phlogisti copiam continere, quam argentum viuum, cuius quidem praeparata sunt, continet. Sed quum, siue aërem dephlogificatum cum metallo quodam vnias, siue idem aliqua parte phlogisti sui priues, atquam simul addas, eodem redeat; argentum viuum semper tanquam phlogisto suo priuatum considerari potest. Imperfecta enim metalla, durante eorundem calcinatione, non aërem solum dephlogificatum absorbere videntur, sed vere quoque priuari aliqua phlogisti sui particula, siquidem, quamuis vel maxime aër dephlogificatus fuerit expulsus, pristinam tamen formam suam metallicam non acquirunt.

Multae

Multa sunt res circumstantes, quae docent, lucis vim prorsus singularem esse in corpora, ut apta fiant ad absorbendum alius corporis phlogiston. Id quod vel *SENEBIERI* experimenta cum vegetabilibus instituta egregie demonstrant. Spiritus nitri dephlogisticatus etiam flauum acquirit colorem et phlogisticatus redditur expositus solis radiis *) Et experimento instituto inuenimus, aërem in vase, in quo exponitur nitri spiritus, contentum reddi dephlogisticatum, vel aliis verbis, incrementum aëris dephlogistici capere. Id quod docet: mutationem in acido factam non esse adscribendam solis radiis phlogiston cum eodem communicantibus, sed potius isti eorundem virtuti, qua acidum illud aptum reddunt, ut possit phlogiston ex aqua in ipso contenta absorbere, et hinc aërem producere dephlogisticatum.

Vegetabilia maximam quidem partem constare videntur ex fixo et phlogistico aëre, coniuncto cum magna phlogisti et aliqua aquae parte; siquidem in aëre libero combusta, ubi ipsorum phlogiston cum dephlogistica atmosphaerae parte sese vnit et aquam format, maxima sui parte in aquam et utramque hanc aëris speciem resoluta videntur.

Iam

*) Si spiritus nitri calore perquam lento destillatur, transgressa pars maxime est colorata et fumat; id vero quod remanet prorsus excolor minusque fumans deprehenditur, quam quidem aliud eiusdem fortitudinis acidum nitrosum; ipsique fumi absque colore sunt. Hic spiritus nitri vocatur dephlogisticatus; vere enim phlogisto hac operatione priuatus deprehenditur. Cuius quidem praeparandi modum non minus quam ipsius virtutem recuperandi colorem flauum, si luci exponatur, docuit

SCHÉELE in Commentariis Holmiens. 1774.

Tom. XXX. Pars IV.

T t

Iam plantae in sola aqua sine terra crescentes nutrimentum ex sola aqua et aëre capere possunt, adeoque sine dubio phlogiston suum ex aqua ut absorbeant necesse est.

p. 154.   **14.** *Adnotata in CAVENDISHII experimenta cum aëre. In literis a Richard. KIRWAN. ad Ioseph. BANKS datis. De calcinatione metallorum.* Attribuebat deminutionem aëris in calcinatione metallorum, conuersae dephlogisticatae parti communis aëris in aërem fixum; propter huius quidem conjunctionem cum phlogisto metalli. Omnes enim vno fatentur ore, omnium imperfectorum metallorum calces, sufficienter candefacti, aërem praebere fixum. Id quod CAVENDISH tanquam rem facti omnino concedit, fixum tamen in iisdem reperiendum aërem attribuere mauult longiori eorundem expositioni ad atmosphaericum aërem, in quo, contendit, fixum iam praexistere aërem. Hunc vero aërem fixum in communi aëre ea quidem copia iam exstare, quae attentione quadam digna sit, vel ex eodem in certa quadam quantitate, quae commemoratione digna sit, produci posse, auctor harum literarum vehementer negat, nixus quidem variis experimentis.

p. 161.   *De decompositione nitrosi aëris commixti cum aëre communi.* Vbi auctor docet, falsum esse CAVENDISHIUM si contendat, in eiusmodi experimentis aërem communem deminutionem pati, quum secundum ipsum, nihil quidem contineat, quod ab aqua absorberi possit.

p. 164.   *De communis aëris deminutione per scintillam electricam.* Omnium experimentorum de artificiali productione aëris fixi, ope conjunctionis phlogistici cum dephlogisticata parte aëris communis, nullum forsitan est, quod magis conuincat, quam quidem illud, dum scintilla electrica in aëre communi excipitur

pitur super solutione laccae musicae vel aqua calcis. Aër enim communis quartam circiter partem deminuitur; lacca musica rubedinem acquirit, et aqua calcis praecipitatur. CAVENDISHIUS quidem hanc laccae musicae rubedinem attribuit aëri fixo, qui ex decompositione partis cuiusdam succi huius vegetabilis producat. Hanc vero decompositionem locum habere non posse, in sequentibus docet auctor, grauioribus vsus argumentis.

De diminutione aëris communis in amalgamatione p. 165.
mercurii et plumbi. Hanc diminutionem Auct. attribuebat phlogisticationi aëris communis ope amalgamationis, indeque necessariae productioni et absorptioni aëris fixi. CAVENDISHIUS vero contra ea admonere studet: mercurium vario modo inquinatum esse substantiis metallicis aliisque impuritatibus, easdemque in pulueris forma deponere, indeque aërem fixum suam habere originem. Cui quidem auctor hic respondet: PRIESTLEYVM adhibuisse postea in hanc rem mercurium studiose praeparatum, fixumque aërem non potuisse procedere ab vlla impuritate; siquidem mercurius in currente quidem forma sua, cum nulla, nisi metallica substantia, sese vniat, quam semper, vti alia menstrua, ex parte dephlogisticet.

De imminutione aëris respirabilis combustionis ope. p. 166.
Persuasum est auctori aëris respirabilis imminutionem, in comburendo sulphure et phosphoro, magna ex parte etiam esse a productione et absorptione aëris fixi, tanto quidem magis, quo magis acidi phosphorici pondus inde augetur. In comburendis vegetabilibus substantiis fixum formari aërem tum ex suis tum ex PRIESTLEYI experimentis ipsi vero similis videtur. Quum vero in metallicis substantiis, magna quamuis aëris imminutione facta, nullus reperiatur

riatur aër fixus, ex CAVENDISHII experimentis edoctus sibi persuadet, vere aquam tunc produci.

- p. 170. 15. HENR. CAVENDISHII *responsio ad KIRWANI adnotata in experimenta cum aëre.* In hac refutatione omnia fere redeunt ad diuersitatem in capiundis experimentis, neque rei certitudinem sed solam probabilitatem spectant, atque diuersam ex iisdem rebus argumentationem.
- p. 177. Hinc auctor concludit: quod, quamuis impossibile non sit, aërem fixum in nonnullis chemicis operationibus generari, certum tamen esse videatur, hunc effectum non esse in vniuersum phlogisticandi aëris, imminutionemque aëris communis, phlogificationis ope, nullo modo adscribendam esse generationi vel separationi aëris fixi.
- p. 178. 16. RICHARD. KIRWANI *responsio ad CAVENDISHII responsionem.* In qua disputatur de modo et causis generationis et absorptionis aëris fixi in variis substantiis.
- p. 181. 17. FRANCISC. WOLLASTON *de methodo describendi varias positiones et magnitudines stellarum fixarum inter se inuicem; una cum aliis astronomicis observationibus.* Cum figg. aen.
- p. 201. 18. CAROL. BLAGDEN *M. D. literae ad IOSEPH BANKS de nonnullis meteoris igneis; una cum observationibus.*
- p. 233. 19. GVILIELM. HERSCHEL *de singularibus planetae Martis apparitionibus in regionibus polaribus, de eiusdem axis inclinatione, de ipsius polorum positu eiusdemque figura sphaeroide; una cum nonnullis indi- ciis veram ipsius diametrum atque atmosphaeram spectantibus.* Cum tabb. aen.
- p. 274. 20. GVILIELMI ANDRE, Chirurghi, *Descriptio dentium Lupi Anarrhichas LINN. et Chaetodon nigricantis; una cum disquisitione, in qua probare studet, piscium cartilaginosorum dentes perpetuo renouari.*

Com-

Communicat. a IOSEPHO BANKS. Cum tabb. aere incis.

Insignis est varietas dentium in piscibus, non solum ratione formae, quae in aliis tuberculata, in aliis triangularis, in aliis denique tenuis et flexilis reperitur; sed et ratione substantiae, ex qua dentes compositi sunt, quae in nonnullis cornea et polita, in aliis ossea, in aliis vitrea quasi et encausto obducta, in aliis denique aspera, magis minusve transparens et crystallina apparet. Quae tandem varietas non minor observatur in situ et collocatione dentium. Multi enim pisces non solum in mandibulis suis, sed et in lingua; in palato et circa fauces dentes habent.

Dentes piscis, *Lupi Anarrhichas* dicti, (Seewolf) p. 277. sunt ex duriori quadam ossea materia, quae substantia quadam vitrea non est obducta. Collocati sunt hi dentes non in alveolis, sed ita, ut cum mandibulis connectantur uti epiphyses cum corpore seu diaphysi ossium iuniorum animalium.

Piscis *Chaetodon nigricans* paucos habet dentes p. 278. ex crystallinae indolis materia, et in una serie collocatos. Ex qua dentium descriptione hic piscis male collocatus esse videtur in LINNAEI Systemate Naturae.

Cartilaginosorum piscium dentes commode dis p. 281. pefci possunt in actiuos et passiuos. Actiui quidem anteriores sunt cuiusque seriei, cum apicibus suis sursum directi. Passiui vero dentes, seu remanentes, imbricatim sibi inuicem impositi sunt, cum apicibus quidem suis deorsum.

21. *Specimen diarii ex observatione barometri, p. 283. thermometri et pluviae, Lyndoni in Rutland, anni 1783, Auctore Thom. BARKER. Communicat. a Thoma WHITE.*

p. 287. 22. *Litterae Ioannis GOODRICKE ad Antonium SHEPHERD Astronomiae Profess. Cantabrig. de periodis mutationum lucis in stella, Algol dicta.*

p. 293. 23. *Experimenta et observationes de TERRA PONDEROSA etc. Auct. GVILIELM. WITHERING, M. D. Communicat. a RICHARD. KIRWAN.*

Sett. I. Terra ponderosa aërata. Haec rarior substantia, de qua sagacissimus BERGMANNVS (scia-graph. regni min. edit. Lips.) ita iudicat: „Terra ponderosa nitrata forte alicubi natiua occurrit, a nemine tamen adhuc inuenta, quod etiam valet de aërata „; inuenta fuit ab auctore in mineris plumbi Alston Moor in Cumberland, qui partim ab externa eius forma, partim ex magno eius pondere recte suspicabatur esse illam sic dictum spatum

p. 294. ponderosum. Magis in sensus incurrentes proprietates ipsius sunt: vt perquam magnam similitudinem habeat cum frusto quodam aluminis, compositum tamen ex tenuioribus arctioribusque spiculis, magis minusue diuergentibus. Ope cultri dissindi potest. Efferuescit cum acidis et funditur ope tubi ferruminatorii. In fumo fusorio calori moderato expositum in crucibulo cooperto transparentiam amittebat suam, crucibuli lateribus adhaerebat et quaedam fusionis signa exhibebat, neque vero pondere suo deminutum, neque linguae tactu causticum, neque denique cum acidis efferuescendi proprietate priuatum apparebat.

Ex institutis experimentis apparet, centum partes huius substantiae continere:

Terrae ponderosae purae	78, 6
Marmor. metallic. — — —	16
Aëris fixi — — —	20, 8
	<hr/> 100.

Sect. II. Terra ponderosa vitriolata. BERGMANN. p. 302.

Sciagraph. §. 58. 89. Variet. Gypsum ponderosum.

Marmor metallicum. CRONSTEDT Min. §. 18. 2.

19. C. *Magis obuiaae proprietates*: alba, fere trans-
parens, composita ex laminis crystall. rhomboidal-
in igne decrepitat. Ex experimentis cum ipsa insti- p. 305.

tutis apparet: 1) marmor quod continet metalli-
cum compositum esse ex acido vitriolico et terra
ponderosa. 2) Hanc compositionem, quamvis, vti
videtur, in aqua solubilis sit, tam parum tamen so-
lubilitatis habere, vt fere vel subtilissimis experi-
mentis chemicis sese subducatur. 3) in acidis vulgo
obuiis eam non dissolui, penitus vero in summe con-
centrato acido vitriolico, ex quo iterum penitus nec
mutata obtineri potest, affusa sola aqua. 4) Non
decomponi posse via humida ope aleali fixi blandi.
5) Decomponi posse via sicca ope alcali fixi vegeta-
bilis. 6) Decomponi eam ope materiae inflammabi-
lis acido ipsius vnitae et sulphur formantis; solius
tamen caloris ope eam decomponi non posse. 7)
Centum partes huius substantiae continere;

Vitriolici acidi puri 32, 8

Terrae ponderosae purae 67, 2

100.

Sect. III. Terra ponderosa vitriolata. Variet. p. 307.

Calx Marmor metallic. CRONSTEDT Min. §. 18.

Magna eius copia in mineris Derbyshire;

Obuiaae magis proprietates: albidi vel rubei co-
loris; crystallisata in laminis rhomboidal. intermix-
tis et confusis. Parum vel nihil ponderis amittit
candefacta. Ex experimentis apparet: centum par-
tes huius substantiae continere:

Marmor. metallic. 99, 5

Ferri calciform. , 5

100.

Tt 4

Ita

Ita tamen ut particulae magis rubentes plus quoque ferri contineant.

p. 309. *Seçt. IV. Terra ponderosa vitriolata. Variet. Calx radiata.*

Gypsum crystallisatum capillare, CRONSTEDT, *Min. §. 19.*

Magis obuiæ proprietates: splendescens ut sericum, ex flauo albescens, opaca; composita ex tenuioribus spiculis arctius cohaerentibus et ex communi centro excurrentibus. In quibusdam particulis cireuli inueniuntur concentrici semipellucidi substantiae fere corneae. Non adeo friabilis est; ope cultri potest radi; parum vel nihil ponderis amittit candefacta. Eodem modo, uti superior, experimentis disquisita, centum eius partes continebant:

Marmor. metallic. 97, 7.

Ferri calciform. 2, 3,

100.

p. 311. *Observationes generales.*

Terra ponderosa videtur sibi locum vindicare inter terras et calces metallicas. Veluti priores enim non eo potest perducì, ut metallicam assumat formam; eodem vero modo, uti posteriores, ex acido potest praecipitari ope alcali phlogificati. Quoad multas proprietates conuenit cum calce plumbi, in aliis vero similis est terrae calcareae communi, ita tamen, ut semper nouum aliquod genus constituere videatur, id quod egregie apparet ex sequentibus rebus circumstantibus: *Terra ponderosa*, in aqua soluta, addita vel minima particula acidi vitriolici, praecipitatur. *Terra calcarea*, in aqua dissoluta, addito acido vitriolico non praeceps datur. *Illius* igitur gypsum non est solubile, *huius* vero gypsum solubile est. *Illa* cum acido nitroso et marino crystal-

crystallos format non deliquescentes; haec vero cum iisdem acidis salia format adeo deliquescentia, ut in crystallos redigi nequaquam possint. Illa decomponit salia vitriolica via humida; haec vero non. Nomen terrae ponderosae accepit a magna grauitate specifica gyphi sui, quanquam terrae ipsius substantia non adeo ponderosa esse videtur.

24. IO. GVILIELMI WALLOT *Observationes transfusus Mercurii per discum solis d. 12. Noubr. 1782. factae in obseruatorio Regio Parisiensi etc. Communicat. a Iosepho PLANTA.* p. 312.

25. *De partibus constitutivis aquae atque aëris dephlogisticati quaestiones; una cum serie experimentorum. In literis a Dno Iames WATT, ad Dnm DE LVC datis.* p. 329.

Secundum auctorem hunc varia experimenta docent: aquam compositam esse ex aëre dephlogisticato et ex phlogisto, priuatis aliqua parte latentis sui vel elementaris caloris; porro: aerem dephlogisticatum seu purum, constare ex aqua phlogisto suo priuata, et vnita cum elementari calore et luce, quae quidem in eadem quiescunt et latent, ita, ut neque a thermometro aequae ab oculo percipi possint. Quodsi vero lux est sola quaedam modificatio caloris, vel constitutiua quaedam aëris inflammabilis pars; tunc certe aër purus siue dephlogisticatus ex aqua phlogisto suo priuata vnitaque cum elementari calore, compositus sit necesse est.

Notatu dignissimum est, nulla huc usque exstare experimenta, quae doceant, aërem dephlogisticatum produci posse ex salibus ex acido muriatico formatis. Acida, quae salia ad hunc finem apta producunt, omnia magnam cum phlogisto habent affinitatem; acidum vero marinum vel parum habet cum eodem affinitatis, vel iam cum eodem est saturatum, eatenus saltem saturatum

quatenus inde ineptum redditum fuerit, ad illud ex humido quidem attrahendum.

P. 352. 26. *Continuatio quaestionum de partibus constitutivis aquae et aëris dephlogisticati. In aliis literis a James WATT ad Dnm DE LVC datis.*

In iis experimentis, in quibus aër dephlogisticatus destillandus est ex communi nitro vel ex nitro cubico, haec salia antea, quantum quidem fieri potest, perfecte sunt purificanda, partim ab aliis salibus, partim quoque a quavis materia phlogistica; alias aëris nitrosi quid, vel flauos fumos producunt, qua quidem re quantitas et forte etiam qualitas aëris dephlogisticati imminuitur. Quodsi enim nitrum perfecte purum est, flauorum fumorum quid percipi non potest, nisi tum demum cum pars alcalina in retortam vitream agere incipit, quamvis et tum valde parum flauescant. Quodsi itaque ex retortis terreis magna aëris quantitas ex nitro destillatur, eius quoque actio in retortam vehemens est, ita, ut magna eius parte dissoluta, valdopere alcalinus reddatur, nec nisi parum sui acidi retineat. Quapropter, nisi forte retortae ex vera apyra et compacta terra porcellana factae ad manus sint, vitreae retortae, probe quidem loricatae, ad hunc usum semper sunt praeferendae.

P. 356. Acidum nitrosum phlogisticatum, alcali saturatum, in crystallos redigi non potest, et, vel in ipso aëris calore, expositum ad euaporandum, iterum alcalifatur, id quod exiguum eius ostendit affinitatem cum alcali in aqua dissoluto. Cuius rei testimonium quoque est hoc, quod omnis acidi, vel ipsius aceti vini, ope iterum ab alcali expellitur; id quod Cel. SCHEELE observauit. Porro ab auct. observatum fuit, laccam musicam non probare saturationem huius acidi cum alcali; infusio enim laccae musicae, addita eiusmodi miscelae, euadit rubra; quam-

quamvis liquor vel maxime alcalinus appareat, dum additus infusionibus violarum, rosarum, et quamplurimis aliis rubro colore conspicuis, easdem reddit viridescentes. Neque vero hoc debetur maiori sensibilitati infusionis laccae musicae erga acidorum praesentiam, prae aliis liquoribus probatoriis. Detexit enim nuperrime liquorem quendam probatorium (cuius quidem praeparationem breui publici juris facturus est) qui magis sensibilis est in detegenda acidorum praesentia, quam ipsa lacca musica, qui tamen in eadem solutipne nitri phlogisticati, quae laccam musicam reddit rubram, viridis euadit. Quae quidem res circumstantes quamvis parui momenti videri possint, tamen cautum omnino atque dubium ipsum fecerunt in accipienda illa sententia, tanquam omni dubitatione vacua: scilicet nihil acidi intrare compositionem aëris dephlogisticati; quantumvis haec propositio probabilitate sua non prorsus carere videatur.

27. *Iosias WEDGWOOD periculum comparandi et p. 358. connectendi thermometri ignis fortioris causa, descripti in Vol. LXXII. Act. philosophic. cum istis vulgaribus mercurii ope constructis. Cum tabb. aen.*

28. *EDVARD. WARING, M. D. de summa colle. p. 358. Est seriei, cuius generalis terminus determinata quaedam functio est rs^2 , distantiae a primo seriei termino.*

29. *Litterae IO. CVLLVM ad IOSEPH. BANKS datae, de penetrabili quodam frigore die 23. Iun. 1783.*

Acutum istud frigus atque extraordinaria haec atmosphaerae mutatio, eo quidem anni tempore aestivo, circiter fere horam tertiam matutinam coepisse videtur, ita vt tunc omnis terra pruina cooperata appareret, et aqua adeo singulari hoc gelu ita esset indurata, vt crassitie monetae anglicae, coronae dictae, non nisi circiter horam sextam matutinam iterum

iterum liquefieret. Multa quoque vegetabilia hoc gelu tanquam igne adusta apparebant.

— *Penetrabile frigus adurit.*

P. 419. 30. *De noua methodo praeparandi liquoris cuiusdam probatorii ad detegendam praesentiam acidorum et alcalinorum in chemicis mixtionibus. Auctore IAMES WATT. Communicat. a Dno IOSEPH. BANKS.*

Quum syrupus violarum, princeps alias liquor probatorius in detegendo puncto saturationis commixti inter se acidi atque alcali, chemicis hodiernis non amplius sufficiens satisque aptus ad hunc quidem usum videretur, in eius locum substituerunt infusum Heliotropii, vel illius artificialis praeparationis, dictae Laccae muscae. Quae posterior infusio, commixta cum fluidis alcalinae indolis, quum colorem coeruleum suum non mutet, adeoque neque neutra neque alcalina alicuius liquoris indoles detegi possit, vt aceti vini tantum addatur, quantum sufficiat ad infusionem laccae muscae rubram reddendam necesse est; tunc enim commixta cum liquore aliquo alcalino statim coeruleus eius iterum redit color. Coerulea laccae muscae infusio etiam probat praesentem in aqua aërem fixum, quicum, veluti cum aliis acidis, rubra euadit. Neque vero magnus sensibilitatis gradus huius liquoris probatorii alium quemuis magnopere faceret necessarium, si modo semper punctum saturationis acidorum atque alcalium cum certitudine indicaret. Id quod auctor secus inuenit atque obseruauit: mixturam acidi nitrosi phlogificati cum alcali quodam, ope laccae muscae examinata, apparere acidam; quum contra ea alii liquores probatorii, e. g. infusio petalorum rosar. scarlatinar. iridis coerulei, violarum, aliorumque florum, alcalinae indolis esse illam aperte doceant; quippe quae cum iisdem commixta viridis reddebatur. Sed quum omnes isti flores ad hunc

nunc quidem vsum non nisi recentes adeoque ipso tempore aestiuo apti sint, inter hiemalia vegetabilia auctor noster eiusmodi liquorem quaerebat, eumque omnium optime inueniebat in *brassica rubra*; cuius tenuiores quidem foliorum partes minutim conscissae et per aliquot horas cum aqua calida digestae liquorem coeruleum praebent, qui statim in hunc vsum adhibitus magnum sensibilitatis gradum ostendit. Sed quum hic liquor fermentationi perquam sit obnoxius et tunc ineptus euadat; eiusdem confusus fieri potest cum mixtura quadam ex acido vitriolico et aqua, ita, vt non nisi gradum aciditatis aceti vini acquirat; et haec pro necessitate neutra reddi potest vel ope calcis, vel ope fixi vel volatilis alcali, ita tamen vt alcali non excedat, alias color sine correctione flauescens euaderet; quapropter id imprimis animaduertendum est, vt color exacte coeruleus, neque in viridem vergens, reddatur.

31. *Thomae WOODWARD descriptio nouae plantae, ex fungorum ordine. Communicat. a Dno IOSEPH BANKS. Cum tabul. aen.* P. 423.

Radices paucae; tenues; albae.

Volua ouata, duplex, mucilaginis interposita; subalbida. Stipes, e volua interiore surgens, sublingnosus, cauus; cortice lacerato vestitus; subfuscus.

Capitulum, stipitis summitati insidens, reflexum; subtus campanulatum, glabrum; superne puluerulentum, et e pulueris crassitie, globiforme; voluae ruptae summitatem, minime adhaerentem, in se gerens.

Pulvis sphaericus; semipellucidus; luteo-fuscus.

HUMPHREYSVS omnium primus hanc vere extraordinariam plantam detexit, in statu vero imperfecto, ita vt describi atque diiudicari vix posset. A nonnullis putabatur agaricus abortiuus; quae quidem sententia statim reiiciebatur ab omnibus, qui hanc

hanc plantam in statu suo recenti atque perfecta viderant.

P. 428. 32. *Experimenta ad inuestigandam variationem caloris localis, a JAMES SIX; communicat. a FRANCIS WOLLASTON.*

P. 437. 33. *Observationes quaedam ad inuestigandam constructionem coelorum; a GVILIELMO HERSCHEL. Cum tabb. aen.*

P. 452. 34. *Descriptio nouae speciei arboris Corticem largientis repertae in insula St. Luciae. Auctore GEORG. DAVIDSON; communicat. a DONALD MONRO, M. D. Cum tab. aen.*

Est omnino quaedam *Cinchonae* species, neque vero *Cinchonae officinalis* LINNAEI; differt enim ab hac essentialiter ratione corticis sui. Possidet qualitatem emeticam, prorsus alienam a vero cortice. DiffRACTUS hic cortex magis lignosus et acutus apparet, gustuque magis est nauseosus. Eius decoctio est coloris obscurioris vini Burgundici; extractio vero magis conuenit cum amaro *Gentianae*, quam *Chinchinae* extracto.

Botanicus character Corticis St. Luciae: *Cinchona* floribus paniculatis, glabris; laciniis linearibus, tubo longioribus; staminibus exsertis, foliis ellipticis, glabris.

P. 455. GEORG. DAVIDSON *descriptio Corticis arboris in insula St. Luciae:* Corticis arbor huius insulae exterius fere conuenit cum *cerafo*; raro crassior femore, satisque recta; lignum leue est atque porosum, ne quicquam habet amaritudinis et adstringentiae ipsius corticis. Amat loca umbrosa regionemque vallium septentrionalem et occidentem, sub altioribus arboribus, in vicinia currentis aquae in medio valle.

Folia sunt lata, oblonga, opposita et plana, amara sicut cortex. Crescere solet in terra compacta argillosa rubra. Cortex ipse dilutius rubescit, quam

quam ille hinc transmissus in nosocomium sub nomine *Corticis rubri*; magisque conuenit cum colore cinamomi. Amaritudine et adstringentia superat omnes reliquos cortices.

Infusus hic cortex cum aqua frigida, vel aqua calcis, uti solet; perquam rubram largitur tincturam, eamque valde amaram atque adstringentem. Paucae guttae tincturae florum martialium conciliant huic infusioni perquam nigrum colorem et copiosam depositionem nigri cuiusdam sedimenti; id quod etiam euenit cum tinctura spiritiuosa. Cum spiritibus eximie grateque rubentem praebet tincturam.

35. *Descriptio meteoris cuiusdam obseruati d. 18. p. 457. Aug. 1783. In literis a NATHANIEL PIGOTT ad NEVIL MASKELYNE datis.*

36. *Cometa obseruatus anno 1783. In literis ab EDWARD PIGOTT ad NEVIL MASKELYNE datis. Cum tab. aen.*

37. *Experimenta circa commixtionem auri cum stanno. In literis a STANESBY ALCHORNE ad PETR. WOVLFE datis. Communis omnium metallurgistarum opinio est, stannum cum auro fusum atque commixtum, vel in minima quantitate, imo vel in sola vaporum forma, destruere auri ductilitatem. Auctor vero noster in hac re valde dubius experimenta decem instituit, ex quibus apparet; neque stannum purum, neque cuprum cum auro, sine puro, siue cum aliis metallis iam commixtum, fusum, ductilitatem eius destruere. Quodsi vero hoc accidit, tunc certe stannum cum arsenico adulteratum fuerit necesse est. Alia enim experimenta auctorem docuerunt: duodecim grana reguli arsenici, iniecta in quotlibet auri puri vncias, id prorsus reddidisse inmaleabile.*

38. Quo-

38. *Quomodo directio Machinarum aërostaticarum perfici possit. Auctore comite de GALVEZ; Communicat. a Dno IOSEPH BANKS. Cum tab. aen.*
 P. 471. 39. *Casus extraordinarius hydropis ovarii, cum adnotationibus quibusdam. Auctore chirurgo, PHILIP. MEADOWS MARTINEAU; communicat. a Io. HUNTER.*

Hic morbus coepit in paupercula annorum 27, post abortum, qui ex prima impraegnatione accidebat. Inde debilitata intumescerebat sensim sensimque in vno latere in eam quidem amplitudinem, ut abdominis circumferentia faciem ceterasque corporis partes omnes obscuraret. Puncturae operatio primum fiebat anno 1757. et vsque ad annum mortis 1783. repetiebatur octuagies, ita, ut omnino 663 I. mensurae aquae ab ea detraherentur.

- P. 477. 40. *Methodus inueniendi lineas curuas ex proprietatibus variationis curuaturae. Auctore NICOLAO LANDERBECK, Mathes. Prof. in Acad. Vpsalien. Adiuncto. Communicat. a NEVIL MASKELYNE Astronomo Regio.*

Vol. LXXV. I. ERASMI DARWIN, M. D. *Descriptio artificialis fontis aquae.*

- P. 1. 2. IO. LIGHFOOT *descriptio avis cuiusdam anglicae ex Motacillarum genere, huc vsque nondum observatae ab Ornithologis anglicis. In literis ad Dnm IOSEPH BANKS datis. Cum icone.*

Secundum LINNAEVM haec auicula nominanda videtur Motacilla (arundinacea) supra oliuaceo-fusca, subtus albida, loris et orbitis fusco-albescentibus, angulo carpi subtus luteo-fuluo, cauda subcuneata fusca, plantis luteo-virescentibus.

- P. 12. SEPP in suis *Nederlansche Vogelen* videtur mentionem eius fecisse sub nomine: *Turdus arundinaceus minimus* in Hollandia: *Karrakietje.*

3. *Descriptio montis, in insula St. Vincentii*, MOR. p. 16.
NE GAROV dicti, una cum descriptione vulcani in eius
summitate. In literis a JAMES ANDERSON, chirur-
go. ad hortulanum regium in Kensington, FORSYTH,
datis. Communicat. a Dno GEORGE YONGE. Cum
tab. aen.

4. *Supplementum tertiae partis scripti de summa* p. 32.
tionis infinitae seriei, in Actis philosophicis anni 1782.
Auctore S. VINCE; communicat. NEVIL. MASKELY-
NE, Astronom. Regio.

5. *Descriptio plantae Asam foetidam largientis* p. 36.
In literis ab IO. HOPE, M. D. ad Dnm IOSEPH
BANKS. Cum tabb. aen. *Asa foetida*. Planta um-
bellifera, tripedalis, erecta, ramosa, glauca, flore lu-
teo. Radix perennis. Folia radicalia sex, procum-
bentia, trilobo-ouata, multoties pinnatim diuisa;
foliolis incis, subacutis, subdecurrentibus; petio-
lo communi superne plano, linea eleuata longitu-
dinaliter per medium decurrente. Caulis bipeda-
lis, erectus, teretiusculus, annuus, leuiter striatus,
glaber, nudus praeter vnam circa medium foliorum
imperfectorum coniugationem; petiolo membran-
aceo, concauo. Rami nudi, patuli; quorum tres
inferi, alterni, sustinentur singuli folii imperfecti
petiolo membranaceo concauo. Quatuor interme-
dii verticillati sunt. Supremi ex apice caulis octo,
quorum interni erecti. Omnes hi rami summitate
sustinent umbellam compositam sessilem termina-
lem, et praeterea 3 - 6 ramulos externe positos,
umbellas compositas ferentes. Hoc modo rami in-
feriores sustinent 5, raro 6 ramulos; intermedii
3 vel 4; superiores 1 et 2.

CAL. *Umbella uniuersalis* radiis 20 - 30 constat.

— — *partialis* flosculis subsessilibus 10 - 20.

Umbella composita sessilis conuexo-plana.

— — — pedunculata hemisphaerica.

Inuolucrum uniuersale nullum.

— — *partiale nullum.*

Perianthium proprium vix notabile.

COR. uniuersalis vniformis.

Flosculi umbellae sessilis fertiles.

— — — *pedunculatae plerumque abortiunt. Propria petalis quinque aequalibus, planis, ouatis: primo patulis, dein reflexis, apice ascendente.*

STAM. filamenta 5, subulata, corolla longiora, incuruata.

Antherae subrotundae.

PIST. germen turbinatum, inferum.

Styli duo, reflexi.

Stigmata apice incrassata.

PER. nullum: fructus oblongus, plano-compressus, vtrinque 3 lineis eleuatis notatus est.

SEM. duo, oblonga, magna, vtrinque plana, 3 lineis eleuatis notata.

Planta odorem alliaceum diffundit. Folia, rami, pedunculi, radix, truncus, secti succum fundunt lacteum, sapore et odore Asae foetidae.

p. 40. 6. *Catalogus stellarum duplicatarum. Auctore WILLIAM HERSCHEL. Cum tab. aen.*

p. 127. 7. *Observationes nouae cuiusdam stellae variabilis. In literis ab EDVARDO FIGOTT ad H. C. ENGLEFIELD.*

p. 137. 8. *Observationes astronomicae. In duabus literis a FRANC. de ZACH, Profess. Mathem. etc. ad TIBER. CAVALLO. Cum tab. aen.*

p. 153. 9. *Observationes nouae cuiusdam stellae variabilis. Auct. IO. GOODRICKE. Communicat. a Dno H. C. ENGLEFIELD.*

p. 165. 10. *De motu corporum frictioni expositorum. Auctore SAMUEL VINCE. Communicat. ab ANTONIO*

SHE-

SHEPHERD. *Astronom. et Physic. experimenti Prof. ff.*
Cantabrig. Cum tab. aen.

II. *Observationes et experimenta circa lumen cor-* p. 190.
porum combustioni expofitorum Auctore MORGAN;
communicat. a RICHARD. PRICE. Haec disputatio
 continet feriem factorum et conclusionum exinde
 et ex fequentibus propofitionibus non fine diligen-
 tia formatarum.

1. Lumen eft corpus, quod, vti reliqua corpo-
 ra omnia, legibus attractionis eft fubiectum atque
 obnoxium.

2. Lumen eft corpus heterogeneousum, in cuius
 diuerfas partes eadem vis attrahens agit cum diuer-
 fo virium gradu.

3. Lumen ex combuftibilibus, calore vel alia
 quauis ratione decompositis, ante quam exhibat, con-
 ftitutiua harum fubftantiarum erat particula.

In corporibus combustioni expofitis radiorum
 lucis ii, qui funt coloris, indigo dicti, omnium pri-
 mi apparent et exeunt. Increfcente vero caloris
 gradu color violaceus cum indigo mixtus comparet.
 Semper adhuc fine intermiffione augefcente calore
 huic colorum commixtioni additur et coeruleus co-
 lor atque viridis; donec tandem caloris gradus in-
 tenditur eo, quo omnes lucis radii vno eodemque
 momento fimul exeunt, atque combuftibilis rei flam-
 mam prorfus albam reddunt. Praeter incremen- p. 194.
 tum vero caloris eiusque decrementum alii quoque
 dantur modi retardandae atque accelerandae com-
 buftionis corporum, qui examinandis illuftrandis-
 que fuperioribus inferuiunt:

1. Candela accenfa rapidius fplendidiufque com-
 buritur in aëre dephlogifticato.

2. Coeruleus color flammae fuphureae in puro
 aëre tranfmutatur in album, oculos perstringentem.

Vv 2

3. Flam-

3. Flamma aëris inflammabilis commixti cum aëre nitroso, est viridis. Commixti cum aëre communi, apparet alba, vehementer tincta cum indigo colore atque violaceo; Cum aëre vero dephlogisticato commixti vel circumdati, flamma eiusdem omnium maxime est pulchra atque splendescens.

p. 198. *Experimenta circa lumen electricum.* Vt in tot huius rei hypothefibus aliquam nobis comparemus certitudinem, generales hae ex experimentis deductae conclusiones multum omnino efficere possunt:

1. Non datur corpus, neque fluidum, neque solidum, per quod transiens electricum fluidum non possit reddi luminosum.

p. 199. 2. Difficultas quantitatem quandam fluidi electrici in corpore quodam reddendi luminosam, increfcit eatenus, quatenus vis conductrix eius corporis increfcit.

p. 200. 3. Fluidi electrici in aliquo corpore luminoso reddendi facilitas augetur, aucta eiusdem corporis raritate.

p. 202. 4. Electrici fluidi corpus aliquod tranfeuntis splendor femper increfcit imminuenda eiusdem corporis dimensione.

p. 203. 5. In phaenominis electricis aequae atque in comburendis corporibus accidere folet, vt non omnes radii lucis aufugiant, ita quidem, vt maxime refracti radii omnium primi iidemque facillimi exeant.

p. 204. 6. Diuerforum mediorum vis in lumen electricum analoga est eorundem vi in lumen folare, ita, vt nonnullis singularibus phaenomenis explicandis inferuiat.

p. 208. *Obferuationes circa lumen phosphoreum:* 1. Cor-

p. 209. pus phosphoreum, quamuis in certo quodam caloris gradu omne fuum lumen femper perdere folet; nunquam tamen amittit vim atque potentiam fuam, iterum affumendi naturam phosphoream, modo ante-

tea

tea sufficienter refrixerit. 2. Qua quidem in re quam maxime differunt a corporibus combustione in cineres mutatis, quippe quæ phaenomena ante combustionem sua nunquam iterum exhibere possunt. Sic v. e. nulla vnquam vis cineribus potest reddere phaenomena ardentis carbonis. 3. Obseruatu dignissimum est, quæ corpora omnium pulcherrime phosphorescant, ea ipsa omnium maxime igni resistere.

12. *De constructione coelorum.* Auctore WIL- p. 213.
LIAM HERSCHEL. Cum tab. aen.

13. *Observationes circa specificas grauitates in di-* p. 267.
uersis caloris gradibus, una cum facili methodo easdem
reducendi ad commune aliquod pondus. Auctore Dno
RICHARD KIRWAN.

14. *Experimenta electrica, facta ad demonstreu-* p. 272.
dam facultatem non conductricem vacui perfecti, etc.
Auctore WILLIAM MORGAN; communicat. a RI-
CHARD PRICE. Cum tab. aen. In capiendis obser- p. 275.
uandisque hisce experimentis admiratione dignissi-
ma est facillima ista atque celerrima tubi omni aëre
exhausti repletio cum fluido electrico.

15. *Experimenta et observationes circa aërem et* p. 279.
aquam. Auctore IOSEPH BRIESTLEY. Hisce ex- p. 280.
perimentis denuo probatur confirmaturque Cel.
KIRWANI sententia: inflammabilem aërem nil ali-
ud esse, quam purum phlogiston in forma aëris, sal-
tem cum elemento caloris; fixumque aërem con-
stare ex dephlogificato et inflammabili aëre.

Omnium operationum phlogisticarum simpli-
cissima est illa, quando metalla igniuntur in aëre de-
phlogificato. Experimentum cum ferro institu- p. 283.
tum ostendit, durante ignitione atque fusione aërem
purum absorberi, ita vt inde ferri pondus supra vnā
tertiam partem ponderis sui naturalis augeatur.
Omnia vero phaenomena experimentorum cum fer- p. 287.

ro ulterius institutorum docent: phlogiston vere
tanquam partem aliquam constitutiuam in corpori-
bus debere assumi.

p. 288. Idem fuit euentus atque successus experimen-
torum cum *cupro* institutorum.

p. 296. Ex nuperrimis experimentis atque obseruationi-
bus constanter apparet: fixum aërem atque aquam
easdem habere partes constituentes, nimirum: aë-
rem dephlogisticatum atque inflammabilem.

p. 311. 16. *De motu rotatorio corporis cuiuscunque for-
mae, circa axin quandam sese reuoluentis sine resisten-
tia, ita ut axis in centro suo grauitatis sit constituta.*
Auctore IO. LANDEN. *Cum tab. aen.*

p. 333. 17. *Descriptio noui cuiusdam animalis marini. In
literis ab* EVERARD HOME, *chirurgo, ad* IO. HUN-
TER *datis; Vna cum* HUNTERI *postscripto, anatomi-
cas obseruationes de eodem in se continente. Cum*
tab. aen.

p. 346. 18. *Descriptio noui cuiusdam systematis filorum
metallicorum in foco telescopii, ad o'seruandas compa-
ratiue rectas ascensiones et declinationes obiectorum
coelestium; una cum methodo easdem inuestigandi, ob-
seruatas ope Rhombi, quamuis forte non in vere aequa-
toria positione. Auctore* FRANC. WOLLASTON. *Cum*
tab. aen.

p. 353. 19. *Relatio de cerui capite atque cornubus, reper-
tis Alporti in parochia Toulgreave, in comitatu Derby.*
In literis a ROBERT BARKER *ad* IO. IEBB. *M. D.*

p. 356. 20. *Relatio de sensitiua qualitate arboris* AVER-
RHOA CARAMBOLA. *In literis a* ROBERTO BRV-
CE, *M. D. ad* Dnm. IOSEPH BANKS. *Auerrhoa Ca-
rambola* LINNAEI, arbor, in Bengalia vocata Cam-
rue vel Camruna, possidet facultatem quandam,
similem illis Mimosae speciebus, quae plantae sen-
sitiuae vocantur; quarum folia factu commoueri se
percipiuntur. In Mimosa quidem haec sese mo-
uendi

uendi facultas extenditur vsque ad ramos, id quod propter ligni duritiem in arbore Camrunga expectari non potest. Folia sunt alternatim pinnata cum impari, et per diem quidem eorundem positio communis est horizontalis. Tactu irritata, deorsum mouentur, in tanto saepius gradu, vt bina opposita fere se inuicem attingant in superficie sua inferiore. Cuncta vnus pinnae folia vna et simul mouentur, dum irritatur ramus cum vngue digiti, vel duriore quauis alia substantia. Singulum vero quoduis folium mouetur, impressione quadam facta non vltra folii terminos, ita vt vnus lateris folia, vnum post alterum, possint moueri, lateris oppositi foliis ne minimum quidem mutatis.

In vltiori facultatis huius mouendi examine. p. 357. sedes tum sensus tum actionis reperta est in petiolo; quo quidem vario modo irritato, varia quoque ratione mouentur folia.

Post solis occasum folia eunt dormitum, deor- p. 359. sum sese mouendo ita, vt in superficiebus inferioribus se inuicem contingant. Lentis conuexae ope collecti solis radii supra folium, ita vt perureretur, ne minimam quidem folii commotionem efficiebant. Quodsi vero hoc experimentum cum petiolo instituebatur, commotio aequae subito oboriebatur, atque a forti quadam compressione; quamuis radii non eum in gradum collecti erant, in quo manus dorso applicati dolorem efficere potuissent. Neque vero textura petioli inde vllam perpessa erat mutationem, qua proximo die vel ab externa sua forma vel a mouendi facultate sua ab aliis foliorum petiolis, experimento non obnoxiiis factis, distingui forsan potuissent.

Ab electrica quoque percussione, ea vel leuissi- p. 360. ma, folia valde atque celeriter commouentur.

Dantur adhuc duae aliae plantae, quarum, tanquam huius generis specierum, mentionem fecit LINNAEVS. Altera est Auerrhoa Bilimbi, quam quidem videndi occasionem non habuit. Altera vero, Auerrhoa Acida, ipsi non ad eandem classem pertinere videtur, neque vero folia eiusdem vllam proprietatem Carambolae sese mouendi possident. Generica Auerrhoae descriptio LINNAEI, vti aliarum quamplurimarum plantarum huius regionis, quas quidem recens videndi potestatem non habuit, non omnino diligens esse videtur.

P. 361. 21. *Relatio quorundam experimentorum circa decrementum ponderis corporum igne fusorum vel ignitorum. In literis a GEORG. FORDYCE, M. D. ad Dnm IOSEPH BANKS datis.* In omnibus omnino experimentis in hanc rem ab auctore nostro institutis, quamuis nulla contradictio locum habuerit, nullum tamen magis rem ipsam, decrementum scilicet ponderis, determinare, omniumque minime fallaciae cuidam obnoxium, adeoque magis commemoratu dignum visum est, quam quidem illud experimentum cum glacie calefacta atque resoluta in aquam.

P. 364. Ex his auctor prae ceteris obseruauit: calorem certo diminuere attractiones cohaesionis, chemicas, magneticas atque electricas. Quodsi forte et attractionem grauitationis deminueret; auctori ne vlla quidem superest haesitatio, quin calorem tanquam qualitatem deminutionis attractionis consideret; id quod hac certe in re omnibus eius effectibus responderet atque satisfaceret.

P. 366. 22. *Delineationes atque descriptiones trium simplicium instrumentorum, ad optice delineanda opera architectonica atque mechanica. Auctore JAMES PEACOCK; communicat. a ROBERT MYLNE. Cum tabb. aen.*

P. 374. 23. *Experimenta circa aërem. Ab HENRICO CAVENDISH. Cum tab. aen.* Auctor hic mutat opinionem

nem suam atque conclusionem, quam alio loco atque tempore formauerat atque professus erat. Scilicet: quamuis in eo rectus fuerit, quod supposuerit, phlogisticationem aëris non procedere a phlogisto ipsi communicato (in illo quidem experimento) opè scintillae electricae, nullamque aëris partem conuerti in aërem fixum; veram tamen deminutionis aëris atmosphaerici causam quam maxime differre ab ea, quam tunc assumserit, atque pendere a conuersione aëris phlogistici in acidum nitrosum. Quodsi v. c. scintilla electrica transibat per aërem p. 374. communem, inclusum in columnis breuioribus solutionis laccae muscae, solutio acquirebat colorem rubrum, et aër deminutus erat, ita, vti obseruaue- rat Cl. PRIESTLEYVS.

Aër communis constat ex vna parte aëris de- p. 376. phlogistici, commixti cum quatuor aëris phlogistici partibus; vt itaque miscela ex quinque partibus aëris puri dephlogistici, et ex tribus partibus aëris communis, eadem sit ac miscela ex septem partibus aëris dephlogistici et tribus partibus aëris dephlogistici, et tribus partibus aëris phlogistici.

Nitrum valde phlogisticatum cum solutione ar- p. 378. genti praecipitationem efficere solet; vt itaque nulla ratio subsit concludendi, ortum hoc modo praecipitatum ab alia quadam causa pendere, quam a nitri phlogisticatione. Haec nitri phlogistici proprietates omni chemicorum attentione digna est; ne alias in errores abduci se patiantur, in inuestiganda praeleptia acidi marini in solutione argenti. In detonatione nitri cum carbonibus acidum conuertitur in aërem phlogisticatum, h. e. in substantiam quandam, quae omnes proprietates aëris phlogistici in atmosphaera nostra possidere videtur. Hinc quidem concludit: aërem phlogisticatum esse nil aliud, quam acidum nitrosum cum phlogisto vnitum. Hinc p. 379.

itaque aër phlogisticatus necessario debet reduci in acidum nitrosum, priuatus nimirum suo phlogisto. Quum vero aër dephlogisticatus sit sola aqua phlogisto priuata, necessario sequitur: quod si aër dephlogisticatus corpori cuidam addatur, hoc idem esse, ac si phlogisto priuetur et aqua ipsi addatur; vt itaque aër phlogisticatus etiam reduci debeat in acidum nitrosum, si, ope chemicae cuiusdam combinationis, cum aëre dephlogisticato vniatur; hac sola ipse de orta differentia: vt acidum, hac quidem via formatum, magis dilutum sit, quam si aër phlogisticatus simpliciter suo priuetur phlogisto. Id quod magis adhuc confirmatur, quod, quantum quidem percipi possit, nulla fiat aëris deminutio, dum scintilla electrica peruadit vel purum aërem dephlogisticatum, vel aërem perfecte phlogisticatum; luculento indicio necessariae combinationis vtriusque huius aëris ad producendum acidum.

p. 380. Ex superioribus auctoris experimentis alia eisdem confirmatur opinio atque conclusio iam alio facta loco: aërem nimirum dephlogisticatum posse priuare aërem phlogisticatum suo phlogisto, eundemque reducere in acidum, ope scilicet scintillae electricae; vt itaque extraordinarium quid prorsus non sit, si idem eueniat ope caloris per explosionem excitati.

p. 384. In omnibus denique experimentis hisce, diligenter ab auctore institutis, nihil reperitur, quod opinioni isti faueat: aërem omnino deminui per phlogiston cum ipso communicatum ope scintillae electricae.

p. 385. 24. *Relatio de dimensione baseos cuiusdam in*
HOVNSLOW-HEATH. Auctore WILLIAM ROY, Major General. Cum tabb. aen.

p. 481. 25. *Compendium indicis Barometri, Thermometri, et pluuiiae Lyndoni in Rutland, 1784. Auctore*
THOM.

THOM. BARKER. *Item pluuiae in South Lambeth, Surrey; et Selbourn Fyfield in Hampshire. Communicat. a THOMA WHITE.*

V.

Recherches sur les maladies Vénériennes chroniques, sans signes evidens; c'est à dire, marquées, dégénérées, ou compliquées par M. CARRERE, Conseiller medecin ordinaire du Roi, Professeur royal émerite en Médecine etc. à Paris, chez Cuchet 1788. in 12. de 204 pages.

i. e.

Disquisitiones super morbis venereis chronicis, absque signis euidentibus existentibus, auctore Cl. CARRERE.

In hoc volumine, molis quidem non magnae, at-
tamen ob rerum propositarum praecisionem atque
ordinem maximi momenti ac pretii, insigni cum
delectu omnia studiosissime congesta sunt, quae
apud veteres aequae ac recentiores auctores, quorum
tanta est copia, vt eorum omnium comparandorum
studium immensis prematur difficultatibus, reperiun-
tur, atque singulari prorsus doctissimaque ratione
a Cl. auctore sunt tradita, omnia siquidem cognitu
necessaria de hac lue hic proposita cernuntur. Va. p. 16.
rias autem hi morbi induunt formas atque larvatis
in conspectum veniunt speciebus, etenim propul-
sulant sub erysipelatum, impetiginum, herpetum,
exanthematum, pustularumque facie, doloribus
ischiatricis, nocturnis, catarrhalibus, rheumaticis va-
rias partes corporis infestantibus sese produnt, in-
terdum phthiseos pulmonalis aut neruosae, febris
hecticae, ac neruosae, et in vniuersum omnium
mor-

morborum systematis nervosi naturam induunt, sese transformant in pertinacissimas ophthalmias et quamplurimos oculorum morbos. Ab illis produci videmus intumescencias et indurationes glandularum, scirrhusque, qui remediis communibus non abiguntur. Procreant ulcera ac vulnera prauissimae saepiuscule indolis. Obstructiones viscerum generant, quae omnem aperientium usum eludunt. Inde proveniunt artuum tremores, varia ventriculi vitia, quorum causa non statim patet, mensium fluxus inordinatus saepiuscule funestus, tussis siccae aut humidae, perpetuo aegros infestantes aut post intervalla ac remissiones redeunt, quae interdum sunt convulsivae et saepissime pro tussibus habentur catarrhalibus. Migrant interdum in varias morborum difficiliorum aequae ac funestorum species, in cachexiam, hydropem, dysuriam aliosque vesicae affectus, paralytin, epilepsiam, apoplexiam e. s. p.

P. 17. Complicatos saepissime eosdem videmus cum vitis gangraenosis, scrophulosis, rachiticis, scorbuticis, serpiginosis, arthriticis, lacteis, rheumaticis etc. hisce aliisque morbis iuncti magis magisque exacerbantur, novasque accessiones et incrementa capiunt, quo vehementius furere valeant. Interdum ob nexum et combinationem cum aliis corporis humani vitis, proprios ac prorsus singulares efficiunt morbos, quorum character vagus est atque incertus, qui nullum servant typum, absque ullo progrediuntur ordine, atque in suo progressu tardo minusque cognito atque evidente et in sensus incurrente insidias struunt dolosas saevasque, totque edunt strages tantasque clades, quibus omnes functiones corporis humani turbantur, atque eius firma ac integra constitutio pervertitur, omnisque sanitas pessumdat et destruitur. Praeterea quamplurimi ita sunt comparati, ut oculos animumque attentissimi observatoris circumveniant

ueniant atque fallant, ideoque minime admittant
 curam, quoniam ignorata morbi causa, et ipse ef-
 fectus tolli nequit. Quibus in morbis latet simul p. 18.
 causa interitus multarum familiarum, atque respu-
 blica ipsa inde capit detrimenta, cum propagationi
 generis humani obfint, destruendo tot homines at-
 que eorum vires animi corporisque frangendo ac
 debilitando, eosque ita eneruando, vt inutilibus ter-
 rae sint accensendi ponderibus. Igitur Noster de
 genere humano egregie promeritus est, cum tam
 egregie huius mali indolem descriperit, atque omnes
 obscuritates nebulasque densissimas dissipauerit, veras-
 que causas non tantum indagauerit, sed etiam ap-
 tissima atque efficacissima praescripserit remedia.
 Inprimis principium illud omnibus bene commen-
 dat a principibus artis medicae usu et experientia
 comprobatum ac firmatum, quod, si morbus pro-
 priis resistat remediis, tunc suspicandum timendum-
 que esse aliquid venerei concurrere, aut ipsam luem
 veneream causam principem huiusce morbi consti-
 tuere. Nam per plurimos annos virus illud in cor-
 pore latere ac remanere potest. Ac IOHANNES
 DE VIGO commemorat multos morbos oculorum
 chronicos a se sanatos, a malo venereo obortos, quae
 quidem exempla indicio nobis esse possunt quam
 rationem ingressus sit noster in hoc morbo descri-
 bendo, et quomodo ex celeberrimis practicis maio-
 rem euentiam ac summam auctoritatem illi procura-
 re conciliareque studuerit. Sic quoque se nubem te- p. 47.
 stium producere posse profitetur, qui nos longa sua
 experientia instruant et vno fateantur ore, non solum
 fieri posse, sed etiam reuera contingere, vt sese
 communicent et abscondant morbi venerei absque
 villo euidenti signo externo. Huiusque rei causa
 laudat I. ETTMYLLERVM affirmantem virus vene-
 reum posse intrare corpus in eoque per longissimum
 tem-

tempus residere, antequam se prodat. 2. SYDEN-
HAMVM declarantem multas feminas probae ac in-
tegrae sanitatis signa posse prae se ferre, quae ta-
men nihilo secius in corpore vitium venereum alant
ac sustineant. 3. BLEGNY asserentem virus illud
ita sese insinuare in corpus et non protinus ab eo
pustulas produci variolasque, quid quod nullum in-
diciū appareat, de eius contagio, inuasiōe ac

P. 48. penetratione. 4. VCAY confirmantem venenum
istud posse per plurimos annos in sanguinea com-
morari massa, absque vllō incommodo in sensus in-
currente, absque vllō indicio eius praesentiam pro-
dente. 5. VAN SWIETEN firmiter persuasum luem
veneream sese in corpus humanum posse insinuare
sine vlla laesione externa partium, per quas intraue-

P. 49. rit. 6. FRACASTORIVM obseruantem illud vitium
nonnunquam se duobus, tribus aut quatuor mensi-
bus, postquam intrauerit corpus, manifestare, cui sen-
tentiae et TOMITANVS obseruationibus suis calcu-

P. 50. lum addit. 7. TURNERVm commemorantem mili-
tem quendam suscepto hoc malo per decem annos
illud fouisse in corpore suo, absque vllō signo ex-
terno, et VAN SWIETEN similes sibi obuēnisse ca-
sus testatur. 8. MASSA huius morbi saepiuscule
praesentiam detexit, cum tamen nullum symptoma
in partibus genitalibus in conspectum veniret, et
eandem obseruationem pluries quoque PETIT fe-
cit. 9. SANCHEZ nos instruit, se vidisse quampluri-
mos hoc malo infectos, in quibus ne minimum in-
flammationis appareret vestigium, nullum vulnus,
neque aliud signum in partibus genitalibus, ex quo
colligi aliquid potuisset. Et 10. Cl. CARRERE, cui
nos multis nominibus obstrictos esse sentimus, et-
iam propter obseruationes hasce egregias, his suf-
fragatur atque similes producit casus, qui nos de ve-
ritate minime dubitare sinunt. In primis in me-
dium

dium producit feminam per quindecim annos hac labe iam infectam, quae neque signum aliquod in corpore, huius labis praesentiam innuens, habuit, sed quae ne quidem sibi persuaderi patiebatur, quod sit illa labe timenda. Praecipue vero studium Nostri versatur in eo, vt demonstret, quaenam incommoda ac mala grauissima inde oboriantur, si Empiricis et agyrtis medela horum committitur malorum, qui illud illotis quod aiunt adgrediantur manibus, neque penitiorem huius morbi notitiam, neque causarum cognitionem sibi acquisuere. Aeque damnat, et quidem argumentis grauissimis adductus, mercurialium medicamentorum ac imprimis mercurii, sublimati corrosui vsum in morbis chronicis venereis laruatis. Finit autem Cl. CARRERE hasce praestantissimas disquisitiones decem obseruationibus selectissimis, quibus ratio redditur, quomodo in percurrendis hisce morbis latentibus versatus sit, et quibus magis magisque veritas harum disquisitionum firmatur. Quod reliquum est, et in hoc libro praeter accuratorem et doctrinae exquisitae copiam, quibus alia huius doctissimi Viri scripta sunt referta, etiam studium prorsus singulare perspeximus fragilitati humanae naturae subueniendi, eamque liberandi ab incommodis quae felicitati ipsius admodum aduersantur. Caeterum hoc scriptum vtique dignum translatione in nostram censemus linguam, quo a quamplurimis legi et cum fructu consuli queat.

VI.

Lettres à un Newtonien, sur le mécanisme de la nature par M. l'abbé IADELOT, de l'ordre de Malte. A Londres et se trouve à Nancy chez Haener 1788. in 12. de 98 pages.

h. e.

Litterae a Cl. Abbate IADELOT datae ad quen-
dam

dam Newtoni affectam super mechanismo naturae.

Cl. LADELOTI systema, cuius principia theoretica, quibus superstructum est, superiori anno prodire, *) excitarunt attentionem quamplurimorum physicorum atque laudem promeritam sibi compararunt. Secundum illud siquidem planetae agitando sese vniuniformem seruant modum, qui nos iubet parum aut nihil hypothesebus de numero rotationum eorundem, aut de causis motuum irregularium tribuere, cum ad maiorem euentiam ac certitudinem iam haec res euecta sit. Atmosphaerae illorum, de quorum vera existentia nullus amplius dubitandi relinquitur locus, et ex quibus omnia phaenomena, quae nobis sese offerunt, optime explicari possunt, sistunt nobis verum atque genuinum mechanisum totius vniuersi. Omnes enim massae gyrautes primariae ac secundariae systematis nostri solares, sua densitate communissime in terram agunt et vnusquisque peculiariter planeta et priuatim seruat suam propriam actionem ita, vt nihil prorsus de reliquis omnibus videatur participare, prouti videlicet vnusquisque exclusiue omnes suos regit satellites etc. Non possumus omnia seorsim examinare ac recensere, quae his Cl. Abbatis continentur litteris, quae plures res complectuntur quam verba, quibus illae descriptae sunt, hoc tantummodo adiciamus, quod obseruauimus, ad nostra vsque tempora, non tam egregias atque amplissimas de elementis physicis prodiisse obseruationes, quaeque simul coelum ipsum tam exacte atque perfecte repraesentauerint, et totam naturam eodem modo proposuerint.

VIL

*) V. Comm. nost. Vol. XXIX. p. 523.

Specimen Bibliothecae criticae magnetismi sic dicti animalis scripsit PAVLVS VSTERI, Tigurino-Heluetus, Gottingae 1788. in 8. pagg. 44.

Nobiscum omnes studium, industriam ac diligentiam Cl. A. laudabunt certe, qui historiae literariae notitiam medico praeprimis necessariam, utilem atque iucundam rationibus grauissimis permoti cognoscunt, et qui simul nobiscum conqueruntur, nostris temporibus perpaucos tantummodo reperiri, qui hocce studiorum genus, quod vere artem medicam ornat ac nobilitat, colunt atque suis qualibuscunque studiis augere allaborant. Igitur gratias maximas nos debere Cl. A. ingenue fatemur, quippe qui neglectum illud studium suscitare suoque exemplo alios ad imitationem excitare atque prouocare molitus est, ac hoc argumento, quod pro impetrandis in arte medica honoribus ad disceptandum proposuit, maioris operis de hac re edendi spem nobis fecit. Inprimis vero Cl. RAHNI exemplo, qui eiusmodi historiae conspectum in dissertatione altera de sympathia exhibuerat, incitatus animum ac manum huic specimini admonuit, atque se tanto praeceptore dignum exhibuit discipulum. Duabus autem ab-
p. 20.
soluitur haec scriptio partibus, prior antiquitates magnetismi animalis siue earundem ineptiarum apud veteres exempla recenset. Religio autem ipsi fuit in tradendis his antiquitatibus, quibus animum pascere atque oblectare voluit, deliriis fanaticorum, somniatorum ac impostorum chartas conspurcare, aut nudis librorum titulis attentionis turbare circulos, potius fontes ipsi placuit allegare purissimos limpidissimosque, quibus sitim curiositatis restringuere penitus queant lectores. Qua quidem in re ita se gessit, ut et attentum ubique eius animum, diligen-

tem inuestigationem et limatum iudicium criticum
 p. 32. deprehenderemus. Posterior pars tractat *phaeno-
 mena magnetismi mirabunda in statu hominis sano et
 aegroti, illaque explicantur sine absonis illis magneti-
 starum hypothefibus.* Prouocat hic ad scripta egre-
 gia RAHNII, HOFFMANNI, ELSNERI, BERTI-
 NI, MORITZII aliorumque, atque hisce finit hoc
 specimen, quod cum voluptate ac dulcedi-
 ne legimus, atque eundem sensum cum vtilitate
 coniunctum lectores quoque percepturos esse con-
 fidimus.

VIII.

Animaduersiones in hernias incompletas casu
 singulari illustratae, quas praeside ADOLPHO
 MURRAY M.D. etc. publicae censurae propo-
 nit DAVID LVNDDAHL Smolandus d. XXIV.
 Maii MDCCLXXXVIII. Vpsaliae ex prelo di-
 rect. Ioh. Edmann. 4. pagg. 39. c. tab. aen.

Merita in rem litterariam et imprimis in medici-
 nam Cl. A. omnibus iam dudum perspecta et
 cognita, maiora quotidie incrementa capiunt, cum
 semper talia ad scribendum eligere atque tractare so-
 leat argumenta, quae etiamnum difficultatibus pre-
 mantur suis, atque vberiore indagatione ac explica-
 tione indigere videantur. Felicissime autem sem-
 per nodos Gordios soluere atque clarissima luce, qua
 omnia perlustrare solet, densissimas atque adeo Cim-
 merias dispellere studet tenebras, quod et in hac
 dissertatione factum esse impense laetamur. Herniae
 siquidem incompletae et ingenium et artem exerci-
 tatissimorum virorum exercent, atque ita implicitae
 ac velatae sunt, vt interdum perspicacissimus falla-
 tur, ac in deuia ducatur. Igitur quam maxime ne-
 cessaria, atque vtilissima eiusmodi tractatio est cen-
 senda,

senda, et nostram de hac re spem conceptam non solum impleuit Noster, sed multum superauit. Omnia autem tribus complexus est sectionibus, quarum 1. *difficultates eruit in diagnosi herniarum incompletarum passim occurrentes.* Hernias autem incompletas, quae minores et perstrictorias quidam appellare amant, in eo a ceteris discrepant, quod non tota intestini diameter, sed quaedam tantum illius particula limites transit, et ea ex causa talis est reformidanda, quod tumor herniosus saepissime adeo sit exiguus, vt omnem detegentium aciem deludat, et tamen interdum prius, quam veram suam declarauit praesentiam, interitum aut aerumnas morte peiores acceleret. Molestiae, quae quaecumque herniam intestinalem comitantur, omnia peruertunt, atque grauissima procreant pericula, quae quidem gradu differunt, quoad loci viscerisque elapsi naturam. Herniae ventrales, et inprimis ventriculares, multa et vix toleranda incommoda gignunt, attamen ventrales non tam facile constrictionibus sunt obnoxiae, et ex situ viscerum atque nexu intelligitur, ventriculum in specie — quum is ligamentis suis ad partes adiacentes retrorsum et sursum alligetur, in utroque epigastrii latere externe margine costarum spuriarum eleuato obualletur, in statu inanitionis media sui parte, pone sinistrum lobum hepatis se retrahat, a quacunque repletionem vero, antrorsum arcum maiorem propellens, colon transuersum cum adcreto omento ante quasi protrudat, aequaliter simul expandatur, et in quacunque sua functione fere nullus, vel imperceptibiles motus edat — has omnes ob rationes difficilium rimam, si qua inter fibras tendineas muscutorum abdominalium locum habuerit, attingere illamque penetrare posse. Etsi igitur ventriculi elapsus in quadam hernia negari nequeat, colon tamen communiter tumorem externum constat.

- Huius vero incarcerationio multo lentius fatalem inducit terminum, Herniae itaque partiales, quae annulum abdominalem vel cauum a chorda obliqui externi tendinea obtectum penetrant, frequentius occurrunt, et in
- p. 7. sinistro aequae ac dextro fiunt latere. Et si annuli exteriorum marginem leuiter tantum sunt transgressae, vel, intra illum iatitantes, oras eius extrorsum vnice expanderunt, facile, quando pinguedo subcutanea exuberat, perlustrantium oculis et manibus se subducunt. Sic quoque huius herniae in cauo inguinali inter musculos sub chorda abdominali nidulantis inuestigatio, quo magis pinguedo et tela cellularis aucta est, atque glandulae turgent, eo difficilior fiet. Praeterea fieri potest, vt duplices sacci herniosi, ex eodem annulo elapsi, tumoris
- p. 8. formam communem valde immutent. Duplices tales diuersae indolis herniae eodem tempore idem latus, sed diuerso loco corripere possunt, et vel vtramque, vel illam, quae in profundo iacet, incarcerationem subire, qua fieri potest; vt operatio imperfecte tantum absoluat, et perdurante lethali symptomatum atrocitate, sero licet de hac rerum complicatione certiores fiamus. Pariter saccus herniosus, etsi insignior, fallit, si insuetum colorem peregrinamque formam induit, et molem vnam cum elatere vicissim mutare videtur. Porro si eo praecise loco, vbi hernia clanculum subiaceret, tumor quidam diuersae indolis effloruit, hicque eo in statu esse videtur, vt oborta symptomata ipsi non minus quam herniae perstrictae quadam ratione
- p. 9. adscribi possint. Ita quoque herniae omentales, quas leuiores per se comitantur symptomata, periculo non vacant, si in sinu suo simul incompletas fouent hernias intestinales. Insuper si nec tumor ipse, nec incarcerationis locus potest indagari, difficultates producit maximas, singulares nempe in alui
- ductio-

ductione varietates, vtpote quae interdum a communi incarcerationis signo adeo declinant, vt ad vltimos vsque vitae halitus aperta maneat, alio vero tempore, libera licet sit via, pertinacia tanta laboret, vt nullis sollicitari possit pharmacis. Soluta ep. 10. alui causa nulla alia est, quam quod, dum ab vna tantum parte intestinum sit constrictum, vel naturalis quaedam morboe intestini pronata productio Littriana compressa propendeat, contenta tamen libere per reliquum tubum propagari queant, et deum educi. Obstructionis autem causa indagatu paulo difficilior est. Irritationi intestinum laessenti, vt inflammatio longe lateque se diffundat, multum est tribuendum. Tubus enim totus humorum affluentia turgidus fit et arctior; sique intestini motus peristalticus eo affluxu exstinguitur vel languidior euadit, non potest non materiae contentae propagatio impediri. Verique simile est, si forsan e contrario vis contractilis irritatione continua augeatur, motum peristalticum obortum versus locum irritatum, quo obstaculum intestino iniectum, tollatur, dirigi, non vero pro more deorsum. Neque absolum est, violentiore contractione spasmusque in fixo quodam loco id effici, vt reliquus tubus vel irritationem minus fortem veluti spernat, vel contractionis impos fiat. Quo violentius igitur aliquis locus irritatur, eo magis motus peristalticus, qui sursum fuit directus, in reliqua parte sopiri videtur. Et cum intestina tenuia crassis sint sensibilia, adeoque grauius irritatione damnum contrahant, ab illorum graui laesione alui obstructions facile oriri possunt. Tri. p. 11. plici ex principio celeriore et fortiorem herniae incarcerationem deducendam arbitratur Noster, ex ipsa nempe eius nascendi ratione, partibus porro delapsum viscus ambientibus, atque etiam ex communiter propendentis visceris propria cuius notissi-

ma indole. Plerumque sub virium fortiore contentionē et inde partibus illata violentia, adeoque sine praecedente ac velut praeparante partium solidarum labefactione, quae maiorum herniarum accedente quadam causa occasionali ortum promouebit, oboriri solent. Non tamen simpliciter elasticae vi hic constrictionis effectus est adscribendus, sed etiam naturali annuli conformationi, quae varia est. Praeter modum enim annulus iam arctior fuit, et, ut tota aponeurosis, ex fortioribus fibris conflatus, iam vero ex laxis tenuioribus fibrillis, hiatum adeo magnum relinquentibus, ut digiti immissionem admitteret, dum in priore statu, praeter funiculum, ne quidem crassius specillum sine difficultate potuisset recipere. Communiter superior, et exterior, ut et nonnunquam inferior et interior annuli ora fibris circumuagantibus, sed maxime obliquis et transuersis incedentibus circumscribitur, quarum copia, directio ac firmitas admodum discrepat. Columnae ipsae nonnunquam ita dehiscunt, ut fibrae carnae obliqui interni hac in regione transluceant et aponeurosi destitutae appareant, atque adeo annulus quoque consuetos suos limites, formamque solitam amittat. Accidit quoque, ut annuli ratio tam magnitudine, quam firmitate in utroque latere diuersa sit. Proinde Cl. HEBERDEN adstipulatur Noster reiicienti spasticam constrictionem annuli tum propriam, tum aliam a musculo obliquo pendentem. Omnis enim pressio ac constrictio annuli tum ab elastica partium tendinosarum vi, tum ab ipsius hiatus varia magnitudine et firmitate pendet. Nam, quantum structura permittit, impulsioni annulus cedit, demum vero resistit, tumque, auctaque per ipsam inflammationem angustia, eo efficacius premit, quo firmioris sit texturae. Sique praeter modum amplior est, admodum sero, vel nunquam annulus herniae

herniae perstrictionem promouebit, si autem arctior fuerit, id, quod ipsi praeter naturam fuit immissum, statim retinet, et pro gradu irritationis et turgescen-
 tiae diuerso, in minores maioresue elapsam partem coniiicit angustias. Perstrictio herniarum incomple-
 tarum ab annuli angusti resistentia et elastica con-
 tractione non vnice promouetur; sed interdum ma-
 xime ab obliqui interni et transversalis copiosa car-
 ne, pone superiorem annuli oram, atque adeo supra
 sacci herniosi collum incedente, et formato suo
 modo cremastere, lineae albae, et spinae tuberique
 pubis sese affigente. Constrictoriam vim hos mu-
 sculos in saccum exercere posse tum situs partium,
 tum etiam phaenomena in constrictione spasmodica
 obseruata indicare videntur. Sacco nempe hernio-
 so versus hocce duplex planum carneum pressio, il-
 lud constringi intestinumque simul fortius perstringi
 necesse est. Spasmi tamen in herniis minoribus adeo sa- p. 14.
 miliaries, non solum partem affectam, sed totum corpus
 ita adgrediuntur, vt tum respirationem, tum circulatio-
 nem perturbent, eoque mortis aduentum accelerent.
 Hernia sub chorda vmbilicali omnem illam ab auersa
 parte experitur pressionem, quam subiecti fortiores
 muscoli, lacunar illud quam maxime angustantes,
 exercere valent; vnde non potest non inflammato-
 ria in intestino produci irritatio, et citatiore humo-
 rum affluxu incarcerationis periculum adaugeri. In
 vtroque incarcerationis loco insequens inflammatio
 concretionem inter intestinum et saccum tempe-
 stive promouet, quum ex membranarum superficie
 per irritationem non solum congestus lymphaticus
 liquor exsudet, qui congelatur et partes inuicem ad-
 glutinat; sed etiam tela cellularis efflorescat, quae
 nonnunquam ab intestino ad saccum et vinculum
 ambiens ipsam inflammationem promouebit. Du-

- p. 15. plicem scilicet fingit A. modum, quo natura in morbis sibi appositae partes coniungit 1) quod telae cellularis irritatione vascula eius excrecant atque elongentur, haecque nexu firmiore formato rursus contabescant, 2) quod lymphæ exsudans et concrevens, simplicem sed sat firmam formet adglutinationem, quæ tamen inorganicam tantum promouet adhaesionem. Constricta autem intestini particula celerius, vel tardius gangraena corripitur, cuius causa non tantum in constrictionis violentia, sed in ipsa intestinorum elapsorum speciali constitutione collocanda est. Ob has aliasque difficultates esse grauioribus colicis doloribus et morbo ileo extinctos quosdam statuitur, qui tamen sectione instituta hernia laborauerunt occulta.
- p. 16. *Seçt. II. historiam morbi cum dissectione cadaveris exhibet.* Vir LXIV. annorum, firmioris constitutionis, in virili ætate pluribus morbis non infestatus, annis incrementibus variis aerumnis, manuum tremore, alui obstipatione, hæmorrhoidibus coecis, dolore, rubore ac intumescencia pedum, occultam arthritidem indicante, laborare coepit. Frigori autem expositus ventriculi et colicos sensit dolores. Diarrhœa dein, violentioreque colica cum tensionibus imi ventris fortioribus, ac vomitibus crebrioribus curæ medici se commisit, qui protinus in morbi naturam inquirens intumescenciam in sinistro inguine sub primo colicae insultu obortam, nullum incommodum producentem, vidit, quam quidem aeger minime pro hernia habuit, et quæ deinde adeo fortiori discussa est enemate. Sed intumescencia ipsa rediens alia indicabat. Sita illa erat in superiore et exteriori parte inguinis. supra chordam abdominalem Fallopiam, versus spinam ilei superiorem, et ut videbatur, supra superiorem annulorum; sic ut tumor, si hernia esset, ad ventrales perti-

neret, exiliore ab annulo distantia fibras aponeuroti-
cas obliqui externi insolito modo penetrans. Sed
herniae verae repugnauit forma, quae non orbicu-
laris, sed oualis fuit, et ita elongata, vt per cutem
adipe valde fartam, cylindri potius, latera sua parum
complanata habentis et plicae inguinali parallele
positi, figuram digitis imprimeret. Magnitudine p. 18.
ouum anserinum fere, et quoad formam et textum
testiculum tumefactum referebat. Mobilis erat
vt digitis attolli posset, locus autem adhaesionis, aut
emersionis e cauo abdominis non potuit detegi. Du-
ritie et renitentia glandulis tumefactis propius acce-
debat, non vero illi herniis intestinalibus propria.
Grauius digitis pressus non doluit, sed dum tumor
repetita palpatione fortuito ad abdomen premeretur,
aut superficies eius mollior ruditer digitis prehen-
deretur, dolor interdum lancinans, sed tamen re-
mittens ortus est. Nulla autem suspicio incarceratae
herniae erat, vel ob frigiditatem tumoris, vel ob tenta-
mina vulgaria, quibus herniae explorari solent, nul-
lum vestigium offerentia. Medicus venam non se p. 19.
cauit, sed ex indicatione euacuans exhibuit, et sac-
cum resoluentibus herbis fartum, aqua et aceto hu-
meftatis, abdomini imponendum curauit, aliaque re-
media apta exhibuit. Tumor denuo examinatus p. 20.
nullam subiit mutationem, vomitus frequentiores
oborti, quibus vehementior sitis accessit. Ob vi-
res fractas demum lecto affixus tenebatur aeger.
Dysuria increuit, atque ardor in abdomine sensum
incommodum produxit, accessit obstipatio alui per-
tinacissima. Accessit tunc est Cl. auctor, qui, ob p. 21.
praecedentia remedia incassum adhibita, aliam viam
ingressus est, atque efficaciter repositionem illius
visceris, quod intus tumorem replere aut formare
posset, tentauit. Fomenta resoluentia, emollientia et
opiata spasmorum compescendorum causa sunt ad-

- p. 22. *hibita.* Pleniori autem repositioni ingens tumoris restitit moles. Leuatus tamen ab opiatis est vomitus et dolor. Urinae tandem difficultas in plenariam retentionem ipsius transiit, et ob conatum mingendi catheter applicatus est, verum vesica urinae expers paucas guttulas tantum emisit. Tandem
- p. 23. *rebus in peius ruentibus, aeger obiit.* Sectio autem cadaueris haecce exhibuit: Cute tumorem et pinguedinem palmae altitudinis subiacentem obtegente, discissa, tela cellularis vehementer inflammata et sanguine effuso commaculata reperta est, sed simul adeo copiosa adfuit, vt plura eius strata destruenda erant, antequam nudus appareret. Examinata vero superficie eius abdomini obuersa, petiolum vasculosum insigniorem et mollem per annulum tumoris superiori extremo immissum obseruarunt, quo simul praeter opinionem patuit, eum ipsum vel e cauo abdominis per annulum erupisse, et postea propter suam elongatam formam ad exteriorem eius oram se coniecisse, vel cum ipso interiore abdomine vasculis his insignem nexum alere. Tumor ex duobus conflatus corporibus, vno maiore ouali, et altero, priori imposito, attenuato, et superficie formaque sua testem adeo retulit, vt, licet pone illum verus funiculus cum teste genuino incederet, quisque adstantium in tam singulare phaenomenon oculos atque animum verteret, et mirabili rei enodandae flagraret cupiditate. Abdomine tympani instar extenso, demum aperto; intestina tenuia aere quantum vnquam distenta, a ventriculo ad ilei usque finem, sed prae caeteris ieunum summa inflammatione correpta et vbique dilatatis vasis obtecta inuenta sunt, et pari inflammatione, etsi paulo minore, intestina crassa prehensa obseruata sunt. Dein chorda tensa a superiore abdominis parte pone mesenterium ad annulum descendantem inuenta est, quam

quae pro tertii testiculi funiculo, per testem violentius distractum tenso, haberi poterat, quum digitorum in chordam tractione tumor externus ad annulum moueri videretur. Sed repetito partium motu error detectus est, nam portio quaedam intestini ieiuni a superiori abdominis regione adeo deducta fuit, vt extra annulum depulsa ab illo tam firmiter retineretur, et mesenterium hac deductione complicatum chordam illam mentiretur. Fuit autem paries intestini tantum anterior hoc modo intra annulum mersus et admodum dilatatus. Diuerticulum ipsum nigrum induerat colorem, veluti iam a gangraena esset correptum, et in eius vicinia inflammatio multo maiora ceperat incrementa. Indice aperturae, per quam intestinum delapsum erat; admoto, collum sacci herniosi tanta fuit angustia, vt illum aegerrime admitteret, eiusque resistentia eo fortior fuit, quum annulus ipse firmissimis fibris tendineis conflatus obicem poneret. Saccus autem ita cum ipso tumore, extra annulum iacente, coa-luerat, vt posteriorem eius et inferiorem parietem formaret, tumorque ipsi velamento quasi esset. Transuersa sacci extra collum diameter duos pollices, alter vero ad fundum eius, vix sesquialterum aequauit. Densitate sua peritoneum multum superauit, et in auersa sui parte in plures laminas, totum passim tumorem ambientes, potuit seiungi. Anteriorem et superiorem sacci partem fasciculus praedictus vasorum turgescens, inter se copiosa tela cellulari coniunctorum penetrauit, similisque illi, etsi minor, extra abdomen, decliuiori eius extremo sese immisit, quorum vterque in ipsa substantia nouas subire visus est diuisiones. Seiuncto au-
tem sacco apparuit, priorem fasciculum, annulum traicientem, sua stamina a vasculis in vesica, nunc perfecte vacua et inflammatione correpta, circum-
repen-

repentibus colligere, alterum autem ex inguinalibus enasci. Interior structura tumoris exhibuit superficiem antea laeuem et aequalem visam, variis inaequalitatibus praeditam, flauedinem adipi et tumoribus adiposis familiarem prodentibus. Discissus tumor constabat ex confertissimis diuersae molis areolis pinguedine plenis et ita dispositis, vt in bina corpora maiora, vnum corpus testis, alterum epididymidem superimpositam, simulans coirent. Tela cellularis, areolam formans, per inflammationem ad intima penetrantem firmiter facta erat, animale autem oleum magis liquidum ex areolis discissis vberius destillauit. Tumor itaque mere adiposus, ab inflammatione membranarum abundantium durus renitensque factus, anteriorem et superiorem sacci partem occultauit, eoque omnem ad annulum aditum intercipient, mor-

p. 26. bi veram naturam obnubilauit. *Seç. III. episcrifi in praecedentem casum adiectis nonnullorum aliorum obseruationibus, tradens.* Praemisit his quaedam ex vita ante acta aegri. Is scilicet curans ante aliquot annos sibi domum exstruendam vehementissima virium contentione sibi vim intulisse videtur, quia tunc iam de dolore et tensione conquestus est, nullum autem tumorem obseruauit, id quod arguit illum tunc minorem fuisse et in abdomen re tractum. Re cessus autem tribuendus est, quod saccus non an-

p. 27. nulo, sed vasculis tantum leuiter adhaesit. Vnde et leuamen sensit per domestica remedia cum orirentur colici dolores. Crassitudo vero et firmitas post mortem conspicua de eius vetustate testantur. Formationem autem et mutationes sacci sic proponit: Ab illata violentia vis abdominis resistens debilitata fuit, et viscerum impetus deorsum directus, sedem illius minus renitentem protrudit, non tamen eo gradu, vt herniam formauerit, et incipiens saccu-

lus

lus annuli cancellos transscenderit. Colica autem nunc violentiore oborta, intestinis flatibus distentis et per abdominis arctiorem pylam prorumpentibus, sacculus, peritoneae protruso insigne incrementum cepit; hic vero vna cum intestinis denuo repositus in cauo abdominis propria vi postea adeo se contraxit, vt abdominis annulum non amplius transscendere potuerit; non tamen eo tempore plene planeque euauit, sed nouis per refrigerium et flatulentorum esum ingruentibus colicae insultibus, vel sub velociore cursu motuue, intestina versus eundem saccum appressa, nouam eius expansionem et extra annulum elongationem promouerunt. Quare ultimo vitae suae anno dolorem et tensionem ab hac iterata sacci repletionem in inferiore ventris regione sensit aeger, quam ad leuandam laxantibus vti et incuruum in lecto situm tenere debuit. Quare et p. 28. iam sub vltimo colicae impetu adeo facile intestinum, insequentem subitum constrictionem, prorupit. Et haud dubie intestina versus sensim propulsi sacci ceruicem pressa, illa leuiora produxerunt incommoda, quibus hoc tempore ex improviso se sensit correptum, et tumor cum sacco e cauo abdominis e ductus, incrementa illa cepit, quae sacci regressum demum impediuerunt. Ad generationem tumoris p. 29. quod attinet, illum autumat in abdomine primam sumisse originem, et in statu suo mediocri cum peritoneae per annulum ad inguen collatum, ibi praedicto modo increuisse. Mollitiem autem copiosae adipi, duritiem inflammationi insequenti adscribit. Saccus herniosus per suum in cauum abdominis li. p. 30. berum aditum causam herniae generandae simili modo exhibuit ac canalisi a descensu testiculi genitus, nisi debita ratione rursus occludatur. Nihil enim p. 31. vltius requirebatur, quum vt intra abdomen intestina insolitam arctationem, vel in toto cauo, vel in certa

- certa quadum regione experirentur, eoque, ostia efficacius alliso, faccum penetrare cogerentur. Colicae itaque, intestina ad inordinatas crispationes et dilatationes sollicitanti eaque rursus prementi, id tribuendum, quod iterato ductu canalem permeauerint, licet sacci minor amplitudo et firmitas succedente celerrime incarceratione, eorum plenior expulsiōem p. 32. impediuerint. Causa autem incarcerationis tum in ipso intestino, tum coniunctim in sacco et annulo atque tumore quaerenda est. Incarcerationis autem indoles, ut ex cadauere apparuit, magis inflammatoria quam spastica fuit, et illa spasmos produxit omniaque alia symptomata, interdum remittentia, p. 33. interdum redeuntia. Ortus porro repentinus, limites circumscripti, figura peculiaris et aequalis ad tactum superficies tumoris una cum symptomatum violentia facile quempiam inducere possent, haec p. 34. omnia mala tertii testiculi descensionis ac compressionis adscribenda esse, nisi alia aduersarentur, et docerent iudicium de tertii quartique testiculi praesentia admodum esse limitandum et caute ferendum. p. 35. Ultimo denique loco varias observationes ex auctoribus studiosissime congestas addidit Cel. auctor, quae ipsius sententiam fulciunt, atque utilissimam hanc reddunt dissertationem.

IX.

Neue kritische Nachrichten von kleinen medicinischen Schriften inn- und ausländischer Academien vom Jahre 1780. 1781. 1782 und 1783. mitgetheilt von D. CHRISTIAN GOTTFRIED GRVNER D. M. etc. I. Theil Langensalza, bey Joh. Sigism. Zolling. 1788: 8. pagg. 208.

h. e.

Relationes nouae criticae de scriptis minoribus in

in indigenis ac exteris academiis prodeuntibus, Auct. GRVNERO.

Ante paucos annos Cl. A. duas partes harum relationum prodire iusserat, et iam tertiam addit, quae et sub titulo primae partis nouam epocham harum relationum incipere videtur. Prouti praecedentes particulae ob criticam accurationem atque verae elegantiorisque doctrinae copiam Cl. Editoris assensum et laudes doctissimorum virorum sibi comparauerunt, sic et haec eodem modo lecta ac ter quaterue repetita placebit, atque vota ardentissima excitabit apud quemque, vt continuare pergat Cl. A. haecce vtilissimas relationes.

X.

Lectioes publicae de vermibus intestinalibus inprimis humanis, quas habuit in Musaeo rer. nat. acad. Lundens. d. 18. Mart. 1784. ANDERS IAHAN BETZIVS Prof. R. D. Holmiae ex typographia regia 1786. 8. pagg. 55.

Quamplurimi nostris temporibus doctrinam de vermibus intestinalibus clariori luce perlustrarunt, et inprimis Cl. A. suis obseruationibus egregiis aequae ac ordine, quo sua cogitata proposuit, hanc historiam ita concinnauit, vt commendatione nostra indigere non videatur, cum ipsum opusculum de artificis solertia ac doctrinae copia luculentissimum exhibeat testimonium. Primo statim loco ex ordine chronologico recenset scriptores, qui ipsi super hoc argumento innotuere, atque quid recentiores praestiterint omni fide atque dexteritate protulit, ac primas lineas historiae vermicularis duxit, quae

quae inferuire possunt loco institutionis iis, qui successu temporis exactam omnibusque numeris absolutam conscribere velint historiam. Gratiose accepimus hanc introductionem Cl. A. atque nobis fuit promissis loco, spem conuiui opipari ac probe instructi nobis facientis, neque nos illa fefellit, opti-

- p. 7. me enim suo defunctus est officio. Describit autem I. ASCARIDEM, qui est vermis teres, vtrinque
 p. 10. attenuatus, inarticulatus, ore triualui 2. ASCARIDEM vermicularem capite obtuso, valvulis oris sub
 p. 12. longis subterminalibus, cauda subulata. 3. ASCARIDEM trichocephalam capite elongato filiformi,
 p. 15. cauda truncata. II. FASCIOLAM, cuius descriptio est: vermis planiusculus, linearis, inarticulatus, ali
 p. 18. tero apice attenuatus, altero obtusus. III. GORDIUM,
 p. 19. qui est: vermis filiformis, leuissimus, aequalis, IV. ECHINORRHYNCHUM, cuius haec est facies: vermis teres, inarticulatus, proboscide retractili echinata
 p. 20. V. PLANARIA autem est vermis depressus, inarticulatus osculis duobus hiantibus terminali et subcentrali, VI. TAENIA, vermis plerumque compressus et articulatus ac linearis. Caput vesiculis quatuor
 p. 28. suctoriis. Huic accenset I. TAENIAM folium capi
 p. 31. te armato, osculis marginalibus solitariis 2. TAENIAM vulgarem capite inermi, osculis lateralibus
 p. 34. geminis. 3. TAENIAM latam, capite inermi, oscu
 p. 35. lis lateralibus solitariis. 4. TAENIAM tenellam, capite... osculis lateralibus solitariis. Auctorum opiniones subnectit varias de via, per quam hi vermiculi intrant in corpus humanum. Per argumenta dein probat ea, quae originem et naturam horum animal
 p. 38. culorum concernunt. Primo igitur argumento proponit, *absentiam horum vermium extra corpus huma*
 p. 39. *num, secundo, praesentiam eorum in neonatis et non*
 p. 40. *natis infantibus, et animalibus iunioribus, tertio, ver*
 p. 42. *mum in interioribus corporis habitaculum, quarto,*

ros persistere viuis in locis, ubi alia corpora digeruntur, quinto, in corporibus animalium bene se habent, p. 43. Sexto, extra corpus animale cito moriuntur, septimo, p. 44. diuersa animalia suos sibi que proprios habere vermes, lucidius hoc multis exemplis probare studuit, octauo, vermium intestinalium structuram, obseruationi p. 47. bus egregiis probat, cur vermibus intestinalibus desint oculi, tentacula, arma etc. ac rationem reddit, cur vermes intestinales veneno necari nequeant. Nono agit de multitudine ouorum. Decimo declarat p. 48. maiorem esse feminarum numerum. Undecimo euincit, p. 49. vermes intestinales unius animalis in alio propagari se non finire. Duodecimo euincit, in corpore a p. 50. animali haud semper morbum efficere vermes intestinales. Vbi que synonyma studiosissime collecta in hoc libello adiecta sunt, laudatis simul auctoribus, eum potissimum in finem, vt omnis vitetur confusio, ac non sine causa genera ac species animaleulorum multiplicentur, simulque nomina addita suecica sunt. Et tandem de taenia cerebrina multas proponit dubitationes, quas ne Oedipus quidem soluere poterit, quae tamen de profunda eruditionis praestantia auctoris atque modestia eius simul exhibent testimonium, cum et se ipsum hisce soluendis minime parem esse profiteatur.

XI.

Versuch einer Einleitung in die allgemeine Pathologie der Nerven von FRANZ AMBROS. REISS d. Weltw. und Arzneig. D. Prag und Leipzig bey Casp. Widtmann, 1788. 8. pagg. 230.
i. e.

Tentamen introductionis in vniuersam pathologiam neruorum, auctore Cl. REISS.

Cl. auctor iam in dissertatione inaugurali sua spiritus vitales aggressus fuerat, atque cum physiologia
Tom. XXX. Pars IV. Yy giam

giam CALDANI versam ederet, pluribus argumentis
suae sententiae robur studuerat conciliare, atque sic
dictum liquidum nerueum enervare ac reiicere tenta-
uerat, eumque satis felici ingressum via ideoque laudandum esse asserimus, cum nulli se mancipare, neque in maiorum nostrorum verba, quae neque valent sicut nummi, iurasse videatur. Auctoritas enim eruditorum virorum nihil valet, sed veritas tantum, quae nullo vnquam tempore mutationi obnoxia est. Probamus itaque quam maxime Cl. A. consilium, quo nobiscum suam qualemcunque sententiam, quae omnium eruditorum virorum assensione est dignissima, communicare voluerit. Igitur videamus quomodo suam proposuerit, ut eo liberius atque ingenuius quisque de ea iudicare valeat. Praemisit autem introductionem, qua de morbi notionem, et de neruorum actione ac concursu in morbis speculariter in morbis systematis nervosi, et sensorii communis,

- P. 1. quae vno nomine morborum comprehenduntur nervosorum, egit. Causam autem omnium affectionum in substantia medullari neruorum collocat, quae vneruea praedita est, cuius indoles tamen hucusque definiti nequit. Hoc tamen certum est, vim nerueam ex legibus quibusdam agere, atque ex irritatione sollicitari ad agendum, eamque materiei in corpore latenti esse analogam, quae demum causa quadam occasionali euoluitur, atque dein omnes partes ob sympathiam in consensum trahuntur. Ipsa vis neruea ratione aetatis, sexus, temperamenti, climatis; constitutionis sanae aut morbosae corporis differt. Et idiosyncrasia, sympathia et antipathia eam varia ratione modificat. Haec vis diuidi, ac absque peculiari cerebri influxu adesse potest, intensior autem vis neruea producit mobilitatem ac sensibilitatem nimiam neruorum, utpote ex quibus origo omnium morborum

morborum nervosorum legitime est deducenda.
 Omnes autem eiusmodi morbi ad duas redeunt clas-
 ses, prior agnoscit motum nervorum auctum pro
 causa, posterior imminutum, qua quidem in re et
 medici ipsi in diuersas abeunt partes. Dantur etiam p. 25.
 morbi, morborum nervosorum nomine vix digni,
 quamquam faciem nervosorum prae se ferant. Sunt
 etiam morbi topici nervosi. His praemissis atque
 rite et docte explicatis accedit ad I *Sect. de causis mor-* p. 31.
orum nervosorum praedisponentibus. Eae autem
 sunt *physicae*, quorum pertinet constitutio corporis
 morbosa haereditaria, vitia connata, errores in edu-
 catione commissi, in ciborum delectu, vestimento-
 rum ratione, contentione animi in litteris tractan-
 dis, et incrementum corporis citatum. Alia causa p. 41.
 patet, in rebus non naturalibus, aere videlicet cali-
 do, frigido ac denique corrupto, et mephitico, in
 esculentis porro et potulentis, quorum prava indo- p. 45.
 es infantes ad morbos praedisponit nervosos, aliis
 qualitas ac quantitas eorundem noxia est, huc per-
 tinet quoque abusus spirituosorum et potus Coffee;
 dein somnus et vigiliae, quies et exercitia corporis vari- p. 53.
 is modis nervoso infensa sunt systemati, neque ab omni p. 55.
 culpa liberanda sunt excreta ac retenta: omnes au-
 tem humores corporis humani retenti, repressique
 aliquid ad genesin eiusmodi morborum conferre pos-
 sunt, quod multis comprobare studuit exemplis.
 De abusu veneris, menstruis anomalis, haemorrha-
 giisque ex eodem capite haec mala procreantibus le-
 tu dignas observationes reperimus. In ipsa graui- p. 81.
 litate, lochiis, lactis retentione, atque fluore albo
 eadem causa morborum nervosorum quaerenda est.
 Accedit ad corpora irritantia, quae ad duo reduci p. 92.
 possunt genera, scilicet ad humores acres, et ad
 corpora mechanice irritantia. Interdum a dolore p. 95.
 causae sunt deriuandae, quippe qui multorum solet

- p. 96. *existere causa morborum.* Morbis ipsis acutis
que ac chronicis multum tribuendum esse quilibet
intelliget, qui perspexerit per eosdem debilitari quae
- p. 100. *maxime nervos.* Concurrunt etiam causae *morales*
affectus, passionēs ac animi vires. Diligentissime
hoc caput tractatum est, atque de singulis affectibus
et philosophice et medice actum, atque quid animi
vires valeant, quantum ob limites quibus circum-
scripti sumus de iis iudicare licet, nervose proditum
- p. 125. *est. Sectio II. Symptomata morborum nervosorum*
prodit. Omnes nervi morboſi ad duo genera pos-
sunt referri, alterum ex vi nervorum aucta, alterum
- p. 127. *ex imminuta virtute nervorum provenit.* Vnde
seorsim 1. *de morbis nervosis topicis ab aucta vi ner-*
uorum oriundis verba fecit. Divisionem nervorum
vulgo receptam in motorios et sensorios iure repre-
hendit, genuino enim destituitur illa fundamento dis-
cuidendi, nam ipsa structura horum nervorum non
differt, ipsa quoque irritabilitas pro modificatione
sensilitatis minime haberi potest, et in ipsis nervis
motoriis sensilitas quoque inest. Interim tamen
ordine aliquo procederet oratio, retinuit hanc divisio-
- p. 130. *nem et examinavit mobilitatem organorum sensuum*
primoque loco dolorem ponit, ceu causam morbo-
rum, cui praeternaturales vigilias, deliria et mania
- p. 133. *adiunxit.* Progreditur ad sensilitatem nervorum mo-
p. 135. *toriorum; et epilepsiam, choream S. Viti, convul-*
siones, tremores, spasmos, hydrophobiam dicta
- p. 145. *suis illustravit 2. de nervosis morbis topicis ab im-*
minuta vi nervorum differuit, quorum retulit organo-
- p. 150. *rum sensuum insensilitatem, amaurosin, kophosin*
stupiditatem, vertiginem, lethargum, apoplexiam
- p. 154. *paralytin.* Spectat huc quoque immobilitas quarum-
dam corporis humani partium, quae comprehendit
- p. 168. *catalepsin, extasin, raphaniam, nostalgiam. 3. de*
communibus morbis nervosis, quibus adiunxit malum
hypo-

hypochondriacum, insensilitatem ac torporem, feb-
brim nervosam, tabem dorsalem. *Sectio III. de p. 183.*
cura nervosorum morborum, qui bene a morbis ner-
vorum sunt distinguendi. Transit ad communiap. 189.
praesidia aduersus morbos nervosos, atque laudavit
in vniuersum roborantia, euacuantia, demulcentia,
emollientia, sedantia, volatilia et irritantia. *Spe p. 200.*
specifica sic dicta remedia dein sub censum vocauit, de
quibus monendum, nullum dari specificum reme-
dium panchreston et infallibile, et minus rectum vsum
aut intempestiuam exhibitionem specifici, ipsis male
consuluisse specificis, his accedit opinionem de se-
de morborum nervosorum in cerebro aut medulla
oblongata, imminuisse eorum laudem, et tandem,
quod illa dispositionem neque remouerint, neque
recessum morbi impederint. Sequitur index me p. 203.
dicamentorum v. c. flores arnicae montanae, radix
valerianae officinalis, semina hyoscyami, cinchona
officinalis, opium, cardamine pratensis, radix paeo-
niae officinalis, helleborus niger, ruta, viscus quer-
cinum, asa foetida, atropa belladonna, datura stra-
monium, nicotiana tabacum, folia aurantiorum, aga-
ricus muscarius, flores buglossi, camphora, flores
zinci, castoreum, moschus, oleum animale Dippe-
lii. Tandem de aliis egit remediis specificis vel in p. 227.
quibusdam tantummodo casibus vtilibus, aut inertibus,
aut noxiis, neque Gasneri, Mesmeri aliorumque ineptias
ac deliria intacta reliquit. Sic autem se gessit Noster
in describendis morbis ac viribus remediorum deter-
minandis, vt omnium applausu dignus sit censendus.

XII.

NIC. IOACH. SVTTHOFF, diss. sistens vectis Roon-
husiani historiam, fata et vsum, Gotting. 1786.
8. 47 pagg.

Ordine hoc progreditur, vt primo instrumenti
descriptionem suppeditet. Laudat instrumento p. 3.

Yy 3

rum

- eiusmodi vsum apud veteres, vbi quaedam dicenda fuissent de embryulco HIPPOCRATIS, et instrumentis ALBVCASIS. Originem autem vectis Roonhusiani CHAMBERLAINIO potissimum tribuit, a quo ROONHVYSEN, BOECKELMANN et RVYSCH acceperunt, deinde illud transiit ad DE BRVIN et PLAATMANNVM qui id van ROYEN commisit, a quo denique VAN DIEDEN accepit, et sic ad alios sensim et p. 18. auctionis lege peruenit. Mutationes aliorum quoque recenset, BOOMII videlicet, TITSINGII, de WIND, RIGAVDAUX, MORAND, RECHBERGER, p. 24. HERBINIAUX, AITKEN. Subiunxit horum instrumentorum epicrisin, et censuit chalybem beneduratum politumque omnibus aliis materiis praefendum esse, omnia indumenta reiecit, longiorem paulo praefendum esse statuit, latitudinem mediam ad 1. pollicem circiter praetulit, crassitiem minorem laudauit, cautionem commendauit, ne vethra periclitetur, et non admittendum vsum esse p. 28. loco vectis forcipis brachium recte iudicauit. Vsum autem vectis in genere ab ipso consideratur et quidem, si caput protinus a doloribus non propellitur, si occiput in osse pubis ita haeret, vt efficacissimis etiam doloribus caput non vltra propellatur. Methodus autem inducendi vectem varia insimul descripta est. Incommoda vero vectis in genere cernuntur in paragomphosi capitis, cum ossa capitis versus omnia latera ossibus peluis inhaerentia non admittant, vt caput vecte ab ossibus pubis versus os sacrum dirigatur, deinde laceratio matris et infantis ab hoc instrumento a quibusdam in ius vocatur, difficilior eius est applicatio ob crassitiem, premuntur ab ea partes sub osse pubis sitae, imprimis vethra, ipsum perinaeum periclitatur, dum enim caput nascentis ab ossibus pubis soluitur, vniuersa eius

vis secundum axin pelvis in perinaeum dirigitur, et
 tota vis verticis perinaeum disrumpere tendit. Pro- p. 34.
 ponit indicationes ad vectis vsum speciales in partu
 naturali, si retardatur ille ob dolorum inefficaciam,
 ob caput nimis magnum, ob pelvim nimis angustam,
 ob infantis debilitatem, vel tandem partium mol-
 lium nimiam rigiditatem et resistentiam, aut si ca-
 put infantis in inferiore pelvis apertura iam haeret,
 vel in stadio partus ultimo, vbi occiput sub arcu os-
 sum pubis positum est, caput per os vteri iam trans-
 iit, et vertex in apertura locorum externa apparens
 perinaeum in globulum extendit. In partu autem p. 36.
 difficili, capitis naturalis magnitudo, obliquitas in
 pelvi, si occiput sub ossibus quidem pubis situm est,
 sed mentum a pectore praemature solutum efficit,
 vt capitis diameter longissima in diametrum potius
 brevissimam s. coniugatam incidat, adeoque caput
 inter ossa pubis et os sacrum incuneatur. Secunda p. 42.
 capitis minus recta positio est, si occiput os sacrum,
 faciem os pubis respicit, et abdomen infantis abdo-
 mini matris respondet, mentum autem a pectore
 praemature solutum est. Tandem si caput in ea po- p. 44.
 sitione est, quae aperturam pelvis superiorem transiit,
 futura nempe sagittali secundum diametrum pelvis
 obliquam, etiam in pelvi minore maneat, et frons
 neque ad os sacrum, neque sub arcum ossum pubis
 vertatur, ita vt facies, vel sinistrum foramen ovale,
 vel incisuram ischiaticam respiciunt. Quod si au-
 tem simul mentum a pectore praemature solvatur,
 atque ita caput ad dorsum reclinetur, alia oritur ini-
 quitas capitis in quatuor species dispescenda. Si oc-
 ciput vnum alterumue foramen ovale respicit vectis
 ad ductum ossis sacri introducendus, atque ita diri-
 gendus, vt occiput amplectatur. Si occiput incisura p. 45.
 ram ischiaticam respicit vectis ea directione introdu-
 cendus, vt eius apex vertici capitis imponatur, ma-

nubrium deinde ad matris abdomen vel potius eius hypochondrium inclinatum sit, et simili eleuatione
 p. 46. caput versus os pubis dirigendum. Partus facie prae-
 uia rarius recte absolui potest, sed caput mobile re-
 tropellendum et pedibus infans extrahendus. Si ca-
 put nimiae magnitudinis, et obstetricans sero ad-
 uocatur, frons et mentum vel ad ossa pubis et os
 sacrum, vel ad foramen ouale ita incuneari possunt,
 ut versio infantis fieri nequeat, tunc forcipe melius
 quam recte absoluitur partus. Multo rarius rectis
 applicatio fit, ubi pars capitis in aperturam peluis
 venerit, ita ut os bregmatis, auris et maxillae infe-
 rioris exploranti digito sese offerat.

XIII.

*Abhandlung von den vornehmsten und gemeinsten in-
 nerlichen und äusserlichen Krankheiten zum Ge-
 brauch junger Aerzte und Wundärzte, und sol-
 cher aufgeklärter wohlthätiger Menschenfreunde,
 welche auf dem Lande die Arzneykunst ausüben,
 oder die wegen Entfernung medicinischer Hülfe
 ihre eignen Aerzte seyn müssen von IOHANN FRIE-
 DRICH von HERRENSCHWAND, M. D. u. s. w.
 Bern bey Franz Seizer und Comp. 1788. 4
 705 S.*

h. e.

Commentatio de praecipuis ac frequentioribus
 morbis internis aequae ac externis in usum
 medicorum iuniorum ac chirurgorum, eo-
 rumque qui ruri saluti hominum prospiciendo
 medicinam exercent, aut ob absentiam me-
 dicorum sibi met ipsi consulere in rebus me-
 dicis tenentur A. I. F. HERRENSCHWAND.

Venerandus huius libri auctor suis consiliis, opera,
 scriptisque de generis humani salute optime pro-
 meritus

meritus est, eiusque suafu et hortatu non solum Bernae schola obstetricia fundata atque legibus egregiis munita, atque rebus necessariis est instructa, sed etiam maxima egregiis suis meritis accedere ornamenta ex singulari eiusdem cura ac studiis, quibus sanitati hominum provide prospexit, atque de via ac ratione cogitavit, qua empiricis, agyrtis aliisque eiusmodi humanae vitae carnificibus limites poni, illique, si fieri queat, penitus extirpari possent, unde non tantum quosdam erudiendos iussit qui simplici modo at ex artis medicae genuinis principiis, rari potissimum artem medicam facere possent. Praeprimis vero proposuit, ut unicuique medico probe erudito certa quaedam regio assignaretur, in qua medendo sese exercere ac omnibus prodesse, sed etiam pro praestita opera bene vivere posset. Tigurini medici imprimis consiliis moti tales discipulos erudire coeperunt. Ne autem ruri degentibus, militibus, peregrinantibus, aliisque medico destitutis deesset occasio, sibi met ipsi consulendi, atque proba adaptandi medicamenta, hunc librum populariter conscriptum publici fecit iuris, eundemque francogallice edidit, cuius versio Teutonica protinus ab alio sub eius auspiciis facta est, quo et Heluetae et alii haberent librum, ad quem confugere, eundem consulere atque medici sui esse, ac medico, chirurgo, atque pharmacopoeo egere commode possent. Studiosissime autem omnia pertractavit atque suorum praeceptorum vestigia, SALZMANNI, BOECLERI, NICOLAI Argentinensium, WEDELII, HAMBERGERI, TEICHMEYERI, Ienensium, HOFFMANNI, Halensis, BOERHAAVII, ALBINI, GAVRII, S'GRAVESANDII, Batavorum, presse sequutus est, atque opus omnibus numeris absolutum confecit, quod ipsi maximam ac nunquam perituram procreabit gloriam. Age pau-

- cis videamus; qua ratione in hoc conscribendo sit versatus. Orditur autem a definitione morbi, atque quam plurimos morbos sanitatem vniuersam obignorationem ac neglectum subsidiorum subuertere solet. re docet. Quum autem magna sit temperamenti vis in morbos, in vniuersum *de temperamentis* egit, eaque rite diuisit in calidum, frigidum, humidum ac siccum, quae primam constituit classem, reiectis recentiorum philosophorum somniis ac diuisionibus legitimo diuidendi fundamento destitutis, alteram classem mixtae efficiunt constitutiones, scilicet admodum robusta, infirma ac tenera, macilenta, ac in obesitatem inclinans. Recensitis atque bene expositis his de morbis vnicuique temperamento propriis
- p. 2. verba fecit. Transiit ad *impuritatum differentias in primis viis*, atque demum progressus est ad *vitia communia partium solidarum*, ad *vitia massae sanguinae in vniuersum*, ad *vitia partium fluidarum*, quae ab initio difficulter cognosci possunt, atque in cacochymiam transmigrant, ad *vitia communia lymphae*. Pyretologiam deinde sumsit sibi tractandam, et quidem primo *de febre in vniuersum* egit, vbi symptomata communia febrium sub censum vocauit, quibus subiunxit signa prognostica omnium morborum et imprimis febrium, et tandem quae circa regimen in febribus notanda sunt adiecit. Quum autem febrium familia admodum magna sit, et numerosissima earundem soboles, eas in classes digessit suas, vnde
- p. 74. *de febribus intermittentibus* sigillatim et seorsim
- p. 85. *de febribus mixtis* egit, quae typum suum vel absque omni duplicatione vel cum duplicatione irregulari seruant, et quae ad febrem intestinalem et synochum putridam benignam sese reducere sinunt. Diuersae harum species iusto ordine hic propositae sunt. Excipiunt haec variolae ac morbilli, et malignae febres, sub quibus synochum putridam malignam, febrem hecticam, phthisim

phthisin neruofam atque marasum comprehendit p. 133.
 His absolutis in vniuerfum confiderauit obftructiones, p. 137.
congefiones autem *catarrhales* primum occupant lo-
 cum, quibus subiunctae sunt *congefiones rheumaticae* in p. 146.
vniuerfum, quibuscum magnam habet affinitatem ar-
 thritis ac podagra. Tranfit ad obftructiones glan- p. 158.
dularum earundemque intumefcentias, quorū etiam
 quorundam viscerum obftructiones retulit. Deīn p. 172.
de iſtero differuit. *Hypochondriacum malum* rite p. 177.
 deferipfit. Ampliffimum autem commentarium de p. 181.
inflammationibus conſcripfit, qua quidem in deſcri-
 ptione ita eſt verſatus, vt de inflammationibus in
 vniuerfum, ac demum de inflammationibus aequē
 internis ac externis, quorū etiam inflammationes
 spuriae pertinent, verba faceret. Accessit poſtea p. 244.
ad emphyſemata, vbi primum de emphyſemate pro-
 prie ſic dicto, ſecundo autem loco de tympanitide
 praecepit. *Varia oedematū, hydropiſque genera* p. 245.
ſpeciesque accuratiori ſubiecit examini. Excipiunt p. 275.
 hos morbos *conuulſui motus, et ſpaſtici ac paralytici*
morbi. Probe autem diſtinxit ſpaſmum in genere,
 ac ſpaſtica ſymptomata externa et interna. Abſo- p. 277.
 lutis his recenſuit *foporoſos ac apopleſticos inſultus*,
 et deīn in ſpecie in *diuerſas paralyſeos ſpecies* accu-
 ratius inquiſiuit. Pergit commemorare *haemorrha-* p. 285.
gias in vniuerfum, vna cum variis earundem ſpecie- p. 292.
 bus. Inprimis autem omnem meretur attentionem p. 305.
 doctrina de *venenis*, quam ita propoſuit, vt nihil ſeitu
 cognituque dignum etiam quoad minimas circum-
 ſtantias praetermiſſum ſit. De *ſubmerſis* eorundem- p. 314.
 que in vitam reuocatione vtiliſſima prodidit praece-
 pta. *Morborum autem cutaneorum* longum conte- p. 316.
 xuit catalogum, quibus etiam morbum pedicularem
 accenſet. Quenam deinceps *vulnerum, perſionum*
ac ulcerum ratio ſit, et quomodo in iis perſanandis
 ſit verſandum omni fide ac dexteritate tradidit. Iam p. 332.
 partium

partium singularum corporis humani adgressus est
 p. 345. morbos, initium faciendo a *morbis capitis*. Si
 p. 359 gillatim vero hisce rite pertractatis *oculorum morbos*
 potiores, nam omnes commemorare non potuit ob
 eorum nimiam copiam, descripsit, quibus statim
 p. 364. adiecit *morbos narium*. In confinio ipsarum *morbos*
 p. 371. *oris ac aurium* perlustravit. Descendit ad pectus,
 p. 393. ac *aegritudines* illud infestantes et *incommoda*, quibus
 p. 397. *cor affligitur* descripsit. Inde oratio progressa est ad
morbos ventriculi et intestinorum, variae colicarum
 p. 429. species dilucidius explicatae sunt. *Haemorrhoides*
 p. 437. secundum diuersa symptomata expositae sunt. Ver.
 p. 445. *miculorum* variae species sunt recensitae, atque tan-
 p. 459. dem *de morbis urethrae* egit. Quia autem *morbi*
infantum praecipuam curam requirunt, et ingenium
 medici interdum admodum exercent, fusius de iis
 tractauit. Ne autem in hac vberissima morborum
 recensione quidam desiderentur, qui curam pro-
 p. 469. fus singularem exigere videntur, *morbos muliebres* in
 p. 480. *uniuersum* proposuit, et deinceps ad *morbos graui-*
darum transit. Exactius autem de *lue venerea* ser-
 p. 493. mocinatus est. Et de *masturbatione aliisque vitis*
 p. 525. *huic propius accedentibus* inprimis penes sexum se-
 quiores verba fecit. Cum autem omnibus mor-
 bis ex duplici fonte, diaetetico nempe ac pharmaceu-
 p. 539. tico, sit medela afferenda *diaetam* sanorum, infirmo-
 rum, conualecentium, et reliquas diaetae species
 secundum varia incommoda in corpore latentia prae-
 p. 546. scripsit. Coronidis loco accessit *relatio de praece-*
ptis pharmacopoeo exhibitis, *vna cum supplementis*;
 concernunt autem ea et ponderum, mensurarum-
 que rationem, et doses ex aetatis, sexus, aliarum-
 p. 549. que circumstantiarum ratione exhibendas. *Prae-*
scripta autem vna cum supplementis ad pharmacopoeos
pertinentia viam ac rationem ostendunt, qua medica-
 menta sint ad praescriptos vsus praeparanda. Ipsae
 formulae

formulae et latine et germanice conscriptae sunt, ut omnibus hac ratione consulatur. In usum autem patrum familias *de apothecis sic dictis domesticis* egit, atque *de medicamentis in illis asseruandis*, eo-p. 683. *rumdemque viribus ac legitimo usu*. Tandem ad calcem adiecta est Cl. MORELLI Pharmacopoei Ber-
nensis relatio *de apothecis domesticis ac peregrina* p. 701. toriis cum praefatione nostri auctoris. Portatiles haecce apothecae triplici modo sunt formatae, quarum tamen descriptionem hic non adiciamus, et ita accommodatae, ut ex iis omnia tanquam ex largo penu pharmaceutico peti queant, de quibus auctor Cl. in suo libro egit. Peregrinantibus tales apothecae admodum proficuae sunt, atque curauit Pharmacopoeus, ut non nimio veneant pretio. Classes medicamentorum simul adiectae sunt, atque omnia bene ordinata. De utilitate ac praestantia huius libri nihil amplius addimus quam hoc, quod non tantum unicuique patrifamiliae, atque omnibus qui medico destituti sunt ac praepreimis ruri viuunt, sit utilissimus, sed etiam iunioribus medicis et chirurgis admodum proficuus, qui illum nocturna diurnaque terere possunt manu, atque inde non tantum doctrinae suae qualiscunque maiora capere incrementa, sed etiam in persanandis morbis aduersus multos errores sese munitos tutosque praestare queunt. Exercitati quoque medici ac chirurgi aequae in hoc libro multa inuenient, quibus animus mirifice pascitur, et quae in communem sunt conuertenda usum, quaeque hic quasi in centro sunt collecta, quae in aliis operibus dispersa sunt.

XIV.

SAM. GOTTLIEB GMELINS *Reise durch Rußland zur Untersuchung der drey Naturreiche, vierter Theil,*
nebst

*nebst dem Leben des Verfassers, St. Petersburg,
gedruckt bey der kais. Academie der Wissenschaften 1784. 4. 218 S. c. f.*

h. e.

SAM. THEOPHILIGMELINI iter per Russiam trium
naturae regnorum gratia institutum, Pars IV.

- O**pus illud posthumum ex schedis manu exaratis, quae ex captiuitate Cl. auctoris saluas obtinuerat CL. GULDENSTAEDT atque mundauerat, tandem post fata GULDENSTAEDTII a Cl. PALLAS manibus obstetriciis protractum est in lucem, cui insimul vitam auctoris praefixit, quae utique digna est, ut
- p. 2. etiam hic legatur. Natus est anno huius seculi 45. d. 23 Iunii Tubingae patre Doctore medico ac pharmacopoeo. In scholis Tubingenfibus eruditus ac ciuibus academicis ob ingenii excellentiam praemature adscriptus est, atque cum ageret annum vnde-
p. 3. gesimum a. 64. doctoris ornatus est honoribus. Breui post Belgium secessit, et Lugduni Batauorum, ALBINI, GAVBII et ROYEN scholas frequentauit, et PALLASIO vsus est familiariter, qui ei admodum ob botanices ac vniuersae historiae naturalis studium fauit. A. 1765 relicto Lugduno Batauorum se Ha-
gas Comitum contulit, vbi a PALLASIO humanissime exceptus est hospitio. Ob rerum oeconomica-
rum angustias vix ipsi in mentem venit chirurgi nautici in Indiam orientalem nauigantium officio defun-
gi, qua quidem occasione simul desiderijs suis in-
uentionum in historia naturali faciendarum satiffa-
p. 4. cere sperabat. Attamen expectando e patria vitae subsidia Brielaë ad Mosam medicinam exercere coepit. Post aliquam ibidem moram nauem conscendit atque minora itinera ad ripas Seelandiae suscepit, ibi in colligendis plantis multus fuit, praeprimis vero fucos sibi comparauit studiosissime quampluri-
mos,

mos, atque ope traditae sibi a Cl. PALLASTO factae
 collectionis cum eiusdem obseruationibus primas hi-
 storiae fucorum lineas duxit. Sed praeter omnem
 spem per Bruxellas Lutetias Parisiorum adiit, et ita
 cum ADANSONIO familiariter vixit, adeo vt eius or-
 dini plantarum perpetue subscriberet. De eius re-
 ditus in patriam tempore nihil certi definiri potest.
 Cum autem a. 1766 imperialis Academia Petropo- P. 5.
 litana reuiuisceret, etiam Noster eiusdem socius et
 quidem classis physicae factus adiecto stipendio annuo
 800 rubellorum et erogata simul pecunia ad sumtus
 itineris impendenda Igitur ineunte vere 1767. Tu-
 binga relicta Berolinum primo salutauit, atque per
 Pomeraniam et Borussiam in Russiam profectus est.
 Petropoli per annum commoratus est, atque fuco- p. 6.
 rum historiam digessit ac typis 1768 adaptauit.
 Quasdam commentationes historiae Acad. Imp. Pe-
 tropolitanae insertas tunc elaborauit, atque florum
 Sibiricae reliquias in ordinem redegit. Occasione p. 7.
 transitus Veneris per solem iussu Imperatricis Astro-
 nomi et physici ad itinera suscipienda excitati sunt,
 GMELINVS igitur australes, PALLASIUS orientales
 imperii regiones peragrarare constituerunt, vnde a
 1768 die 23. Iunii admissi antea ad manus osculatione-
 nem Imperatricis sese ad iter accinxerunt. In mon-
 tanis regionibus Waldaisensibus disquisiuit strata li-
 thantracum, et ad oeconomiam Petropolitanam socie-
 tatem, praemii propositi 1000 rubellorum consequen-
 digratia misit. Die 15 Aug. super Tweram Moscauiam p. 8.
 salutauit, die 1. Oct. accessit per Tulam Worone-
 sehium, vbi per hiemem cum morbo conflictatus est.
 Interim tamen a duce Carolo Wirtembergico in eum
 professio Botanica Tubingensis collata est, hac sub
 conditione, vt sibi liceret susceptum iter in Imperio
 Russico finire. Veris tempore 1769 Woroneschii
 cum GULDENSTAEDETIO familiariter vixit, et cum eo
 de

- de itinere prosequendo consilia iniit, ac ab ipso socium itineris Cl. HABLIZL accepit, qui multum ip-
p. 9. si profuit. Aestatis tempore Tserkaskum adiit, sed ob pericula deterritus per Asofum ad confinia Terekki sese non contulit, sed relicto Tserkasko Astrachanum salutavit ibique per hiemem mansit. De-
 nuo ibi cum GÜLDENSTAEDTIO congressus est, a-
 que Noster Persiam, GÜLDENSTAEDTIVS regiones
 Caucasi annuente Academia peragrarare constituerunt.
 Die 9 Jun. 1770 Noster conscendit nauim actuariam
 minorem et boreales ac occidentales oras maris Cas-
 spici usque ad Derbentum peruagavit, ubi naue re-
 lecta Backuam migravit Fontium naphtha repleto-
 rum describendorum gratia, Schamachium, Sallian
 et Enzellium visitavit 1771. mense Februario Raesch-
 tum venit et in eius metropoli a Hedaet Chano, cu-
 ius ditioni subiectum est humanissime exceptus, dein
 Massanderanum secessit ad Balfraschum et Astrabad.
 Sed hanc posteriorem urbem ob tumultus intrare
 non potuit, ideoque Balfraschum rediit. Ibi deli-
 neator ipsius BORISSOT febre putrida extinctus, qui
 et Noster affectus est, qui praeterea pro speculato-
 re habitus a Chano est ac ad mensem usque Nouem-
p. 11. brem detentus, quo demum Enzellium salutavit d.
 10 Febr. 1772 oram borealem Nicabadensem trans-
 uectus tandem Astrachanum multis periculis supe-
 ratas attigit. Hac aestate loca vastuosa et plana ad
 Wolgam inferiorem, aequae ac Cumana videre sibi
 sumpterat, quare ad coloniam Sareptam accessit, ibi-
 que cum ANNA DE CHAPAZEAV matrimonium in-
 iit. D. 11. Septbr. per Cumana loca plana profe-
p. 12. ctus ad Terek quam profectiorem d. 22. Octb. finiit.
 Paulo post consilium de traiciendo mari Caspico iniit
 ad oras orientales Truchmenias et regionem Masan-
 deran, quod quidem consilium ipsi PALLASIVS ibi-
p. 13. dem accedens, dissuasit, sed frustra. D. 25 Jun.
 nauem

nauem conscendit, postquam Astrachani testamen-
 tum suum deposuerat, in quo omnes opes in Russia
 comparatas viduae legauit. Orientalem oram pro-
 sequutus est ab initio, atque naue relicta terram fir-
 mam perquisiuit, neque malo quodam a Truchme-
 niis est affectus. D. 1. Sept. Astrabatum attigit, et
 tandem Astrachanum rediit. Ibi cum socero suo
 de itinere Kisliarense deliberauit, vbi ille eundem
 visitare voluit, d. 12. Noubr. itaque se huic itineri
 accinxit, et per tot discrimina rerum denique d. 23.
 Decembris ad Bakuam accessit. d. 15 Ian. 1774. ad
 Derbentum suam direxit viam, ibique aduenit d. 20.
 eiusdem. Hic a quibusdam Russis, quorum mer-
 ces FETH ALI CHAN sibi vindicauerat, rogatus, vt
 pro ipsis intercederet, cum autem acrius instaret
 precibus suis iussus est eodem die ex vrbe discedere.
 Cum igitur Kisliarium reuersus est, ibi suae capti-
 uitati hac ratione occurrit, quae haud dubie instigante
 FETH ALI CHAN facta fuerat. Magna incommoda ibi
 perpeffus est, neque vestes neque lintea transmutare
 poterat, carceri loco fenestrarum foraminibus prae-
 dito inclusus ex aqua, pane, et pulte miliaceo viuere
 coactus, et si exire liceret a custodibus semper comi-
 tabatur. Haec tantummodo ipsi concessa sunt, vt co-
 mites penes ipsum manerent, neque is schedis suis et
 delineationibus priuaretur, atque litteras scribere
 posset. Mense interim Aprili per MICHAILOFIVM
 studiosum aequae ac comitem suum de libertatis suae
 vindicatione sollicitauit VSMEXVM qui tamen eum-
 dem ob fugae suspicionem ad Medschillis pagum in
 carcer firmitus coniicere iussit. Tres autem potissi-
 mum erant conditiones, sub quibus euadere posset,
 1) vt principi Andreeensi permitteretur foedus
 aduersus Schamechalum ineundum, 2) vt clanculum
 Noster abduceretur, aut 3) vi adhibita liberaretur.
 Academia Petropolitana et imprimis Comes WLA-

P. 18. DYMIR ORLOFIVS de liberando GMELINO multa tentarunt. Igitur Principes Tatarici cum manu armata ad Vsmeyum huius rei causa ablegati sunt, et simile praestare potuisset princeps Andreevius TEMIR, sed incassum, neque prudentiae erat durioribus remediis uti. Sed Noster ob labefactatas animi et corporis vires medio Iunio dysenteria correptus est, qua d. 27. Iun. Achtmetkentii in carcere placide expiravit. Comites Nostri protinus e captivitate dimissi sunt, et non tantum ipsis concessum eundem humare, sed etiam eius schedas secum sumere. Scripta eius sunt: 1. Diss. inaug. de analeptis quibusdam nobilioribus, Cinnamonomo, aniso stellato, et asa foetida. Tubing. 1763.

P. 21. 4. 2. *Ein Aufsatz, über das Rhinoceros mit 2 Hörnern*, in Scriptis Soc. Harlemonis 1765. 3. quaedam additamenta ad *Florae Sibiricae P. III. et IV.* 4. *Observationes et descriptiones botanicae* in Nou. Comm. Petrop. T. XII. a. 1767. 5. *de proprietatibus plantarum & châractere botanico cognoscendis*. Eod. Tom. 6. *de glacie Mariae Ruthenica*. Eod. Tom. 7. *de Capra Saiga et Erinaceo aurito*. Tom. XIV. P. I. 8. *de lychnantho volubili et Limnanthemo peltato, nouis plantarum generibus*. Eod. Tom. 9. *rariorum avium expositio*. Tom. XV. 10. *Historia fucorum iconibus illustrata*, Petrop. 1768. 4. 11. *Reise durch Russland zur Untersuchung der 3 Naturreiche* Petrop. 4. P. I. 1770. P. II. 1774. P. III. 1774. Plura praeterea botanici argumenti inter schedas eius reperta cum *Flora Caucasica* GULDENSTÄEDII per PALLASIVM prodibunt.

In Itinerario ipso describitur iter ab Astrachano ad Zarizyn susceptum, dein per Cumana loca incul-ta super Mosdok; item iter Persicum secundum, a. 1772 vsque ad veris tempus 1774. Excerptimus iam ea paucis, quae ad nostrum potissimum pertinent consilium. Nuda tamen nomina animalium, plantarum-
que

que minime curabimus, sed tantummodo descriptiones. Notari autem meretur officina nitro coquen- p. 5.
do adaptata in oppido Selitrenoi Gorodok, i. e.
oppidulo nitrario; sed ipsa officina admodum negli-
gitur. Sal culinare, nitrum, sal mirabile Glauberi et
amarum coniunctim reperiuntur, vnde forte ad aci-
dum vniuersale varie modificatum colligere liceret.
Variae Anabases aphyllae ratione aetatis circa Ma- p. 23,
nitichium reperiuntur, surculi in iuuenili aetate vi-
rides, laeues ac simplices sunt, in adultiore aetate
rubri fiunt pluribus surculis praediti, in quibus flo-
res, quorum in superficie circulares sunt incisurae,
nodi vero efficiunt decurtatos surculos imbricatim
proliferos. Decocto Donici Kosaci tanquam emetico
vtuntur, apud Astrachanos ad venena refertur. In p. 37.
Terero duae species sunt gossypii, prima ex arbore, al-
tera ex gossypio herbaceo L. prouenit, solum pingue
cum arena mixtum amant, atque viride florent ae-
state sicca. Floribus pluuia admodum aduersa est.
Salsola altissima radice lignosa simplex, surculi ere p. 47.
cti et expansi, flores rotundi, glabri, stamina fla-
ua. Tetrao Caspius magnitudine anseris, rostrum p. 67.
oliuaceo, naribus verruciformibus, orbita et tempo-
ribus nudis ac flauis, oculis nigris, cruribus flauis
pennis ac calcaneis destitutis, digitis 4 flauis et vngui-
bus nigris, color auis cinereus rubris maculis
tingctus. Alarum pennae in extremitatibus albae. Cy- p. 133.
prinus *Bulatmai*; Caput cathetoplateum, oblongum
ad frontem aliquantisper depressum, superne fu-
sco, inferne album; maxilla inferiore multo bre-
uiore, macula oblonga alba ad apicem maxillae su-
perioris. Rictus oris oblongo rotundus cirrhis qua-
tuor munitus. Nares duobus foraminibus ad basin
rostri sitis, subrotundis, iris aureo argenteoque
colore mixta, pupilla nigra. Oculi non adeo magni
ad latera capitis siti. Opercula branchiarum fusco
Z 1 2 argen-

- argenteoque colore mixta. Laminae oculis proxima auro eleganter resplendent. Figura corporis externa est, ac in Cyprino Kutuma. Totum corpus superius chalybeum quidem, sed aureus color ubique emicat. Pectus; abdomen, et reliquum corpus inferius ex argenteo colore in aurum vergit, imprimis versus caudam. Squamae mediocres, semicirculares, distantes, imbricatim sitae. Linea lateralis recta ventri propior. Pinnae pectorales basigryseae, apice rubentes, radiorum 19. quorum primus robustior extus nigricans, indiuisus, caeteri vero omnes in apice ramosi. Pinnae ventrales basialbae, apice rubrae radiorum 9. quorum imus reliquis robustior et indiuisus, caeteri vero omnes apice radiati. Pinna ani rubra, basi albescens, ossiculorum 8 quorum imum indiuisum, secundum et tertium omnium maxima, et vt reliqua in summo ramosa. Pinna dorsi vnica e fusco nigricans radiorum 10. quorum imus minimus, secundus omnium maximus et robustior, imus et secundus indiuisi, reliqui in summo ramosi. Cauda bifurca e fusco rubescens ossiculorum 21. quorum vtrimque extrema exigua, indiuisa, reliqua vero apice ramosa. Vesica aerea oblonga, teres, longitudine spithamaea, medio quasi filo constricta. Dentēs et branchiae se vt in congeneribus habent. Hanc descriptionem in acceptis referimus Cl. HABLIZL, qui et de anate Cygno L. obseruauit eum et rostri et corporis colorem pro aetatis ratione mutare. Eodem modo is descripsit *Columbum Cassicum*, cuius magnitudo columbae, rostrum plumbeum pollicare. Caput et reliquum corpus supra fusco nigricat. Gula et genae lateraque colli superioris alba; collum inferius gryseum. Pectus, abdomen et venter albo-argentea. Alae complicatae ad vropygium protensae. Vropygium infimum albo nigroque variegatum. Remiges a prima

ma ad sextam immaculatae fuscae, a sexta ad decimam candidae, vno latere fusco maculatae, a decima vero ad vigesimam primam vsque immaculatae, candidae. Fe-
 trices alarum fuscae. Pedes et digiti interius cinereo
 viridescences, exterius fusco nigricantes. Oculorum
 irides, yt et palpebrae rubrae. De carne acipenseris et p. 140.
 Percae luciopercae dissecta et loco obscuro reposita
 obseruauit, quod luceat, quod tamen de nullo alio Ca-
 spici maris pisce adnotauit. Vidit quoque rattum p. 147.
 siluestrem quoad omnia fere domestico similem, prae-
 ter album abdomen, et pilos longiores. Prope p. 167.
 Dschurdascht inuenit *Centauream procumbentem* a
 LINNEO non descriptam, quae huius est naturae:
 Radix perennis, lignosa, simplex extus fusca, intus
 alba, perpendiculariter in terram descendit. Caules
 ex ea plurimi, procumbentes, ramosi, quadranguli
 alboque tomento per omnem sui longitudinem ob-
 ducti in palmarem, semipedalem et interdum do-
 drantalem altitudinem excrescunt. Folia radicalia
 in fasciculum collecta, simpliciter cum impari pin-
 nata, pinnulis alternis integris, lanceolatis, sessili-
 bus, vtrinque alba lanugine obiectis, extrema reli-
 quis productiore et latiore. Caulina alternatim dis-
 posita, sessilia, inferiora etiam pinnata, minori
 tantum quam radicalia pinnarum numero conflata,
 caeterum dissimillima, superiora ternata, extimo fo-
 liolo productiore, summa simplicia quato lanceo-
 lata, sessilia, vtrinque tomentosa. Rami e folio-
 rum alis egredientes iisdem foliis ac caulis vestiti
 sunt. Flores in terminatione caulium ramorumque,
 solitarii, sessiles, purpurei. Calyx oblongo globo-
 sus, squamis ouatis membrana circumdatis, scario-
 sis. Puluerem quoque penes Persas aduersus puli- p. 168.
 ces detexit ex aridis chrysanthemi inodori foliis con-
 sectum. Descripsit *parum alpinum* quoad magnitu- p. 171.
 dinem caudatum aequantem, *murem alpinum* conue- p. 172.
 nientem

- p. 173. nientem cum mure domestico longioribus pilis, *geranium montanum*, *sturnum montanum* alaudae quoad
- p. 176. magnitudinem similem, *Centauream moschum* m. la-
nugine alba obducta, cum impari pinnata, parium
3 et 4, pinnulis alternis, sessilibus, oblongo linea-
ribus, obtusis integerrimis. Calyx oblongus, im-
bricatus, squamis ovato lanceolatis membranaceis,
- p. 181. laevibus, inermibus. Sic quoque delineavit *Gna-
phalum uniflorum* m. *motacillam Samamificam* quoad
- p. 184. magnitudinem cum Suecica convenientem, *Cram-
ben Caspicam*. Cal. Perianthium monophyllum,
oblongum superne in quatuor lacinias oblongas acu-
tas, connuentes diuisum. Corolla tetrapetala cru-
ciformia; petala oblonga patentia, vnguibus erectis
longitudine calycis. Stam. Filamenta sex, duo bre-
uiora, quatuor longiora, omnia integra; Antherae
simplices. Pist. Germen ovato-oblongum. Sty-
lus vnicus erectus, longitudine staminum maiorum.
Stigma capitatum, integrum, crassiusculum. Glan-
dulae nectariferae nullae. Peric. Bacca sicca, globo-
sa, decidua, interne in medietate sua membranula
tenuissima in duos lobulos diuisa. Sem, duo sub-
- p. 188. rotunda plana. Notatu digna est aceti sicci apud
Gilanorum Alpium incolae praeparatio ad do-
mesticos vsus ex sero lactis, illud nimirum in va-
se cupreo coquitur donec crassescat, colatur per lin-
teum, et denuo coquitur ad substantiam fuluam vs-
que, atque dein siccatur in loco ymbroso. Fru-
stula eius aceti dein decisa aqua calida et frigida sol-
uuntur ad vsus.

XV.

Noua physico-medica.

Descriptio nominum Academicorum Bononiensium.

Academici Bononienses alii Benedictini appellan-
tur, alii simpliciores Academici; primis cer-
tum

tum statutumque est praemium singulos in annos, cum ea tamen conditione, vt aliquid noui ad academiam referant; caeteris liberum est id facere, cum nullo praemio alliciantur.

Priorum nomina haec sunt:

IOHANNES ALDINI.

GERMANVS AZZOGVIDI.

IACOBVS BIANCANI.

GABRIEL BRVNELLI.

IOHANNES ANGELVS BRVNELLI.

SEBASTIANVS CANTERZANI.

Marchio GREGOR. PHILIPP. MA. CASALI.

GAJETANVS IATTORINI.

ALOYSIVS GALVANI.

CASPAR GENTILI.

ALOYSIVS LAGHI.

GASPAR LINGVERRI.

IOHANNES MARCHETTI.

Marchio IACOBVS MARESCOTTI.

PETRONIVS MATTEVCCI.

CAROLVS MONDINI.

GAJETANVS MONTI.

ALOYSIVS PALCANI.

VINCENTIVS POZZI.

FRANCISCVS SACCHETTI.

HIERONYMVS SALADINI.

IOSEPHVS VERATTI.

IOSEPHVS VOGLI.

GAJETANVS VTTINI.

Caeterorum haec nomina sunt:

Marchio FRANCISCVS ALBERGATI.

Comes PHILIPPVS ALDROVANDI.

PETRVS ALDROVANDI.

MARCHIO IOSEPH ANGELELLI.

Marchio IOSEPH SANZI.

Pater Magister PHILIPPVS BECCHETTI.

Marchio ALOYSIVS BEVILAGQVA.
 Magnus Prior FRANCISCVS MAR. BOCCADI-
 FERRO.

Cardinalis LVDOVISI IGNATIVS BONCOMPANI,
 MALVEZZI Comes ALPHONSVS BONFIOLI,
 ALEXANDER BONZI.

Marchio ANTONIVS BOVIO.

LEOPOLDVS MARCVS ANTON. CALDANI,
 PETRONIVS CALDANI.

Comes FEDERICVS CASALI,

MICHAEL CHIESA.

IVLIVS CAESAR CINGARI,

PETRONIVS COLLIVA,

PIVS IANTONI.

Comes IOHANNES CANTVEZZI.

CAMILLVS GALVANI.

Cardinalis ANDREAS GIOANETTI.

Comes VLYSSES GOZZADINI.

Comes FRANCISCVS GRAFFI.

Comes IOHANNES BAPTISTA GRAFFI,

IOHANNES BAPTISTA GVGLIELMINI.

Comes ALAMANVS ISOLANI.

D. IOHANNES Princeps LAMBERTINI.

PERVIVS LANDI.

ANTONIVS MAGNANI.

Marchio FLORIANVS PRAESVL MALVEZZI,

Marchio PYRISBY MALVEZZI.

FERDINANDVS MARCHESINI.

Comes CAROLVS MARSIGLI.

IOHANNES PETRVS MOLINELLI,

IOSEPHVS MORESCHI.

IOHANNES ANTONIVS PEDIVILLA,

POMPEIVS PELLEGRINI.

Comes CAROLVS PEPOLI,

Comes PROSPER RANVZZI.

BARTHOLOMAEVS RIVIERA.

TARSI-

TARSITIVS RIVIERA.

CAROLVS RVECONI.

Comes LVDOVICVS SAVIOLLE.

DOMINICVS SBARGI.

PERVIVS Praefult. TIOLI.

PAVLVS VERATTI.

Marchio DAVIAR IOSEPH.

MARCVS ANTONIVS VOGLI.

PETRONIVS ZECCHINI.

Academia Francogallica Parisiensis d. 25 Augusti
a. c. in praemiis distribuendis hunc servavit ordinem:
Cl. D. STRACK, Moguntiacus, medicus et Cl. D.
DVRANDE, Divionensis ob argumentum ex medicina
practica; Cl. D. MARCHANT ad S. Ioh. ob materiae
medicae quaestionem solutam, et ob eandem Cl.
D'ANGELY praemio ornatus est. Cl. VILLARS au-
tem ob explicationem causarum topicarum struma-
rum praemium retulit. Topographiarum autem
exhibitarum gratia primo praemio Cl. BONHOMME,
Auenionensis, secundo, Cl. ANGLADA P. med. Per-
pinian. tertio Cl. D. RVMEL condecorati sunt. Ob
chirurgicas autem Quaestiones praemiis fuere infi-
giti, Cl. MARSCHAL, chirurgus Xenodochii Ar-
gentini, Cl. DESGRANGES, Lugdunensis, Cl. DE
DELOT, in Castro Romerici, et Cl. CHARROL, Ma-
ceriae.

Societas regia medica Parisiensis praemium di-
catum commentationi de cannabi *) adjudicavit Cl.
SALVA CAMPILLO, Barcellonensi, alterum prae-
mium monetae aureae cessit Cl. VILLERMOTZ, Eug-
dunensi. Desiderat tamen plures commentationes
ab eruditis viris super hoc argumento. Ob Quaestio-
nem autem, *num dentur vere morbi haereditarii, quinam
pro talibus habendi sint, quomodo remedia eorundem pro-*

Zz 5

gressus

*) V. Comm. nost. Vol. XXX. p. 182.

gressus sit inhibendus, et quomodo in uniuersum sint sanandi Cl. RAPHAELI GEILEI, Vindobonensi, adjudicatum est praemium isque simul familiaris per litteras societatis renunciatus est. Proposita autem denuo est haec Quaestio et promissum praemium 800 librarum. Commentationes ante Calendas Maias ex more recepto ad societatem sunt mittendae. Eadem Societas regia medica Parisina de nouo quaestionem d. 15 Febr. 1785 propositam inquirendam proposuit, cum commentationes ad illam desideriiis ipsius minime responderent, atque praemium 1200 librarum in confesso tempore quadragesimali 1790 habendo illi adiudicare decreuit commentationi, in qua accurate *determinantur ex institutis examinibus ac experimentis quales sint proprietates physicae ac chymicae lactis muliebris, vaccini, caprilli, asinini, ouilli et iumentorum.* Rogat autem humanissime, vt quae de hoc argumento ab aliquot abhinc annis scripta sunt, perlustrentur ab auctoribus, antequam sese ad scribendum accingant, et si tantummodo quaedam supra commemoratorum lactis generum dilucidate exposita fuerint, se praemio ornaturam esse talem commentationem promittit. Exhibendae autem sunt ipsi ante calendas Decembr. 1789. commentationes. Aliud praemium 600 librarum in eodem confesso 1790 sub iisdem conditionibus solutioni huius dicatum est quaestionis: *Determinandum, quibusnam ex utriusque in curatione morborum, in quibus illa adhiberi debent, sit utendum?* indi- cendi autem sunt 1) casus in quibus vnum sit praefendum alteri, et 2) in quibus sint applicanda vel in admodum magna distantia loci in quo sedes morbi est, vel in partibus maxime vicinis, vel in loco ipso, vbi dolores percipiuntur.

Eadem

Eadem societas admodum laudavit d. 12. Febr. commentationem Cl. KORTVMI, med. pract. Tremouienſis ſcrophulas concernentem, eandemque prelo ſubmittere conſtituit.

Quum academia ſcient. litterarum ac artt. Lugdunenſis iam anno 1771. praemia duabus commentationibus *de coriis ope artis durandis* adſignauerat, eandem denuo hanc ob cauſam proponendam cenſuit pro anno 1789, quo ingenia perficiendarum artium cauſa ad diſquiſitionem vltiorem huius quaſtionis excitarentur. Sic autem concepta eſt quaſtio: *Remedium eſt indicandum, quo coria ita ſint praeparanda, ne aqua per illa permeet, hac tamen ſub conditione, ne eius firmitas ac flexilitas vlllo modo mutetur, aut pretium augeatur.* Indicandae ſunt diuerſae praeparationes pellium ac corii. Theoriae breues et dilucidae ſunt praemittendae, et his experimenta repetita adiungenda. Praemium eſt moneta aurea 300 libr. Feſto Ludouici 1789 diſtribuendum. Ante Kal. commentationes ſunt exhibendae. Sic quoque aliud 1200 libr. praemium propoſuit concernens quaſtionem: *Num detectio Americae generi humano fuerit proficua aut noxia? Si eſt proficua, quibus remediis illa commoda ſunt conſeruanda et augenda? Si eſt noxia, quibus remediis illa damna ſunt auertenda?*

Societas medica Londinenſis a. 1773. fundata quaſtionem propoſitam *de efficacia variorum aeris ſpecierum in corpus humanum in ſano ac aegro ſtatu*, de nouo diſquiſitionibus eruditorum expoſuit viro- rum, quia in omnibus hucusque ipſi traditis commentationibus effectus aeris admoſphaerici quoad diuerſas eiſdem rationes et coeli plagas vel plane praeteriti ac prorsus neglecti ſunt, ideoque praemium monetae aureae Fothergilliae nulli potuit adiudicari: Octauo autem Maii 1789 commentationi

tionem quae ex asse satisfecit voluntati illud praemium concedere constituit. Alia autem quaestio pro anno 1789 haec est: quibus rebus incrementa et progressus contagii accelerari, cohiberi, aut usdem penitus praecavari possit. Pro anno autem 1790 destinatum est illud praemium optimaee commentationi super morbis cutaneis. Cl. autem FALCONET praemio ornatus est, ob quaestionis solutionem: *Quinam morbi possunt levari aut mitigari excitando proprios affectus aut passiones animi.* Nuper quoque eadem societas commentariorum suorum primum edidit Volumen.

Academia scientiar. Inscr. et artt. Tolosatiensis pro anno 1790 Quaestionem proposuit: *quinam sint effectus acidi phosphorei in oeconomiam animale?* Praemium est 500 libr. et commentationes ad Cl. CASTILHON, Acad. Secret. pridie Februar. 1790 sunt mittendae.

Societas Gottingensis Scient. cupit ut inquiratur: *num per aerem artificialem vegetatio plantarum queat promoueri? Perinde autem est, an id fiat ope perfusionum, aut si per atmospheraam id efficiatur.* Experimentis autem omnia sunt probanda.

Societas agriculturae Paris. ex auctoritate regia d. 25. Iunii iura academiae adepta est.

Facultas medica Parisina, inquirere praecipit hoc problema, *unde calculus originem ducat, num ex corrupta urinae mixtione?* Ex experimentis declarandum, cui mixtioni urinae ille effectus sit tribuendus, ac regulae exinde deducendae et ad praecavendum et ad sanandum istud malum.

A Cl. PETIT, D. M. Par. Fac. med. Dec. ex donatione facultati medicae liberaliter data, duae Professiones fundatae sunt, anatomiae cum pensione 2000 librarum et chirurgiae cum pensione 1500 librarum, cum

in finem ut lectiones Francogallicae publicae habeantur memoriter absque omnibus adiumentis scriptis in schedam coniectis, Commendavit autem Cl. LECLERC anatomiae et Cl. COWISART DESMAREST chirurgiae causa, qui et ab ipso ordine medicorum electi sunt. Gratitude ergo moneta ab ordine med. cusa est, quarum una ex auro Cl. PETITO, reliquae ex argento sociis singulis sunt datae. Moneta exhibet Cl. PETITI imaginem cum epigraphe: *Lectiones publicae Gallico idiomate de anatomia et chirurgia in scholis medicorum Parisiensium ex liberalitate Cl. M. A. Petit. 1787.*

Cl. GIAMBAT ab oeconomica Societate Florentina praemio secundario ob comm. de fermentatione vinosa est exhilaratus.

Leopolis, metropolis Russiae rubrae, medicos suos iussit exulare, num artem damnans, aut professores, non liquet, sustulit enim facultatem medicam penitus, atque lege cautum est, ut omnes dimitterentur professores.

Cl. CAPVANO vacatio a laboribus concessa cum stipendio 400 imperialium Cl. MARHERI ibidem cum stipendio 1200 imperial. Cl. SEDEI Vindobonam secessit in pace. Cl. SCHIVRECK et HACQVET P. P. Chemiae et historiae naturalis suis professionibus fungi per annum concessum est. Quae autem fata erunt Professoris artis veterinariae, P. chirurgiae ac professoris elapsi unius anni tempus docebit.

Societas rei agrariae et bonarum artium Carni-ensis ex decreto aulico publica esse desiit ac transfigurata est in priuatam.

Potentissimus rex Borussiae aedificium Berolini exstructum liberaliter societati Berolinensi Naturae Curiosorum donavit, quod in fronte hanc habet epigra-

epigraphen: FRIDERICVS GVILIELMVS NATVRAE
SCRVTATORIBVS.

Nouum theatrum anatomicum Wirceburgi ad
Nosocomium Iulium d. 9 Iul. huius anni solenniter
oratione a CAR. GASP. SIEBOLDO Archiatro Wirce-
burg. Consil. aul. anat. chir. et art. obstetr. P. P. et
protechit. nosocomii Iulii inatiguratum est.

Gratiosus medicorum ordo Vniuersitatis littera-
rum Giessensis post obitum Cl. BAVMERI ita est con-
stitutus, vt Cl. DIETZIVS, Consil. aul. in locum
BAVMERI succederet seu Professor primarius, Cl.
MÜLLER et THOM secundum et tertium occuparent
locum, et Cl. SCHWABE quartam professionem ordina-
riam susciperet aequae ac munus physici provincialis.

Cl. I. BAPT. VOGELMANN Phil. D. redux ex iti-
neribus Professor historiae naturalis Wirceburgen-
sis constitutus est.

Cl. SPANGENBERGIVS Consil. aul. archiatri ho-
noribus Ducis viduae Rostochii est insignitus.

Marchio Onoldinus Ser. in Cl. PELLETIER Con-
siliarii aulici, medicique ocularii honores contulit,
ipsique in Academia Eberhardina munus doctoris
priuati concessit.

In Vniuersitate litterarum Georgia Augusta Cl.
TICHTEMBERGIVS, MEINERS, GMELINVS, BLV-
MENBACHIVS, AC SPITLERVS Consiliorum auli-
corum honoribus ornati sunt.

Ill. F. A. L. DE BYRGSDORF Regi Boruss. a con-
siliis intimioribus a societate oeconomica Cellensi in-
ter socios eiusdem relatus est.

Cl. HARTMANN, consil. expeditionum curiae
Fisci Stutgardiae, ab Academia Imperiali Petropo-
litana inter membra honoraria accitus est. Inclau-
ruit ob scriptum de educandis equis ac mulis.

Cl. MARVM, Harlemensis, Sociis collegii medi-
ci Napceiani est adscriptus.

Cl.

Cl. GRUNERVS ab Societate litteraria Vltraiectiona, Harlemani ac Roterodamensi socius renunciatus est.

Cl. LUDWIG P. M. E. a societate naturae Curiosorum Berolinensi inter socios est receptus.

Cl. MEDWIG P. M. E. Lips. a Londinensi scientiarum societate sodalibus est adscriptus.

Mortui sunt:

D. XIV. Sept. Budissae CHRIST. GOTTHOLD FELLER, Med. D. et Physicus Budissinus anno aetatis 32. scr. 1. de vtero canino. 2. de enematibus et de nouo fumum inflandi modo. 3. de methodis suffusionem oculorum curandi a CASAMATA et SIMONE cultis 4. disp. inaug. de therapia per electrum. 5. descript. vasorum lacteorum et lymphaticorum.

D. XXVI. eiusd. Vindobonae CAROLVS DEMERTENS Eques S. R. I. anno aetatis 51. scr. 1) de vulnere pectoris complicato cum vulnere diaphragmatis et arteriae mesentericae inferioris Arg. 1758. 4. 2) obseruationes medicas.

Laudabile opus suscipere V. V. Cl. D. W. X. IANSEN, I. C. IONAS, I. H. ARNZ ac CREFELD consilium inierunt, edendi scilicet promptuarii, in quo de Scriptis medicis recens in Belgio editis ratio redditur. Eo gratius tale institutum omnibus litterarum amicis esse debet, quo rarius ad nos relationes omnibus numeris absolutae de rebus nouis e Belgio perueniunt. Titulus erit: *Neues medicinisches Magazin der medicinischen Litteratur in Holland*. Officina libraria academica Marburgensis propterea, vt nomina sua profiteantur, omnes inuitat, qui sibi hoc comparare cupiant promptuarium.

Sub initium noui anni prodibit Francofurti ad Moenum in officina laegeria: *Allgemeines medicinisches Archiv oder Annalen für Aerzte, Wundärzte, Apotheker und denkende Leser aus allen Ständen*. Prodibit

dabit vnaquaque hebdomade scida, continens recensiones librorum medicorum, chirurgicorum, observationes, descriptiones morborum epidemicorum, instrumentorum, inuentiones, noua remedia, promotiones, biographias etc. Inuitantur omnes, qui illud desiderant, nomina subscribere in officina laegeria, pretium annuum est trium Imperialium. Editores autem sunt Cl. D. IOH. VAL. MÜLLER iun. et Cl. D. GE. FR. HOFFMANN. iun.

Cl. FRITZIVS Consil. et archiat. Comit. Stolberg. Wernig. benignas tandem aures praebuit Bibliopolae petenti, vt librum scriberet ad vsus militares in gratiam medicorum, chirurgorumque qui nosocomia militaria curant. Lineas ipsius libri ducet ad ductum *le Medecine militaire pour le service* par M. COLOMBIER CODE, et nihil omittet, quod aliquo modo sanitati atque valetudini inseruire poterit. Titulus erit: *Allgemeines Handbuch für Aerzte und Wundärzte und die öconomischen Beamten, welche im Frieden und Kriege in den Lazarethen Deutschlands Kranke zu besorgen haben.* Prodiit autem quatuor tomis intra duorum annorum spatium.

XVI.

Continuatio indicis librorum physico-medicorum
qui anno 1784 prodierunt.

De effectibus terrae motus in corpore humano, auct. VINC. MIGNANI. Bononiae. 8.

Dictionnaire des lardiniers, Ouvrage traduit de l'Anglois sur la huitieme edition de PHILIP MILLER. tom. I. à Paris.

MINEROPHILI *Mineral-und Bergwerkslexicon.* Chemnitz. 8.

Lettres de M. MITTIE la premiere à la Faculte medicine; la seconde au College de Chirurgie; la troisieme à l'Academie de Sciences en leur envoyant le Recueil des Pieces qu'il a publie sur la maladie venerienne, à Paris.

MONGEZ memoire sur des eignes qui chantent, à Par. 8.

A Treatise on comparative anatomy. By A. MONRO. M. D. Lond. 12.

Bemerkungen über die Mittel, die Gesundheit der Soldaten zu erhalten und Feldlazarethe anzulegen etc. In 2 Theilen verfasst von E. MONRO. Altenburg. 8.

Discours

- Discours de M. MONTGOLFIER (Paine) sur l'aérostat. Paris. 8.
 A Method of preventing or diminishing Pain in several Operations of Surgery. By I. MOORE. London. 4.
 MOROZZO Schreiben an Herrn Macquer über die Zerlegung der flamm. Salpêtreluft. Stendal. 8.
 Einleitung in die ökonomische und physikal. Bücherkunde und den damit verbundenen Wissensch. bis auf die neuesten Zeiten. Von M. I. MÜLLER. 2ten Bandes 2te Abtheil. Leipzig. 8.
 O. F. MÜLLER Zoologia Danica. Tom. 2dus. Lips. 8.
 D. I. V. MÜLLER von der Drüsenverhärtung; besonders der Brüste. Leipzig. 8.
 F. C. MÜLLER Etwas zur Erklärung der Luftmaschinen. Köln. 8.
 Apparatus medicaminum etc. Vol. III. auct. I. A. MURRAY. Göttingae. 8.
 C. L. MURSINNA Abhandl. von den Krankheiten der Schwangeren; Gebärenden, Sechswöchnerinnen; 1. Band. Berl. 8.
 Traité théorique et pratique de la végétation, par M. MUSTEL. T. III. et IV. Paris et Rouen. 8.
 Description de la Machine électrique, négative et positive de M. NAIRNE, avec les détails de ses applications à la Physique et principalement à la Médecine; traduite de l'Anglois par CAVI-LET DE VEAVMOREL. à Paris. 8.
 M. G. DE NEVFILLE Hif. inaug. de indole morborum periodica ex laeae qualicunque viscerum hypochondriacorum deribanda. Götting. 4.
 E. A. NICOLAI Fortsetzung der Pathol. oder Wissensch. von Krankheiten. 3ter und letzter Band. Halle. 8.
 Elementa pathologiae vniuersae, auctore D. ADAMO NIETZKY; Editio noua emendatio. Tom. I et II. Laufannae. 8.
 L'art des expériences ou Avis aux amateurs de la Physique sur le choix, la construction et l'usage des instrumens; sur la praeparation et l'emploi des drogues qui seruent avec expériences. par M. l'abbé NOUËT. 3 edit.
 D. D. NOTNAGELL'S Handbuch für praktische Aerzte. 1ten Bandes 1ste Abtheil. Hamburg und Leipzig. 8.
 CHR. FR. NÜRNBERGER Praeg. de chirurgiâ recentiorum absolutam vulnereum letalitatem capitis praecipue non infringente; Witteberg. 4.
 Wohleingerichtete Krieger- und Friedensapotheken, von D. I. A. OEHMEN. Dresden. 8. 3 Ed.
 Betrachtungen über die Gährung und die dadurch erhaltenen Produkte und Edukte, von G. F. I. v. P. Halle. 8.
 Flora Rossica. Iussu et auspiciis Catharinae II. edidit P. S. PALLAS. Tomi I. Pars I. Petropoli. fol.
 EVSD: nouae species quadrupedum cum glirium ordine; ed. 2a. Erlang. 4.
 Dissertation sur les globes aérostatiques. par M. de PARCIEUX; Prof. de Physic. Paris. 8.
 F. A. PARIZECK kurzgefaßte Naturgeschichte Böhmens, Prag. 8.
 Nouvelle méthode de traiter les maladies qui attaquent l'articulation du coude et du genou. Par H. PARK. A Paris. 12.
 Recueil de diverses pièces choisies, où l'on traite de la physique etc. etc. Par M. PARROT. Tome 2da. Rétang. 8.
 Tratado medico-practico del Garotillo maligno ulcerado; Par DON IVAN ANTONIO PASQUAL Y RVBIO. Valencia. 4.
 Tom. XXX. Pars IV. A 22 I. C.

- I. C. PAVLITZKY medic. pr. Beobachtungen, 1 Samml. Frkf. 8.
 Observations and experiments for investigating the Chemical History of the tepid Springs of Buxton. By G. PEARSON M. D. 8.
 A. I. PERNETY Versuch einer Physiognomonik, 1. Tb. Dresd. 8. m. Kupf.
 NARCISVS PEYRI de Febribus ad tyrones. Madrid etc.
 Von der Nothwendigkeit, dem Nutzen und den glücklichen Folgen der in den churmainzischen Landen aufstehenden Bergwerks- und Schmelzwissenschaften, durch J. F. von PFEIFER. Mainz.
 PFINGSTEN der Psychologie und Physiologie 2 Theile. Hof. 8.
 EIVSD. Bibliothek ausländischer Dymisten, 4. und letzter Tb. Nürnberg. 8.
 IAC. HENR. PFROEPFER diss. de causis phthiseos pulmonalis, lenae. 8.
 Mineral. Beobachtungen über das Gebirge des St. Gotthards, von HERM. PINI, aus dem Ital. übers. Schneeberg. 8.
 EIVSD. über den St. Gotthardsberg und seine umliegende Gegenden, aus dem Ital. übers. Wien. 8. (zwey Uebersetzungen desselben Buchs.)
 C. PISTOI vom Mechanismus, aus welchem die Luft und das Elementarfeuer sich figuren. Gorba. 8.
 D. I. L. PITSCHELS anatomische und chirurgische Anmerkungen, Nebst 5 K. Dresden. 8.
 Théorie du Mouvement et de la figure elliptique des Planètes, par M. DE LA PLACE. Paris. 4.
 FRANCISC. PLACE diss. de vera diabetis causa in defectu assimilationis quaerenda. Götting. 4.
 I. I. PLENK bromatologia s. doctrina de esculentis et potulentis, Viennae. 8.
 Essai sur la possibilité d'une machine à oscillation croissante, par M. BARBOT DU PLESSIS. à Paris.
 Positiones chemico-medicae de aëre vitali, seu dephlogisticato, tanquam nouo sanitatis praesidio, ab auctore ALEX. POVLLE. Montpellier. 12.
 Traité des Darres, seconde édition augmentée des nouvelles observations sur ces maladies et sur les différents remèdes les plus efficaces pour les combattre, par M. POVPART. à Paris. 12.
 Essai d'une description topographique d'Olivet, par BEAUAIS DE PREAV. à Paris. 8.
 G. PROCHASKA adnotationum academicarum fascicul. tertius, Pragae. 8. cum V tabb. aenn.
 Rapport de cures opérées à Bayonne par le magnétisme animal; adresse à M. de POVLOVZAT par PUYSEGVR. à Paris. 8.
 PYLS Aufseere und Beob. aus der gerichtlichen Arzneyk. 2. Samml. Berl. 8.
 Collection de mémoires chimiques et physiques; par M. QVATREMERE D'ISIONVAL, Tome Ier. I. Vol. à Paris. 4.
 Recherche de mémoires et d'observations tant sur les maladies qui attaquent l'oeil et les parties qui l'environnent, que sur les moyens de les guerir, par M. PELLIER de QVENSY. Paris.
 Observations sur quelques points de la structure de l'oeil pour servir de replique et d'eclaircissement à la 3re Section des mémoires et observations, p. M. PELLIER de QVENSY le jeune, à Par. 8.
 I. QVINCYS vollständiges eingetragtes Apothekerbuch, Frkf. 8.

Traité de Phthisie pulmonaire avec la méthode preservative et curative de cette maladie, fondée sur les observations, par M. RAVLIN D. en medecin etc.

EIVSD. *Abb. von der Schwindsucht*, J. Th. Iena. 8.

Oeuvres de M. le Comte GR. DE RAZOVMOWSKY, a Voll. Lausanne.

IOHANNIS RAZOVX D. M. *Dissertatio epistolaris*, de Cicutâ, Stramonio, Hyosciâmo, et aconito. Nismes. 8.

Blicke und Wahrheiten auf und wider die Krankenhäuser der barmherzigen Brüder und Elisabetherinnen, von REINBERG. Erf. u. Leipz. 8.

Precis d'Observations sur la nature, les causes, les symptomes, et le traitement des maladies epidemiques qui regnent tous les ans dans la plupart de province de France, par M. REIZ. Paris. 8.

Recherches pathologiques, anatomiques et judiciaires sur les signes de l'empoisonnement: ou reponse à cette question: Quels sont dans les malades et les cadavres, les signes certains d'après lesquels un Medecin puisse decider qu'un homme a été empoisonné par un corollif, lorsqu'il faut éclairer les Juges sur ce delit? Par M. RETZ. à Londres et à Paris. 8.

Météorologie apliquée à la medecine et à l'agriculture, ouvrage qui a remporté le prix au jugement de Pacademie imperiale et royale de Bruxelles etc. par M. RETZ. Paris. 12.

Memoire etc. dans lequel on demontre les phenomenes du mesmerisme. nouv. edit. précédée d'une lettre sur le secret de M. MESMER, av. fig. par M. RETZ.

F. A. REVSS *adversaria in spirituum animalium hypothesin*. Prag. 8.

A. C. REVSS *obseru. circa structuram vasorum in placenta hum.* Tübing. 4. c. f.

Statistical. Estimates of the Materials of Brewing etc. By I. RICHARDSON. London. 8.

I. RIEMS *Kennniß der Entstehung u. Verilgung verschiedener höchst schädlicher Raupenarten*. Breslau. 4.

J. P. RIES *von den Eigenschaften und Zubereitung des Alauns*. Mannheim. 8.

Dissertation sur les Aérostats des anciens et des modernes, par A. G. RO. à Geneve et à Paris.

Memoire présentée à Pacad. des Sciences de Lyon sur la manière la plus sûre, la plus dispendieuse et la plus efficace de diriger & volonte les machines Aérostatiques. Par M. ROBERT. A Dyon et à Paris.

Du Pronostic des maladies aiguës, par M. LE ROI. Paris. 8.

Des caractères extérieurs des mineraux, par Mr. de ROME DE L'ISLE, à Paris. 8.

G. E. ROSENTHAL *Versuche, die Waerme zum Wachsthum der Pflanzen zu bestimmen*. Erf. 4.

Briefe über die wichtigsten Gegenstände der Meteorologie, nebst Beylagen. 1ßer Heft. Von ROSENTHAL.

Avis très important aux personnes attaquées de hernies ou descentes; par M. LE ROUGE, à Paris. 12.

Tableau Historique des propriétés et des Phenomenes de l'air, considéré dans ses differens états et sous ses divers rapports; par Mr. ROYLAND. à Paris. chez Gueffier. 8.

- LE ROUX** von den Blutflüssen der Wöchnerinnen. Königsb. 8.
 Dissertation sur la Rage, qui a remporté le premier prix de la Société royale de médecine de Paris, le 11 Mars 1783. Par M. LE ROUX. à Paris. 4.
 Première expérience de la Montgolfière, construite par ordre du roi, lancée en présence de leurs majestés et de M. le comte de Rava, par M. PILATRE DE ROZIER. Paris. 4.
 Observations sur la physique, sur l'histoire naturelle et sur les arts. Par Mr. ROZIER. Tom. XXV.
 Cours complet d'agriculture théorique, pratique, économique, et de médecine rurale et vétérinaire, suivi d'une méthode pour étudier l'agriculture par principes, ou Dictionnaire universel d'agriculture, par une société d'agriculteurs, et rédigé par M. L'ABBE ROZIER. Tome 52. A Paris. 4.
 B. RVSCHE neueste Methode, die Blässern einzupfusen. Westf. 8.
 G. FR. RVST Diss. inaug. de nonnullis lactis et mammarum vitis post puerperium. Göttingae: 4.
 Chemical reflections relating to the nature, causes, prevention and cure of some diseases, in particular the sea Scurvy, the Stone and Gravel, the Gout, the rheumatism, fevers, etc. containing etc. by JAMES RYMER. Lond.
 A short Essay on the nature and symptoms of the gout etc. By J. RYMER. London. 8.
 Chemical reflexions relating to the nature, Causes; prevention, and Cure of some Diseases; in particular sea scurvy, Rheumatism etc. Containing observation on air, on constituent. Principles etc. With a Variety of occasional remarks, Philosophical and Medical. By J. RYMER. 8.
 Etudes de la Nature, par I. H. B. DE SAINT-PIERRE. 3 Vols. Paris. 12.
 V. E. SALCHOW von der 40jährigen Krankheit des Herrn Etatsrath von IESSEN zu Meldorf. Altona. 8.
 EIVSD. chirurgische Beobachtungen. Altona. 8. Ed. noua.
 Manuel d'Agriculture pour le Laboureur, le propriétaire et le Gouvernement par M. de la SALLE DE L'ETANG. 1 Vol. 8. Paris.
 H. SANDERS vermischte Naturgeschichte für den Landmann. Leipzig. 8.
 E. SANDIFORT anatomie infantis cerebro destituti. Lugd. Bat. 4.
 Versuch über die Hygrometrie, durch Horaz BENEDICT DE SAVS-SIËRE. Leipzig. 8.
 Recueil d'observations chirurgicales, faites par M. SAVIARD etc. commentées par M. LE ROUGE. Nouvelle édition. Paris. 12.
 IO. SCHAEFER diss. inaug. Anthelmintica regni vegetabilis. Altdorf. 8.
 I. V. G. SCHAEFER Versuch aus der theoretischen Arzneyk. Nürnberg. 8.
 SCHEIDEMANTEL fraenkische Beytraege zur Arzneygelahrtheit durch Krankengeschichte und Bemerkungen. Dessau. 8.
 SCHERBS Anleitung zur Erhaltung der Gesundh. Zürich. 8.
 Archiv der medicinisch. Policey und der gemeinnützigen Arzneykunde. Herausgeg. von I. CHR. FR. SCHERF. 2ter Band. Leipzig. 8.
 EIVSD. Untersuchung des gegenwärtigen Zustandes der medic. Chirurgie. Leipz. 8.

- Bybel der Natur, ontworpen door de beroemde Geleerden J. I. SCHEVCHZER en M. A. F. Donat. vermeendenden uitvegeeven, door Dr. A. F. BVSCHING. Fol.
- S. SCHINZ diss. physicae de itineribus per Heluetiam, P. III. Turici. 4.
- Der sachsische Bienenmeister. Von A. G. SCHIRACH. Mit 1 K. Leipzig. 8.
- L. L. SCHMALZ seltene medicinische Vorfälle. Leipz. 8.
- L. C. SCHMIDEL Icones plantarum scd. VI. VII. Norimb. Fol.
- Sammlung vermischter Abhandl. zur Aufklärung der Zoologie und der Handlungsgeschichte, von I. G. SCHNEIDER. Mit K. Berlin. 8.
- L. F. SCHNEIDERS chir. Geschichte, 10 Th. Chemnitz. 8.
- Hierozoici specimen 1. auch. FR. I. SCHODER. Tübingae. 8.
- I. G. D. SCHREBERS Saugbiere in Abbild. 39 Hef. Erl. 4.
- Deren neue Ausgabe, 4. Lieferung. gr. 4.
- TH. G. SCHRÖDER historia febris biliolo-pituitoso-putridae, quae ab initio mensis Decembris 1783. ad finem usque mensis Augusti 1784. in variis Hassiae regionibus grassata est. Göttingae. 8.
- Einleitung in die Conchylienkenntnis nach Linné, von I. S. SCHRÖTER. 2ter Band nebst 4 Kupfertafeln.
- Vollständige Einleitung in die Kenntnis und Geschichte der Steine und Versäuerungen, von I. S. SCHRÖTER. 4ter Theil. Mit Kupfern. Altenburg. 4.
- EIVSD. neue Litteratur und Beytraege zur Kenntnis der Naturgesch. vorzügl. der Conchyl. und Fossilien, 1ster Band. Leipzig. 8. M. K.
- EIVSD. lithologisches Real und Verballexicon etc. 6ter Band, Frnkf. am. M. 8.
- EIVSD. über den innern Bau der See- und einiger auslaendischen Erd- und Flußschnecken, m. K. Frkf. 4.
- SCHVBART gurgemezter Zurs an alle Bauern, die Futtermangel leiden, besonders an die thursachsische. Nebst einer bewaehrten Anleitung, wie sie leicht und baeufig dazu gelangen, folglich auch wohlhabend werden können. Leipzig. 8.
- SCHVLZ VON SCHVLZENHEIM Gedächtnisrede auf Herrn CARL VON LINNE. Leipz. 8.
- SCHVLZE von den wahren Mitteln, ein hohes Alter zuerlangen. München. 8.
- SCHVLZE, BLITZARD und WATHON von Heilung der Thraenenfistel. Leipz. 8.
- I. W. SCHWARZES Versuch einer Naturlebre für die Jugend. Dresden. 8.
- SELLE neue Beytraege zur Natur- und Arzneywiss. II Th. Berl. 8.
- Recherches analytiques sur la nature de l'air inflammable. par I. SENEBIER. à Geneve. 8.
- Recherches sur l'influence de la lumière solaire pour métamorphoser l'air fixe en air pur par la végétation, avec des Experiences et des Considerations propres à faire connoître la nature des substances aëriiformes, par I. SENEBIER. A Paris.
- SEPPS Betrachtung der Wunder Gottes in den wenig geachteten Geschöpfen, 2. und 3. Hef. Leipz. 4.
- Observations on the treatment of ruptures etc. by T. SHELDRAKE. London. 8.
- JOH. SLOANE, M. D. von den Krankheiten, welche er in Jamaika beobachtet und behandelt hat. Aus dem Engl. übersf. und mit einigen Zusätzen begleitet. Augsburg. 8.

10. SMITH *Merkwürdigkeiten des gemeinen Wassers, aus dem Engl. Leipz. 8.*
- SÜMMERING *über die körperl. Verschiedenheit des Mohren vom Europäer. Mainz. 8.*
- Theses Philosophico Physicae inaugurales quae ignem aërium caloris naturalis sanguinis rubedinis et vitae animalis causam determinantem ponunt. ADRIAN VON SOLINGEN. Vtrecht. 8.
- Histoire naturelle de la France meridionale. Suite des mineraux; par M. l'abbé SOVLAVIE. Tom. V.
- A System of Midwifery, theoretical and practical; illustrated with Copperplates. By D. SPENCE. 2 vols. Edinburgh and London. 8.
- I. R. SPIELMANN institutiones materiae medicae. Editio noua reuisa. Argentorati. 8.
- I. C. SPIRITVS diss. de cauteriis actualibus, siue de igne, vt medicamento. Gottingae. 4.
- PHIL. DAV. SPRENGER dissert. de sympathia, antipathia et curationibus sympatheticis. Praef. G. F. SIGWART. Tubing. 4.
- Medical Cases, with occasional remarks. By R. W. STAK, of Bath, M. D. London. 8.
- J. C. STARKS *Abb. von den Schwämmchen. Jena. 8.*
- EYSD. *Versuch einer wahren und falschen Politik der Aerzte, zu Vorfällen bestimmt. Jena. 8.*
- I. H. STEEB'S *Staatswirthschaftl. Betrachtungen über Schaefererey, Hornviehzucht und Ackerbau. Tübingen. 8.*
- I. STEIDELE *Lehrbuch von der Hebammenkunst, mit K. dritte verbesserte und vermehrte Aufl. Wien. 8.*
- I. I. STOLLS *Heilungsmethode in dem Krankenhanse zu Wien, 2 Th. Breslau. 8.*
- G. K. CH. STORR *Alpenreise, vom J. 1781. 1ster Theil. Leipz. 4.*
- C. STRACK diss. de Catarrho epidemico anni 1782. Moguntiae. 8.
- Ueber die Pocken und deren Einimpfung, für Unerfabrne in der Arzneywiss. von I. K. STYNZER. Wien. 8.*
- M. F. STYX descriptio anatomica nerui cruralis. Ienae. 4.
- Aufangsgründe der ökon. und technischen Chymie. Von G. A. SVE-COW. Leipzig. 8.*
- Elemens de chirurgie en Latin et en françois avec des notes, par M. SVE. à Paris. 8.
- Practical observations on the more obstinate and inveterate venereal complaints. By F. SWEDIAVR, M. D. London. 8.
- SWEDIAVR *praktische Beobachtungen über barnaeckige und eingewurzelte venerische Zufälle. Wien. 8.*
- Recueil de mémoires sur l'analogie de l'électricité et du magnétisme, couronnés et publiés par l'academie de Bavière traduits du latin et de l'allemand, augmentés de notes et de quelques dissertations nouvelles par F. H. VAN SWINDEN. Hag. Comit. 8. Vol. III.
- Vitum repertum anatomico-chirurgicum, oder gründlicher Bericht von den sogenannten Blutsaugern etc. durch GE. TALLAR. Wien und Leipz. 8.
- I. L. TASCHENBERG diss. med. de usu euacuantium medicamentorum in febribus acutis. Ienae. 8.
- THOMASSIN observations sur quelques points de la structure de l'œil, relativement à l'extraction d'une cataracte membraneuse, pour servir de réplique et d'éclaircissement à la section 8. de mémoi-

- mémoires et observations sur les maladies de l'oeil, publiées par M. PELLIER DE QVENGSY, fils, à Francf. 8.
- Recherches et doutes sur le magnétisme animal, par M. THOURET. Paris. 8.
- Second mémoire physique et medicinal, montrant des rapports évidens entre les phénomènes de la Baguette divinatoire, du Magnétisme, et de l'Electricité, etc. par M. THOVVENEL. à Londres et à Paris.
- C. P. THUNBERG *flora Japonica, sistens plantas insularum Japonicarum secundum systema sexuale emendatum redactas ad XX Classes; Ordines, Genera et Species cum differentiis specificis, synonymis paucis, descriptionibus concinnis et XXXIX iconibus adiectis.* Lipsiae.
- EIVSD. *diff. nou. spec. insect.* Pars III. IV. nou. gen. plant. P. III. IV. V.
- S. A. D. TISSOT de morbo nigro, variolis, hydrope, apoplexi. Laus. 8.
- EIVSD. *Belehrung an das gemeine Volk über die Gesundheit.* Leipz. 8.
- EIVSD. *von der Onanie.* Leipz. 8.
- EIVSD. *saemmtliche Schriften, 6. Th.* Leipz. 8.
- EIVSD. *Abhandl. von den Nerven.* Königsb. 8.
- JOS. TOALDO *Witterungslehre für den Feldbau. Aus dem Ital. Uebers. von I. G. STEVDEL, 2te Aufl.* Berlin. 8.
- B. L. TRALLES *usus opii salubris et noxius.* Vratisl. 4.
- TRNKA DE KRZOWITZ *hist. cardialgiae* heft. Vien. 8.
- Remarks on the Nature and Treatment of morbid Retentions of Urine. By CHARLES BRANDON TRYE. London. 8.
- An Essay on draining and improving Peat Bogs. By Mr. NICHOLAS TURNER. London. 8.
- Recherches critiques sur la chirurgie moderne avec de lettres a M. LOUIS, par M. VALENTIN du College Royal de Chirurgie de Paris. 1 Vol. 12. A Amsterdam et à Paris.
- CR. VATER de praesagiis vitae et mortis; iterum edidit, auxit S. A. D. TISSOT. Paviae. 8.
- Avis sur les moyens de diminuer l'insalubrité des habitations qui ont été exposées aux inondations. Par M. CADET DE VAVX. A Paris.
- Aphorismes de M. MESMER dits à l'assemblée de ses Elèves etc. par M. CAAILLET DE VEAUMORET. à Paris. 16.
- N. VENELS *Unterricht für Hebammen.* Bern. 8.
- Discours sur un nouvel art de développer la belle nature et de guérir les difformités, au moyen d'exercices aidés par les machines mobiles de M. TIPHAINE, prononcé par M. VERDIER, dans la maison d'éducation de M. Verdier son pere, le 22 Septembre 1784, à l'exercice général pour la distribution des Prix. Paris. 8.
- Bibliothèque medico physique du Nord; par M. VICAT. à Paris. 8.
- Observations et remarques sur la complication des symptômes vénériens avec d'autres virus, et sur les moyens de les guerir, par Mr. VIGAROVS. à Par.
- Observations de médecine sur une fièvre epidémique qui a régné dans le Champaur et le Valay de mar en Dauphine pendant les années 1779 et 1780. par M. D. VILLAR. Grenoble. 8.

- I. F. VLRICH de virtute medicamentorum rite aellimanda. Hal. 8.
 I. C. VOETS Kaeferwerk, übersetzt von RANZER, I. Tb. Nürnberg. 4.
 I. G. VOTHMANNS öcon. pract. Gartencatechismus. Leipz. 8.
 EIVSD. Anlegung und Wartung des Spargels. Flensb. 8.
 Sammlung von allerhand Kunststücken für Künstler, Handwerker und
 Oekonomen. Aus dem Franz. Mit Anmerk. und Zusätzen von J.
 CHR. W. 2 Theile. Leipz. 8.
 L. WAGNER, der Wiener Safran in Bayern, München. 8. m. K.
 A. C. M. WAHLS über die Erzeugung des Weins. Erf. 8.
 I. G. WALTER myologische Handbuch, 2te verbesserte Auflage.
 Berlin. 8.
 Comment. de initio et progressu doctrinae irritabilitatis cum histo-
 ria sensibilitatis partium morbosae auct. A. G. WEBER. Halae. 8.
 Westphalisches Magazin zur Geographie, Historie und Statistik, her-
 ausgeg. von P. F. WEDDIGEN. Dessau und Leipz. 8.
 Der philosophische Arzt. 3tes Stück. (WEICKHARDT) Berlin und
 Leipz. 8. Ed. 2da emendatior.
 Biographie des Doktors M. A. WEICKARD, von ihm selber herausge-
 geben. Berlin und Seitten. 8.
 C. H. WEIGELS Beytraege zur Geschichte der Lustarzen, I Theil.
 Greifswalde. 8.
 WEISMANTELS Blumiste. Erf. 8.
 Dr. FR. A. WEITZ anatomisch-chirurgischer Katechismus für Lehr-
 linge in der Wundarzneykunst. 2tes Baendchen, die Splanchnologie
 und die Lehre von de? Schlagadern enthaltend. Leipz. — 3tes
 Baendchen, die Lehre von den Venen, Nerven, lymphatischen Ge-
 faessen und Drüsen enthaltend. Ebd. 8.
 EIVSD. auserlesene chir. Disput. 4 B. Leipz. 8.
 H. VON WELLING, Opus mago-cahallisticum et theosophicum.
 Erf. 8. ed. 3.
 IO. WELTI disert. exanthematum fons abdominalis. Gotting. 4.
 I. B. WERNER diss. de moscho. Gott. 4.
 I. WERNISCHER regulae venaeesectionis. Vindob. 8.
 A Treatise on Struma or Scrophula, commonly called the king's
 Evil; in which the impropriety of considering it as an heredita-
 ry disease is pointed out; more rational causes are assigned; and
 a successful method of treatment is recommended. By THOM.
 WHITE. London. 8.
 An Inquiry in to the nature and Cause of that swelling in one or
 both of the lower Extremities which sometimes happens Lying
 in Women. Together with an Examination in to propriety
 of drawing the Breasts of those who do and also of those who
 do not give suck. By CHARLES WHITE. 8. Dilly.
 EIVSD. Untersuchung der Natur und Ursache der Geschwülste bey
 Kindb. Wien. 8.
 WICHMANNS Katechismus der Schaafzucht. Leipz. 8. m. K.
 Ueber die natürlichsten Mittel, dem Landmanne die Stallfütterung zu
 erleichtern. Von M. CHR. AVG. WICHMANN. Leipz. 8.
 Ueber die Erdbeben und den allgemeinen Nebel 1783. Von J. E. B.
 WIEDEBVRG. Jena.
 B. W. C. VON WILKE Sammlung der wichtigsten Regeln in der Kü-
 chengartenerey. Halle. 8.

- P. L. WITTWER *Lebensbeschreibung D. SPIELMANN'S*. Leipz. 8.
 I. G. WOLFSTEINS *Bruchstücke über die Leisten und Nabelbrüche*.
 Wien. 8.
 EIVSD. *Wundarzney der Thiere*, 1. B. Wien. 8.
Verzeichniß der mathematischen, chirurgischen und zur Geburtsbülfe
gehörigen Instrumente und Maschinen, welche JOS. CARL ZIL-
LIER für beygesetzte Preise verfertigt. Mainz. 8.
 H. ZIMMERMANN'S *Reise um die Welt mit Cap. Cook*. Manb. Ed.
 noua.
 I. G. ZIMMERMANN *über die Einsamkeit*, 1. und 2. B. Leipz. 8.
Zoologie géographique premier article l'homme par E. A. G. ZIM-
 MERMANN. Cassel. 8.
Wochenliche Unterhaltungen über die Erde und ihre Bewohner von J.
 F. ZÜLLNER und I. S. LANGE. Berlin. 2 Bände. 8.
 I. F. ZÜCKERT *von den Leidenschaften*, Berl. 8. ed. 4.

Contenta in hac parte.

I. <i>Neues Magazin für Aerzte von K. G. BALDINGER</i> VII, VIII, et IX B.	p. 579
II. <i>C. PLINII SECUNDI Naturalis hist. Vol. VIII. cura FRANZII</i>	641
III. <i>Observations on the nature, kinds, causes et prevention of insanity by TH. ARNOLD Vol. II</i>	641
IV. <i>Acta Societatis regiae Londinensis Vol. LXXIII. LXXIV et LXXV.</i>	645
V. <i>Recherches sur les Maladies vénériennes chroniques par M. CARRERE</i>	683
VI. <i>Lettres à un Newtonien sur la mecanisme de la nature par M. IADELOT</i>	687
VII. <i>Specimen Bibliothecae criticae magnetismi animalis auct. P. VSTERI</i>	689
VIII. <i>Animaduerfiones in hernias incompletas auct. AD. MURRAY</i>	690
IX. <i>Neue kritische Nachrichten von kleinen medic. Schr. von D. GRYNER, I. Th.</i>	702
X. <i>Lectiones publicae de vermibus intestinalibus habitae ab A. I. RETZIO</i>	703
XI. <i>Versuch einer Einleitung in die allgemeine Pathologie der Nerven von F. A. REISS</i>	705
XII. <i>N. J. SVTTHOFF veltis Roonhusiani historia, fata et vltus</i>	709
XIII. <i>I. F. von HERRENSCHWAND Abhandlung von den vornehmsten innerlichen und äußerlichen Krankheiten etc.</i>	712
XIV. <i>GMELINS Reise durch Rußland 4. Th.</i>	717
XV. <i>Noua physico medica</i>	726
XVI. <i>Continuatio indicis librorum etc.</i>	736
	INDEX.

I N D E X.

- A** berratio naturae in quibusdam partibus vnde 84
 Abortus quid 452
 Abscessus vari 397. lactei puerperarum 397
 Academia Ambianensis praemium proposuit 185. regia scient. Aurelianensis quaestiones propositae 184. Florent. Geograph. quaestiones 364. regiae sc. Holmientis focii 355. Mantuanae quaestiones 364. regiae chirurgicae Parisinae focii 553. chirurg. Par. praemium pro anno 1788 183. Patavinae laudes 459. variarum ibidem recensio 460. Petropolitanae erga institutum Bononienae munificentiae 8. scient. inscr. et art. Tolosat. quaestio proposita 732
 Academicorum Bononienorum descriptio nominum 726
 Aceti vini radicalis et acidi acetosi differentia 533
 Acidum nitrosum phlogisticatum alcali saturati non crystallos efficit 666
 Acrel med. pr. et theoriae morborum Pr. Vpsal. 362
 Acrochordus novum serpentis genus 204
 Acta academiae scientiarum Imperialis Petropol. T. III. et IV. 66
 Adair a philosophical and medical Skersch of the natural history of human body 514
 Adipis porcinae recentis et rancidae examen 113. eius convenientia cum aliis pinguedinibus in vniuersum 113. experimenta viginti cum ea instituta 114
 Aepiini tentamen electricitatis et magnetismi 313
 Aer et aqua, experimenta 677. 680. fixi praeparatio 284. modus adhibendi 284. vis et vsus 284. de efficacia quaestio proposita 731. experimenta 652. aer phlogisticatus quid 655. decompositio nitrosi aeris 656. aeris diminutio in amalgamatione merc. 659. respirabilis 659. aeris partes constitutivae 665
 Aethiops ex laudano, eius praeparandi ratio ac vires 40. nouo nomine Aethiopis vegetabilis insignitus ib.
 Affectus grauidarum, observationes de iis 455
 Alkali caustici praeparatio 534
 Alchemiae laus et dignitas 220
 Alisma parnassifolia, eius descriptio 32. 50
 Allionii Flora Pedemontana 150
 Ambrae disquisitio 647
 Amoureux mémoire sur l'utilité des lichens 256. 263. obtopographiam praemio insignitus 183
 Anabases aphyllae, vbi 723
 Analysis quinque partium medicinae 210
 Anatome, quid demonstret 210. incrementa penes institutum Bonon. 6. musculi subcutanei in erinaceo Europaeo. 74
 Angelellius physicam supellestem instituti Bonon. auget 9.
 Anglada praemio ab Academia Fran-

- Francogallica ornatus est 729
- Anguillarum ortus et propagatio, vna cum descriptione 10 sq.
- Angulus ventriculi dextri et cordis ipsius, qualis 127. structura eius interna 128. vsus 128. columnarum eiusdem vsus 128
- Annunciatio scholae priuatae Tiguri ad instituendos surdos et mutos 590
- Anselin, inuenit speciem encan-
ticae picturae 366
- Aortae insolitus positus et in-
solita origo primorum ramo-
rum 468
- Aphides fusci coloris solidagini
virgae aureae assident 203
- Apoplexiae historia 621. cau-
sae 273
- Aquae patres constitutivae 605.
Cardioperiensis descriptio
201. marinae effectus in a-
poplexia 623. mineralium
analysis chemica 619. mi-
neralium virtutes ac commo-
da 274. mineralis in fano S.
Germani in Laia natura chy-
mice indagata 275. vsus
275 f.
- Aquea elementa qualia 306
- Aquilegia viridiflora, eius de-
scriptio 94
- Archiv und Annalen für Aerzte
und Wundärzte annunciat
736
- Argenti viui purgatio necessa-
ria 223
- Arnemann secundario praemio
a socier. med. Par. fuit ex-
hilaratus 183
- Arnold on the nature, kinds
causes and prevention of in-
sanity Vol. II. 641
- Arsenici variae species 230.
qua ratione corpus nostrum
ingreditur 230. symptoma-
ta ab arsenico oriunda 233.
quemodo operetur 233. cu-
rationem ab arsenico
234. remedia prophylactica
aduersus fumum arsenica-
lem 239. legalitas inquisi-
tionis in veneficium 239. in-
dicia chemica corporis deli-
cti 240. iudicium super le-
thalitate ferendum 244
- Arteriarum et sinuum in basin
cordis descriptio accuratior
129
- Artis medicae caplae difficul-
tatis 206. qua methode di-
minuendae 207. obstetriciae
progressus 454. typographi-
cae ad institutum Bononien-
se deportatio 5
- Asae foetidae plantae descri-
ptio 673
- Ascaridum descriptio 704
- Asphodelus Altaicus, vberius
explicatur 94
- Assemblée publique de la soc.
royale des sc. de Languedoc
267
- Astragalus deflexus, eius de-
scriptio 97
- Astrologia, quae eius ratio 222
- Audirac praemio a soc. Mon-
tispeffulana ornatus est 363
- Autochirorum Berol. index 619
- Averroae Camboiae sensilitas
678
- Avvity praemio a soc. med. Par.
insignitus 182

B.

Baldingers neues Magazin für Aerzte 7. 8. 9. Band 579

Balnei ex scobe corticis quercus efficacia 621

Bargou eius conficiendi ratio 336

Barthes consiliarius in rebus imp. publ. 368

Laura Bassa physices professionem in instituto Bononiensi obtinuit 5. eius obitus ib.

Bassius libros ad historiam naturalem pertinentes et corpora naturalia instituto Bononiensi legauit 7

Baumier mortuus est 558

Baumes praemium a Soc. m. Paris. reportauit 303

Beccarius instituto Bonon. bibliothecam et numismata legauit 7

Benekendorf soc. extr. Acad. sc. Berol. 368

Bergmanini vitae descriptio 540

Bernare, eius detecciones 521

Bertholet inuentor virtutis fulminantis argenti 556

Bertholon de l'électricité des météores 300

Bertram P. ord. med. Halens. 186. mortuus 369

Bertrandi opere anatomiche e certifiche T. I.—IV 387

Bezout vitae descriptio 527

Bibliotheca instituti Bonon. 6

Bibliothèque salutaire 171

Bilis praeparatio quot absolvatur functionibus 85. unde bilis natura saponacea 85. differentia ipsius unde 86. ubi eius unio cum sanguine fiat 86. excretio quomodo fiat 88. quomodo illa ingre-

diatur in intestina 88. unde secernatur 357

Blennii muraenoidis descriptio 86. blennii limi descr. 82

Blumenbachii institutiones physiologicae 342. de oculis leucaethiopum et iridis motu 432. consil. aul. Gotting. 734

Böhmers Curmethode der wichtigsten Brustkrankh. 311

Böhmers Handbuch der Naturgeschichte, Oeconomie, I. II. III. Theil 60. eius amicis responsio ad recensionem Ephem. Gotting. 65

Boehmer I. F. G. eius mors 187

Bona eius violenta mors 260

Bonfiolus gubernator instituti Bonon. 4

Bonhome praemium ab Acad. Francogg. accepit 229

Bose, eius obitus 558

Botanicam, qui circa eam versati sunt 523

Botanicum aedificium Vplaliae extruendum 556

Boutliers acad. Francog. soc. 556

Brasilium Americanum spiritum, eius descriptio 549

Brucher praemio a Soc. med. Par. ornatus 362

Brucea nouum plantarum genus 549

Brukmanni remedium ad scabiem 419

Bubonocèle cum sphacelo descripta 43. eius curatio 45. alia historia 46

Buchoz sur la Chauffe trappe 336

de Buffon eius mors 557

Burgf.

Burgdorf consil. intim. R. Bor.

734

Burtin praemio a soc. Harlem.

Teyleria ornatus 364

C.

Cadaveris sectio post mor-
bum qui lapsum ex loco
excesso consecutus est 37

Calcificationis differentiae 59

Calculus biliaris ex abscessu
extractus 624

Calor animalis qualis 347

Camboia, quae de his certa sunt
164

Camerae arteriosae directio
127

Camphorae fumus culices ne-
cat 203

Campillo praemium accepit a
Soc. med. Paris. 729

Canis rabidi morsui canthari-
des profunt 629

Canterzanus phylices Prof. in-
stituti Bonon. ac secret. 5

Capra Caucasia accurate de-
scripta 99

Carolus Theodorus numismata
instituto Bononiensi donat. 8

Carrere recherches sur les ma-
ladies veneriennes chroni-
ques 683

Castrationis singularis historia
605. eius defensio 615

Cataneus quidnam legaverit
instituto Bonon. 8

Catharina II. institutorum Bo-
noniense donis exhilarat 8

Cattini topographia praemio
ornata 183

Capellini Memoria per servire
alla storia de polipi marini

445

Cauterii actualis et potentialis
vltus in morsu canis rabidi

634

Centaureae calcitrapae vltus
medicus 337. diuersae prae-
parationes 339. moschus de-
scriptio 726. procumbentis
descriptio 725

Cerealiu corruptorum in ali-
mentum salubre conuersio
604

Cerebri structura descripta 535
fabrica et vltus 411. locus
vbi se fibrae medullares al-
bae decussant 462

Cespitis biruminoli analysi
chemica 279

Chabrol praemium accepit ab
Acad. Francog. 729

Chaetodon nigricans, qualis
661

Chalybis natura eiusque ma-
teria proxima explicata 195

Chappon, memoire sur l'ana-
lyse et les proprietes de l'eau
minérale de Saint Germain
en Laye 273

Chemia, de ea monita 224

Chenopodii vltus medicus 166

Chirurgiae studio quatenus
proficua 389

Chymi portio quomodo sit co-
lorata in ieiuno 89. in ileo,
ieiuno et intestinis crassis
89. quomodo cum bile mi-
sceatur 90

Chymia, a quibus aucta 524
incrementa in instituto Bo-
non. 6

Cinchonae angustifoliae de-
scriptio 197

Clemens XIV. instituto Bon.
fauet 8

Colle.

Collegii medic. Nancei, inquisitio in remedium Gacheti

507

Collini dona instituto Bon. exhibita 10

Colymbi Caspici descriptio 724

Commentarii de Bononienli scientiarum instituto tomus VI. 4

Conductor, quae monenda de eo 223. usus et actio 303

Coni arteriosi descriptio 126

Consensio Scarpae et Galuani in volatiliu aure describenda 32

Contrastilitas quid 345

Coopmans praemium a soc. med. Par. reportauit 183

Copaiuae balsami vires 163

Cor eiusque functiones 346. actio 517. regiones et partes quaedam tunica exuti notabiles 123. status in homine viuo triplex 130. pars basilaris maxime in diastole mutatur 130. portio inferior suum situm perpetuo seruat, solaque superior portio inflatur 131

Coraciae Garrulae mores et oeconomia 204

Corallus quid 446

Corneae crystallifatae quid 547

Corporis humani convenientia cum animalibus 516. humani partium fines explicati 83

Corporum igne fusorum decrementum ponderis 680

Corticem largiens arbor noua s. Luciae 670. eius descriptio 670

Crambes Caspicae descriptio 726

Crell soc. Lond. fodal. 368

Crome soc. oec. Lips. familiaris per litteras 368

Cryptarum muciferarum copia in hepatico et choledochoductu vnde 73

Cyprius Bulatmai descr. 723 D.

D'Alembert vitae descriptio 527

D'Angely praemium accepit ab Acad. Francog. 729

Dease observations in Midwifery 453

Decempaganae aquae minerales 513

Decoctum multi laudatur 313

Dentium piscium cartilagineorum diuifio 661

Desgranges praemium accepit ab Acad. Francog. 729

Destillatio quae ad illam pertineant 58. eius fundamentum 171

Didelot ab Acad. Francof. praemium accepit 729

Didelphis brachyurae descripta 133. eius disquisitio anatomica 135

Digestionis laesiones 214. methodus medendi his 215

Dislocatio in vniuersum 425. in Specie 426

Doctorum regentium facultatis medicae Parisinae recensio 174

Donici decocti usus 723

Doronicum Altaicum quale sit 98

van Driessen professionem medicinae Groeningae adiit 186

Duchefne Essai sur l'histoire naturelle des fraisières 329

Duran.

- Durande praemium accepit ab Acad. Francof. 729
- Duvavre praemium accepit a Soc. Acad. et patriotica Valentiae 363
- Dysenteriae historia 327. ranae periodi ib. causae 328. cura 328
- E.
- E**ffluuium chronicum materiae mucosae per urinam 600
- Electricitatis causae ignorantia unde 228. quid 245. efficacia in morbis sanandis 248. quando irrita et periculosa fit 250. effectus in anchylosi 594. praeternaturalis exemplum egregium 78. et magnetismi theoriae principia generalia 315. eius fundamenta 315. electrica attractio et repulsio aequae ac magnetica 318. electricitatis communicatio 321
- Elementa quomodo explicanda 229
- Elephantutius, senatoriam dimisit dignitatem 3. eius scripta 4
- Elixir acidum Halleri, descriptio, vis et usus 285
- Epidemia biliosa Ratishonensis observationes de ea 601. epidem. continuatio 632
- Epidemitarum secta qualis 443. eius dogmata 443
- Epilepsiae causae 272
- Eschenbach mortuus 369
- Eugenii liberalitas erga institutum Bonon. 9
- Euleri vitae descriptio 526
- Exanthematis cutanei descriptio 606
- Extispicia phitisi pulmonali extincti 620
- Extractorum divisio in liquida et solida probatur 58
- F.
- F**abrica cordis est complicata 125
- Facultatis medicae Paris. questio 732
- Famiae vel appetitus alimentorum laesiones 213
- Farfarae foliorum usus 581
- Fasciarum historia et applicationum ratio 423
- Fasciolae descriptio 704
- Fatuitas ab iracundia 595
- Febrifugi Neapolitani mentio 40
- Febris, eius natura 272. biliosa. putridae descriptio 608. illius additamenta 628. epidemicae Camocli observatae historia et curatio 39
- Feldspathi crystallorum descripta 547
- Felsel-Tavil, planta, ad quam genus referri debeat 12. descriptio 52. synonyma 53. differentia a cynanchis 53. eius lactei succi natura 53
- Fells organum vocis descriptum 25
- Feller obiit 735
- Feminae grauidae a serpente ictae historia 202
- Fermentatio quid 171. eius differentiae 171
- Fibrarum muscularium cordis ordo 122
- Filum metallicum fulgure illapso decoratum 647
- Finnae

Finnae ubi sint 489
 Firmianae arboris descriptio
 471
 Fistulae in vniuersum 417. dif-
 ferentiae 417
 Fluidi electrici analogia 228
 Fomentationum frigidarum v-
 sus 621
 Fontis frigidi asphaltico-sul-
 phurei prope Grossen-En-
 dorf descriptio 630. medi-
 cati ad Vhlsmühle disquisitio
 608
 Forcipis ad polypos narium
 descriptio 610
 Forster Pr. Hist. nat. Mogunt.
 369
 Fracturae in vniuersum 422.
 differentia 423
 Fragariae solum natale 329.
 cultura ac virtutes 330
 Franzius, soc. acad. Imp. Nat.
 cur. 186. Acad. Lugd. 186.
 soc. Florent. sodal. 368
 Frigoris penetrabilis historia
 667
 Fulmen, monita de eo, 223.
 vera ratio 302
 Fumarum Schangini eius expo-
 sitio 97
 Functiones animales quatenus
 495. 516. naturales 517. lœ-
 sionum classes 209
 Fusio circa quod versetur 59

G.

Gachet manuel des gouteux
 et des rhumatistes 506
 Gärtneri machina ad aestum
 explicandum 227
 Galassius donauit institutum
 Bonon. 8
 Galeopithecus volans eius ve-
 ra natura explicata 108
 Tom. XXX Pars IV.

Galitzinus eius munera oblata
 Instituto Bononiensi 8
 Gamarra instituto Bonon. dona
 offert 9
 Gangraenae genera 465
 Gardette praemium secund. a
 soc. Valentiae reportauit 363
 Gas inflammabilis effectus in-
 flammationis et aeris dephlo-
 gisticati 530
 Gattenhof, obiit 187
 Gattoni secund. praemio a soc.
 med. Par. ornatus est 183
 Gehler physikal. Wörterbuch I.
 Th. 218
 Gelatio quid 278
 Gemeiner de vera februm pu-
 tridarum notione 174
 Genista filum praebet ad telas
 contexendas 55
 Geny topographia laudata 183
 Germinae ob topographiam
 praemium reportauit 183
 Gerzat topographia laudata 183
 Giambat ab oec. societ. Flo-
 rent. praemio ornatus 733
 Giber topographia laudata 183
 Gilanorum aceti sicci praepa-
 ratio 726
 Gilbertus praemium ab Acad.
 Ambianensi accepit 185
 Gmelin Reise durch Russland,
 IV. Theil 718. eius vitae de-
 scriptio 718. scripta 722
 Gmelin consil. aul. Gotting.
 734
 Gmelini occisio 260
 Goldfragen, mortuus 187
 Gordii descriptio 704
 Gorgoniae verrucosae descri-
 ptio 445. 447
 Gossypii duae species 723
 Gruner soc. Vltimae, Har-
 lem. et Roterod. sod. 735.
 Bbb Acad.

- Acad. Diuionens. soc. 556.
Neue kritische Nachrichten
 702
- Gummi Guaiaci vsus 581
- Gustus laesiones quae 213
 H.
- H**aemorrhagiae vteri histo-
 ria et cura 626. vteri alu-
 mine sublata 587
- Hahnemann über die Arsenik-
 vergiftung* 229
- Hamburgi aedificium publi-
 cum in gratiam puerpera-
 rum, et grauidarum exstrui-
 tur 366
- Du Hamel praemio secund. or-
 natus est 185
- Hamiltonus instituto Bon. suos
 campos Phlegraeos donat 9
- Handbuch, allgemeines, für Aerz-
 te und Wundärzte* annuncia-
 tur 736
- Hartenkeil archichir. et P. anat.
 et chir. Salisburg. renuncia-
 tus est 186
- Hartmann, Acad. Petr. soc. 734
- Hafelquist eius studia et fata
 260
- Hebenstreit, soc. Gotting. cor-
 resp. 368
- Hedysari foliis mobilibus de-
 scriptio 552
- De Hendrich soc. oec. Lips.
 sodalis factus 185
- Henricus, dux Eboracensis in-
 stitutum Bonon. donis exhi-
 larat 8
- Hepatis eius descriptio 389. ab-
 scessus 392
- Herba Guineensis eius vsus ad
 pabula 280
- Herniae incompletae difficul-
 tates 691. historia eiusmodi
 herniosi 696. epicrasis hu-
- ius casus 700. serotalis quib-
 modo curata 589. incarco-
 rata 603
- Herpetis diuifio 419
- Herrenschwand von den vor-
 nehmfsten innerlichen und äuf-
 ferlichen Krankheiten* 712
- Herschel eius detectiones 521
- Herz Phil. Prof. Berol. 557
- Hirudines, quaedam de iis 605.
 applicatio in arthritide 637
- Histoire de l'Acad. royale des
 Sc. Annee 1783. 84. 524
- Historia morbi cuiusdam 624
 625. Zelleri iudicium de eo
 625
- Hoffmann mémoire sur l'utilit
 des lichens 256. 265. histo-
 ria salicum Vol. I. Fasc. I—
 IV. 289.
- Holci genera species ac varie-
 tates 476
- Hortus botanicus Carthagenae
 institutus 366
- Humores tres in corpore hum.
 344
- Hunteri vitae descriptio 525
- Hurfonii beneficia in institu-
 tum Bononiense 7.
- Hydrargyri congelatio 649
- Hydroceles differentiae 145.
 diuifio in acquisitam et con-
 genitam 146. curatio 148.
 de ea obseruationes 398. cu-
 ratio 400
- Hydrophobia, symbola ad eam
 620
- Hydropis historia 593. ouarii
 extraordinarius 672
- Hygiene, quae tractet 211
 I.
- Jadelot lettre à un Newtonien
 sur le mécanisme de la na-
 ture 687.

Ignis gemina compositio 305.
albus 307. **obscurior** 307.
obscurioris coloris 307. **ru-**
ber 307. **violaceopurpureus**
viridis 307. **viridis viuidior**
307. **viuide coeruleus** 307.
admodum viuide coeruleus
307. **animati actio in sub-**
stantias minerales 537
Imaginationemarris, de, hypo-
theses 501. **earum examen**
502
Index copulatorum in Pome-
rania 585. 610. 631
Infundibulum camerae ventri-
culiculi venosae unde forme-
tur 127. **eius praecipuus v-**
sus 127
Ingenhousius numismata offert
instituto Bonon. 8
Inoculationis historia 629
Infantiae causae 642
Insectorum, vermium et zoo-
phytorum in generandis la-
pidibus virtus 197
Insigne librorum instituti Bo-
non. quale 6
Institutum curandorum aegro-
rum Hanoveranum 633.
Wunsideli in aegrorum
commodum 596.
Instruction sommaire sur les
traitemens des maladies ve-
neriennes à la campagne
448
Insularum electricarum vete-
rum situs verus 470
Inuentor iniectionum verus
593
Inustionum usus varius et prae-
cipue in gangraena hypo-
statica 145. **duplici ratione**
agunt 149. **effectus saluta-**
res 149. **in gangraena** 150

Iobb mortuus est 187
Iohannettus instituto Bonon.
numos donat. 9
Iridis motus 433. **status natu-**
ralis 433. **causa proxima** 359.
434
Irritabilitas quid 345. **eius dif-**
ferentia a contractilitate et
vi neruea 357
Iunghans Prof. M. O. Halen-
sis 186
Iurine praemium accepit a Soc.
med. Par. 183

K.

Kachelmaier prof. art. obst.
Leopolit. 556
Kitz de electricitatis in medi-
cina usu et abusu 244
Klaproth Prof. chemiae factus
186. Soc. Berol., sc. sodalis
factus 365
Knigge medic. Fragmento
500. eius vitae descriptio
500. scripta 301
Koenigsdoerfer obiit 187
Kongl. Vetenskaps Acade-
miens Nya Handlingar T.
VIII. 195
Kruse conf. med. Detmoldiae
366

L.

Lac, quales mutationes sub-
eat in ventriculo et inte-
stinis 47. **eius coagulationis**
in ventriculo causae 48
Lacertae tres descriptae 198
Lambertinus eius dona Bonon.
instituto exhibita 9
Laumonier praemio a Soc. R.
Par. med. ornatus 362
Leibnitius irritabilitatem cor-
dis habuit perspectam 644
Bbb 2 Leigh

Leigh an experimental Inquiry in to the properties of Opium 251

Lempe soc. oecon. Lips. sod. 368

Lentin secundarium praemium a Soc. med. Par. accepit 183

Leontice Altaica, eius descriptio 93

Leopolitani medicos dimittunt 733

Lever mortuus 369

Lichenum, filamentosorum descriptio 267. parasiticorum examen chemicum 101. farinaceus, glaucus, hirtus, physodes et pulmonarius huic examini subiecti 101

Lichtenberg conf. aul. Gott. 734

Wenceslai Lichtenstienii liberalitas erga institutum Bon. 9

Lichtfoot obiit 369

Linnei fata singularia 257

Liquor antepilepticus Nicolai 512. ardentium dispensatio interdicta 583. Bellostii ad gangraenam, eius praeparatio, vis, usus 286. probatorii praeparatio ad acidi et alcalini detectionem 668

Loewe consil. camerae prouinc. 368

Lommer obiit 369

Lucis effectus in plantas 531

Ludwig historia anatomiae et physiol. compar. 491. physicus circuli prouinc. Lips. 55. Nat. Curios. Berol. socius 735

Lumen corporum combustionis expolitorum, obseruationes

de eo 675. electricum 676 phosphoreum 676

Lupus Anarrhichas descriptus 661.

M.

Machina noua electrica 537. ope vaporum modo Symonds 225. aliae machinae descriptae 226

Macqueri vitae descriptio 540

Macrocephalus nouum insecti genus 200

Madreporae descriptio 445

Magazin, neues medic. von Hol-land annunciatio 785

Magen obiit 369

Manoncour spoliatus est 261

Manustupratio, obseruationes de ea 628

Marcard archiat. Holstein. 368

Marschal praem. ab Acad. Franc. cog. accepit 729

Marum socius coll. med. Nan-pei. 734

Massa argyroides quid 221

Masticationis et deglutitionis laesiones 214

Mattuska obitus 261

Maximilianus III. numismata instituto Bonon. donat 8

Meckel chirurgico instituto Hal. praepositus 186

Media ad partes peregrinas in aquis mineralibus indagandas 589

Medicamentorum compositio et mixtio, quae ad illam requirantur 59

Medicum studium in Acad. Ticinensi 616. forma Detmoldiae 366. Difficultates studii medici 518

Medicus ordo Giffensis 734

Medullae

- Medullae spinalis proprietates
eiusque involucrorum 528
Meiners conf. aul. Gott. 734
Melancholiae hystericæ histo-
ria 613
Memoires d'agriculture etc.
par la Societe R. de agric.
de Paris Trimestre d'auto-
mne 276
Menstruorum causae 353
Mercurius calcinatus quid 656.
sublimati corrosivi exhiben-
di noua methodus 614. vsus
explicatus 39. vsus interni
commendatio 55. 633. ob-
seruat. 640
De Mertens, eius Mors 735
Mesny mortuus 187
Mesocoli mirabilem in modum
proscissi historia 41. obser-
uata in cadaueris sectione
42
Meteora quadruplicia 302
Meteorologia a quibus aucta
524
Metzger confil. aul. factus 368
Meyer soc. Berol. sc. exterus
sodalis factus 365. membr.
acad. sc. Berol. 368
Mezler conf. et Archiat. princ.
Hohenz. Sigm. factus 186
Migrationes luis venereae 684
Milleporae variae species 446
Mixtura ad experimenta cum
galera commendata 198
Moehsen spe med. acad. No-
bil. gaudet 368
Monstrorum quorundam histo-
riae 83. finis naturae in hac
anomalia quis 84
de Montazet Acad. Francog.
soc. 556
Morandi vitae descriptio 541
Morborum causae proximae et
remotae 207. varia genera
208. diuisiones 209. simili-
tudo et dissimilitudo 206.
causae penes Parisinos 441.
boum, equorum et suum
descriptus 201. ex cannabi
512. compositi, orti ex lae-
sionibus digestionis 215 me-
thodus medendi illis 216. leu-
caethiopum descriptus 432.
a muco acido in intestinis
612. neruorum causa 706.
Symptomata 708. cura 709.
neruosi topici 708. curatio
605. pectoris historia 587.
pharyngis singularis 638.
lethalis et extispicia Ad. Frid.
R. Sueciae 636. venereorum
abditæ indoles 685. historiae
duae 591. historiae variae
589. historia, qui lapsum
ex excelsa loco et inde or-
tum terrorem consecutus est
36. cuiusdam singularis na-
tura ac cura 543. historia,
sudoribus, urinisque niger-
rimis insigni 32. virginis hi-
storia 599
Morforum a cane rabido histo-
ria 579. a rabido cane sana-
ti 545
Mortalitatis Holmiae recensio
616
Mortes ex ruptura ventriculi
sinistri cordis 542
Motacillae nouum genus 672
Motus animalium et planarum
comparatio 551. terrae et
Vulcanorum vera indoles
303. causae 304
Muller vitia quaedam circa in-
fantum educationem 172.
Muller confil. med. Detmoldiae
366

Muller monumentum marmo-
reum 367

I. A. Murray apparatus medi-
caminum tam simpl. quam
compof. Vol. IV. 162

Murray anat. chir. et physiol.
prof. Vpsal. 362. animad-
uerfiones in hernias incom-
pletas 690. meletemata in
hydroceles curationem 145.
Eiusdem de vfu inuentionum
vario 148

Mutationes in infanis depre-
hendendae 644

N.

Naturae curiosis Berolinensibus
aedificium a Rege do-
natum 733. humanae defi-
nitio 345

Nepeta annua, eius descriptio
90

Nerueum fluidum igneum ef-
fe probatur 79

Nervosi systematis functiones
348

Nenbauer opera anatomica
490

Nicolas Precis des Lecons pu-
bliques de Chimie T. I. 304.

T. II. 509. Manuel du di-
stillateur d'eau de vie 169

Nigror in facie aegrae disquisi-
tus 35

Nifus formativus quid 353

Nofocomium Stralsundae re-
cens exstructum 624

Noftalgia lethalis 616

Nutritio qualis 495

O.

Obfervationes 603. anatomi-
ca fingularis 550. botani-

cae 595. super effectibus fim-
plicium 609. Cl. Fuchs 590.
med. pract. 606. aliae 607.
pharmaceuticae 624. practi-
cae 626. miscellae 626.
629. variae 583. 622. 623.
minores 586

Ochra friabilis nigro fusca 648
Oefophagi conformatio morbo-
fa 198

Officina nitro coquendo apta
723

Olei oliuarum analysis chymi-
ca 22 fq. vitrioli cryftallifa-
tio 552

Opium eius parandi ratio 252.
experimenta cum opio insti-
tuta 253. 255. praeparata
254. vfus 256

Ordo fibrarum muscularium
difficiliter cognofci potest
123. caufae harum difficul-
tatum 223. difficultates in
externis 124. et internis fi-
bris 125

Organi vocis quorundam ani-
malium descriptio 25

Orlowins obiit 369

Otto Prof. med. Traiecti ad
Viadrum 186

Oxygini principii combinatio
cum fpiritu vini, oleo etc.
551

Ozaenae curatio difficilis 419

P.

Pages praemio a Soc. rei
agr. Par. ornatus 363

Palletta de nervo crotaphitico
et buccinatorio 434

Paradys acad. Senat. fecret. 368

Pars bafilaris ventriculi dextri
cordis quaenam 128. Limi-
tes

- tes eius 128. venosae ven-
tricoli cordis figura et situs
131
Partuum differentiae 452
Parus alpinus descriptus 725
Pathologia, quid consideret
211
Pelletier Consil. et medic. o-
cular. 734
Pereboom materia vegetabilis
457
Perspiratio cutanea qualis 348
Pessarii apti confectio 632
Periti donatio 731. duae pro-
fessiones fundatae 733. mo-
neta in eius honorem 733
Pencedanum rediuium eius
descriptio 93
Pew medical Sketches 271
Phaenomena quaedam corpo-
rum vortici electrico et ma-
gnetico immerforum 323.
medicum singulare 586
Pharmacologiae diuio in che-
micam et galenicam repro-
batur 57
Philosophical Transactions of
the royal society of London,
Vol. 73. 74. 75. 645
Phlogiston quid 536. et aquae
in aerem transmutatio 649
Phlomis Alpina, eius descri-
ptio 96
Phthiriasis quid 420
Physicam, qui illustrarunt 523
Physiologia quid doceat 211
Picae vocis organon quale 28
Pignatelliae munera oblata in-
stituto Bononiensi 9
Piscis non descripti descriptio
ad genus Scarorum Forska-
lii pertinentis 76
Pius VI. instituto Bonon. be-
neficio succurrit 6. 8
Planta noua ex fungorum or-
dine 669. eius inuentor 669.
a Soph. Henr. Ruthena de-
tectae descriptio 602. variae
Classes ab Allionio lauda-
tae 158
Plicarum vsus in vesiculis fel-
leis 83. a rugis in vesicula
fellea humana distinctio 69
Plinii historiae nat. Vol. VII,
173. Vol. VIII. — 641.
Pohl consil. aul. et archiat. E-
lect. Sax. 557
Pollichii mors 260
Polygoni siue bistortae radice
examen 167
Polypi historia 325
Ponderum ratio qualis penes
populos diuersos 59
Pondus auctum a sulphure et
phosphoro 535
Porectanarum aquarum scatu-
rigines 14. natura chymico
inquisita 14. salium indolea
15. virtus salis 17. vapor
flammam concipiens 17
Praefecti instituti Bonon. re-
cens electi 4
Praeparationes pharmaceuti-
cae quales 58
Principium oxygenum quid sit
537
Problema medicum 618
Professores instituti Bonon. 4
Prunus Armeniaca Sibirienfis
eius descriptio 546
Psoalea Palaestina, qualis plan-
ta 12. Palaestinae descrip-
tio 51
Puer cum deformibus partibus
genitalibus 199. historia, qui
penem constrinxerat 638
Pujol praemio secund. a Soc.
m. Par. insignitus 363
Bbb 4 Pullus

Pullus monstrosus quatuorpe-
dibus, totidemque alis in-
structus, qualis 105
Pulsis febrifugus Anglicus Ia-
cobi, eius Praeparatio 307
sq. vires 309. Marchionis et
specificum cephalicum Mi-
chaelis examinantur 639
Purpura de ea observationes
585
Puschkin ob electricitatem
praeternaturalem insignis 78
Pyrotechnia, quomodo colo-
res producat 307

Q.

Questio proposita de lacta-
tione infantum 362
Quiscularum pinguedinis pi-
scium et cetaceorum analy-
sis chemica 196

R.

Ratibonae descriptio 498
Rehmanno de iubilaeo gra-
tulatur 367
Reil, P. ord. med. Hal. et di-
rector instituti clinici 186
Reiß *Einleitung in die Patholo-
gie der Nerven* 705
Remediorum ex cupro examen
602
Renifus aeris experimentis de-
claratus 646
Rensing Pr. extr. med. 369
Resina elastica quomodo elicia-
tur 165
Respiratio 517. sanissima 493.
finis ultimus quis 222. usus
primarius 346
Responsiones ad phaenomena
singularia 627

Reus dispensatorium uniuers-
ale cum supplemento 281
Retz nouvelles instructions bi-
bliographiques etc. 437.
Retz lectiones publicae de ver-
mibus intestinalibus 703
Rhachitidis causa abdita 427
Rhamni cathartici virtus ac usus
163
Rhei palmati cultura et vires
639
Rheumatismi arthritici historia
636. articulorum historia
618
Rollo observations on the a-
cute dysentery 326
Rongnon considerations pa-
thologico semioticae 492
Rozier, Mongez et la Methe-
rie observations sur l'histoi-
re naturelle etc. 520
Rugulae ductus hepatici qua-
les 72
Rumel praemium ab Acad.
Francog. accepit 729
Rumex, eius facies externa ac
vires 167

S.

Saggi scientifici et letterari
dell'Academia di Padova T.
I. 459
Sal fusile ac acidum phosphori
purum praeparandi ratio no-
ua 648
Salchow, eius mors 187
Salix acuminata 294. alba 295
aurita 293. caprea 293. de-
pressa 298. filia 297. her-
bacea 299. monandra 291.
myrsinires 299. Triandra
296. viminalis 292. vitel-
lina 297

Salsola

Salsola altissima 723
 Sanguinis unde eius dilatio
 224 motus duplex 346
 Sanitas in quonam consistat
 345
 Sanitatis collegium Földae
 rectum 366
 Saponis Ialappini praeparandi
 noua methodus 636
 Sarcocole singularis magnitu-
 dinis 645
 Sarcomatis exstirpati historia
 624
 Sarpents praemio a soc. med.
 Paris. ornatus 182
 Sauorniani erga institutum Bo-
 nomense merita 7
 Scabiei curatio 619 et lepra
 quomodo curandi 419
Schäfer medic. Ortheschreibung
von Regensb. 496
 Schaumburg de abortu 451
 Scherf, conf. med. Detmoldiae
 366
 Scheuchzeri mors 260
 Schlegel conf. et archiat. Com.
 de Schoenburg factus est
 186
 Schola publica Hist. nat. Ma-
 driiti fundata 365. veterina-
 ria Patavina cum academia
 coniuncta 365
 Schreger peluis animantium
 brutorum cum humana com-
 paratio 492
 Schroeter soc. Gotting. soc.
 368
 Schwabe Prof. extr. Med. 369
 Scopoli, obiit 557
 Scorbuti natura 333. causae
 335. curatio 335
 Secale cornutum, observationes
 de eo 531
 Secretio et excretio 517. cau-

sa primaria ubi quaerenda
 86
 Sectionis Caesareae dira histo-
 ria 621
 Seguieri elogium 268
 Semiotica quoduplex 211
 Senatores instituti Bononien-
 sium quinam 2
 Senatus Bononiensis beneficia
 erga institutum Bon. 9
 Sensilitas quid 345
 Sensus externi quinam 349
 Sertularia cupressoides eius
 descriptio 112. pinaster qua-
 lis 111
 Sidren dimissionem petit 362
 Silurus glanis, eius descript. 546
 Sison crinitum, qualis planta 91
 Sitis laesiones 214
 Societas rei agrariae Carnien-
 sis in priuatam transit 783.
 med. Edimburg. quaestio
 184. oecon. Gienensis quae-
 stiones proponit 184. sc.
 Gotting. quaestio 732. me-
 dica Londinensis quaestiones
 731. medicae Parisinae
 quaestiones 1786 propositae
 181. medica Pr. quaestiones
 proposuit 729. Plariobrig.
 quaestionem proposuit 185.
 prouincialis Traiectinae con-
 silium de animaduersionibus
 criticis edendis 188. R. se.
 Vpsalienis sodales 360
 Soemmering confil. Elect. Mo-
 gunt. creatus 186
 Solandra, nouum plantae ge-
 nus 203
 Solida quomodo ex fluidis ori-
 antur 344
 Solutio, monita de ea 222
 Sonus quomodo percipiatur
 349

Spaeth soc. Mogunt. sod. 368
Spangenberg Conf. et archiat.
Princ. de Hohenz. Sigmar.
factus 186. archiat. ducis Ro-
stoch. 734

Sparmanni periculum 261

Spathum phosphoreum calca-
reum ubi detectum 310

Species Vlyssiponenses quid
639

Spiritus nitri dulcis dephlogi-
sticatus qualia phaenomena
exhibeat 657. vini extractio
quomodo fiat 170

Spittler conf. med. Gotting.
734.

Stein fac. med. aff. et med.
obst. 369

Stelleri mors 261

Stoy de nexu inter matrem
et foetum 429

Strak collegium clinicum in-
stituit 366. praemio orna-
tus ab Acad. Francog. Par.
729

Sturni vocis organon descrip-
tum 28

Submersis et mortuis auxilia
applicanda quatenus 615

Substantiae in truncis populo-
rum albarum repertae de-
lineatio 548

Sudor niger ac urina nigra 50

Suffusionis verae species cau-
sae, cura 436. spuriae spe-
cies 436

Sutthof vestis Roonhusiani hi-
storia 709

Symbola ad doctrinam de apo-
plexia 621. ad historiam a-
quarum mineralium in tra-
ctu Hunnorum 640. ad ma-
teriam med. et pharmaciam
582. ad psychologiam em-

piricam 584. ad salem ae-
reum 639

Syrupi febrifugi praeparatio
54

T.

Tabulae vniuersalis ad LXV
Tomos Diarii ad med.
pharmac. et chir. spectantis
recensio 558

Tabula nosologica mortalitatis
Brunswig. 613

Tactus vniuersalis 349

Taeniarum descriptio 704

Taenia hydatigena 486

Tartari emetici euacuans ac
resoluens virtus 604. usus
in hydropo 611. vitriolati
productum singulare 483

Tauares de pharmacologia li-
bellus 57

Tauernie topographia laudata
183

Tenon rapae siluestres disqui-
siuit 277

Terra elementaria quid 306
ponderosa aerata de ea ob-
seruationes 662. vitriolata
663. obseruationes genera-
les 664

Terrae motus in Calabria 646

Testudines tres descriptae, a-
reolata, Iaponica, rostrata
199

Tetanus de tractando eo in co-
loniis Americae 634

Tetrao Caspius 723

Theatrum anatomicum Wirce-
burgi inauguratum 734

Therapeutica circa quae ver-
setur 212

Thermometrum noua ratione
constructum 311

Thom, ordin. P. M. Giesl. 557

Thomlinson, obiit 557

Thun-

Thunberg historiae naturalis
et mat. med. P. Vpl. 362
de Thury vitae descriptio 541
de Thy vitae descriptio 541
Tinctura Castorei eius praepa-
ratio, vis et vsus 287
Tincturae Henelii compositio et
vis 287
Tinctae species 421
Tonitru descriptio 302
Touretia noua planta Peruua-
na 546
Tractationes variae 614. 638.
minores 640
Tractatus minores 617
Tralles archiat. consultans' et
consil. Reg. Polon. factus
186
Transmutationes corporum mi-
neralium examinatae 139.
variae hypotheses de iisdem
139. argumenta ex pendun-
tur 140
Trempeel consil. med. Detmol-
diae 366
Trendelenburg Pr. med. fa-
ctus 369
Triebel de concrementis po-
lypsois 325
Trismus rheumaticus, obser-
uatio de eo 620
Trotter observations on the
scurvy 332
Truckenmiller affectus melan-
cholici historia 324
Tubercula cutanea 488
Tumorum differentiae 395.
402. 403. 404. 406.
Tunicae internae choledochi
et ductus hepatici differen-
tia 71
Tussis ab oleo aucis iuglandis
603

Typhae latifoliae vsus oeceno-
micus 280

V.

Vachier methodus medendi
omnibus morbis 205
Valerianae connubium cum a-
cido vitriolico 596
Varia 590
Variolarum infectio 421
Vectis roonhusiani origo et fa-
ta 710. methodus inducen-
di 710 vsus 711
Vegetabilia ex quibus consistit
657
Ventriculorum cordis primae-
um figura vbi potissimum
cognoscenda 132. in fini-
stro etiam primaeva figura
visibilis 133. ventriculus car-
neus sinister ab inuoluto mi-
nus differt 133. dextri prae
sinistro prope basin cordis
eminentia 129
de la Vergne vitae descrip-
tio 528
Vermes in lepra 420. intesti-
nales observationes de iis
704
Vesicae punctio in ischuria
quando sit facienda 41
Vesiculae felleae humanae, du-
ctusque humani cystici et
choledochi superficies in-
ternae descriptae 67
Vicissitudo morborum pectoris,
fragmenta de ea 596
Vicq d'Azyr Acad. Francog.
loc. 556
Villars praemio ornatus ab A-
cad. Francogall. 724
Viller-

Villermotz praemio ornatus a
sœc. med. Paris. 729.

**Viscerum vropoieticorum con-
sideratio 413**

Vis calefaciendi radiis coloratis infinita 99. reproductiva qualis 352. sanguinem pel-lentes 346. vitales quot 345

Vifus quomodo fiat 350

Viruli organon vocis descrip-
tum 27

Vlcera in vniuersum 415. dif-
ferentiae 416. 418. 419

Vlmi nova species 546

Underwood a Treatise on the
diseases of children 430

Vogelmann P. hist. natur. Wir-
ceb. 734

Vomitorii vsus in peripneu-
monia 589

Vpfaliensis academiae incre-
menta et ornamenta 188

Urinae albae disquisitio 639.
nigrae in morbo phaenome-
na chemice indagata 35

Vromantia Algaroni 444

Vteri specimen Bibliothecae
crificae magnetismi anima-
lis 689

**Vteri mutatae formae per gra-
uiditatem 466. substantia
qualis 353**

Vitini observationes cum au-
bus institutae ratione orga-
ni vocis 29

Vulnerum ratio 407. differen-
tia 408 sq.

Walfsh obiit 187

Wargentii vitae descrip.
tio 528

Wathen a dissertation on the
theory and cure of the ca-
taract. 436

Watson obijt, 187

Weber mortuus 369

Wedekind consil. arch. et p.
2. anat. factus 186

Weidmann conf. et arch. elect.
Mogunt. factus 186

Werneri vermium intestinalium expositio Cont. 3. 485

Wilke mortuus 369

Willemet mémoire sur l'utili-
te des lichens 250. 262

Winterani corticis historia 168

Woeltge med. mont. et phy-
sic. Clausth. 369

Wympersee a soc. med. Par.
praemium accepit 173

Z.

Zachariae subtilitas in inci-
dendis caudicibus 266

Zanettus dona instituto Bon.
exhibet 8

Zanotti tribus numismatibus
Academiam Bonon. auxit o

Zoologia qui eam ditarunt 522

Zwierlein Soc. Acad. Imp. Nat.
Cur. factus 186

EMENDANDA.

Vol. XXIX. Parte III. p. 547. l. 3. legendum: SAMUEL FOART
SIMMONS, regiae medicae societatis Londinensis Praeses
et Paris. loc. etc.

